REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

T: 01 369 77 00
F: 01 369 78 32
E: gp.mddsz@gov.si
www.mddsz.gov.si

ZAKON

O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

I. UVOD

- **OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA**

– **ocena stanja na področju urejanja**

OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Pokojninski sistem v Republiki Sloveniji ima zelo dolgo tradicijo in je trdno umeščen v celotni sistem socialne varnosti kot eden ključnih podsistemov, ki zagotavlja varno starost. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo-4, 109/2006-UPB4, 112/2006 Odl.US: U-I-358/04-13, 114/2006-ZUTPG, 91/2007 Skl.US: U-I-325/05-5, 10/2008-ZVarDod, 98/2009-ZIUZGK, 27/2010 Odl.US: U-I-40/09-15, 38/2010-ZUKN, 61/2010-ZSVarPre, 79/2010-ZPKDPIZ, 94/2010-ZIU, 84/2011 Odl.US: U-I-245/10-13, U-I-181/10-6, Up-1002/10-7, 94/2011 Odl.US: U-I-287/10-11, 105/2011, 110/2011-ZDIU12, 40/2012-ZUJF, 55/2012 Skl.US: U-I-162/12-5, Up-626/12-5; v nadaljevanju: ZPIZ-1), ki se je začel uporabljati leta 2000, je pokojninski sistem v celoti reformiral. Prinesel je korenite spremembe, ki so bile potrebne, če je želela Slovenija tudi ob upadanju rodnosti, podaljševanju življenjske dobe posameznika, staranju prebivalstva in spreminjanju razmerja med aktivnim in neaktivnim prebivalstvom, omogočati pokojnine, ki bi starejšim zagotavljale varno starost, izvajalcem pokojninskega zavarovanja pa nemoteno izplačevanje pokojnin tudi v prihodnje.

Bistvo novega sistema je bilo postopno uvajanje sprememb in daljše prehodno obdobje, na podlagi česar se vsako leto zaostrijo pogoji za uveljavitev, odmero in priznanje pravic. ZPIZ-1 tako predstavlja pravno podlago za reformo sedanjega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je začrtana v obliki postopnega prehoda na bolj vzdržen sistem obveznega zavarovanja na podlagi medgeneracijske pogodbe, ki ga imenujemo tudi I.

steber zavarovanja. Mlajšim generacijam, ki se bodo upokojevale po koncu tega prehodnega obdobja in bodo po dopolnitvi višje upokojitvene starosti prejemale nižje pokojnine glede na dopolnjeno dobo plačevanja prispevkov, se daje možnost vključitve v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Z dodatnimi pokojninami iz prostovoljnega zavarovanja se bo kompenzirala izguba, ki bo nastala v I. stebru zaradi zmanjšanih tekočih prilivov v pokojninsko blagajno zaradi upokojevanja *»baby-boom«* generacije.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Republiki Sloveniji sicer temelji na zavarovalniškem principu, kar v osnovi pomeni, da je pravica do pokojnine pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki izhaja iz minulega dela in temelji na prispevkih, plačanih v času aktivne dobe zavarovanca. Vendar ne gre spregledati, da sistem pokojninskega zavarovanja v RS vendarle ni čisti »zavarovalniški« sistem, saj je del socialnega zavarovanja, ki temelji tudi na načelih vzajemnosti in solidarnosti tako intrageneracijske, kot medgeneracijske.

Pogled nazaj v zgodovino urejanja pokojninskega sistema v Sloveniji pokaže, da so se v preteklosti znotraj pokojninskega sistema podeljevale pravice, ki niso imele podlage v vplačanih prispevkih, kar je pomenilo odstop od osnovnega načela pokojninskega sistema pri nas – načela zavarovanja. Vendar v večini primerov te pravice niso bile v funkciji zagotavljanja solidarnosti med zavarovanci, ampak bolj v funkciji zagotavljanja pravic posameznim družbenim skupinam. To podeljevanje pravic, ki niso bile posledica zavarovanja in solidarnosti je znatno krepilo nepreglednost in finančno vzdržnost pokojninskega sistema ter krnilo motiviranost za vključevanje v zavarovanje.

Vlada RS se je zato odločila, da je po desetletju veljavnega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja čas, da se natančno proučijo dobre lastnosti leta 2000 reformiranega pokojninskega sistema, slabosti, vzdržnost sistema za javne finance, primernost odmere in višine pokojnin, invalidsko zavarovanje, itd, saj so popravki sistema na določenih segmentih nujno potrebni. Največji zaviralec dviga pokojninskih odhodkov je še vedno raven pravic kot posledica delovanja pokojninske reforme iz leta 2000, vendar bo ob predvideni demografski projekciji nadaljnjo vzdržnost pokojninskega sistema mogoče zagotavljati le pod pogojem povečanja stopnje zaposlenosti. Le-to je mogoče doseči na različne načine. Prvi možni način je z restriktivno politiko zmanjšati pravice iz pokojninskega sistema, zato da se bodoči pokojninski prejemki prilagodijo podaljšanemu trajanju življenjskega obdobja. Prav tako je podaljševanje aktivnega obdobja mogoče doseči s priznavanjem stimulativnejših ugodnosti za tiste, ki se odločijo ostati v zaposlitvi tudi po izpolnitvi pogojev za upokojitev.

Spremenjene demografske razmere, ki so najmočnejši razlog za novo reformo obveznega pokojninskega sistema, napovedujejo primanjkljaj in narekujejo ustvarjanje »pokojninskih rezerv« znotraj prvega stebra pokojninskega sistema. Ker se poleg staranja prebivalstva stara tudi delovna sila, Evropska unija in tudi druge mednarodne organizacije že dlje časa opozarjajo, da bo treba podaljševati delovno aktivno obdobje. V Sloveniji, kljub pozitivnim trendom, ostaja stopnja zaposlenosti starejših delavcev v starostni skupini 55 - 64 let še vedno pod povprečjem EU.

Slovenija se enako kot večina razvitih evropskih držav, ki imajo daljše tradicije javnih pokojninskih sistemov, sooča s spremenjenimi socialnopolitičnimi, demografskimi in gospodarskimi predpostavkami, kar poleg finančne nevzdržnosti izpostavlja tudi druge slabosti sedanjega dokladnega sistema, kot je vpliv na gospodarsko rast, netransparentnost sistema, neupoštevanje načela ekvivalence in nemotiviranost delovno aktivnega prebivalstva za podaljševanje aktivnega obdobja.

Sedanji pokojninski sistem se kaže kot izredno zapleten in nepregleden, saj posamezniku šele ob izpolnitvi pogojev za upokojitev omogoča, da ugotovi, koliko bo znašala njegova pokojnina. Zato je treba sistem oblikovati na način, da bo lahko vsak zavarovanec že v aktivnem obdobju preko svojih plač vplival na svojo pokojnino, s čimer se bo povečala sedaj še izredno nizka »pokojninska ozaveščenost« ter transparentnejše delovanje samih izvajalcev. Vsekakor bo moral sistem večjo vlogo pripisati posamezniku, ki ga bo treba v prihodnje spodbujati za delo, da si bo lahko s privarčevanimi sredstvi zagotovil varno starost.

Po podatkih Statističnega urada RS je bilo leta 2011 število upokojencev (30,1 %) kar za 4,1 % večje kot ob koncu leta 2009, ko je bilo 26,4 % vseh prebivalcev Republike Slovenije upokojencev. Leta 1990 je povprečno število zavarovancev iz obveznega zavarovanja znašalo 782.222, upravičencev do pokojnin je bilo 384.094, leta 2000, ko je bila uvedena reforma, je bilo zavarovancev 839.381 in upokojencev 482.240, leta 2011 pa je bilo zavarovancev 869.869 ter upokojencev 569.951. To pomeni, da je ob postopnem počasnem naraščanju zavarovancev v obdobju 1990 – 2011 število upokojencev hitreje naraščalo, kar je v njunem razmerju pomenilo padec iz 2,03 v letu 1990 oz. iz dveh delovno aktivnih oseb na enega upokojenca, na 1,53 v letu 2011, torej na 1,53 delovno aktivnih oseb na enega upokojenca.

Slednji podatek je alarmanten zlasti zato, ker je I. steber pokojninskega sistema pretočni sistem, ki se sproti financira s tekočimi prispevki zavarovancev, ki se prav tako sproti namenjajo za plačilo upokojencem, opisano stanje pa bodo poslabšala še pričakovana upokojevanja mlajših predstavnikov »*baby-boom*« generacije, katerih upokojitev je bila zaradi uvedbe strožjih pogojev upokojevanja, uvedenih z reformo leta 2000 in njihovega postopnega uvajanja, odložena. Število upokojencev bo tako zopet naraslo, mladi, ki dandanes podaljšujejo študijsko obdobje in se zato pozneje zaposlujejo, pa zaradi staranja prebivalstva ne bodo vstopali na trg dela v zadostni meri.

Od pokojninske reforme leta 2000 naprej je v pokojninskem sistemu urejeno obvezno (I. steber) in dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. V obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju, katerega izvajalec je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod), so zagotovljene: pravica do pokojnine (starostna, invalidska, vdovska, družinska, delna), pravice iz invalidskega zavarovanja (pravica do poklicne rehabilitacije, do nadomestila za invalidnost, do premestitve in do dela s krajšim delovnim časom od polnega, do drugih nadomestil iz invalidskega zavarovanja in do povrnitve potnih stroškov), nekatere dodatne pravice (pravica do dodatka za pomoč in postrežbo, invalidnina) ter druge pravice (odpravnina, oskrbnina, letni dodatek). Z ZPIZ-1 je bila urejena tudi pravica do državne pokojnine, medtem ko je bil od leta 2008 dalje varstveni dodatek urejen z Zakonom o varstvenem dodatku (Ur. l. RS, št. 10/08; v nadaljnjem besedilu: ZVarDod). Z dnem 1.1.2012 se je pravica do državne pokojnine (kot tudi pravica do varstvenega dodatka) v skladu s prenovo socialne zakonodaje in sprejetim Zakonom o socialnovarstvenih prejemkih (Uradni list RS, 61/10, v nadaljevanju ZSVarPre) preoblikovala v socialnovarstveni prejemek in bila na ta način prenešena v sistem socialnega varstva, saj je že v okviru pokojninskega in invalidskega zavarovanja bil njen izključni namen zagotavljati socialno varnost vsem, ki so določeno obdobje živeli v RS, niso plačevali prispevkov in niso dosegali določenega premoženjskega cenzusa. Seveda namen takšne ureditve ni bil ukinjanje posameznih pravic, temveč le njihova smotrnejša umeščenost v ustrezen sistem, kar pomeni, da bo država na primeren način tudi nadalje poskrbela za osebe, ki nimajo

zadostnih sredstev za preživljanje. V skladu z zakonodajo, ki ureja socialno varstvene prejemke, so novi upravičenci, ki bi bili po ZPIZ-1 upravičeni do državne pokojnine, v primeru, da nimajo drugih dohodkov in lastnine za preživetje, upravičeni do bistveno višjih dohodkov kot do sedaj.

Upokojitveni pogoji so bili z reformo iz leta 2000 poostreni in postopno odpravljajo razlike med spoloma, obračunsko obdobje za izračun višine pokojnine se je podaljšalo iz 10 na 18 let, odmerni odstotek pri izračunu pokojnine postopoma pada, in sicer od leta 2000, ko je znašal za moškega s 40 leti pokojninske dobe 85 %, na 80 % v letu 2009, v letošnjem letu na 78,5 % in vse do 72,5 % v letu 2024. Padec odmernega odstotka je posledica nižjega vrednotenja posameznega leta zavarovanja, ki po letu 2000 znaša 1,5 %, za razliko od 2 %, kolikor znaša leto zavarovanja, dopolnjeno do leta 2000. Leta 2000 je bila uvedena tudi državna pokojnina, ki je bila namenjena tistim, ki niso imeli svoje pokojnine in so izpolnjevali pogoj prebivanja ter premoženjski cenzus, vendar je bila ta pravica, kot je omenjeno že zgoraj, s 1.1.2012 prenesena v sistem socialnega varstva.

Po ZPIZ-1 je obvezno pokojninsko zavarovanje v Republiki Sloveniji enotno in obvezno za vse zaposlene, ki z delom oziroma opravljanjem dejavnosti ustvarjajo določen dohodek. V zakonu naštete osebe z določenim statusom se lahko v to zavarovanje prostovoljno vključijo. Za razliko od drugih zavarovancev smejo tudi izbirati med zavarovanjem za celoten, širši oziroma ožji obseg pravic.

DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Dodatno pokojninsko zavarovanje se deli na obvezno in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Urejeno je v ZPIZ-1 in v podzakonskih aktih, ki podrobneje urejajo določena področja.

Veljavni ZPIZ-1 postopno ukinja štetje zavarovalne dobe s povečanjem in uvaja obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje. Gre za nadomestilo za zavarovalno dobo s povečanjem in je namenjeno delavcem, ki delajo na posebno težkih in zdravju škodljivih delih oziroma delih, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno opravljati. Je zavarovanje za poklicno pokojnino, ki ga izvaja Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SODPZ). SODPZ je bil ustanovljen in začel delovati 1. januarja 2001, upravljavka sklada pa je Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d.(v nadaljnjem besedilu: KAD). SODPZ je zaprti pokojninski sklad, namenjen zaposlenim, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela ter dela, ki jih po določeni starosti ni več moč uspešno poklicno opravljati. Konec leta 2009 je imel SODPZ 40.750 zavarovancev, vrednost sredstev v upravljanju pa je znašala 263 milijonov evrov.

V skladu z ZPIZ-1 je obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje obvezno *de lege* za vsa tista delovna mesta, za katera se je po predpisih, ki so veljali do uveljavitve ZPIZ-1, štela zavarovalna doba s povečanjem.

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje se sooča z vrsto pomanjkljivosti, od katerih nekatere izhajajo iz zakonske ureditve iz leta 2000, nekatere pa iz rešitev v pokojninskem načrtu obveznega dodanega pokojninskega zavarovanja. Vsekakor pa je obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje možno preoblikovati v učinkovit sistem poklicnega zavarovanja, katerega namen je možnost črpanja predčasne pokojnine za tiste delavce, ki delajo na

delovnih mestih, ki so težka in zdravju škodljiva oziroma jih po določeni starosti ni moč uspešno opravljati.

Sedanja ureditev obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ima značilnosti sistema vnaprej določenih pravic (*defined benefit*), saj je višina poklicne pokojnine že vnaprej določena. Tako bi naj poklicna pokojnina znašala toliko, kot bi glede na dopolnjeno starost in zavarovalno dobo zavarovanca znašala starostna pokojnina pri zavodu, s povečanjem za leta dodane dobe iz naslova vključenosti v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje.

Sedanji sistem obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja je potrebno preoblikovati v sistem vnaprej določenih prispevkov (*defined contribution*), kot je sicer praksa dodatnega pokojninskega zavarovanja v Republiki Sloveniji. Višina poklicne pokojnine ne bo več določena, ampak bo odvisna od višine zbranih sredstev na osebnem računu člana sklada v trenutku uveljavitve pravice do poklicne pokojnine.

Demografske razmere in zasnova obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki temelji na pretočnosti oziroma medgeneracijski solidarnosti in ne vsebuje jasno opredeljenega naložbenega elementa, bosta v prihodnosti narekovala zmanjševanje obsega in ravni pravic ali pa vodila v nevzdržnost javnih financ. Rešitev je mogoče iskati v (individualiziranih) naložbenih oblikah, ki so opredeljene v dodatnem pokojninskem sistemu oziroma sistemu dodatnega pokojninskega varčevanja in zavarovanja. Z dodatno starostno pokojnino naj bi se upokojenim članom sistema dodatnega pokojninskega varčevanja in zavarovanja zagotovila materialna in socialna varnost.

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je zavarovanje, pri katerem zavarovanci vplačujejo sredstva na svoj račun, da bodo po upokojitvi iz tega lahko pridobili dodatno pokojnino, saj sedanji sistem obveznega zavarovanja v prihodnosti ne bo mogel zagotavljati primernih pokojnin. To zavarovanje je stimulirano, saj so do določene višine vplačil zagotovljene davčne olajšave. Prostovoljno dodatno zavarovanje je lahko kolektivno, kjer premije plačuje delodajalec, ali individualno, kjer premije plačujejo zavarovanci.

Dodatni pokojninski sistem je v Sloveniji zaživel januarja 2000, ko je stopil v veljavo prenovljeni ZPIZ-1. Organiziran je na način, da dopolnjuje obvezno pokojninsko zavarovanje v pretočnem javnem pokojninskem sistemu – t.i. prvem stebru oziroma obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Pokojninske načrte lahko oblikujejo banke, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja bančništvo (ZBan) in zavarovalnice ter pokojninske družbe, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja zavarovalništvo (ZZavar) in Kapitalska družba, d.d.. Ob koncu leta 2011 je na trgu produkte pokojninskega zavarovanja (t.i. pokojninske načrte) ponujalo 11 izvajalcev. Šest vzajemnih pokojninskih skladov je upravljalo 5 izvajalcev (3 banke - Abanka, Banka Koper in Probanka - in dve zavarovalnici Generali in Modra zavarovalnica), tri pokojninske družbe (Pokojninska družba A, Skupna pokojninska družba in Moja naložba) in tri zavarovalnice (Prva osebna zavarovalnica, Zavarovalnica Triglav in Adriatic Slovenica), ki so pokojninsko zavarovanje ponujale v obliki, ki temelji na kritnih skladih oziroma na ZZavar. ZPIZ-1 ureja tudi sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (SODPZ), ki je začel delovati 1. januarja 2001. Pri SODPZ gre za oblikovanje poklicnega zavarovanja, za spremembo razmerij v okviru 1. stebra, saj je vključenost vezana na delovna mesta, za katera se je pred oblikovanjem omenjenega sklada štela zavarovalna doba s povečanjem. Poleg opredelitve v ZPIZ-1, sta posebna pokojninska sklada opredeljena še po drugih dveh zakonih - Prvi

pokojninski sklad (PPS), ki je bil oblikovan z Zakonom o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (ZPSPID) sredi leta 1999 in je pod nadzorom Agencije za zavarovalni nadzor; in sklad ZVPSJU (zaprti vzajemni pokojninski sklad za javne uslužbence), ki je bil ustanovljen na podlagi Zakona o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbence (ZKDPZJU) in je pričel delovati v mesecu decembru 2003. Oba posebna sklada upravlja Modra zavarovalnica, d.d., ki je od Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja d.d. v letu 2011 prevzela upravljanje vseh njenih vzajemnih pokojninskih skladov, razen Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Slovenski dodatni pokojninski sistem temelji na modelu vnaprej določenih vplačil (in ne vnaprej določenih pravic, kar je še vedno značilnost dodatnih pokojninskih sistemov večine evropskih držav), pri čemer je določena minimalna skupna vrednost sredstev sklada, ki je vezana na delež pretekle donosnosti vseh državnih vrednostnih papirjev z ročnostjo nad enim letom (Pravilnik o izračunu povprečne donosnosti do dospetja državnih vrednostnih papirjev). Pri tem jamstvu ne gre za jamčenje vnaprej določene in konstantne donosnosti, temveč za doseganje deleža (vsaj 40%) donosnosti opredeljenega premoženja državnih vrednostnih papirjev. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve na zahtevo izvajalca pokojninskega načrta odobri pokojninski načrt.

Vzajemni pokojninski skladi so pod nadzorom Agencije za trg vrednostnih papirjev. Pokojninske družbe in zavarovalnice so pod nadzorom Agencije za zavarovalni nadzor.

Ob koncu leta 2011 so vsi izvajalci skupaj iz naslova prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja upravljali z 1,8 milijardami evri sredstev (vzajemni pokojninski skladi 816 milijonov, pokojninske družbe 630 milijonov in zavarovalnice 389 milijonov evrov). Pokritost delovno aktivnega prebivalstva z dodatnim pokojninskim zavarovanjem se je povečala od 21% v letu 2002, na 62% v letu 2011, ob tem pa je treba poudariti, da je drastično poskočila z ustanovitvijo in začetkom delovanja ZVPSJU (iz 26% v letu 2003 na 50% v letu 2004). Število članov, vključenih v pokojninske sklade vzajemnih pokojninskih članov, je konec leta 2011 znašalo 257.700, število članov, vključenih v pokojninske načrte zavarovalnic in pokojninskih družb, pa 280.061. Še vedno je največ zavarovancev oziroma članov vključenih v pokojninske načrte kolektivnega zavarovanja. Iz razmerja med kolektivnim in individualnim zavarovanjem je razvidno, da je individualno zavarovanje v Sloveniji izredno nerazvito. V kolektivno zavarovanje je vključenih kar 95% vseh zavarovancev oziroma članov prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Vključenost v kolektivno zavarovanje nakazuje na dejstvo, da je v okviru individualnega zavarovanja vpeljanih premalo spodbud, ki bi posameznike prepričale v to obliko zavarovanja oziroma varčevanja za starost. Prav tako je delno posledica nerazvitosti individualnega zavarovanja tudi dejstvo, da zavarovanci v skladu z večino pokojninskih načrtov kolektivnega zavarovanja vplačujejo tudi individualne premije v to obliko zavarovanj. Z vidika nerazvitosti individualnega zavarovanja bi bilo smotrno razmisliti o novih spodbudah za vključitev v to obliko zavarovanja.

Delež vključenih v dodatna pokojninska zavarovanja, višina premij in dosežene donosnosti bi se morale povečati, da bi skupaj s pokojnino iz obveznega zavarovanja v prihodnje omogočale ohranjanje socialne vzdržnosti pokojninskega sistema. V prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je vključenih 62,36% zavarovancev obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Do leta 2005 se je njihovo število povečevalo, od takrat pa število

novih zavarovanj raste zelo skromno. Vključeni imajo prenizke premije za pridobitev dodatne pokojnine, ki bi bila zadosti visoka za nadomestilo izpada, ki bo nastal zaradi relativnega zmanjševanja pokojnin iz obveznega pokojninskega zavarovanja. Problem je tudi nizka donosnost v skladih dodatnega zavarovanja; glavni vzrok je toga in omejujoča ureditev jamčenja, zaradi katere so upravljavci skladov dodatnega zavarovanja z zakonom predpisano zajamčeno donosnostjo usmerjeni k zelo konservativni naložbeni politiki, niso pa stimulirani za doseganje večje donosnosti.

V desetih letih obstoja prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja so se v praksi pokazale tako nekatere prednosti kot tudi nekatere pomanjkljivosti dosedanje ureditve, ki bi jih bilo potrebno odpraviti ter zagotoviti nemoten razvoj sistema v prihodnosti. S slednjim bi se dejansko doseglo tudi pravi namen dodatnega pokojninskega zavarovanja, t.j. zagotavljanje dodatnega vira dohodka oziroma pokrivanje izgub iz izpada dohodka iz obveznega pokojninskega zavarovanja starejšim generacijam, ki je predvsem posledica neugodnih demografskih gibanj prebivalstva.

Ne glede na dejstvo, da je bil na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja v zadnjih desetih letih pokazan precejšen napredek, pa je zaradi čedalje bolj neugodne starostne strukture prebivalstva, ki bo v prihodnje povzročala še večje pritiske na javni pokojninski sistem, potrebno nujno zagotoviti pogoje za nadaljnjo krepitev tega segmenta finančnega sistema.

Za zagotovitev modernega sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja, morajo spremembe oziroma modernizacija dodatnega pokojninskega zavarovanja slediti najmodernejšim trendom razvoja poklicnega zavarovanja v svetu.

Veljavna zakonodaja sicer razlikuje med pokojninskim načrtom individualnega in kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, vendar med omenjenima oblikama ni postavljene jasne ločnice. Z večjo preglednostjo med omenjenima oblikama bi bila dosežena jasnejša razdelitev na II. in III. steber pokojninskega zavarovanja, ki je v svetu namenjena predvsem oblikovanju različnih lastnosti in priznavanju različnih pravic. Na podlagi omenjene razdelitve bi omogočili nemoteni nadaljnji razvoj posamezne izmed omenjenih oblik, brez hkratnega poseganja v drugo obliko, kar je pomembno predvsem z vidika namen posameznega stebra. Medtem ko je namen II. stebra zagotavljanje izpada dohodkov iz javnega pokojninskega sistema in je zaradi tega potrebna tudi višja stopnja regulacije, pa III. steber zagotavlja dodatni dohodek, s katerim si želijo posamezniki izboljšati premoženjski položaj v starosti in je omogoče prepustiti več prostora svobodnemu odločanju.

Veljavna ureditev ima sicer že opredeljen postopek vzpostavitve pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja, vendar pa je potrebno podrobneje urediti tristrano razmerje med delodajalcem, delavcem (članom) in izvajalcem.

Na področju naložbene politike obstaja trenutno določena mera zmede, saj to področje urejajo določbe različnih zakonov, ki med seboj niso popolnoma usklajene. Del določb, ki urejajo naložbeno politiko, je urejenih v Zakonu o zavarovalništvu (Ur. l. RS, št. 99/2010 – uradno prečiščeno besedilo-7, v nadaljevanju: ZZavar), in sicer v členih, ki se nanašajo na kritni sklad, drugi del pa je urejen v ZPIZ-1, in sicer v 306.č členu. Določbe si medsebojno nasprotujejo, saj so določbe ZZavar o naložbeni politiki kritnih skladov veliko bolj restriktivne kot pa določbe ZPIZ-1. Izredno restriktivna pravila posameznim upravljavcem, skupaj z določbami o minimalni zajamčeni donosnosti, v skladu z nekaterimi prepričanji ne

omogočajo učinkovitega upravljanja premoženja, s katerim bi se dosegalo višje donose.

Predvsem z vidika transparentnejšega delovanja izvajalcev, obveščenosti članov ter tudi zaradi možnosti, da sami člani vplivajo na poslovanje pokojninskega sklada, je potrebno urediti sodelovanje članov pri oblikovanju strateške razporeditve sredstev ter pri nadzoru izvajanja naložbene politike. Veljavna zakonodaja pozna le en primer sodelovanja zavarovancev pri opravljanju nadzora nad poslovanjem izvajalca, in sicer v primeru pokojninske družbe, kjer mora biti najmanj ena tretjina članov nadzornega sveta imenovana na predlog zavarovancev pokojninske družbe.

S predlogom zakona se ureja transparentnejše delovanje izvajalcev in boljša obveščenost članov.

Nadalje je potrebno opozoriti na dejstvo, da se je predvsem v praksi izkazalo, da nadzorniki na določenih področjih nimajo zadostnih pooblastil za izvajanje nadzora in sprejemanje ukrepov v primeru kršitev, kar lahko pripelje do primerov, ko morajo posamezniki odpravo napak oziroma kršitev zahtevati pred sodiščem v pravdnem postopku. Takšna ureditev je glede na trenutno ureditev, ki temelji na obligacijsko pravnem razmerju med zavarovancem, sponzorjem in izvajalcem, sicer logična, vendar pa v praksi povzroča nemalo težav, še posebej za zavarovance, ki so v omenjenem razmerju šibkejša stranka.

– **navedba predpisov, ki urejajo to področje**

Področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja ureja Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ZPIZ-1, ki je bil sprejet ob koncu leta 1999 kot rezultat večletnih razprav in usklajevanj s socialnimi partnerji in drugimi skupinami prebivalstva. Kasneje je bil večkrat spremenjen in dopolnjen, spreminjal se je tudi z drugimi zakoni, večkrat so bile spremembe posledica sodb in sklepov Ustavnega sodišča. Vse spremembe zakona so bile izpeljane po skrajšanem postopku, zaradi česar je bil zakon dopolnjevan samo z določbami, ki so bile v danem trenutku nujno potrebne.

Ostali predpisi, ki urejajo to področje oziroma zagotavljajo določene pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja:

- Zakon o starostnem zavarovanju kmetov, po katerem so bile priznane kmečke starostne in družinske pokojnine, ki jih izplačuje Zavod v skladu s prehodnimi določbami ZPIZ-1;
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju bivših vojaških zavarovancev, po katerem se izplačujejo pokojnine in druge dajatve bivših vojaških zavarovancev, ki so do osamosvojitve leta 1991 uresničevali svoje pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja v posebnem zavodu s sedežem v Beogradu, enotnem za nekdanjo zvezno državo;
- Zakon o zavarovalništvu;
- Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje;
- izplačevanje akontacij pokojnin, ki so obveznost drugih držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ;
- izplačevanje dodatkov k pokojninam slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz nekdanje SFRJ, če imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, v skladu s posebnim zakonom;
- preživnine po Zakonu o preživninskem varstvu kmetov;
- pokojnine po posebnih predpisih, sprejetih v preteklih obdobjih, od katerih se

nekateri ne uporabljajo več, na njihovi podlagi priznane pravice pa ostajajo.

- **podatki o rezultatih spremljanja izvajanja obstoječega predpisa (predstavitev ciljev, ki jih je predpis zasledoval, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je narejena ocena doseženih ciljev, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi),**

OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Z uveljavitvijo ZPIZ-1 se je začela postopno izvajati obsežna reforma dotedanjega sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki še vedno poteka. Na novo sta bila uvedena tudi obvezno in prostovoljno dodatno zavarovanje. Poglaviten cilj sprememb v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju je bil vzpostavitev takšnega sistema, ki bo, glede na pričakovana neugodna demografska gibanja v prihodnjih obdobjih, finančno vzdržen. Zaradi velikega števila upravičencev, ki so že neposredno odvisni od prejemkov, izvirajočih iz pravic, pridobljenih v preteklih obdobjih, ter pričakovanj približno podobnih prejemkov bodočih upravičencev, še posebej tistih, ki jim ne manjka veliko do izpolnitve pogojev za pridobitev pravic, je to zavarovanje brez dvoma izredno občutljivo. Prav zato ne le da ne prenese, temveč tudi ne dovoljuje radikalnejših sprememb s takojšnjim učinkom. Takih sprememb, glede na naravo zavarovanja, ki je izrazito dolgoročno, ter glede na sistem zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev za njegovo uresničevanje, veljavnega v preteklih obdobjih in še sedaj, tudi ni mogoče objektivno utemeljevati.

Finančno vzdržnost obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, upoštevajoč napovedi glede starostne strukture prebivalstva, je mogoče zagotavljati le s primerno porazdelitvijo bremen med prejemniki dajatev in zavezanci za plačilo prispevkov. Na strani upravičencev je to mogoče doseči s spremembo obsega pravic, pogojev za njihovo pridobitev ter ravnjo pokojnin, na strani zavezancev za plačilo prispevkov pa s prilagoditvijo obremenitev, ki bistveno ne poslabša njihovega materialnega položaja in konkurenčnosti.

Razmerje med zavarovanci in upokojenci se je v zadnjih sedmih letih najprej izboljševalo iz 1,67 v letu 2005 na 1,71 v letu 2008, leta 2011 pa je bilo razmerje najnižje v zadnjem desetletju, in sicer 1,53. V zadnjih letih se število upokojencev povečuje hitreje kot število zavarovancev. Tako je v letu 2008 povprečno število upokojencev poraslo za 1,8%, v letu 2011 pa že za 3,1%, medtem ko je povprečno število zavarovancev v zadnjih dveh letih upadlo za -1,4%). Glede na vrsto pokojnine so leta 2011 največji delež v strukturi vseh upokojencev iz obveznega zavarovanja predstavljali starostni upokojenci (67,8%), nato invalidski (15,8%) in družinski (9,5%) ter vdovski upokojenci (6,8%).

Spremenjeni pogoji za pridobitev pokojnine vplivajo na počasnejšo in dokaj umirjeno rast števila prejemnikov novih pokojnin. Od leta 2000 dalje število starostnih upokojencev letno narašča dokaj enakomerno, in sicer med najmanj 2,0% (leta 2004), 3,4% leta 2009, do največ 4,8% v letu 2011. Povečanje števila starostnih upokojencev v letu 2011 za 4,8% predstavlja največji porast v obdobju od leta 2001-2011. Razlogi za tolikšno stopnjo povečanja so različni, med njimi so napovedana reforma pokojninskega sistema, obsotoječa gospodarska kriza in s tem povezano večje odpuščanje zaposlenih, upokojevanje t.i. »baby-boom« generacije, ne gre pa prezreti dejstva, da, kljub zaostrenim pogojem upokojevanja od uveljavitve novega zakona v letu 2000, razlog za povečano stopnjo rasti v zadnjih letih predstavljajo ugodnosti znotraj zakonodaje, ki dopuščajo zgodnejše upokojevanje (znižanje starostne meje zaradi otrok, uveljavitev pravice do pokojnine po prejšnjih predpisih,

uveljavitev deleža vdovske pokojnine, zaradi katerega so vdove ali vdovci ponovno oziroma prvič uveljavili starostno pokojnino). Rast števila invalidskih upokojencev je bila pozitivna le v letu 2005, v preostalih petih letih pa ima negativen predznak. Zmanjševanje števila invalidskih upokojencev odraža velikost in gibanje populacije zaposlenih delavcev, stopnjo razvitosti zdravstva in varstva pri delu. Po letu 2000, ko je bila uveljavljena zakonska delitev prejšnje pravice do družinske pokojnine na pravico do družinske pokojnine in pravico do vdovske pokojnine, se število upravičencev do družinske pokojnine iz leta v leto zmanjšuje.

Zaradi spremenjenih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine in pravil, določenih za njeno odmero (podaljševanje obdobja iz katerega se upoštevajo plače oziroma zavarovalne osnove, drugačno vrednotenje zavarovalne dobe po 1. januarju 2000) ter uvedbe polne starosti, ki ima za posledico bodisi zmanjšanje te pokojnine, če je uveljavljena pred dopolnitvijo te starosti oziroma v nasprotnem primeru njeno povečanje, se postopno povečuje starost, pri kateri upravičenci uveljavljajo tako pokojnino. Pri ženskah se je v obdobju 2000 – 2011 upokojitvena starost zvišala s 56 let in 1 mesec na 58 let in 8 mesecev, pri moških pa iz 61 let na 61 let in 9 mesecev, vmes pa je v letu 2004 znašala že 62 let in 6 mesecev. Nihanja so posledica olajšav v sistemu, ki omogočajo upokojitve pri nižjih starostih. Nizka upokojitvena starost je posledica nizke zahtevane starosti ob doseganju polne pokojninske dobe in prenizkih spodbud za ostajanje v aktivnosti potem, ko zavarovanci dosežejo najnižje starostne upokojitvene pogoje. Zato se, čeprav je upokojitev pred polno upokojitveno starostjo v primeru, da je delovna doba manjša od pokojninske dobe, sankcionirana s trajnim zmanjšanjem pokojnine, največ zavarovancev pri izbiri med časom, ki ga pridobijo z upokojitvijo, in nezmanjšanjem pokojnine, odloči za upokojitev. Poleg tega se za podaljšanje aktivnosti ne odločajo tudi tisti, ki se jim pokojnina sicer ne zmanjšuje, čeprav bi bili za odložitev upokojitve nagrajeni s trajnim povišanjem pokojnine. Kot posledica ugodnejšega upokojevanja za oba spola zaradi znižanja minimalne starosti zaradi skrbi in vzgoje otrok, upoštevanja obdobij zavarovanja pred 18. letom starosti za ženske ter upoštevanje zniževanja polne starosti za moške, je ugotovljen nižji porast efektivne upokojitvene starosti. Kljub vsemu naštetemu reforma ne učinkuje v zadostni meri. Če bo zaradi staranja prebivalstva prišlo do zmanjševanja števila delovno aktivnega prebivalstva bo potrebno povečevati plače delavcem, ki bodo (prostovoljno) ostali v zaposlitvi in postopno podaljševati efektivno upokojitveno starost. Hitreje kot starost pa se povečuje tudi doba prejemanja pokojnine. Tako je povprečna doba prejemanja pokojnine za ženske leta 2000 znašala 17 let in 1 mesec, leta 2008 20 let in 10 mesecev, leta 2011 pa 21 let in 8 mesecev, medtem ko je moški v povprečju leta 2000 prejemal pokojnino 14 let in 9 mesecev, leta 2008 16 let in 4 mesece, leta 2011 pa 16 let in 4 mesece.

Reforma z zmanjševanjem novih pravic ne vpliva le na nove upokojence, temveč tudi na sedanje upokojence, saj so spremembe v usklajevanju pokojnin (in drugih dajatev) ter drugačno, nižje vrednotenje zavarovalne dobe od 1. januarja 2000 dalje, vplivale na to, da se pokojnine relativno zmanjšujejo glede na plače, kar bistveno spreminja tudi dohodkovni položaj upokojencev. Razmerje med povprečno neto plačo in povprečno starostno pokojnino se je zaradi izvajanja pokojninske reforme znižalo s 75,3% v letu 2000 na 63,1% v letu 2011. V enakem obdobju so se povprečne pokojnine zmanjšale od 68,1 % na 61,6 % povprečne plače. Primerna pokojnina, do katere bi bil upokojenec upravičen iz obveznega zavarovanja po 40. letih (moški) oziroma 38. letih (ženska), bi po veljavnem zakonu konec leta 2024, ko bi bilo zaključeno prehodno obdobje postopnega dvigovanja polne upokojitvene starosti za ženske, znašala 56 % plače, ki jo je zavarovanec prejemal v zadnjem letu pred upokojitvijo. Relativni dohodkovni položaj upokojene generacije, ki se meri v razmerju med povprečno starostno pokojnino in povprečno neto plačo, je bil dokaj

stabilen v drugi polovici devetdesetih let, z reformo leta 2000 pa nadomestitveno razmerje zaradi zmanjševanja pokojninske osnove in odmernih stopenj pada.

Zaradi prehitrega zmanjševanja povprečnih pokojnin v razmerju do povprečnih plač v prvih petih letih izvajanja ZPIZ-1, so bile v letu 2005 sprejete spremembe in dopolnitve v načinu usklajevanja pokojnin, ki zniževanje razmerij upočasnjujejo. Na padanje razmerja pa je vplival tudi način usklajevanja pokojnin z rastjo plač, ki so do leta 2006 v svoji rasti prehitevale pokojnine. Sprememba načina usklajevanja pokojnin je v letu 2006 zniževanje razmerja upočasnila, učinki prehoda na novo dohodninsko ureditev na rast neto plač pa so v letu 2007 prispevali k temu, da je bilo v tem letu zmanjšanje razmerja in s tem poslabšanje relativnega položaja upokojencev med večjimi v celotnem obdobju izvajanja pokojninske reforme. S spremembo mehanizma usklajevanja pokojnin, z vezavo rasti pokojnin na rast povprečne mesečne bruto plače, v letu 2007, glede na povprečno mesečno najnižjo pokojninsko osnovo, med rastjo povprečne bruto plače in pokojnine ni bilo razlike. Manjše odstopanje je nastalo v letu 2008 kot posledica nižjega porasta povprečne bruto plače od ocenjenega, kar pomembno vpliva na višino novembrske uskladitve kot tudi na povprečno povečanje pokojnin v posameznem letu. Počasnejša dejanska rast pokojnin glede na plače v letu 2007 kot tudi v letu 2008 pa je posledica mehanizma zagotavljanja enakopravnega položaja prejemnikov pokojnin, uveljavljenih v različnih obdobjih, ki se pri februarski uskladitvi pokojnin odraža v nižjem povečanju pokojnin, kot izhaja iz gibanja povprečnih plač. Povprečna pokojnina se je tudi v letu 2008 realno povečala. Povprečna bruto pokojnina se je v letu 2008 nominalno povečala za 8,3 %, realno pa za 2,5 %, enako tudi neto pokojnina, v letu 2011 pa se je povprečni neto znesek starostnih pokojnin nominalno povečal za 0,1%.

Učinki reforme se kažejo tudi v udeležbi sredstev za pokojnine iz obveznega zavarovanja v bruto družbenem proizvodu. V letu 2000 je njihov delež znašal 11,03 %, se zmanjšal v letu 2006 na 10,17 % in v letu 2008 na 9,87, v letu 2011 pa je zopet narastel na 11,62 bruto družbenega proizvoda. Pri tem ne gre prezreti dejstva, da se je v tem obdobju število prejemnikov pokojnin povečalo za 22 %.

DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki je nadomestilo institut štetja zavarovalne dobe s povečanjem, lahko poimenujemo tudi kot obvezno poklicno zavarovanje na določenih delovnih mestih. Prav tako opredelimo to zavarovanje kot obliko obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, pri kateri zavarovanec do poklicne upokojitve prevzema naložbeno tveganje z zajamčenim donosom na vplačane (čiste) prispevke obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja in pridobi ob izpolnitvi pogojev, določenih v pokojninskem načrtu, pravico do poklicne pokojnine in druge s tem zavarovanjem povezane pravice. Gre tudi za obliko pokojninskega zavarovanja s kapitaliziranim (obročnim) izplačevanjem zavarovalne vsote v obliki poklicne pokojnine (oziroma znižane poklicne pokojnine).

Krog zavarovancev

V skladu z ZPIZ-1 je obvezno dodatno zavarovanje »*de lege*« za vsa tista delovna mesta, za katera se je po predpisih, ki so veljali do uveljavitve ZPIZ-1, štela zavarovalna doba s

povečanjem.

Pogoj za nastanek obveznosti vključitve v dodatno obvezno zavarovanje je, da delavec opravlja delo na določenem delovnem mestu oziroma določeno vrsto dela (280. člen ZPIZ-1). Ta dela se tako razvrščajo v dve skupini: posebno težka in zdravju škodljiva dela, ter dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati.

Prispevki za obvezno dodatno zavarovanje

Zavezanci za plačilo prispevkov za obvezno dodatno zavarovanje so v skladu z ZPIZ-1 izključno delodajalci (281. člen ZPIZ-1), pri katerih delajo delavci na delovnih mestih, za katere velja obveznost vključitve delavcev v to zavarovanje. Prispevki so določeni s pokojninskim načrtom.

Pravice na podlagi obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja

Pravice iz obveznega dodatnega zavarovanja so naslednje:
- pravica do poklicne pokojnine;
- pravica do dodane dobe in
- pravica do vključitve v obvezno zdravstveno zavarovanje.

Zavarovalno kritje poklicne pokojnine (283. člen ZPIZ-1):
- kritje (predčasne) poklicne pokojnine, ki gre uživalcu od prenehanja delovnega razmerja in pridobitve te pravice do izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do pokojnine v obveznem zavarovanju in
- kritje znižane poklicne pokojnine, ki se izplačuje od upokojitve v obveznem zavarovanju do zavarovančeve smrti.

Poklicna pokojnina se določi v takšni višini, kot bi glede na dopolnjeno starost in zavarovalno dobo zavarovanca – upokojenca znašala starostna pokojnina pri zavodu, in se poveča za znesek, kolikor znaša zmanjšanje starostne pokojnine za leta dodane dobe iz naslova vključenosti v obvezno dodatno zavarovanje.

Znižana poklicna pokojnina se določi najmanj v višini, kolikor znaša zmanjšanje starostne pokojnine za leta dodane dobe iz naslova vključenosti v obvezno dodatno zavarovanje (kritje izpada nadomestitvene stopnje).

Za pravico do poklicne pokojnine v obveznem zavarovanju jamči država.

Pogoji za pridobitev pravice

Minimalna starost, pri kateri se lahko zavarovanec-član, ki izpolnjuje ostale pogoje po Pokojninskem načrtu, poklicno upokoji, je določena s pokojninskim načrtom in odvisna od skupine delovnega mesta ter spola zavarovanca-člana.

Skupina delovnega mesta	**Minimalna starost za moške**	**Minimalna starost za ženske**

0 - ni povečanja zavarovalne dobe	58	58
I. (12 za 14)	55,5	52
II. (12 za 15)	53,5	49,5
III. (12 za 16)	51,5	48
IV.(12 za 17)	49	45,5
V.(12 za 18)	47,5	44

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Demografske razmere in zasnova obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki temelji na pretočnosti oziroma medgeneracijski solidarnosti in ne vsebuje jasno opredeljenega naložbenega elementa, bosta v prihodnosti narekovala zmanjševanje obsega in ravni pravic ali pa vodila v nevzdržnost javnih financ. Rešitev je mogoče iskati v (individualiziranih) naložbenih oblikah, ki so opredeljene v dodatnem pokojninskem sistemu oziroma sistemu dodatnega pokojninskega varčevanja in zavarovanja. Z dodatno starostno pokojnino naj bi se upokojenim članom sistema dodatnega pokojninskega varčevanja in zavarovanja zagotovila materialna in socialna varnost.

Dodatni pokojninski sistem je v Sloveniji zaživel januarja 2000, ko je stopil v veljavo prenovljeni ZPIZ-1. Organiziran je na način, da dopolnjuje obvezno pokojninsko zavarovanje v pretočnem javnem pokojninskem sistemu – t.i. prvem stebru oziroma obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Pokojninske načrte lahko oblikujejo banke, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja bančništvo (ZBan) in zavarovalnice ter pokojninske družbe, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja zavarovalništvo (ZZavar) in Kapitalska družba, d.d..

Pokojninske družbe in zavarovalnice pokojninske načrte oblikujejo na način, ki jim omogoča izračunavanje odkupne vrednosti na podlagi sorazmernega deleža zavarovanca v donosu kritnega sklada, ki je opredeljen v ZZavar, in imajo možnost oblikovati posebne rezervacije, ki smejo sicer znašati največ 10 % vrednosti zajamčenih sredstev.

Ob koncu leta 2011 je na trgu produkte pokojninskega zavarovanja (t.i. pokojninske načrte) ponujalo 11 izvajalcev. Šest vzajemnih pokojninskih skladov je upravljalo 5 izvajalcev (3 banke - Abanka, Banka Koper in Probanka - in dve zavarovalnici - Generali in Modra zavarovalnica), tri pokojninske družbe (Pokojninska družba A, Skupna pokojninska družba in Moja naložba) in tri zavarovalnice (Prva osebna zavarovalnica, Zavarovalnica Triglav in Adriatic Slovenica) pa so pokojninsko zavarovanje ponujale v obliki, ki temelji na kritnih skladih oziroma na ZZavar.

- **poglavitni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za nastanek problema),**

Prihodnost pokojninskih sistemov je zadnja desetletja aktualna tema tako slovenske kot tudi širše evropske politične in strokovne javnosti. Demografske in socialno-ekonomske projekcije so bile podlaga že za reformo iz leta 1999, ki je pripeljala do sedaj veljavne ureditve. Slovenija je v obdobju tranzicije uspela ohraniti sorazmerno ugodno raven socialne zaščite, kjer po številnih kazalcih dosega ali celo presega povprečno raven držav EU. Ob tem se podaljšuje življenjska doba in zmanjšuje umrljivost novorojencev.

Problematika obveznega pokojninskega zavarovanja

Slovenija se tako kot večina razvitih evropskih držav, ki imajo daljše tradicije javnih pokojninskih sistemov, sooča s spremenjenimi socialnopolitičnimi, demografskimi in gospodarskimi predpostavkami ter predvidevanji. Delež neaktivnega prebivalstva je prevelik, zlasti med starejšimi in manj izobraženimi, v zadnjem času pa vse bolj tudi med mladimi iskalci zaposlitve. Stopnja izobrazbe je še prenizka, vseživljenjsko učenje pa preskromno za tekoče prilagajanje spremembam v okolju. Slovenija bo v naslednjem desetletju tudi vse bolj občutila ekonomske in družbene izzive spreminjanja prebivalstvene strukture, nizke stopnje rodnosti in vse bolj dolgožive družbe, kar pomeni, da sedanji model medgeneracijske solidarnosti vse bolj obremenjuje aktivno prebivalstvo.

Znotraj pokojninskega sistema so se v preteklosti podeljevale pravice, ki niso imele podlage v vplačanih prispevkih, kar je pomenilo odstop od osnovnega načela pokojninskega sistema pri nas – načela zavarovanja. Vendar v večini primerov te pravice niso bile v funkciji zagotavljanja solidarnosti med zavarovanci, ampak bolj v funkciji zagotavljanja pravic posameznim družbenim skupinam.

Na podlagi vsega naštetega bi lahko izpostavili naslednje slabosti sedanjega dokladnega sistema:

- finančno nevzdržnost;
- nepreglednost;
- neupoštevanje načela ekvivalence in
- nemotiviranost delovno aktivnega prebivalstva za podaljševanje aktivnega obdobja.

Modernizacija sistema je nujna, saj sedanji sistem valorizacijskih količnikov in uporabe določila o sprotnem izenačevanju pokojnin oseb, ki so se upokojili po t.i. starem sistemu, in tistih, ki se upokojujejo po reformi (2000), postaja neobvladljiv.

Na krhko stabilnost in nevzdržnost pokojninskega sistema je opozorila tudi gospodarska kriza, ki je prizadela ves svet. Izpad prispevkov zaradi povečanja brezposelnosti, nižjih plač in nelikvidnosti ter veljavni način usklajevanja pokojnin sta terjala dodatno intervencijo proračuna za pokrivanje primanjkljaja v višini 125 (leta 2010, 2011) milijonov eurov. To je dokaz, da pokojninska blagajna ne razpolaga z nobeno rezervo, ki bi lahko pokrivala primanjkljaj, ki nastane v času krize ali podobnih izjemnih dogodkih. Na področju splošnega pokojninskega sistema se je tako zaradi posledic gospodarske krize z Zakonom o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa (Ur.l. RS, št. 5/2009) najprej poskušalo ohraniti število vplačnikov v pokojninski blagajni in Zakonom o delnem povračilu nadomestila plače (Ur.l. RS, št. 42/2009), vendar je bilo potrebno, da ekonomske posledice krize nosijo tudi upokojenci, kar je bilo realizirano z uskladitvijo. Tako se je najprej odstotkovno znižalo usklajevanje pravic, od leta 2012 pa je bila uskladitev pravic v celoti zamrznjena, najprej

skladno s prvim odstavkom 3. člena Zakona o dodatnih interventnih ukrepih za leto 2012 (Ur. list RS, št. 110/2011, v nadaljnjem besedilu: ZDIU12) do 30. junija 2012, pozneje pa skladno s 1. odstavkom 143. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ (Ur. list RS, 40/2012) še do konca leta 2012. Tako je bilo finančno breme vseh prejemnikov pravic iz splošnega sistema porazdeljeno z ukrepom zamrznitve pokojnin, poleg tega pa je bilo skladno s 6. odstavkom 143. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/2012 – ZUJF) prilagojeno tudi izplačilo letnega dodatka.

Zavrnitev pokojninske reforme na referendumu 5. junija 2011 je imela nekatere negativne kratkoročne proračunske učinke, ki se kažejo v neposrednem učinku v obliki povečanega transferja sredstev državnega poračuna za zagotavljanje izplačevanja vseh pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (233. člen ZPIZ-1). Neuskladitev pokojninske reforme s socialnimi partnerji in posledično zavrnitev reforme na referendumu je imela v določeni meri tudi posredni učinek, saj je padec reforme ob pomankanju ukrepov na drugih področjih vplival na znižanje bonitetne ocene države. Znižanje bonitetne ocene pomeni omejen dostop do finančnih virov, povečuje se cena zadolževanja države na mednarodnih finančnih trgih (kar ima takojšnje neposredne negativne proračunske učinke), posledično pa se povečuje tudi cena zadolževanja vseh finančnih subjektov in cena denarja tako za podjetja kot za posameznike.

Že konec leta 2010 je Slovenija, sicer ob nespremenjeni bonitetni oceni, ravno zaradi neizpeljanih strukturnih reform, med katerimi je ključna pokojninska, prejela s strani bonitetne hiše Standard & Poor's oceno z negativnim pogledom. Zato lahko ugotovimo, da je uveljavitev pokojninske reforme eden najpomembnejših ukrepov, ki bodo vplivali tudi na nadaljnje bonitetne ocene Slovenije. Povečanje cene zadolževanja zaradi znižanja bonitetne ocene države je moč relativno natančno napovedati na podlagi dejanskih izkušenj držav evro območja, ki se jim je v letu 2011 znižala bonitetna ocena: Grčija in Irska sta povsem izgubili dostop do zadolževanja na finančnih trgih, Španiji in Portugalski se je cena zadolževanja povečala za približno 3 odstotne točke, Ciper in Madžarska, ki nista bili v središču pozornosti, pa bi za zadolževanje morali plačati približno 1,5 odstotne točke nad cenami, ki bi jih sicer dosegali.

Dve najpomembnejši bonitetni agenciji, Moody's in Standard & Poor's, sta dne 2.8.2012 ponovno znižali oceno kreditnega dolga Sloveniji. Potem ko je bonitetna agencija Moody's, ki je Sloveniji bonitetno oceno znižala že tretjič od konca lanskega leta, znižala oceno kreditnega dolga Sloveniji za tri stopnje (iz A2 na Baa2), obete za naprej pa je ohranila negativne, se je za podoben korak odločila tudi agencija Standard & Poor's. Ta je oceno znižala za eno stopnjo, z A+ na A, obete za naprej pa je tako kot Moody's ohranila negativne.

Kot glavni razlog za znižanje ocene je bonitetna agencija Moody's navedla težave slovenskih bank, ki potrebujejo dodatno dokapitalizacijo, s čimer povečujejo tveganja za državni dolg. Moody's opozarja še na povečevanje stroškov za zadolževanje in omejen dostop do finančnih trgov ter šibko gospodarsko stanje. Bonitetna agencija Standard & Poor's pa je med razlogi za znižanje ocene navedla naraščajočo politično polarizacijo in pomanjkanje konsenza med koalicijskimi političnimi strankami. To po oceni agencije predstavlja tveganje za načrtovane strukturne reforme v državi. Agencija Standard & Poor's ugotavlja, da zaradi politične negotovosti obstaja tveganje za načrtovanje proračuna, pokojninsko in zdravstveno reformo, reformo trga dela in ostale reforme.

Negativni obeti za bodoče ocene slovenskega državnega dolga ostajajo nespremenjeni. Bonitetna agencija Moody's meni, da vse slabši makroekonomski položaj povečuje možnost zunanje pomoči Sloveniji. V primeru, da bo Slovenija potrebovala pomoč iz tujine, se bo ocena ponovno znižala. Čeprav agencija Moody's meni, da to ni verjetno, pa se lahko obet spremeni v stabilnega, če se v bližnji prihodnosti bistveno izboljšajo gospodarski pogoji, zniža cena zadolževanja in stabilizira bančni sistem brez pomoči države. Boljšo bonitetno oceno za naprej zadržuje tudi nepravočasna izvedba nujnih strukturnih reform, med katerimi je ključna pokojninska reforma. Vlada RS je sicer z ZUJF naredila pomemben korak k konsolidaciji javnih financ, vendar pa bonitetna agencija Standard & Poor's v primeru, da bo vlada odlašala z izvedbo reform pokojninskega sistema in trga delovne sile, s čimer bi zagotovila rast, ki bo ohranila BDP na prebivalca na sedanji ravni ali ga zvišala, dopušča možnost še nadaljnjega znižanja obetov v letu 2012 in 2013. Če bodo reforme uspešne, pa Standard & Poor's lahko v omenjenem obdobju obet Sloveniji izboljša iz negativnega na stabilnega.

Letna pregleda rasti Evropske Komisije iz let 2011[1] in 2012[2] sta poudarila glavne usmeritve pokojninskih reform, ki prispevajo k rasti naklonjeni proračunski konsolidaciji in bodo zagotavljale ustrezne in vzdržne pokojnine. Za dosego teh ciljev sta letna pregleda rasti poudarila pomen zagotavljanja primernejšega razmerja med leti dela in leti v pokoju ter spodbujanje dodatnega pokojninskega varčevanja.

V enem izmed priporočil iz leta 2012[3] Svet EU Slovenijo poziva, da sprejme nujne ukrepe za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti pokojninskega sistema ob hkratnem ohranjanju primerne ravni pokojnin, tako da (i) uskladi zakonsko določeno upokojitveno starost za moške in ženske; (ii) zagotovi povišanje dejanske upokojitvene starosti, vključno s povezavo zakonske upokojitvene starosti s pričakovano življenjsko dobo;(iii) zmanjša možnosti za zgodnjo upokojitev; in (iv) opravi revizijo sistema indeksacije za pokojnine.

Problematika invalidskega zavarovanja

V sistemu invalidskega zavarovanja, ki je zaživel leta 2003, je potrebno najprej opozoriti, da je bila reforma na področju invalidskega zavarovanja korenita, njeni učinki pa delujejo še danes. Na podlagi navedenega bistvene spremembe na tem področju v okviru modernizacije pokojninskega sistema tako niso potrebne. Kljub temu pa ob natančni proučitvi izvajanja invalidskega zavarovanja ugotavljamo, da so nekatere določbe pomanjkljive.

Število vključenih zavarovancev v poklicno rehabilitacijo je ostalo na skoraj isti ravni kot ob reformi iz leta 2000. Z uveljavitvijo ZPIZ-1, s katerim je na novo urejena pravna ureditev poklicne rehabilitacije, je le-ta postala tudi temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja. Vendar pa poklicna rehabilitacija v praksi še vedno ni zaživela kot temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja, zato je potrebno spremeniti ureditev te pravice s ciljem čim večjega vključevanja zavarovancev v poklicno rehabilitacijo.

Telesna okvara je poseben zavarovalni rizik v sistemu invalidskega zavarovanja, na podlagi katerega je zavarovanec upravičen do mesečne denarne dajatve – t.i. invalidnine. Namen

[1] (COM(2011) 11 final, 12.1.2011)
[2] (COM(2011) 815 final, 23.11.2011)
[3] COUNCIL RECOMMENDATION on the National Reform Programme 2012 of Slovenia and delivering a Council opinion on the Stability Programme of Slovenia, 2012-2015 (11272/12)

invalidnine je v nadomestitvi zavarovančeve prizadetosti in omilitvi problemov v zasebnem življenju zaradi telesne okvare, ne glede na to, ali telesna okvara povzroča invalidnost ali ne.Tako je v sistemu invalidskega zavarovanja zavarovana tudi zavarovančeva telesna integriteta.

Umeščenost seznama telesnih okvar in pravice do invalidnine v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja je že dalj časa vprašljiva, saj se s to pravico ne zagotavlja denarne dajatve za omejeno delovno sposobnost, ki je pokrita z zavarovalnim rizikom invalidnosti.

Izvajanje določb invalidskega zavarovanja v sistemu, ki je zaživel leta 2003, je opozorilo na nekatere pomanjkljivosti, ki jih je nujno potrebno odpraviti, in sicer s ciljem, da bodo tako zavarovanci kot delodajalci stimulirani k zagotavljanju in varovanju zaposlitve delovnega invalida in njegove preostale delovne zmožnosti.

Problematika obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja

V zvezi z obveznim dodatnim zavarovanjem je problematična predvsem nejasnost sistema obveznega dodatnega zavarovanja v skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (SODPZ), kjer ni popolnoma razvidno, ali je bil sistem zamišljen kot *defined contribution* ali kot *defined benefit*. KAD je s pokojninskim načrtom sicer določila vse potrebne parametre: višino prispevka, naložbeno politiko, upravljala sredstva in dosegala donos, določila starostne pogoje za poklicno pokojnino ter določila višino sredstev, ki zadoščajo za izplačilo poklicne pokojnine.

Kljub določitvi teh parametrov pa izračuni kažejo, da okrog 90 % zavarovancev SODPZ ne bo imelo zadosti sredstev za pridobitev poklicne pokojnine.

Problematika prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja

Iz razmerja med kolektivnim in individualnim prostovoljnim dodatnim zavarovanjem je razvidno, da je individualno zavarovanje v Sloveniji izredno nerazvito. V kolektivno zavarovanje je vključenih kar 95 % vseh zavarovancev oziroma članov prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Vključenost v kolektivno zavarovanje nakazuje na dejstvo, da je v okviru individualnega zavarovanja vpeljanih premalo spodbud, ki bi posameznike prepričale v to obliko zavarovanja oziroma varčevanja za starost. Prav tako je delno posledica nerazvitosti individualnega zavarovanja tudi dejstvo, da zavarovanci v skladu z večino pokojninskih načrtov kolektivnega zavarovanja vplačujejo tudi individualne premije v to obliko zavarovanj. Z vidika nerazvitosti individualnega zavarovanja bi bilo smotrno razmisliti o novih spodbudah za vključitev v to obliko zavarovanja.

Delež sredstev prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v BDP v višini 5,5 % ob koncu leta 2011 je, gledano s stališča primerjave z razvitimi državami, skromen.

Delež vključenih v dodatna pokojninska zavarovanja, višina premij in dosežene donosnosti bi se morale povečati, da bi skupaj s pokojnino iz obveznega zavarovanja v prihodnje omogočale ohranjanje socialne vzdržnosti pokojninskega sistema. V prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je vključenih 62,36% zavarovancev obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Do leta 2005 se je njihovo število povečevalo, od takrat pa beležimo skromno rast števila novih zavarovanj. Vključeni imajo prenizke premije za pridobitev dodatne pokojnine, ki bi bila zadosti visoka za nadomestilo izpada, ki bo nastal

zaradi relativnega zmanjševanja pokojnin iz obveznega pokojninskega zavarovanja. Povprečna mesečna premija na zavarovanca v letu 2011 je znašala pri zavarovalnicah (bruto premija) 32,08 evrov, pri pokojninskih družbah (bruto premija) 41,03 evrov ter pri vzajemnih pokojninskih skladih (čista premija) 37,65 evrov. Problem je tudi nizka donosnost v skladih dodatnega zavarovanja, katere glavni vzrok je toga in omejujoča ureditev jamčenja, zaradi katere so upravljavci skladov dodatnega zavarovanja z zakonom predpisano zajamčeno donosnostjo usmerjeni k zelo konzervativni naložbeni politiki, niso pa stimulirani za doseganje večje donosnosti.

Glede na relativno nerazvitost dodatnega pokojninskega sistema v Sloveniji in čedalje bolj neugodno starostno strukturo prebivalstva, ki bo v prihodnje povzročala še večje pritiske na javni pokojninski sistem, je ob takšnem stanju nujno zagotoviti pogoje za nadaljnjo krepitev tega segmenta finančnega sistema.

Sistem, ki smo mu trenutno priča v Sloveniji, ni zadosti pregleden in ga je potrebno v temelju prilagoditi tako, da bo te želene značilnosti pridobil. Pokojninski sistem, ki je namenjen zagotavljanju zadostnih dodatnih pokojnin, zaradi razvoja v preteklosti vsebuje različne rešitve. Pokojninske družbe in zavarovalnice vplačila namreč obravnavajo drugače kot vzajemni pokojninski skladi, nadzorne zahteve pa so zaradi vezave na različne zakone (predvsem na Zakon o zavarovalništvu in Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje) za posamezne finančne institucije podvojene in različne. Študija o izenačenosti pravic zavarovancev v dodatnem pokojninskem sistemu, naročena s strani Ministrstva za finance pri Inštitutu za denar in finance Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani je pokazala, da ni verjetno, da lahko sistem, kakršen trenutno obstaja, ob nadaljnji liberalizaciji posameznih segmentov zagotovi hiter razvoj, saj je le-ta nepregleden, podvojen in nepotrebno zapleten, kljub davčnim olajšavam nekonkurenčen v primerjavi z ostalimi finančnimi produkti, hkrati pa, kljub dejstvu, da do prenosa zavarovalnih tveganj v času akumulacije sredstev po pokojninskih načrtih ne prihaja, vsebuje nesmiselne vezave na *Zakon o zavarovalništvu*.

V Sloveniji se, kljub zakonsko predvideni možnosti, da bi se članom v dodatnem pokojninskem sistemu zagotavljale tudi invalidske in družinske pokojnine, le-te niso pojavile na trgu. Odsotnost slednjih v praksi pomeni, da imamo v obdobju zbiranja sredstev opravka s »čistim« varčevanjem brez prevzemanja biometričnih (zavarovalnih) tveganj s strani izvajalca.

- **na kakšen način so bili problemi ugotovljeni,**

Ocene in izračuni kažejo na to, da se kljub nekaterim pozitivnim učinkom pokojninske reforme iz leta 2000 odhodki iz pokojninske blagajne povečujejo, medtem ko se prihodki v pokojninsko blagajno nižajo. To stanje se bo zaradi intenzivnega staranja prebivalstva v prihodnjih letih še dodatno poslabšalo. Z izdatnimi dodatnimi sredstvi, ki bi jih morali zagotoviti na račun drugih proračunskih uporabnikov (zdravstvo, sociala, promet…), bi obstoječi pokojninski sistem morda sicer res zdržal do leta 2020, najkasneje takrat pa bi njegovi odhodki presegli zmožnosti sofinanciranja iz državnega proračuna. Za zavarovance bi to z drugimi besedami pomenilo, da bi bilo potrebno leta 2020 pokojninski sistem spremeniti iz danes na jutri - brez prehodnih obdobij, brez postopnega zviševanja pogojev, brez porazdelitve bremena med več generacij in z nenehnim nižanjem pokojnin v tem obdobju. Modernizacija obstoječega pokojninskega sistema v Sloveniji je zato nujna zaradi

zagotavljanja finančne vzdržnosti sistema po letu 2020 oziroma zaradi ohranjanja dohodkov upokojencev na sedanji ravni tudi v prihodnosti in zagotavljanja varne starosti vsem generacijam. Zagotavljanje trenutne ravni pokojnin po letu 2020 brez sprememb ne bo mogoče. Kljub pozitivnim učinkom pokojninske reforme iz leta 1999 je potrebno z modernizacijo obstoječega pokojninskega sistema pričeti takoj, zato da bo prehod čim bolj postopen in se bo breme modernizacije pokojninskega sistema čim bolj enakopravno porazdelilo med vse generacije. V nasprotnem primeru se bo po letu 2020 pokojninska blagajna znašla v velikih težavah. Odhodki pokojninske blagajne bodo na podlagi dolgoročnih projekcij leta 2016 znašali 12,28 % BDP, leta 2050 pa že 17,99 % BDP.

Slovenija bo v prihajajočih desetletjih zaradi staranja prebivalstva in neugodnih demografskih trendov pred izzivom, kako zagotoviti dolgoročno finančno vzdržnost sistema, ki je v pretežni meri odvisen od demografskih gibanj. Na nujnost preoblikovanja javnega pokojninskega sistema opozarjajo tako evropske multi-dimenzionalne politike kot tudi nacionalna državna strategija, ki na pokojninskem področju kot kratkoročni in dolgoročni ukrep poudarja nujnost povečevanja delovne aktivnosti starejših oseb.

Modernizacija je nujna tudi zato, da se bo zaustavilo nižanje pokojnin, ki smo mu priča zaradi pokojninske reforme iz leta 2000. S pokojninsko reformo leta 2000 so namreč vsi socialni partnerji, tudi sindikati, sklenili kompromis, da se bo dvigovala upokojitvena starost zelo počasi, posledica tega pa bo postopno nižanje pokojnin. Nadaljnje nižanje pokojnin zato ni dopustno, saj bi na ta način v revščino pahnili dobršen del populacije sedanjih in bodočih upokojencev.

- **predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja,**

1/ **Uredba (ES) št. 883/2004** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L št. 166, z dne 30.4.2004, str. 1);

2/ **Uredba (ES) št. 988/2009** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o spremembi Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L št. 284, z dne 30.10.2009, str. 43);

3/ **Uredbe (ES) št. 987/2009** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L št. 284, z dne 30.10.2009, str. 1);

4/ **Uredbe Sveta št. 1612/68 (EGS)** z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL L št. 257, z dne 19.10.1968, str. 2);

5/ **Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71** z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL L št. 149, z dne 5.7.1971, str. 2);

6/ **Uredba Sveta (EGS) št. 574/72** z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL L št. 74, z dne 27.3.1972, str. 1) .

S tem zakonom se v slovenski pravni red prenašajo naslednje direktive:

1/ **Direktiva Sveta 98/49/ES** z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega

pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti (UL L št. 209 z dne 15. julija 1998, str. 46);

2/ **Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2003/41/ES** z dne 3. junija 2003 o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (UL L št. 235 z dne 23. septembra 2003, str. 10).

- **mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja**

Uredbi 1408/71 in 574/72 sta nadomestili veljavne bilateralne sporazume o socialnem zavarovanju, sklenjene z državami članicami ES. Bilateralni sporazumi z državami članicami ES ostanejo v veljavi v tistih delih, ki so izven stvarne, osebne in teritorialne veljavnosti navedenih uredb ter določbe bilateralnih sporazumov o socialni varnosti, ki so navedene v Prilogi III Uredbe 1408/71. S 1. aprilom 2006 sta Uredbi 1408/71 in 574/72 nadomestili tudi Konvencijo o socialni varnosti med Republiko Slovenijo in Švicarsko konfederacijo.

Uredbi 883/04 in 987/09 določata, da bilateralni sporazumi z državami članicami EU ostanejo v veljavi v tistih delih, ki so izven stvarne, osebne in teritorialne veljavnosti navedenih uredb ter določbe bilateralnih sporazumov, ki so navedene v Prilogi II Uredbe 883/04.

Bilateralni sporazumi, sklenjeni z državami, ki niso članice EU:

1/ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o socialnem zavarovanju med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino ter Administrativnega dogovora o izvajanju Sporazuma o socialnem zavarovanju med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino (Uradni list RS, št. 37/2008);

2/ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o socialnem zavarovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško (Uradni list RS, št. 71/1997);

3/ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o socialnem zavarovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Makedonijo (Uradni list RS, št. 35/2000);

4/ Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo o socialnem zavarovanju ter Administrativnega dogovora o izvajanju Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo o socialnem zavarovanju (Uradni list RS, št. 30/2010);

5/ Zakon o ratifikaciji Konvencije o socialni varnosti med Republiko Slovenijo in Argentinsko republiko ter Administrativnega dogovora za izvajanje Konvencije o socialni varnosti med Republiko Slovenijo in Argentinsko republiko (Uradni list RS, št. 37/2008);

6/ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o socialni varnosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Avstralije (Uradni list RS, št. 36/2003);

7/ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o socialni varnosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Kanade in Dogovora o izvajanju Sporazuma o socialni varnosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Kanade ter Sporazuma o socialni varnosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Québeca in Dogovora o izvajanju Sporazuma o socialni varnosti med vlado

Republike Slovenije in Vlado Québeca (Uradni list RS, št. 80/2000).

- **odločbe Ustavnega sodišča, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,**

1/ Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-178/02-14 glede pogoja, kdaj se šteje, da zavarovanec preživljal družinske člane;

2/ Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-273/01-21 Odl.US: U-I-273/00-13, glede odločitve, da je Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/01) v neskladju z ustavo, v kolikor ne ureja odprave posledic določbe desete alineje prvega odstavka 404. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 106/99, 72/00 in 124/00);

3/ Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-358/04-13, ki določa, da sta prvi odstavek 58. člena in drugi odstavek 178. člena ZPIZ-1 v neskladju z Ustavo;

4/ Odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije o razveljavitvi tretjega odstavka 186. člena ZPIZ-1, v kolikor se nanaša na izplačevanje dodatka za pomoč in postrežbo ter na izplačevanje invalidnine po pravnomočnih odločbah, ki so bile upravičencem, ki stalno prebivajo v tujini, izdane pred uveljavitvijo tega zakona, št. U-I-57/00-51 (Uradni list RS, št. 63/03 z dne 30. 6. 2003);

5/ Odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije o razveljavitvi prve alineje prvega odstavka 189. člena ZPIZ-1 v delu, v katerem zahteva, da je otrok državljan Republike Slovenije, št. U-I- 273/01-21 (Uradni list RS, št. 136/04 z dne 21. 12. 2004);

6/ Odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-40/09-15 z dne 4.3.2010 o neskladju tretjega odstavka 66. člena ZPIZ-1 z Ustavo RS.

- **odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,**

/

- **razlogi, ki utemeljujejo potrebo po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi obstoječega predpisa.**

Razlogi, ki utemeljujejo potrebo po novem predpisu, so naslednji:

- *Demografske napovedi staranja prebivalstva so po statističnih podatkih SURS in EUROSTAT za Slovenijo v prihodnjih petdesetih letih razmeroma neugodne.* Proces staranja prebivalstva je trend, ki je značilen za vse države članice EU in ne samo za Slovenijo, vendar pa naj bi bil trend staranja prebivalstva v Sloveniji še posebej intenziven in izrazitejši kot v nekaterih drugih evropskih državah. Število starejših od 65 let naj bi se iz 325.000 v letu 2008 povečalo na 589.900 v letu 2060, kar bo predstavljalo kar 33,4 % vseh prebivalcev. Število starejših od 80 let naj bi se v istem obdobju iz 71.200 povečalo na kar 249.500, kar bo predstavljalo 14,1 % vseh prebivalcev.

Koeficient starostne odvisnosti starih, ki kaže obremenjenost delovno sposobnih prebivalcev

z »vzdrževanjem« starejših, se bo iz 23,0 % v letu 2008 povečal kar na 62,2 % leta 2060.

Graf: 1 *Koeficient starostne odvisnosti starih*

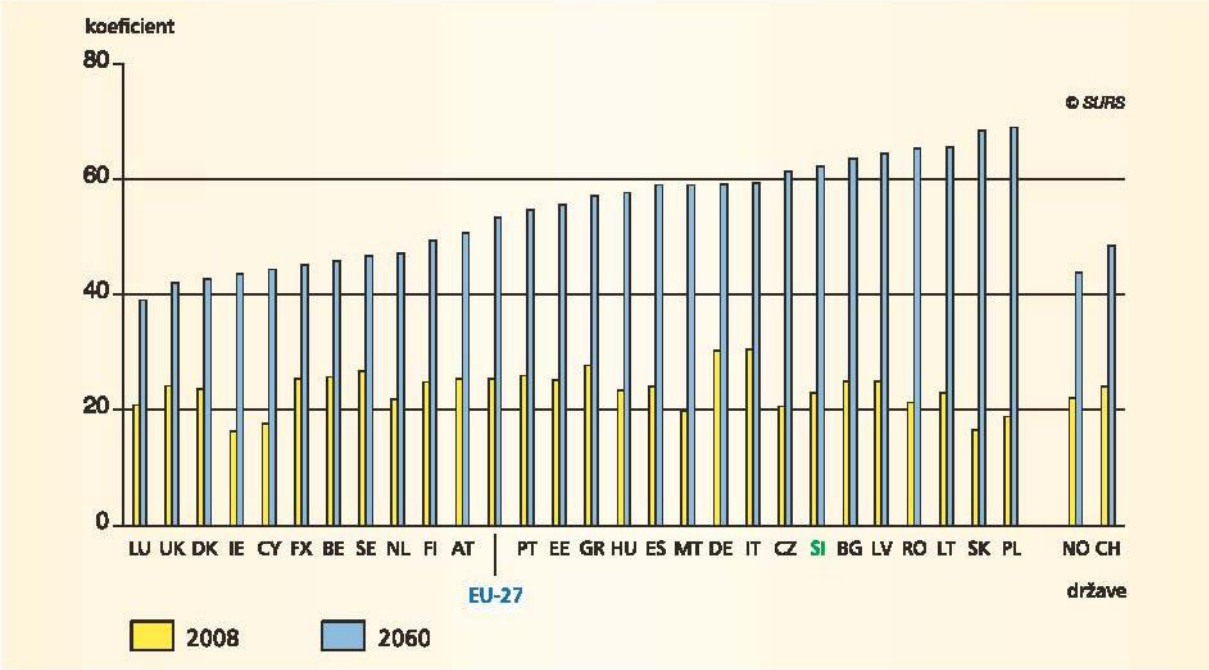

Staranje prebivalstva je dobro razvidno iz grafa, ki ponazarja starostno strukturo prebivalstva v letih 2008 in letu 2060. Ta pokaže, v kolikšni meri se bo povečal delež starejših v strukturi celotnega prebivalstva Slovenije. Težišče prebivalstva se bo v prihodnosti iz mlajših začelo močno pomikati proti starejšim.

Graf 2: starostna struktura prebivalstva

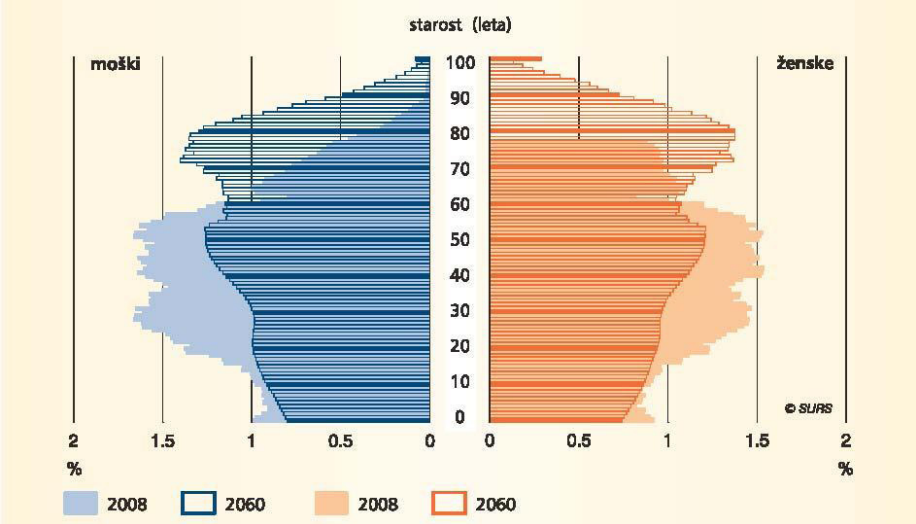

V zadnjih tridesetih letih se je pričakovana življenjska doba moškega povečala za več kot 9 let in 3 mesece, in sicer na 76,3 let, za žensko pa za več kot 8 let na 82 let in 7 mesecev (podatki SURS za leto 2010).

Intenzivnemu staranju prebivalstva in neposrednim učinkom na javne finance pa smo priča že danes. Razmerje med številom zavarovancev in upokojencev je leta 1990 znašalo 2,0 (782.222 zavarovancev in 384.094 upokojencev), v letu 2011 pa je bilo to razmerje le še 1,53 (869.869 zavarovancev in 569.951 upokojencev). Zmanjševanje števila zavarovancev oziroma delovno aktivnega prebivalstva v primerjavi z upokojeno populacijo sprošča izjemen pritisk na javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema.

V Sloveniji se upokojujemo prekmalu. Povprečna pokojninska doba upokojencev v Sloveniji je konec leta 2011 znašala le 32 let in 7 mesecev in je bila tako daleč pod zastavljeno dobo 40 let . Nizka povprečna pokojninska doba je na eni strani posledica prej veljavnih pogojev, po drugi strani pa tudi dejstva, da se zavarovanci upokojujejo zaradi ugotovljene invalidnosti I. kategorije z manj pokojninske dobe in zaradi možnosti upokojitve z 20 leti pokojninske dobe oziroma 15 leti zavarovalne dobe. To dejstvo povprečno pokojninsko dobo ob upokojitvi znižuje. Povprečna starost upokojencev, ki jim je bila prvič priznana pravica do starostne pokojnine, je leta 2011 znašala le 58 let in 8 mesecev za ženske in 61 let in 9 mesecev za moške, pri čemer je v primerjavi z letom 2009 upokojitvena starost za moške padla za 3 mesece. Povprečna pokojninska doba starostno upokojenih je znašala 35 let in 4 mesece, invalidsko upokojenih 25 let in 10 mesecev in družinsko upokojenih 27 let in 8 mesecev. V Sloveniji pa smo priča tudi precejšnjim razlikam med pokojninskimi dobami žensk in moških.

Tabela 1: Povprečna pokojninska doba

POVPREČNA POKOJNINSKA DOBA VSEH UPOKOJENCEV PO SPOLU po letih, stanje december 2011

leto	Starostni						invalidski						družinski		skupaj	
	ženske		moški		Skupaj		ženske		moški		skupaj		skupaj			
	let	mes	let	mes	let	Mes	let	mes	let	mes	let	mes	let	mes	let	mes
2002	31	5	36	9	33	10	23	3	27	2	25	7	28	2	31	2
2003	31	8	36	10	34	0	23	4	27	3	25	8	28	2	31	3
2004	31	10	36	11	34	2	23	6	27	3	25	9	28	1	31	5
2005	32	1	37	0	34	4	23	7	27	3	25	9	28	0	31	6
2006	32	3	37	2	34	6	23	8	27	3	25	10	27	11	31	9
2007	32	6	37	3	34	8	23	9	27	3	25	10	27	10	31	10
2008	32	9	37	6	34	11	23	11	27	5	26	0	28	1	32	2
2009	33	0	37	5	35	0	24	0	27	2	25	11	27	10	32	3
2010	33	3	37	6	35	2	24	1	27	1	25	10	27	8	32	5
2011	33	5	37	6	35	4	24	2	27	0	25	10	27	8	32	7

Povprečna starost ob starostni upokojitvi je v Sloveniji decembra 2011 znašala le 58 let in 8 mesecev za ženske in 61 let in 9 mesecev za moške, kar je precej pod predvideno polno starostjo 61 let za ženske in 63 let za moške. Kljub temu, da se je dejanska upokojitvena starost od leta 2000 zaradi pokojninske reforme postopoma zviševala, pa se je v minulih letih njena rast upočasnila oziroma praktično ustavila.

- Soočamo se z *eno najnižjih stopenj zaposlenosti starejših oseb med 55 in 64 letom.* Ta je v Sloveniji v letu 2011 znašala 31,2 %, kar je precej nižje od stopnje zaposlenosti starejših oseb v EU-27, ki znaša 47,4 %. Prav tako se je treba zavedati, da se je stopnja zaposlenosti v tej starostni skupini v Sloveniji še znižala od leta 2008 zaradi učinkov gospodarske krize, medtem ko se je ta stopnja v EU-27, kjer so se države prav tako soočale s svetovno gospodarsko krizo, v enakem obdobju dvignila iz 45,6 % na 47,4 %.

Zakon je potrebno posodobiti in spremeniti v delu, ki se nanaša na stimuliranje ostajanja v zaposlitvi s ciljem, da bi se dvignila upokojitvena starost zaposlenih zavarovancev.

Nizka stopnja zaposlenosti starejših oseb je bila kot ena večjih težav izpostavljena že leta 2000 na Evropskem svetu v Lizboni. Leto kasneje so se v Stockholmu države zavezale k uresničitvi cilja, in sicer k dvigu stopnje zaposlenosti starejših (55-64 let) znotraj EU do leta 2010 na 50 %, naslednje leto pa v Barceloni dodali še nov cilj večje aktivnosti starejših, in sicer dvig povprečne starosti umika iz trga dela v državah članicah za 5 let do leta 2010. Oba cilja sta bila del lizbonske strategije do leta 2010 ter Evropske politike zaposlovanja. Kljub temu, da se zaposlitvena stopnja starejših v Sloveniji počasi povečuje, ostaja nizka zaposlenost starejših eden od glavnih strukturnih problemov na trgu dela. Visok je tudi delež starejših brezposelnih. Nizka zaposlitvena stopnja starejših je v Sloveniji posledica zgodnjega odhoda iz trga dela oziroma predčasnega upokojevanja, ki je bilo značilno za tranzicijsko obdobje slovenskega gospodarstva. Takrat je del aktivne populacije prešel v odkrito brezposelnost in v upokojitev zaradi sprostitve delovnopravne zakonodaje.

Nova evropska strategija »Evropa 2020« predstavlja vodilo za doseganje ciljev Evropske unije do leta 2020. Pri tem si je Evropska unija zastavila pet ambicioznih ciljev, tako na ravni

EU kot kot na ravni držav članic. Strategija tako temelji na konkretnih ukrepih na ravni EU in vsake posamezne države članice. Z vidika socialne varnosti sta predvsem pomembna sledeča cilja:

o Do leta 2020 bo delovno aktivnih 75 % prebivalcev v starosti od 20 do 64 let (evropski in nacionalni cilj).

o Vsaj 20 milijonov manj revnih in socialno izključenih prebivalcev (evropski cilj) oz. vsaj 40.000 revnih manj (nacionalni cilj) do leta 2020.

- Mladi se zaradi podaljševanja šolanja *prepozno vključujejo v sistem pokojninskega zavarovanja.* Povprečen petletnik lahko danes, glede na splošne trende, pričakuje, da bo v sistemu izobraževanja ostal kar do svojega 23. leta.

Mladi v Sloveniji zaradi velikega preliva v višje in visoko šolstvo razmeroma pozno vstopajo na trg dela. Podaljševanje obdobja šolanja ima za posledico izpad mladih na trgu dela. Število zavarovancev do 24. leta starosti se je tako po podatkih zavoda od leta 2002 do leta 2010 zmanjšalo kar za 43,5 % (iz 60.230 zavarovancev leta 2002 na 34.002 zavarovanca v letu 2011), kar pomeni, da so v delovno razmerje vstopili starejši. Dodaten dokaz za to trditev je tudi zmanjšanje povprečne pokojninske dobe po starosti po vseh starostnih skupinah v intervalu med 15 in 34 let.

Zaradi zmanjševanja delovno sposobnega prebivalstva in povečevanja deleža starega prebivalstva, kar ustvarja *starostno zaposlitveni paradoks*, bo pričakovane ekonomske posledice čedalje daljšega življenja mogoče omiliti le s podaljševanjem delovne aktivnosti in z usmerjenim vključevanjem starejših oziroma generacij, ki so se do nedavnega še množično (pre)zgodaj upokojevale, v družbeno-ekonomsko življenje. Ob upoštevanju, da je slovenska oziroma evropska delovna sila stara le v razmerju do upokojitvene starosti, ne pa tudi glede na podaljšano pričakovano trajanje življenja, so spremembe v starostni strukturi delovne sile tudi posledica vse poznejšega vstopanja mladih na trg delovne sile in podaljševanja trajanja študijskega obdobja, kar pomeni dvojni primanjkljaj v pokojninski blagajni – na eni strani zaradi zmanjševanja števila zavarovancev, na drugi strani pa zaradi daljšega prejemanja pravic ob krajšem obdobju vključenosti v sistem. Podaljšano šolanje mladih (15-24) je v veliki meri tudi posledica omogočanja mladim, da delajo preko študentskih servisov, ki so za delodajalca zaradi lažjega prilagajanja obsega dela in nižje obdavčitve, finančno izredno ugodna.

Slovenska vlada je soglasna, da so spremembe pokojninskega sistema, ki bo v večji meri temeljil na principu zavarovanja in bo finančno vzdržen, nujno potrebne. Te spremembe bodo tudi v bodoče zagotavljale primerne pokojnine in privabljale mlajše generacije k varčevanju. Nov zakon tako vsebuje predvsem rešitve, o katerih v na referendumu zavrnjenem zakonu ni bilo doseženo soglasje med socialnimi partnerji.

Ne glede na navedeno, je treba glede na Priporočilo Sveta EU (št. 2) poudariti, da je na referendumu zavrnjen zakon že vseboval enotne pogoje za pridobitev starostne pokojnine za moške in ženske, in sicer 65 let (v skladu s sedaj veljavno zakonodajo 63 let (moški) in 61 let (ženske)) in 15 let zavarovalne dobe (postopno povečevanje do leta 2025). Izenačitev upokojitvene starosti moških in žensk je razumen ukrep glede na daljšo življenjsko dobo žensk in nujnost zagotovitve enakosti med spoloma. Prav tako zahtevani nižji starostni pogoji za ženske sedaj močno prispevajo k nižjim pokojninam žensk zlasti zaradi dopolnjene krajše pokojninske dobe.

Poleg tega je glede možnosti predčasnega upokojevanja na referendumu zavrnjeni zakon že dvignil upokojitveno starost za predčasno upokojitev za oba spola iz sedanjih 58 let na 60 let ter uvedel t. imen. maluse (odbitke pri pokojnini) brez možnosti izjem. Po trenutno veljavni zakonodaji se lahko upokoji ženska z 38 leti delovne dobe in moški z 40 leti delovne dobe pri starosti 58 let, medtem ko je na referendumu zavrnjeni zakon zaostril te pogoje in predvidel upokojitev s polno pokojnino brez zmanjšanja za moške pri starosti 60 let in z 43 leti efektivnega dela ter za ženske pri starosti 58 let in z dopolnjenimi 41 leti dela.

V Sloveniji je bila dejanska upokojitvena starost v letu 2011 za moške 61 let in 9 mesecev ter za ženske 58 let in 8 mesecev. Povprečna starost ob izstopu s trga dela je bila za moške in ženske 59,8 leta v letu 2008. Povišanje dejanske upokojitvene starosti je v Sloveniji v tem trenutku zato prioriteta, saj se zavarovanci dejansko upokojujejo pozneje kot so zakonsko določene starosti. To je zaradi t. imen. časovnih bonusov (znižanje upokojitvene starosti na račun otrok, zaradi zaposlitve pred starostjo 18 let - samo ženske). Prav tako je dejanska upokojitvena starost bolj povezana z dolgoživostjo prebivalstva.

Z intervencijskim zakonom iz leta 2011 je bilo usklajevanje pokojnin omejeno na četrtinsko rast plač. Poleg tega se pokojnine v letu 2012 ne bodo uskladile skladno s predpisom za uravnoteženje javnih financ.

Nujnost prilagajanja sistema

Pokojninski sistem je iz vseh navedenih razlogov nujno potrebno prilagajati spremenjeni strukturi prebivalstva, prav tako pa je potrebno prilagoditi tudi politiko javnih financ demografskim izzivom. Poiskati je potrebno rešitve, ki bodo delovale dolgoročno, predvsem v smeri izboljšanja razmerja med zavarovanci in upokojenci ter v zvezi z zniževanjem povprečne pokojnine glede na povprečno plačo zaradi manj ugodnega vrednotenja leta zavarovalne dobe po letu 2000.

Graf 3: Izdatki za pokojnine kot delež BDP

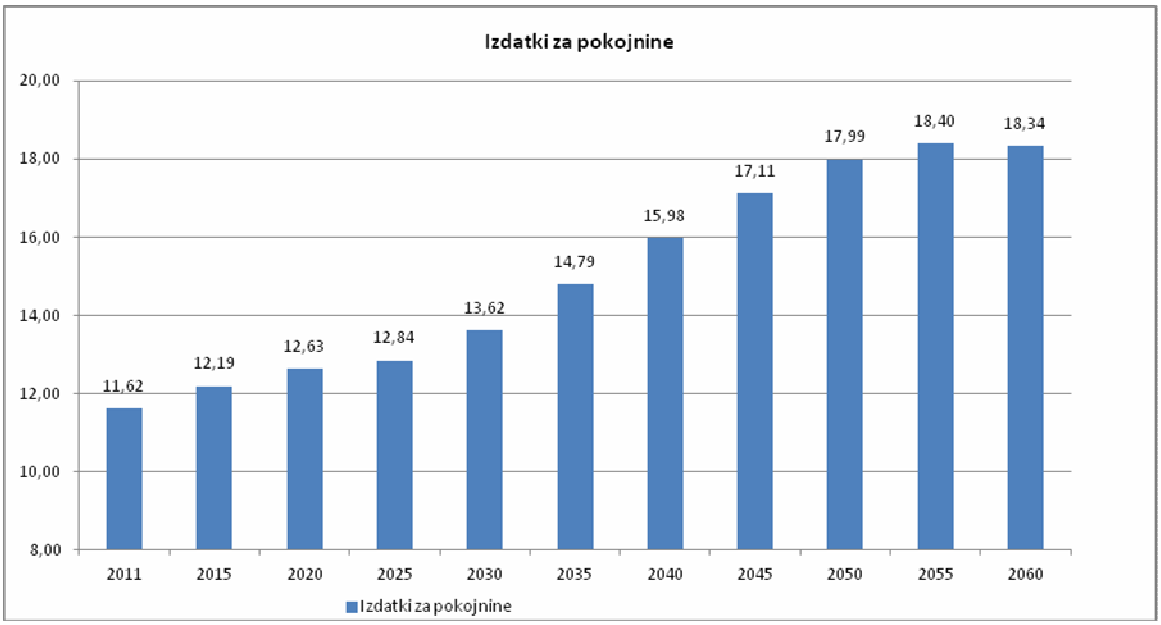

Vir. Ministrstvo za finance; metodologija denarnega toka

Projekcije izdatkov za pokojnine, merjene z deležem v BDP, za obdobje 2011 – 2060 napovedujejo povečanje deleža po letu 2016, ko zmanjšanje nadomestitvenega razmerja (zaradi učinkovanja zmanjšanih skupnih odmernih stopenj ob upokojitvi) ne bo več moglo kompenzirati negativnih demografskih trendov. Po letu 2050 pa se pričakujejo povečani izdatki količnika upokojenosti (generacija X). Kljub temu, da so izdatki za pokojnine v BDP od leta 2000 (11,03 %) do 2007 (9,71 %) padali, predvsem zaradi gospodarskega razvoja, pa so po letu 2007 zopet začeli naraščati (leta 2010 – 11,30 %, leta 2011 – 11,62 %), obenem pa se tudi odhodki zavoda zaradi naraščanja števila upokojencev povečujejo. Iz podatkov, ki jih je pripravilo Ministrstvo za finance, izhaja, da bodo, upoštevajoč reformo iz leta 2000 in spremembe usklajevanja v letu 2005 (ob upoštevanju intervetnih zakonov), izdatki za pokojnine v BDP leta 2050 znašali 17,99 %. Ker temeljno poslanstvo sistema obveznega zavarovanja ostaja zagotavljanje socialne varnosti za primer starosti, invalidnosti in smrti, se v prihodnjih časih (tudi neugodnih) ekonomskih in gospodarskih razmer, zastavlja vprašanje, kako preoblikovati sistem ter zbrati sredstva v sistemu, ki zaenkrat posameznikom zagotavlja socialno varnost le ob ugodni demografski sliki, v času gospodarskega razvoja in ob zagotovljenem številu novih delovnih mest. Ob tem ni mogoče zanemariti dohodkovnega položaja upokojencev, saj skromne pokojnine prejema veliko upokojencev, tveganje dohodkovne revščine med slovenskimi upokojenci pa je veliko. Zlasti visoka je stopnja tveganja revščine pri starejših nad 65 let, ki je višja od povprečja EU (EU-25 19 %, Slovenija 20,9 %). Iz ekonomskih analiz je obenem razvidno, da se dohodkovni položaj upokojencev ne bo bistveno izboljšal niti na podlagi pokojnin iz dodatnega pokojninskega zavarovanja. Zato bo verjetno potrebno preoblikovati predvsem dokladni sistem na način, ki bo večjo vlogo pripisoval zlasti posamezniku, ki ga je potrebno spodbujati za delo, da bi si s privarčevanimi sredstvi zagotovil varno starost.

Sistem, ki ga je potrebno prilagajati spremenjenemu geografskemu in prebivalstvenemu prostoru, se odziva tudi na vsakokratne spremembe na trgu dela. Sistem, ki je svojo popularnost gradil v času polne zaposlenosti, se spremembam na trgu dela odziva z vsakokratnimi političnimi pritiski po povečevanju pravic, ki že sedaj po kvaliteti in obsegu presegajo aktuarsko izračunane pravice, ki bi šle sedanjim zavarovancem glede na njihove

sedanje prispevke. Javni pokojninski sistem sedaj na podlagi medgeneracijske pogodbe daje posamezniku pokojnino, ki je izračunana na podlagi njegove plače, pokojninske dobe, spola, starosti, odmernih odstotkov ter valorizacijskih pravil. Ker posameznik šele ob izpolnitvi pogojev za upokojitev ugotovi, kolikšna bo njegova pokojnina, bo sedanji sistem potrebno oblikovati za mlajše zavarovance tako, da bo lahko vsak zavarovanec že v aktivnem obdobju preko svojih plač vplival na kasnejši izračun svoje pokojnine, s čimer bi se povečala tudi »pokojninska ozaveščenost«, ki je zaradi zapletenega sistema trenutno na nizki ravni.

Glede na ocene stanja pokojninskega sistema z vidika vpliva na vzdržnost javnih financ na makro nivoju, na nujnost pokojninske reforme kažejo najnovejši podatki, ki upoštevajo tudi že negativne učinke finančno gospodarske krize. Po najnovejših projekcijah se je izkazalo, da bodo odhodki za pokojnine leta 2016 narasli že kar na 12,28 % BDP, in sicer iz 11,62 % v letu 2011, ko je državni proračun moral prispevati za izplačila pokojnin 1,4 milijarde evrov. Tako bo državni proračun samo do leta 2016 (v petih letih) moral zagotoviti dodatno milijardo v primerjavi z letom 2011 oziroma letno 200 milijonov evrov več.

Do leta 2060 se bodo odhodki za pokojnine v primerjavi z letom 2011 povišali za 6,72 o.t., in sicer na 18,34 % BDP. To v nominalni vrednosti pomeni leta 2030 odhodek v višini 9,2 milijarde eurov, leta 2040 odhodek v višini skoraj 14,9 milijarde eurov in leta 2050 pa že odhodke v višini skoraj 22,4 milijard eurov.

Zaradi zmanjševanja delovno sposobnega prebivalstva in povečevanja deleža starega prebivalstva, kar ustvarja starostno zaposlitveni paradoks, bo pričakovane ekonomske posledice čedalje daljšega življenja mogoče omiliti le s podaljševanjem delovne aktivnosti in z usmerjenim vključevanjem starejših oziroma generacij, ki so se do nedavnega še množično (pre)zgodaj upokojevale, v družbeno-ekonomsko življenje.

Na nevzdržnost javnih financ opozarja tudi rast javnega dolga, ki bo v letu 2016 presegel 60%, po letu 2020 pa bo začel skokovito naraščati. Ob tem je potrebno opozoriti, da bi se do leta 2030 dolg države s sedanjih cca. 46,38 % BDP zvišal na več kot 116, 24 % BDP, v letu 2040 pa celo na 192,84% BDP. Velik delež bodo predstavljali odhodki za pokojnine, ki bodo že leta 2016 začeli strmo naraščati.

Graf 5 : Naraščanje javnofinančnega dolga

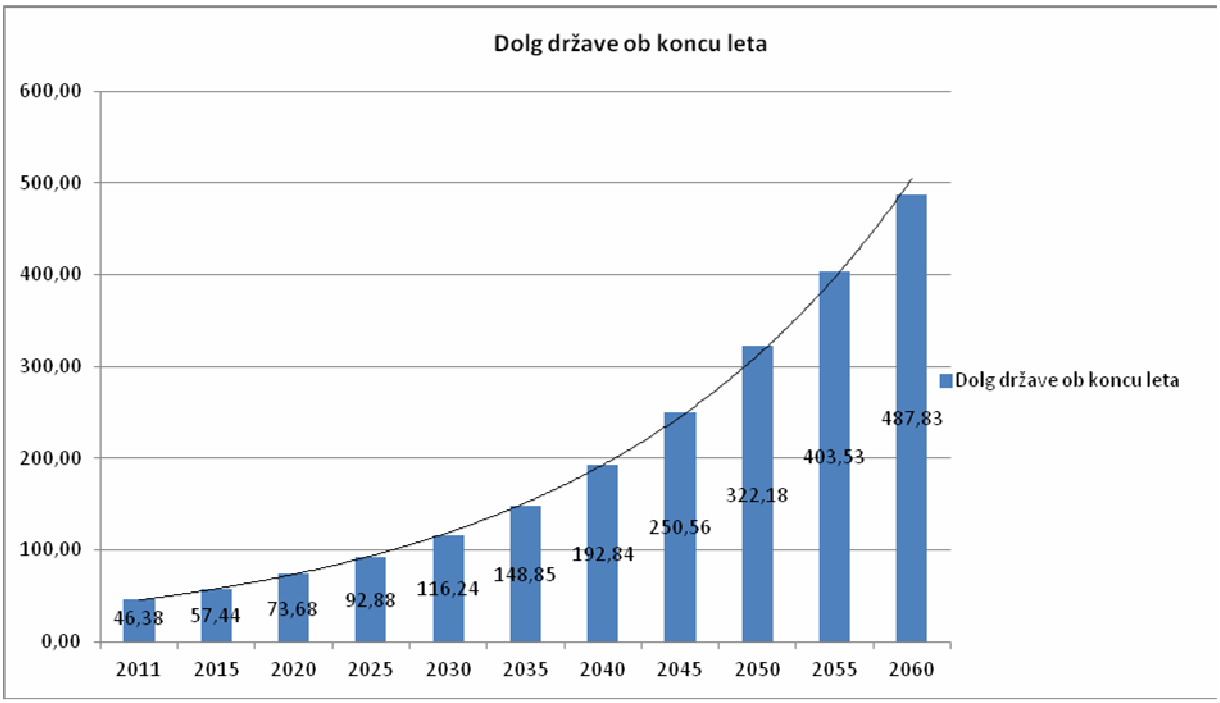

Vir: MF (2012); metodologija denarnega toka

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Državni zbor Republike Slovenije je na referendumu zavrnjeni ZPIZ-2, ki je bil 5.6.2011 zavrnjen s strani volivcev na naknadnem zakonodajnem referendumu, sprejel dne 23.12.2010. Skladno s 25. členom Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 15/1994, 25/2005-UPB1 – ZRLI) Državni zbor RS eno leto po izvedbi referenduma (torej do 5.6.2012) ni mogel sprejeti zakona, ki bi bil v nasprotju z izidom referenduma oziroma bi vseboval vsebinsko enake ali podobne rešitve kot jih je vseboval na referendumu zavrnjeni zakon, niti ni smel ponoviti referenduma o istem vprašanju. Glede na navedeno, je bilo nadaljevanje potrebnih postopkov za sprejem ZPIZ-2, s katerim bo veljavni pokojninski sistem prilagojen demografskim trendom in javnofinančnim sposobnostim pokojninske blagajne, da bo le-ta sposobna zagotavljati sredstva za izplačevanje pokojnin, mogoče urejati šele po 5.6.2012.

Ne glede na to, da ZPIZ-2 na naknadnem zakonodajnem referendumu ni dobil podpore volilcev in da je do 5. junija 2012 veljal moratorij na sprejemanje zakonodaje, ki bi vsebovala vsebinsko enake ali podobne rešitve, pa se je izkazalo, da so spremembe pokojninske zakonodaje tako zaradi poglabljanja posledic finančne krize kot tudi zaradi zagotavljanja dolgoročne finančne vzdržnosti pokojninskega sistema brez dvoma nujno potrebne že v bližnji prihodnosti. Neugodne demografske spremembe povzročajo vse večje javnofinančne pritiske na pokojninsko blagajno in posledično na državni proračun. Hkrati z navedenim višina pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zaradi sistemskih sprememb vpeljanih v letu 2000, pada v primerjavi s povprečno plačo na zaposlenega v Republiki Sloveniji. Zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti javnega pokojninskega sistema bo v prihodnje v največji meri mogoče zagotoviti z večjim številom zaposlenega delovno aktivnega prebivalstva. Sprememba pokojninske zakonodaje bo tako sledila cilju zagotavljanja dostojne višine pokojnin ter finančne vzdržnosti pokojninskega sistema, sistem pa mora obenem biti pregleden, pravičen, medgeneracijsko solidaren in spodbuden za vključevanje v pokojninsko zavarovanje in plačevanje prispevkov.

Predlog nove pokojninske zakonodaje tako sledi cilju, da se vzpostavi pokojninski sisistem, ki temelji na zavarovanju in je **pravičen, pregleden in posledično tudi finančno učinkovit.** Pravičnost je zagotovljena s tem, ko je višina pokojnine v čim večji meri odvisna od višine vplačanih prispevkov. Preglednost sistema je v tem, da je posameznik skozi svoje aktivno obdobje natančno obveščen o višini vplačanih prispevkov ter tudi o višini pokojnine, ki jo lahko pričakuje iz obveznega pokojninskega zavarovanj. Pravičen in pregleden sistem pa z vidika posameznika krepi zaupanje v sistem, s čimer se poveča tudi motivacija za vplačevanje prispevkov, saj posameznik ve, da je njegova socialna varnost v starosti odvisna predvsem od plačevanja prispevkov v pokojninski sistem v času, ko je aktiven. Predlog temelji tudi na **načelih vzajemnosti in solidarnosti**, saj ohranja intrageneracijsko in medgeneracijske solidarnost.

Država mora pri določanju parametrov pokojninskega sistema izhajati iz dveh temeljnih, splošnih ciljev:

- zagotoviti dostojnost pokojnin iz javnega pokojninskega sistema, ki bodo posamezniku zagotavljale ohranjanje njegovega družbenega položaja, njihov vir pa bodo predstavljali prejemki iz različnih stebrov pokojninskega zavarovanja;
- zagotoviti finančno vzdržnost pokojninskega sistema (spodobnost aktivnega prebivalstva zagotavljati sredstva za pokojnine)

Cilj Vlade RS je priprava modernizacije, ki bo navedena cilja zagotavljala hkrati in nikakor ne sledila enemu cilju na račun drugega. To pomeni, da ne moremo zasledovati samo finančne vzdržnosti in v zameno nižati pokojnin oziroma ne moremo povečevati finančnega bremena prihodnjih generacij. Na drugi strani pa je vladni cilj tudi, da bo modernizacija čim širše družbeno sprejemljiva ter pravična do vseh generacij - deležnikov pokojninskega sistema.

Zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti javnega pokojninskega sistema bo v prihodnje v največji meri mogoče zagotoviti z večjim številom zaposlenega delovno aktivnega prebivalstva. Sprememba pokojninske zakonodaje bo tako sledila cilju zagotavljanja dostojne višine pokojnin ter finančne vzdržnosti pokojninskega sistema, sistem pa mora obenem biti pregleden, pravičen, medgeneracijsko solidaren in spodbuden za vključevanje v pokojninsko zavarovanje in plačevanje prispevkov.

Pomemben cilj sprememb je v **povečanju transparentnosti pokojninskega sistema z izločitvijo vseh tistih pravic iz sistema, ki nimajo podlage v plačanih prispevkih** (časovni bonusi). Odprava teh časovnih bonusov pomeni ukrep, ki bo imel za posledico zviševanje dejanske upokojitvene starosti. Prav tako se bodo v sistemu posebej obravnavale vse tiste pravice, za katere zavarovanci niso plačevali prispevkov oziroma po svoji naravi spadajo v druge oblike socialnega zavarovanja.

V okviru prenovljene pokojninske zakonodaje bodo tako določeni takšni pogoji za pridobitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki bodo, skupaj s spremljajočimi ukrepi, pomenili korak v smeri **zviševanja dejanske upokojitvene starosti**. Poudarki bodo predvsem na **preglednosti in razumljivosti sistema** ter na **vpeljevanju spodbud za daljše ostajanje v zaposlitvi**, tudi po izpolnitvi minimalnih in polnih pogojev za upokojitev. Novi sistem bo temeljil na večstebrnem sistemu, ki bo zagotavljal dohodke iz več različnih virov in bo po eni strani zagotavljal **večjo povezanost med vplačanimi prispevki in pokojninami**, po drugi strani pa **dostojne pokojnine** vsem, ki zaradi utemeljenih okoliščin niso privarčevali dovolj sredstev. Zagotoviti je potrebno pravičnejši način odmere pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja s podaljšanjem obračunskega

obdobja za izračun pokojninske osnove; na novo določiti način odmere pokojnine s temeljnim ciljem zaustavitve nadaljnjega padanja pokojnin, v okviru ohranjanja vrednosti pokojnin pa posebno pozornost usmeriti v valorizacijo preteklih dohodkov, ki se upoštevajo pri izračunu pokojninske osnove, kot tudi v usklajevanje že uveljavljenih pravic. Pokojninski sistem bo na ta način pregleden in bo zavezancem dajal vse informacije o preteklih vplačanih prispevkih in pričakovani višini pokojnin.

Splošna krovna cilja modernizacije pokojninskega sistema dopolnjuje sklop specifičnih, konkretnih ciljev modernizacije, na osnovi katerih so nato opredeljeni predlogi posameznih ukrepov, in sicer:

- povečanje deleža aktivnih zavarovancev s podaljševanjem delovne aktivnosti in dvigom dejanske upokojitvene starosti;
- ohranitev solidarnosti v sistemu pokojninskega zavarovanja;
- vzpostavitev načela odvisnosti med vplačili in izplačili v sistemu pokojninskega zavarovanja;
- vzpostavitev večje preglednosti sistema na način:
  - da je pokojninski sistem v funkciji zavarovanja za starost, iz njega pa se izločijo vsi instituti (socialni transferji), ki ne sodijo v sistem obveznega pokojninskega zavarovanja;
  - da se informira posameznika o višini zbranih sredstev in pričakovani pokojnini z **uvedbo informativnih osebnih računov**.

Dejstvo je, da je obstoječi pokojninski sistem, ne glede na to, da zagotavlja relativno nizke (in vedno nižje) starostne pokojnine, tudi relativno drag. Modernizacija pokojninskega sistema mora biti tudi priložnost za vrnitev pokojninskega sistema k njegovim koreninam, k namenu, zaradi katerega je bilo to zavarovanje sploh ustanovljeno – zavarovanju za starost, invalidnost in smrt oziroma preprečevanju tveganja revščine v starosti. V Sloveniji, pa tudi v mnogih drugih državah, se je skozi razvoj pokojninskega zavarovanja znotraj sistema začelo urejati pravice, ki po svoji naravi niso povezane z njegovim osnovnim namenom. Posledica tega je, da je sistem zapleten, težko razumljiv že strokovnjakom, kaj šele posamezniku. Zato le dolgoročna finančna vzdržnost pokojninskega sistema ne more biti edini cilj. Modernizacija je tudi priložnost za analizo in odpravo pomanjkljivosti sedanjega sistema, ki se kažejo predvsem v zapletenosti, nepreglednosti ter v premajhni odvisnosti višine pokojnin od vplačanih prispevkov. Eden od rezultatov modernizacije mora tako biti tudi vzpostavitev večje odvisnosti višine pokojnin od vplačanih prispevkov.

Pokojninski sistem deluje na dolgi rok in je v neposredni povezavi z demografsko strukturo prebivalstva, saj le ta odraža na dolgi rok število potencialnih vplačnikov v sistem ter na drugi strani število potencialnih prejemnikov.

Na področju poklicnega zavarovanja je cilj vzpostavitev delujočega sistema poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki bo zaposlenim, ki delajo na težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih oziroma na delih, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno opravljati, omogočil vključitev v posebno kapitalsko krito shemo določenih prispevkov (*defined contribution*), iz katere se bo zagotavljala pravica do predčasne upokojitve s pravico do poklicne pokojnine, ki se izplačuje do izpolnitve pogojev za upokojitev v obveznem pokojninskem zavarovanju.

S predlogom zakona se poskuša zagotoviti varen, pregleden in učinkovit sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki spodbuja konkurenco na ravni ponujenih finančnih produktov in storitev, izenačuje pravila za različne izvajalce, ki je vezan na finančni sistem in ki

spodbuja odličnost upravljanja premoženja.

Temeljni cilj predloga zakona na področju dodatnega zavarovanja je, da mora dodatna starostna pokojnina pokriti izpad prejemkov posameznika iz obveznega pokojninskega zavarovanja. To se bo poizkušalo doseči s vzpostavitvijo preglednega in učinkovitega sistema dodatnega pokojninskega varčevanja, za katerega je značilna visoka profesionalizacija upravljanja premoženja; s vzpostavitvijo sistema minimalne donosnosti, ki spodbuja profesionalizem upravljanja premoženja in varčevalce bolj učinkovito ščiti pred padcem vrednosti privarčevanega premoženja kot obstoječa ureditev; in sicer z zvišanjem dolgoročne donosnosti premoženja v upravljanju za tiste varčevalce, ki si želijo proste (manj konservativne) naložbene politike, z zvišanjem povprečne vplačane premije in z vzpostavitvijo enotnega in učinkovitega nadzora.

SPLOŠNI CILJI

Hitre spremembe razvoja družbe pogojujejo nenehno potrebo po prilagoditvi sistemov socialnega zavarovanja. Ti sistemi pa se med seboj razlikujejo tudi po nujnosti trajnega ohranjanja pravic, pri čemer nedvomno drži, da mora pokojninsko zavarovanje zagotavljati pravice na podlagi dolgega časa (zavarovanje) in tudi za vedno daljši čas. Spremembe, ki bodo omogočale pridobivanje pravic iz sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in ki bodo posamezniku zagotavljale ohranitev življenjskih standardov, morajo biti zato usmerjene predvsem v končno zagotovitev primernih pokojninskih prejemkov v začrtanih okvirih javnofinančnih zmogljivosti.

Finančna vzdržnost pokojninskega sistema

Spremembe v starostni strukturi prebivalstva, ki jim bo Slovenija priča v prihodnje, bodo imele učinek na javnofinančne izdatke. Največji ekonomski posledici staranja prebivalstva bosta porast izdatkov za zdravstveno varstvo, pokojnine, socialno varstvo in dolgotrajno oskrbo ter zmanjšano število delovno sposobnega prebivalstva na trgu dela.

Tabela 2: Dolgoročna projekcija javnih izdatkov, povezanih s staranjem prebivalstva za Slovenijo in EU-27, 2010-2020 in 2010-2060

	Delež v BDP (%)		Referenčni scenarij				Tvegani scenarij			
			Sprememba v o.t. BDP				Sprememba v o.t. BDP			
	2010		2010-2020		2010-2060		2010-2020		2010-2060	
	SI	EU27	SI	EU27	SI	EU27	SI	EU27	SI	EU27
Skupaj	23,5	25,0	1,7	0,2	10,3	4,1	1,9	0,4	10,8	4,9
Pokojnine	11,2	11,3	1,0	-0,1	7,1	1,5	/	/	/	/
Zdravstvo*	6,1	7,1	0,3	0,3	1,1	1,1	0,5	0,5	1,7	1,7
Dolgotrajna oskrba**	1,4	1,8	0,3	0,2	1,6	1,5	0,3	0,3	1,6	1,8
Izobraževanje	4,7	4,6	0,1	-0,3	0,5	-0,1	/	/	/	/
Nadomestila brezposelnim	0,3	1,1	0,1	-0,1	0,0	-0,3	/	/	/	/

Vir: Program stabilnosti (Dopolnitev 2012) Delovna verzija poročila Delovne skupine za staranje (Draft 2012 Ageing Report) – februar 2012; Evropska komisija, Odbor za ekonomsko politiko. Opomba: *Izvzeti so izdatki za dolgotrajno zdravstveno oskrbo. **Vključeni so tudi izdatki za invalidnine.

Izdatki za pokojnine se bodo pričeli bistveno povečevati po letu 2016. Po projekcijah bodo tako ti izdatki v letu 2012 znašali 11,71 %, medtem ko bodo v letu 2016 narasli na 12,28 %, v letu 2030 pa že 13,62%. V kolikor ne bo prišlo do spremembe drugih dejavnikov, bodo povečanja v prihajajočih desetletjih v skladu z napovedmi še višja.

Pritisk na javnofinančne izdatke za pokojnine je do sedaj še dokaj uspešno kompenzirala reforma pokojninskega sistema iz leta 2000. Postopno se je zvišala dejanska upokojitvena starost, do leta 2011 pa se je zmanjšalo tudi nadomestitveno razmerje med pokojninami in plačami. Vendar pokojninska reforma iz leta 2000 ohranja ob predpostavkah, ki še niso upoštevale posledic sedanje krize, podobno porabo sredstev za izplačevanje pokojnin le na kratek rok, kar pomeni, da se po letu 2016 povečanju primanjkljaja v pokojninski blagajni, ob sedanji porabi sredstev, z veljavno indeksacijo pokojnin s plačami (brez interventnih ukrepov) in ob upoštevanju demografskih projekcij ter ob nespremenjenih drugih dejavnikih, brez ustreznih ukrepov ne bo mogoče izogniti. Primanjkljaja iz proračuna Republike Slovenije ne bo mogoče financirati, saj bi to pomenilo, da bi ob trenutnih vplačilih država v obdobju naslednjih 40 let morala zagotoviti še dodatnih 8 % bruto domačega proizvoda letno (v današnjih zneskih okoli 3 milijarde eurov letno). Možnosti za pokritje primanjkljaja sta brez strukturne spremembe pokojninskega sistema še dve, in sicer zvišanje prispevkov, kar zaradi mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ni mogoče, saj Slovenija sodi v sam svetovni vrh po obdavčitvi dela; in zmanjšanje pokojninskih pravic.

Iz simulacije starostno vezanih odhodkov in posebej odhodkov za pokojnine, je razvidno povečanje porabe sredstev za pokojnine v BDP pri različnih podaljšanjih upokojitvene starosti:

Tabela 3: Vpliv valorizacije na rast izdatkov za pokojnine in vzdržnost javnih financ (izhodiščno leto 2013) (Vir: MF)

Dvig starosti	Valorizacijska formula	Izdatki za pokojnine v 2020 (% BDP)	Izdatki za pokojnine v 2030 (% BDP)	Izdatki za pokojnine v 2060 (% BDP)
Osnovni scenarij	100%	12,63	13,62	18,34
1 leto	70-30	11,74	11,91	15,46
	60-40	11,62	11,69	15,07
	50-50	11,50	11,48	14,71
2 leti	70-30	11,32	11,28	14,78
	60-40	11,20	11,07	14,42
	50-50	11,08	10,86	14,08
3 leta	70-30	10,88	10,64	14,11
	60-40	10,77	10,44	13,78
	50-50	10,65	10,24	13,46

Iz prikazane tabele izhaja, da se bo povečanje odhodkov za pokojnine na kratki rok, že do leta 2030, dvignilo za 2%, v kolikor ne bo prišlo do bistvenih sprememb na področju sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ob tem je potrebno opozoriti, da bi se do leta 2030 dolg države s sedanjih cca. 50 % BDP zvišal na več kot 116, 24 % BDP, v letu 2040 pa na 192,84 (glej graf na str. 36). Iz predstavljenih izračunov je jasno razvidno, da dolgoročno finančno vzdržnost pokojninskega sistema omogočajo samo kombinacije, ki vključujejo dvig dejanske upokojitvene starosti za 3 leta in valorizacijska formula, ki pokojnine usklajuje nižje, kot pa je to določeno z veljavno zakonodajo. Predstavljeni izračuni prikazujejo tudi vpliv spremembe valorizacijske formule na višanje izdatkov za pokojnine v BDP. Vsako povišanje usklajevanja tako povzroči povišanje izdatkov za pokojnine v BDP za dodatne 0,1 o.t.

Veljavni sistem, ko državni proračun pokriva razliko med izdatki za pokojnine in vplačanimi prispevki, sicer pokojninski blagajni zagotavlja izravnano finančno poslovanje, že kratkoročno pa zahteva temeljito preoblikovanje izdatkov za druge javne funkcije, ki jih financira država iz državnega proračuna. Ker tudi ta ne razpolaga z rezervami, se njen (državni) primanjkljaj financira s povečanim zadolževanjem. Zato bo potrebno prilagoditi tudi način določanja obveznosti države za financiranje primanjkljaja, ki nastane zaradi manjših prispevkov kot so izdatki za pokojnine.

Dolgoročno finančno vzdržnost pokojninskega sistema je mogoče zagotavljati tudi z zadrževanjem vsakoletne rasti pokojninskih prejemkov (valorizacijska formula) na ravni, ki je nižja od rasti plač in s podaljševanjem obračunskega obdobja za izračun pokojninske osnove.

Izdatke znotraj dokladnega sistema povečujejo tudi vse večje potrebe po socialni varnosti, saj zaradi neugodnih demografskih trendov sistem sprotnega prispevnega kritja ne razpolaga z zadostnim kritjem za izplačilo vseh pravic.

Zaradi načela, da so pravice iz pokojninskega zavarovanja povezane z vplačanim prispevkom posameznika, bo potrebno dopolniti način določanja višine pokojninskega upravičenja in pri tem upoštevati tako pričakovano trajanje prejemanja pokojnine kot pokritost izdatkov s prispevki.

Cilj je mogoče doseči s sledečimi ukrepi:

- z dvigom dejanske upokojitvene starosti in
- s spremembo načina valorizacije.

Dostojnost pokojnin

Dostojna pokojnina je pokojnina, ki posamezniku omogoča relativno ohranitev njegovega družbenega položaja tudi v času uživanja pravic iz pokojninskega zavarovanja. Posameznik si lahko dostojno pokojnino zagotovi iz različnih stebrov pokojninskega sistema zavarovanja, ki temelji na vplačanih prispevkih, pri čemer ima vsak steber zavarovanja natančno določeno vlogo.

Javni pokojninski sistem mora biti v funkciji zagotavljanja pokojnin, ki vsem upokojencem zagotavljajo ustrezno socialno varnost. Ohranjanje in izboljšanje ekonomske in socialne varnosti celotnega prebivalstva, ne le upokojencev, pa bo ob vzdržnih javnih financah možno le z vodenjem politike, ki je usmerjena v podaljševanje aktivnega (delovnega) obdobja in v oblikovanje različnih možnosti postopnega upokojevanja, ob sočasnem nagrajevanju ostajanja v aktivnosti.

Z vzpostavitvijo učinkovitega sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja pa se posamezniku na prostovoljni bazi omogoča, da si pomemben del dostojne pokojnine iz javnega pokojninskega sistema zagotovi tudi iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja.

S predlogom modernizacije se zagotavlja, da bo tudi v prihodnje glavni vir dostojne pokojnine posameznika zagotavljalo modernizirano obvezno pokojninsko zavarovanje, t.j. javni sistem, ki temelji na medgeneracijski solidarnosti, vendar pa se je potrebno zavedati, da bo pomembno vlogo, predvsem zaradi demografskega gibanja prebivalstva, pri zagotavljanju primernih pokojnin moralo imeti tudi dodatno pokojninsko zavarovanje. Ukrepi, ki krepijo preglednost pokojninskega sistema zagotavljajo tudi večjo motivacijo za vključevanje v zavarovanje in plačevanje prispevkov.

V okviru tako vzpostavljenega večstebrnega sistema mora javni steber, t.j. obvezno pokojninsko zavarovanje, zagotavljati socialno varnost, medtem ko sta privatni drugi in tretji steber namenjena zagotavljanju oziroma ohranjanju družbenega položaja zavarovanca tudi v času uživanja pravic iz pokojninskega zavarovanja. Omenjeni sistem tako posamezniku omogoča, da načrtuje oziroma določi življenjski standard, ki ga želi imeti v času upokojitve, tudi glede na stil življenja, ki ga ima v aktivni dobi.

Cilj je mogoče doseči z naslednjimi ukrepi:

- z vzpostavitvijo učinkovitega dodatnega pokojninskega zavarovanja (možnost izbire naložbene politike, poenotenje nadzora s sodelovanjem članov);
- z uvedbo spodbude za večjo vključenost v individualno dodatno pokojninsko zavarovanje.

SPECIFIČNI CILJI

Povečanje deleža aktivnih zavarovancev preko podaljševanja delovne

aktivnosti

Ob sočasnem upadanju rodnosti in podaljševanju pričakovanega trajanja življenja prihaja po letu 2006 do sprememb v starostni strukturi prebivalstva ter upadanja delovno sposobnega prebivalstva, kar se kritično odraža zlasti v razmerju med številom zavarovancev in upokojencev. Razmerje med številom zavarovancev in številom upokojencev, ki je leta 1990 znašalo 2,3 (zavarovancev 782.222 in upokojencev 384.094) in v letu 2008 1,7 (zavarovancev 904.667, upokojencev 527.933), je leta 2011 znašalo 1,53 (zavarovancev 869.869, upokojencev 569.951).

Negativne demografske trende bi bilo v pokojninskem sistemu mogoče omiliti le s podaljševanjem obdobij delovne aktivnosti, ki je v Sloveniji v starostni skupini 55-64 let med najnižjimi v EU. Nizka zaposlitvena stopnja oseb v starostni skupini od 55 do 64 let je posledica zgodnjega odhoda iz trga dela oziroma predčasnega upokojevanja, ki je bilo značilno za tranzicijsko obdobje slovenskega gospodarstva.

Nizko stopnjo zaposlenosti starejših oseb so kot eno večjih težav izpostavili že leta 2000 na Evropskem svetu v Lizboni. Leto kasneje so se v Stockholmu zavezali k uresničitvi cilja, in sicer dvigu stopnje zaposlenosti starejših (55-64) znotraj EU do leta 2010 na 50 %, naslednje leto pa v Barceloni dodali še nov cilj večje aktivnosti starejših, in sicer dvig povprečne starosti umika iz trga dela v državah članicah za 5 let do leta 2010. Oba cilja sta bila del Lizbonske strategije do leta 2010 ter evropske politike zaposlovanja.

Lizbonska strategija je bila leta 2005 prenovljena in dopolnjena s Smernicami zaposlovanja, v okviru katerih je posebna pozornost namenjena oblikovanju nacionalnih strategij aktivnega staranja, med njimi pa sta za področje menedžmenta starosti med pomembnejšimi 17. in 18. smernica zaposlovanja, ki se nanašata na že omenjeno povečanje stopnje zaposlenosti starejših na 50 % do leta 2010 in spodbujanje pristopa k zaposlitvi po življenjskih obdobjih, kjer je podano priporočilo podpore aktivnemu staranju, vključno z ustreznimi delovnimi pogoji, izboljšanim zdravstvenim statusom ter s primernimi spodbudami za delo in odvračanjem od predčasnega upokojevanja.

Dvigovanje stopnje zaposlenosti starejših v Sloveniji predstavlja eno od prednostnih nalog na področju dela in zaposlovanja., kar je tudi eden od ciljev nove evropske strategije Evropa 2020. Leta 2006 je Vlada Republike Slovenije po opozorilu Sveta EU pričela z oblikovanjem nacionalne strategije aktivnega staranja, ki predstavlja akcijski načrt aktivnega staranja na področju zaposlovanja in je bila dopolnilo k Strategiji varstva starejših do leta 2010 (solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva), ki jo je Vlada Republike Slovenije sprejela septembra 2006 in je predstavljala krovno strategijo, ki omogoča ohranitev solidarnosti in medčloveškega sožitja med tretjo, srednjo in mlado generacijo ter kakovostno staranje in oskrbo naglo rastočega deleža tretje generacije.

Cilj morajo prav tako spremljati ustrezne druge politike in ukrepi na vseh področjih človekovega udejstvovanja, ki bodo spodbujale podaljševanje delovne aktivnosti starejših, spreminjali odnos ljudi do dela in aktivnega preživljanja starejšega življenjskega obdobja ter pripomogle k zavedanju družbe, gospodarskih subjektov ter posameznikov, da starost ne izključuje zaposlitvenega potenciala, temveč nasprotno povečuje produktivnost starejšega delavca z oblikovanjem primernih delovnih mest in vlaganjem v človeški kapital. Takšno delovno okolje pa je mogoče ustvariti le s sočasno promocijo zdravstvenega varstva, prilagodljivostjo delovnega mesta, fleksibilnih oblik delovnega

časa, s prerazporeditvijo in zagotavljanjem kariernega razvoja ter omogočanjem nadaljnjega usposabljanja in vseživljenjskega učenja.

Ob upoštevanju, da je slovenska oziroma evropska delovna sila stara le v razmerju do upokojitvene starosti, ne pa tudi glede na podaljšano pričakovano trajanje življenja, so spremembe v starostni strukturi delovne sile posledica tudi vse poznejšega vstopanja mladih na trg delovne sile in podaljševanja trajanja študijskega obdobja, kar pomeni dvojni primanjkljaj v pokojninski blagajni zaradi zmanjševanja števila zavarovancev ter daljšega prejemanja pravic ob krajšem obdobju vključenosti v sistem. Podaljšano šolanje mladih (15-24 let) pa je posledica omogočanja mladim, da delajo preko študentskih servisov, ki so za delodajalca zaradi lažjega prilagajanja obsega dela in nižje obdavčitve finančno izredno ugodna.

Cilj je mogoče doseči z naslednjimi ukrepi:
- z zvišanjem in izenačitvijo upokojitvenih starosti moških in žensk;
- s povečanjem spodbud za daljše ostajanje v zaposlitvi;
- s črtanjem časovnih bonusov (dodana doba);
- s postopnim izhodom iz trga dela in upokojitvijo (delna upokojitev).

Vzpostavitev načela odvisnosti med vplačili in izplačili v sistemu pokojninskega zavarovanja

Sistem pokojninskega zavarovanja temelji na delu in vplačanih prispevkih iz tega naslova. Zakonodajalec je v pokojninskem sistemu na prvo mesto postavil načelo, da pravice izvirajo iz dela. Pokojninsko in invalidsko zavarovanje je tako, razen v izjemnih primerih, obvezno in ni odvisno od volje posameznika. Ob dejstvu, da pokojninski sistem izhaja iz načela generalizacije kroga zavarovancev, po katerem je v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključen najširši možen krog zavarovancev, je potrebno razširiti pokritost z obveznim zavarovanjem na vsakršno opravljanje dela v odvisnem razmerju.

S predlogom zakona želi predlagatelj povrniti pokojnini, ki temelji na vplačanih prispevkih, status pravice, zaslužene z minulim delom in vplačanimi prispevki v pokojninsko blagajno. Navedeno pa se lahko vzpostavi samo na način, da se **pokojninski sistem očisti vseh tistih pravic, ki nimajo podlage v plačanih prispevkih**, s čimer bo postal preglednejši in pravičnejši. Pravice, ki so se do sedaj financirale preko pokojninske blagajne iz državnega proračuna, bodo v skladu s predlogom v obdobju enega leta prenesene in urejene v celoti, skupaj s financiranjem, v posebnih predpisih.

Glede na to, da je zaradi nizke obremenitve s prispevki za socialno varnost trenutno zelo razširjeno opravljanje dela na podlagi pogodb o delu oziroma dela v drugih odvisnih razmerjih, ki niso delovna razmerja, je potrebno, da se za vsa dela, ne glede na to, v kakšnem pravnem razmerju je bilo neko delo opravljeno (pogodba o zaposlitvi, pogodba o delu, avtorska pogodba ter druge pogodbe civilnega prava, študentsko delo oziroma delo na podlagi kakršnekoli druge pogodbe), plačujejo sorazmerno enaki prispevki glede na višino dohodka - ukrep »vsako delo šteje«.

Z razširitvijo kroga zavarovancev in vključitvijo v zavarovanje na podlagi vseh oblik dela, se bodo posledično povišala vplačila prispevkov tako na ravni sistema, kot na ravni posameznika.

Cilj je možno doseči s sledečimi ukrepi:

- s širitvijo zavarovalnih podlag;
- s širitvijo možnosti prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje;
- s podaljšanjem obdobja za določitev pokojninske osnove;
- z izločitvijo pravic, ki nimajo podlage v zavarovanju v posebne predpise.

Ohranitev solidarnosti v sistemu pokojninskega zavarovanja

Kljub vzpostavitvi modernega večstebrnega sistema pokojninskega zavarovanja, se morata v okviru obveznega pokojninskega zavarovanja ohraniti temeljni načeli veljavnega sistema, t.j. načeli redistribucije in solidarnosti. Omenjeni načeli se morata zagotavljati v okviru javnega stebra, kjer država vsakemu posamezniku zagotavlja dostojno pokojnino, ne glede na njegov dohodek v času zaposlitve oziroma ne glede na višino vplačanih prispevkov. V javnem stebru tako vsak zavarovanec v določenem delu prispeva za zagotavljanje dostojnih pokojnin tako trenutnih, kot tudi bodočih upokojencev.

Vendar pa se morata tudi načeli redistribucije in solidarnosti v okviru obveznega pokojninskega zavarovanja zagotavljati na pregleden način tako, da je zavarovanec seznanjen, v katerem delu javnega sistema se zasleduje načelo odvisnosti višine izplačil od višine vplačil, v katerem delu pa se zagotavljata načeli redistribucije in solidarnosti.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Republiki Sloveniji temelji na zavarovalniškem principu, kar v osnovi pomeni, da je pravica do pokojnine pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki izhaja iz minulega dela in **temelji na prispevkih, plačanih v času aktivne dobe zavarovanca**. Prednost takšne ureditve je v tem, da se izogneš pogledu na pokojnine kot na socialno kategorijo.

Pri pokojninskem zavarovanju pa ne gre spregledati, da sistem pokojninskega zavarovanja v RS vendarle ni čisti »zavarovalniški« sistem,ampak je vendarle del socialnega zavarovanja, ki temelji tudi na **načelih vzajemnosti in solidarnosti,** zato morajo biti vanj vključeni tudi t.i. socialni korektivi, ki zagotavljajo solidarnost v sistemu (intrageneracijska solidarnost), vendar pa mora biti le ta določena na pregleden način.

Pogled nazaj v zgodovino urejanja pokojninskega sistema v Sloveniji pokaže, da so se v preteklosti znotraj pokojninskega sistema podeljevale pravice, ki niso imele podlage v vplačanih prispevkih, kar je pomenilo odstop od osnovnega načela pokojninskega sistema pri nas – načela zavarovanja. Vendar v večini primerov te pravice niso bile v funkciji zagotavljanja solidarnosti med zavarovanci, ampak bolj v funkciji zagotavljanja pravic posameznim družbenim skupinam. Načelo intrageneracijske solidarnosti oziroma redistribucije naš pokojninski sistem zagotavlja z omejitvijo najvišje pokojninske osnove oz. osnove za odmero pokojnine, kar posledično pomeni pri osebah z višjimi dohodki drastično nižjo nadomestitveno stopnjo ob hkratnem dejstvu, da osnova za plačilo prispevkov ni omejena.

Sedanja nepregledna ureditev je predvsem posledica dejstva, da je v sistemu močno prisoten sistem solidarnosti med posamezniki oziroma redistribucije znotraj posamezne generacije, ki je sicer značilen za socialne transferje, kar pa pokojnine seveda niso. V sistemu so tako vgrajene vertikalna solidarnost med generacijo aktivnih in upokojenih (prispevki so obvezni in proporcionalni glede na prispevno osnovo; zavarovanci z višjimi plačami oziroma dohodki plačujejo prispevke od osnov, ki navzgor niso omejene, medtem ko se njihove pravice limitirajo z določitvijo najvišje pokojninske osnove), horizontalna solidarnost med upokojenci (maksimalno razmerje med pokojninami za enako dolgo dobo zavarovanja 1:4) in solidarnost med upokojenci, ki so se upokojili v različnih obdobjih.

Na gmotni položaj upokojencev tako neposredno vplivajo odmera pokojnine od **najnižje** oziroma **najvišje pokojninske osnove** in najnižja pokojnina v višini 35 odstotkov najnižje pokojninske osnove. Z ZPIZ-1 je določenim zavarovancem zajamčena **odmera od najnižje pokojninske osnove**, če pokojnina, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od zavarovančeve pokojninske osnove, skupaj s pripadajočimi uskladitvami, ne dosega zneska pokojnine za enako pokojninsko dobo, odmerjene od najnižje pokojninske osnove. Od **najvišje pokojninske osnove**, ki je štirikratnik najnižje, se pokojnina odmeri, če glede na dopolnjeno pokojninsko dobo odmerjena pokojnina od zavarovančeve pokojninske osnove, skupaj s pripadajočimi uskladitvami, presega znesek pokojnine za enako pokojninsko dobo, odmerjene od najvišje pokojninske osnove.

Načeli vzajemnosti in solidarnosti sta tako načeli, ki posameznikom, ki so sicer 40 let vplačevali v sistem, vendar pa so imeli v svojem aktivnem obdobju zelo nizke plače, zaradi česar s svojimi vplačili ne bi dosegli niti minimalne pokojnine, omogočata, da se upokojijo z dostojno pokojnino, odmerjeno od najnižje pokojninske osnove, ki pri teh posameznikih nastopa v funkciji socialnega korektiva. Zaradi načela solidarnosti ali redistribucije se tem zavarovancem torej zagotavljajo višje pravice, kot bi jim pripadale glede na pokojninsko dobo in višino plačanih prispevkov. Za razliko, ki jo te osebe prejmejo med pokojnino, ki bi ustrezala njihovim prispevkom in pokojnino, ki jo garantira obvezni (javni) pokojninski sistem, je potrebno zagotoviti finančna sredstva, ki pa gredo deloma v škodo posameznikom, ki so 40 let plačevali prispevke, ki presegajo najvišjo pokojninsko osnovo, deloma pa v breme države. Ker je v slovenskem javnem pokojninskem sistemu višina pokojnine z zakonom omejena tako navzdol kot navzgor in je najvišja pokojnina preko najvišje pokojninske osnove limitirana s 4-kratnikom najnižje pokojninske osnove, se vsa finančna sredstva, ki jih ti posamezniki s prispevki preplačajo, prerazporedijo znotraj sistema in z vidika posameznika nastopajo kot davčni odtegljaj. Ker pa ne glede na navedeno še vedno zmanjka finančnih sredstev za izplačilo vseh pravic, ki se financirajo iz javnega pokojninskega sistema, razliko doplača država. Osebe z višjimi dohodki, ki bi glede na kriterije imele pokojnino višjo od maksimalno določene, prejmejo torej pokojnino v maksimalno določeni višini, torej manj, kot bi prejemali, če bi bila pokojnina odvisna zgolj od plačila prispevkov. Na ta način v skladu s solidarnostnim načelom zagotavljajo sredstva za osebe z nižjimi dogodki tekom aktivne dobe, kar prispeva k višji socialni varnosti upokojencev. Sistem obveznega pokojninskega zavarovanja je tako tudi solidarno naravnan, vendar pa ne gre spregledati, da gre vendarle za sistem na podlagi zavarovanja, v katerem mora biti do določene mere spoštovana tudi višina prispevka posameznika med aktivno dobo.

Določeni elementi redistribucije oziroma solidarnosti bodo seveda vedno prisotni tudi v pokojninskem sistemu (gre vendarle za socialno zavarovanje), pa vendar mora država socialne transferje zagotavljati predvsem v drugih sistemih socialne varnosti, ne pa v okviru in na račun pravic iz pokojninskega zavarovanja, ki temeljijo na vplačanih prispevkih.

S predlogom zakona se solidarnost oziroma redistribucija ohranja, vendar samo med osebami, ki v pokojninski sistem vplačujejo prispevke. Vsaka pravica v pokojninskem sistemu mora namreč temeljiti na vplačanih prispevkih, sicer se ne more imenovati pokojnina. S tem, ko posamezne pravice znotraj pokojninskega sistema imenujemo pokojnina, pa čeprav nima podlage v vplačanih prispevkih, odvzemamo pokojnini, ki temelji na vplačanih prispevkih osnovni namen, to pa je zaslužena pravica na podlagi vplačanih prispevkov.

Poleg tega, da se v solidarnost zagotavlja z odmero pokojnine od najnižje pokojninske osnove, se le-ta zagotavlja tudi s tem, ko se za izračun pokojninske osnove za odmero pokojnine ne upošteva celotno obdobje, ampak samo del le-tega.

S predlogom zakona se navedeni elementi solidarnosti (prispevki so obvezni in proporcionalni glede na prispevno osnovo; zavarovanci z višjimi plačami oziroma dohodki plačujejo prispevke od osnov, ki navzgor niso omejene, medtem ko se njihove pravice limitirajo z določitvijo najvišje pokojninske osnove), horizontalna solidarnost med upokojenci (maksimalno razmerje med pokojninami za enako dolgo dobo zavarovanja 1:4) in solidarnost med upokojenci, ki so se upokojili v različnih obdobjih) ohranjajo, vendar je to solidarnost zgolj med osebami znotraj pokojninskega sistema oziroma med vplačniki prispevkov

Cilj je mogoče doseči z naslednjimi ukrepi:

- z določitvijo minimalnega obsega pravic;
- z določitvijo maksimalne pokojninske osnove.

Preglednost sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Pokojninsko zavarovanje, kot ga poznamo danes, je bilo ustanovljeno z namenom zavarovanja za starost oziroma preprečevanja tveganja revščine v starosti. Pokojninski sistem moramo vrniti k njegovim koreninam, k namenu, zaradi katerega je bilo to zavarovanje sploh ustanovljeno – zavarovanju za starost oziroma preprečevanju tveganja revščine v starosti. V Sloveniji, pa tudi v mnogih drugih državah, se je skozi razvoj pokojninskega zavarovanja znotraj sistema urejalo svari, ki po svoji naravi nimajo nobene zveze z njegovim osnovnim namenom. Posledica tega je, da je sistem zapleten, težko razumljiv in nepregleden, predvsem pa zelo drag glede na to, da zagotavlja relativno nizke starostne pokojnine.

S predlogom zakona želi predlagatelj doseči prav to, povrniti pokojnini, ki temelji na vplačanih prispevkih, status pravice, zaslužene z minulim delom in vplačanimi prispevki v pokojninsko blagajno.

Navedeno pa se lahko vzpostavi samo na način, da se pokojninski sistem očisti vseh tistih pravic, **ki se zagotavljajo iz pokojninskega zavarovanja**, vendar nimajo nimajo podlage v plačanih prispevkih, s čimer bo postal preglednejši in transparentnejši. Prvi korak k temu cilju je že vzpostavil Zakon o socialnovarstvenih prejemkih (Uradni list RS, 61/10, v nadaljevanju ZSVarPre), ki je s 1.1.2012 pravico do državne pokojnine in pravico do varstvenega dodatka v skladu s prenovo socialne zakonodaje preoblikoval v socialnovarstveni prejemek. Na ta način sta bila ta dva prejemka prenešena v sistem socialnega varstva.

Potrebno je tudi poudariti, da ZPIZ-2 ne daje več podlage za upokojevanje pod ugodnejšimi pogoji, ki so jih lahko določili posebni predpisi, kot je to do sedaj določal 154. člen ZPIZ-1. Na ta način bo vzpostavljeno enotno pokojninsko in invalidsko zavarovanje za vse zavarovance, ki so zaposleni oziroma vključeni v zavarovanje na območju RS. Sistemska in celovita ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanje v RS pa bo imela za posledice, da se ne glede na morebitne določene posebnosti posameznih poklicev, v drugih področnih zakonih ne bo urejalo drugačnih pogojev upokojevanja, kot so določeni v ZPIZ-2.

ZPIZ-2 je na novo uredil tudi obveznosti državnega proračuna (232. člen ZPIZ-1), saj ureja zgolj še tiste pravice, ki imajo podlago v plačanih prispevkih, iz pokojninskega sistema pa se izločajo tako imenovani socialni prejemki (oskrbnina, odpravnina), ki nimajo podlage v plačanih prispevkih, ampak imajo naravo socialnih transferjev in se tudi financirajo iz državnega proračuna. Pravice, ki so se do sedaj financirale iz državnega

proračuna, med katere spadajo npr tudi t.i. izjemne pokojnine, bodo po novem opredeljene in v celoti, skupaj s financiranjem, urejene v posebnih predpisih in zagotovljene v drugih sistemih socialne varnosti. To pomeni, da z novim zakonom pravice, ki so iz ZPIZ-2 izločene, ne bodo več predmet obveznosti RS na podlagi tega predpisa. S tem ukrepom bo pokojninska blagajna preglednejša, kar bo na drugi strani vplivalo tudi na učinkovitejši nadzor pristojnih institucij nad porabo sredstev, ki jih državni proračun namenja za izplačevanje posebnih pravic.

S krepitvijo načela zavarovanja v pokojninskem sistemu se lahko vzpostavi pokojninski sistem, ki je pravičen, pregleden in posledično tudi finančno učinkovit.

Pravičnost je zagotovljena s tem, ko je višina pokojnine v čimvečji meri odvisna od višine vplačanih prispevkov. Preglednost sistema je v tem, da je posameznik skozi svoje aktivno obdobje natančno obveščen o višini vplačanih prispevkov (**informativni osebni račun**) ter tudi o višini pokojnine, ki jo lahko pričakuje iz obveznega pokojninskega zavarovanja po upokojitvi. Le pravičen in pregleden sistem, ki je po svoji naravi enostaven in razumljiv povprečnemu zavarovancu, v njem pa je jasno vzpostavljena povezava med vplačanimi prispevki in višino pridobljenih pravic, z vidika posameznika krepi zaupanje v sistem, s čimer se poveča tudi motivacija za vplačevanje prispevkov, saj posameznik ve, da je njegova socialna varnost v starosti odvisna predvsem od plačevanja prispevkov v pokojninski sistem v času, ko je aktiven.

Cilj je mogoče doseči s sledečimi ukrepi:
- z izločitvijo pravic, ki imajo socialno naravo, iz pokojninskega sistema in
- z uvedbo informativnih osebnih računov.

2.2 Načela

Skupna temeljna načela so zlasti:

- načelo vzajemnosti in solidarnosti, po katerem si zavarovanci v socialnem zavarovanju na podlagi plačanih prispevkov zagotavljajo materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti, smrti in v drugih zavarovanih primerih za vsakega od njih in vzajemno eden za drugega tako, da vplačujejo prispevke, pravice pa uveljavijo le tiste osebe, ki so izpolnile pogoje za pridobitev pravic. V skladu s tem načelom se zagotavlja materialna in socialna varnost tudi tistim osebam, ki si, ne glede na svoj prispevek, iz objektivnih razlogov ne morejo zagotoviti splošne ravni materialne in socialne varnosti;
- načelo zakonitosti, po katerem morajo biti pravice iz naslova socialne varnosti določene in ovrednotene z zakonom;
- načelo generalizacije kroga zavarovancev, po katerem naj socialno zavarovanje zajema čim širši krog zavarovancev in njihovih družinskih članov;
- načelo obveznosti zavarovanja, po katerem so v socialno zavarovanje obvezno vključene osebe v primerih, določenih z zakonom;
- načelo sorazmernosti med plačanimi prispevki in višino dajatev (načelo ekvivalence);
- načelo nezastarljivosti, neodtuljivosti in spoštovanja pridobljenih pravic;
- načelo varstva pravic, ki obsega pravico do pravnega sredstva in sodnega varstva.

2.3 Poglavitne rešitve

a) predstavitev predlaganih rešitev

- **povzetek predlaganih rešitev**

Modernizacija sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji zasleduje tri pomembne cilje, in sicer: zagotovitev dostojnih oziroma primernih pokojnin vsem zavarovancem, zagotovitev večje preglednosti sistema ter trajnejše finančne vzdržnosti pokojninskega sistema. V okviru modernizacije se bo z ukrepi zasledovalo tudi specifične cilje, kot so npr. povečanje deleža aktivnih zavarovancev, večja odvisnost med višino vplačanih prispevkov in višino prejemkov ter vzpostavitev učinkovitega sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki bo služil namenu, zaradi katerega je bil oblikovan, in sicer, da bo dejansko pomenil dopolnilne prihodke za zagotovitev večje socialne varnosti v starosti.

Velik poudarek je bil pri pripravi predloga zakona dan ureditvi prehodnih obdobij, saj bi v nasprotnem primeru lahko spremembe porušile obvezna razmerja med zaposlenimi in brezposelnimi starejšimi in mladimi. To pomeni, da bo zelo postopno, s kompenzacijskimi ukrepi zagotovljeno, da bodo starejše osebe lahko obdržale svoje zaposlitve, saj je s predlogom predvidena tudi stimulacija delodajalcev za starejše delavce. Pomembno je tudi, da se bodo lahko tisti, ki so že izpolnili pogoje za upokojitev po obstoječem pokojninskem sistemu oziroma delovni invalidi II. in III. kategorije, še nadaljnja tri leta upokojevali pod pogoji iz veljavnega zakona.

S predlogom zakona želi predlagatelj povrniti pokojnini, ki temelji na vplačanih prispevkih, status pravice, zaslužene z minulim delom in vplačanimi prispevki v pokojninsko blagajno. Navedeno pa se lahko vzpostavi samo na način, da se **pokojninski sistem očisti vseh tistih pravic, ki nimajo podlage v plačanih prispevkih**, s čimer bo postal preglednejši in pravičnejši. Pravice, ki so se do sedaj financirale preko pokojninske blagajne iz državnega proračuna, bodo v skladu s predlogom v obdobju enega leta prenesene in urejene v celoti, skupaj s financiranjem, v posebnih predpisih. S tem ukrepom bo pokojninska blagajna preglednejša, kar bo vplivalo na večjo motiviranost za zavarovanje in vplačevanje prispevkov ter bo omogočilo učinkovitejši nadzor pristojnih institucij nad porabo sredstev, ki jih državni proračun namenja za izplačevanje posebnih pravic.

Predlagani zakon je zaradi ukrepov, ki vključujejo tudi dvig upokojitvene starosti tako za pridobitev starostne kot tudi predčasne pokojnine, zasnovana izrazito dolgoročno, zato se bo tudi uresničevala postopno. Slednje je posledica izredne občutljivosti področja, ki zaradi učinkovitega varstva pridobljenih in pričakovanih pravic ne dovoljuje naglih sprememb. Postopnost prihaja do izraza v spremembah pogojev za pridobitev pravic (kot je dvig starosti iz 58 na 60 let oziroma na 65 let) novi pravici do predčasne pokojnine in novi odmeri pravic (podaljšanje obračunskega obdobja iz 18 na najugodnejših zaporednih 28 let zavarovanja (pri čemer se izvzamejo najmanj ugodna 3 leta), na drugi strani pa bi na obseg sredstev nedvomno vplivala takojšnja ustavitev padanja odmernega odstotka (po ZPIZ-1 pada iz 85 % na 72,5 %) že takoj na začetku veljavnosti na 78 %, pa tudi drugačnih, na novo določenih pravilih za ohranjanje njihove vrednosti (odprava t.i. horizontalne izenačenosti).

Nova ureditev bi vplivala na relativno manjši obseg potrebnih sredstev za izvajanje obveznega zavarovanja, predvsem pa na zaustavitev naraščanja proračunskih izdatkov za tekoče pokrivanje primanjkljaja med prispevki in izdatki za pokojnine, kar bi pomenilo garancijo za zagotavljanje finančne vzdržnosti sistema tudi v prihodnje. Ob upoštevanju, da so spremembe, ki jih prinaša ZPIZ-2, gledano neodvisno od trenutnih gospodarskih razmer, ki so posledica svetovne finančne in gospodarske krize, v luči izrazito negativnih demografskih trendov v naslednjih letih in s tem povezanih pravic in njihovega obsega, ki jih sistem zagotavlja, vsekakor potrebne, kajti dejstvo je, da se slovensko prebivalstvo stara. Staranje prebivalstva bo vplivalo na povečevanje števila upokojencev, čemur pa, kljub utemeljeno pričakovanemu podaljševanju življenjskega obdobja, ne bo sledila rast števila zavarovancev. Ob tem je treba izpostaviti tudi delujoče učinke ZPIZ-1, po katerem so se osebe v letu 2011 že dvanajsto leto zaporedoma upokojevale z nižjimi višinami pokojnin in posameznih drugih dajatev, kar je posledica dolgoročne naravnanosti učinkov reforme iz leta 2000 oz. njenih prilagojenih učinkov na raven pokojnin (dogovor med socialnimi partnerji leta 1999 je na račun nižjega dviga upokojitvene starosti določal znižanje pokojnin).

Dolgoročno naravnana je tudi večina sprememb v ZPIZ-2, ki določa postopnost uveljavitve učinkov oz. določa primerno dolgo časovno obdobje, ki sledi gibanju podatkov glede izdatkov za pokojnine in druge dajatve, kot tudi obsegu potrebnih finančnih sredstev za izvajanje obveznega zavarovanja. Spremembe upokojitvenih pogojev z dvigom upokojitvene starosti, način določanja pokojninske osnove postopoma iz 18 na najugodnejših zaporednih 28 let zavarovanja (pri čemer se izvzamejo najmanj ugodna 3 leta), drugačno vrednotenje pokojninske dobe z določitvijo novega načina za odmero starostne (in predčasne) pokojnine ter posledično temu primerno fiksiranje ter višanje odstotka za odmero pokojnin, zlasti pa sprememba načina usklajevanja pokojnin in drugih dajatev iz obveznega zavarovanja, bi vplivale na večino predhodno predvidenih in pričakovanih posledic, s katerimi se sooča veljavni pokojninski sistem.

a) Spremembe v obveznem pokojninskem zavarovanju

- dvig upokojitvene starosti

Zaradi podaljševanja življenjske dobe in vedno poznejšega vstopanja v obvezno zavarovanje je treba zagotoviti dvig dejanske upokojitvene starosti, saj bo le na ta način lahko zagotovljen zastavljeni cilj finančne vzdržnosti sistema. Z dvigom zakonsko določene upokojitvene starosti bi upočasnili hitro povečevanje števila upokojencev oziroma na drugi strani zaustavili zmanjševanje števila aktivnih.

Zakonsko povišanje starosti je način, ki ni priljubljen, saj je v vsakem primeru štet kot »trd« ukrep. Pregled reform drugih držav EU kaže, da so ta ukrep izvedle vse države, saj je minimalno (spodnjo) mejo za upokojitev potrebno administrativno določiti. Sistem bo prilagojen na način, da bodo lahko starostno pokojnino uveljavili le tisti, ki bodo v celoti izpolnjevali pogoje za upokojitev, veljavne v času posameznikove upokojitve. Vsi, ki teh pogojev ne bodo izpolnjevali, bodo lahko uveljavili le predčasno pokojnino, ki pa pomeni zmanjšanje pokojnine zaradi predčasnega umika iz aktivnosti. Tak sistem velja v mnogih evropskih državah. V predlogu je oblikovan ukrep, ki bo v veliki meri stimuliral prav osebe, ki bi se sicer umaknile iz trga dela takoj, ko jim sistem to omogoči, se pravi tiste, ki sicer že izpolnijo pogoj za upokojitev, vendar pa so še sposobni za delo. Ti zavarovanci bodo do splošno priznane starosti, ko se oseba šteje za aktivno, stimulirani

z dodatkom k plači oziroma z delom predčasne pokojnine.

Zakonsko določen dvig upokojitvene starosti še ne pomeni tudi dejanskega dviga upokojitvene starosti (starost, ko ljudje izstopijo iz trga dela). Po veljavnem sistemu se večina upokoji pri nižji starosti, kot je zakonsko predpisana, saj to starost znižujejo številne izjeme oziroma ugodnosti sistema. Veljavna »polna starost« v slovenskem pokojninskem sistemu zato v veliki meri ne učinkuje. Za ženske je za njeno uveljavitev določeno dolgo prehodno obdobje. V času postopnega uvajanja nove minimalne starosti sta tako minimalna kot polna starost izenačeni. Za zavarovanke to pomeni, da v tem času odbitkov sploh ni, dodatki pa so minimalni, saj so določeni le za upokojevanje po doseženi polni starosti. Za moške sistem učinkuje omejeno, in sicer zaradi velikega števila izjem. Najpogostejša je upokojitev s 40 leti delovne dobe in starostjo 58 let, ki se ne šteje za predčasno upokojitev in pri kateri ni odbitkov. V Sloveniji imamo, v primerjavi z drugimi evropskimi državami, najnižjo minimalno zakonsko določeno starost za upokojitev moških (58 let) in eno izmed najnižjih za ženske (57 let in 4 mesece v letu 2012).

Ženske se po sedanji zakonodaji upokojujejo pri povprečno nižji dopolnjeni starosti kot moški. Kljub temu, da se je v obdobju 2000 - 2011 povprečna dopolnjena starost pri ženskah ob starostni upokojitvi dvignila za 2 leti in 7 mesecev (iz 56 let in 1 mesec na 58 let in 8 mesecev), medtem ko se je pri moških v enakem obdobju povišala le za 9 mesecev (iz 61 let na 61 let in 9 mesecev), se ženske starostno upokojujejo pri starosti, ki je bila v letu 2011 za 3 leta in 1 mesec nižja kot pri moških. Hitrejše naraščanje upokojitvene starosti pri obeh spolih pa onemogočajo ugodnosti, kot so znižanje minimalne starosti zaradi skrbi in vzgoje otrok, pri ženskah zaradi vstopa v obvezno zavarovanje pred dopolnjenim 18. letom starosti in pri moških še zaradi znižanja polne starosti. Povprečna pokojninska doba za pridobitev starostne pokojnine se pri ženskah po sedanji zakonodaji postopno povečuje, kar je posledica zakonskega postopnega zviševanja minimalne pokojninske dobe za pridobitev starostne pokojnine. Tako je bila pokojninska doba pri ženskah v letu 2008 za 2 leti in 5 mesecev (36 let) višja kot v letu 2000 (33 let in 7 mesecev), v letu 2011 pa le za 1 leto in 4 mesece (34 let in 11 mesecev) višja kot v letu 2000. Povprečno povečanje pokojninske dobe v posameznem letu je bilo od leta 2000 pri ženskah večje, vendar moški še vedno delajo dlje kot ženske. Le-ti so v letu 2000 pridobili pravico do starostne pokojnine ob povprečno dopolnjeni pokojninski dobi 37 let in 3 mesece, ki se je do leta 2011 povečala za 6 mesecev. Leta 2011 so se tako moški upokojili pri povprečno dopolnjenih 37 letih in 9 mesecih pokojninske dobe.

Dejstvo je, da ženske pridobijo pravico do starostne pokojnine pri dopolnjeni nižji povprečni starosti ter pri nižji dopolnjeni povprečni pokojninski dobi, zaradi daljšega pričakovanega trajanja življenja (v letu 2011 82,7 leta za ženske in 76,3 leta za moške) pa tudi dlje časa prejemajo pokojnino kot moški. Pri starostnih upokojenkah se je tako v obdobju od leta 2000 do 2011 doba prejemanja pokojnine opazno podaljšala, in sicer za 4 leta in 7 mesecev (iz 17 let in 1 mesec v letu 2000 na 21 let in 8 mesecev v letu 2011), medtem ko se je v enakem obdobju pri starostnih upokojencih podaljšala doba prejemanja pokojnine za 1 leto in 7 mesecev (iz 14 let in 9 mesecev v letu 2000 na 16 let in 4 mesece v letu 2011).

V sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja se v tem zakonu opušča termin »delovna doba«, ki že od uveljavitve obstoječega zakona dopušča različno, tudi

neenakopravno obravnavo zavarovancev. Le –ta ne omogoča le različne obravnave vsebinsko istovrstnih obdobij zavarovalne dobe, temveč učinkuje le na omejen krog zavarovancev, za zavarovanke pa sploh ne velja (ker je polna starost v prehodnem obdobju izenačena z minimalno starostjo).

Novi zakonski pogoji skoraj v celoti črtajo izjeme, ki jih omogoča veljavni sistem. Predlog zagotavlja, da se bodo zavarovanci upokojevali le glede na doseženo starost in pokojninsko dobo in ne več glede na različne statuse.

- izločitev pravic, ki nimajo podlage v pokojninskem zavarovanju v druge predpise

Predlagatelj sprememb pokojninskega sistema želi s predlaganimi rešitvami povrniti pokojnini, ki temelji na vplačanih prispevkih, status pravice, zaslužene z minulim delom in vplačanimi prispevki v pokojninsko blagajno. Navedeno pa se lahko vzpostavi samo na način, da se pokojninski sistem očisti vseh tistih pravic, ki nimajo podlage v plačanih prispevkih, s čimer bo postal preglednejši in pravičnejši. Pravice, ki so se do sedaj financirale preko pokojninske blagajne iz državnega proračuna, bodo v skladu s predlogom v obdobju enega leta prenesene in urejene v celoti, skupaj s financiranjem, v posebnih predpisih. S tem ukrepom bo pokojninska blagajna preglednejša, kar bo vplivalo na večjo motiviranost za zavarovanje in vplačevanje prispevkov ter bo omogočilo učinkovitejši nadzor pristojnih institucij nad porabo sredstev, ki jih državni proračun namenja za izplačevanje posebnih pravic.

- vzpostavitev informativnih osebnih računov

Pravičnost je zagotovljena s tem, ko je višina pokojnine v čimvečji meri odvisna od višine vplačanih prispevkov. Preglednost sistema je v tem, da je posameznik skozi svoje aktivno obdobje natančno obveščen o višini vplačanih prispevkov (**informativni osebni račun**) ter tudi o višini pokojnine, ki jo lahko pričakuje iz obveznega pokojninskega zavarovanja po upokojitvi. Le pravičen in pregleden sistem, ki je po svoji naravi enostaven in razumljiv povprečnemu zavarovancu, v njem pa je jasno vzpostavljena povezava med vplačanimi prispevki in višino pridobljenih pravic, z vidika posameznika krepi zaupanje v sistem, s čimer se poveča tudi motivacija za vplačevanje prispevkov, saj posameznik ve, da je njegova socialna varnost v starosti odvisna predvsem od plačevanja prispevkov v pokojninski sistem v času, ko je aktiven.

- sprememba kroga zavarovancev

Za slovenski sistem zavarovanja je značilno, da glede dela, ki ga posamezniki v modernem času opravljajo, ne zajema celotne populacije. Trg dela je še vedno rigiden in ni prilagojen spremembam in fleksibilnim razmeram. Glede na vedno nove in z zakonom nepokrite statuse in oblike, v katerih posamezniki delajo, predlog določa obvezo zavarovanja tudi iz naslova teh oblik dela.

- širitev možnosti prostovoljnega vstopa v obvezno zavarovanje

Glede na to, da se prebivalstvo stara in da je mogoče opravljati delo v zelo raznolikih oblikah, pa tudi zaradi zagotavljanja večje socialne varnosti, daje predlog možnost za vključitev v zavarovanje tudi vsem tistim, ki se sicer ne bi bili dolžni zavarovati. Le-ti lahko prostovoljno vstopijo v zavarovanje, vendar se morajo zavarovati od najnižje osnove, ki jo

določa zakon. Zaradi neenakosti med zavarovanci in predvsem iz razloga, ker dosedanje zavarovanje za ožji obseg pravic glede na višino prispevkov ni zagotavljalo zadostnega plačila in je bila potrebna za te zavarovance nesorazmerna solidarnost tistih, ki so plačevali več, kot jim je bilo iz sistema priznano, predlog zakona ukinja možnost zavarovanja za ožji obseg pravic.

Z ostalimi spremembami se določa nova opredelitev dosedanjega edinega poklica, pri čemer se morajo zavarovanci, ki niso v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, imajo pa podjetje ali družbo ali drugo podlago za zavarovanje, za preostali čas zavarovati iz ostalih pravnih razmerij (na primer iz naslova samozaposlitve ali lastništva in poslovodstva). Z navedeno ureditvijo se izenačuje obveznost zavarovanja oseb, ki opravljajo pridobitno, poklicno in kmetijsko dejavnost ter družbenike osebnih in kapitalskih družb ter zavodov, v katerih so poslovodne osebe. Preprečuje se tudi izogibanje obveznemu zavarovanju zaradi šolanja.

- sprememba določitve pokojninske osnove

Za obdobje, ki je relevantno za določitev pokojninske osnove, od katere je odvisna višina pokojnine, se po veljavni zakonodaji upošteva obdobje prejemanja plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih so bili zavarovancu obračunani prispevki v katerihkoli najugodnejših zaporednih 18 letih po 1. januarja 1970 dalje. Dosedanji način odmere, z upoštevanjem najugodnejših let zavarovanja po letu 1970, ne omogoča pravičnega načina odmere pokojnine, saj upošteva dohodke, za katere so bili plačani prispevki iz krajšega obdobja. Prav tako se z upoštevanjem obdobja pred tranzicijo omogoča posameznikom višje odmerjene pokojninske osnove, ki realno ne odražajo gibanja posameznikovih prejemkov skozi celotno delovno obdobje, predvsem *»baby boom«* generaciji, katere zaslužki v devetdesetih letih prejšnjega stoletja bi realno znižali pokojninsko osnovo, v kolikor bi se za obračunsko obdobje upoštevalo npr. najugodnejših zaporednih 28 let zavarovanja (pri čemer se izvzamejo najmanj ugodna 3 leta).

Če se kot osnova upoštevajo plačani prispevki iz daljšega obdobja, se na ta način omogoča pravičnejši način odmere pokojnine, saj zaslužki večinoma naraščajo sorazmerno z naraščanjem let delovne dobe (npr. dodatek na delovno dobo), morebitna vmesna prekinitev zaporedja pa bi lahko privedla do bistvenega znižanja pokojnine. Ob tem je potrebno poudariti, da ima Slovenija še vedno najkrajše obdobje za odmero pokojnine v primerjavi z drugimi evropskimi državami (nikjer se za obračun ne upošteva krajše obdobje od 25 let).

Predlog določa, da se vsi plačani prispevki, skladno s predpisi, ki urejajo dohodnino, vštevajo v osnovo za odmero pokojnine. S tem ukrepom se zagotavlja večja odvisnost pravic glede na plačane prispevke. Ta ukrep tudi določa, da se obdobje za odmero pokojnine postopno podaljšuje na najugodnejših zaporednih 28 let zavarovanja (pri čemer se izvzamejo najmanj ugodna 3 leta), in sicer po eno leto na leto, saj se na ta način zagotavlja pravična odmera pokojnine. Za ta ukrep, ki dejansko znižuje višino pokojnine, pa je vpeljan kompenzacijski ukrep. V zakonu namreč ni več izenačevanja med staro in novo odmerjenimi pokojninami. Ta kompenzacija (gre za črtanje dosedanjega 151. člena ZPIZ-1) pomeni približno za enak odstotek višjo uskladitev že priznane pokojnine, kot se pri odmeri pokojnina zniža zaradi podaljšanja obdobja. Ker gre za postopen ukrep – leto na leto, učinek ne bo povzročal prevelikih razlik.

- razširitev možnosti pravice do delne pokojnine

Glede na veljavno ureditev se lahko oseba starostno upokoji, ko izpolni minimalne pogoje. Upokojitev takrat ni obvezna, tako da se vsak zavarovanec sam odloči, ali se bo upokojil oziroma ostal v delovnem razmerju, saj status zavarovanca praviloma ni združljiv s statusom upokojenca. Če se oseba odloči za upokojitev, sistem omogoča postopni prehod v pasivnost z ureditvijo delne upokojitve. S tem se delavcu omogoča, da tudi po upokojitvi ostane v delovnem razmerju oziroma ponovno vstopi v delovno razmerje s skrajšanim delovnim časom. Po prenehanju delovnega razmerja in delne upokojitve zavarovanec uveljavi starostno pokojnino v celoti. Pri tem se mu zavarovalna doba, dopolnjena v času delne upokojitve, in plača iz tega obdobja, upošteva pri ponovni odmeri pokojnine, zavarovanec pa lahko, če je to zanj ugodneje, zahteva, da se mu že odmerjena pokojnina le odstotno poveča na podlagi navedene zavarovalne dobe.

Pri osebi, ki po upokojitvi ponovno sklene delovno razmerje za polni delovni čas oziroma začne opravljati samostojno dejavnost ter s tem pridobi plačo oziroma plačilo za delo, nastopi reaktivacija. Za čas, ko je dotedanji upokojenec vključen v obvezno zavarovanje, pravica do pokojnine miruje, pokojnina pa se mu v povišanem odstotku, glede na obdobje zavarovalne dobe, dosežene v času ponovnega zavarovanja, začne ponovno izplačevati takrat, ko preneha z delovnim razmerjem oziroma z dejavnostjo, ki je podlaga za vključitev v zavarovanje. Delo po upokojitvi pa lahko osebe opravljajo tudi na podlagi civilnih pogodb po zakonu, ki ureja obligacijska razmerja (npr. po podjemni pogodbi) ali po pogodbi po avtorskem pravu v primerih, ko gre za avtorsko delo. Sedanja ureditev je omogočala delno upokojitev le osebam, ki so imele sklenjeno delovno razmerje, kar pomeni, da delna upokojitev ni bila mogoča za ostala pravna razmerja. Neustavnost takšne ureditve je ugotovilo Ustavno sodišče.

Večjo fleksibilnost pri zaposlovanju starejših oseb tako na strani delavca kot tudi na strani delodajalca lahko prinese le postopnejša upokojitev posameznikov, zato novi zakon omogoča vsem, da si poljubno izbirajo dnevni čas, ko bodo delo opravljali. Tudi delo v delni upokojitvi bo dodatno stimulirano. Novi zakon vsem zavarovancem omogoča, da se odločijo za delni umik iz aktivnosti ne glede na status, vendar pa morajo biti zavarovani vsaj za štiri ure.

- nov sistem usklajevanja pokojnin

Sistem usklajevanja pokojnin je namenjen ohranjanju oziroma vzdrževanju realne vrednosti pokojnin. V času uživanja pokojnine naj bi se ohranjalo takšno razmerje med zneskom pokojnine in povprečno plačo, kot je veljalo ob uveljavitvi pokojnine. Vse poznejše spremembe višine priznanih in odmerjenih pokojnin so odvisne predvsem od predpisanega načina usklajevanja, s katerim se ohranja njihova vrednost. Različni načini usklajevanja se tako neposredno odražajo v obsegu potrebnih sredstev za izplačilo pokojnin in drugih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Iz navedenega razloga so prav zakonske ureditve, s katerimi so se v preteklosti urejala usklajevanja, doživljale najpogostejše spremembe in dopolnitve.

Predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zakonodajo, sedaj določajo, da se pokojnine usklajujejo glede na rast povprečne mesečne plače, izplačane zaposlenim pri pravnih osebah, ki jo SURS objavlja v Uradnem listu Republike Slovenije. Upošteva se gibanje povprečnih bruto plač, medtem ko so se po prejšnji zakonski ureditvi upoštevala gibanja

preračunanih povprečnih neto plač. Tako preračunane plače so ustrezale za povprečno stopnjo davkov in prispevkov znižanim povprečnim bruto plačam, sedaj pa se upoštevajo gibanja povprečnih bruto plač. Sprememba je bila posledica uveljavitve novega zakona, ki ureja dohodnino (v januarju 2005). Navedeni zakon je med drugim vplival tudi na drugačno višino povprečne stopnje prispevkov in davkov, obračunanih od plač v Republiki Sloveniji, ki je med letom ni mogoče določiti. Zaradi učinkov spremenjene davčne zakonodaje je med gibanji povprečnih bruto in neto plač, ki do tedaj niso bistveno odstopala, nastal večji razkorak, kar je vplivalo tudi na dosežena razmerja med pokojninami in plačami.

V zvezi z usklajevanjem pokojnin in drugih dajatev iz pokojninskega zavarovanja veljavna zakonodaja določa, da se pokojnine in druge dajatve iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja usklajujejo dvakrat letno, na podlagi povprečne rasti plač v Republiki Sloveniji. V zadnjih treh letih so zaradi finančne stabilnosti celotnega proračuna RS v usklajevanje pokojnin in drugih prejemkov posegali t.i. interventni zakoni, saj država iz državnega proračuna ni bila zmožna zagotavljati zadostnih finančnih sredstev, ki bi lahko pokrila omenjene izdatke.

Na podlagi določb Zakona o interventnih ukrepih zaradi gospodarske krize (ZIUZGK), sprejetega konec leta 2009 in veljavnega od 1.1. do 31.12.2010, so se tako v letu 2010 pokojnine in drugi prejemki uskladili v februarju za 50 % dosežene rasti povprečne plače za leto 2009 v primerjavi s povprečno plačo za koledarsko leto pred tem, pri izplačilu za november 2011 pa so se uskladile za 50 % dosežene rasti povprečne plače za obdobje januar–september leta 2010 v primerjavi s povprečno plačo za obdobje januar–december 2009.

Na podlagi določb Zakona o interventnih ukrepih (ZIU), sprejetega v letu 2010, so se v letu 2011 pokojnine in drugi prejemki uskladili v februarju za 25 % dosežene rasti povprečne plače za leto 2010 v primerjavi s povprečno plačo za koledarsko leto pred tem, pri izplačilu za november 2011 pa naj bi se uskladile za 25 % dosežene rasti povprečne plače za obdobje januar–september leta 2011 v primerjavi s povprečno plačo za obdobje januar–december 2010, vendar uskladitev ni bila možna, ker je povprečen mesečni porast najnižje pokojninske osnove, veljavne v tem letu, že z uskladitvijo v februarju presegel četrtino ocenjene rasti povprečne plače tega leta. Uskladitev pokojnin v letu 2012 je zamrznjena v skladu s predpisom za uravnoteženje javnih financ.

Sedaj veljavna ureditev valorizacije pokojnin bi, v kolikor ne bi bila spremenjena, v bodoče še močneje vplivala na porast dodatnega primanjkljaja v pokojninski blagajni, zato je bilo potrebno proučiti možnost spremembe valorizacije na način, ki bo ohranjal realno vrednost višine priznanih in odmerjenih pokojnin in hkrati zagotavljal finančno vzdržnost pokojninske blagajne.

Glede uskladitve je v zakonu določeno, da se izvede enkrat letno na podlagi podatkov o rasti povprečne mesečne bruto plače in povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji. Ta sistem uskladitve pokojnin je poznan v večini evropskih in tudi drugih držav. Uskladitev se opravi od osnove, to je od pokojnine, ki je uživalcu pripadala za mesec pred mesecem, v katerem se ta izvede, oziroma od pokojnine ob odmeri, če je opravljena v mesecu izvedbe uskladitve oziroma pozneje v posameznem koledarskem letu.

Letna uskladitev pokojnin se opravi ob izplačilu pokojnin za mesec februar, saj januarja še niso znani podatki o povprečnih plačah. Pokojnine se uskladijo za 60 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar – december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 % povprečne rasti cen življenjskih stroškov v obdobju januar – december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Za primere, če bi se zgodilo, da bi pokojnine realno padle, je vpeljana varovalka, saj je dodatno določeno, da uskladitev pokojnin ne more biti nižja od ugotovljene rasti cen življenjskih stroškov. Ta določba zagotavlja, da pokojnine v nobenem primeru ne morejo realno padati.

- uvedba nove pravice do predčasne pokojnine in uvedba nove oblike bonusa

S predlaganim ZPIZ-2 se črtata »minimalna« in »polna« starost, uvaja pa se nova pravica do »predčasne« pokojnine, ki že s svojim imenom nakazuje na predčasni (prezgodnji) odhod s trga dela. Če se zavarovanec oz. zavarovanka odloči predčasno upokojiti, pokojninski sistem tega ne preprečuje, vendar je predčasni umik kaznovan s trajnimi odbitki (t.i. »*malusi*«), ki pokojnino zavarovancu oz. zavarovanki znižujejo proporcionalno za vsak mesec manjkajoče starosti za 0,3 % (moški in ženske) za vsak mesec upokojitve pred »polno« starostjo (65 – moški in ženske; v prehodnem obdobju velja starost iz tabele za prehodno obdobje). Prav to zmanjšanje pa pomeni temeljno razliko med predčasno in starostno pokojnino po ZPIZ-2, saj slednja pomeni »polno« pokojnino, torej pokojnino brez zmanjšanja, ki se odmeri v višini, ki je odvisna le od dopolnjene pokojninske dobe. ZPIZ-2 bi, za razliko od ZPIZ-1, tako spremenil le sistem izračunavanja malusov, in sicer iz degresivnega v proporcionalno zmanjšanje pokojnine. Prav tako je treba opozoriti, da bi največji možni odstotek zmanjšanja pokojnine ostal tudi po ZPIZ-2 v enaki višini kot je že določena po ZPIZ-1 za zavarovance (18%). Z ZPIZ-2 se torej zavarovancev ne bi dodatno finančno obremenilo, preprečilo pa bi se špekuliranje posameznikov, ki so bili zaradi nastavljene lestvice bonusov v ZPIZ-1 dejansko stimulirani le prvo leto po izpolnitvi pogojev, saj se je stimulacija vsako leto zmanjševala.

ZPIZ-2 določa tudi novo obliko bonusa, ki se priznava vsakomur, ki se odloči ostati v zavarovanju po izpolnitvi pogojev za predčasno oz. starostno pokojnino, in sicer v obliki izplačila 20 % predčasne oz. starostne pokojnine, ki jo lahko oseba prejema vse do dokončne upokojitve oz. najkasneje do dopolnitve 65. leta starosti (oba spola). Tu gre za odstopanje od povečanja starostne pokojnine, kot je to določal ZPIZ-1, ki pozna bonus v obliki ugodnejše vrednotenega vsakega meseca zavarovanja po dopolnitvi polne starosti (3. odst. 53. člena ZPIZ-1). Poseben bonus, ki se priznava po ZPIZ-2, pa je še dodatno 5 % povečanje delne pokojnine.

Sprememba, ki ji sledi ureditev v ZPIZ-2, izhaja iz temeljnega načela pokojninskega zavarovanja, ki je v osnovi zavarovanje za riziko »starosti«. Oseba tako prejme starostno pokojnino, ko nastopi starost, ki tej osebi omogoča, da se umakne s trga dela ter pridobi pokojnino, ki ji nadalje zagotavlja socialno varnost. Glede na podaljševanje življenjske dobe ter izboljšanje splošnega zdravstvenega stanja bi s sprejemom ZPIZ-2 in zvišanjem starosti na 65 let starosti Republika Slovenija postala primerljiva z drugimi evropskim državami, saj stroka in praksa dokazujeta, da je ta starost tista, ki onemogoča normalno vključitev zavarovanca v organizirano in produktivno delo, da bi si lahko sam zagotavljal socialno in materialno varnost. Zato ZPIZ-2 stimulira z bonusi vse tiste posameznike, ki še niso dosegli te starosti, da se ne upokojijo, kljub temu, da že izpolnjujejo upokojitvene pogoje. Ker zakonodaja postavlja mejnik, do katerega bi zavarovanec oz. zavarovanka

lahko bila aktivna, bonusi po tej starosti za stimulacijo niso več potrebni, saj po tem letu ostane aktiven vsak, ki si to želi in je motiviran tudi brez spodbud, kar pa se pri določenih poklicih doseže lažje kot pri drugih (na primer v delovno intenzivnih panogah).

BISTVENE SPREMEMBE OBVEZNEGA ZAVAROVANJA, GLEDE NA NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZAKON (ZPIZ-2):

1. Pokojnina je definirana kot redni mesečni prejemek, ki temelji na pokojninskem in invalidskem zavarovanju in uživalcu zagotavlja materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti ali smrti zavarovanca.

2. Posebni izdatki, ki so se plačevali preko pokojninske blagajne iz državnega proračuna na podlagi 232. člena, se v prehodnem obdobju izločijo iz pokojninskega sistema, izplačevanje teh pravic pa se v roku enega leta po uveljavizvi ZPIZ-2 uredi s posebnim zakonom.

3. *Upokojitveni pogoji*

Institut	**NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZPIZ-2**	**NOVI PREDLOG ZPIZ-2**
Starostna pokojnina	- 65 let starosti in 15 let zavarovalne dobe - 58 let in 41 let pokojninske dobe brez dokupa (ženske) oziroma 60 let in 43 let pokojninske dobe brez dokupa (moški).	- 65 let starosti in 15 let zavarovalne dobe - 60 let in 40 pokojninske dobe brez dokupa (izrecno določeno, katera obdobja se vštevajo v pokojninsko dobo brez dokupa) – prehodno obdobje.
Predčasna pokojnina	- 60 let starosti in 38 let (ženske) oziroma 40 let pokojninske dobe (moški).	- 60 let starosti in 40 let pokojninske dobe.

4. Znižanje starostne meje na račun otrok in vojske

Institut	**NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZPIZ-2**	**NOVI PREDLOG ZPIZ-2**
Znižanje starosti na račun otrok	Tisti ki skrbi za otroka (večinoma ženske), znižanje od 65. leta starosti največ do 58 let (ženske) in 60 (moški);	Tisti ki skrbi za otroka (večinoma ženske), samo v primeru , če: a) so dopolnili 40 let pokojninske dobe brez dokupa dobe, znižanje od 60. leta starosti največ do 58 leta; b) do leta 2019, če so dopolnili 40 let (moški) oz. 38 let (+ povišanje v prehodnem obdobju 4 mesece/leto) pokojninske dobe brez dokupa dobe, znižanje največ do 58 leta (moški) oz. 56 let (ženske).

Obvezno služenje vojaškega roka	Znižanje starostne meje od 65. leta starosti, največ do 60. leta.	Obvezno služenje vojaškega roka se v dolžini 2/3 upošteva pri znižanju pogoja starosti od 60. leta starosti.

5. Odmera

Institut	**NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZPIZ-2**	**NOVI PREDLOG ZPIZ-2**
Pokojninska osnova	30 najugodnejših zaporednih let, iz katerih se izločijo 3 najmanj ugodna leta.	28 najugodnejših zaporednih let, iz katerih se izločijo 3 najmanj ugodna leta.
Odmerni odstotek	Za 40 let (moški) oziroma 38 let (ženske) 80%. Za 43 let (moški) oziroma 41 let (ženske) 86%.	Za 40 let (moški) oziroma 38 let (ženske) 78%, za 40 let ženske 82%.
Valorizacijski količnik	0,75513	0,732

6. Usklajevanje pokojnin

Institut	**NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZPIZ-2**	**NOVI PREDLOG ZPIZ-2**
Usklajevanje pokojnin	70% rast povprečne plače v RS, 30% inflacija. *Prehodno obdobje do 2016: 60% rast povprečne plače v RS, 40% inflacija.*	60% rast povprečne plače v RS, 40% inflacija.

7. Vštevanje nadomestil v pokojninsko osnovo

Institut	**NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZPIZ-2**	**NOVI PREDLOG ZPIZ-2**
Nadomestila (čas porodniškega dopusta, čas prejemanja nadomestila za brezposelnost, čas začasne odsotnosti zaradi bolezni, itd.)	V višini plače, ki jo je zavarovanec prejemal v koledarskem letu pred začetkom prejemanja nadomestila.	V dejanski višini nadomestila.

8. Informativni osebni račun

Institut	**NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZPIZ-2**	**NOVI PREDLOG ZPIZ-2**
Informativni osebni račun	*Ne obstaja.*	Zavod vodi za vsakega zavarovanca, ki je vključen v obvezno zavarovanje, informativni osebni račun obveznega zavarovanja, ki vsebuje podatke o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki,

		o obračunanih in plačanih prispevkih po posameznih letih, ter o priznani pokojninski dobi. Zavarovancem je omogočen elektronski vpogled v podatke, ki se o njemu vodijo v matični evidenci in v informativnem osebnem računu. *Opomba: Vzpostavitev osebnih informativnih računov predstavlja podlago za kasnejši razvoj v informacijo o višini pričakovane pokojnine.*

9. Varstvo pričakovanih pravic za brezposelne in delovne invalide

Institut	**NA REFERENDUMU ZAVRNJEN ZPIZ-2**	**NOVI PREDLOG ZPIZ-2**
Varstvo pričakovanih pravic	Brezposelne osebe, ki so na dan 31.12. prijavljeni na ZRSZ in - prejemajo nadomestilo za brezposelnost ali - imajo pravico do plačila prispevkov za PIZ imajo varstvo pričakovanih pravic. Starejše brezposelne osebe, ki jim je bila kot starejšemu delavcu odpovedana pogodba o zaposlitvi iz poslovnega razloga. Delovni invalidi, ki jim na dan 31.12. manjka do 5 let starosti in do 5 let pokojninske dobe imajo pričakovane pravice.	Delovni invalidi, ki jim na dan 31.12. manjka do 3 leta starosti in do 3 leta pokojninske dobe imajo pričakovane pravice.

10. Spremembe v invalidskem zavarovanju

Predlagane so spremembe ureditve **poklicne rehabilitacij**e s ciljem, da le-ta tudi v praksi postane temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja. Najpomembnejše bo zagotoviti krajše načine usposabljanja, ki bi zavarovancu nudili socialno varnost in večjo možnost zaposlitve. Sedanja odmera višine nadomestila za čas poklicne rehabilitacije namreč ne motivira zavarovancev, zato je v zakonu določeno, da se denarno nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije poveča, in sicer s 100% na 130% invalidske pokojnine, ki bi pripadala zavarovancu na dan nastanka invalidnosti.

Telesne okvare kot poseben zavarovalni rizik, na podlagi katerega lahko zavarovanci prejemajo invalidnino, se izločijo iz sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Vsem sedanjim prejemnikom invalidnine, ki so to pravico pridobili po ZPIZ-1, se zagotovi

nadaljnje prejemanje te pravice. Ta posebna pravica oziroma zavarovalni rizik telesnih okvar, ki ne vpliva na delovno zmožnost zavarovanca, se mora na novo urediti zunaj pokojninskega sistema za vse državljane.

Nadomestila za invalidnost se v predlogu zakona zaradi stimulacije zaposlovanja delovnih invalidov zvišajo za tiste delovne invalide, ki se ponovno zaposlijo.

Delna invalidska pokojnina se preimenuje v delno nadomestilo iz invalidskega zavarovanja, glede na to, da se v praksi delna invalidska pokojnina zamenjuje s pokojnino, po svoji naravi pa je čisto nadomestilo.

S predlogom zakona se zagotavlja Zavod aktivno legitimacijo za določitev **kontrolnih pregledov** za uživalce pravic iz invalidskega zavarovanja in prejemnike dodatka za pomoč in postrežbo, kjer se ponovno oceni njihova delovna zmožnost in potreba po stalni pomoči in postrežbi drugega.

V zvezi s **splošnimi pogoji za pridobitev pravic na podlagi invalidnosti** se skladno z določbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-40/09-15 z dne 4.3.2010 določa, da se za pridobitev pravic iz invalidskega zavarovanja upošteva pretežnost zavarovanja, kar je pravičnejše glede na do sedaj veljavno ureditev, po kateri se pravice iz naslova invalidnosti presojajo glede na status zavarovanca v času nastanka invalidnosti. Zavarovanci, ki bodo zavarovani na podlagi drugega pravnega razmerja, bodo lahko pridobili samo pravico do invalidske pokojnine, v primeru invalidnosti II. kategorije pa pravico do poklicne invalidnosti.

11. Spremembe v obveznem dodatnem pokojninskem zavarovanju

Preoblikovanje obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja – vzpostavitev poklicnega zavarovanja.

Vzpostavitev poklicnega zavarovanja je ukrep, s katerim se omogoča zaposlenim, ki delajo na težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih oziroma na delih, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno opravljati, vključitev v posebno kapitalsko krito shemo vnaprej določenih prispevkov (*defined contribution*), ki zagotavlja pravico do predčasne upokojitve s pravico do poklicne pokojnine, ki se izplačuje od trenutka predčasne upokojitve do izpolnitve pogojev za upokojitev v obveznem pokojninskem zavarovanju.

V primerjavi s sedanjim sistemom poklicnega zavarovanja se v predlogu jasneje določa, da ta oblika zavarovanja temelji na sistemu vnaprej določenih prispevkov, kot je sicer praksa dodatnega pokojninskega zavarovanja v Republiki Sloveniji in primerljivih sistemov v nekaterih drugih državah.

Višina poklicne pokojnine je odvisna od višine zbranih sredstev na osebnem računu člana sklada v trenutku uveljavitve pravice do poklicne pokojnine in pričakovanega prejemanja te pokojnine.

Enotna prispevna stopnja

Veljavni sistem določa različne prispevne stopnje za posamezne kategorije zaposlenih, čeprav zagotavlja enake pravice.

V poklicnem zavarovanju se določa enotna prispevna stopnja za vsa delovna mesta, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje. Višja prispevna stopnja se lahko določi z zakonom ali kolektivno pogodbo.

Poklicna pokojnina

Poklicna pokojnina se izplačuje v obliki predčasne pokojnine od uveljavitve pravice do predčasne pokojnine do uveljavitve pravice do starostne pokojnine v obveznem zavarovanju.

Pogoji za pridobitev poklicne pokojnine se vežejo izključno na trajanje vključenosti v poklicno pokojninsko shemo. Edini pogoj za pridobitev pravice do poklicne pokojnine je, da zavarovančeva pokojninska doba, skupaj z dodano dobo, zadošča za pridobitev pravice do starostne pokojnine v obveznem zavarovanju.

S takšno rešitvijo se vzpostavi pregleden sistem pogojev za pridobitev pravice do poklicne pokojnine, ki članu omogoča načrtovanje, hkrati pa mu prepušča odločitev o datumu uveljavitve pravice do poklicne pokojnine glede na višino zbranih sredstev.

Izvajanje poklicne pokojninske sheme

Poklicna pokojninska shema se izvaja na podlagi vzajemnega pokojninskega sklada, ki ga upravlja KAD.

12. Spremembe v dodatnem zavarovanju

Dodatno zavarovanje je določeno kot zavarovanje, na podlagi katerega član in vplačevalec (delodajalec) pridobita davčne in druge olajšave, skladno z zakoni, ki urejajo obdavčenje.

Dodatno zavarovanje se vzpostavi s pokojninskim načrtom, ki je sedaj določen kot temeljni akt zavarovanja. Na podlagi pokojninskega načrta se lahko vzpostavi:

- kolektivno zavarovanje, katerega namen je nadomeščanje izpada dohodkov iz I. stebra;
- individualno zavarovanje; katerega namen je vzdrževanje življenjskega standarda primerljivega času zaposlitve.

Pravice in pogoji za pridobitev pravice do dodatne pokojnine

V sklopu dodatnega zavarovanja so urejeni prejemki v treh oblikah, in sicer v obliki pravice do dodatne starostne pokojnine, pravice do predčasne dodatne pokojnine ter v primeru izrednega prenehanja zahtevek enkratnega izplačila premoženja na osebnem računu.

Pogoji za pridobitev dodatne pokojnine:

Dodatna starostna pokojnina:

- uveljavitev pravice do predčasne starostne ali starostne pokojnine;
- uveljavitev pravice do invalidske pokojnine.

Predčasna dodatna pokojnina:

- dopolnitev starosti 55 let in
- oseba ni vključena v obvezno pokojninsko zavarovanje.

Dodatna pokojnina se bo izplačevala v obliki mesečne, polletne ali letne doživljenjske pokojninski rente.

Vzpostavitev zavarovanja

Kolektivno zavarovanje

Kolektivno zavarovanje bodo vzpostavili delodajalec in delavci skupaj, na podlagi socialnega dialoga. Na osnovi dogovora bodo sklenili pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta. Minimalno vsebino pogodbe in pokojninskega načrta določa predlagani zakon.

Pokojninski sklad

Pokojninski sklad se bo lahko oblikoval kot vzajemni pokojninski sklad, krovni pokojninski sklad, kritni sklad ali pa kot skupina kritnih skladov, s katerim bo omogočena možnost izbire:

- vključitev v sklad z minimalno zajamčeno donosnostjo ali
- vključitev v sklade življenjskega cikla

Upravljavci pokojninskih skladov bodo banke, zavarovalnice in pokojninske družbe.

Nadzor

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Inšpektorat za delo Republike Slovenije (glede sodelovanja katerega je potrebno doseči še soglasje s socialnimi partnerji) bosta nadzorovala zagotavljanje pravic članov.

Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor bosta zadolženi za nadzorovanje po produktni plati, t.j. za poslovanje pokojninskega sklada.

Agencija za trg vrednostnih papirjev, Agencija za zavarovalni nadzor in Banka Slovenije bodo nadzorovale upravljavce glede na njihovo statusno obliko.

Agencija za zavarovalni nadzor bo zadolžena tudi za nadzor nad izplačevanjem pravic.

- **konkreten opis predlaganih rešitev**

1. OBVEZNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Starostna pokojnina

Zakon predvideva dva načina upokojitve, in sicer starostno upokojitev in predčasno upokojitev. V skladu z zakonom pridobi zavarovanec, ki dopolni najmanj 15 let zavarovalne dobe, pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 65 let (moški in ženske). V primerjavi z veljavno zakonodajo se na prvi pogled ne spreminja veliko, saj to

za moške določa že ZPIZ-1, za ženske pa je določeno prehodno obdobje (od 2013 do 2015 po 6 mesecev vsako leto) za dvig starosti iz 63 let, kot to določa ZPIZ-1, na 65 let (ženske).

Za zavarovance, ki so dopolnili najmanj 20 let pokojninske dobe in so se po ZPIZ-1 lahko upokojili pri 61. letih (ženske) oz. 63. letih (moški), zakon predvideva dvig na 65 let starosti, vsako leto po 6 mesecev, in sicer za moške v prehodnem obdobju od leta 2013 do 2015, za ženske pa od leta 2013 do 2019.

Posebna pozornost je namenjena osebam, ki so zgodaj začele z delom. Tako se bodo moški in ženske lahko upokojili ob dopolnitvi 60 let starosti in z 40 leti pokojninske dobe brez dokupa.

Starostno mejo bo mogoče zniževati zaradi otrok in obveznega služenja vojaškega roka, vendar le ob pogoju 40 let pokojninske dobe brez dokupa in sicer za vsakega otroka 8 mesecev (praviloma le ženske) in za 2/3 obdobja služenja vojaškega roka.

Predčasna pokojnina

Predčasno se lahko upokoji zavarovanec ali zavarovanka, ki dopolni 60 let starosti in 40 let pokojninske dobe. Upokojitvena starost se bo tudi pri predčasni pokojnini dvigovala postopoma. Predviden je dvig starosti na 60 let, in sicer za moške za 4 mesece na leto v obdobju od 2013 do 2017, za ženske, ki se jim do leta 2017 dviguje tudi pokojninska doba, pa v obdobju od 2013 do 2018.

Odbitki in stimulacija za odlaganje upokojitve

Zavarovancu, ki uveljavi predčasno pokojnino, se pokojnina, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, zmanjša za 0,3 % za vsak mesec do dopolnitve 65 let starosti, saj predčasna pokojnina pomeni predčasni odhod iz trga dela, ki se destimulira s trajnimi odbitki.

V prehodnem obdobju od 2013 do 2015 za zavarovance ter v obdobju 2013 do 2019 za zavarovanke se višina zmanjšanja pokojnine izračunava namesto od starosti 65 let od starosti, ki jo mora v tem obdobju dopolniti moški in ženska, ki se upokoji z najmanj 20 leti pokojninske dobe.

Zavarovanec ali zavarovanka, ki se kljub izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do predčasne oziroma starostne pokojnine, odloči ostati v zavarovanju, lahko uveljavi izplačilo 20 % predčasne oziroma starostne pokojnine, ki jo lahko prejema do upokojitve oziroma najkasneje do dopolnitve 65. leta starosti (oba spola).

Delna pokojnina

Oseba v delovnem razmerju, samozaposleni, družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba ter kmet, ki izpolni pogoje za pridobitev predčasne ali starostne pokojnine, pridobi pravico do delne pokojnine, če ostane v obveznem zavarovanju v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega delovnega časa, vendar najmanj 4 ure dnevno.

Delna pokojnina se odmeri od predčasne oziroma starostne pokojnine v odstotku, ki

ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, ki se do dopolnitve starosti 65 let poveča za 5 %.

Vdovska pokojnina

Zakon zaostruje upokojitveno starost pri upravičencih do vdovske pokojnine, kar smiselno izhaja iz dviga upokojitvenih starosti tudi pri starostnih in predčasnih upokojencih.

Pokojninska osnova

Obračunsko obdobje

Obračunsko obdobje, iz katerega se upoštevajo plače oziroma zavarovalne osnove za izračun pokojninske osnove, se bo postopoma podaljševalo za eno leto vsako leto, z začetkom leta 2013, ko se bo upoštevalo 19 - letno obdobje, in vse do 2022, ko bo upoštevanih najugodnejših zaporednih 28 let (pri čemer se izvzamejo najmanj ugodna 3 leta).

Določitev odstotka za odmero starostne pokojnine

Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, odvisnem od dolžine pokojninske dobe. Za prvih 15 let zavarovalne dobe, kolikor znaša minimalno zavarovalno obdobje za pridobitev samostojne pokojnine, se starostna pokojnina moškemu odmeri v višini 35 % oziroma ženski v višini 39 %. Za vsako nadaljnje leto do dopolnjenih 29 let pokojninske dobe se minimalnemu odstotku prišteje 1,5 %, po dopolnitvi te dobe oziroma od 30. leta pokojninske dobe dalje, pa znaša vsako leto pokojninske dobe 2 %, pri čemer se dopolnjena pokojninska doba, ki znaša vsaj šest mesecev, do dopolnjenih 29 let pokojninske dobe vrednoti v višini 0,75 %, po dopolnitvi te dobe pa v višini 1 %.

Usklajevanje pokojnin - valorizacijska formula

Letna uskladitev pokojnin se opravi ob izplačilu pokojnin za mesec februar tekočega leta. Pokojnine se uskladijo za 60 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar – december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 % povprečne rasti cen življenjskih stroškov v obdobju januar – december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem.

Uskladitev pokojnin ne more biti nižja od ugotovljene rasti cen življenjskih stroškov.

2. INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Poklicna rehabilitacija

Poklicna rehabilitacija od uveljavitve ZPIZ-1 v praksi še vedno ni zaživela kot temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja, zato so v novem zakonu predlagane spremembe s ciljem čim večjega vključevanja zavarovancev v poklicno rehabilitacijo.

Z novim zakonom se ureditev poklicne rehabilitacije spreminja na način, da je poudarjena obveznost poklicne rehabilitacije, ki izhaja iz ugotovljene zavarovančeve invalidnosti II. kategorije, s tem pa tudi dolžnost usposabljanja za ustrezno delo na podlagi preostale

delovne zmožnosti. V skladu z definicijo poklicne rehabilitacije kot temeljne pravice iz invalidskega zavarovanja je potrebno zagotoviti krajše načine usposabljanja, ki bi zavarovancu nudili socialno varnost in večjo možnost zaposlitve, in sicer tako, da se zagotovi možnost krajših rehabilitacijskih programov in izobraževanj. Višina nadomestila za čas poklicne rehabilitacije po sedaj veljavni zakonodaji ne motivira zavarovancev, zato je v zakonu določeno, da se denarno nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije poveča, in sicer s 100 % na 130 % invalidske pokojnine, ki bi pripadala zavarovancu na dan nastanka invalidnosti. V predlogu zakona se zavarovancem II. kategorije invalidnosti ravno tako omogoča vključitev v poklicno rehabilitacijo za usposabljanje za krajši delovni čas od polnega, najmanj štiri ure dnevno, kar je v skladu s ciljem, da se čim več invalidov ponovno vključi na trg dela, seveda v skladu s preostalo delovno zmožnostjo po zaključeni poklicni rehabilitaciji.

3. POKLICNO ZAVAROVANJE

Konkretne rešitve na področju poklicnega zavarovanja predstavljajo spremenjeni pogoji za pridobitev pravice do poklicne pokojnine (pogoja sta, da pokojninska doba, skupaj z dodano dobo, znaša 40 let za moške in 38 let za ženske in da mora poklicna pokojnina znašati najmanj toliko, kot znaša najnižja pokojninska osnova). Ob izpolnitvi navedenih pogojev zavarovanec pridobi pravico do poklicne pokojnine, in sicer za toliko časa pred dopolnitvijo pogojev za pridobitev predčasne pokojnine oziroma starostne pokojnine v obveznem zavarovanju, kot mu to omogočajo zbrana sredstva na njegovem osebnem računu.

Zavarovanec, ki izpolni pogoje za poklicno upokojitev pred pridobitvijo pravice do starostne pokojnine, lahko zbrana sredstva dvigne v enkratnem dvigu ali jih prenese v dodatno zavarovanje. S posebnima določbama se zavarovancem poklicnega zavarovanja, ki ne uveljavljajo pravice do poklicne pokojnine in ki so opravljali vojaško službo v Slovenski vojski najmanj 20 let ali jim je bila zaradi starostnih omejitev, ki veljajo skladno z zakonodajo za obrambno področje, odpovedana pogodba o zaposlitvi v Slovenski vojski, daje pravica do dviga sredstev v enkratnem dvigu.

Dodana doba (četrtina obdobja, v katerem je bil zavarovanec vključen v poklicno zavarovanje) se upošteva pri izpolnjevanju pogojev za pridobitev pravice do predčasne pokojnine v obveznem zavarovanju, ne pa tudi pri odmeri pokojnine. Posamezniki, ki prejemajo poklicno pokojnino, so lahko prostovoljno vključeni v obvezno pokojninsko zavarovanje, kar se upošteva pri odmeri pokojnine.

Ob izpolnitvi starostnega pogoja se posamezniku preneha izplačevati poklicna pokojnina, saj se upokoji v obveznem zavarovanju, kjer se mu izplačuje predčasna pokojnina oziroma starostna pokojnina.

Predčasna pokojnina se odmeri brez odbitkov (malusov), v kolikor je zavarovanec oziroma zavarovanka na delovnem mestu, kjer velja obvezna vključitev v poklicno zavarovanje, zaposlen vsaj 16 let (moški) oziroma 15 let (ženska).

V kolikor je bil zavarovanec v času uživanja poklicne pokojnine prostovoljno vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, se mu to upošteva pri določitvi odmernega odstotka, pri pokojninski osnovi pa se ne upošteva.

4. DODATNO ZAVAROVANJE

Na področju dodatnega zavarovanja se z zakonom urejajo pogoji za vzpostavitev pokojninskih skladov (so lahko oblikovani kot vzajemni pokojninski sklad, krovni vzajemni pokojninskih skladov, kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov) ter način njihovega poslovanja, upravljanja ter nadzor pristojnih organov.

Dodatno zavarovanje se vzpostavi s pokojninskim načrtom, ki je temeljni akt zavarovanja, kjer bodo določene izključno pravice in pogoji, ostala pravila poslovanja pokojninskega sklada pa bodo združena v pravilih pokojninskega sklada.

Kot do sedaj sta urejeni dve različni obliki zavarovanja, ki sta med seboj jasno ločeni:
- kolektivno zavarovanje, katerega namen je nadomeščanje izpada dohodkov iz I. stebra, in
- individualno zavarovanje, katerega namen je vzdrževanje takšnega življenjskega standarda, ki bo primerljiv tistemu v času zaposlitve.

V sklopu dodatnega zavarovanja so urejeni pravica do dodatne starostne pokojnine ter predčasne dodatne pokojnine, ki se izplačujeta v obliki pokojninske rente ter enkratnega izplačila. Natančneje kot do sedaj je urejena pravico do sklenitve mirovanja dodatnega zavarovanja, na novo pa je urejena pravica do zadržanja sredstev. V sklopu pravic je urejena tudi pravica do prenosa sredstev med pokojninskimi skladi ter podskladi istega pokojninskega sklada. Za slednje, t.j. prenos med podskladi istega pokojninskega sklada, upravljavec pokojninskega sklada tudi ni upravičen do povračila stroškov prenosa. Dodatna pokojnina se bo izplačevala v obliki mesečne, polletne ali letne doživljenjske pokojninske rente.

Kolektivno zavarovanje bodo vzpostavili delodajalec in delavci skupaj, na podlagi socialnega dialoga. Na osnovi dogovora bodo sklenili pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta. Minimalno vsebino pogodbe in pokojninskega načrta določa predlagani zakon. Delodajalec in delavec se dogovorita o višini vplačil. V primeru neplačevanja in drugih kršitev pokojninskega načrta s strani delodajalca je za izvajanje nadzora in sankcij pristojen Inšpektorat Republike Slovenije za delo. Pri prevzemu podjetja mora delodajalec vsaj še eno leto zagotavljati pravice iz kolektivnega varčevanja prevzetim delavcem. Delodajalec, ki je oblikoval pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, mora skleniti z upravljavcem pokojninskega sklada posebno pogodbo o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja. Zaposleni pri delodajalcu se vključijo v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja z dnem sklenitve pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta oziroma z dnem nastopa dela na podlagi pogodbe o zaposlitvi pri delodajalcu, ki je oblikoval pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja.

V individualno zavarovanje se lahko vključi zavarovanec ali uživalec pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja.

Pomembna novost je naložbena politika življenjskega cikla člana, ki jo izvajajo krovni pokojninski skladi in pokojninski skladi, ki oblikujejo skupino treh kritnih skladov. S to obliko naložbene politike je omogočeno, da član prevzame naložbeno tveganje, ki ustreza njegovi starosti.

Zakon predvideva, da mora vsak pokojninski sklad, ki izvaja kolektivno dodatno

zavarovanje, imeti odbor pokojninskega sklada. Odbor je strokovni organ, ki ga sestavlja pet članov, od tega trije predstavniki članov in dva predstavnika delodajalcev, ki financirajo pokojninski načrt.

Z zakonom je natančno določen nadzor nad upravljanjem pokojninskih skladov, ki je razdeljen med Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor. Glede nadzora nad izvajanjem določb tega zakona glede pokojninskega načrta ter pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta in pravic, ki jih člani pridobijo na teh podlagah, pa je pristojen minister, pristojen za delo, v sodelovanju z inšpektorjem za delo. Določene so tudi globe za prekrške ob ugotovitvi kršitev, ki jih izreče pristojni organ nadzora.

- **variantne rešitve, ki so bile proučevane, in argumenti za predlagano rešitev**

/

a) Način reševanja:

- **vprašanja, ki se bodo reševala s predlaganim zakonom**

S predlaganim zakonom se bo reševalo vprašanje ohranjanja finančno vzdržnega javnega pokojninskega sistema, ki bo posameznikom ob upokojitvi zagotavljal primerne in zadostne prejemke ter s tem varno starost.

- **vprašanja, ki jih bodo urejali izvršilni predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati**

Izvršilni predpisi:

Povprečno stopnjo davkov in prispevkov določi in objavi minister, pristojen za finance.

Poklicne bolezni in dela, na katerih se pojavljajo te bolezni, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni in postopek določanja poklicne bolezni določi minister, pristojen za delo, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za zdravje.

Podrobnejše določbe o načinu in postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove določi minister, pristojen za finance, v soglasju z ministrom, pristojnim za delo,

Glede vsebine in oblike prijave za vpis v register, prijave sprememb, načinu dajanja podatkov ter dokumentaciji, ki jo je potrebno priložiti prijavi za vpis v register, Ministrstvo, pristojno za finance, izda podzakonski predpis.

Metodologija za izračun in višino minimalne zajamčene donosnosti se bo določila s podzakonskim aktom ministrstva, pristojnega za finance,

Podrobnejša pravila in minimalne zahteve, ki jih mora zavarovalnica upoštevati pri izračunu pokojninske rente, določi ministrstvo, pristojno za finance.

Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor morata v roku 12 mesecev od uveljavitve ZPIZ-2 izdati podzakonske predpise, s katerimi se natančneje uredi področje dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Prenehajo veljati:
Sklep o dodatku za pomoč in postrežbo za najtežje prizadete upravičence (Uradni list RS, št. 77/98)

Sklep o kriterijih in merilih, kdaj je psihiatričnim bolnikom potrebno stalno nadzorstvo (Uradni list RS, št. 50/00)

Sklep o kriterijih za ugotavljanje zmanjšanja zmožnosti premikanja zavarovancev za najmanj 70 % (Uradni list RS, št. 50/00).

- **vprašanja, ki se bodo reševala na drug način in kako (npr. kolektivne pogodbe)**

/

- **vprašanja, na katera ni mogoče poseči s predpisi**

S predlaganim zakonom se ne posega v pridobljene pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

- **vprašanja, ki naj bi bila deregulirana (ni več potrebe po regulaciji)**

/

- **vprašanja, ki se bodo reševala s predpisi, za katera je bilo poprej opravljeno eksperimentiranje in testiranje zaradi ugotovitve primernosti ukrepanja.**

/

b) Normativna usklajenost predloga zakona:

- **z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo),**

  DA

- **s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo,**

  DA

- **predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati.**

  /

č) Usklajenost predloga predpisa:

- **s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi,**

/

- **s civilno družbo oziroma ciljnimi skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba odprtih vprašanj),**

- /
- **s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so podali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti).**
- /

/

c) Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona:

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

- **ocena finančnih sredstev za državni proračun in ocena drugih javnofinančnih sredstev**

Zaradi zmanjševanja števila delavcev in sočasnega povečevanja upokojencev v sistemu, kakršen je pokojninski, kjer aktivna generacija prispeva za pokojnine pasivne generacije, prihaja do zmanjševanja prihodkov iz naslova prispevkov, kar posledično povečuje delež države, ki pokriva razliko med prihodki in odhodki. Ta delež v danem trenutku znaša že tretjino vseh prihodkov. Razliko med prihodki in odhodki pokojninske blagajne (233. člen ZPIZ-1) pa povečujejo še pravice iz 232. člena ZPIZ-1, za katere izplačilo tudi delno ali v celoti prispeva država. Treba je poudariti, da za pokrivanje rednih izplačil iz pokojninske blagajne tako ne zadostujejo le vplačila prispevkov aktivne generacije, zato primanjkljaj v višini 30% (1,4 mrd evrov letno) redno zagotavlja državni proračun Republike Slovenije. Državni proračun (tekoče in dodatne obveznosti) tako zagotavlja sredstva za pravice posameznih kategorij upravičencev, ki jih je sprejela Republika Slovenija na podlagi posebnih predpisov oziroma zaradi upokojevanja pod ugodnejšimi pogoji, v višini približno 440 mio evrov v letu 2011 (232. člen ZPIZ-1), kot tudi razliko med prihodki iz prispevnih stopenj ali drugih virov in odhodki Zavoda v višini približno 1 mrd evrov v letu 2011 (233. in 234. člen ZPIZ-1).

Prihodki iz državnega proračuna za financiranje pokojninske blagajne se delijo na:

- prejeta sredstva iz naslova tekoče obveznosti državnega proračuna (232. člen ZPIZ-1)
- prejeta sredstva iz naslova dodatne obveznosti iz državnega proračuna (233. člen ZPIZ-1)
- prejeta sredstva iz naslova prispevkov delodajalcev za PIZ od starševskih nadomestil in
- prejeta sredstva iz naslova prispevkov delodajalcev za PIZ od nadomestil za brezposelnost.

Tabela 4: Delež v celotnih prihodkih Zavoda:

	2009	2010	2011	2012
232. člen	9,9	9,2	7,8	6,8
233. člen	16,7	17,5	19,5	20.5
starš. nad.	0,6	0,7	0,7	0,7
nad. za brezpo.	0,3	0,4	0,3	0,3
SKUPAJ	27,6	27,8	28,3	28,3

Sredstva na podlagi 233. člena ZPIZ-1 so se že v letu 2010 povečala, saj so bili prilivi Zavodu iz naslova prispevkov zaradi gospodarske in finančne krize nižji, seveda se sorazmerno nižje pobranim prispevkom povečajo potrebna sredstva iz proračuna. Dodatna obveznost državnega proračuna do Zavoda se je na tej postavki povečala na 19,5% v letu 2011, v letu 2012 pa bodo dodatna potrebna sredstva na podlagi projekcij znašala že 20,5%.

V letu 2011 so bila sredstva iz državnega proračuna višja tudi iz razloga, ker je bil priliv KAD-a v letu 2011 in bo tudi v vseh nadaljnjih letih fiksno določen in bo znašal 50 milijonov evrov letno, kar je za polovico manj kot v letu 2010.

Iz podatkov, ki jih je pripravilo Ministrstvo za finance, izhaja, da bodo, upoštevajoč reformo iz leta 2000 in spremembe usklajevanja v letu 2005 (ob upoštevanju intervetnih zakonov), izdatki za pokojnine v BDP leta 2050 znašali 17,99 %.

Graf 6: Odhodki za pokojnine do leta 2025 (veljavna zakonodaja – ZPIZ-1)

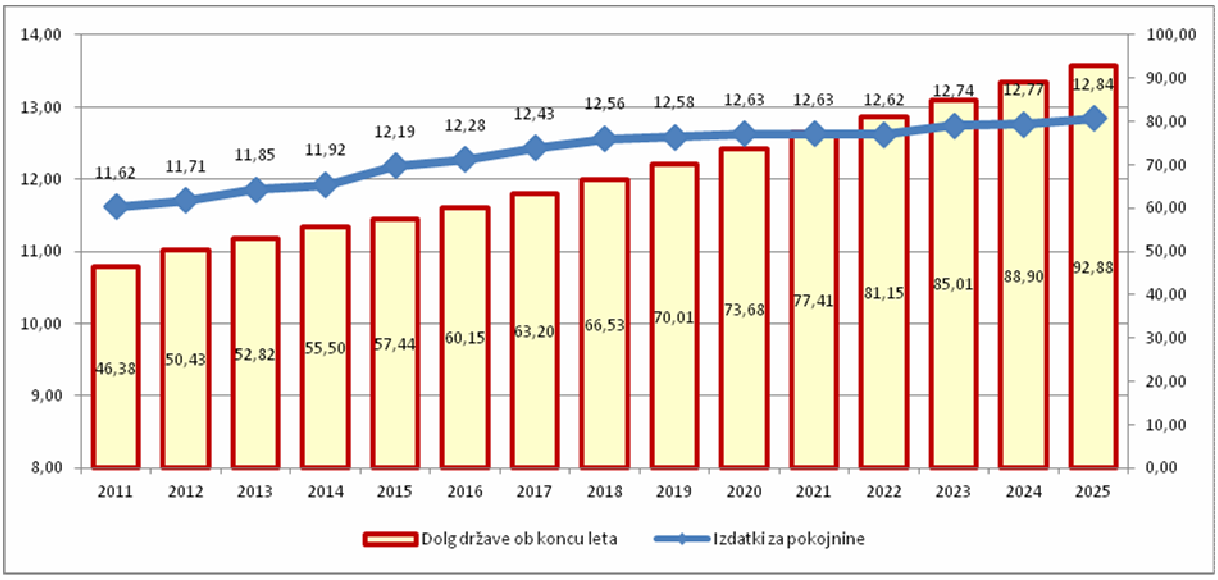

Vir: MF (2012); metodologija denarnega toka

- **predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna**

Učinek posameznih ukrepov na odhodke za pokojnine

Glede na predlagane spremembe v tem zakonu se predvideva postopno dvigovanje dejanske upokojitvene starosti. V naslednjih točkah so predstavljeni finančni učinki v primeru dviga dejanske upokojitvene starosti za 1, 2 ali 3 leta, pri čemer je upoštevano, da se za izračun pokojninske osnove uporabi zaporedje 25 najugodnejših let ter da se pokojnine usklajujejo 60 % na podlagi rasti povprečne plače in 40 % na podlagi dviga življenjskih stroškov.

1. dvig starosti za 1 leto + podaljšanje obdobja + valorizacija 60-40 = 13 % BDP
Z dvigom dejanske upokojitvene starosti za 1 leto se vzdržnost javnih financ zagotavlja le do leta 2017, ko naj bi dolg države ob koncu leta znašal 60 % BDP. Izdatki za pokojnine bodo v letu 2020 znašali 11,62 % BDP in do leta 2060 narasli na 15,07 % BDP. Dolg države naj bi po projekcijah na koncu leta 2030 zrasel na 87,69 % BDP.

2. dvig starosti za 2 leti + podaljšanje obdobja + valorizacija 60-40 = 12,4 % BDP
Z dvigom dejanske upokojitvene starosti za 2 leti se stabilnost javnih financ zagotavlja do 2017, ko bo dolg države ob koncu leta znašal 60 % BDP. Izdatki za pokojnine naj bi leta 2020 znašali 11,2 % BDP. Dolg države ob koncu leta 2030 pa naj bi znašal 72,68 % BDP.

3. dvig starosti za 3 leta + podaljšanje obdobja + valorizacija 60-40 = 11,8% BDP
Z dvigom dejanske upokojitvene starosti za 3 leta je zagotovljena dolgoročna vzdržnost javnih financ, saj naj bi izdatki za pokojnine v leti 2020 znašali 10,77%, v letu 2030 pa še vedno 10,4 % BDP. Dolg države pa naj bi leta 2030 znašal 75,66 % BDP.

Tabela 5: Vpliv dviga dejanske upokojitvene starosti na rast izdatkov za pokojnine in vzdržnost javnih financ (izhodiščno leto 2013)

Dvig starosti	Valorizacijska formula	Izdatki za pokojnine v 2020 (% BDP)	Izdatki za pokojnine v 2030 (% BDP)	Izdatki za pokojnine v 2060 (% BDP)
Osnovni scenarij	100%	12,63	13,62	18,34
1 leto	70-30	11,74	11,91	15,46
	60-40	11,62	11,69	15,07
	50-50	11,50	11,48	14,71
2 leti	70-30	11,32	11,28	14,78
	60-40	11,20	11,07	14,42
	50-50	11,08	10,86	14,08
3 leta	70-30	10,88	10,64	14,11
	60-40	10,77	10,44	13,78
	50-50	10,65	10,24	13,46

Vir: MF (2012)

- **predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva in ocena drugih javno finančnih sredstev**

Finančne učinke predloga ZPIZ-2 (verzija z dne 3.9.2012), je pripravil Inštitut za ekonomsko raziskovanje (v nadaljevanju: IER) v sodelovanju z Ekonomsko fakulteto (EF) Univerze v Ljubljani na podlagi mikrosimulacijskega pokojninskega modela. Rezultati so pripravljeni na podlagi 10% vzorca od vzorca populacije upokojencev, ki jih je IER pridobil od Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanja Slovenije.[4]

Na podlagi pridobljenih rezultatov je bilo ugotovljeno, da bi se z uveljavitvijo ZPIZ-2, v takšni obliki, kot je bil le-ta posredovan v koalicijsko usklajevanje, zagotovila kratkoročna finančna vzdržnost pokojninskega sistema do leta 2020. Kot je razvidno iz rezultatov spodnje tabele 1, bi se odhodki za pokojnine z uveljavitvijo ZPIZ-2 (SCENARIJ 1) postopoma nižali do leta 2017, ko bi znašali 10,66% BDP, nato bi do leta 2020 naraščali zmerno do 11,14% (kar znaša približno toliko, kot so znašali odhodki za pokojnine v letu 2010). V nadaljnjih letih pa bi odhodki za pokojnine ponovno naraščali bolj skokovito.

V primerjavi z veljavno zakonodajo pomeni uveljavitev predloga ZPIZ-2 s 1. januarjem 2013, v letu 2013 znižanje deleža odhodkov za pokojnine za 0,42% oziroma približno za 153 mio eur, v letu 2014 pa za 0,58% oziroma približno 220 mio eur.

V primerjavi z veljavno zakonodajo bi bila tako razlika med odhodki za pokojnine v BDP v letu 2015 (ZPIZ-1=11,43% BDP, ZPIZ-2=10,64% BDP) 0,8 odstotne točke BDP, v letu 2020 pa bi ta razlika znašala že 1,3 odstotne točke BDP (ZPIZ-1=11,43% BDP, ZPIZ-2=10,64%

BDP).

Kot je razvidno iz tabele 1 je potrebno v zvezi z višino pokojnin tudi pojasniti, da bodo na podlagi projekcij pokojnine po uveljavitvi ZPIZ-2 (SCENARIJ 1) v povprečju za okoli 2 odstotni točki nižje, kot bi bile v primeru, če bi ostal v veljavi ZPIZ-1 (BAZA). Vendar pa ob tem velja opozorilo, da je v osnovnem scenariju predvideno 100% usklajevanje pokojnin z rastjo plač od leta 2013 naprej, kar pa je vprašljivo z vidika pretekle prakse, saj se z interventnimi zakoni že od leta 2010 posega v višino usklajevanja pokojnin.

Tabela 1 prikazuje tudi razmerje med številom upokojencev po ZPIZ-1 in ZPIZ-2. Iz rezultatov je razvidno, da uveljavitev ZPIZ-2 (SCENARIJ 1) v povprečju prinaša okoli 5% manj upokojitev, kot pa če v veljavi ostane ZPIZ-1 (BAZA). Skladno z navedenimi rezultati pa bo po ZPIZ-2 (SCENARIJ 1) v povprečju tudi okoli 3% več zavarovancev, kot pa bi jih bilo, če bi v veljavi ostal ZPIZ-1 (BAZA).

Tabela 1: Rezultati projekcij za ZPIZ-2

SKUPAJ		**2010**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
BAZNI SCENARIJ	Delež v BDP	11,19	11,10	11,25	11,43	11,67	11,83	12,04	12,26	12,46
SCENARIJ1		11,19	10,68	10,67	10,64	10,66	10,66	10,79	10,95	11,14
SCENARIJ1	Povprečna pokojnina (baza=100)	100,0	98,5	98,1	97,6	97,4	97,3	97,9	98,1	98,6
SCENARIJ1	Število upokojencev (baza=100)	100,0	97,8	97,3	96,5	95,6	94,9	94,3	94,0	93,8
SCENARIJ1	Število zavarovancev (baza=100)	100,0	101,6	102,0	102,6	103,3	103,8	104,4	104,7	104,9

nadaljevanje **Tabela 1**

SKUPAJ		**2025**	**2030**	**2035**	**2040**	**2045**	**2050**	**2055**	**2060**
BAZNI SCENARIJ	Delež v BDP	13,35	14,57	15,42	16,32	17,32	18,01	18,16	17,97
SCENARIJ1		12,21	13,28	14,12	14,91	15,79	16,50	16,74	16,52

SCENARIJ1	Povprečna pokojnina (baza=100)	100,5	99,5	99,1	98,8	98,3	98,3	97,9	97,1
SCENARIJ1	Število upokojencev (baza=100)	94,3	94,8	95,4	95,6	95,8	96,2	96,7	96,9
SCENARIJ1	Število zavarovancev (baza=100)	105,0	105,0	104,7	104,8	104,8	104,6	104,1	103,8

3. Rezultati po posameznih kriterijih

a) Delež pokojnin v BDP

Iz grafa 7 je razvidno, da bi odhodki za pokojnine po ZPIZ-2 (polna rdeča črta) v primerjavi z ZPIZ-1 (prekinjena rdeča črta) do leta 2020 padali, nato pa bi naraščali enako skokovito kot po referenčnem scenariju (ZPIZ-1), z razliko, ki se jo prihrani do leta 2020.

Graf 7: Delež pokojnine v BDP

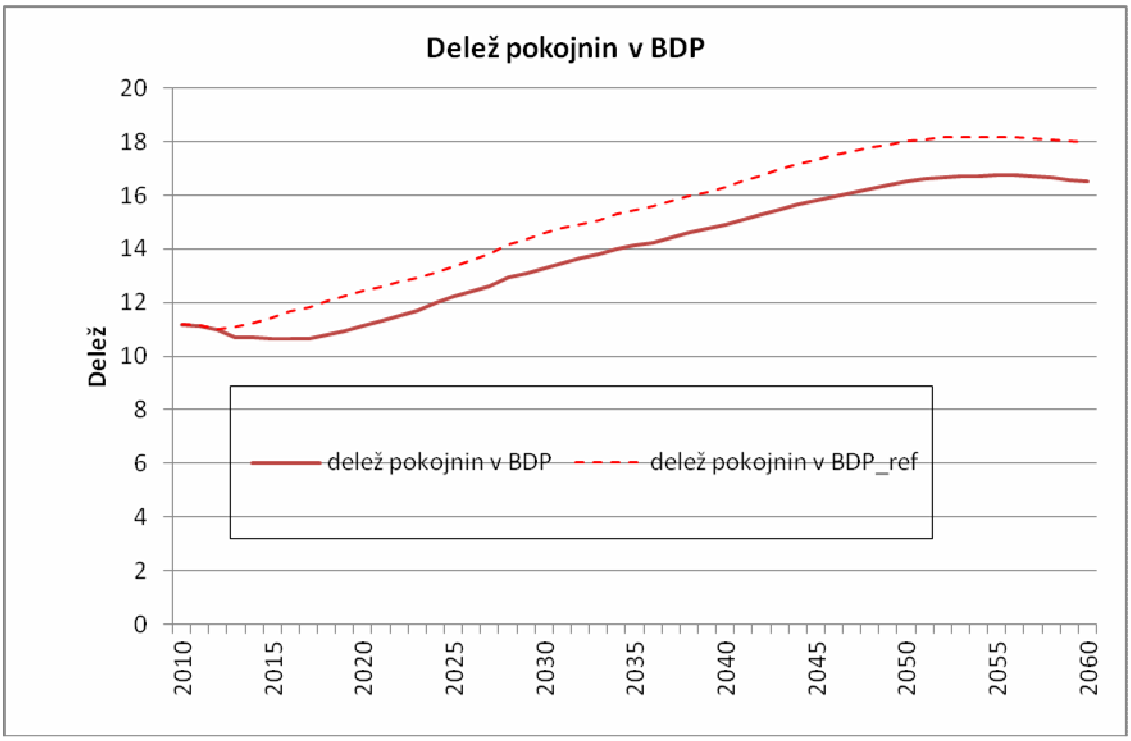

b) Število upokojencev in zavarovancev

Iz grafa 8 je razvidno, da bi se število upokojencev in zavarovancev ob uveljavitvi ZPIZ-2 (polna črta) izenačilo leta 2043, medtem ko bi se število upokojencev in zavarovancev ob veljavnem ZPIZ-1 (prekinjena črta) izenačilo že leta 2034.

Graf 8: Število upokojencev in zavarovancev

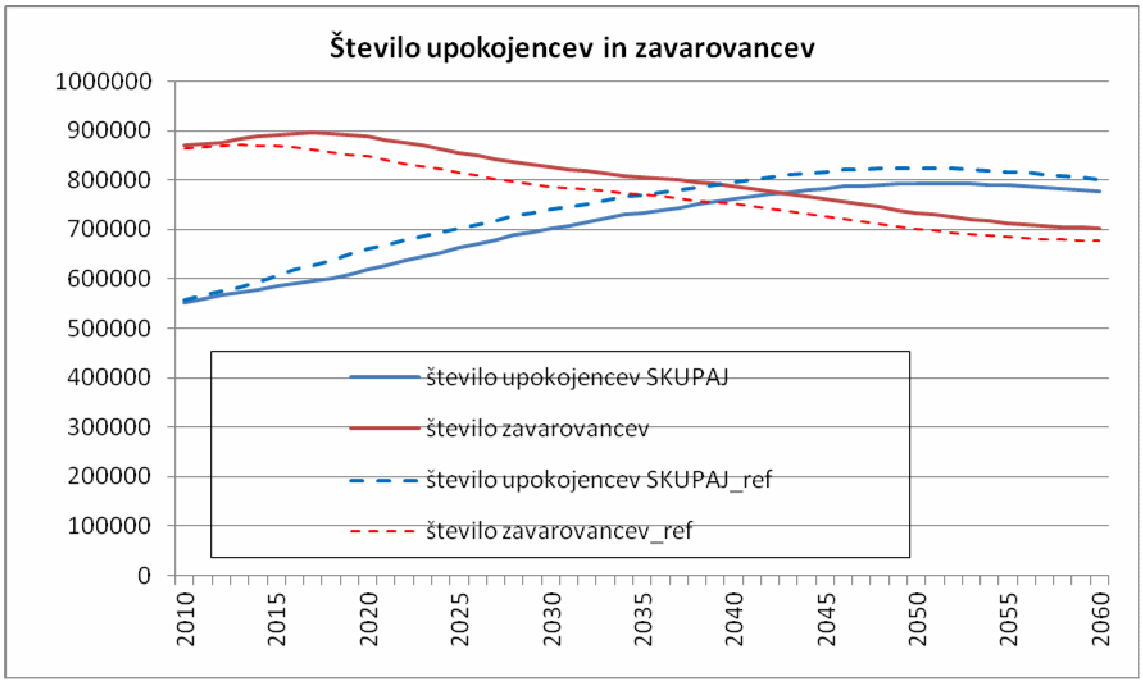

c) Povprečna pokojnina

Iz grafa 9 je razvidno gibanje povprečne pokojnine po ZPIZ-2 (polna črta) in ZPIZ-1 (prekinjena črta). ki v obeh primerih ostaja na približno enaki ravni.

Graf 9: Povprečna pokojnina

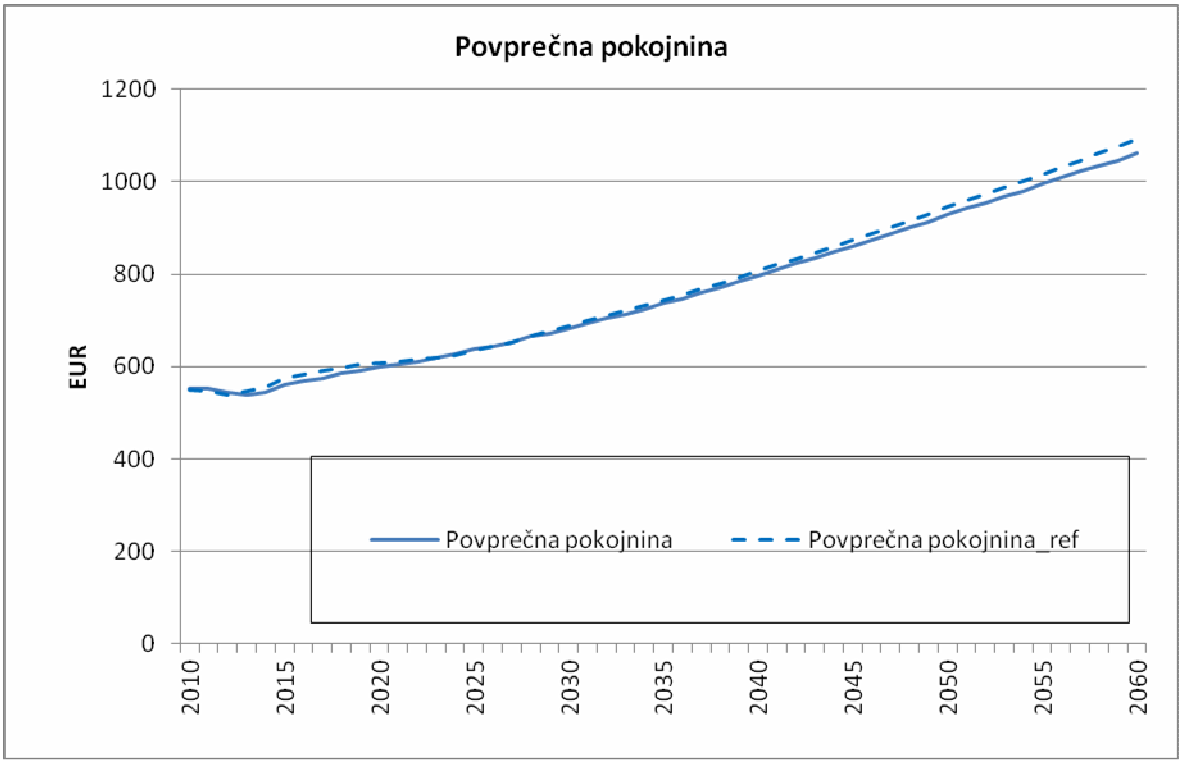

- sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poroštva)

/

- v naslednjem proračunskem obdobju bodo sredstva zagotovljena na proračunskih postavkah Ministrstvo za finance, št. 4670 in 6396.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

- sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu v okviru naslednjih proračunskih postavk:

  Ministrstvo za finance, št. 4670 in 6396,

- sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvijo v okviru sprejetega državnega proračuna iz postavke …… na postavko …….. /,
- sredstva bodo zagotovljena z rebalansom oziroma spremembami državnega proračuna. /

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI

PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

- **prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih,**

Obvezno pokojninsko zavarovanje (Hrvaška)

Hrvaška se, podobno kot Slovenija, sooča z negativnimi demografskimi trendi (staranje prebivalstva, zniževanje števila zaposlenih, povečevanje števila upokojencev). Od leta 1999, ko je začela izvajati reformo pokojninskega zavarovanja, je Hrvaška prešla iz javnega sistema pokojninskega zavarovanja na t.i. mešani ali javno-zasebni sistem.

Hrvaška ima tri-stebrni pokojninski sistem. Prvi steber je obvezen in javen, drugi steber je prav tako obvezen, a hkrati privaten, tretji pokojninski steber pa je prostovoljen in privaten. V obvezne pokojninske sklade je vključeno praktično vse hrvaško aktivno prebivalstvo.

Z novim sistemom zavarovanec tako pridobi dve pokojnini iz obveznega pokojninskega zavarovanja. Prva izhaja iz prvega (obvezno pokojninsko zavarovanje), druga pa iz drugega stebra (individualno kapitalsko varčevanje). Vsak zavarovanec pa ima možnost vplačevati še v tretji, prostovoljni steber (pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi osebnih pokojninskih varčevalnih računov), s čimer ima možnost pridobiti še tretjo pokojnino.

Prvi steber, ki je obvezen za vse, ki so delovno aktivni, obsega obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi medgeneracijske solidarnosti in t.i. sistema sprotnih prispevkov *(pay-as-you-go*). Od nekdanjih 19,5 % bruto plače zaposlenega se v prvi steber sedaj nakazuje 14,5 % odstotkov, poleg tega pa mora vsak posameznik dodatno varčevati za svojo pokojnino. Nekdanjih 19,5 % bruto plače se tako razdeli na 14,5 % prispevkov za prvi steber in na 5 % prispevkov za drugi steber. Za vse, ki so bili 1. 1. 2002 mlajši od 40 let, je zavarovanje na podlagi individualnega kapitalskega varčevanja obvezno. Osebe, stare od 40 do 50 let, so se imele možnost same odločiti za stari ali novi način pokojninskega sistema, starejši od 50 let pa so ostali v prvem stebru.

Tretji steber obsega prostovoljno pokojninsko zavarovanje na podlagi kapitalskega varčevanja, vanj pa se od leta 2002 lahko vključijo vsi zaposleni kot tudi nezaposleni. Posameznik se, v skladu s svojimi zmožnostmi in potrebami, sam odloči glede višine prispevka, dobe varčevanja in vplačevanja premij, država pa vsakemu državljanu na vplačan znesek doda 25% od vplačanega zneska.

Najpomembnejša sprememba, ki jo je uvedla pokojninska reforma, so bile dvignjene starostne meje za starostno in predčasno pokojnino. Zakonsko določena upokojitvena starost za moške (65) in ženske (60) je bila na Hrvaškem dosežena leta 2008.

Hrvaška daje možnost predčasne pokojnine pri 60 letih, pod pogojem najmanj 35 let zavarovalne dobe (moški) oziroma pri 55 letih in najmanj 30 letih zavarovalne dobe (ženske). Vrednosti odbitkov za predčasno upokojevanje so se pogosto spreminjale. Pred reformo iz leta 1998 so ti odbitki znašali 1,33 % za vsako leto pred zakonsko določeno upokojitveno starostjo; sledila je vrednost 3,6 % do leta 2008, od leta 2008 dalje pa velja nižja vrednost odbitka, tj. 1,8 %. Hrvaški pokojninski sistem bonusov ne pozna.

Za izračun pokojninske osnove se upošteva celotno obdobje plačevanja prispevkov v pokojninsko blagajno, pri čemer je Hrvaška izbrala precej radikalno pot pri podaljševanju

obdobja, ki se upošteva pri izračunu pokojninske osnove, saj se to obdobje vsako koledarsko leto podaljšuje kar za 3 leta in bo postopoma vključevalo celotno delovno dobo.

Pokojnine se usklajujejo po švicarski formuli.

- **prikaz ureditve v pravnem redu EU**

Ta zakon ni predmet prilagajanja slovenske ureditve pravu Evropske unije, saj na ravni Evropske unije ni predpisov, ki bi nalagali državam članicam enotno urejanje pokojninskih sistemov. V EU ne obstaja enotna zakonodaja za področje pokojninskih sistemov, temveč je ureditev le-teh v izključni pristojnosti držav članic in njihovih nacionalnih zakonodaj. Evropska komisija le priporoča zaželeno ravnanje na tem področju. Tako države članice kot tudi Evropska komisija pa si skupaj prizadevajo predvsem za dolgoročno zagotavljanje **primernih in finančno vzdržnih sedanjih in prihodnjih pokojninskih sistemov** ter za evropsko naravnano upravljanje javnih financ. Različne države članice morajo glede na njihove socialne razmere same poiskati primerne rešitve za doseganje poglavitnih ciljev pokojninskih sistemov. Kljub različnosti teh pokojninskih sistemov pa je med državami vzpostavljena oblika sodelovanja na področju reševanja skupnih problemov, ki predstavlja neko dodano vrednost pri vzpostavljanju primernih, vzdržnih ter varnih pokojnin.

Na nivoju EU se tako problem vpliva demografskih pritiskov na pokojninske sisteme rešuje predvsem v okviru usklajevanja ukrepov ekonomskih politik (na področju notranjega trga) in neposredno tudi na področju pokojninske politike z odprto metodo koordinacije socialne varnosti.

Obstoječi pokojninski sistemi so zaradi staranja prebivalstva ter upadanja števila rojstev in daljšanja življenjske dobe v vseh državah članicah pod velikim pritiskom, finančna in gospodarska kriza pa sta ta pritisk še povečali. Glavni cilj, iz katerega izhajajo države članice, je prilagoditev njihovih pokojninskih sistemov tem spremembam.

Število starejših prebivalcev od 65 let na prebivalca starega med 15-64 let

	2004	2050	Povečanje v %
Slovenija	0,29	0,73	154,57
EU-25	0,3	0,71	132,01
EU-15	0,32	0,72	124,04
EU-10	0,23	0,66	182,66

Po napovedih naj bi se koeficient starostne odvisnosti (razmerje med številom prebivalcev, starih 65 let in več, in številom prebivalcev, starih od 15 do 64 let, ki financirajo pokojnine) v Evropi do leta 2060 podvojil. Leta 2008 je bilo razmerje med delovno aktivnimi državljani EU (15 – 64 let) in državljani, starimi 65 let in več, 4:1, leta 2060 pa naj bi se po napovedih demografskih gibanj to razmerje znižalo na 2:1. Čeprav starost ne pomeni več nujno materialne ogroženosti, tveganje revščine za upokojence ostaja.

Doseganje primernih in vzdržnih pokojnin predstavlja za evropske države velik izziv. Večina držav se je na to skušala pripraviti z **izvajanjem reform svojih pokojninskih**

sistemov. Napredek je bil dosežen pri zagotavljanju primernih pokojnin brez ogrožanja finančne vzdržnosti in spodbud za delo. Vendar pa bo zaradi trenutnih gospodarskih obetov potrebno še natančno in zahtevno uravnoteženje teh reform.

Dolgoročna primernost in vzdržnost pokojninskih sistemov sta v državah članicah odvisni od nenehnih prizadevanj, da se kljub recesiji doseže lizbonski cilj, ki predvideva 50-odstotno stopnjo zaposlenosti starejših delavcev. Zaradi podaljševanja pričakovane življenjske dobe so reforme pokojninskih sistemov tako usmerjene v **ohranjanje delovne aktivnosti starejših**.

Dejansko se je stopnja zaposlenosti starejših povečala, tako da je leta 2009 enajst držav izpolnjevalo lizbonski cilj, po katerem naj bi bilo do leta 2010 zaposlenih 50 odstotkov ljudi v starosti od 55 do 64 let. Stopnja zaposlenosti starejših delavcev (55–64 let) je v EU27 leta 2007 dosegla 45 odstotkov v primerjavi s 37 odstotki leta 2001. Zaradi daljše pričakovane življenjske dobe bodo srednjeročno potrebne še višje stopnje zaposlenosti.

Stopnja zaposlenosti v starostni skupini 55-64 let v EU ter v Sloveniji (2000-2008)

SKUPAJ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	36,8	37,5	38,2	39,9	40,5	42,2	43,5	44,7	45,6
EU15	37,5	38,4	39,8	41,5	42,5	44,2	45,3	46,6	47,4
SLO	22,3	23,4	25,9	22,7	30,1	30,7	32,6	33,5	32,8

Stopnja zaposlenosti starejših delavcev v državah EU (55-64 let)

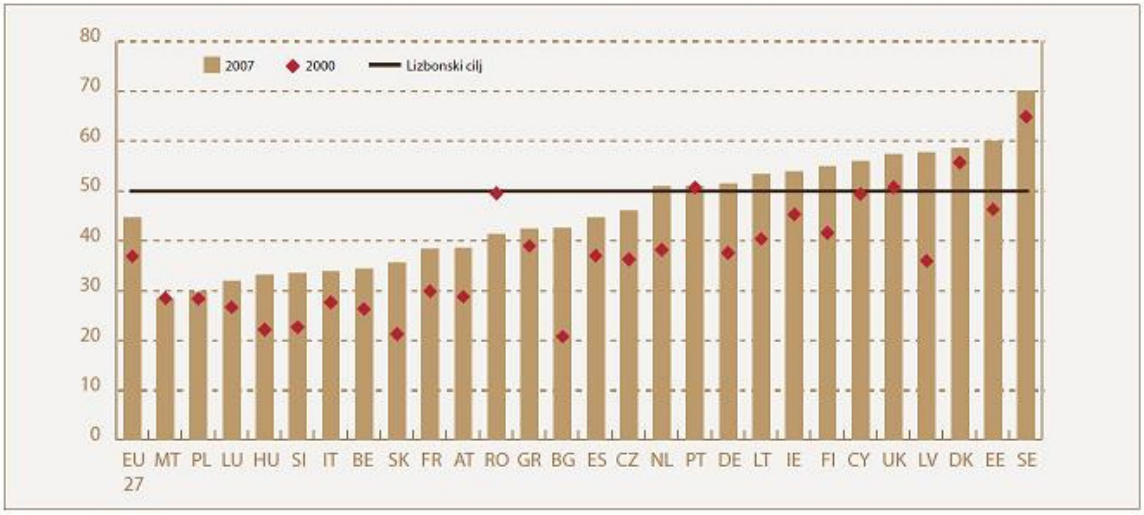

Vir: Skupno poročilo o socialni zaščiti in socialnem vključevanju za leto 2009 – Povzetek, Evropska komisija 2009

Za pokojninske sisteme posameznih držav (tudi med članicami EU) je značilno, da so si med seboj zelo različni in da so močno obremenjeni s preteklostjo. Evropske države ugotavljajo, da razdrobljenost pokojninskih sistemov po državah EU postaja vse večja ovira. To se predvsem kaže v kolektivnem oziroma poklicnem delu dodatnega pokojninskega sistema. To ugotavljajo predvsem na podlagi dejstva, da sredstva, ki naj bi pripadala posamezniku v sistemu z vnaprej določenimi pravicami, niso popolnoma prenosljiva. V preteklosti (in marsikje tudi še dandanes) se je dogajalo, da je posameznik z menjavo službe izgubil vse pravice. Ta značilnost postaja ovira enemu pomembnejših dejavnikov

dinamične gospodarske rasti – mobilnosti dela. Velikost učinka je predvsem odvisna od zasnove pokojninskega sistema. Pokojninski sistemi, zasnovani na principu vnaprej določenih pravic, povzročajo bistveno večji tovrstni negativni učinek kot pokojninski sistem tipa vnaprej določenih vplačil. Slednji se učinku lahko v celoti elegantno izognejo z doslednim ločevanjem računov po posameznikih. Združenje evropskih skladov in upravljavcev premoženja EFAMA predlaga dosledno uvajanje individualnih pokojninskih računov, ki lahko s časom le privedejo do resnično enotnega trga pokojninskega varčevanja, ki ga skuša vpeljati Direktiva 2003/41/EC.

Direktiva 2003/41 Evropskega parlamenta in Sveta o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (v nadaljevanju: Direktiva 2003/41) po svoji vsebini pomeni prvi korak k zagotavljanju notranjega trga s pomočjo poenotenja poklicnega pokojninskega zavarovanja na ravni EU. Njen glavni namen je okrepiti notranji trg na področju finančnih storitev in tudi zagotoviti učinkovit nadzor nad posameznimi izvajalci poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki bo v prihodnje pomemben del dodatnega prihodka uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja.

V slovensko zakonodajo je že prenesena z veljavnimi zakonskimi predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovalništvo in investicijske sklade ter družbe za upravljanje.

- prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU,

Vrste pokojninskih sistemov

Pokojninski sistemi v državah članicah EU so zelo različni, za vse pa je značilna močna vloga javnega pokojninskega sistema oziroma sistema pokojnin iz socialnega zavarovanja, katerega bistvo je z zakonom določeno pokojninsko zavarovanje na podlagi osebnih prejemkov, bodisi skupno zavarovanje za vse zaposlene bodisi različna vzporedna zavarovanja v različnih sektorjih ali poklicnih skupinah. Razlike med državami članicami pa so opazne predvsem pri poklicnih in zasebnih pokojninah.

Države EU poznajo tri vrste javnih sistemov zagotavljanja prejemkov za starost:
- sistem socialne pomoči za starejše osebe nad določeno starostjo, ki so ekonomsko ogrožene in potrebujejo pomoč. Sistem financira država iz sredstev državnega proračuna. Denarna dajatev je določena v višini minimalnih sredstev za preživetje;
- sistem nacionalnih pokojnin za vse državljane ali vse prebivalce države ne glede na njihov ekonomski položaj in ne glede na to, ali so bili v aktivni dobi zaposleni. Sistem se praviloma financira iz sredstev državnega proračuna, lahko pa se financira tudi iz sredstev vseh upravičencev. Pokojnine so praviloma določene v višini, s katero se lahko pokrivajo samo minimalne potrebe;
- sistem socialnih pokojninskih zavarovanj za osebe, ki so bile zaposlene, in za njihove družinske člane. Sistem se financira s prispevki obvezno zavarovanih zaposlenih in njihovih delodajalcev ter samozaposlenih. Tukaj se pokojnine odmerijo v določenem odstotku povprečne plače, tako da se upokojencu zagotavlja življenjski standard v starosti, ki je podoben tistemu, ki ga je imel v aktivni dobi.

V državah EU praviloma kombinirajo dva sistema: sistem nacionalne pokojnine in pokojninskega zavarovanja in sistem socialnega pokojninskega zavarovanja in socialnih

pomoči.

Javni pokojninski sistem pogosto zagotavlja minimalno zajamčeno pokojnino tudi tistim, ki ne izpolnjujejo pogojev za pokojninsko zavarovanje na podlagi osebnih prejemkov. Običajno je taka minimalna zajamčena pokojnina odvisna od vseh dohodkov in premoženja, ki ga ima posameznik, in se zagotavlja iz posebnega pokojninskega zavarovanja za minimalno pokojnino ali pa iz splošnega socialnega zavarovanja. V nekaterih državah, posebej na Danskem, Irskem, Nizozemskem in v Veliki Britaniji, javni pokojninski sistemi v prvi fazi zagotavljajo pavšalno pokojnino, ki jo dopolnjujejo zasebna poklicna pokojninska zavarovanja na podlagi osebnih prejemkov.

Podaljševanje življenjske dobe in zmanjševanje rodnosti v veliki meri vplivata na sisteme socialne varnosti, še posebej pa na sisteme pokojninskega zavarovanja, ki temeljijo na načelu solidarnosti in dokladnem principu financiranja. Predvsem z namenom zmanjševanja finančnih pritiskov na državne pokojninske blagajne so zato države začele vzpostavljati zakonske okvire za dodatne vire financiranja prihodkov pasivne generacije. Eden od načinov razbremenjevanja javno-finančnega primanjkljaja je prav gotovo vzpostavitev več-stebrnega sistema pokojninskega zavarovanja, v katerem II. in III. steber predstavljata obliko dodatnega pokojninskega zavarovanja in sta najpogosteje financirana po naložbenem principu.

Medtem, ko so oblike dodatnega pokojninskega zavarovanja v nekaterih zahodnih državah uveljavljene že dalj časa, pa so v mlajših državah članicah EU[5] te oblike šele v začetni razvojni fazi. Vsebinsko se sistemi pokojninskega zavarovanja med seboj bistveno razlikujejo, kljub temu pa imajo določena skupna izhodišča, ki vplivajo na delovanje sistema samega.[6]

Tabela: Pregled osnovnih značilnosti pokojninskih sistemov v izbranih državah EU

Država članica	**Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost *(Social Security pensions)* - zavarovanja javnega sektorja** [7]	**Poklicna pokojninska zavarovanja *(occupational pension schemes)* - zavarovanja zasebnega sektorja**	**Individualna (zasebna) pokojninska zavarovanja – zavarovanja zasebnega sektorja**
Avstrija[8]	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Minimalne pokojnine se izplačujejo v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika, in sicer prek sistema socialne pomoči (*Ausgleichszulagen*). *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:*	Reforma iz leta 2002 je okrepilapoklicno pokojninsko zavarovanje z obveznostjo prenosa odpravnine (*severance pay*) v dodatno poklicno zavarovanje s prispevno stopnjo 1,53 % plače.	Obstajajo samo v manjšem obsegu, toda uvedba davčno spodbudnega zasebnega zavarovanja (*Zukunftsvorsorge*) bo povečala njihovo pomembnost[10].

	Harmonizirana pokojninska zavarovanja iz naslova socialne varnosti vključujejo vse zaposlene (tudi javne uslužbence) in samozaposlene osebe ter zagotavljajo starostne, invalidske in družinske pokojnine[9]		
Bolgarija	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Socialne starostne pokojnine in invalidske pokojnine. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno pokojninsko zavarovanje po načelu določenih prispevkov, ki pokriva vse zaposlene in samozaposlene. Minimalna pokojnina za čas zavarovanja in starosti, na podlagi vsakoletnega proračunskega zakona. Prispevke za socialno zavarovanje javnih uslužbencev, vojakov in policistov plačuje država. Samozaposlene osebe plačujejo polno zavarovanje oziroma prispevke. Prispevke za socialno zavarovanje sodnikov plačuje država iz proračuna pravosodja. Obstaja pokojninski sklad učiteljev. Družinska pokojnina je določena v Zakoniku o socialnem zavarovanju (*Social Insurance Code*). Pokojnine, ki niso odvisne od vplačanih prispevkov, pa prejemajo nekatere posebej zaslužne osebe.	Dodatni prostovoljni pokojninski skladi po poklicnih načrtih (III. steber). Pravni okvir je bil določen leta 2006. Financirano zavarovanje (ne PAYG[11]) na podlagi načela določenih prispevkov.	Dodatna obvezna zasebna zavarovanja - univerzalni in poklicni pokojninski skladi (II. steber).[12] Individualni poklicni varčevalni načrti (2,6 milijona zavarovancev konec leta 2007). Zakonsko določena zasebna zavarovanja, prenesena iz pokojninskega sistema socialnega zavarovanja, obvezna za osebe, rojene po 31. 12. 1959; prenesena stopnja prispevka (*transferred contribution rate*) je 5 %. Financirana zavarovanja (ne PAYG) po načelu določenih prispevkov. Dodatna prostovoljna zasebna zavarovanja (III. steber).
Češka republika	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Ni posebnega zavarovanja, vključene so v pokojninsko	Ne obstajajo.	Prostovoljno zasebno zavarovanje v zgodnji fazi zbiranja sredstev.

	formulo kot pavšalna komponenta. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno zavarovanje, ki pokriva celotno prebivalstvo in pokriva starostno, invalidsko in družinsko pokojnino.		Nizka stopnja nadomeščanja (*replacement rate*) (prispevek 2,1 % plače), pokritih je približno polovica zaposlenih.
Francija	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Minimalne pokojnine v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Precejšnje število ločenih pokojninskih zavarovanj za različne sektorje in poklicne skupine, ki zagotavljajo pokojnine v odvisnosti od dohodkov, poleg tega dodatna obvezna zavarovanja druge vrste (*second tier*), ki dopolnjujejo pokojninska zavarovanja; zavarovanja pokrivajo starostne, predčasne in družinske pokojnine; nivoji prejemkov posameznih zavarovanj so bili po reformi v letu 2004 izravnani. Invalidske pokojnine so krite iz zdravstvenega zavarovanja.	Prostovoljna poklicna zavarovanja za zaposlene v zasebnem sektorju (PERE in PERCO), uvedena z reformo leta 2003, pokrivajo 250.000 ljudi s skupnimi prispevki v znesku 769 milijonov € v letu 2006. Obstaja tudi starejše poklicno pokojninsko zavarovanje v skladu z davčnim zakonikom, ki pokriva 2,7 milijona ljudi s skupnimi prispevki 59 milijard €. V Franciji imajo še pokojninsko zavarovanje za samozaposlene osebe po dveh posebnih zakonih, ki pokriva 1 milijon ljudi in je bilo v letu 2006 vanj vplačanih 15 milijard € prispevkov.	Prostovoljno individualno pokojninsko zavarovanje (PERP), uvedeno z reformo leta 2003, pokriva 1,8 milijona ljudi s skupnimi prispevki v znesku 2,3 milijarde € v letu 2006. Prostovoljna pokojninska zavarovanja za javne uslužbence (PREFON, COREM...) zajemajo 816.000 ljudi s skupnimi prispevki v znesku 11 milijard €.
Litva	*Minimalne zajamčene pokojnine:* V obliki pokojnin iz naslova socialne pomoči, tudi za mlajše invalidne osebe in sirote. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno splošno socialno zavarovanje, ki vključuje vse zaposlene in samozaposlene	Ne obstajajo.	Prostovoljna zamenjava dela pokojnine iz naslova socialne varnosti z zasebnim skladom (začeto v letu 2004 s prispevno stopnjo 2,5 % plače, kar naj bi se do leta 2007 povečalo na 5,5 % plače).

	osebe ter pokriva starostno, invalidsko in družinsko pokojnino, od leta 2004 pa tudi predčasno pokojnino; Posebne državne pokojnine (starostne, invalidske in preživninske) iz državnega proračuna se izplačujejo določenim skupinam prebivalstva (znanstvenikom, sodnikom, častnikom in vojakom). *Pokojnine, neodvisne od prispevka:* Državne pokojnine za zaslužne osebe in osebe s statusom žrtve: državne pokojnine prve in druge stopnje (iz državnega proračuna); državne pokojnine ogroženih oseb (tudi iz državnega proračuna).		
Madžarska	*Minimalne zajamčene pokojnine:* V obliki socialne pomoči v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno pokojninsko zavarovanje iz naslova socialne varnosti, ki vključuje vse zaposlene in samozaposlene osebe ter pokriva starostne, predčasne, invalidske in družinske pokojnine.	Ne obstajajo.	Zakonsko določena zasebna zavarovanja za zamenjani del pokojninskega zavarovanja iz naslova socialnega varstva (obvezna za novozaposlene od leta 1998 dalje, prostovoljna za že zaposlene). Prispevna stopnja je 8 % plače. Zavarovanih je 60 % zaposlenih. Prostovoljna zasebna pokojninska zavarovanja vključujejo 30 % vseh zaposlenih.
Nemčija	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Ni posebnega zavarovanja, vendar pa so invalidi in starejši ljudje brez zadostnih dohodkov upravičeni do prejemkov v obliki socialne pomoči v odvisnosti od vseh dohodkov in	Poklicne pokojnine obstajajo, v višini 1,4 % BDP; Predvidene so spodbude glede na zgornjo mejo za plačilo prispevkov socialne varnosti (*social security ceiling- SSC*) ter tudi	Individualno financirane (ne PAYG) pokojnine so od reforme leta 2001 pridobile na pomembnosti. V spodbudo so jim davčne olajšave in

	premoženja posameznika. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Splošno zavarovanje, ki velja za zaposlene v zasebnem in javnem sektorju, ki pokriva starostno, invalidsko, predčasno in vdovsko pokojnino; obstajajo posebna zavarovanja za javne uslužbence, zaposlene za nedoločen čas, pa tudi za kmete in rudarje.	določene davčne olajšave. Leta 2007 je bilo okoli 64 % zaposlenih vključenih v poklicna zavarovanja.	neposredne rente. Prispevna stopnja je od leta 2008 dalje 4 % od plače. Trenutno obstaja okoli 12 milijonov t.i. "Riesterjevih pogodb" oziroma pokojnin.[13]
Poljska	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Minimalne pokojnine, ki so odvisne od vseh dohodkov in premoženja posameznika, se financirajo iz državnega proračuna. Možno je, da dopolnjujejo prejemke, izplačane iz obveznih pokojninskih zavarovanj. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno pokojninsko zavarovanje iz naslova socialne varnosti (ZUS), ki vključuje vse zaposlene in samozaposlene osebe, razen kmetov, in je urejeno v skladu z načelom določenih prejemkov za osebe, rojene pred letom 1949, za rojene po tem letu pa velja sistem umišljenih določenih prispevkov (NDC), pri čemer oboje zagotavlja starostne pokojnine. Obstajajo posebna zavarovanja za invalidske in družinske pokojnine v okviru sistema socialne varnosti. Posebno zavarovanje za kmete (KRUS) zagotavlja starostne, invalidske in družinske	Obstajajo v zelo majhnem obsegu z nizko vključenostjo (2 % zaposlenih).	Zakonsko določena zasebna zavarovanja za zamenjani del pokojninskega zavarovanja iz naslova socialne varnosti od leta 1999 (obvezna za novozaposlene, ni več možnosti prostovoljne zamenjave). Prispevna stopnja je 7,3 % plače.

	pokojnine. Obstajajo tudi posebne pokojnine za nekatere službe v javnem sektorju (oborožene sile, policija, sodniki), ki jih plačuje državni proračun. Prejemki iz naslova predčasnih pokojnin se izplačujejo iz državnega proračuna.		
Portugalska	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Minimalne pokojnine v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika, in sicer prek sistema socialne pomoči. Ta vsebuje vse vrste minimalnih pokojnin: pokojnine, ki niso odvisne od prispevka (socialne pokojnine), in pokojnine, ki so odvisne od prispevka (let plačevanja). *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Splošno pokojninsko zavarovanje iz naslova socialne varnosti, ki vključuje vse zaposlene in samozaposlene osebe v zasebnem sektorju, od leta 2006 pa tudi del javnih uslužbencev, ter zagotavlja starostne, invalidske in družinske pokojnine, ne glede na morebitne kratkoročne prejemke. Ločeno pokojninsko zavarovanje (CGA) za druge javne uslužbence.	Obstajajo predvsem v bančnem, zavarovalniškem in telekomunikacijskem sektorju kot nadomestilo se splošno zavarovanje iz naslova socialne varnosti. Obstaja tudi kot dopolnilno zavarovanje za druge pokojnine bodisi po načelu določenih prejemkov bodisi po načelu določenih prispevkov.	Obstajajo le v zelo majhnem obsegu.
Romunija[14]	*Minimalne zajamčene pokojnine*: Ta institut kot tak v literaturi ni omenjan. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Zakon št. 19 iz leta 2000 je	Drugi steber pokojninskega zavarovanja predstavljajo obvezni zasebni pokojninski skladi (*mandatory private pension funds*). Skupaj jih je 14, od tega nekaj iz tujine, in vključujejo 4.030.000 zavarovancev.	Pri tretjem stebru pokojninskega zavarovanja v Romuniji, ki deluje na lokalni ravni, gre za opcijske pokojninske sklade (*optional pension funds*). Obstaja osem skladov zasebnega

	uvedel nekatere novosti na področju pokojninskega sistema. Kmetje imajo pravico do starostne pokojnine.	Po zakonu iz leta 2000 naj bi se delež prispevka vsako leto povečeval po 0,5 % bruto plače in je v letu 2008 znašal 2 %.[15]	pokojninskega zavarovanja. Nekateri skladi delujejo tako v drugem kot tudi v tretjem stebru.
Slovaška	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Ni poznan institut minimalne pokojnine. Za starejše osebe in vdove so predvidena sredstva za pokrivanje življenjskega minimuma (*minimum subsistence*) v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika, ki se izplačuje iz državnega proračuna v obliki socialne pomoči. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno pokojninsko zavarovanje (PAYG, načelo določenih prejemkov) vključuje vse zaposlene in samozaposlene osebe ter zagotavlja starostne, invalidske in družinske pokojnine.	Zakonsko določena zasebna zavarovanja po načelu določenih prispevkov za zamenjani del pokojninskega zavarovanja iz naslova socialne varnosti od leta 2005. Na začetku obvezna za novozaposlene in prostovoljna za že zaposlene osebe. Od leta 2008 je to zavarovanje prostovoljno za novozaposlene osebe. Prispevna stopnja je 9 % plače.	Prostovoljno pokojninsko zavarovanje po načelu določenih prispevkov, uvedeno že leta 1996.
Španija	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Minimalne pokojnine v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika (ni vezano na prispevke). V tem primeru gre za minimalno izplačilo starejšim osebam in invalidom, ki niso plačevali prispevkov. Vključuje starostne pokojnine za osebe, starejše od 65 let, in invalidske pokojnine za mlajše. Delež starostnih pokojnin je 57 % vseh pokojnin, ki niso vezane na prispevke in znaša 0,1 % BDP v letu 2007. Vrednost vseh pokojnin, ki niso odvisne od	Prostovoljna zavarovanja za zaposlene v zasebnem sektorju, pri čemer gre za financirana zavarovanja (ne PAYG) z določenimi prispevki (*funded DC schemes*) in kolektivno zavarovanje po načelu določenih prejemkov. Obvezna dodatna zavarovanja za zaposlene v javnem sektorju na državnem nivoju (financirana zavarovanja z določenimi prispevki). Zavarovanja imajo neko določeno težo.	Prostovoljna zasebna zavarovanja (financirana zavarovanja (ne PAYG) z določenimi prispevki).

	prispevka, je v letu 2008 skupaj znašala 2.137 milijonov €. Minimalne pokojnine v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika (vezano na prispevke). *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno glavno socialno zavarovanje, ki vključuje zaposlene v zasebnem sektorju, samozaposlene osebe in javne uslužbence na regionalni in lokalni ravni, z njim pa se zagotavljajo, v odvisnosti od prejetih dohodkov, starostne, invalidske in družinske pokojnine; Za javne uslužbence je v veljavi posebno zavarovanje na podlagi prispevkov (CPE), pri čemer so upoštevani javni uslužbenci na državni ravni in vojaški uslužbenci, z njim pa so zagotovljene zlasti pavšalne starostne, invalidske in družinske pokojnine na petih različnih nivojih pokojnin glede na karierno stopnjo.		
Švedska	*Minimalne zajamčene pokojnine:* Državni pokojninski sistem zagotavlja minimalne pokojnine vsem državljanom v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika, polno državno pokojnino pa	Dodatne poklicne starostne pokojnine za vse sektorje, ki vključujejo 80-90 % zaposlenih.	Zakonsko določena zasebna zavarovanja (premijska pokojnina) za financirani (*funded*, ne PAYG) del pokojninskega zavarovanja iz naslova socialne varnosti; obvezna

	prejemajo vse osebe po 40 letih bivanja v državi. Obstajajo tudi stanovanjske olajšave za upokojence (BTP) v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov:* Enotno splošno pokojninsko zavarovanje iz naslova socialne varnosti (NDC) vključuje vse zaposlene in samozaposlene osebe ter zagotavlja starostne pokojnine. Še vedno deluje poseben sistem pokojninskega zavarovanja v odvisnosti od zaslužkov (ATP), vendar pa se postopoma ukinja. Obstajajo ločena zavarovanja za invalidske in družinske pokojnine. Zavarovanje za invalidsko pokojnino se je formalno štelo za zdravstveno zavarovanje. Vdovska pokojnina kot del družinske pokojnine se postopoma ukinja.		oblika, prispevna stopnja je 2,5 % plače. Do leta 2007 se je o tej obliki poročalo kot o pokojnini iz naslova socialne varnosti (*social security pension)*
Velika Britanija	*Minimalne zajamčene pokojnine in pokojnine na podlagi prispevka iz naslova socialnega zavarovanja:* Vsi državljani prejemajo osnovne pavšalne državne starostne pokojnine na podlagi prispevka, v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika pa nekateri prejemajo tudi dodatke na podlagi pokojninskih kreditov in lokalnih davkov. *Pokojnine, ki zagotavljajo socialno varnost v odvisnosti od osebnih prejemkov in druge*	Veliko število skladov za zagotavljanje poklicnih pokojnin (približno 60 % zaposlenih je vključenih bodisi v poklicna bodisi v osebna pokojninska zavarovanja).	V letu 1998 so bila uvedena osebna pokojninska zavarovanja z davčnimi olajšavami za osebe, ki nimajo možnosti vključitve v poklicna zavarovanja; V letu 2001 je bilo uvedeno posebno pokojninsko zavarovanje za osebe, ki zaslužijo nekoliko manj (*Stakeholder pension provision*) in ga vlada spodbuja z

	javne pokojnine: Obstaja dodatno državno pokojninsko zavarovanje (*State second pension scheme*), pri čemer se ljudje lahko odločijo proti (*opt out*) poklicnim pokojninam. Pokojnine za javne uslužbence izplačuje državni proračun. Obstajajo posebna zavarovanja za invalidske in vdovske dodatke.		davčnimi subvencijami; v tem primeru je sicer izključeno zavarovanje za pridobitev poklicne pokojnine.

Viri: Pokojninski sistemi v državah EU, Raziskovalno-dokumentacijski sektor Državnega zbora RS, 2009; The 2009 Ageing Report, Evropska komisija, Adequate and Sustainable Pensions, Synthesis Report 2006, European Commssion, 2006.

Upokojitvena starost

Povprečna življenjska doba v EU se bo po najnovejših demografskih projekcijah do leta 2060 podaljšala za 7 let, kar naj bi, skupaj z nizko stopnjo rodnosti, napovedovalo velike spremembe v sestavi evropskega prebivalstva.

Demografska struktura prebivalstva v EU 27 v letih 2008 in 2060

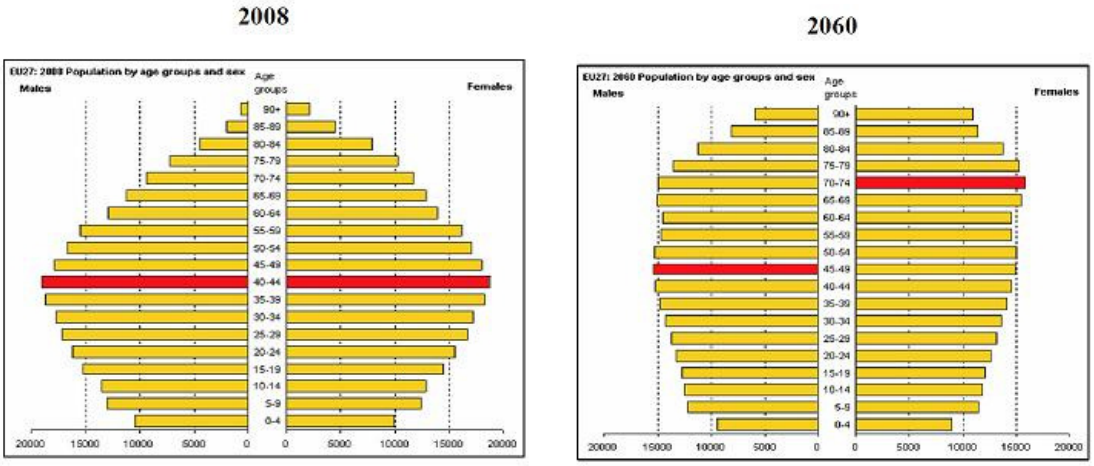

Vir: Interim EPC-SPC Joint Report on Pensions, European Commission, 2010

Skupaj s podaljševanjem življenjske dobe se daljša tudi čas prejemanja pokojnine. Statistike kažejo, da Evropejci v povprečju preživijo tretjino svojega življenja v pokoju. Evropska komisija je v Zeleni knjigi o pokojninah, ki jo je objavila v juniju 2010, opozorila na to, da bo ob daljši življenjski dobi potrebno podaljšati tudi čas zaposlitve, sicer se bodo izdatki za pokojnine tako povišali, da bo javnofinančni položaj postal nevzdržen ali pa bo potrebno v skrbi za dolgoročno vzdržnost pokojninskih sistemov, ki bo zagotavljala nemoteno izplačevanje pokojnin, le-te znižati. Zato se Evropska komisija zavzema za **zvišanje efektivne oziroma dejanske upokojitvene starosti,** z namenom podaljšanja delovne dobe v državah članicah.

S primerjalnim pregledom zakonsko določene starosti je mogoče ugotoviti, da države članice s primerljivim sistemom pokojninskega zavarovanja oziroma s primerljivimi napovedmi demografskih gibanj prebivalstva, v svojih sistemih pokojninskega zavarovanja postopoma zakonsko zvišujejo upokojitveno starost, možnosti za predčasni odhod s trga dela in spodbude za predčasno upokojevanje pa se ukinjajo. To so pomembni znaki za delodajalce in zaposlene, naj izboljšajo svoje načine upravljanja s starejšimi delavci in preložijo upokojitev na poznejši čas. V sedanji gospodarski krizi se bo pokazalo, ali so ti dosežki trajni. Ključnega pomena je, da se prepreči, da bi se zaradi spopadanja z naraščajočo brezposelnostjo znižala efektivna upokojitvena starost in da bi se ponovno začeli uporabljati mehanizmi predčasnega zapuščanja trga dela.

Upokojitveni pogoji, dodatno pokojninsko zavarovanje in zadnje reforme v državah članicah EU

Država članica	Pričakovana življenjska doba (I) M/Ž (2010)	Starost ob umiku s trga dela(II) M/Ž (2010)	Upokojitvena starost M/Ž(III) (2009)	Upokojitvena starost M/Ž (2020) (IV)	Dvig upokojitvene starosti po 2020 M/Ž(V)	Sredstva pokojninskih skladov v deležu BDP 2009 (VI)	Zadnje reforme / pripombe(VII)
AT	17,9 /21,4	62,6/ 59,4	65/60	65/60	65/65	4,9	Dve področji reform iz leta 2010: Prvič, od leta 2014 se bodo začela uporabljati strožja pravila za predčasno upokojevanje na podlagi dolge zavarovalne dobe („Hacklerregelung“) z zvišanjem upravičene starosti za dve leti, t.j. s sedanjih 60 na 62 let za moške in s sedanjih 55 na 57 let za ženske, ob upoštevanju zgolj dejanske aktivne zaposlitve kot plačniškega obdobja. Drugič, invalidske pokojnine so od leta 2011 odvisne od sodelovanja v postopkih rehabilitacije. Poleg tega je bil uveden centraliziran sistem ocenjevanja vlog za te vrste pokojnine. Ustanovljena je bila delovna skupina za razvoj nadaljnjih reform na podlagi predlogov, ki so jih oktobra 2011 predstavili socialni partnerji. V okviru načrtovanega varčevalnega paketa bodo najbolj na udaru bodoči upokojenci. Največja sprememba se obeta z ukinitvijo vzporednega računa (do zdaj so pokojnine obračunavali po starih in novih pravilih) in z uvedbo pokojninskega računa od leta 2014, kar bo prispevalo k večji transparentnosti sistema. Kar se tiče usklajevanja pokojnin z inflacijo, naj bi zvišanje pokojnin pokrilo vsaj stopnjo inflacije, kar pomeni zvišanje v višini 1% leta 2013 in 0,8% leta 2014. V letošnjem letu do uskladitve ne bo prišlo. Pri predčasnih upokojitvah se še ohranja starostna meja 62 let, a namesto sedanjih 37,5 let zavarovalne dobe bo po novem potrebnih 40 let. Povečali se bodo tudi prispevki za samostojne podjetnike. V prihodnje se bo prispevek obrtnikov in kmetov za pokojninsko zavarovanje zvišal za eno odstotno točko na 18,5%. Najvišja osnova za prispevke za zavarovanje se bo leta 2013 (poleg valorizacije) zvišala za 90 €.Prav tako se bodo zvišali prispevki pri težkemu delu v nočnih izmenah iz 2 na 5%. Invalidske pokojnine za mlajše od 50 let bodo ukinili in namesto tega uvedli rehabilitacijski dodatek Zavoda za zaposlovanje, ki naj bi šele na

							dolgi rok prinesel znatne prihranke. Pri starejših invalidskih upokojencih (nad 50 let) se bo zvišala starost »zaščite dejavnosti za neuke« iz 57 na 60 let, s čimer bodo privarčevali 464 milijonov €. V skladu z veljavnimi predpisi so invalidski upokojenci upravičeni do invalidskih pokojnin, če niso več zmožni opravljati dejavnosti, ki so jo v zadnjih 15 »aktivnih« letih opravljali vsaj 10 let neprekinjeno. T. i. predplačilo pokojnin, ki je trenutno na voljo prosilcem invalidskih pokojnin, ki čakajo na razsodbo o upravičenosti prejemanja invalidske pokojnine, se bo odpravilo. Namesto tega bodo v tem času prejemali denar za bolniški staž ali nadomestilo za brezposelnost. Odpravljena bo možnost polovičnega delovnega časa kot priprave na upokojitev. Prispevki za zavarovanje v primeru brezposelnosti se bodo plačevali do starostne upokojitve. Neto stopnja denarnega nadomestila za brezposelne se bo zvišala iz 55% na 60% prejšnjega povprečnega dohodka. V primeru odpuščanj bodo delodajalci od leta 2013 plačevali določeno vrsto 'kazenskega prispevka' v višini 110€, s čimer bi preprečili manipulacije v zvezi s kratkoročnimi odpuščanji (ki so potem strošek in odgovornost zavarovanja v primerih brezposelnosti). Glede zvišanja starostne meje za upokojitev še vedno potekajo pogajanja. Eden najpomembnejših ciljev vlade je zvišanje dejanske starostne meje za upokojitev, ki naj bi se približala zakonsko določeni meji.
BE	17,5/ 21,1**	61,2/ 61,9	65/65	65/65	–	3,3 (v)	S 1. januarjem 2012 so bila uvedena nova pravila glede starosti in delovne dobe v zvezi z zakonsko predpisanim predčasnim upokojevanjem. Starost se bo do 2016 postopoma zvišala s 60 na 62 (2012: 60 let; 2013: 60,5 let; 2014: 61 let; 2015: 61,5 let; 2016: 62 let). Tudi število zahtevanih let delovne dobe se bo do 2015 postopoma zvišalo s 35 na 40 let (2012: 35 let; 2013: 38 let; 2014: 39 let; 2015: 40 let). Število zahtevanih let delovne dobe v javnem sektorju se bo do 2015 zvišalo s 5 na 40 let (2012: 5 let; 2013: 38 let; 2014: 39 let; 2015: 40 let). Trenutno poteka razprava o prehodnih ukrepih. Izvedbeni kraljevi odlok se pričakuje aprila 2012. Do 1. januarja 2012 bodo strožji tudi pogoji glede starosti in delovne dobe za običajno predčasno upokojevanje (predčasna/prehodna pokojnina). Na splošno bo v kolektivnih pogodbah, sprejetih po 31. decembru 2011, starost zvišana s 58 na 60 let, zahtevano število let delovne dobe pa se bo z 38 zvišalo na 40 let za moške in s 35 na 40 let za ženske. Starejše kolektivne pogodbe se bodo tem novim zahtevam postopoma prilagodile v obdobju med 2012 in 2024. V primeru kolektivnih odpustov v družbah v prestrukturiranju ali v težavah se bo najnižja starost z 52 zvišala na 55 v obdobju med 2012 in 2018. Sistem delne predčasne upokojitve bo odpravljen do 1. januarja 2012.
BG	13,6/ 17	64,1/ 64,1	63/60	63/60	65/63	Ni relevantno	Prvotno je reforma 2011 predvidevala zvišanje upokojitvene starosti s 63/60 (M/Ž) na 65/63 v obdobju med 2021 in 2026 ter za osebe brez polne delovne dobe do 67 (oba spola po letu 2024). Podaljšane so tudi dobe plačevanja prispevkov za več kategorij delavcev, zvišane prispevne stopnje v 2011 in 2017 ter pokojninske stopnje v 2017. Sredi novembra 2011 je vlada v okviru parlamentarne razprave o osnutku proračuna za leto 2012 predlagala znatno pospešitev nekaterih ključnih delov pokojninske reforme, predvidenih za leto 2021. V ta namen je parlament na začetku decembra 2012 sprejel zakonodajne spremembe, ki predvidevajo postopno podaljšanje upokojitvene starosti obeh spolov za 4 mesece na leto – od 1. januarja 2012 do dosežene upokojitvene starosti 65 let za moške in 63 za ženske.
CY	18,1/	*62,8*	65/65	65/65	–	ni	Z reformo sklada socialnega zavarovanja iz 2009 (1)

	20,9**					relevantno	se bodo v obdobju med 2009 in 2039 v petletnih intervalih zviševale prispevne stopnje za 1,3 odstotne točke; (2) minimalna doba plačevanja prispevkov za upravičenost do starostne pokojnine se je zvišala s 3 na 10 let; (3) uvedena je bila najvišja šestletna zgornja meja za kreditne točke za izobraževanje/usposabljanje, ki se dodelijo v okviru prispevnega sistema; (4) omejen je bil dostop do dajatev za brezposelnost za upravičence poklicnih pokojnin; (5) izvajala se bodo redna aktuarska preverjanja pokojninskega sistema. Avgusta 2011 je bil objavljen sveženj konsolidacijskih ukrepov, med drugim (1) stalni prispevek za javne pokojnine v višini 3 % bruto plače delavcev javnega ali širšega javnega sektorja od 1. oktobra 2011; (2) vključitev na novo zaposlenih v javnem sektorju samo v sklad socialnega zavarovanja (in ne v sistem poklicnega pokojninskega zavarovanja) od 1. oktobra 2011; (3) zvišanje prispevne stopnje za 1,25 odstotne točke na 2 % bruto plače v sklad za vdove in sirote od 1. oktobra 2011.
CZ	15,5/ 19	61,5/ 59,6	62/60	63l10m/ 6 3l8m	65/65	4,6	Pokojninska reforma 2011: se nanaša na javni steber, začela se je izvajati s 30. septembrom in zajema: – zvišanje upokojitvene starosti, ki se bo še naprej zviševala, zlasti za ženske z otroki, z namenom poenotenja upokojitvene starosti po 2040 za vse plačnike prispevkov. Po poenotenju upokojitvene starosti se bo ta do nadaljnjih sprememb še naprej zviševala za dva meseca na leto rojstva; – večjo povezavo med pokojninami in prispevki v javnem stebru; – strožje pravilo o usklajevanju: prejšnje pravilo je določalo spodnjo mejo za povišanje pokojnin, zdaj pa je meja obvezujoča; – razširitev ocenjevalnega obdobja za pokojninski izračun; – zaostrovanje pogojev za predčasno upokojevanje. Pokojninska reforma 2013: Odobren je bil zasebni steber. Veljati bo začel leta 2013. Predvideva, da bi delavci lahko od 2013 prenesli 3 odstotne točke svojih obveznih plačil pokojninskega zavarovanja v zasebne sklade pod pogojem, da bodo dodali nadaljnji 2 odstotni točki prispevka od svojih plač. Za osebe, ki niso starejše od 35 let, bo prenos neobvezen. Osebe, starejše od 35 let, pa se lahko pridružijo samo do konca prve polovice 2013. Poleg tega se z reformo 2010 študijska doba ne šteje več v zavarovalno dobo, zahtevana zavarovalna doba pa se do leta 2019 s 25 podaljša na 35 let.
DE	17,8/ 20,9	62,6/ 61,9	65/65	65l9m/ 65l9m	67/67	5,2 (x)	Leta 2007 je bil uzakonjen dvig upokojitvene starosti s 65 na 67 v obdobju med 2012 in 2029. Posledica pokojninske reforme pa bo znižanje stopnje dajatve, ki naj bi se uravnotežila s kapitalsko financiranimi pokojninami. Za preprečevanje vse večje revščine starejših ljudi je minister za delo in socialne zadeve predlagal nov pokojninski dodatek (Zuschussrente), ki je trenutno v obravnavi. Poleg tega je v obravnavi tudi razširitev kritja socialnega pokojninskega zavarovanja za samozaposlene, ki niso del obveznega pokojninskega sistema.
DK	17/ 19,7	63,2/ 61,4	65/65	(66/66)	67+/67 +	43,3 (w)	Reforma 2006 je zvišala upokojitveno starost s 65 na 67 (v obdobju med 2024 in 2027) in jo po tem obdobju prilagodila pričakovani življenjski dobi. Z reformo, dogovorjeno maja 2011, se upokojitvena starost zviša pet let hitreje, kot je bilom predvideno v paketu iz 2006 (upokojitvena starost se bo v obdobju med 2019 in 2022 postopno dvigovala na pol leta). Reforma predčasnega upokojevanja, ki jo je predlagalo priporočilo, je bila uzakonjena jeseni 2011. V letu 2012 je predlagana reforma danskega socialnega sistema. Cilj reforme je zmanjšati število prejemnikov denarne socialne pomoči, ki jo prejemajo osebe mlajše od 40 let na podlagi trajne izgube delovne sposobnosti in omejiti število prejemnikov denarne socialne pomoči, ki jo prejemajo osebe na podlagi delne izgube delovne sposobnosti. Na Danskem okoli 245.000 oseb (kar predstavlja

							okoli 9% aktivne delovne sile) prejema denarno socialno pomoč z naslova trajne delovne nesposobnosti, kar pomeni, da jim je doživljensko zagotovljena državna pokojnina. Od 245.000 prejemnikov denarne socialne pomoči je kar 33.500 oseb mlajših od 40 let. Predlagana reforma predvideva tri cilje: - prejemnike socialne pomoči, ki še niso dopolnili 40 let, se poskuša rehabilitirati oz. v doglednem času usposobiti za delo; - zmanjšati število upravičencev, ki prejemajo denarno socialno pomoč na podlagi delne izgube delovne sposobnosti; - ukine se pomoč Dancem, ki na podlagi trajne ali začasne izgube delovne sposobnosti, prejemajo denarno socialno pomoč in so se trajno preselili v tujino. V primerjavi z drugimi državami EU, ima Danska največje število oseb, ki prejema denarno socialno pomoč na podlagi trajne izgube delovne sposobnosti, kar vključuje psihične motnje, kronični stres, tesnobo in depresijo. Študije nakazujejo tudi, da okoli 20% danske delovne sile, v starostnem razponu od 18 do 66 let, prejema različne oblike socialne pomoči, bodisi zaradi brezposelnosti, predčasne upokojitve, trajne ali začasne izgube delovne sposobnosti.
EE	14,2/ 19,4	*62,6*	63/61	64/64	65/65	6,9	Glavni ukrepi politik iz obdobja 2009–2011 so ad hoc spremembe pravil o usklajevanju pokojnin v 2009, ki so poravnale vrednost nominalnih zneskov pokojnin, ter začasna opustitev prenosov v naložbeni pokojninski sistem v drugi polovici 2009 in 2010. Ti prenosi so se delno nadaljevali v 2011, v celoti pa od 2012 z mehanizmom nadomestil, uresničenim med 2014 in 2017. Upokojitvena starost se bo med 2017–2026 zvišala na 65. Obvezni naložbeni pokojninski sistem je bil zaradi krize deležen strožjega nadzora in jasnejših pravil o upravljanju sredstev ter večje prilagodljivosti za delavce in delodajalce.
EL	18,5/ 20,4	61,3/ 61,6	65/60	65/65	Upokojit- vena starost prilagoje- na pričako- vani življenjski dobi (69 let 4 mesece za M/Ž v 2060)	0	Julija 2010 je parlament sprejel celovito pokojninsko reformo glavnih pokojninskih sistemov v skladu z memorandumom o soglasju. Reforma je poenostavila zelo razdrobljen pokojninski sistem, povečala preglednost in pravičnost, zvišala upokojitveno starost in znižala višino dajatev. Nova vsesplošno zavezujoča pravila o upravičenosti, prispevkih, pravilih o akumulaciji, indeksaciji pokojninskih pravic veljajo za glavne pokojninske sklade (IKA, OGA, OAEE, sistem za javne uslužbence, sistem Banke Grčije). Pokojninska reforma se uporablja sorazmerno za vse sedanje in prihodnje delavce. Glavne sestavine te reforme so: (i) uvedba nove osnovne pokojnine v višini 360 EUR/mesec (12 mesečnih izplačil); (ii) nov sistem uvaja pokojninske stopnje z enakimi značilnostmi za vse delavce, ki so odvisne samo od trajanja delovne dobe (in segajo od 0,8 do 1,5 odstotkov plače); (iii) reforma zvišuje zakonsko določeno upokojitveno starost s 60 na 65. Najnižja upokojitvena starost je določena na 60 let. Za pokojnino za delovno dobo z nepolno dobo plačevanja se uporabljajo odbitki; (iv) trajanje delovne dobe s polno dobo plačevanja je podaljšano na 40 let (prej 35 let); (v) od leta 2021 se bosta najnižja in zakonsko določena upokojitvena starost vsake tri leta prilagajali spremembam pričakovane življenjske dobe; (vi) poenotenje upokojitvene starosti moških in žensk v zasebnem in javnem sektorju do 2013; (vii) indeksacija dajatev (vključno z osnovno pokojnino) ne bo presegla inflacije po HICP; (viii) pokojninska osnova bo izračunana na podlagi prihodkov v celotni življenjski dobi. Nova zakonodaja vključuje klavzulo vzdržnosti (člen

							11.b.1, zakona 3863, 15. julij 2010), ki določa, da se v primeru, da dolgoročne napovedi (ki jih bo NAA pripravljal na 2 leti) predvidijo povečanje odhodkov za javne pokojninske sisteme med 2009 in 2060, ki presega 2,5-odstotnih točk BDP, ustrezni parametri pokojninskega sistema spremenijo tako, da porast izdatkov ne bo nad ciljnim pragom.
ES	18,5/ 22,7	61,2/ 63,4	65/65	65/65 (66l4m/6 6l4m)	67/67	8,1	Pokojninska reforma 2010/2011 je upokojitveno starost zvišala s 65 na 67 (postopoma v obdobju med 2013 in 2027), podaljšala obdobje plačevanja prispevkov za upravičenost do polne pokojninske dajatve s 35 na 37, starost za predčasno upokojitev zvišala z 61 na 63 (vendar so v času krize do možnosti upokojitve pri 61 upravičeni tisti z vsaj 33 leti plačanih prispevkov), zvišala odbitke za predčasno upokojitev, podaljšala obdobje plačevanja prispevkov za izračun osnovne pokojnine s 15 na 25 v 2022, uvedla dejavnik vzdržnosti od 2027 z rednim preverjanjem na 5 let, podaljšala obdobja za dodatek za varstvo otroka ter poenostavila sistem (sistema za kmete in delo v gospodinjstvu sta vključena v splošni sistem). Vlada je 28. oktobra 2011 odobrila Splošno zaposlitveno strategijo za starejše delavce 2012–2014 (po špansko strategija „55 y más“). Ta pobuda temeljno dopolnjuje reformo pokojninskega sistema, ki je bila sprejeta septembra 2011. Strategija „55 y más“ predstavlja štiri cilje: (i) zvišati stopnjo zaposlenosti in zmanjšati brezposelnost v tej skupini; (ii) pomagati ohranjati delovna mesta; (iii) izboljšati delovne pogoje ter (iv) spodbujati njihovo ponovno vključitev na trg dela.
FI	17,5/ 21,5	62,3/ 61,1	65/65, 63–68	65/65, 63–68	–	76,8	Finska je pokojninske dajatve leta 2009 prilagodila koeficientu pričakovane življenjske dobe. Vlada in organizacije trga dela so se leta 2009 dogovorile, da do 2025 zvišajo dejansko upokojitveno starost na vsaj 62,4 leta.
FR	18,7/ 23,2**	60,3/ 59,8	60-65 /60–65	62-67/ 62–67	–	0,8 (v)	Francoski parlament je novembra 2010 sprejel reformo predpisanih pokojninskih sistemov. Najodmevnejši rezultat reforme je postopno zvišana zakonsko določena upokojitvena starost s 60 na 62 let do 2018 (po zadnjem načrtu do 2017, vendar sprememba še ni uzakonjena). Reforma vključuje več drugih ukrepov, kot sta postopna uskladitev prispevnih stopenj med sistemoma javnega in zasebnega sektorja ali zagotovitev pravice do predčasnega upokojevanja (od 60. leta) za delavce z delno nezmožnostjo za delo. Uvedene so bile tudi nekatere tehnične spremembe, ki spodbujajo razvoj naložbenih pokojninskih sistemov.
HU	14,1/ 18,2	60,1/ 58,7	62/62	64/64	65/65	13,1	Reforma 2009 je (1) zvišala zakonsko določeno upokojitveno starost z 62 na 65 let med 2014 in 2022, (2) od 2010 uvedla strožja pravila za indeksacijo pokojnin, odvisnih od realne rasti BDP, (3) ukinila pokojnino za trinajsti mesec ter uvedla t.i. pokojninsko premijo. Zaradi navedenih reform bo izboljšana prihodnja vzdržnost, bruto izdatki za pokojnino socialnega zavarovanja pa bodo dosegli 10,5 % BDP v 2060 namesto 13,8 %, ki jih predvideva Poročilo o staranju 2009. V 2010 in 2011 je vlada ostro ukrepala z ukinitvijo obveznega zasebnega pokojninskega stebra. To lahko vpliva na vzdržnost v prihodnosti, doslej pa so izredni prihodki iz pokojninskih skladov bili preusmerjeni v pokritje trenutnih stroškov. Decembra 2011 je bilo odpravljeno predčasno upokojevanje, pravice do trenutnih dajatev pa so bile obdavčene. To je vplivalo zlasti na tiste poklice, katerih delo se je štelo za naporno in so zato upravičeni do predčasnega upokojevanja. Parlament je avgusta 2012 izglasoval znižanje prispevkov v drugi steber pokojninskega zavarovanja. Hkrati je bila potrjena uvedba prispevkov za pogodbeno delo in višje zdravstvene in pokojninske prispevke. Vlada je že sprejela znižanje prispevkov v drugi steber pokojninskega zavarovanja iz sedanjih 9% na 4% bruto plače. Poleg osnovnih 4% pa se lahko zdaj varčevalci odločijo, da bodo vplačevali še dodatna 2%. Prav tako je bilo podprta postopna rast prispevka v drugi steber do leta 2017 za 0,25%, na končno višino 6%.

							Po novem bo vstop v drugi steber pokojninskega zavarovanja prostovoljen in sicer do 35 leta starosti varčevalca. Zaradi sprememb se je ministrstvo odločilo za "odprtje" drugega stebra in s tem omogočilo vstop in izstop varčevalcev. Ti bodo za svojo odločitev o začetku/nadaljevanju vplačevanja imeli na voljo pet mesecev (od septembra do januarja). To pomeni že tretje odpiranje drugega stebra od njegove uvedbe leta 2005. Spremembe so predvidene tudi pri pokojninskih skladih – vsaj en ostane zajamčeni in en brez jamstva. Uvedba drugih skladov bo odvisna od odločitev pokojninskih upravljalskih družb. Tem se po novem obetajo višje provizije na donose (dvig iz 5,6% na 10%), provizije za upravljanje sklada pa ostajajo pri 0,3% letno pri zajamčenih pokojninskih skladih in tudi v skladih brez jamstva. Od leta 2014 se bo spremenil tudi trenutni način izračunavanja pokojnin. Postopoma se bo umikal dosedanji švicarski model, ki upošteva v enakem razmerju gibanje inflacije in rast povprečne plače. Po novem se bo upoštevala predvsem višina inflacije. Od januarja 2013 bodo po novem pogodbeno zaposleni plačevali zdravstvene in pokojninske prispevke. Višina prispevkov bo za posamezne skupine zaposlenih različna. Najnižje prispevke bodo plačali prejemniki starostnih pokojnin in t.i. beneficiranih starostnih pokojnin. Študentom ne bo treba plačati višjih prispevkov za pogodbeno delo, kar velja za skupino mladih do 18 let in do maksimalnega mesečnega zaslužka 66 €. Vsi ostali pogodbeno zaposleni bodo plačali prispevke v višini 48,6%, kar pomeni vse socialne in zdravstvene prispevke kot redno zaposleni. Spremembe se bodo dotaknile tudi samostojnih podjetnikov. Meja izračuna prispevkov se bo zvišala iz 44,2% na 50% povprečne plače. Ukinjena bo t.i. bolgarska konstanta, ki se je do sedaj uporabljala pri izračunu meje prispevkov in je predstavljala polovico davčne osnove. Pavšalni izdatki bodo ohranjeni na sedanjem nivoju, omejena bo njihova višina. Od januarja 2013 bo ta limit mesečno znašal 420 €, kar je letno 5.040 €.
IE	18,1/ 21,1	63,5/ 64,7 #	65/65	66/66	68/68	44,1	Irska vlada je marca 2010 objavila Okvirni nacionalni pokojninski program, po katerem naj bi vlada sprejela reformo pokojninskega sistema na Irskem. Odtlej so bile sprejete številne spremembe: Sprejeta je bila zakonodaja, ki zvišuje upokojitveno starost za državno pokojnino na 66 v 2014, na 67 v 2021 in na 68 v 2028. Neobdavčene pokojnine plačane v enkratnem znesku so bile omejene na 200 000 EUR. Od 2011 socialno zavarovanje in splošna socialna dajatev ne pomenita več olajšave za pokojninski prispevek. Nova pokojninska ureditev za nove javne uradnike pomeni, da bo končna pokojnina osnovana na povprečni plači v delovni dobi in ne na končni plači. Niz ukrepov za lajšanje pritiskov financiranja na sisteme z določenimi pravicami, kot so sprememba vrstnega reda plačila v primeru prenehanja dejavnosti, ustanovitev sistema pokojnin v primeru plačilne nesposobnosti ter spremembe v standardu plačevanja.
IT	18,2/22 *	60,8/ 59,4	65/60	66l11 m/ 66l11 m	Upokojit-vena starost prilagoje-na pričako-vani življenjski dobi (70 let 3 me-sece za M/Ž v 2060)	4,1	Italijanski pokojninski okvir so v 2011 spremenili trije zaporedni zakonodajni posegi (Zakon D. 111/201, Zakon E. 148/2011 in Zakon 214/2011). Povzetek najpomembnejših ukrepov, ki so jih prinesle zadnje reforme: (i) Pojmovno opredeljena prispevna metoda se uporablja tudi za delavce v okviru sistema z določenimi prispevki, kar je bilo pred tem popolnoma izvzeto. Razširitev zadeva prispevke, obračunane od 1. januarja 2012, glede na pravilo sorazmernosti (ii) Zakonsko določena upokojitvena starost žensk v zasebnem sektorju bo izenačena z moško (ter žensk v javnem sektorju). Postopek poenotenja bo v celoti uveden do 2018. (iii) Mehanizem „izhoda v sili“ je bil ukinjen, nadomestilo pa ga je ustrezno zvišanje najnižje starosti in/ali zahteve glede prispevka. (iv)

							Prispevne stopnje, ki jih plačujejo samozaposleni, so bile postopno zvišane z 20 % v 2011 na 24 % v 2018. Prispevne stopnje netipičnih delavcev so bile zvišane za 1-odstotno točko, kar znaša 27 % od 2012. (v) V dvoletnem obdobju 2012–2013 se pokojnine, ki znašajo več kot 3 najnižje pokojnine (okrog 1 400 EUR na mesec), ne indeksirajo glede na inflacije cen. (vi) Čeprav je bila minimalna zahteva za upravičenost do starostnega dodatka indeksirana s spremembami glede pričakovane življenjske dobe, je bila zvišana za eno leto od 2018 in potem popolnoma usklajena z zakonsko določeno upokojitveno starostjo. (vii) Možnost predčasnega upokojevanja, ki je bila osnovana na zahtevah iz kombinacije delovnih let in prispevkov (35 let), je bila odpravljena v vseh sistemih. V okviru pojmovno opredeljenega prispevnega sistema je predčasno upokojevanje dopuščeno, in sicer do treh let pred zakonsko določeno upokojitveno starostjo, z 20-imi leti plačanih prispevkov ter z zneskom pokojnine najmanj 1 200 EUR na mesec v 2012, indeksirane s petletnim povprečjem nominalnega BDP. (viii) Minimalne zahteve glede prispevka za upravičenost do predčasnega upokojevanja ne glede na starost so bile indeksirane s spremembami glede pričakovane življenjske dobe od 2013, kakor je predvideno za zakonsko določeno upokojitveno starost.
LT	13,5/ 18,4	*59,9*	62l6m/ 60	64/63	65/65	ni relevantno	Reforma 2011 zvišuje upokojitveno starost na 65 za moške in ženske do 2026. Prispevki za socialno zavarovanje v obvezni naložbeni pokojninski sistem so bili znižani s 5,5 % na 2 % z možnostjo ponovnega zvišanja po krizi, če tako odloči vlada.
LU	17,3/ 21,6	58,1/ 57 Δ	65/65	65/65	–	2,2	Program nacionalnih reform vsebuje glavne točke osnutk reform. Med vlado in socialnimi partnerji potekajo pripravljalne razprave. Pravica do zvišanih pokojninski dajatev bo bolj omejena. Upravičenci bodo morali biti stari najmanj 60 (namesto 55) in imeti 40 let plačanih pokojninskih prispevkov (namesto 38). Vlada se je v okviru Pakta „evro plus“ zavezala, da bo dokončala reformo do konca 2011, vendar pa tega roka najbrž ne bo izpolnila. Ustanovljena je bila delovna skupina o pokojninskem sistemu, ki deluje zaupno. Namen med drugim je oblikovati aktivacijski načrt za starejše delavce, vključno s priporočili in primeri dobre prakse.
LV	13,3/ 18,2	*62,7* Δ Δ	62/62	(64,5/ 64,5)	(65/65)	ni relevantno	Latvijski organi so od julija 2008 (1) zamrznili indeksacijo v 2009 do 31. decembra 2013 in (2) znižali prispevno stopnjo v obvezni naložbeni pokojninski sistem. Prispevne stopnje v naložbeni steber se bodo znižale: v 2009 z 8 % na 2 %; v 2010 z 9 % na 2 %; v 2011 z 10 % na 2 %; v 2013 in v nadaljnjih letih z 10 % na 6 %. Vlada je odobrila in predložila parlamentu spremembe upokojitvene starosti (v postopku uzakonitve). S spremembami je predvideno, da se upokojitvena starost zviša, in sicer z začetkom v 2016 za 6 mesecev na leto, dokler ne doseže 65 let v 2021. Zato bo predlagana, vendar še ne uzakonjena, upokojitvena starost v 2020 znašala 64,5 let (za moške in ženske). Z izpolnitvijo pogojev drugega in tretjega dodatka k memorandumu o soglasju je Latvija pripravila spremembe pokojninskega sistema, da bi zaščitila prihodnjo vzdržnost in ustreznost treh stebrov pokojninskega sistema. Parlamentu so bili predloženi konkretni predlogi in spremembe.
MT	18,4/ 21,1	*60,3*	61/60	63/63	65/65	ni relevantno	Z reformo 2006 se je zvišala upokojitvena starost na 65 za oba spola do 2026, podaljšalo pa se je tudi obdobje plačevanja prispevkov. Spremenil se je tudi izračun pokojnine z najboljših treh let zadnjih 10 let na najboljših deset let zadnjih 40 let. Poleg tega je bila uvedena zajamčena nacionalna minimalna pokojnina za osebe, rojene po 1. januarju 1962, ki se izplača po stopnji najmanj 60 % povprečne plače. V skladu z reformo 2006 bo izračun najvišje pokojnine za osebe, rojene po 1. januarju 1962, bolj dinamičen, in sicer z indeksacijo 70 % z rastjo plač in 30 % z inflacijo. V letu 2007 je bil poostren zdravniški pregled za invalidsko pokojnino in po proračunu iz 2008 je bilo upokojencem dovoljeno opravljati delo brez kakršnih koli odbitkov pokojnine ob plačevanju prispevkov za socialno zavarovanje.

							Ustanovljena je bila delovna skupina o pokojninskem sistemu, da pregleda reforme in poroča parlament na začetku decembra 2010. Pripravila je 45 priporočil vključno z izrecno prilagoditvijo upokojitvene starosti pričakovani življenjski dobi, nadaljnjo oceno uvedbe pojmovno opredeljenega prispevnega prvega stebra pokojnin do 2013, uvedbo drugega stebra pokojnin, ki je predmet političnega soglasja ter sodelovanja socialnih partnerjev, kot tudi uvedbo tretjega pokojninskega okvira.
NL	17,7/ 21	63,9/ 63,1	65/65	65/65 (66/6 6)	65/65 (67/67)	129,8	Oktobra 2010 se je nova vlada strinjala z zvišanjem zakonsko določene upokojitvene starosti na 66 do 2020. Socialni partnerji in vlada so po celovitih pogajanjih septembra 2011 dosegli sporazum, ki obsega nadaljnje zvišanje upokojitvene starosti na 67 v 2025 in njeno prilagoditev pričakovani življenjski dobi. Vsebina sporazuma se trenutno pripravlja za uzakonitev. Senat je julija 2012 potrdil dvig upokojitvene starosti, ki bo stopil v veljavo s 1. januarjem 2013. Sprejeti zakon se vsebinsko ne razlikuje od dogovora, ki je bil sprejet lani med vlado in sindikati, pomembnejša je le časovnica uveljavitve, in sicer bo od januarja 2013 upokojitvena starost letno rasla po nekaj tednov in leta 2019 dosegla upokojitveno starost 66 let (prej leta 2020) ter 67 let v letu 2023 (prej leta 2025). V prihodnjih letih bo upokojitvena starost vezana na rast pričakovane življenjske dobe, prav tako pa bo morala biti kakšna koli rast upokojitvene dobe objavljena pet let v naprej. Dodatne težave bodo predstavljale skupine oseb, ki so se predčasno upokojevale in osebe, ki so delale v fizično zahtevnih poklicih, za katere bi se lahko pokojnine še dodatno znižale, saj bodo pričeli dobivati redno pokojnino dve leti kasneje, namesto pri 65. pri 67. letih.
PL	15,1/ 19,5	61,4/ 57,5	65/60	65/60 (67/??)	(67/67)	13,5	Premostitvene pokojnine se izvajajo od leta 2009. Nadomeščajo in omejujejo dostop do možnost predčasnega upokojevanja za nekatere kategorije delavcev. To je začasna rešitev za delavce, ki so začeli delati v posebnih razmerah pred letom 1999. Prispevki v pokojninski sistem z določenimi prispevki so bili znižani s 7,3 % na 2,3 % bruto plače v 2011. Razlike so bile preusmerjene v dokladni sistem. Prispevek se bo postopno zvišal, da bo 2017 in pozneje dosegel 3,5 %. Na novo izvoljena vlada je predlagala dvig trenutne upokojitvene starosti z 65/60 (M/Ž) na 67 med 2013 in 2020 (za moške) ter 2040 (za ženske).
PT	17,1/ 20,6	62,9/ 62,3	65/65	65/65	–	13,4	Portugalska je sprejela obsežno reformo svojega pokojninskega sistema leta 2007, ki je začela veljati isto leto. Upokojitvena starost je bila prilagojena na 65 let. Pomembnejši ukrepi so vključevali razširite ocenjevalnega obdobja, ki zdaj zajema celotno delovno dobo, omejitve predčasnega upokojevanja, skrajšanje prehodnega obdobja ter uveljavitev „dejavnika vzdržnosti“, ki samodejno prilagodi dajatve spremembam glede preostale pričakovane življenjske dobe pri 65 letih.
RO	14/ 17,2**	65,5/ 63,2	63l4m/ 58l4m	65/60	65/63	ni rele-vantno	Decembra 2010 je bila sprejeta pokojninska reforma Reforma vključuje posebne ureditve socialnega zavarovanja, uvaja mehanizem za preračunavanje posebnih pokojnin ter zvišuje upokojitveno starost na 65 let za moške in 63 za ženske do 2030. Predčasno upokojevanje je strožje urejeno, invalidske pokojnine pa se podeljujejo pod strožjimi pogoji. Reforme naj bi prinesle večje prihranke v sistemu in zmanjšal število dajatev. Poleg tega je vlada začasno ukini zakonske določbe, po katerih bi se prispevki v obvezni pokojninski sistem z določenimi prispevki dvignili z 2 % na 2,5 % delavčeve bruto plače v letu 2009. Načrtovani dvig je bil ponovno uveden v 2010, tak da bi prispevna stopnja končno v prihodnosti dosegla 6 % plače. V obdobju 2009 in 2012 je romunska vlada izvedla vrsto reform na področju gospodarstva, fiskalnih politik, pravosodja, sociale, šolstva itd. Na področju pokojnin je sprejela naslednje ukrepe za zmanjšanje

							proračunskega primanjkljaja in ukrepe za okrevanje gospodarstva: prepoved prejemanja pokojnin in plač v primerih, ko pokojnina presega povprečno višino plače gospodarstvu; ukinitev posebnih in vojaških pokojnin kot posebne kategorije in njihova vključitev v javni pokojninski sistem; zamrznitev pokojnin za 2010 in 2011; zmanjševanje zaposlenosti v javnem sektorju s tem, da se dovoli ponovna zaposlitev za samo 15% sproščenih mest ob upokojitvah ali odpovedih; uvedba prispevka za zdravstveno zavarovanje 5,5% tudi za vse pokojnine višje od 740 RON; ukrepi za vzdrževanje zaposlenosti in ukrepi za zaposlovanje nezaposlenih (davčne in finančne ugodnosti za podjetja, ki zaposlujejo starejše od 45 let, ki zaposlujejo ljudi, ki jim do upokojitve manjka 3 leta ali manj, ki zaposlujejo invalide, ki zaposlujejo mlade diplomirance.
SE	18,3/ 21,2	64,7/64	61–67	61–67	–	7,4 (v, y)	Samodejni izravnalni mehanizem v mehanizmu prilagajanja sistema pokojninskih prihodkov je bil v letu 2010 izravnan, tako da bo osnovan na triletnem povprečju namesto enoletnega, kot je bilo predvideno pred tem, v izogib velikim spremembam pokojnin v primeru gospodarskega upada/rasti.
SI	16,8/ 21	*59,8#*	63/61	63/61	-	2,6	Predlagana pokojninska reforma (vključno s poenotenjem upokojitvene starosti žensk in moških) je bila zavrnjena na referendumu 2011.
SK	14/18	60,4/ 57,5	62/57,5 – 61,5 odvisno od števila otrok)	62/62	–	4,7 (v)	Slovaška je 2008 delavcem dovolila, da izstopijo iz naložbenega sistema in se vrnejo v dokladni sistem, pokojninski sistem z določenimi prispevki pa za tiste, ki na novo vstopijo na trg dela, ni več obvezen. Leta 2010 je bila sprejeta zakonodajna sprememba, ki določa, da je pomanjkanje prihodkov od dela lahko podlaga za upravičenost do predčasne pokojnine. Slovaška je leta 2011 sprejela spremembe v celoti naložbenega pokojninskega stebra, ki varčevalcem omogoča, da si znova pridobijo možnost vlaganja v bolj tvegane vrednostne papirje in tako po možnosti dosegajo višji donos. Poleg tega bo od 1. aprila 2012 za mlade ponovno uvedeno obvezno sodelovanje kot standardna možnost, pri čemer lahko iz sistema izstopijo v prvih dveh letih varčevanja.
UK	18,1/ 20,8**	64,1/ 62	65/60	66/66	68/68	73 (z)	Dostop do osnovne državne pokojnine je bil v zadnjih letih olajšan, izboljšana je bila njena indeksacija, delavci pa bodo avtomatično vključeni v poklicni pokojninski sistem (z možnostjo izstopa) od 2012. Sprejeta je bila zakonodaja za postopno zvišanje starostne meje za upokojitev s 65 na 68 med 2020 in 2046. V skladu z novo zakonodajo, ki je začela veljati januarja 2012, se bo starostna meja za upokojitev poenotila za oba spola do 2018 (prej do 2020), kar je pospešilo zvišanje starostne meje za upokojitev s 65 na 66 za pet let in pol, začenši z 2018. Objavljeni so bili predlogi za hitrejše nadaljnje zvišanje s 66 na 67 (vendar še niso bili uzakonjeni), razpravlja pa se o možnostih pospešitve zvišanja s 67 na 68.

OPOMBE

I. Vir Eurostat: Statistika prebivalstva – Pričakovana življenjska doba po starosti in spolu (posodobljeno 26/1/2012).

II. Povprečna starost ob umiku s trga dela, M/Ž ali *Italics = skupno (brez razčlembe na M/Ž).* Vir Eurostat.

III. Zakonsko določena upokojitvena starost v splošnem pokojninskem sistemu, **Vir: MISSOC.**

IV. Zakonsko določena upokojitvena starost v splošnem pokojninskem sistemu po izvedenih zakonodajnih reformah (v oklepajih – predlagano, vendar še ni uzakonjeno), **Vir: Skupno poročilo o pokojninah „Napredek in ključni izzivi pri uresničevanju ustreznih in vzdržnih pokojnin v Evropi" Odbora za ekonomsko politiko in Odbora za socialno zaščito ter služb Komisije (ECFIN in EMPL), posodobljeno s strani Komisije, v kolikor pozna nadaljnje spremembe.**

V. Zakonsko določena upokojitvena starost v splošnem pokojninskem sistemu po izvedenih zakonodajnih reformah (v oklepajih – predlagano, vendar še ni uzakonjeno), **Vir: Skupno poročilo o pokojninah „Napredek in ključni izzivi pri uresničevanju ustreznih in vzdržnih pokojnin v Evropi" Odbora za ekonomsko politiko in Odbora za socialno zaščito ter služb Komisije (ECFIN in EMPL), posodobljeno s strani Komisije, v kolikor pozna nadaljnje spremembe.**

VI. Premoženje pokojninskih skladov (v odstotkih BDP), 2009, **Vir: Svetovna pokojninska statistika, OECD.**

VII. Države članice so, soočene z neizbežnim staranjem prebivalstva in z njegovim vplivom na vzdržnost pokojninskega zavarovanja, znatno reformirale svoje pokojninske sisteme. Ključno vodilo pri prizadevanjih za reforme je bila tesnejša povezava med vplačanimi prispevki v sistem in izplačanimi dajatvami. Večinoma je to pomenilo, da so se za izračun dajatev namesto končnih plač ali najboljših let upoštevale plače iz celotne delovne dobe ter da šteje število let s plačanimi prispevki namesto zgolj doseganje upokojitvene starosti, da se je zvišalo število let, potrebnih za polno pokojnino, ter zvišala ali poenotila upokojitvena starost za oba spola. Vendar pa je v večini držav doseganje višje upravičene starosti kot zakonsko določene upokojitvene starosti porazdeljeno na daljše obdobje

(V). 2008.

(w) Samo neodvisni poklicni pokojninski skladi. Poleg navedenih načrtov skupno premoženje, ki ga upravljajo poklicne pokojninske zavarovalne pogodbe v višini do 99,3 % BDP.
(x) Samo neodvisni poklicni pokojninski skladi. Poleg navedenih načrtov skupno premoženje, ki so ga v 2008 upravljale poklicne pokojninske zavarovalne pogodbe v višini do 13,3 % BDP
(y) Samo neodvisni poklicni pokojninski skladi. Poleg navedenih načrtov je skupno premoženje v 2008, ki ga je upravljal sistem pokojninske premije, znašalo do 8,9 % BDP, premoženje, ki so ga upravljale poklicne pokojninske zavarovalne pogodbe, pa do 38,9 % BDP.
(z) Ocena OECD

* 2008 (za pričakovano življenjsko dobo pri 65)

** 2009 (za pričakovano življenjsko dobo pri 65)

Δ 2003 (starost ob umiku s trga dela)

2006 (starost ob umiku s trga dela)

2007 (starost ob umiku s trga dela)

Δ Δ 2008 (starost ob umiku s trga dela)

Pokojninski sistemi so v državah članicah urejeni zelo različno. Zakonsko določena starost je eno, podatki za leto 2008 pa kažejo odstopanja v dejanski upokojitveni starosti, saj državljani EU zapuščajo trg dela povprečno pri 61,4 letih. Nizka dejanska upokojitvena starost lahko pomeni, da obstajajo številne možnosti za predčasno upokojitev – ne samo zaradi posebnih pokojninskih shem za določene poklice (vojska, policija, tvegani poklici itd). temveč tudi zaradi možnosti predčasnega upokojevanja v okviru splošne pokojninske sheme, tj. sheme, ki velja za »običajne« zavarovance.

V Sloveniji tako še vedno odhajamo v pokoj prej, kot je povprečje v EU (leta 2006 z 59,8 leti). Mlajši od 60 let so se leta 2008 v povprečju upokojevali še na Malti (59,8), v Franciji in na Poljskem (59,3) ter na Slovaškem (58,7), najmlajše upokojence pa ima Romunija (55,5). Med državami, kjer se v povprečju upokojujejo najstarejši, so Irska (64,1), Švedska (63,8), Ciper (63,5), Nizozemska (63,2) in Velika Britanija (63,1). Med 60. in 61. letom so se leta 2009 v povprečju upokojevali na Češkem, v Italiji in v Avstriji, med 61. in 62. letom na Danskem, v Grčiji, Bolgariji, Belgiji, Finski ter Nemčiji ter med 62. in 63. letom v Estoniji, v Španiji in na Portugalskem.

Skoraj vse države so zaostrile vstopne pogoje, tj. pogoje upokojevanja. Zakonsko določena upokojitvena starost se dviguje. Glede na to, da gre za zakonsko določeno upokojitveno starost, je treba upoštevati tudi dejstvo, da se bodo te vrednosti dosegale le postopoma.

V EU je po podatkih za leto 2009 tako enajst držav, ki so za starostno mejo za upokojitev določile 65 let za oba spola. To so Belgija, Ciper, Danska, Finska, Irska, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Španija in Švedska. Nekatere države so za moške sicer določile starostno mejo 65 let, za ženske pa 60 let (Avstrija, Grčija, Italija, Poljska in Velika Britanija). Tudi v večini preostalih držav članic je bila leta 2009 starostna meja za ženske postavljena nižje kot za moške, in sicer v Estoniji, Bolgariji, Romuniji, Litvi, na Češkem in na Malti. Enako starostno mejo za moške in ženske so določile Latvija, Madžarska in Slovaška (62 let) ter Francija (60 let). Na Švedskem pa so za zakonsko določeno upokojitveno starost

določili razpon od 61 do 67 let.

Če primerjamo osnovne značilnosti slovenskega pokojninskega sistema in pokojninske sisteme sosednjih držav - Avstrije, Madžarske in Hrvaške, ter Češke republike, ki nam je po socioekonomskih značilnostih podobna, ugotovimo, da naj bi Slovenija z reformo (po koncu prehodnega obdobja) dosegla podobne upokojitvene starosti, kot veljajo (oz. bodo veljale) v sosednjih državah. Te nove vrednosti naj bi Slovenija s postopnim prehodom dosegla do leta 2020, kar je hitreje kot na Madžarskem, kjer bo starost 65 let dosežena 2022, ter na Češkem, kjer bo starost 65 let (za ženske) dosežena šele leta 2030. Po drugi strani pa Avstrija načrtuje nadaljnje povišanje upokojitvene starosti za ženske od 60 na 65 let, postopoma od leta 2024 do 2033.

Sistemi bonusov in malusov

Zaradi spodbujanja podaljševanja delovne dobe, so številne države okrepile sistem bonusov in malusov. Nekatere države so se odločile za uvedbo fleksibilnejših načinov upokojevanja, ki naj bi spodbujali kasnejše upokojevanje in pri katerih gre za kombinacijo med prosto izbiro in močnejšimi in bolj doslednimi finančnimi spodbudami za podaljševanje delovne aktivnosti. Posamezniki se lahko tako v primeru izpolnjenih pogojev za predčasno upokojitev sami odločijo, ali bodo trg dela zapustili s pridobitvijo pravice do predčasne pokojnine, pri čemer se jim bo le-ta znižala za določen odstotek za vsak mesec ali leto do izpolnitve pogojev za starostno pokojnino (malus), ali pa bodo svoj odhod odložili in si na ta način trajno povečali svojo pokojnino za vsak mesec ali leto dodatne delovne aktivnosti (bonus).

Odbitki za predčasno upokojevanje nedvomno prispevajo k večji aktuarski pravičnosti oziroma tesnejši povezavi med preteklimi plačami in prejeto pokojnino. Čeprav ti odbitki niso določeni na osnovi aktuarskih izračunov – večinoma so prenizki – pa so vendarle korak v pravo smer. V zadnjem desetletju se v državah članicah EU pogoji za predčasno upokojevanje zaostrujejo. Države večinoma ponujajo možnost predčasne upokojitve z odbitki, tj. trajno nižjo pokojnino. Vrednosti teh odbitkov se sicer močno razlikujejo med državami, imajo pa praviloma enostavno strukturo – npr. 1,2 %, 1,8 %, 3,6 %, 6 % ipd za vsako leto upokojitve pred zakonsko določeno upokojitveno starostjo.

Večina držav prav tako omogoča bonuse (t.j.višjo pokojnino) za kasnejše upokojevanje oz. za upokojevanje po upokojitveni starosti.

V spodnji tabeli so prikazane nekatere značilnosti javnih pokojninskih sistemov v izbranih članicah EU. Poleg sistema bonusov in malusov, je prikazano obdobje, ki se upošteva pri izračunu pokojninske osnove ter način usklajevanja pokojnin v posameznih državah.

Nekatere značilnosti javnih pokojninskih sistemov v izbranih državah članicah EU

Država članica	Obdobje, ki se upošteva pri izračunu pokojninske osnove	Malusi / bonusi	Način usklajevanja pokojnin
Avstrija	Povprečje 40 najboljših let	**Malusi** Avstrija še vedno omogoča	Rast cen

		predčasno upokojevanje brez odbitkov. Ta možnost velja za moške, ki so dosegli starost 60 let, in ženske, ki so dosegle starost 55 let, vendar ob pogoju zelo dolge zavarovalne dobe (45 let za moške in 40 let za ženske). Ta možnost upokojevanja pa bo veljala le še do leta 2013. Starost za predčasno upokojevanje (z odbitki) se tako v Avstriji povišuje, tako da bo leta 2017 celo dosegla »normalno« starost za upokojevanje; namesto te oblike predčasnega upokojevanja pa se uvaja možnost predčasnega upokojevanja za moške, stare vsaj 62 let, in ženske, stare vsaj 60 let, ob pogoju vsaj 37,5 leta zavarovalne dobe (in trajnih odbitkov v višini 4,2 odstotka na leto). **Bonusi** V primeru podaljšanja delovne aktivnosti znaša v Avstriji bonus 4, 2% za vsako leto nad zakonsko določeno upokojitveno starostjo, in sicer do 68. leta starosti in do največ 10%.	
Bolgarija	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** Bolgarija načeloma ne daje možnosti za predčasno upokojitev v okviru splošne pokojninske sheme, omogoča pa predčasno upokojitev v okviru posebnih shem. **Bonusi** V Bolgariji od januarja 2009 bonus za vsako leto nad zakonsko določeno upokojitveno starostjo znaša 5 %.	Švicarska formula
Češka republika	Zadnjih 30 let delovne dobe	**Malusi** Tudi Češka postopno zaostruje pogoje predčasnega upokojevanja, in sicer s postopnim podaljševanjem minimalne zahtevane zavarovalne dobe za predčasno upokojitev na 30 let in postopnim poviševanjem starostne meje, ki bo leta 2016	Rast cen + 1/3 rasti plač

		znašala 60 let za moške (in bo na tej ravni tudi ostala). **Bonusi** Bonus na Češkem znaša 6% za vsako leto dela nad zakonsko določeno upokojitveno starostjo.	
Francija	Povprečje najboljših 25 let	**Malusi** Francija daje možnost predčasne upokojitve z odbitki za tiste, ki imajo vsaj 40 let zavarovalne dobe. Od leta 2006 se višina odbitkov v privatnem sektorju postopoma znižuje iz 10% na 5% (leta 2015) za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj in se postopoma povečuje za javne uslužbence iz 0,5% na 5% za vsako leto predčasne upokojitve **Bonusi** Bonusi znašajo 3% za vsako leto zaposlitve nad zakonsko določeno upokojitveno starostjo.	Indeks cen življenjskih stroškov
Litva	30 let	**Malusi** Mogoča je upokojitev do pet let pred upokojitveno starostjo: to velja za dolgotrajno brezposelne osebe, ki imajo vsaj 30 let delovne (zavarovalne) dobe. Za vsak mesec upokojitve pred upokojitveno starostjo je odbitek 0,4 %. Gre za trajni odbitek. **Bonusi** Poleg odbitkov za predčasno upokojitev so mogoči tudi pribitki za upokojitev po upokojitveni starosti. Pribitek 8 % se dobi za vsako leto dela po upokojitveni starosti.	Ni natančno določeno
Madžarska	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** Madžarska daje možnost predčasnega upokojevanja brez odbitkov; kar je pogojeno s tem, da ima posameznik dovolj dolgo zavarovalno dobo: če ima zavarovanec vsaj 40 let zavarovalne dobe, se lahko upokoji v starosti 60 let (moški) ali 59 let (ženske). Ob tem je potrebno omeniti, da bo na	Usklajevanje odvisno od rasti BDP Do leta 2009 so za usklajevanje uporabljali švicarsko formulo, od leta 2010 pa se bo švicarska formula

		Madžarskem predčasno upokojevanje brez odbitkov mogoče le še do leta 2013. **Bonusi** Na Madžarskem od leta 2004 znaša bonus 6 % za vsako leto nad zakonsko določeno upokojitveno starostjo.	uporabljala le, če bo rast BDP večja od 5 % letno. Za nižje rasti BDP bo relativna utež rasti cen višja: tako bo npr. za rast BDP pod 3% usklajevanje pokojnin osnovano izključno na osnovi rasti cen.
Nemčija	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** *Možnost predčasnega upokojevanja brez odbitkov* je ohranjena le za brezposelne osebe in osebe z delno delovno zmožnostjo. *Predčasna upokojitev z odbitki* Ta oblika upokojevanja je mogoča za osebe, ki imajo dovolj zavarovalne dobe (vsaj 35 let). Upokojitev je mogoča do pet let pred 65. letom. Za vsako leto upokojitve pred polno upokojitveno starostjo 65 let se pokojnina zniža za 3,6 % na leto; če se oseba upokoji v 62. letu, se npr. pokojnina zniža za 10,8 %. **Bonusi** Za vsako leto upokojitve po »normalni« starosti 65 let se pokojnina dodatno poveča za 6 % na leto.	glede na rast plač in prispevnih stopenj
Portugalska	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** Portugalska je zaostrila pogoje za zgodnjo upokojitev, in sicer se pokojnina zmanjša za 0,5% za vsak mesec, ko je le-ta prejeta pred 65. letom starosti. **Bonusi** Pokojnina se za vsako dodatno leto zavarovanja med 65. in 70. letom poveča za 0,33% za tiste, ki imajo od 15 do 24 let zavarovalne dobe, pa vse do povečanja za 1% za tiste, ki imajo več kot 40 let zavarovalne dobe. Dodatno se pokojnina poveča še za 0,65% za vsak mesec plačanih	Usklajevanje odvisno od rasti BDP

		prispevkov, če ima zavarovanec dopolnjenih več kot 30 let zavarovalne dobe pred 65. letom.	
Poljska	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** Od leta 2009 je ohranjena možnost predčasnega upokojevanja za določene kategorije delavcev, in sicer s t.i. premostitveno pokojnino, ki je začasni prejemek, financiran s strani delodajalca in države in ne iz sklada socialnega zavarovanja. **Bonusi** Glede na to, da ima Poljska pokojninski sistem NDC *(notional defined contribution),* je vprašanje bonusov irelevantno.	80% rast cen + 20% rast plač Relativna utež cen je večja kot pri švicarski formuli.
Romunija	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** Predčasna upokojitev je mogoča pod nekaterimi pogoji. Obstajata dve obliki predčasne pokojnine. *Predčasna pokojnina*: oseba mora imeti prispevno dobo, ki vsaj za deset let presega polno prispevno dobo. Upokojitev je mogoča, če se oseba upokoji največ pet let pred polno upokojitveno starostjo. Posebnih odbitkov ni. *Delna predčasna pokojnina*: oseba mora imeti prispevno dobo, ki presega polno prispevno dobo, a manj kakor za deset let. Upokojitev je mogoča, če se oseba upokoji največ pet let pred polno upokojitveno starostjo. Pri tem velja poudariti, da so odbitki zelo veliki. a) če oseba presega polno prispevno dobo le do enega leta, je znižanje pokojnine enako 0,50 % na mesec b) če oseba presega polno prispevno dobo med enim letom in devetimi leti, so odbitki različni – večje je preseganje, manjši so odbitki. Če npr. oseba presega polno prispevno dobo za pet let, je odbitek za vsak mesec enak 0,25 %. c) če oseba presega polno prispevno dobo za več kakor devet let, a manj	Ni natančno določenega sistema usklajevanja. Gre za nestabilen sistem usklajevanja, kjer je rast pokojnin določena enkrat letno v dovoljenem intervalu vrednosti pokojninske točke.

		od deset, je znižanje pokojnine enako 0,05 % na mesec. **Bonusi** Osebam, ki izpolnijo pogoj za prejemanje »normalne« starostne pokojnine, se za vsak dodaten mesec dela povprečno število točk poveča za 0,3 %, torej za 3,6 % na leto.	
Slovaška	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** Za vsako leto upokojitve pred polno upokojitveno starostjo se pokojnina zniža za 6 % na leto. **Bonusi** Za vsako leto dela nad polno upokojitveno starostjo se izračunana pokojnina dodatno poveča za 6 % na leto.	Švicarska formula
Španija	Povprečje zadnjih 15 let	**Malusi** Predčasna upokojitev je mogoča od 61. leta dalje, in sicer le za najmanj 6 mesecev brezposelne osebe, ki imajo najmanj 30 let zavarovalne dobe. Odbitki so visoki. Pokojnina se, glede na število let zavarovalne dobe, zmanjša za vsako leto upokojitve pred polno upokojitveno starostjo za 8% (manj kot 30 let zavarovalne dobe), za 7,5% (30-34 let zavarovalne dobe), za 7% (35 do 37 let zavarovalne dobe) in za 6% (40 in več let zavarovalne dobe). **Bonusi** Pokojnina se za vsako leto dela nad polno upokojitveno starostjo (65 – 70 let) poveča za 2%. Če ima zavarovanec vsaj 40 let zavarovalne dobe, se ta odstotek poviša na 3%.	Rast cen
Švedska	Celotno obdobje zaposlitve	**Malusi** Pokojnina se za vsak mesec upokojitve pred polno upokojitveno starostjo stalno zniža za 0,5% (6% na leto). **Bonusi** Pokojnina se za vsak mesec dela nad polno upokojitveno starostjo	Rast cen

		poveča za 0,7% (8,4% na leto). Če oseba s povprečno plačo odloži upokojitev do 67. leta, se ji pokojnina poveča za skoraj 60% v primerjavi z upokojitvijo pri 61. letih, kar kaže na aktuarsko pravično kompenzacijo za tiste, ki ostanejo na trgu delovne sile.	
Velika Britanija	44 let (moški), 39 let (ženske)	**Malusi** Ni možnosti za predčasno upokojevanje. **Bonusi** Pokojnina se za vsako leto dela nad polno upokojitveno starostjo poveča za 10,4%	Rast cen

Vir: Nacionalna poročila o strategijah socialne zaščite in socialne vključenosti 2008–2010, Holzmann and Guven (2009); Stanovnik, Pension reform in Central, Eastern,....(2009); EU Commission: Structure of taxation...(2006); Pokojninski sistemi v državah EU, Raziskovalno dokumentacijski sektor Državnega zbora, 2009; Social Security Programs Throughout the World: Europe (2008)

Obdobje, ki se upošteva pri izračunu pokojninske osnove

Ključna značilnost vseh reform, ki so jih izvedle države članice EU, je prav v podaljševanju obdobja, ki se upošteva pri izračunu pokojninske osnove, s čimer se vzpostavlja načelo odvisnosti med vplačili in izplačili v sistemu pokojninskega zavarovanja oziroma tesnejša povezava med vplačanimi prispevki (preteklimi plačami) in pokojninskimi prejemki. To obdobje se podaljšuje postopoma in bo večinoma vključevalo celotno delovno dobo.

Na podlagi primerjalnega pregleda dolžine obdobja, s katerim se v posameznih izbranih državah EU določa pokojninska osnova, je mogoče ugotoviti, da Slovenija z veljavno zakonodajo močno odstopa od povprečja prikazanih držav. V večini držav se pri izračunu pokojninske osnove upošteva celotno obdobje zaposlitve (Bolgarija, Madžarska, Nemčija, Portugalska, Poljska, Romunija, Slovaška, Švedska), pri nekaterih povprečje 40 let (Italija, Avstrija) in 30 let (Češka, Litva), od primerjanih držav ima le Španija to obdobje krajše kot pri nas, in sicer se upošteva povprečje zadnjih 15 let zaposlitve.

Sistem usklajevanja pokojnin

Pomemben ukrep, ki zagotavlja finančno vzdržnost pokojninskega sistema (tj. onemogoča hitro rast pokojninskih izdatkov), je sistem usklajevanja pokojnin. Kot je razbrati iz zgornje tabele, so države, ki še vedno usklajujejo pokojnine z rastjo plač, zelo maloštevilne. Tudi v Sloveniji naj bi se v skladu s predlogom zakona pokojnine usklajevale tako, da je rast pokojnin določena na osnovi 50 % rasti plač in 50 % rasti cen – t.i. švicarska formula. Kot je razvidno iz tabele, imata takšen način usklajevanja pokojnin Bolgarija in Slovaška. V času gospodarske krize, tj. od leta 2008 dalje, nekatere države niso usklajevale pokojnin.

Vrste financiranja pokojninskih sistemov

Evropska javna pokojninska shema pozna dve glavni tradicionalni vrsti financiranja:
- skandinavsko, ki se najpogosteje financira iz državnega proračuna in splošnih davčnih prihodkov (Danska, Švedska, Finska);
- zavarovalniško, ki je sestavljena iz prispevkov delodajalcev in delojemalcev (Nemčija, Francija, Italija, Španija, itd.).

V vseh državah članicah EU se določene oblike pokojnin financirajo s pomočjo mehanizma prispevkov. V večini držav del prispevka od plače krije delodajalec, del pa delavec. V številnih državah, npr. Avstriji, Češki, Estoniji, Finski, Latviji, Litvi, Madžarski, Slovaški in Švedski, večji delež prispevka krije delodajalec. Na Cipru, v Luksemburgu in Nemčiji je delež enakopravno razdeljen med delodajalcem in delavcem, drugje, npr. v Italiji in Sloveniji, pa večji delež krije delavec.

Večina držav s prispevki financira starostne pokojnine iz prvega stebra, določene druge oblike pokojninskega zavarovanja, kot je npr. minimalna ali invalidska pokojnina, pa so ponekod financirane iz državnega proračuna oziroma davkov. To med drugim velja za Francijo, Litvo in Švedsko.

Države se razlikujejo tudi glede na kategorije oseb, ki so vključene v posamezno obliko pokojninskega zavarovanja. V številnih državah se pokojnine javnih uslužbencev financirajo iz državnega proračuna, tako npr. v Estoniji, Litvi in Nemčiji. Pogosto poseben sistem plačevanja prispevkov velja za samozaposlene, ponekod pa tudi za zaposlene v javnem sektorju in kmetijstvu.

Poklicna in zasebna pokojninska zavarovanja so ponavadi deloma financirana s strani vlade. Stopnja financiranja pa se glede na pokojninske obljube lahko razlikuje zaradi tega, ker se prejemki definirajo bodisi na osnovi pravic, povezanih s plačami in dolžino kariere, bodisi na osnovi plačanih prispevkov.

Nekatere države so plačevanje prispevkov omejile tudi z določitvijo spodnjega in/ali zgornjega praga dohodka. Tako se npr. v Avstriji prispevek plačuje do mesečnega bruto dohodka redno zaposlenega 3630 evrov, na Irskem in v Združenem kraljestvu je določen razpon tedenskega dohodka za plačilo prispevkov, v Nemčiji pa je mesečni prispevni prag 5200 evrov na zahodu države oziroma 4400 evrov na vzhodu.

V veliki večini držav so pokojnine omejene navzgor oz. navzdol, in sicer bodisi s fiksnim zneskom bodisi z odstotnim deležem za izračun pokojnine. Le manjše število držav ne določa meje, ki je pokojnine ne smejo preseči. Takšne države so Češka, Estonija, Finska, Latvija, Litva, Nemčija in Slovaška.

Vse države imajo praviloma določen minimalni znesek, ki ga morajo zagotoviti upokojencem. Edini izjemi pri tem sta Nemčija in Slovaška.

Tabela: Prispevki za pokojninsko zavarovanje po izbranih državah EU

Država	Stopnja in razdelitev prispevkov (%)	Prispevni prag / Drugo

Avstrija	**Zaposleni** (t.i. beli in modri ovratniki): - 18,5 % (deljeno na enake dele med delavcem in delodajalcem) in - 4,3 %, dodatni prispevek za izravnalno rezervacijo (3,3 % delodajalec, 1 % delavec). **Zaposleni za določen čas z nizkimi prihodki** (*geringfügig Beschäftigte*): - 16,4 % (pavšalni znesek, ki ga plačuje delodajalec, če zaposleni ne zasluži več kot 1,5kratni limita dohodka za zaposlene za določen čas). **Samozaposleni** v umetnostni obrti ali rokodelstvu (craft-men's scheme): - 15 %. Samozaposleni v svobodnih poklicih (FSVG): - 20 %. Samozaposleni v kmetijstvu: - 14,5 %.	"Prag" od leta 2005: prispevki se plačujejo do mesečnega bruto dohodka (*gross monthly income*) 3.630 EUR za redno zaposlene (*dependent employees*) in 4.235 EUR za samozaposlene.
Bolgarija	Prispevek za socialno zavarovanje, vključujoč pokojnine (I. steber) je v letu 2007 znašal: - 22 % (znižan z 29 %). Drugi steber vključuje dve obliki dodatnega pokojninskega zavarovanja: - osebe rojene po 31. decembru 1959, so vključene v obvezni univerzalni sklad, v katerega se vplačuje 5 % prispevek (od 1.1 2007). Delodajalec: 60 % Delavec: 40 % (do leta 2010 bo razmerje 50 % / 50 %) - poklicni skladi (*occupational funds*) za posebne kategorije zaposlenih (na primer, za tiste, ki delajo pod težkimi delovnimi pogoji ter so upravičeni do zgodnjega upokojevanja). Za njih se plačuje dodatni prispevek, ki ga plačujejo izključno delodajalci (12 % za prvo kategorijo: rudarji, potapljači, piloti itd., 7 % za drugo kategorijo: metalurški delavci itd.).	Prispevek za socialno zavarovanje (I. steber) se določa na letni osnovi, kot odstotek od bruto plače delavca, z določenim minimalnim in maksimalnim zneskom zavarovanega dohodka. Samozaposleni se sami odločijo za odstotek mesečnega dohodka (določen je minimalni in maksimalni dohodek), ki ga plačujejo kot pokojninski prispevek.
Češka	- 28 %	Prispevne stopnje pokrivajo pokojnine

republika	Delodajalec: 21,50 % Delavec: 6,50 %	iz socialnega zavarovanja, tako tiste, ki so vezane na prihodke, kakor tudi pavšalne (*earning-related and flat-rate social security pensions*).
Francija	Prispevki za osnovne pokojnine zaposlenih v zasebnem sektorju: delodajalec: med 8,20 % in 16,35 % dohodka delavca; delavci: med 6,55 % in 16,35 % osebnega poklicnega dohodka. Prispevki za različne skupine **vojakov in javnih uslužbencev** znašajo do 7,85 %. Njihovi prispevki se financirajo direktno iz državnega proračuna. Prispevki za **dodatne obvezne pokojninske sheme** (za javne uslužbence), so odvisni od višine plače in položaja zaposlenega in znašajo: - med 6 % in 7,5 % (ARRCO) in - med 16 % in 20 % (AGIRC).	Večina sredstev za pokojnine (*earning-related*) se zbere iz prispevkov delavca in delodajalca. Manjši del se financira iz namenskih davkov (*ear-marked taxes*), državnih subvencij, iz dohodka od investicij in drugih socialnih prispevkov. Prispevek pokriva starostno in vdovsko pokojnino. Invalidska pokojnina je pokrita iz prispevkov za zdravstveno zavarovanje.
Litva	- 26 % Delodajalec: 23,5 % Delavec: 2,5 % Od 2004 leta se razvija zasebna obvezna pokojninska shema, v katero je usmerjen tisti del prispevka, ki ga plačuje zaposleni (2,5 %). Prispevek delavca se bo povečal na 5, 5 % do leta 2007.	Prispevne stopnje glede na tip pokojnine so: osnovna starostna pokojnina (10,5 %), dodatna starostna pokojnina (10,6 %), invalidska in družinska pokojnina (4,9 %). Državne pokojnine za vojake, policiste, znanstvenike, sodnike, zaslužne osebe ter tudi socialne pokojnine se financirajo iz državnega proračuna.
Madžarska	- 26,5 % Delodajalec: 18 % Delavec: 8,5 % (vseh 8,5 % v javni pokojninski sistem ali 0,5 % v javni sistem in 8 % v naložbeni sistem).	Invalidske in družinske pokojnine (13 % vseh pokojnin) se financirajo iz prispevkov za socialno zavarovanje ter iz državnega proračuna (1,8 % BDP v letu 2004). Zajamčene minimalne pokojnine se financirajo iz davkov (0,6 % BDP).
Nemčija	Prispevek v letih 2004-2006 za obvezno pokojninsko zavarovanje (*Gesetzliche Rentenversicherung*, GRV), ki vključuje vse zaposlene v zasebnem sektorju (približno 82 % zaposlenih), je bil: - 19,5 % bruto dohodka Delodajalec: 9,75 % Delavec: 9,75 %	Prispevek, ki je fiksirani del bruto dohodka (19,5 %), se plačuje do praga (*contribution limit*), ki je 5.200 EUR (na zahodu države) in 4.400 EUR (na vzhodu države) mesečno. Ministrstvo za delo in socialne zadeve vsako leto (odobri *Bundesrat*) določi prispevno stopnjo. Prispevna stopnja do leta 2020 ne bi smela biti višja od

		20 % oziroma 22 % do leta 2030. Delodajalec pokrije celoten prispevek za vajenca ter za delavca, ki mesečno zasluži manj kot 400 EUR. Delavci, s plačo med 400 in 800 EUR, plačujejo zmanjšano, vendar postopno naraščajočo prispevno stopnjo. Subvencije iz državnega proračuna so leta 2004 krile 27,5 % pokojninskih izdatkov (33 % leta 2003). Pokojnine za javne uslužbence in socialne pokojnine se financirajo iz davkov (*Beamtenversorgung*). Zaposleni v kmetijstvu imajo posebno pokojninsko zavarovanje (*Altershilfe für Landwirte*). Samozaposleni niso obvezno pokojninsko zavarovani - lahko pa se prostovoljno vključijo v sistem obveznega zavarovanja.
Poljska	Skupna prispevna stopnja za pokojnine je: - 32,52 % bruto dohodka (19,52 % za starostno pokojnino, 13 % za invalidsko in vdovsko pokojnino). Delodajalec: 16,26 % (9,56 % za starostno pokojnino in 6,50 % za invalidsko in vdovsko pokojnino). Delavec: 16,26 % % (9,56 % za starostno pokojnino in 6,50 % za invalidsko in vdovsko pokojnino). Delavec (dodatno): 0,97-3,86 % (poškodbe pri delu), 2,45 % (bolniški in porodniški dopust).	Dodatno državno financiranje pokojninskega sistema je leta 2004 bilo v vrednosti 3,8 % BDP. Starostna in invalidska pokojnina za zaposlene v kmetijstvu se večinoma (do 90 %) financira iz državnega proračuna (1,7 % BDP, leta 2004). Minimalna pokojnina ter prispevki v času prekinitve dela (porodniška, čas prejemanja nadomestila za brezposelne, čas za nego otroka) se financirajo iz davkov (ali drugih javnih virov).
Portugalska	Prispevek za sistem socialnega zavarovanja je: - 34, 75 % (leta 2004). Delodajalec: 23,75 % Delavec: 11 % Samozaposleni: 25,4 % za obvezno zavarovanje (porodniška, starostna, invalidska in vdovska pokojnina). Lahko še	Višina plače, do katere se plačuje prispevek, ni limitirana. Prispevek za sistem socialnega zavarovanja vključuje pokojninsko zavarovanje ter zavarovanje za primer brezposelnosti, bolniškega dopusta, porodniškega dopusta, profesionalnih bolezni, varstva v družini itd.

	6,6 % v primeru, ko potrebujejo dodatno zavarovanje.	
Romunija	Prispevek za javno pokojnino (*public pension*): - v povprečju 31,5 % od bruto plače. Delodajalec: 22 % Delavec: 9,5 %	Plačevanje prispevka je limitirano do maksimalnega zneska petkratne povprečne pokojnine v državi.
Slovaška	- 24 % (leta 2005) Delodajalec: 17 % (14 % za starostno pokojnino, 3 % za invalidsko pokojnino). Delavec: 7 % (4 % za starostno pokojnino, 3 % za invalidsko pokojnino). Delodajalci dodatno plačujejo še 4,75 % od plač v Rezervni solidarni sklad.	Leta 2005 je ustanovljen nov obvezni pokojninski sistem (*mandatory funded pension scheme*). Delavcu, ki se vključi v novi sistem se polovica prispevka za starostno pokojnino (9 %) prenese na osebni račun pri zasebnem skladu. Z uvajanjem novega sistema je ustvarjen deficit v financiranju pokojnin iz socialnega zavarovanja (1,3 % BDP od leta 2006).
Španija	Prispevek za sistem socialnega zavarovanja (razen nadomestila za zdravstveno nego in brezposelnost), vključujoč pokojnine je: - 28, 3 % od prispevne osnove (*contribution base*). Delodajalec: 23,6 % Delavec: 4,7 %	Vlada vsako leto določi maksimalno in minimalno vrednost prispevne osnove (*contribution base*) za različne skupine delavcev. Od 2002 leta imajo vse kategorije delavcev skupen maksimalni prispevni limit. Zaposleni v kmetijstvu plačujejo 11,5 % od prispevne osnove, ki jo glede na kategorije delavcev določi vlada za vsako leto posebej. Javni uslužbenci plačujejo 1,69 % osnove (ki je različna za 5 skupin javnih uslužbencev). Država financira dodatnih 5,07 %. Samozaposlena oseba plačuje 29,8 % od prispevne osnove, ki pa jo sama določi v razponu med 755 EUR in 2.732 EUR. Samozaposleni v kmetijstvu plačujejo 18,75 % od prispevne osnove, ki znaša 597 EUR.
Švedska	Namenski prispevek za financiranje pokojnine (*income pension*) in premijske pokojnine (PPM) je: - 18,5 % (16 % pokojnina, 2,5 % PPM pokojnina). Delodajalec: 10,21 % (do določenega dohodkovnega praga); 5,105 % (nad pragom)[16] Delavec: 7 % do 8,07 % (odvisno od	Dohodkovni prag je leta 2004 znašal 42.300 SEK (4.000 EUR). Dohodkovni prag je indeksiran - odvisen je od povprečnega dohodka. Samozaposleni in javni uslužbenci nimajo posebnega pokojninskega sistema. Sistem premijskih pokojnin (PPM) je

	dohodka)	bil uveden 1998 leta. Del prispevka (2,5 %) se vplačuje na osebne račune (*the premium reserve*). Glede teh zaposleni lahko izbirajo med 600 investicijskimi skladi oziroma, če sami ne izberejo sklada, se sredstva vplačujejo na javni sklad (*Premium Savings Fund*) (podatek iz leta 2004). Minimalna pokojnina, invalidska in vdovska pokojnina ter prispevki v času, ko je delo prekinjeno (*carreer breaks*) se financirajo iz davkov.
Velika Britanija	Prispevek za socialno zavarovanje (*National Insurance Contribution*, NICs) pokriva osnovno državno pokojnino (*Basic State Pension*) in dodatne pokojninske sheme SERPS in SSP (*Earnings-Related Pension Scheme*) ter je v letih 2005-06 znašal: - 1. razred *(Class 1)*: delodajalec**: 12,8 %** za vse bruto dohodke med 94 funtov (108 EUR) in 630 funtov (721 EUR) na teden; delavec: **11 %** - nad zgornjim pragom (630 funtov) delodajalec plačuje večino prispevka. Od leta 2003 delavec plačuje 1 % od dohodka nad zgornjim pragom; - za dohodek pod spodnjim pragom (94 funtov) se prispevek ne plačuje; - samozaposlena oseba z letnim dohodkom nad 4.345 funtov (4.971 EUR) plačuje pavšalni del ter del prispevka, ki je odvisen od profita. Prispevek za 2. razred (*Class 2*) je 2,10 funtov na teden. Dodatno pa plačujejo še 7 % od dobička med 4.895 funtov in 32.769 funtov letno. Od leta 2003 se plačuje 1 % od dobička nad zgornjim pragom (32.769 funtov). - tisti, ki niso zaposleni ali živijo v tujini, lahko plačujejo prostovoljen prispevek za socialno zavarovanje (*Class 3*), ki znaša 7,35 funtov tedensko.	Pavšalna osnovna državna pokojnina pokriva vse zaposlene med 16. in 65. letom z minimalnim dohodkom 94 funtov na teden. Prispevek za socialno zavarovanje (NICs) financira vsa nadomestila in prejemke znotraj sistema socialne varnosti (ne pa tudi iz osnove zdravstvenega zavarovanja). Oseba, ki ima več služb, plačuje prispevek v vsaki službi do maksimalnega zneska - (53kratni zgornji prag zmanjšan za vrednost spodnjega praga).

Vir: Pokojninski sistemi v državah EU, Raziskovalno dokumentacijski sektor Državnega zbora, 2009; Social Security Programs Throughout the World: Europe (2008)

Dodatno pokojninsko zavarovanje

Med državami se dodatni pokojninski sistemi, tako glede obstoječih predpisanih oblik, višine olajšav, nujnosti vključenja, vezavo na zavarovalniške produkte, zelo razlikujejo.

V splošnem so naložbeni pokojninski načrti v drugih pravnih sistemih organizirani v dveh temeljnih oblikah in sicer kot sistem vnaprej določenih pravic (*defined benefit*) ali kot sistem vnaprej določenih vplačil (*defined contribution*). Značilnosti sistema vnaprej določenih pravic je v tem, da je višina dodatne pokojnine jasno določena v pravilih samega načrta in je običajno določena glede na dobo zaposlitve pri delodajalcu in zadnjo plačo. Značilnosti sistema vnaprej določenih prispevkov pa je v tem, da so prejemki člana določeni zgolj na osnovi vplačanih prispevkov in donosov, doseženih z upravljanjem teh sredstev. Gre za novejšo obliko dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki je bila leta 2000 uvedena tudi pri nas.

Pokojninski načrti v okviru drugega stebra so trenutno po svetu, kljub ogromnim težavam, s katerimi se v po letu 2000 soočajo, še vedno večinoma organizirani po načelu vnaprej določenih pravic Takšnih načrtov je v okviru drugega stebra pokojninskega sistema EU nekaj manj kot 75 % (šteto skupaj z mešanimi načrti, torej tistimi, ki vključujejo tako elemente sistema z vnaprej določenimi vplačili kot tiste z vnaprej določenimi pravicami), čeprav se trenutno dogaja strukturni premik proti sistemom z vnaprej določenimi vplačili. Delodajalci zaradi velikih deficitov zapirajo tovrstne načrte za nove člane ter spodbujajo delojemalce, da se vključijo v načrte z vnaprej določenimi vplačili. Sheme z vnaprej določenimi pravicami so značilne predvsem za ZDA, Nemčijo, Portugalsko, Nizozemsko in Veliko Britanijo.

NIZOZEMSKA

Nizozemska je v okviru kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu II. steber) dosegla visoko stopnjo vlaganj, ki jih lahko izrazimo že v odstotkih bruto domačega proizvoda. Kljub temu, da vključenost v II. steber ni obvezna, je v okviru pravega poklicnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja zavarovanih čez 90% zavarovancev.

Pokojnina, do katere so zavarovanci dodatnega pokojninskega zavarovanja upravičeni po izpolnitvi zakonsko določenih pogojev in pogojev posameznih pokojninskih načrtov, predstavlja okoli 40% celotnega dohodka iz naslova starostnega zavarovanja in je s tem izenačena z odstotkom, ki ga predstavlja dohodek iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja I. stebra.

Večina pokojninskih načrtov je dogovorjenih s socialnimi partnerji in predstavljajo pomemben del socialnega dialoga. Dodatno pokojninsko zavarovanje je lahko organizirano kot sistem določenega prispevka ali pa kot sistem določenega prejemka, pri čemer slednji prevladuje. V sistemu določenega prejemka sponzor (npr. delodajalec, sektor) zagotavlja določeno višino pokojnine v obdobju upokojitve. Takšni pokojninski načrti temeljijo na načelih solidarnosti, kolektivnosti in nepretrganosti. Tveganje, ki izhaja iz naložb, rent in dolgoživosti je porazdeljeno med zavarovance in sponzorja pokojninskega načrta, ki mora zagotoviti tudi dodatna finančna sredstva v primeru, ko pokojninski sklad ne bi več mogel pokrivati svojih obveznosti. V sistemu oblikovanega prispevka se sponzor pokojninskega

načrta zaveže, da bo na račune posameznih zavarovancev vplačeval premijo dodatnega pokojninskega zavarovanja v določeni višini. Povprečni nizozemski pokojninski sklad je na koncu leta 2003 zagotavljal 7% donosnost na vplačane premije pokojninskega zavarovanja.

POLJSKA

Na Poljskem je moč najti določene karakteristike II. stebra pokojninskega zavarovanja v okviru individualnega dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu III. steber), ki je običajno kombinacija kolektivnih in individualnih dodatnih pokojninskih zavarovanj. Poljski sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja razlikuje med kvalificiranimi pokojninskimi načrti III. stebra, ki so organizirani prostovoljno in nekvalificiranimi pokojninskimi načrti III. stebra, v obliki *»stock-option«* načrtov ali *»stock-purchase«* načrtov.

Pokojninski načrti kvalificiranega III. stebra pokojninskega in invalidskega zavarovanja vključujejo posebno obliko zavarovanja, t.j. Pokojninski program delojemalcev (EEP), ki ga lahko izvajajo:

- pokojninski sklad delojemalcev;
- investicijski sklad na podlagi pogodbe;
- zavarovalnica na podlagi pogodbe ter
- vzajemno zavarovalno združenje na podlagi pogodbe.

Pri oblikovanju takšnih programov igrajo pomembno vlogo sindikati. Do konca leta 2002 je takšne pokojninske načrte vzpostavilo 197 delodajalcev. Delodajalec vplačuje prispevke v višini do 7 % plače, prav tako pa lahko v takšne sklade prispevajo tudi delojemalci sami. Takšne načrte bi lahko šteli kot pokojninske načrte pravega poklicnega pokojninskega zavarovanja kot ga poznajo države članice EU. V letu 2004 je 230 programov (EEP) pokrivalo le 1 % zaposlenih.

Tretji steber, v obliki kot ga pozna terminologija EU, na Poljskem ostaja zanemarljiv, tako glede na zbrana sredstva zavarovancev kot tudi glede na število zavarovancev. Na Poljskem je v III. steber vključenih 49.298 zavarovancev z zbranimi 36 milijoni evrov sredstev.

V okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja na Poljskem poznajo sledeče omejitve naložb:

- za naložbe v delnice ni omejitev, vendar pa se lahko vloži največ v 10 % delnic posameznega izdajatelja;
- naložbe v nepremičnine so prepovedane;
- naložbe v ustanoviteljsko podjetje ne smejo znašati več kot 12.5 % v primeru, ko se s sredstvi trguje na organiziranem trgu, drugače pa največ do 5 %;
- naložbe v sredstva, nominirana v drugih valutah, ne smejo znašati več kot 5 %.

Pri Pokojninskih programih delodajalcev so prispevki delodajalcev in zaposlenih obdavčeni, vendar pa so obdavčenja oproščeni vsi dobički, ki se nanašajo na naložbe sredstev zavarovancev. Prav tako so davkov oproščene pokojnine iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja v obliki rent oziroma morebitno enkratno izplačilo sredstev.

Nadzor nad vsemi izvajalci pokojninskega in invalidskega zavarovanja na Poljskem opravlja KNUiFE.

LATVIJA

V Latviji ni vzpostavljenega pravega poklicnega pokojninskega zavarovanja kot ga pozna EU, vendar pa so v okviru III. stebra pokojninskega zavarovanja vzpostavljeni tako pokojninski načrti individualnega zavarovanja kot tudi kolektivnega zavarovanja. V letu 2005 so v Latviji delovali en zaprti sklad *(»Pirmais slegtais pesiju«)*, kamor se premije vplačujejo za zaposlene pri dveh največjih podjetjih v Latviji – Lattelecom in Latvengro) in trije odprti skladi dodatnega pokojninskega zavarovanja (»Pensju fonds Baltikums«, »Parekss atklatais pensiju fonds« in »Unipensija«).
Zaprti in odprti skladi so v latvijski zakonodaji definirani na naslednji način:

- Zaprti pokojninski sklad: člani takšnega sklada so lahko samo tisti posamezniki, ki so ob trenutku vključitve v sklad zaposleni pri ustanovitelju oziroma ustanoviteljih pokojninskega sklada.
- Odprti pokojninski sklad: člani takšnega sklada lahko postanejo posamezniki, ki direktno ali preko delodajalca sklenejo pogodbo in se včlanijo v skladu z zakonsko določenimi pogoji. Ustanovitelji takšnih skladov smejo biti le banke oziroma zavarovalnice, ki izvajajo življenjska zavarovanja.

Za naložbe sredstev, zbranih po teh pokojninskih načrtih, je manj omejitev kot za tista sredstva, ki so naložena v sklade I. stebra pokojninskega zavarovanja (Latvija pozna posebni naložbeni sistem pokojninskega zavarovanja tudi v okviru I. stebra, ki dopolnjuje *pay-as-you-go* sistem). Kljub temu je uspešnost takšnih pokojninskih načrtov še vedno omejena. Do konca leta 2003 je bilo vanje vključenih le 20.064 članov, ki so imeli zbranih 23 milijonov evrov.

Latvija pozna naslednje naslednje omejitve naložb:

- za naložbe v delnice sicer ni omejitev, vendar pa se lahko vloži največ v 10 % delnic posameznega izdajatelja,
- naložbe v nepremičnine smejo znašati največ 15 % vseh sredstev, vendar pa smejo predstavljati največ 10 % vrednosti ene nedeljive nepremičnine,
- naložbe v delnice in obveznice ustanovitelja kot tudi podjetja, ki upravlja s sredstvi, ne smejo znašati več kot 5 %,
- naložbe v sredstva, nominirana v tuji valuti ne smejo znašati več kot 30 %, vendar pa največ 10 % v eno izmed tujih valut. Sredstva so lahko naložena izključno v države EU, EGP in na baltiške trge.

Prispevki so opravičeni od plačila dohodnine, vendar največ v višini 10 % bruto plače. Prav tako so davkov oproščeni dobički od uspešnega nalaganja sredstev, nabranih v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja. Enkratno izplačilo sredstev je obdavčeno.
Izplačilo ob izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do dodatne starostne pokojnine je možno na dva načina, in sicer v obliki rente ali enkratnega izplačila.
Nadzor nad izvajalci pokojninskih načrtov opravlja Komisija za finance in kapitalske trge, ki je za svoje delo odgovorna parlamentu.

- izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti Evropske unije in korelacijska tabela, če gre za prenos direktive.

Izjava o skladnosti (pdf. format) – izvoz iz baze RPS

Glej prilogo

Korelacijska tabela (pdf. format) – izvoz iz baze RPS

Glej prilogo

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

- razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel

Postopki za uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se ne spreminjajo.

- ukinitev postopka ali odprava administrativnih bremen,

  a) Uveljavljanje pravice do varstvenega dodatka je bilo s 1. 1. 2012 preneseno skladno z Zakonom o socialno varstvenih prejemnik na Centre za socialno delo. Dokazila o dohodkih, ki vplivajo na uveljavljanje te pravice, bo organ pridobival po uradni dolžnosti.

  b) V predlog ZPIZ-2 ni več vključene obveznosti vlaganja dokazil o šolanju.

  c) Če pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta sklenejo delodajalec in delavci, neposredno na zboru delavcev, ni več treba, da sklep o sklenitvi pogodbe potrdi notar v notarskem zapisniki.

- spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj izvajanja dejavnosti oziroma obveznosti /

- podatki oziroma dokumenti, potrebni za izvedbo postopka, ki jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti in način pridobivanja

Skladno z 12. členom predloga ZPIZ-2 Zavod za izvajanje obveznega zavarovanja pridobiva potrebne podatke iz uradnih evidenc o zavarovancih in uživalcih pravic po tem zakonu brez njihove predhodne pisne privolitve, vključno s podatki, ki so davčna tajnost. Upravljavci uradnih evidenc so dolžni zavodu zahtevane podatke posredovati brezplačno.

- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitev obstoječih organov /

- ali bo izvajanje postopkov in dejavnosti zahtevalo nove kadre, ali so izvajalci primerno usposobljeni ali bo potrebno dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva, /

- ali bo ukinitev postopkov in dejavnosti imela za posledico zmanjšanje kadrov ter finančnih in materialnih sredstev; /

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

- dokumentacija, ki jo je stranka dolžna predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov, /

- stroški, ki jih bo imela stranka ali razbremenitev stranke, /
- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo. /

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike /

- posledice na kakovost zraka,
- posledice na cilje upravljanja voda,
- posledice na kakovost ali vire prsti,
- posledice na podnebne spremembe,
- posledice na biotsko raznovrstnost, varovana območja in zavarovana območja,
- posledice na nastajanje in ravnanje z odpadki,
- posledice na verjetnost ali stopnjo tveganj za okolje,
- posledice aktivnosti podjetij na okolje,
- posledice za organizacijo dejavnosti v prostoru in rabo prostora,
- posledice na prostorsko identiteto,
- posledice na varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami:

- preprečevanje nastanka oziroma zmanjšanja posledic naravnih in drugih nesreč,
- zaščita, reševanje in pomoč ob nesreči.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

- posledice na poslovne stroške in poslovanje,
  S predlogom zakona se za posamezne skupine zavarovancev dvigujejo osnove za plačilo prispevkov. Za samozaposlene se dviguje osnova za plačevanje prispevkov iz sedaj določene minimalne plače na najmanj 60 % povprečne plače. Za družbenike se dviguje osnova za plačevanje prispevkov iz sedaj določene najnižje pokojninske osnove na 90 % povprečne plače.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

- posledice na zaposlenost in trg dela,

  Povišana stopnja zaposlenosti v starostni skupini 55 – 65 let.
- posledice na standarde in pravice v zvezi s kakovostjo dela, /
- posledice na socialno vključenost in zaščito določenih skupin, /
- posledice na pravice iz starševskega varstva in družinskih prejemkov ter na družinska razmerja, /
- posledice na enakost spolov,

  Izenačitev starostnega pogoja za pridobitev pravice do starostne pokojnine.
- posledice na enako obravnavo družbenih skupin glede na različne osebne okoliščine (nediskriminacija), /
- posledice na sodno varstvo in učinkovito sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, /
- posledice na upravljanje, udeležbo, dobro asimilacijo, dostop do sodišč, medije in

etiko,

V okviru prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja se ustanavljajo posebni odbori pokojninskih skladov, v katerih bodo sodelovali predstavniki delodajalcev in članov.

- posledice na javno zdravje, /
- posledice na zdravstveno varstvo /

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

- posledice na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja,

Zakon sledi začrtanim ciljem v dokumentu: Vlada RS; Slovenska izhodna strategija, februar 2010.

- posledice na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna, /
- posledice na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij; /

6.6 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona
   - ciljnim skupinam (seminarji, delavnice),
   - širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve):
     a. publikacija, posredovana vsem gospodinjstvom v RS
     b. odprte brezplačne telefonske številke za vprašanja državljanov pri Zavodu in UKOM-u
     c. okrogle mize po Sloveniji

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa
   - zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,
   - organi, civilna družba,
   - metode za spremljanje doseganja ciljev,
   - merila za ugotavljanje doseganja ciljev,
   - časovni okvir spremljanja za pripravo poročil,
   - roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

(navedba argumentov in posledic, ki v konkretnem primeru narekujejo predlaganje nujnega ali skrajšanega postopka,
razen za predlog zakona o ratifikaciji mednarodne pogodbe, ki se v skladu s 169.člen Poslovnika Državnega zbora obravnava po nujnem postopku)
/

VI. PRILOGE

- *osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona,*
- *analize, študije,*
- *vprašalniki,*
- *ankete,*
- *pobude in predlogi, ki so neposredno vplivali na odločitev za predlog zakona,*
- *drugo.*

Z A K O N

O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU (ZPIZ-2)

PRVI DEL
SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen
(vsebina in področje zakona)

(1) S tem zakonom se ureja sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, sistem obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja in sistem prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

(2) S tem zakonom se v slovenski pravni red prenašata Direktiva Sveta 98/49/ES z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti (UL L št. 209 z dne 15. julija 1998, str. 46) in Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2003/41/ES z dne 3. junija 2003 o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (UL L št. 235 z dne 23. septembra 2003, str. 10) zadnjič spremenjena z Direktivo 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) (UL L št. 335 z dne 17. 12. 2009, str. 1).

2. člen
(temeljna načela in obseg zavarovanja)

(1) Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi medgeneracijske solidarnosti (v nadaljnjem besedilu: obvezno zavarovanje) obsega obvezno in prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje ter pravice in obveznosti iz obveznega zavarovanja za primer starosti, invalidnosti in smrti, določene na podlagi dela, prispevkov, ter po načelih vzajemnosti in solidarnosti. Obvezno zavarovanje temelji na odgovornosti Republike Slovenije, delodajalk ali delodajalcev (v nadaljnjem besedilu: delodajalec) in na osebni odgovornosti zavarovank ali zavarovancev (v nadaljnjem besedilu: zavarovanec) za izvajanje zavarovanja.

(2) Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: poklicno zavarovanje) obsega obvezno vključitev v poklicno zavarovanje ter pravice in obveznosti iz zavarovanja za primer starosti in smrti, določene na podlagi vplačil v to obliko zavarovanja.

(3) Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: dodatno zavarovanje) obsega vključitev v kolektivno in individualno dodatno zavarovanje ter pravice in obveznosti iz zavarovanja za primer starosti in smrti, določene na podlagi vplačil v to obliko zavarovanja.

(4) Poklicno zavarovanje in dodatno zavarovanje iz drugega in tretjega odstavka tega člena temeljita na odgovornosti Republike Slovenije, upravljavcev, delodajalcev in na osebni odgovornosti zavarovancev in varčevalk ali varčevalcev (v nadaljnjem besedilu: varčevalec).

3. člen
(pravice)

(1) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljajo pravice do pokojnine, pravice na podlagi invalidnosti, pravica do letnega dodatka in pravica do dodatka za pomoč in postrežbo.

(2) S poklicnim zavarovanjem se zagotavlja pravica do poklicne pokojnine.

(3) Z dodatnim zavarovanjem se zagotavljata pravica do dodatne starostne pokojnine ter pravica do predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente.

4. člen
(značilnosti pravic)

(1) Pravice iz obveznega zavarovanja so neodtujljive osebne pravice, ki jih ni mogoče prenesti na drugega in ne podedovati, z izjemo zapadlih denarnih zneskov, ki niso bili izplačani do smrti uživalke ali uživalci (v nadaljnjem besedilu: uživalec).

(2) Pravice iz obveznega zavarovanja ne zastarajo, z izjemo dospelih neizplačanih zneskov pokojnin in drugih denarnih prejemkov v primerih, določenih s tem zakonom.

(3) Pravic iz obveznega zavarovanja ni mogoče odvzeti, zmanjšati ali omejiti, razen v primerih, ki jih določa ta zakon.

(4) Pravice iz poklicnega zavarovanja ter dodatnega zavarovanja so neodtujljive osebne pravice, ki jih ni mogoče prenesti na drugega in ne podedovati, razen pravice do izplačila odkupne vrednosti premoženja po smrti člana.

5. člen
(naloge Republike Slovenije)

(1) Republika Slovenija zagotavlja delovanje obveznega zavarovanja z določanjem stopnje prispevkov, obveznosti plačevanja prispevkov delodajalcev in zavarovancev, s pravili, ki urejajo obveznost prijave v zavarovanje, z načinom odmere, plačila in izterjave prispevkov, pogojev za priznanje, odmero in uživanje pravic, z urejanjem sistema matične evidence in nadzorom nad zagotavljanjem individualnih pravic.

(2) Republika Slovenija zagotavlja upravičenkam ali upravičencem (v nadaljnjem besedilu: upravičenec) izplačevanje pokojnin in drugih prejemkov iz

obveznega zavarovanja po tem zakonu tudi v primeru, ko odhodki Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod) presegajo prihodke od prispevkov za obvezno zavarovanje. V tem primeru se razlika pokrije iz državnega proračuna oziroma iz drugih virov.

(3) Republika Slovenija zagotavlja delovanje poklicnega pokojninskega zavarovanja ter dodatnega zavarovanja in nadzoruje poslovanje nosilcev te oblike zavarovanja.

6. člen
(obveznost zavarovanja)

(1) V obvezno zavarovanje so vključene osebe ob izpolnjevanju pogojev, ki jih določa ta zakon ali mednarodna pogodba.

(2) Zavarovalno razmerje nastane na podlagi tega zakona z vzpostavitvijo pravnega razmerja, ki je podlaga za obvezno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: zavarovalna podlaga).

(3) Nastanek in prenehanje pravnega razmerja iz prejšnjega odstavka sporoči delodajalec ali drug zavezanec za prijavo nosilcu zavarovanja z obvezno prijavo ali odjavo v zavarovanje.

(4) Zavarovanci in delodajalci so dolžni davčnemu organu sporočati podatke, ki so potrebni za odmero oziroma obračun in plačilo prispevkov ter za nadzor nad plačevanjem in izterjavo prispevkov. Evidence, vzpostavljene za nadzor nad plačevanjem javnih dajatev, tvorijo enoten sistem.

(5) Če ta zakon ne določa drugače, so pravice iz obveznega zavarovanja sorazmerne zavarovančevi plači ali drugim dohodkom in vplačanim prispevkom.

7. člen
(pomen izrazov)

Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. brezposelni: fizična oseba, ki po predpisih, ki urejajo trg dela, prejema denarno nadomestilo za primer brezposelnosti, ter fizična oseba, ki je do izpolnitve minimalnih pogojev za upokojitev, upravičena do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje s strani Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod za zaposlovanje);
2. čisto vplačilo: vplačilo premije dodatnega zavarovanja, zmanjšane za vstopne stroške, ki pripadajo upravljavcu;
3. delovno razmerje: pravno razmerje, ki v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, nastane na podlagi pogodbe o zaposlitvi;
4. delna pokojnina: del starostne ali predčasne pokojnine, ki se izplačuje zavarovancu, ki ostane v zavarovanju, v višini sorazmerja s skrajšanjem ur opravljanja dela;

5. delodajalka ali delodajalec (v nadaljnjem besedilu: delodajalec): pravna oseba ali fizična oseba (v nadaljnjem besedilu: oseba), za katero druga oseba opravlja delo v skladu s predpisi o delovnih razmerjih ali na drugi pravni podlagi;
6. delovni čas: tedensko število ur dela, s katerim delavec po pogodbi o zaposlitvi opravlja delo;
7. delovna invalidka ali delovni invalid (v nadaljnjem besedilu: delovni invalid): zavarovanec, pri katerem je v skladu s tem zakonom ugotovljena invalidnost in je pridobil katero od pravic iz invalidskega zavarovanja;
8. dodatek za pomoč in postrežbo: denarni prejemek, ki ga upravičenec pridobi v primeru, ko ne more samostojno opravljati vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb;
9. dodatna pokojnina: pravica iz dodatnega zavarovanja, ki se izplačuje v obliki pokojninske rente;
10. dokupljena doba: obdobje, ki se šteje v zavarovalno dobo ob pogoju plačila prispevkov;
11. družinska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada družinskim članom umrle upokojenke ali upokojenca (v nadaljnjem besedilu: upokojenec) ali zavarovanca, ki je dopolnil določeno pokojninsko dobo, če izpolnjujejo pogoje, ki jih določa ta zakon;
12. invalidska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada zavarovancu ob nastanku invalidnosti, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom;
13. kmetica ali kmet (v nadaljnjem besedilu: kmet): oseba, ki opravlja kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnost, kot je določena s predpisi, ki urejajo kmetijstvo;
14. najnižja pokojninska osnova: najnižji znesek, od katerega se odmeri pokojnina, če je bil zavarovanec zavarovan od osnov, od katerih se v skladu s tem zakonom plačujejo prispevki za obvezno zavarovanje, ki ne omogočajo odmere pokojnine, ki upokojencu zagotavlja ustrezno socialno varnost;
15. najvišja pokojninska osnova: najvišji znesek, od katerega se odmeri pokojnina, ne glede na višino osnov, od katerih se v skladu s tem zakonom plačujejo prispevki za obvezno zavarovanje;
16. osnova: osnova, od katere se v skladu s tem zakonom plačujejo prispevki za obvezno zavarovanje;
17. poklicna pokojnina: prejemek iz poklicnega pokojninskega zavarovanja;
18. pokojnina: redni mesečni prejemek, ki temelji na pokojninskem in invalidskem zavarovanju in uživalcu zagotavlja materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti ali smrti zavarovanca;
19. pokojninska osnova: znesek valoriziranih osnov iz določenega obdobja, iz katerega se odmeri pokojnina;
20. pokojninska doba: zavarovalna in posebna doba, glede na katero se ugotavljajo pogoji za pridobitev pravice do pokojnine in glede na katero se določi odstotek za odmero pokojnine;
21. pokojninska družba: pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti dodatnega zavarovanja po tem zakonu;
22. pokojninski načrt: načrt poklicnega ali dodatnega zavarovanja, ki ureja temeljna razmerja med interesnimi skupinami v sistemu poklicnega ali dodatnega zavarovanja;
23. pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente: pokojninski načrt, ki določa pogoje in način izračunavanja ter način izplačevanja pokojninske rente;

24. polni delovni čas: tedensko število ur, ki je kot polni delovni čas določeno s predpisi, ki urejajo delovna razmerja;
25. polni zavarovalni čas: tedensko število ur, ki velja za izvajanje zavarovanja oseb, ki niso v delovnem razmerju, in znaša 40 ur;
26. posebna doba: obdobja, ki se v skladu s tem zakonom štejejo v pokojninsko dobo ne glede na plačilo prispevkov, ki pa brez zakonsko minimalno določene zavarovalne dobe ne daje pravice do pokojnine;
27. predčasna dodatna pokojnina: pravica iz dodatnega zavarovanja, ki pripada članu ob dopolnitvi določene starosti, če izpolnjuje določene pogoje in ni več vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, in se izplačuje v obliki pokojninske rente;
28. predčasna pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada zavarovancu ob dopolnitvi določene starosti in pokojninske dobe, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom in nima pravice do starostne pokojnine;
29. prenos: prenos sredstev med pokojninskimi skladi različnih upravljavcev v sistemu dodatnega zavarovanja;
30. prispevki: zneski, ki jih zavezanci za plačilo prispevkov plačajo v korist zavarovanca v obvezno ali poklicno zavarovanje in ki se upoštevajo pri določanju pravic iz zavarovanja;
31. prišteta doba: del obdobja med nastankom invalidnosti in določeno starostjo, ki se upošteva pri odmeri invalidske pokojnine kot navidezna pokojninska doba;
32. sistem dodatnega zavarovanja: sistem, ki s pomočjo davčnih olajšav omogoča članom kolektivno in individualno dodatno zavarovanje, katerega namen je pridobitev pravice do predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente ali pravice do dodatne pokojnine;
33. starostna pokojnina: pokojninski prejemek brez odbitkov, ki pripada zavarovancu ob dopolnitvi predpisane starosti in pokojninske dobe, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom;
34. šolanje: čas, v katerem je oseba vključena v javno priznani sistem dodiplomskega ali podiplomskega izobraževanja, vključno s srednješolskim izobraževanjem in izobraževanjem po predpisih o izobraževanju odraslih, in v katerem ne izpolnjuje pogojev za obvezno zavarovanje, lahko pa je prostovoljno vključena v obvezno zavarovanje;
35. uživalec poklicne pokojnine ali pokojninske rente: oseba, ki v skladu s tem zakonom in pokojninskim načrtom prejema poklicno ali dodatno pokojnino;
36. uživalec pokojnine: oseba, ki ima v skladu s tem zakonom, predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, ali mednarodno pogodbo pravico do uživanja pokojnine iz obveznega zavarovanja;
37. vdovska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada preživelemu zakonskemu partnerju po umrlem zavarovancu ali uživalcu pokojnine, ob izpolnjevanju določenih pogojev pa tudi razvezanemu zakoncu ali partnerju v zunajzakonski skupnosti, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta zakon;
38. vzajemni sklad: vzajemni sklad po zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje;
39. zavarovalna doba: obdobje, ko je bil zavarovanec obvezno ali prostovoljno vključen v obvezno zavarovanje, ter obdobja, za katera so bili plačani prispevki;
40. zavarovalna podlaga: pravno razmerje, ki je podlaga za nastanek zavarovalnega razmerja;
41. zavarovalni čas: tedensko število ur, s katerim je v obvezno zavarovanje vključena oseba, ki opravlja dejavnost oziroma je zavarovana na drugi podlagi;

kot zavarovalni čas šteje tudi čas dela iz naslova več zavarovalnih razmerij in pomeni razliko med delovnim časom in polnim zavarovalnim časom;

42. zavarovanec: oseba, ki je v skladu s tem zakonom obvezno ali prostovoljno vključena v obvezno zavarovanje.

8. člen
(financiranje)

(1) Obvezno zavarovanje financirajo zavarovanci, delodajalci in Republika Slovenija. Obvezno zavarovanje se financira tudi iz drugih virov, določenih s tem zakonom.

(2) Poklicno zavarovanje financirajo delodajalci.

(3) Dodatno zavarovanje financirajo člani in delodajalci.

9. člen
(nosilec in izvajalec obveznega zavarovanja)

(1) Nosilec in izvajalec obveznega zavarovanja je zavod, ki ima status javnega zavoda.

(2) Zavod je pravna oseba. Sedež zavoda je v Ljubljani.

10. člen
(nosilci poklicnega in dodatnega zavarovanja)

(1) Nosilec poklicnega zavarovanja je sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

(2) Nosilci dodatnega zavarovanja so pokojninski skladi.

11. člen
(postopek)

Pravice iz obveznega zavarovanja se uveljavljajo pri zavodu po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, če s tem zakonom ni določeno drugače.

12. člen
(zagotavljanje podatkov za izvajanje obveznega zavarovanja)

(1) Zavod za izvajanje obveznega zavarovanja pridobiva potrebne podatke o zavarovancih in uživalcih pravic po tem zakonu iz uradnih evidenc brez njihove predhodne pisne privolitve, vključno s podatki, ki so davčna tajnost. Upravljavci

uradnih evidenc so dolžni zavodu zahtevane podatke posredovati brezplačno. Pridobitev podatkov se lahko omogoči tudi avtomatsko.

(2) Podatke iz prejšnjega odstavka zavod pridobiva tudi o družinskih članih zavarovancev in uživalcev pravic po tem zakonu, če so ti potrebni za ugotavljanje pravic in obveznosti zavarovancev in uživalcev pravic po tem zakonu.

DRUGI DEL
OBVEZNO ZAVAROVANJE

I. poglavje: ZAVAROVANCI

13. člen
(obvezno zavarovane osebe)

(1) Obvezno se zavarujejo fizične osebe (v nadaljnjem besedilu: zavarovanci), ki z delom ali opravljanjem dejavnosti, prejemanjem nadomestil po predpisih o urejanju trga dela, predpisih o starševstvu ali na drug način ustvarjajo oziroma imajo določene dohodke.

(2) Če oseba hkrati izpolnjuje pogoje za vključitev v obvezno zavarovanje po več zavarovalnih podlagah, določenih v tem zakonu, se obvezno zavaruje po tisti zavarovalni podlagi, ki je v tem zakonu navedena pred drugimi, razen če po zavarovalni podlagi, ki je v tem zakonu navedena pred drugimi zavarovalnimi podlagami, ni zavarovana za polni delovni čas.

(3) Zavarovanci so tudi osebe, ki se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje.

14. člen
(delavci v delovnem razmerju)

(1) Obvezno se zavarujejo delavci v delovnem razmerju na območju Republike Slovenije.

(2) Obvezno se zavarujejo izvoljeni ali imenovani nosilci javne ali druge funkcije v organih zakonodajne, izvršilne ali sodne oblasti v Republiki Sloveniji ali v organih lokalne samouprave, če prejemajo za to funkcijo plačo.

(3) Obvezno se zavarujejo tudi delavci, ki so v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v Republiki Sloveniji, ki so bili poslani na delo v tujino in niso obvezno zavarovani po predpisih države, v katero so bili poslani, če z mednarodno pogodbo ni drugače določeno.

(4) Obvezno se zavarujejo tudi delavci, ki so na območju Republike Slovenije v delovnem razmerju pri mednarodnih organizacijah in ustanovah, tujih diplomatskih in konzularnih predstavništvih, če posebni predpis ali mednarodna pogodba ne določa drugače.

(5) Obvezno se zavarujejo državljanke ali državljani (v nadaljnjem besedilu: državljan) Republike Slovenije, ki so v delovnem razmerju v tujini, če so bili neposredno pred odhodom v tujino zavarovani na ozemlju Republike Slovenije ali so imeli pred odhodom v tujino stalno prebivališče na ozemlju Republike Slovenije in niso za ta čas obvezno zavarovani pri tujem nosilcu zavarovanja ali so obvezno zavarovani, pa teh pravic ne morejo uživati zunaj te države.

(6) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v tujini, za katere se v skladu s predpisi Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) uporablja zakonodaja Republike Slovenije.

15. člen
(samozaposlene osebe)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki v Republiki Sloveniji samostojno opravljajo pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost.

(2) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so v tujini vpisane v ustrezni register za opravljanje samostojne dejavnosti in se zanje v skladu s predpisi EU uporablja zakonodaja Republike Slovenije.

16. člen
(družbeniki)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so družbenice ali družbeniki (v nadaljnjem besedilu: družbenik) osebnih in kapitalskih družb v Republiki Sloveniji oziroma ustanoviteljice ali ustanovitelji (v nadaljnjem besedilu: družbenik) zadrug in so poslovodne osebe.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi z družbo, v kateri so imetniki poslovnega ali članskega deleža, delnic ali drugih pravic, na podlagi katerih imajo neposredno ali posredno najmanj 25 % glasovalnih pravic ali najmanj 25 % delež v kapitalu določene pravne osebe, se ne glede na določbo drugega odstavka 13. člena tega zakona prednostno zavarujejo po prejšnjem odstavku.

(3) Obvezno se zavarujejo tudi osebe, ki so ustanovitelji in poslovodne osebe zavodov, katerih ustanovitveni akti ne določajo, da se presežek prihodkov nad odhodki uporabi izključno za opravljanje in razvoj svoje dejavnosti.

(4) Osebe iz prejšnjega odstavka se, ne glede na določbo drugega odstavka 13. člena tega zakona, prednostno zavarujejo po prejšnjem odstavku.

17. člen
(kmetje)

(1) Obvezno se zavarujejo nosilci in člani kmetije po predpisih o kmetijstvu, ki samostojno opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost in imajo zdravstveno sposobnost za opravljanje te dejavnosti, ki jo ugotavlja služba medicine dela, če se ne šolajo in niso uživalci starostne, predčasne ali invalidske pokojnine, če ob vložitvi prijave v zavarovanje dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki ga določi ministrica ali minister (v nadaljnjem besedilu: minister), pristojen za kmetijstvo.

(2) Kot dohodek iz kmetijske dejavnosti se šteje dohodek, ugotovljen po predpisih, ki urejajo dohodnino, in sicer kot seštevek dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka druge kmetijske dejavnosti in dohodka dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

(3) Pod pogoji, ki so določeni s predpisi o morskem ribištvu, se za osebo iz prvega odstavka tega člena šteje tudi oseba, ki je vpisana v evidenco ribičev in opravlja dejavnost gospodarskega ribolova, pri čemer se za dohodek iz kmetijske dejavnosti šteje dohodek, dosežen z gospodarskim ribolovom.

(4) Obvezno se zavaruje tudi prenosnik kmetijskega gospodarstva, ki za prenos prejema rento iz naslova ukrepov kmetijske politike, če ni uživalec pokojnine.

18. člen
(drugo pravno razmerje)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki v okviru kakšnega drugega pravnega razmerja opravljajo delo in ne prejemajo pokojnine.

(2) Kot delo v okviru drugega pravnega razmerja iz prejšnjega odstavka šteje zlasti delo: po podjemni, avtorski ali drugi pogodbi civilnega prava; malo delo; kot prokurist ali poslovodna oseba po predpisih o gospodarskih družbah; na podlagi imenovanja v organe kapitalske ali osebne družbe, fundacije, zavoda, zadruge, zbornice, lokalne skupnosti ali druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava; na podlagi imenovanja za stečajnega upravitelja, likvidacijskega upravitelja ali upravitelja prisilne poravnave; na podlagi vpisa v register sodnih izvedencev ali sodnih cenilcev.

19. člen
(podlage v drugih predpisih)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, za katere tako določajo predpisi, ki urejajo trg dela, in sicer brezposelni, ki prejemajo denarno nadomestilo za primer brezposelnosti in osebe, ki so do izpolnitve minimalnih pogojev za upokojitev upravičene do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pri zavodu za zaposlovanje.

(2) Obvezno se zavarujejo osebe, za katere tako določajo predpisi, ki urejajo starševsko varstvo, in sicer eden od staršev, ki je upravičenec do starševskega dodatka, če ni obvezno zavarovan na drugi podlagi; delnega plačila za izgubljeni

dohodek; starševskega nadomestila in nima pravice do starševskega dopusta ter ni obvezno zavarovan na drugi podlagi; plačila sorazmernega dela prispevkov in pravice do dela s krajšim delovnim časom zaradi varstva in nege otroka za razliko do polnega delovnega časa.

(3) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so upravičene do nadomestila zaradi začasne nezmožnosti za delo po prenehanju delovnega razmerja v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstveno zavarovanje, če niso obvezno zavarovane na drugi podlagi.

(4) Obvezno se zavarujejo družinski pomočniki, upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek po predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke.

(5) Obvezno se zavarujejo osebe, ki izvajajo rejniško dejavnost v skladu s predpisi, ki urejajo izvajanje rejniške dejavnosti.

(6) Obvezno se zavarujejo osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo versko službo kot verski uslužbenci v skladu s predpisi, ki urejajo versko svobodo.

(7) Obvezno se zavarujejo vojaki na prostovoljnem služenju vojaškega roka in državljani med prostovoljnim usposabljanjem za zaščito in reševanje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(8) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so upravičene do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije po tem zakonu in niso obvezno zavarovane na drugi podlagi.

20. člen
(posebni primeri zavarovanja)

(1) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, je obvezno zavarovana oseba:
- ki samostojno opravlja pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost, vendar ni zavarovana po 15. členu tega zakona, pri opravljanju navedene dejavnosti;
- ki v okviru drugega pravnega razmerja opravlja delo iz 18. člena tega zakona za plačilo, vendar ni zavarovana na podlagi 16. ali 18. člena tega zakona, pri opravljanju tega dela.

(2) Oseba, ki opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost in ni zavarovana po 17. členu tega zakona, se lahko zavaruje za invalidnost ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju navedene dejavnosti.

(3) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu, so obvezno zavarovani:
- dijaki in študenti pri praktičnem pouku, pri opravljanju proizvodnega dela ali delovne prakse in na strokovnih ekskurzijah;
- otroci in mladostniki z motnjami v telesnem in duševnem razvoju pri praktičnem pouku v podjetjih za usposabljanje ali na obveznem praktičnem delu;
- osebe, ki so po končanem šolanju na prostovoljni praksi, ne glede na to, ali za to prakso prejemajo nagrado;

- vojaški invalidi, civilni invalidi vojne in druge invalidne osebe na poklicni rehabilitaciji oziroma usposabljanju pri praktičnih delih in vajah;
- osebe, ki se po predpisih, ki urejajo trg dela, ali po predpisih, ki urejajo zaposlovanje invalidov, usposabljajo z delom pri izvajalcu ukrepa aktivne politike zaposlovanja, razen oseb, ki opravljajo javna dela;
- osebe, ki na podlagi predpisov, ki urejajo prekrške in izvrševanje kazenskih sankcij, opravljajo določene naloge v splošno korist ali v korist lokalne skupnosti.

(4) Osebe na prestajanju kazni zapora in mladoletniki, proti katerim se izvršuje vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom, so pri delu, poklicnem izobraževanju in pri opravljanju dovoljenih dejavnosti v skladu s tem zakonom obvezno zavarovane tudi za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe zunaj dela, nastale zaradi višje sile.

(5) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu v primerih organizirane aktivnosti, so zavarovane osebe, ki:
- sodelujejo pri organiziranih delovnih akcijah, pri reševalnih akcijah ali pri zaščiti in reševanju v primerih naravnih in drugih nesreč;
- kot udeleženci mladinskih taborov v Republiki Sloveniji sodelujejo pri opravljanju del oziroma nalog na mladinskem taboru;
- opravljajo vojaško službo v rezervni ali vojni sestavi, nadomestno civilno službo ali službo v Civilni zaščiti oziroma se usposabljajo za opravljanje teh nalog na podlagi državljanske dolžnosti ali se usposabljajo na podlagi pogodbe o službi v rezervni sestavi Slovenske vojske, pogodbe o službi v Civilni zaščiti ali se usposabljajo za opravljanje obrambnih nalog ter nalog zaščite, reševanja in pomoči;
- kot člani operativnih sestav prostovoljnih gasilskih enot oziroma gasilskih organizacij opravljajo naloge pri gašenju požarov, zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, med izvajanjem požarne straže ali zavarovanja požarno nevarnih del, mest in javnih prireditev, na vajah in drugih oblikah usposabljanja ali pri javnih nastopih in demonstracijah gasilske dejavnosti za namen poučevanja in usposabljanja prebivalstva;
- kot člani gorske reševalne službe, jamarske reševalne službe, vodniki reševalnih psov ali potapljači in drugi reševalci in pripadniki operativnih sestav za zaščito, reševanje in pomoč v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami; ki opravljajo naloge v zvezi z zaščito, reševanjem in pomočjo ogroženim ljudem; naloge v zvezi z zaščito in reševanjem premoženja, okolja in kulturne dediščine ali se organizirano usposabljajo za navedene naloge;
- pomagajo policiji in pooblaščenim uradnim osebam državnih organov pri izpolnjevanju nalog s področja varstva ustavne ureditve, osebne varnosti občanov in varnosti premoženja, vzdrževanja javnega reda in miru, pri preprečevanju in odkrivanju kaznivih dejanj ter pri odkrivanju in prijemanju storilcev in pri varovanju pred kršitvami nedotakljivosti državne meje;
- opravljajo naloge policije kot osebe v rezervnem sestavu policije;
- opravljajo na poziv državnih in drugih pooblaščenih organov javno in drugo družbeno funkcijo ali državljansko dolžnost;
- kot športniki, šahisti, trenerji ali organizatorji v okviru organizirane športne ali šahovske dejavnosti sodelujejo pri športnih ali šahovskih akcijah.

21. člen
(pasivno zavarovanje)

Osebe, ki so bile obvezno zavarovane, so zavarovane za invalidnost, ki je posledica bolezni oziroma poškodbe zunaj dela, tudi po prenehanju obveznega zavarovanja, če ob nastanku invalidnosti izpolnjujejo predpisano pokojninsko dobo za pridobitev teh pravic in niso uživalci starostne, predčasne ali invalidske pokojnine.

22. člen
(trajanje zavarovanja)

(1) Če ta zakon ne določa drugače, traja zavarovanje od začetka pravnega razmerja, ki je podlaga za obvezno zavarovanje, do prenehanja takšnega razmerja.

(2) Obvezno zavarovanje oseb iz 15. člena tega zakona traja od dneva vpisa v poslovni register ali v drug register, ki je predpisan za določeno dejavnost, ali od dne izdaje dovoljenja za opravljanje samostojne dejavnosti do dneva izbrisa iz registra, začetka postopka osebnega stečaja, vrnitve ali odvzema takšnega dovoljenja ali z nastopom pravnomočnosti prepovedi opravljanja dejavnosti oziroma v drugih primerih od dneva začetka opravljanja samostojne dejavnosti in se zaključi s prenehanjem opravljanja te dejavnosti.

(3) Obvezno zavarovanje oseb iz 16. člena tega zakona traja od dneva vpisa v poslovni register ali v drug register kot poslovodna oseba do dneva izbrisa iz takšnega registra.

(4) Obvezno zavarovanje oseb iz 17. člena tega zakona nastopi z dnem izpolnitve pogojev po tem zakonu in preneha z dnem prenehanja pogojev, z uveljavitvijo pravice do pokojnine ali z dopolnitvijo starosti 63 let, ko lahko dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti presega dohodkovni pogoj, določen v prvem odstavku 17. člena tega zakona.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko zavarovanci iz 17. člena tega zakona ostanejo v zavarovanju, če med zavarovanjem prenehajo izpolnjevati pogoj dohodka iz prvega odstavka 17. člena tega zakona.

(6) Obvezno zavarovanje se za osebe iz 18. člena tega zakona vzpostavi po preteku koledarskega leta, ko se na podlagi podatkov Davčne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: davčna uprava) ugotovi skupni letni znesek vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij in se na njegovi podlagi ter z upoštevanjem drugih obveznih zavarovanj izračuna trajanje zavarovalne dobe.

23. člen
(prekinitev obveznega zavarovanja)

Obvezno zavarovanje se prekine v obdobju neplačanega dopusta, daljšega od 30 dni, suspenza pogodbe o zaposlitvi, pripora, prestajanja zaporne kazni ali izrečenega vzgojnega, varnostnega ali varstvenega ukrepa, zaradi katerega

zavarovanci iz 15., 16. in 17. člena tega zakona ne morejo opravljati dejavnosti ali dela več kot 6 mesecev.

24. člen
(obdobja zunaj dela, ko se obvezno zavarovanje ne prekine)

Zavarovanje zaposlenih v Republiki Sloveniji, državljanov Republike Slovenije, zaposlenih v tujini, samozaposlenih, družbenikov, ki so poslovodne osebe, in kmetov se ne prekine v obdobjih, ko:
- prejemajo nadomestilo plače za čas bolezni ali nadomestilo plače zaradi nege družinskega člana;
- prejemajo starševsko nadomestilo ali starševski dodatek;
- so na vojaških vajah ali na obrambnem usposabljanju oziroma na usposabljanju za delo v rezervni sestavi vojske ali policije ali delovanju v silah za zaščito, reševanje in pomoč oziroma so vpoklicani v Civilno zaščito do 14 dni ali s soglasjem delodajalca do 30 dni.

II. poglavje: PROSTOVOLJNA VKLJUČITEV V OBVEZNO ZAVAROVANJE

25. člen
(prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje)

(1) Oseba s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji, ki je dopolnila 15 let starosti in ne izpolnjuje pogojev za obvezno vključitev v zavarovanje po tem zakonu, se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje oseba v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom, vendar le za razliko do polnega delovnega časa.

(3) Prostovoljno se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi uživalci družinske oziroma vdovske pokojnine ter prejemnice ali prejemniki (v nadaljnjem besedilu: prejemniki) poklicne pokojnine do uveljavitve pravice do pokojnine iz obveznega zavarovanja.

(4) Zavod lahko osebo iz prvega odstavka tega člena pred vključitvijo v obvezno zavarovanje pošlje na predhodni zdravstveni pregled, na katerem se ugotovi, ali je zmožna za delo.

(5) Stroški pregleda iz prejšnjega odstavka bremenijo zavod.

TRETJI DEL
PRIDOBITEV IN ODMERA PRAVIC IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA

III. poglavje: SPLOŠNI POJMI

26. člen

(pravice iz obveznega zavarovanja)

(1) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljajo pravica do starostne, predčasne, invalidske, vdovske in dela vdovske pokojnine ter pravica do družinske in delne pokojnine.

(2) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljajo tudi pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti, in sicer: pravica do poklicne rehabilitacije, pravica do premestitve, pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, pravica do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, pravica do začasnega nadomestila, pravica do nadomestila za invalidnost in pravica do delnega nadomestila.

(3) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljata še pravica do letnega dodatka in pravica do dodatka za pomoč in postrežbo.

IV. poglavje: STAROSTNA IN PREDČASNA POKOJNINA

27. člen
(pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine)

(1) Zavarovanec pridobi pravico do starostne pokojnine pri starosti 65 let, če je dopolnil najmanj 15 let zavarovalne dobe.

(2) Ne glede na starost, določeno v prejšnjem odstavku, pridobi zavarovanka v obdobju od leta 2013 do leta 2015 starostno pokojnino, ko dopolni starost:

Leto	Leta	Meseci
2013	63	6
2014	64	0
2015	64	6

(3) V obdobju od 1.1.2013 do 31. 12. 2019 pridobi pravico do starostne pokojnine zavarovanec, ki je dopolnil 20 let pokojninske dobe in naslednjo starost:

Leto	Starost			
	Moški		Ženske	
	Leta	Meseci	Leta	Meseci
2013	63	6	61	6
2014	64	0	62	0
2015	64	6	62	6
2016			63	0
2017			63	6
2018			64	0
2019			64	6

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena, pridobi pravico do starostne pokojnine tudi zavarovanec, ki je dopolnil 60 let starosti in 40 let pokojninske dobe brez dokupa dobe (moški in ženska).

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka tega člena znašata v obdobju od uveljavitve tega zakona do 31. 12. 2018 starost in pokojninska doba brez dokupa (ženske) za pridobitev pravice do starostne pokojnine:

Leto	Starost		Pokojninska doba (ženske)
	Moški	Ženske	
	Leta Meseci	Leta Meseci	Leta Meseci
2013	58 4	58 0	38 4
2014	58 8	58 4	38 8
2015	59 0	58 8	39 0
2016	59 4	59 0	39 4
2017	59 8	59 4	39 8
2018		59 8	

(6) V pokojninsko dobo brez dokupa iz četrtega in petega odstavka se všteva obdobje efektivnega opravljanja dela in čas ko zavarovanec prejema nadomestilo v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju, predpisi o starševskem varstvu ter predpisi o zavarovanju za primer brezposlenosti.

28. člen
(znižanje starostne meje zaradi otrok in obveznega služenja vojaškega roka)

(1) Zavarovancu, ki je izpolnil pogoje iz četrtega odstavka prejšnjega člena in je skrbel za otroka v prvem letu otrokove starosti, se starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine, določena v četrtem odstavku prejšnjega člena, zniža za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki ima državljanstvo Republike Slovenije, če ni z mednarodnimi pogodbami drugače določeno, za 8 mesecev. Starostna meja se znižuje od 60. leta, pri čemer se ne more znižati pod 58 let.

(2) Do znižanja starostne meje iz prejšnjega odstavka je upravičena ženska, razen če je pravico do denarnega nadomestila iz naslova starševstva užival moški. Če sta bila do denarnega nadomestila iz naslova starševstva upravičena oba, sta do znižanja starostne meje iz prejšnjega odstavka upravičena v sorazmernem delu.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se v prehodnem obdobju do 31.12.2018 starostna meja zniža zavarovancu, ki je izpolnil pogoje iz drugega odstavka 29. člena tega zakona brez dokupa dobe, pri čemer se starost ne more znižati pod 58 let (moški) oziroma 56 let (ženske).

(4) Zavarovancu, ki je izpolnil pogoje iz četrtega odstavka prejšnjega člena, se starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine, določena v četrtem odstavku prejšnjega člena, zniža za čas obveznega služenja vojaškega roka, in sicer

v dolžini dveh tretjin dejanskega trajanja obveznega vojaškega. Starostna meja se znižuje od 60. leta, pri čemer se ne more znižati pod 58 let.

29. člen
(pogoji za pridobitev pravice do predčasne pokojnine)

(1) Zavarovanec pridobi pravico do predčasne pokojnine pri starosti 60 let, če je dopolnil 40 let pokojninske dobe.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka tega člena znašata v obdobju od uveljavitve tega zakona do 31. 12. 2018 starost in pokojninska doba (ženske) za pridobitev pravice do predčasne pokojnine:

Leto	Starost		Pokojninska doba (ženske)
	Moški	Ženske	
	Leta Meseci	Leta Meseci	Leta Meseci
2013	58 4	58 0	38 4
2014	58 8	58 4	38 8
2015	59 0	58 8	39 0
2016	59 4	59 0	39 4
2017	59 8	59 4	39 8
2018		59 8	

V. poglavje: ODMERA STAROSTNE IN PREDČASNE POKOJNINE

30. člen
(pokojninska osnova)

(1) Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove, ki jo tvori mesečno povprečje osnov za posamezno leto zavarovanja, od katerih so bili plačani prispevki za obvezno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: pokojninska osnova).

(2) Za izračun pokojninske osnove se upoštevajo osnove iz prejšnjega odstavka, zmanjšane za davke in prispevke, ki se plačujejo od plače po povprečni stopnji v Republiki Sloveniji, iz katerihkoli zaporednih 28 let zavarovanja od 1. januarja 1980 naprej, ki so za zavarovanca najugodnejša oziroma od 1. januarja 1970 naprej, če je obvezno zavarovanje obstajalo oziroma če je podatke o osnovah mogoče pridobiti. Za določitev pokojninske osnove se iz najugodnejšega zaporedja 28 let zavarovanja izločijo 3 leta, ki so za zavarovanca najmanj ugodna. Povprečno stopnjo davkov in prispevkov iz tega odstavka določi in objavi minister, pristojen za finance.

(3) Za leto zavarovanja se pri izračunu pokojninske osnove upošteva koledarsko leto, v katerem so bili za najmanj šest mesecev zavarovanja plačani

prispevki od osnove, zavarovanec pa je dopolnil najmanj šest mesecev zavarovalne dobe.

(4) Če so bili v posameznem koledarskem letu prispevki od osnov plačani za krajše obdobje, kot je določeno v prejšnjem odstavku, ali če obvezno zavarovanje sploh ni obstajalo oziroma če podatkov o osnovah ni mogoče pridobiti, se tako leto pri izračunu pokojninske osnove preskoči. V tem primeru se pri določitvi obdobja iz drugega odstavka tega člena upošteva prvo naslednje koledarsko leto, za katero obstajajo podatki o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki.

(5) Za izračun pokojninske osnove se ne glede na plačilo prispevkov ne upoštevajo osnove iz koledarskega leta, v katerem zavarovanec uveljavlja pravico do starostne pokojnine.

(6) Ne glede na drugi odstavek tega člena se za izračun pokojninske osnove ne upoštevajo osnove iz 148. in 151. člena tega zakona.

(7) Ne glede na drugi odstavek tega člena znaša v letu 2013 obračunsko obdobje za izračun pokojninske osnove 19 let in se v prehodnem obdobju z začetkom vsakega naslednjega koledarskega leta podaljša za eno leto, dokler ne doseže 28 let. Ko obračunsko obdobje za izračun pokojninske osnove doseže najugodnejših zaporednih 24 oziroma 25 let zavarovanja, se za določitev pokojninske osnove izloči 1 leto, ki je za zavarovanca najmanj ugodno. Ko doseže obračunsko obdobje najugodnejših zaporednih 26 oziroma 27 let zavarovanja, pa se izvzameta 2 leti, ki sta za zavarovanca najmanj ugodni.

(8) Izločitev enega leta oziroma dveh let, ki sta za zavarovanca najmanj ugodni, je možna tudi po preteku prehodnih obdobij, določenih v sedmem odstavku tega člena, če to omogoča dolžina obdobja zavarovanja, iz katerega se upoštevajo osnove za izračun pokojninske osnove.

31. člen
(določitev pokojninske osnove zavarovancem, ki nimajo vsaj enega leta zavarovanja)

(1) Zavarovancu, ki po 1. januarju 1970 ni imel najmanj enega leta zavarovanja, se ne glede na določbo prvega odstavka prejšnjega člena pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove.

(2) Na način, določen v prejšnjem odstavku, se določi pokojninska osnova tudi zavarovancu, za katerega osnove ni mogoče ugotoviti.

32. člen
(upoštevanje nadomestil)

(1) Za izračun pokojninske osnove se štejejo tudi:
- nadomestila plače, izplačana po predpisih o delovnih razmerjih in predpisih o urejanju trga dela;

- nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja, ki jih je zavarovanec prejel zaradi dela na drugem delovnem mestu, nadomestila plače za čas poklicne rehabilitacije iz drugega odstavka 80. člena tega zakona, nadomestila za invalidnost, delno invalidsko nadomestilo in delna invalidska pokojnina po ZPIZ-1, če je bil zavarovanec v času uživanja navedenih pravic obvezno zavarovan;
- nadomestila plače za čas začasne zadržanosti z dela po predpisih o zdravstvenem zavarovanju in po predpisih o delovnih razmerjih oziroma po predpisih o urejanju trga dela, po predpisih o starševskem dopustu in nadomestila za čas poklicne rehabilitacije po prvem odstavku 80. člena tega zakona.

(2) Kadar se v plačo za izračun pokojninske osnove všteva plača iz preteklega leta, se ta plača valorizira z istim valorizacijskim količnikom, kot bi se plača, ki je bila podlaga za izračun osnove za odmero nadomestila.

(3) Zavarovancu iz prvega odstavka tega člena, ki v koledarskem letu pred začetkom prejemanja nadomestila plače ni imel plače ali nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja, se za izračun pokojninske osnove upošteva plača iz tekočega leta.

33. člen
(preračun plače na polni delovni čas)

(1) Plača, ki jo delavec v posameznem letu zavarovanja doseže z delom v času, krajšem od polnega delovnega časa, se za ugotovitev pokojninske osnove preračuna na povprečni znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas.

(2) Znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas za posamezno leto zavarovanja, se izračuna tako, da se skupni znesek plače, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove in ga je delavec prejel za leto zavarovanja, deli s številom ur, ki jih je prebil na delu s časom, krajšim od polnega delovnega časa. Tako dobljeni znesek se pomnoži s številom ur, ki ustreza številu ur polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa za dopolnjeno zavarovalno dobo s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom. Preračunani znesek se vzame kot plača za leto zavarovanja, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove.

34. člen
(vštevanje plače za dopolnilno delo)

Plača, ki jo je delavec prejel za dopolnilno delo pri drugem delodajalcu, opravljeno v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, se za ugotovitev pokojninske osnove upošteva v celoti, če so bili od nje plačani prispevki.

35. člen
(valorizacija osnov iz prejšnjih let)

(1) Pri izračunu pokojninske osnove se osnove iz prejšnjih let zavarovanja, upoštevane po 30. in 32. členu tega zakona, preračunajo z valorizacijskimi količniki.

(2) Valorizacijski količniki se vsako leto določijo na novo in se izračunajo po naslednji formuli na pet decimalnih mest:

$$\frac{PPZOKPU * 0{,}732}{PPZOKL}$$

PPZOKPU = povprečna plača na zaposleno osebo, izplačana za koledarsko leto pred letom, za katero so določeni količniki,
PPZOKL = povprečna plača na zaposleno osebo, izplačana za posamezno koledarsko leto

(3) Povprečna plača na zaposleno osebo, izplačana za posamezno koledarsko leto od leta 1991 naprej, se izračuna tako, da se povprečna bruto plača na zaposleno osebo, ugotovljena po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, preračuna s povprečno stopnjo davkov in prispevkov.

(4) Valorizacijske količnike vsako leto objavi minister, pristojen za delo, v soglasju z ministrom, pristojnim za finance.

36. člen
(najnižja in najvišja pokojninska osnova)

(1) Najnižja pokojninska osnova se določi v višini najnižje pokojninske osnove, veljavne za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

(2) Najvišja pokojninska osnova se določi v višini štirikratnika najnižje pokojninske osnove.

(3) Zavarovancu se odmeri starostna pokojnina od najnižje ali najvišje pokojninske osnove, če starostna pokojnina s pripadajočimi uskladitvami, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od zavarovančeve pokojninske osnove, ne dosega ali preseže znesek starostne pokojnine za enako pokojninsko dobo, odmerjenega od najnižje ali najvišje pokojninske osnove.

37. člen
(določitev odstotka za odmero starostne pokojnine)

(1) Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, odvisnem od dolžine pokojninske dobe. Za 15 let zavarovalne dobe se odmeri v višini 35 % (moškemu) ali 39 % (ženski). Za vsako nadaljnje leto do dopolnjenih 29 let pokojninske dobe se prišteje 1,5 %, po dopolnitvi te dobe pa 2 % na način:

	Odmerni odstotek			Odmerni odstotek			Odmerni odstotek	
Pokojninska doba	moški	ženske	Pokojninska doba	moški	ženske	Pokojninska doba	moški	ženske
15	35,0 %	39,0 %	25	50,0 %	54,0 %	35	68,0 %	72,0 %
16	36,5 %	40,5 %	26	51,5 %	55,5 %	36	70,0 %	74,0 %
17	38,0 %	42,0 %	27	53,0 %	57,0 %	37	72,0 %	76,0 %
18	39,5 %	43,5 %	28	54,5 %	58,5 %	38	74,0 %	78,0 %
19	41,0 %	45,0 %	29	56,0 %	60,0 %	39	76,0 %	80,0 %
20	42,5 %	46,5 %	30	58,0 %	62,0 %	40	78,0 %	82,0 %
21	44,0 %	48,0 %	31	60,0 %	64,0 %	41	80,0 %	
22	45,5 %	49,5 %	32	62,0 %	66,0 %	42	82,0 %	
23	47,0 %	51,0 %	33	64,0 %	68,0 %			
24	48,5 %	52,5 %	34	66,0 %	70,0 %			

(2) Če dopolnjena pokojninska doba ne znaša eno leto, znaša pa vsaj šest mesecev, se minimalnemu odstotku prišteje 0,75 % do dopolnjenih 29 let pokojninske dobe, po dopolnitvi te dobe pa 1 %.

38. člen
(odmera predčasne pokojnine)

(1) Predčasna pokojnina se odmeri glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od pokojninske osnove tako kot starostna pokojnina, nato pa se za vsak mesec manjkajoče starosti do dopolnitve starosti iz prvega odstavka 27. člena tega zakona zmanjša za 0,3 %. Zmanjšanje pokojnine po določbah tega člena je trajno.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se v obdobju od leta 2013 do 31.12.2015 (moški) oziroma do 31.12.2019 (ženska) upošteva starost, določena tretjem odstavku 27. člena tega zakona.

(3) Zavarovancu, ki je ob izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine zavarovan pri zavodu in ostane v zavarovanju v nespremenjenem obsegu, se, če se zavarovanec za to odloči, od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve mesečno izplačuje 20 % predčasne ali starostne pokojnine, do katere bi bil upravičen na dan njene uveljavitve, vse do prenehanja zavarovanja ali do uveljavitve delne pokojnine, vendar največ do dopolnitve 65 let starosti.

(4) Če zavarovanec, ki je uveljavil izplačilo dela predčasne pokojnine, pozneje uveljavi predčasno pokojnino, ker še ne izpolnjuje pogojev za starostno pokojnino, se mu predčasna pokojnina odmeri po prvem odstavku tega člena.

(5) Izpolnitev pogojev za priznanje pravice do starostne pokojnine v času izplačila dela predčasne pokojnine ne vpliva na višino tega izplačila.

39. člen
(najnižja pokojnina)

(1) Zavarovancu, ki pridobi pravico do starostne pokojnine po določbah tega zakona, je zagotovljena najnižja pokojnina v višini 35 % najnižje pokojninske osnove.

(2) Zavarovancu, ki pridobi pravico do starostne pokojnine v sorazmernem delu po mednarodnih pogodbah, je zagotovljen najmanj sorazmerni del starostne pokojnine iz prejšnjega odstavka.

VI. poglavje: DELNA POKOJNINA

40. člen
(delna pokojnina)

(1) Zavarovanec iz 14., 15., 16. oziroma 17. člena tega zakona, ki je izpolnil pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine, lahko pridobi pravico do delne pokojnine, če ostane v obveznem zavarovanju v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa, vendar najmanj 4 ure dnevno ali 20 ur tedensko.

(2) Delna pokojnina se odmeri od predčasne ali starostne pokojnine, odmerjene na dan njene uveljavitve, v odstotku, ustreznem skrajšanju polnega delovnega časa, ki se do dopolnitve starosti 65 let poveča za 5 %.

(3) Zavarovancu se v času prejemanja delne pokojnine zaradi spremembe obsega zavarovanja iz prvega odstavka tega člena spremeni višina delne pokojnine. Novi znesek delne pokojnine se izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po spremembi obsega zavarovanja.

(4) Po prenehanju uživanja delne pokojnine lahko zavarovanec zahteva:
- izplačilo usklajenega zneska predčasne ali starostne pokojnine, ugotovljene ob odmeri delne pokojnine ali
- odstotno povečanje predčasne ali starostne pokojnine, ugotovljene ob odmeri delne pokojnine, glede na dejansko dopolnjeno pokojninsko dobo v času prejemanja delne pokojnine in starost na dan uveljavitve odstotnega povečanja ali
- ponovno odmero predčasne ali starostne pokojnine ali odmero starostne pokojnine, ob upoštevanju osnov, od katerih so plačani prispevki, glede na dopolnjeno pokojninsko dobo in starost ob prenehanju uživanja delne pokojnine.

VII. poglavje: INVALIDSKA POKOJNINA

41. člen
(pogoji za pridobitev pravice do invalidske pokojnine)

Pravico do invalidske pokojnine pridobi:
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost I. kategorije;

- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s polnim delovnim časom brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 55 let;
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 50 let;
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. ali III. kategorije in mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, ker je dopolnil 65 let starosti.

42. člen
(minimalna pokojninska doba)

Zavarovanec iz prejšnjega člena pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je invalidnost posledica:
- poškodbe pri delu ali poklicne bolezni – ne glede na pokojninsko dobo;
- poškodbe zunaj dela ali bolezni – pod pogojem, da je ob nastanku invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj tretjino obdobja od dopolnjenega 20. leta starosti do nastanka invalidnosti (v nadaljnjem besedilu: delovna leta).

43. člen
(mlajši invalid)

(1) Zavarovanec, pri katerem je nastala I. kategorija invalidnosti pred dopolnjenim 21. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je bil ob nastanku invalidnosti vključen v obvezno zavarovanje ali če je dopolnil najmanj tri mesece zavarovalne dobe.

(2) Zavarovanec, pri katerem je nastala I. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 21. letu starosti, vendar pred dopolnjenim 30. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine pod pogojem, da je pred nastankom invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj eno četrtino delovnih let.

44. člen
(štetje delovnih let od višje starostne meje)

Zavarovancu, ki je pridobil višjo strokovno izobrazbo, se delovna leta štejejo od dopolnjenega 26. leta starosti. Zavarovancu, ki je pridobil visoko strokovno ali univerzitetno izobrazbo, se delovna leta štejejo od dopolnjenega 29. leta starosti.

45. člen
(pokojninska osnova za odmero invalidske pokojnine)

(1) Invalidska pokojnina se odmeri od pokojninske osnove, izračunane na enak način kot pokojninska osnova za odmero starostne pokojnine.

(2) Invalidska pokojnina, pridobljena s krajšo zavarovalno dobo od obdobja, iz katerega se po 30. členu tega zakona upoštevajo osnove za izračun pokojninske osnove za odmero starostne pokojnine, se odmeri od pokojninske osnove, izračunane na podlagi osnov, od katerih so bili plačani prispevki v času trajanja zavarovanja, razen iz koledarskega leta, v katerem je uveljavljena pravica do invalidske pokojnine.

(3) Zavarovancu, ki razen v letu, v katerem uveljavlja pravico do invalidske pokojnine, ni bil zavarovan, se invalidska pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove.

46. člen
(pokojninska osnova za odmero invalidske pokojnine
v posebnih primerih)

Osebam, pri katerih je invalidnost nastala v času trajanja zavarovanja po prvem in drugem odstavku, prvi alineji tretjega odstavka ali drugi alineji petega odstavka 20. člena tega zakona in jim pokojninske osnove ni mogoče določiti po prejšnjem členu tega zakona, se invalidska pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove.

47. člen
(odmera invalidske pokojnine v primeru poškodbe
pri delu ali poklicne bolezni)

Invalidska pokojnina za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se odmeri od pokojninske osnove v enaki višini kot starostna pokojnina za pokojninsko dobo najmanj 40 let (moški) ali 38 let (ženska).

48. člen
(odmera invalidske pokojnine v primeru
poškodbe zunaj dela ali bolezni)

(1) Invalidska pokojnina za invalidnost, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na dopolnjeno pokojninsko dobo na način, določen v 37. členu tega zakona.

(2) Invalidska pokojnina iz prejšnjega odstavka se odmeri zavarovancu, ki je postal invalid pred dopolnitvijo starosti 65 let, najmanj v višini 49 % pokojninske osnove.

(3) Če je invalidnost zaradi bolezni ali poškodbe zunaj dela nastopila po dopolnitvi starosti 65 let, se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove najmanj v višini, določeni za odmero starostne pokojnine za 15 let zavarovalne dobe.

49. člen
(upoštevanje prištete pokojninske dobe)

(1) Višina odstotka za odmero invalidske pokojnine se določi ob upoštevanju dopolnjene pokojninske dobe zavarovanca in prištete pokojninske dobe, izračunane po 137. in 138. členu tega zakona.

(2) Invalidska pokojnina, odmerjena po prejšnjem odstavku za invalidnost, ki je posledica poškodbe zunaj dela ali bolezni, ne more presegati zneska pokojnine za invalidnost, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, razen v primeru, če dopolnjena pokojninska doba presega 40 let (moški) ali 38 let (ženska).

50. člen
(kombinirani vzroki invalidnosti)

(1) Če je invalidnost, na podlagi katere pridobi zavarovanec pravico do invalidske pokojnine, deloma posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, deloma pa posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, se invalidska pokojnina odmeri kot ena pokojnina, ki je sestavljena iz sorazmernega dela invalidske pokojnine, odmerjene za poškodbo pri delu ali poklicno bolezen, in iz sorazmernega dela invalidske pokojnine, odmerjene za bolezen ali poškodbo zunaj dela.

(2) Sorazmerna dela za odmero invalidske pokojnine po prejšnjem odstavku se izračunata glede na to, koliko so vplivale na skupno invalidnost posledice poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, koliko pa posledice bolezni ali poškodbe zunaj dela.

51. člen
(odmera invalidske pokojnine pri kombiniranih vzrokih invalidnosti)

(1) Invalidska pokojnina, ki pripada zavarovancu po prejšnjem členu, se odmeri tako, da se posebej odmeri invalidska pokojnina, kot če bi bila skupna invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, in posebej invalidska pokojnina, kot če bi bila skupna invalidnost posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela.

(2) Od vsakega tako izračunanega zneska se odmeri odstotek, ki ustreza vplivu posameznega vzroka invalidnosti na skupno invalidnost. Seštevek tako dobljenih zneskov ne more biti nižji od 35 % najnižje pokojninske osnove in ne more presegati zneska pokojnine, odmerjene za 40 let pokojninske dobe (moški) oziroma 38 let pokojninske dobe (ženska).

VIII. poglavje: PRAVICE ZA PRIMER ZAVAROVANČEVE SMRTI

52. člen
(pogoji na strani umrlega zavarovanca oziroma uživalca pravic)

(1) Vdova, vdovec oziroma drugi družinski člani umrlega zavarovanca oziroma uživalca pravic, določenih s tem zakonom, pridobijo pravico do vdovske oziroma družinske pokojnine po njem, če je ta:
- izpolnil pogoje za pridobitev pravice do predčasne, starostne oziroma invalidske pokojnine po tem zakonu, pri čemer se smrt šteje, kot da je pri zavarovancu podana I. kategorija invalidnosti ali
- bil uživalec predčasne, starostne ali invalidske pokojnine iz obveznega zavarovanja ali uživalec pravic na podlagi invalidnosti iz obveznega zavarovanja.

(2) Če je zavarovanec oziroma uživalec pravic po tem zakonu umrl zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, pridobijo upravičenci pravico do vdovske oziroma družinske pokojnine po njem ne glede na to, koliko pokojninske dobe je dopolnil.

(3) Pri ugotavljanju pogojev za pridobitev pravice vdove, vdovca oziroma drugih družinskih članov do pokojnine po umrlem zavarovancu oziroma uživalcu pravic po tem zakonu, ima enake posledice kot njegova smrt tudi pravnomočna odločba o njegovi razglasitvi za mrtvega.

1. Vdovska pokojnina

53. člen
(pogoji za pridobitev pravice do vdovske pokojnine)

(1) Vdovsko pokojnino lahko uveljavi vdova ali vdovec umrlega zavarovanca oziroma uživalca pravic:
- če je do njegove smrti dopolnil(a) starost 58 let;
- če je bil(a) do njegove smrti popolnoma nezmožen(a) za delo ali je to postal(a) v enem letu po njegovi smrti;
- če ji(mu) je po njegovi smrti ostal otrok ali več otrok, ki imajo pravico do družinske pokojnine po umrlem, vdova oziroma vdovec pa ima do njih dolžnost preživljanja.

(2) Če postane vdova ali vdovec med trajanjem pravice do vdovske pokojnine po tretji alineji prejšnjega odstavka tega člena popolnoma nezmožen(a) za delo, obdrži pravico do vdovske pokojnine, dokler je podana takšna nezmožnost.

(3) Če vdova ali vdovec do smrti zavarovanca oziroma uživalca pravic, določenih s tem zakonom, ni dopolnil(a) 58 let starosti, dopolnil(a) pa je 53 let starosti, pridobi pravico do vdovske pokojnine, ko dopolni 58 let starosti.

(4) Če vdova ali vdovec med trajanjem pravice do vdovske pokojnine, pridobljene ob pogojih iz druge ali tretje alineje prvega odstavka tega člena, dopolni 58 let starosti, trajno obdrži pravico do vdovske pokojnine. Če ji(mu) ta pravica preneha pred dopolnjenim 58. letom, toda po dopolnjenem 53. letu, jo lahko znova uveljavi, ko dopolni 58 let starosti.

(5) Ne glede na to da je bil(a) vdova ali vdovec ob zavarovančevi smrti zavarovan(a) na podlagi predpisov, ki urejajo trg dela, ali kot družinski pomočnik po predpisih, ki urejajo starševstvo ali predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke,

pridobi pravico do vdovske pokojnine, če je na dan nastanka zavarovalnega primera dopolnil starost, določeno v prejšnjem odstavku tega člena.

(6) Ne glede na določbe prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena, znaša starostna meja za pridobitev pravice do vdovske pokojnine v obdobju od leta 2013 do leta 2021:

Leto	Starostna meja	
	Prvi, tretji in četrti odstavek	Tretji in četrti odstavek
2013	53 let in 6 mesecev	48 let in 6 mesecev
2014	54 let	49 let
2015	54 let in 6 mesecev	49 let in 6 mesecev
2016	55 let	50 let
2017	55 let in 6 mesecev	50 let in 6 mesecev
2018	56 let	51 let
2019	56 let in 6 mesecev	51 let in 6 mesecev
2020	57 let	52 let
2021	57 let in 6 mesecev	52 let in 6 mesecev

54. člen
(vdovska pokojnina v posebnih primerih)

(1) Pravico do vdovske pokojnine ima tudi:
- vdova, ki se ji je otrok umrlega zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom, rodil najkasneje 300 dni po njegovi smrti, in sicer od njegove smrti naprej;
- ob pogojih iz prejšnjega člena zakonec, čigar zakon je bil razvezan, če ima po sodni odločbi oziroma po sporazumu pravico do preživnine in jo je užival do smrti zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom;
- ob pogojih iz prejšnjega člena oseba, ki je zadnja tri leta pred smrtjo zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom, živela z njim v življenjski skupnosti, ki je po predpisih, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali je v takšni skupnosti živela z umrlim zadnje leto pred njegovo smrtjo in je z njim kadarkoli imela skupnega otroka.

(2) V primerih iz druge alineje prvega odstavka tega člena pridobi razvezani zakonec pravico do vdovske pokojnine kot souživalec, če ima pravico do vdovske pokojnine tudi zakonec iz poznejše zakonske zveze ali zunajzakonski partner.

2. Družinska pokojnina

55. člen
(pogoji za pridobitev pravice do družinske pokojnine)

Po smrti zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom, pri katerem so izpolnjeni pogoji iz 52. člena tega zakona, pridobijo pravico do družinske pokojnine:
- otroci;

- pastorki in starši, ki jih je bil umrli zavarovanec oziroma uživalec pravice do svoje smrti dolžan preživljati skladno s predpisi, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja (v nadaljnjem besedilu: drugi družinski člani).

56. člen
(preživljanje družinskega člana)

(1) Šteje se, da je zavarovanec ali uživalec pravice do svoje smrti preživljal družinskega člana, če:
- je do smrti imel z njim skupno stalno prebivališče in
- njegovi povprečni mesečni dohodki v zadnjem koledarskem letu pred zavarovalnim primerom niso presegli 40 % najnižje pokojninske osnove, veljavne ob nastanku zavarovalnega primera.

(2) Med dohodke družinskih članov šteje tudi katastrski dohodek in drugi dohodki, ki so po predpisih, ki urejajo dohodnino osnova za odmero dohodnine.

(3) Med dohodke družinskih članov ne šteje denarna socialna pomoč po predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke.

(4) Če sta oba starša, ki ju je zavarovanec ali uživalec pravice preživljal, še živa, se dohodki enega od roditeljev pri ugotavljanju povprečnega mesečnega dohodka iz prvega odstavka tega člena delijo na oba roditelja. Enako načelo velja tudi tedaj, kadar imata oba starša dohodek.

(5) Če družinski član iz prvega odstavka tega člena ni imel ali nima z zavarovancem ali uživalcem pravice skupnega stalnega prebivališča, izpolnjuje pa druge pogoje iz navedenega odstavka, šteje, da ga je zavarovanec preživljal, če mu je v koledarskem letu pred nastankom zavarovalnega primera redno mesečno dajal denarna sredstva najmanj v višini 40 % najnižje pokojninske osnove v tistem letu.

57. člen
(otroci)

(1) Otrok umrlega zavarovanca ali uživalca pravic ima pravico do družinske pokojnine do dopolnjenega 15. leta starosti ali do konca šolanja, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.

(2) Otrok, ki v letu izgube starša ne izpolnjuje pogojev za vpis v višji letnik šolanja, ima pravico do družinske pokojnine do konca naslednjega šolskega leta.

(3) Otrok, ki je po dopolnjenem 15. letu starosti prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, ima pravico do družinske pokojnine najdlje do dopolnjenega 18. leta starosti pod pogojem, da je prijavljen pri zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela.

(4) Otrok, ki postane popolnoma nezmožen za delo do starosti, do katere mu je zagotovljena pravica do družinske pokojnine ali do konca šolanja, ima pravico do družinske pokojnine, dokler traja takšna nezmožnost.

(5) Otrok, ki postane popolnoma nezmožen za delo po starosti, do katere mu je zagotovljena pravica do družinske pokojnine ali po končanem šolanju, pridobi pravico do družinske pokojnine, če ga je zavarovanec oziroma uživalec pravic, določenih s tem zakonom, preživljal do svoje smrti.

(6) Če je otrok prekinil šolanje zaradi bolezni, nosečnosti ali poroda, pridobi oziroma obdrži pravico do družinske pokojnine tudi med boleznijo ter prekinitvijo zaradi nosečnosti ali poroda do dopolnjenega 26. leta starosti, če je šolanje nadaljeval pred dopolnjenim 26. letom starosti.

58. člen
(drugi družinski člani)

(1) Starši, ki jih je zavarovanec oziroma uživalec pravic, določenih s tem zakonom, preživljal do svoje smrti, pridobijo pravico do družinske pokojnine, če so:
- do smrti umrlega dopolnili starost 60 let ali
- bili ob smrti umrlega popolnoma nezmožni za delo.

(2) Če med trajanjem pravice do družinske pokojnine po drugi alineji prejšnjega odstavka upravičenec dopolni 60 let starosti, trajno obdrži družinsko pokojnino.

(3) Pastorki umrlega, ki jih je ta preživljal do svoje smrti, pridobijo pravico do družinske pokojnine, če izpolnjujejo pogoje, ki so določeni za otroke.

(4) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena znaša v obdobju od leta 2013 do leta 2016 za mater, za očeta pa v letu 2013, starost za pridobitev pravice do družinske pokojnine v posameznem koledarskem letu:

Leto	Starost (leta)	
	Mati	Oče
2013	56	59
2014	57	
2015	58	
2016	59	

59. člen
(popolna nezmožnost za delo)

Za popolno nezmožnost za delo, ki je pogoj za pridobitev pravice do družinske oziroma vdovske pokojnine, velja pri otrocih nezmožnost za samostojno življenje in delo, pri drugih osebah pa I. kategorija invalidnosti.

60. člen
(osnova za odmero vdovske oziroma družinske pokojnine)

(1) Osnova za odmero vdovske oziroma družinske pokojnine je:
- pokojnina;
- pokojnina in sorazmerni del pokojnine, odmerjene po mednarodnih pogodbah, do katere je bil upravičen uživalec pokojnine ob smrti;
- invalidska pokojnina, ki bi jo imel glede na vzrok smrti zavarovanec, uživalec delne pokojnine in pravic na podlagi invalidnosti iz obveznega zavarovanja.

(2) Določbe tega zakona o najnižji in najvišji pokojninski osnovi se upoštevajo tudi za izračun osnove za odmero vdovske oziroma družinske pokojnine.

(3) Najnižja osnova za odmero vdovske oziroma družinske pokojnine je pokojnina, odmerjena najmanj v višini 45 % pokojninske osnove.

61. člen
(odmera in del vdovske pokojnine)

(1) Vdovska pokojnina se odmeri v višini 70 % od osnove iz prejšnjega člena.

(2) Vdova ali vdovec, ki ima poleg pravice do vdovske pokojnine tudi pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, lahko uživa pokojnino, ki si jo sam izbere.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se lahko vdovi ali vdovcu, če je to ugodneje, poleg predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, izplačuje tudi 15 % zneska pripadajoče vdovske pokojnine po umrlem zavarovancu oziroma uživalcu pravic, določenih s tem zakonom, vendar največ do zneska v višini 16 % najnižje pokojninske osnove.

(4) Skupno izplačilo lastne in dela vdovske pokojnine ne more presegati starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe.

(5) Če uveljavi izplačilo dela vdovske pokojnine le eden od zakoncev iz drugega odstavka 54. člena tega zakona, se souživalcu prizna vdovska pokojnina v višini razlike med vdovsko pokojnino, do katere sta upravičena, in izplačilom dela vdovske pokojnine.

62. člen
(odmera družinske pokojnine)

(1) Družinska pokojnina se odmeri od osnove, določene v 60. členu tega zakona, v odstotku, katerega višina je odvisna od vrste in števila družinskih članov. Za enega družinskega člana se odmeri v višini 70 %, za dva v višini 80 %, za tri v višini 90 % ter za štiri ali več v višini 100 % osnove.

(2) Če imajo pravico do družinske pokojnine samo otroci ali samo drugi družinski člani, se družinska pokojnina odmeri v višini iz prejšnjega člena. Če pa imajo poleg otrok pravico do družinske pokojnine tudi drugi družinski člani, se odmeri otrokom družinska pokojnina v višini, določeni v prejšnjem odstavku, drugim družinskim članom pa pripada ostanek osnove za odmero družinske pokojnine.

(3) Če imajo pravico do družinske pokojnine samo otroci ali pa samo drugi družinski člani, pa nekateri od njih živijo ločeno, se na zahtevo upravičencev družinska pokojnina deli na enake dele. Če pa imajo pravico do družinske pokojnine tako otroci kot tudi drugi družinski člani in nekateri od njih živijo ločeno, se družinska pokojnina najprej razdeli na del, ki pripada otrokom, in del, ki pripada drugim družinskim članom, nato pa se vsak del razdeli naprej na enake dele, glede na število upravičencev.

(4) Če družinski člani izpolnjujejo pogoje za priznanje vdovske in družinske pokojnine, se vdovska pokojnina odmeri v sorazmernem delu od družinske pokojnine, v višini, določeni v prvem odstavku tega člena, pri čemer se vdova ali vdovec obravnavata enako kot otroci.

(5) Otroku, ki izgubi oba starša zavarovanca oziroma uživalca pravic, določenih s tem zakonom, se odmeri družinska pokojnina tistega od staršev, ki je ugodnejša, in sicer v višini 100 % osnove iz 60. člena tega zakona. Dvema ali več otrokom pa se v takem primeru odmerita družinski pokojnini po vsakem od umrlih staršev v višini 100 % osnove iz 60. člena tega zakona, ki se delita v enakih sorazmernih delih glede na število otrok.

IX. poglavje: PRAVICE IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

1. Splošni pojmi

63. člen
(definicija invalidnosti)

(1) Invalidnost po tem zakonu je podana, če se zaradi sprememb v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije in so ugotovljene skladno s tem zakonom, zavarovancu zmanjša zmožnost za zagotovitev oziroma ohranitev delovnega mesta oziroma za poklicno napredovanje.

(2) Invalidnost se razvršča v naslednje kategorije:
- I. kategorija: če zavarovanec ni več zmožen opravljati organiziranega pridobitnega dela ali ni zmožen opravljati svojega poklica in nima več preostale delovne zmožnosti;
- II. kategorija: če je zavarovančeva delovna zmožnost za svoj poklic zmanjšana za 50 % ali več;
- III. kategorija: če zavarovanec ni več zmožen za delo s polnim delovnim časom, lahko pa opravlja določeno delo s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma če je zavarovančeva delovna zmožnost za svoj poklic

zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela.

(3) Kot svoj poklic se šteje delo na delovnem mestu, na katerem zavarovanec dela, in vsa dela, ki ustrezajo zavarovančevim telesnim in duševnim zmožnostim, za katera ima ustrezno strokovno izobrazbo, dodatno usposobljenost in delovne izkušnje, ki se zahtevajo za določena dela, skladno z zakoni ali kolektivnimi pogodbami.

(4) Za zavarovanca iz 15., 16. in 17. člena tega zakona se kot svoj poklic šteje opravljanje dejavnosti, na podlagi katere je zavarovan in vsa dela, ki ustrezajo zavarovančevim telesnim in duševnim zmožnostim, za katera ima ustrezno strokovno izobrazbo, dodatno usposobljenost in delovne izkušnje.

(5) Pri zavarovancu iz prejšnjega odstavka je invalidnost podana, če zavarovanec ni več zmožen polni delovni čas opravljati dejavnosti, na podlagi katere je zavarovan.

(6) Zavarovanec, ki ni vključen v obvezno zavarovanje, lahko zahteva, da za delo iz tretjega in četrtega odstavka tega člena šteje delo, ki ga je opravljal najmanj eno leto v zadnjih dveh letih pred nastankom invalidnosti.

64. člen
(preostala delovna zmožnost)

(1) Preostala delovna zmožnost je podana:
- če zavarovanec lahko dela s polnim delovnim časom in z delovnim naporom, ki ne poslabša njegove invalidnosti, na drugem delovnem mestu, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma usposobljenosti ali
- če se zavarovanec s poklicno rehabilitacijo lahko usposobi za drugo delo s polnim delovnim časom na drugem delovnem mestu ali
- če se zavarovanec s poklicno rehabilitacijo lahko usposobi za drugo delo za najmanj štiri ure dnevno ali
- če zavarovanec lahko opravlja delo najmanj štiri ure dnevno.

(2) Preostala delovna zmožnost zavarovanca se ugotavlja pri invalidnosti II. in III. kategorije.

65. člen
(vzroki za nastanek invalidnosti)

Vzroki za nastanek invalidnosti so:
- poškodba pri delu;
- poklicna bolezen;
- bolezen;
- poškodba zunaj dela.

66. člen
(poškodba pri delu)

(1) Za poškodbo pri delu po tem zakonu šteje:
- poškodba, ki je posledica neposrednega in kratkotrajnega mehaničnega, fizikalnega ali kemičnega učinka, ter poškodba, ki je posledica hitre spremembe položaja telesa, nenadne obremenitve telesa ali drugih sprememb fiziološkega stanja organizma, če je takšna poškodba v vzročni zvezi z opravljanjem dela ali dejavnosti, na podlagi katere je poškodovanec zavarovan;
- poškodba, povzročena na način iz prejšnje alineje, ki jo utrpi zavarovanec na službeni poti;
- obolenje, ki je neposredna in izključna posledica nesrečnega naključja ali višje sile med opravljanjem dela oziroma dejavnosti, na podlagi katere je oboleli zavarovan.

(2) Za poškodbo pri delu šteje tudi poškodba, povzročena na način iz prejšnjega odstavka, ki jo utrpijo zavarovanci v okoliščinah iz 20. in 21. člena tega zakona.

67. člen
(poškodba, nastala v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenega varstva)

Za poškodbo pri delu po tem zakonu šteje tudi poškodba, povzročena na način, določen v prvi alineji prvega odstavka prejšnjega člena, ki jo utrpi zavarovanec v zvezi z uveljavljanjem pravice do zdravstvenega varstva, če nastane:
- na redni poti od stanovanja ali delovnega mesta do kraja zdravniškega pregleda ali ob vrnitvi; med prebivanjem v kraju, kjer je pregled, če je zavarovanca poklical na pregled pristojni zdravnik, konzilij zdravnikov ali invalidska komisija zavoda; če ni bil napoten, pa je iskal potrebno nujno zdravniško pomoč;
- na redni poti od stanovanja ali delovnega mesta do zdravstvene organizacije, kamor je bil zavarovanec napoten na zdravljenje, ali pri vrnitvi; med prebivanjem v zdravstveni organizaciji, v kateri se zdravi, pri čemer je z zdravljenjem mišljena tudi medicinska rehabilitacija;
- na redni poti od stanovanja ali delovnega mesta do kraja pregleda ali zdravljenja ali pri vrnitvi, kadar je pristojni zdravnik, konzilij zdravnikov ali invalidska komisija zavoda določil zavarovanca, naj spremlja bolnika, ki ga je poslal na zdravniški pregled ali na zdravljenje v drug kraj, ali pa med prebivanjem v tistem kraju, če pride do poškodbe v neposredni zvezi s spremljanjem bolnika;
- na redni poti od stanovanja ali delovnega mesta ali od kraja, v katerem je bil zavarovanec na pregledu ali zdravljenju, do zavoda ali organizacije, kjer naj zavarovanec dobi proteze ali druge ortopedske pripomočke, ki mu jih je predpisal pristojni zdravnik; ob vrnitvi, kakor tudi tisti čas, ko se nahaja v teh zavodih ali organizacijah.

68. člen
(poklicna bolezen)

(1) Poklicne bolezni po tem zakonu so bolezni, povzročene z daljšim neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev na določenem delovnem mestu ali na delu, ki sodi v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere je oboleli zavarovan.

(2) Poklicne bolezni in dela, na katerih se pojavljajo te bolezni, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni, in postopek ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni določi minister, pristojen za zdravje.

69. člen
(splošni pogoji za pridobitev pravic na podlagi invalidnosti)

(1) Če ni s tem zakonom določeno drugače, pridobi zavarovanec pravice na podlagi invalidnosti II. in III. kategorije, če ob nastanku invalidnosti še ni dopolnil 65 let starosti in:
- je vključen v obvezno zavarovanje – ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo;
- ni vključen v obvezno zavarovanje – če izpolnjuje pogoje zavarovalne oziroma pokojninske dobe, določene s tem zakonom, za pridobitev pravice do invalidske pokojnine.

(2) Zavarovanci iz 18. člena tega zakona pridobijo pravice iz invalidskega zavarovanja na podlagi I. kategorije, v primeru razvrstitve v II. kategorijo pa pravico do poklicne rehabilitacije.

X. poglavje: PRIDOBITEV IN ODMERA PRAVIC IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

1. Poklicna rehabilitacija

70. člen
(namen poklicne rehabilitacije)

Poklicna rehabilitacija je celostni proces, v katerem se zavarovanca strokovno, fizično in psihosocialno usposobi za drug poklic ali delo, tako da se lahko ustrezno zaposli in ponovno vključi v delovno okolje oziroma se usposobi za opravljanje istega poklica ali dela, tako da se mu prilagodi delovno mesto z ustreznimi tehničnimi pripomočki.

71. člen
(obveznost poklicne rehabilitacije)

Zavarovanec, ki je pridobil pravico do poklicne rehabilitacije, se je dolžan usposabljati za ustrezno delo ob pogojih in na način, določen s tem zakonom, ter v skladu z obveznostmi, ki so določene v pogodbi iz 77. člena tega zakona.

72. člen

(pogoji za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije)

Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi zavarovanec:
- pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti;
- ki na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 55 let starosti;
- ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom.

(2) Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi tudi zavarovanec:
- pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti;
- ki na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 50 let starosti;
- ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno.

73. člen
(prilagoditev prostorov in delovnih sredstev
ter pospeševanje zaposlovanja)

(1) Če je za poklicno rehabilitacijo zavarovanca, pri katerem je nastala invalidnost, na ustreznem delovnem mestu potrebna prilagoditev prostorov in delovnih sredstev, zavod prevzame stroške prilagoditve.

(2) Če je za zaposlitev in ohranitev zaposlitve zavarovanca, pri katerem je nastala invalidnost, potrebna prilagoditev prostorov in delovnih sredstev, zavod delno ali v celoti prevzame stroške prilagoditve.

(3) Zavod lahko nameni del sredstev za invalidsko zavarovanje za ohranitev zaposlitve in pospeševanje zaposlovanja delovnih invalidov.

(4) Merila in postopek za določanje višine sredstev iz tega člena določi zavod.

74. člen
(poklicna rehabilitacija v posebnih primerih zavarovanja)

Zavarovanec iz prvega in drugega odstavka, prve, druge in tretje alineje tretjega odstavka in druge alineje petega odstavka 20. člena tega zakona se s poklicno rehabilitacijo usposobi za delo, za katero se zahteva strokovna izobrazba, kakršno daje šola, ki jo je obiskoval pred nastankom invalidnosti, razen če iz osebnih razlogov to ni mogoče.

75. člen
(načini poklicne rehabilitacije)

Poklicna rehabilitacija se v skladu s preostalo delovno zmožnostjo zavarovanca opravi:
- s kratkotrajnim usposabljanjem in izobraževanjem;

- s praktičnim delom na ustreznem delovnem mestu pri delodajalcu oziroma v drugih oblikah delovnega usposabljanja;
- z izobraževanjem ob delu s soglasjem zavarovanca, ki se bo usposabljal za drugo delo, ki ga bo opravljal polni delovni čas;
- z izobraževanjem na ustreznih šolah in z drugimi oblikami izobraževanja.

76. člen
(privajanje na delo)

Za poklicno rehabilitacijo šteje tudi čas privajanja na delo, za katerega se je zavarovanec usposobil s poklicno rehabilitacijo, če je to potrebno, da bi mogel z normalnim delovnim učinkom opravljati drugo ustrezno delo.

77. člen
(pogodba o poklicni rehabilitaciji)

(1) Oblika in način poklicne rehabilitacije, roki za nastop in trajanje poklicne rehabilitacije, natančnejši pogoji za usposabljanje zavarovanca za delo, pogoji ter roki za sklenitev pogodbe o zaposlitvi po končani poklicni rehabilitaciji, se določijo v pogodbi, ki jo sklenejo zavod, delodajalec ali zavod za zaposlovanje ter zavarovanec.

(2) Pogodba iz prejšnjega odstavka se sklene, ko postane odločba o priznanju pravice do poklicne rehabilitacije dokončna.

(3) S pogodbo iz prvega odstavka tega člena se določijo tudi medsebojne pravice in obveznosti pogodbenih strank.

(4) Pri poklicni rehabilitaciji, usposabljanju in zaposlitvi zavarovancev sodelujejo organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ter zavod za zaposlovanje.

(5) Zavarovanec in izvajalec poklicne rehabilitacije sta zavodu dolžna poročati o izvajanju in poteku poklicne rehabilitacije najmanj vsakih šest mesecev.

78. člen
(pravica do nastanitve)

Če je glede na oddaljenost zavarovančevega bivališča od šole, organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ali od delodajalca, kjer je na poklicni rehabilitaciji, nujno potrebna vožnja s prevoznimi sredstvi, zavarovanec pa se glede na stanje invalidnosti ne more voziti z javnimi prevoznimi sredstvi in mu tudi ni preskrbljen poseben prevoz, ima pravico do nastanitve na stroške zavoda, ki jih določi zavod.

79. člen
(dolžnost zagotavljanja poklicne rehabilitacije)

(1) Zavarovancu, ki ima sklenjeno delovno razmerje v Republiki Sloveniji, je dolžan zagotoviti poklicno rehabilitacijo delodajalec, pri katerem je bil zaposlen v času nastanka invalidnosti, drugim zavarovancem pa zavod.

(2) Pri poklicni rehabilitaciji zavarovancev lahko sodeluje z zavodom in delodajalci tudi zavod za zaposlovanje.

(3) Stroške poklicne rehabilitacije pokriva zavod.

80. člen
(nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije)

(1) Zavarovancu iz prvega odstavka 72. člena tega zakona, ki se ne usposablja ob delu, pripada v obdobju od pridobitve pravice do poklicne rehabilitacije pa do končane poklicne rehabilitacije denarno nadomestilo, odmerjeno v višini 130 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(2) Zavarovancu, ki se izobražuje ob delu za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom, pripada od nastopa in do končane poklicne rehabilitacije denarno nadomestilo, odmerjeno v višini 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(3) Zavarovancu iz drugega odstavka 72. člena tega zakona pripada nadomestilo po prvem odstavku tega člena.

(4) Zavarovanec izgubi pravico do nadomestila, če v 15 dneh po vročitvi ne podpiše pogodbe iz 77. člena tega zakona ali če ne izpolnjuje v njej določenih obveznosti ali če v določenem roku iz neopravičenih razlogov, ki so določeni v pogodbi iz 77. člena tega zakona, ne nastopi ali ne konča poklicne rehabilitacije.

(5) V primeru iz prejšnjega odstavka zavarovanec na podlagi iste invalidnosti ne more pridobiti nobenih pravic po tem zakonu.

2. Pravica do premestitve

81. člen
(pravica do premestitve)

(1) Pravico do premestitve pridobi zavarovanec:
- po končani poklicni rehabilitaciji po prvem odstavku 72. člena tega zakona;
- s preostalo delovno zmožnostjo, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti;
- s III. kategorijo invalidnosti, če je zavarovančeva delovna zmožnost za svoj poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela.

(2) Zavarovancu, ki ima sklenjeno delovno razmerje v Republiki Sloveniji, zagotovi pravico do premestitve delodajalec.

3. Pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno

82. člen
(pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno)

(1) Zavarovanec, pri katerem je podana III. kategorija invalidnosti in ni več zmožen za delo s polnim delovnim časom, ter zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti in ima preostalo delovno zmožnost za opravljanje dela, na katerem dela, ali za drugo delo vsaj s krajšim delovnim časom od polnega, imata pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno.

(2) Pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, na drugem delu pridobi zavarovanec po končani poklicni rehabilitaciji po drugem odstavku 72. člena tega zakona.

(3) Zavarovancu, ki ima sklenjeno delovno razmerje v Republiki Sloveniji, zagotavlja pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, delodajalec.

83. člen
(izbira pravice do poklicne rehabilitacije)

Delovnemu invalidu se lahko namesto pravice do premestitve ali pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, prizna pravica do poklicne rehabilitacije, če tako zahtevo poda najkasneje na dan obravnave na invalidski komisiji I. stopnje. V tem primeru ima vse pravice na podlagi in v zvezi s poklicno rehabilitacijo.

4. Začasno nadomestilo

84. člen
(začasno nadomestilo)

(1) Zavarovanec, ki ima po zaključku poklicne rehabilitacije priznano pravico do premestitve ali pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, ima do začetka dela na drugem delu s polnim ali krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, pravico do začasnega nadomestila.

(2) Začasno nadomestilo se odmeri zavarovancu:
- iz 14. člena tega zakona v višini invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti;

- iz 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21. in 25. člena tega zakona v višini 50 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(3) Začasno nadomestilo iz druge alineje prejšnjega odstavka se zavarovancu izplačuje do dneva ponovne zaposlitve, vendar največ dve leti.

5. Pravica do nadomestila za invalidnost

85. člen
(pravica do nadomestila za invalidnost in odmera nadomestila)

(1) Pravico do nadomestila za invalidnost ima zavarovanec s priznano pravico do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji ter zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije po dopolnjenem 55. letu starosti ali invalidnost III. kategorije, če je zavarovančeva delovna zmožnost za njegov poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela, če:
- ob nastanku invalidnosti ni bil zaposlen ali ni bil obvezno zavarovan ali
- mu je delovno razmerje prenehalo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde ali
- je delovno razmerje prekinil po lastni volji ali krivdi ali
- se je zaposlil na drugem delovnem mestu.

(2) Zavarovancu s priznano pravico do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji in zavarovancu, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije po dopolnjenem 55. letu starosti, se nadomestilo odmeri:
- v primerih iz prve alineje prejšnjega odstavka v višini 60 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;
- v primerih iz druge alineje prejšnjega odstavka v višini 80 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;
- v primerih iz tretje alineje prejšnjega odstavka v višini 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti, če je prekinil delovno razmerje po dopolnitvi 58 let starosti;
- v primerih iz tretje alineje prejšnjega odstavka, če zavarovanec še ni dopolnil 58 let starosti, in v primerih iz četrte alineje prejšnjega odstavka v višini 20 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti.

(3) Zavarovancu, pri katerem je nastala invalidnost III. kategorije, se v primeru, ko je zavarovančeva delovna zmožnost za njegov poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela, nadomestilo odmeri:
- v primerih iz prve alineje prvega odstavka tega člena v višini 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;
- v primerih iz druge alineje prvega odstavka tega člena v višini 60 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;
- v primerih iz tretje alineje prvega odstavka tega člena v višini 25 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;

- v primerih iz četrte alineje prvega odstavka tega člena v višini 35 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti.

6. Pravica do delnega nadomestila

86. člen
(pravica do delnega nadomestila in odmera delnega nadomestila)

(1) Pravico do delnega nadomestila ima zavarovanec s priznano pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, po prvem in drugem odstavku 82. člena tega zakona.

(2) Delno nadomestilo se odmeri v odstotku, ki ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, od invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti, in sicer v višini:
- 50 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 4 ure dnevno;
- 37,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 5 ur dnevno;
- 25 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 6 ur dnevno;
- 12,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 7 ur dnevno.

(3) Delno nadomestilo, odmerjeno po prejšnjem odstavku, se poveča:
- za 30 %, če zavarovanec ni več zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela, in začne delati na drugem delovnem mestu;
- za 30 %, če zavarovanec po končani poklicni rehabilitaciji začne delati na drugem delu;
- za 40 %, če zavarovanec izgubi delo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde.

(4) V primerih iz prejšnjega odstavka povečano delno nadomestilo ne sme presegati 80 % invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(5) Delno nadomestilo, odmerjeno v skladu z drugim odstavkom tega člena, se zmanjša za 30 %, če zavarovanec po lastni volji ali krivdi prekine delovno razmerje.

(6) Zavarovancu iz 15., 16., 17., 18., 19., 21. in 25. člena tega zakona se delno nadomestilo odmeri v višini, določeni v drugem odstavku tega člena.

87. člen
(odmera nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

(1) Nadomestila iz 80., 84., 85. in 86. člena tega zakona se odmerijo od osnove najmanj v višini 80 % najnižje pokojninske osnove.

(2) Nadomestila iz prejšnjega odstavka se osebam, ki niso vključene v obvezno zavarovanje, odmerijo najmanj v višini najnižje pokojnine.

(3) Denarno nadomestilo iz prvega odstavka 80. člena tega zakona se lahko odmeri največ v višini 80 % najvišje pokojninske osnove.

88. člen
(brezposelni delovni invalidi)

Zavarovanec, ki ob nastanku invalidnosti ni bil obvezno zavarovan, in zavarovanec, ki je izgubil delo ali po lastni krivdi prekinil delovno razmerje oziroma obvezno zavarovanje ob ali po nastanku invalidnosti, pridobi pravico do delnega nadomestila ali ustreznega denarnega nadomestila po tem zakonu, če se v roku 30 dni po dokončnosti odločbe o priznani pravici iz invalidskega zavarovanja ali po prenehanju delovnega razmerja ali zavarovanja prijavi pri zavodu za zaposlovanje.

89. člen
(zagotavljanje nadomestil)

(1) Zavod zagotavlja, odmerja, usklajuje in izplačuje nadomestila iz 80., 84., 85. in 86. člena tega zakona.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka začasno nadomestilo, ki pripada zavarovancu, ki ima sklenjeno delovno razmerje v Republiki Sloveniji, za čas od končane poklicne rehabilitacije do pričetka del na novem delovnem mestu, izplačuje in usklajuje po določbah tega zakona delodajalec v svoje breme, odmeri pa ga zavod.

90. člen
(usklajevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

Nadomestila iz invalidskega zavarovanja v zvezi s pravicami na podlagi II. in III. kategorije invalidnosti se usklajujejo enako kot pokojnine.

91. člen
(izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

(1) Za izplačilo nadomestila iz invalidskega zavarovanja iz 80., 84., 85. in 86. člena tega zakona se smiselno uporabljajo določbe četrtega, petega, šestega in sedmega odstavka 111. člena tega zakona.

(2) Nadomestila iz invalidskega zavarovanja iz prejšnjega odstavka, ki se po 32. členu tega zakona štejejo v pokojninsko osnovo, zavod pri izračunu pokojninske osnove upošteva tako, da jih poveča s povprečno stopnjo davkov in prispevkov.

(3) Nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se ne vštevajo v pokojninsko osnovo, zavod pred izplačilom obračuna na način, kot velja za pokojnine.

(4) Nadomestilo iz drugega odstavka 89. člena tega zakona delodajalec izplačuje enako, kot to velja za izplačilo plač.

92. člen
(sprememba delovnopravnega statusa delovnega invalida)

Ob vsaki spremembi delovnopravnega statusa delovnega invalida se nadomestilo iz 80., 84., 85. in 86. člena tega zakona ponovno odmeri.

93. člen
(poslabšanje zdravstvenega stanja in nova invalidnost)

(1) Če se zavarovancu, pri katerem je podana invalidnost II. ali III. kategorije, že ugotovljena invalidnost poslabša ali nastane nov primer invalidnosti zaradi bolezni ali poškodbe zunaj dela, tako da izpolnjuje pogoje za pridobitev nove pravice, pridobi to pravico, če na dan nastanka spremembe ali nove invalidnosti izpolnjuje pogoje starosti in zavarovalne ali pokojninske dobe, določene s tem zakonom, za pridobitev nove pravice.

(2) Za izpolnitev pogojev zavarovalne oziroma pokojninske dobe se brezposelnim zavarovancem v delovna leta ne vštevajo obdobja brezposelnosti, ko so prejemali ustrezno nadomestilo na podlagi invalidnosti po tem zakonu.

(3) Delovni invalid II. ali III. kategorije invalidnosti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, pridobi na podlagi nastanka sprememb v invalidnosti ali nove invalidnosti v primerih iz prvega odstavka tega člena novo pravico, ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo.

(4) Zavarovanec, ki mu je odpovedana pogodba o zaposlitvi na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi in ki se mu že ugotovljena invalidnost poslabša ali pri njem nastane nov primer invalidnosti, tako da izpolnjuje pogoje za pridobitev nove pravice, pridobi to pravico, če na dan nastanka spremembe ali nove invalidnosti izpolnjuje pogoje starosti in zavarovalne ali pokojninske dobe, določene s tem zakonom, za pridobitev nove pravice, in sicer ne glede na vzrok nastanka prve invalidnosti.

94. člen
(kontrolni pregledi)

(1) Zavarovancu, ki je pridobil pravico na podlagi invalidnosti, nastale pred dopolnjenim 45. letom starosti, se z obveznimi kontrolnimi pregledi, ki se opravijo vsakih pet let, ponovno ugotavlja invalidnost.

(2) Zavarovancu se lahko določi kontrolni pregled tudi po dopolnitvi starosti iz prejšnjega odstavka ali pred ali po preteku petletnega roka.

(3) V postopku ugotavljanja invalidnosti se lahko ugotovi, da kontrolni pregled ni potreben.

(4) Ne glede na določbe prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena se lahko zavarovanca pozove na kontrolni pregled, na katerem se ponovno ugotovi stanje invalidnosti.

(5) Zavod lahko uživalca dodatka za pomoč in postrežbo pozove na kontrolni pregled, na katerem se preveri obseg potrebe po pomoči in postrežbi.

XI. poglavje: LETNI DODATEK IN DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

1. Letni dodatek

95. člen
(določitev letnega dodatka)

(1) Letni dodatek se določi v dveh različnih višinah tako, da prejmejo:
- višji znesek uživalci pokojnin, katerih pokojnina z upoštevanjem dela vdovske pokojnine je v mesecu izplačila letnega dodatka enaka ali nižja od zneska 76 % najnižje pokojninske osnove;
- nižji znesek uživalci pokojnin, katerih pokojnina z upoštevanjem dela vdovske pokojnine v mesecu izplačila letnega dodatka presega znesek 76 % najnižje pokojninske osnove, uživalci delnih pokojnin in pokojnin iz 116. člena tega zakona.

(2) Do nižjega zneska letnega dodatka so upravičeni tudi uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98), uživalci delne invalidske pokojnine po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod in 98/09 – ZIUZGK; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-1), uživalci nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost po ZPIZ-1 in po tem zakonu ter uživalci delnega nadomestila po tem zakonu.

(3) Uživalcem denarnih prejemkov iz prejšnjega odstavka se letni dodatek izplača, če ne prejemajo plače ali niso vključeni v obvezno zavarovanje ali pa so vključeni v obvezno zavarovanje in so zdravstveno zavarovani kot uživalci pravice iz invalidskega zavarovanja.

(4) Znesek letnega dodatka določi zavod s soglasjem ministra, pristojnega za finance.

96. člen
(določitev sorazmernega dela letnega dodatka)

Uživalcem pokojnin, katerim se pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu, uživalcem družinskih ali vdovskih pokojnin, katerim se

družinska in vdovska pokojnina izplačuje ločeno, uživalcem delnih pokojnin in pokojnin iz 116. člena tega zakona, se znesek letnega dodatka, določen v prejšnjem členu, izplača v sorazmernem delu.

97. člen
(izplačilo letnega dodatka v letu uveljavitve ali prenehanja prejemkov)

(1) Uživalcem pokojnin ali nadomestil iz prvega in drugega odstavka 95. člena tega zakona, ki pravico do prejemkov pridobijo v tekočem letu, se letni dodatek izplača v sorazmernem delu (po dvanajstinah), izračunanem glede na čas trajanja pravice do pokojnine ali nadomestila v tem letu, pod pogojem, da v tem letu niso prejeli regresa za letni dopust ali so ga prejeli le v sorazmernem delu.

(2) Na enak način se izplača letni dodatek tudi upravičencem, ki jim pravica do pokojnine ali nadomestila preneha do konca meseca, v katerem se izplača letni dodatek. Kot mesec uživanja prejemka se šteje mesec, v katerem ga je upravičenec prejemal najmanj 15 dni.

98. člen
(rok za izplačilo)

(1) Letni dodatek se izplača skupaj z izplačilom redne pokojnine za mesec maj tekočega leta brez izdaje posamičnega akta. Zavod lahko s soglasjem ministra, pristojnega za finance izplača letni dodatek v več obrokih ali kasneje.

(2) V primeru, da je pravica do pokojnine ali nadomestila priznana po roku iz prejšnjega odstavka, se letni dodatek upravičencem izplača skupaj z izplačilom prve pokojnine ali prvega nadomestila.

2. Dodatek za pomoč in postrežbo

99. člen
(upravičenci)

Pravico do dodatka za pomoč in postrežbo imajo uživalci starostne, predčasne, invalidske, vdovske ali družinske pokojnine s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki jim je za osnovne življenjske potrebe nujna stalna pomoč in postrežba drugega.

100. člen
(upravičenci – aktivni zavarovanci)

(1) Pravico do dodatka za pomoč in postrežbo imajo tudi zavarovanci, ki so sklenili delovno razmerje ali začeli opravljati samostojno dejavnost kot slepi ali slabovidni opredeljeni v 2. skupini definicije slepote (v nadaljnjem besedilu: slabovidni), zavarovanci, ki postanejo med delovnim razmerjem ali opravljanjem

samostojne dejavnosti slepi ali slabovidni, ter nepokretni zavarovanci, ki so zaposleni primerno svojim delovnim zmožnostim, vendar najmanj s polovico polnega delovnega časa, če nimajo pravice do dodatka za pomoč in postrežbo na kakšni drugi podlagi.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka obdržijo pravico do dodatka za pomoč in postrežbo tudi po prenehanju delovnega razmerja, če jim je delovno razmerje prenehalo brez lastne volje ali krivde ali če pridobijo pravico do pokojnine.

(3) Za nepokretnega šteje zavarovanec, pri katerem je zmožnost premikanja zmanjšana najmanj za 70 %.

(4) Pravico do dodatka za pomoč in postrežbo imajo tudi osebe, ki so oslepele kot uživalci pokojnine.

(5) Pravico do dodatka za pomoč in postrežbo imajo tudi slepe osebe, ki so zdravstveno zavarovane po drugem zavarovancu zavoda ali upokojencu.

(6) Zavarovanci, pri katerih je zmožnost premikanja zmanjšana najmanj za 70 % in niso v delovnem razmerju, pridobijo pravico do dodatka za pomoč in postrežbo tudi, če so pridobili pravico do poklicne rehabilitacije. Dodatek za pomoč in postrežbo pripada tem zavarovancem od dneva nastopa poklicne rehabilitacije.

101. člen
(opravljanje osnovnih življenjskih potreb)

(1) Pomoč in postrežba je uživalcu pokojnine nujna za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, kadar zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju ne more zadovoljevati osnovnih življenjskih potreb, ker se niti ob osebnih prizadevanjih in ob pomoči ortopedskih pripomočkov ne more samostojno gibati v stanovanju in zunaj njega, se samostojno hraniti, oblačiti in slačiti, se obuvati in sezuvati, skrbeti za osebno higieno, kakor tudi ne opravljati drugih življenjskih opravil, nujnih za ohranjanje življenja.

(2) Pomoč in postrežba je uživalcu pokojnine nujna za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb, kadar zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju ne more zadovoljevati večine osnovnih življenjskih potreb iz prejšnjega odstavka ali kadar kot težji psihiatrični bolnik v domači negi potrebuje stalno nadzorstvo.

102. člen
(ugotavljanje in določanje pogojev)

(1) Mnenje o tem, ali je upravičencu potrebna stalna pomoč in postrežba za opravljanje vseh ali pa le večine osnovnih življenjskih potreb, če je slep ali slaboviden, ali mu je potrebno stalno nadzorstvo, ali da je zmožnost premikanja zmanjšana za najmanj 70 %, poda invalidska komisija ali drug izvedenec zavoda.

(2) Težji psihiatrični bolnik v domači negi potrebuje stalno nadzorstvo v primeru, ko gre za kroničnega bolnika, ki je izgubil realitetno kontrolo, in če zaradi duševnih, telesnih ali socialnih posledic bolezni ne more zadovoljevati večine ali vseh osnovnih življenjskih potreb.

(3) Zmožnost premikanja je zmanjšana za najmanj 70 % pri tistih zavarovancih, ki se zaradi prizadetosti okončin ali ostalega gibalnega sistema ob pomoči ortopedskih pripomočkov ali tudi brez njih, kjer jih ni mogoče uporabiti, premikajo z veliko težavo in morajo v to aktivnost vlagati prekomerne napore. Zmanjšana zmožnost premikanja najmanj za 70 % je podana:
- pri vseh zavarovancih paraplegikih, ki so zaradi paralize spodnjih okončin vezani na invalidski voziček;
- pri zavarovancih, ki so zaradi svojega zdravstvenega stanja trajno vezani na invalidski voziček;
- pri zavarovancih, ki se zaradi delne ohromitve okončin (tetrapareze, parapareze, hemipareze) z opornimi aparati premikajo s težavo in morajo v to aktivnost vlagati prekomerne napore;
- pri zavarovancih z nadkolenskimi amputacijami okončin, ki se kljub uporabi protez lahko premikajo le s podporo bergel ali palic;
- pri zavarovancih s podkolenskimi ali nadkolenskimi amputacijami okončin, pri katerih ni mogoča uporaba protez in so trajno vezani na invalidski voziček;
- pri zavarovancih z živčno-mišičnimi ali mišičnimi obolenji, pri katerih elektrofiziološke preiskave in izvid o testiranju mišic pokaže tolikšen izpad funkcije mišic gibalnega sistema, da ni več možno samostojno premikanje v prostoru brez pomoči druge osebe;
- pri zavarovancih z nadlahtno izgubo obeh zgornjih okončin, s krni, neprimernimi za uporabo funkcionalnih protez (delovnih, mehaničnih ali elektronskih).

103. člen
(odmera dodatka za pomoč in postrežbo)

(1) Dodatek za pomoč in postrežbo se upravičencu, ki mu je stalna pomoč in postrežba nujna za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, ter slepim in nepokretnim osebam iz 100. člena tega zakona odmeri v višini 53 % najnižje pokojninske osnove.

(2) Dodatek za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb ter za slabovidne se odmeri v višini polovice zneska iz prejšnjega odstavka.

(3) Uživalcu pokojnine, ki potrebuje 24-urni nadzor svojcev (laična pomoč) in obvezno strokovno pomoč (najmanj zdravstveni tehnik) za stalno izvajanje zdravstvene nege, se odmeri dodatek za pomoč in postrežbo v višini 76 % najnižje pokojninske osnove, veljavne za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

(4) Uživalcu pokojnine, kateremu se pokojnina po določbah mednarodnih pogodb o socialni varnosti izplačuje v sorazmernem delu in ki ima pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, se znesek dodatka za pomoč in postrežbo izplačuje v sorazmernem delu.

104. člen
(izbira)

Če pridobi upravičenec pravico do dodatka za pomoč in postrežbo po tem zakonu in po drugih predpisih, lahko uživa le tisto od obeh pravic, ki si jo sam izbere.

XII. poglavje: USKLAJEVANJE POKOJNIN, DRUGIH PREJEMKOV IN OSNOV

105. člen
(namen, podlaga, rok in osnova za izvedbo uskladitve pokojnin)

(1) Uskladitev pokojnin je namenjena ohranjanju njihove vrednosti.

(2) Uskladitev pokojnin se izvede enkrat letno na podlagi rasti povprečne mesečne bruto plače in povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji, ki ju ugotovi in uradno objavi Statistični urad Republike Slovenije.

(3) Osnova za uskladitev je pokojnina, ki pripada uživalcu za mesec pred mesecem, v katerem se opravi uskladitev, ali pokojnina ob odmeri, če je opravljena v mesecu uskladitve ali pozneje v posameznem koledarskem letu.

106. člen
(način izvedbe in določitev višine uskladitve pokojnin)

(1) Uskladitev pokojnin po prejšnjem členu se opravi pri izplačilu pokojnin za mesec februar. Pokojnine se uskladijo za 60 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar – december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 % povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar – december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Uskladitev pokojnin je izražena v odstotku in je seštevek obeh ugotovljenih delnih rasti.

(2) Uskladitev pokojnin po prejšnjem odstavku ne more biti nižja od ugotovljene rasti cen življenjskih potrebščin.

(3) Odstotek uskladitve za posamezno leto ugotovi in objavi svet zavoda.

107. člen
(uskladitev drugih prejemkov in osnov)

(1) Na način in v rokih iz 105. in 106. člena tega zakona se usklajujejo tudi prejemki na podlagi invalidnosti in osnove, določene s tem zakonom.

(2) Letni dodatek in dodatek za pomoč in postrežbo se usklajujeta skladno z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

ČETRTI DEL
PRIDOBITEV, UŽIVANJE IN IZGUBA PRAVIC

XIII. poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE

108. člen
(pridobitev pravic)

(1) Zavarovanec pridobi pravico iz obveznega zavarovanja z dnem, ko so izpolnjeni pogoji za pridobitev pravice po tem zakonu.

(2) Pogoj za pridobitev pravice do pokojnine je prenehanje obveznega zavarovanja, razen za uživalce pokojnin iz tretjega odstavka 25. člena tega zakona.

(3) Pravice iz invalidskega zavarovanja in pravico do dodatka za pomoč in postrežbo pridobi zavarovanec z dnem nastanka invalidnosti oziroma z dnem nastanka potrebe po stalni pomoči in postrežbi.

109. člen
(izbira med pokojninami iz obveznega zavarovanja)

(1) Zavarovanec, ki izpolni pogoje za pridobitev pravice do dveh ali več pokojnin iz obveznega zavarovanja v Republiki Sloveniji, lahko uživa le eno od njih po lastni izbiri.

(2) Prejšnji odstavek se uporablja tudi v primeru, ko zavarovanec izpolni pogoje za pridobitev pokojnin tudi v drugih državah, če tam pridobi pravice z upoštevanjem zavarovalne dobe, dopolnjene pri zavodu, če z mednarodnimi pogodbami ni določeno drugače.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena lahko zavarovanec, ki ob nastanku invalidnosti izpolnjuje pogoje za invalidsko pokojnino in pogoje za starostno oziroma predčasno pokojnino, do pravnomočnosti odločbe o ugotovljeni invalidnosti uveljavi po svoji izbiri pravico do invalidske pokojnine ali pravico do starostne oziroma predčasne pokojnine.

110. člen
(samopoškodba)

Zavarovanec ne more pridobiti pravice, delovni invalid pa izgubi pridobljeno pravico, če si je sam povzročil invalidnost z namenom, da bi uveljavil pravice po tem zakonu.

XIV. poglavje: IZPLAČEVANJE POKOJNIN IN IZGUBA TER PONOVNA PRIDOBITEV PRAVICE DO POKOJNINE

111. člen

(začetek izplačevanja pokojnin in trajanje)

(1) Pokojnina se uživalcu izplačuje od prvega naslednjega dne po prenehanju zavarovanja.

(2) Osebi, ki ob uveljavitvi pravice ni zavarovana, se pokojnina izplačuje od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve.

(3) Pod pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena se vdovi, vdovcu ali drugemu družinskemu članu, ki je uveljavil pravico do vdovske ali družinske pokojnine po uživalcu pokojnine ali po umrlem zavarovancu, pokojnina izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po prenehanju izplačevanja starostne ali invalidske pokojnine umrlemu oziroma od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve.

(4) Pokojnine se odmerijo v mesečnih zneskih in se za posamezni mesec izplačajo najpozneje zadnji delovni dan.

(5) Zapadli mesečni zneski pokojnine, ki niso mogli biti izplačani zaradi okoliščin, ki jih je povzročil uživalec, se izplačajo največ za tri leta nazaj, računano od dneva vložitve zahteve za izplačilo.

(6) Zapadli denarni prejemki, ki ob smrti uživalca pravice oziroma zavarovanca še niso bili izplačani, se lahko podedujejo in izplačajo dedičem na podlagi ustreznih dokazil.

(7) Izplačila za obdobje po smrti, do katerih umrli ni bil upravičen, se vrnejo zavodu.

112. člen
(izplačilo v primeru spremembe števila
sovživalcev družinske pokojnine)

(1) Če uživata družinsko pokojnino dva ali več družinskih članov, pa kateremu od njih ta pravica preneha ali se mu izplačilo družinske pokojnine ustavi, se drugim družinskim članom pokojnina ponovno odmeri.

(2) Če imajo družinski člani pravico do družinske in vdovske pokojnine, pa kateremu od njih ta pravica preneha ali se mu izplačilo pokojnine ustavi, se drugim družinskim članom pokojnina ponovno odmeri.

(3) Pokojnina, odmerjena po prvem in drugem odstavku tega člena, gre upravičencu od dneva, od katerega nekomu od njih preneha pravica do pokojnine.

113. člen
(razlogi za prenehanje pravice do vdovske ali družinske pokojnine)

(1) Vdova ali vdovec izgubi ali ne pridobi pravice do vdovske pokojnine, če sklene novo zakonsko zvezo pred dopolnitvijo starosti iz prvega ali drugega odstavka

29. člena tega zakona, razen če je pravico pridobil ali obdržal zaradi popolne nezmožnosti za delo.

(2) Ob pogojih iz prejšnjega odstavka izgubi pravico do vdovske pokojnine tudi upravičenec, ki vstopi v življenjsko skupnost, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo.

(3) Otrok izgubi pravico do družinske pokojnine po umrlem zavarovancu ali je ne pridobi, če je sklenil zakonsko zvezo, ne glede na to, ali jo je sklenil pred smrtjo zavarovanca ali uživalca pravice ali po smrti, z izjemo otrok, ki so to pravico pridobili ali obdržali zaradi popolne ali trajne nezmožnosti za delo, ali če se oba zakonca šolata in nista zavarovanca po tem zakonu.

114. člen
(ponovna pridobitev pravice do vdovske pokojnine)

Vdovi ali vdovcu, ki je v skladu s prejšnjim členom izgubil pravico do vdovske pokojnine in ni pridobil pravice do vdovske pokojnine po umrlem zakoncu iz nove zakonske zveze, oživi pravica do prejšnje vdovske pokojnine:
- če ima po prenehanju nove zakonske zveze še otroka ali več otrok iz prve zakonske zveze, ki imajo pravico do družinske pokojnine, in jih je dolžan preživljati ali
- če so izpolnjeni pogoji, ob katerih ima glede na svojo starost pravico do vdovske pokojnine.

115. člen
(omejitev pridobitve vdovske ali družinske pokojnine)

Družinski član ne more pridobiti pravice do vdovske ali družinske pokojnine ali jo izgubi, če je s pravnomočno sodno odločbo obsojen za naklepno kaznivo dejanje uboja zavarovanca.

116. člen
(ponovni vstop v zavarovanje)

(1) Uživalec starostne, predčasne, vdovske in družinske pokojnine, ki na območju Republike Slovenije začne ponovno delati s polnim delovnim časom oziroma opravljati dejavnost, znova pridobi lastnost zavarovanca iz 14., 15., 16. in 17. člena tega zakona in se mu pokojnina v tem času ne izplačuje. Pokojnina se preneha izplačevati z dnem ponovne pridobitve lastnosti zavarovanca.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka pridobi lastnost zavarovanca iz 17. člena tega zakona le zavarovanec, ki na dan pridobitve lastnosti zavarovanca ni starejši od 63 let in če njegov dohodek iz ponovnega zavarovanja iz naslova osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti presega dohodkovni pogoj iz prvega odstavka 17. člena tega zakona, pod pogojem, da kmetija nima drugih dohodkov iz kmetijske dejavnosti.

(3) Uživalcu starostne, predčasne, vdovske in družinske pokojnine, ki na območju Republike Slovenije začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa, vendar zavarovanci iz 14. člena tega zakona najmanj štiri ure dnevno ali 20 ur tedensko in zavarovanci iz 15., 16. In 17. člena tega zakona najmanj s polovico polnega zavarovalnega časa, se izplačuje sorazmerni del pokojnine, in sicer v višini:
- 50 %, ko zavarovanec dela 4 ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 20 do 24 ur tedensko;
- 37,5 %, ko zavarovanec dela 5 ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 25 do 29 ur tedensko;
- 25 %, ko zavarovanec dela 6 ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 30 do 34 tedensko in
- 12,5 %, ko zavarovanec dela 7 ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 35 do 39 ur tedensko.

Sorazmerni del pokojnine se začne izplačevati z dnem ponovne pridobitve lastnosti zavarovanca.

(4) Zavarovanec iz prejšnjega odstavka lahko v času izplačevanja sorazmernega dela pokojnine zahteva spremembo izplačila sorazmernega dela pokojnine zaradi spremembe števila ur dela oziroma opravljanja dejavnosti. Novi sorazmerni del pokojnine, ki se določi na novo, se izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po spremembi obsega dela oziroma opravljanja dejavnosti.

(5) Če začne uživalec invalidske pokojnine na območju Republike Slovenije ponovno delati ali opravljati dejavnost v obsegu, ki ima za posledico ponovno pridobitev lastnosti zavarovanca iz 14., 15.,16. in 17. člena tega zakona, izgubi pravico do pokojnine z dnem vzpostavitve obveznosti zavarovanja. Med dohodke se v primeru preseganja dohodkovnega cenzusa za vstop v zavarovanje, štejejo tudi prejemki iz naslova malega dela.

(6) Uživalcu pokojnine iz prvega in četrtega odstavka tega člena, ki v tujini začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost in je na tej podlagi v tujini vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, se pokojnina preneha izplačevati z dnem začetka opravljanja dela oziroma dejavnosti.

117. člen
(ponovna odmera pokojnine)

(1) Zavarovancu se pokojninska doba in osnove iz ponovnega zavarovanja upoštevajo pri ponovni odmeri pokojnine.

(2) Upravičenec lahko zahteva, da se mu namesto ponovne odmere že uveljavljena pokojnina odstotno poveča glede na obdobje zavarovalne dobe, dosežene v času ponovnega zavarovanja.

(3) Pri ponovni odmeri ali odstotnem povečanju pokojnine, ki je bila zmanjšana po prvem odstavku 38. člena tega zakona, se upošteva starost ob

prenehanju zavarovanja, od katere se odšteje čas uživanja pokojnine pred ponovno vključitvijo v zavarovanje.

(4) Pravica do pokojnine, odmerjene po prvem, drugem in tretjem odstavku tega člena, gre zavarovancu od naslednjega dne po vložitvi zahteve, vendar največ od naslednjega dne po prenehanju ponovnega zavarovanja.

118. člen
(odstotno povečanje pokojnine)

(1) V primeru naknadnega priznanja določenega obdobja pokojninske dobe, dopolnjene pred uveljavitvijo pravice do pokojnine, se takšna doba upošteva za odstotno povečanje že uveljavljene pokojnine.

(2) Pravica do odstotno povečane pokojnine gre zavarovancu od naslednjega dne po vložitvi zahteve.

(3) Prvi odstavek tega člena se smiselno uporablja tudi za odmero nadomestil iz invalidskega zavarovanja, pri katerih je invalidska pokojnina na dan nastanka invalidnosti ali spremembe v stanju invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti osnova za njihovo odmero. Pravica do novo odmerjenega nadomestila pripada zavarovancu od naslednjega dne po vložitvi zahteve.

119. člen
(obveščanje o spremembah)

(1) Uživalec pravic, upravičenec, delodajalec ali drug dajalec podatkov iz drugega odstavka 140. člena tega zakona je dolžan zavodu sporočiti podatke o okoliščinah in spremembah okoliščin, ki se nanašajo na uživalce pravic po tem zakonu in vplivajo na pravice po tem zakonu, na njihov obseg ali izplačevanje, in sicer v osmih dneh od nastanka okoliščin ali njihovih sprememb.

(2) Upravljavec matičnih knjig mora zavodu v osmih dneh posredovati obvestilo o smrti zavarovanca oziroma uživalca pravice.

120. člen
(izplačevanje v tujino)

(1) Uživalcu pravic, ki se kot tuj državljan za stalno izseli v tujino, se pokojnina izplačuje v tujino, če je s to državo sklenjena mednarodna pogodba ali če ta država priznava takšno pravico državljanom Republike Slovenije.

(2) Uživalcu pravic, državljanu Republike Slovenije, ki se za stalno izseli, se pokojnina izplačuje v tujino.

(3) V primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena mora uživalec zavodu v vsakem koledarskem letu najmanj enkrat letno posredovati uradno potrdilo

o življenju. Potrdilo mora zavodu predložiti tudi uživalec pokojnine, ki ima stalno prebivališče v tujini, pokojnina pa se mu izplačuje v Republiki Sloveniji.

(4) Uživalcu pravice, ki ne ravna skladno z določbo prejšnjega odstavka, zavod začasno ustavi izplačevanje. Po predložitvi zahtevanega potrdila zavod z izplačevanjem nadaljuje, pri čemer s prvim nakazilom izplača tudi zapadle neizplačane zneske.

XV. poglavje: IZPLAČEVANJE NADOMESTIL IN TRAJANJE PRAVIC IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

121. člen
(izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

(1) Delno nadomestilo, nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije, začasno nadomestilo ter nadomestilo za invalidnost se zavarovancem, ki so vključeni v obvezno zavarovanje, izplačujejo za dneve dela in za druge dneve, za katere imajo po posebnih predpisih pravico do nadomestila za čas odsotnosti z dela.

(2) Nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije in začasno nadomestilo se zavarovancem ne izplačujeta v času uživanja pravic po predpisih, ki urejajo starševstvo.

122. člen
(izplačevanje delnega nadomestila)

(1) Delno nadomestilo se izplačuje od dneva začetka dela s krajšim delovnim časom od polnega vse dokler zavarovanec opravlja delo z delovnim časom, ki ustreza njegovi delovni zmožnosti.

(2) Za začetek dela s krajšim delovnim časom od polnega šteje dan nastopa dela, ki je dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega, na delovnem mestu, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnost, ali če ta ni dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, z dnem podpisa nove pogodbe o zaposlitvi.

(3) Delno nadomestilo, odmerjeno po prvi in drugi alineji tretjega odstavka 86. člena tega zakona, se izplačuje od dneva nastopa dela, ki je dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega, na drugem delovnem mestu, ali če ta ni dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, z dnem podpisa nove pogodbe o zaposlitvi, vse dokler zavarovanec opravlja delo z delovnim časom, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti.

(4) Delno nadomestilo, odmerjeno po tretji alineji tretjega odstavka 86. člena tega zakona, se izplačuje od naslednjega dne po izteku pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti na podlagi predpisov, ki urejajo trg dela.

(5) Delno nadomestilo, odmerjeno po petem odstavku 86. člena tega zakona, se izplačuje od naslednjega dne po prenehanju delovnega razmerja ali zavarovanja, dokler se zavarovanec ponovno ne vključi v obvezno zavarovanje.

123. člen
(izplačevanje nadomestila iz invalidskega zavarovanja brezposelnim zavarovancem)

(1) Delno nadomestilo, odmerjeno po šestem odstavku 86. člena tega zakona, in nadomestilo za invalidnost v primeru prve alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona se izplačujeta:
- zavarovancu iz 19. člena tega zakona, ki je prejemnik denarnega nadomestila po predpisih, ki urejajo trg dela, od naslednjega dne po prenehanju prejemanja tega nadomestila;
- zavarovancu iz 21. člena tega zakona od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja.

(2) Določba prvega odstavka tega člena se smiselno uporablja tudi za zavarovanca, ki mu je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

124. člen
(izplačevanje nadomestila za invalidnost)

(1) Nadomestilo za invalidnost se izplačuje v primerih iz druge alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona od naslednjega dne po izteku pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti na podlagi predpisov, ki urejajo trg dela.

(2) Nadomestilo za invalidnost se izplačuje v primerih iz tretje alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona od dneva prenehanja delovnega razmerja ali obveznega zavarovanja.

(3) Nadomestilo za invalidnost se izplačuje v primeru iz četrte alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona od začetka dela na drugem delovnem mestu ali od dneva nastopa dela, ki je dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, na delovnem mestu, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnosti, ali če ta ni dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, z dnem podpisa nove pogodbe o zaposlitvi.

(4) Zavarovancu iz 15., 16. in 17. člena tega zakona se nadomestilo za invalidnost izplačuje od naslednjega dne po prenehanju opravljanja dejavnosti oziroma od naslednjega dne po prenehanju prejemanja denarnega nadomestila po predpisih, ki urejajo trg dela.

125. člen
(izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja zavarovancev, ki jim je delovno razmerje prenehalo)

Delno nadomestilo in nadomestilo za invalidnost se v primeru iz četrtega in petega odstavka 122. člena, 123. člena in 124. člena tega zakona izplačujeta za čas, ko je zavarovanec prijavljen na zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela.

126. člen
(trajanje pravic na podlagi invalidnosti)

(1) Na podlagi invalidnosti pridobljene pravice trajajo, dokler traja stanje invalidnosti, na podlagi katerega je bila pridobljena pravica, razen v primerih izgube ali omejitve uživanja pravic, določenih s tem zakonom.

(2) Če nastanejo v stanju invalidnosti spremembe, zaradi katerih določena pravica preneha ali se spremeni, ta pravica preneha ali se spremeni od prvega dne naslednjega meseca po nastanku spremembe.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se uživalcu invalidske pokojnine in brezposelnemu uživalcu nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki se mu je zdravstveno stanje toliko izboljšalo, da je po mnenju invalidske komisije postal znova zmožen za delo, invalidska pokojnina in nadomestila iz invalidskega zavarovanja izplačujejo, dokler mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, če se v 30. dneh po prejemu odločbe o prenehanju pravice do denarnih dajatev prijavi pri zavodu za zaposlovanje.

(4) Uživalec denarnega nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se zaposli za krajši delovni čas od delovnega časa, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti, obdrži ne glede na to, da je vključen v obvezno zavarovanje, nadomestilo tudi po zaposlitvi, in sicer v sorazmernem delu. Sorazmerni del nadomestila se izračuna tako, da se pripadajoče nadomestilo v času, ko je uživalec zaposlen s krajšim delovnim časom od polnega, zmanjša za:
- 12,5 %, ko dela 1 uro na dan;
- 25 %, ko dela 2 uri na dan;
- 37,5 %, ko dela 3 ure na dan;
- 50 %, ko dela 4 ure na dan;
- 62,5 %, ko dela 5 ur na dan;
- 75 %, ko dela 6 ur na dan;
- 87,5 %, ko dela 7 ur na dan.

(5) Pravica do nadomestila iz invalidskega zavarovanja preneha zavarovancu s preostalo delovno zmožnostjo, ki ni v delovnem razmerju ali ni obvezno zavarovan na podlagi tega zakona in ni na poklicni rehabilitaciji, z dnem, ko izpolni pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine.

127. člen
(izplačevanje prejemkov iz invalidskega zavarovanja
uživalcem, ki se ne udeležijo kontrolnega pregleda)

(1) Zapadli mesečni zneski prejemkov, priznani iz invalidskega zavarovanja, in dodatka za pomoč in postrežbo se ne izplačajo uživalcu, ki v določenem roku ne predloži zahtevane medicinske dokumentacije o zdravljenju glavne bolezni po zadnji oceni invalidske komisije, ali uživalcu, ki brez upravičenega razloga ne pride v določenem roku na pregled, na katerem naj bi se znova ugotovilo stanje invalidnosti ali obseg potrebe po stalni pomoči in postrežbi.

(2) Po prejšnjem odstavku zadržani mesečni zneski se izplačajo uživalcu, ki v določenem roku predloži zahtevano medicinsko dokumentacijo o zdravljenju glavne bolezni po zadnji oceni invalidske komisije in se udeleži pregleda.

(3) Uživalcu, ki se ni udeležil pregleda po preteku enega meseca od dneva roka, določenega za predložitev zahtevane medicinske dokumentacije o zdravljenju glavnih bolezni po zadnji oceni invalidske komisije, ali uživalcu, ki se udeleži pregleda po preteku enega meseca od dneva, ki je bil za to določen, se zadržani mesečni zneski prejemkov, pridobljeni iz invalidskega zavarovanja in dodatka za pomoč in postrežbo, ne izplačajo. Novi prejemki, pridobljeni iz invalidskega zavarovanja, in dodatek za pomoč in postrežbo pa se mu izplačajo od prvega dne naslednjega meseca po tem, ko se po predložitvi zahtevane medicinske dokumentacije o zdravljenju glavne bolezni po zadnji oceni invalidske komisije udeleži kontrolnega pregleda.

XVI. poglavje: PRIDOBITEV PRAVICE IN ZAČETEK IZPLAČEVANJA DODATKA ZA POMOČ IN POSTREŽBO

128. člen
(pridobitev pravice, začetek izplačevanja dodatka za pomoč in postrežbo ter neizplačilo v primeru tujine)

(1) Zavarovancu pripada pravica do dodatka za pomoč in postrežbo od dne, ko je nastala potreba po pomoči in postrežbi, in traja, dokler je podana takšna potreba. Dodatek za pomoč in postrežbo se izplačuje od dneva nastanka potrebe, vendar največ od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve.

(2) Zavarovancu, ki je sklenil delovno razmerje kot slep ali je oslepel v času zavarovanja, pripada dodatek za pomoč in postrežbo od sklenitve delovnega razmerja oziroma od takrat, ko je oslepel, izplača pa se od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve.

(3) Določbe prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo tudi za nepokretne zavarovance, ki jim je po tem zakonu zagotovljen dodatek za pomoč in postrežbo.

(4) Osebam iz petega odstavka 100. člena tega zakona gre dodatek za pomoč in postrežbo od naslednjega dne po vložitvi zahteve.

(5) Vse spremembe, ki vplivajo na višino in obseg pravice do dodatka za pomoč in postrežbo, učinkujejo od naslednjega dne po nastanku spremembe, vendar se novi znesek izplača največ od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.

(6) Dodatek za pomoč in postrežbo se ne izplačuje upravičencu za obdobje, ki ga je preživel v bolnišnici ali v kakšnem drugem stacionarnem zavodu, in sicer za čas nad šest mesecev takšne oskrbe.

(7) Dodatek za pomoč in postrežbo se ne izplačuje v času, ko upravičenec stalno prebiva v tujini, ne glede na to, ali ima v Republiki Sloveniji dovoljenje za stalno ali začasno prebivanje.

(8) Dodatek za pomoč in postrežbo se izplačuje na način, določen v četrtem, petem, šestem in sedmem odstavku 111. člena tega zakona.

PETI DEL
POKOJNINSKA DOBA

129. člen
(pokojninska doba)

Pokojninska doba, ki je določena kot pogoj za pridobitev in uveljavitev pravic iz obveznega zavarovanja, obsega:
- čas, prebit v obveznem zavarovanju, ki se všteva v zavarovalno dobo po določbah tega zakona;
- čas, ki se zavarovancu skladno s tem zakonom šteje v pokojninsko dobo brez plačila prispevkov;
- čas, prebit v obveznem zavarovanju do uveljavitve tega zakona;
- čas, vštet v pokojninsko dobo po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljavnih do 31. decembra 2012;
- čas, dopolnjen do 31. decembra 1999, ki se je po ZPIZ-1, všteval državljanu Republike Slovenije v pokojninsko dobo, razen če ni s tem zakonom ali mednarodno pogodbo določeno drugače.

130. člen
(zavarovalna doba)

(1) V zavarovalno dobo se šteje čas, prebit v obveznem zavarovanju s polnim delovnim časom.

(2) Kot polni delovni čas se šteje tudi čas, ki ga prebije v obveznem zavarovanju s krajšim delovnim časom od polnega delovni invalid s pravico do delnega nadomestila po tem zakonu ali s pravico do nadomestila plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom ali delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, in zavarovanec, ki je pravico do dela s krajšim delovnim časom pridobil zaradi varstva in nege svojega otroka po predpisih o delovnih razmerjih, veljavnih do 31. decembra 2002.

(3) V zavarovalno dobo se šteje tudi čas, prebit v obveznem zavarovanju s krajšim delovnim časom od polnega, v trajanju, ki ustreza skupnemu številu ur takšnega dela v posameznem letu, preračunanem na polni delovni čas.

(4) Določbi prvega in drugega odstavka tega člena se uporabljata tudi, kadar je delovni čas dosežen z delom v dveh ali več delovnih razmerjih.

(5) V zavarovalno dobo se šteje obdobje, ugotovljeno na podlagi skupnega letnega zneska vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij, ki jih je prejel zavarovanec iz 18. člena tega zakona.

(6) Trajanje zavarovalne dobe se ugotovi tako, da se prizna po en mesec zavarovalne dobe za vsakih doseženih 60 % povprečne mesečne plače iz leta, za katero se opravi izračun, vendar največ 12 mesecev za posamezno koledarsko leto. Če skupni letni znesek vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij ne dosega 60 % povprečne mesečne plače, se ugotovi trajanje zavarovalne dobe v sorazmernem delu v skladu s 135. členom tega zakona.

(7) Obdobje zavarovanja, ugotovljeno v skladu s prejšnjim odstavkom, se začne z začetkom koledarskega leta, za katero se opravi izračun, in se zaključi z dnem, ki ustreza zadnjemu dnevu izračunanega obdobja, vendar najkasneje z 31. decembrom tega leta.

(8) Če zavarovanec iz 18. člena tega zakona v koledarskem letu, za katerega se opravi izračun, ni dopolnil 12 mesecev zavarovalne dobe z zavarovanjem na drugi podlagi, se obdobje zavarovanja iz prejšnjega odstavka začne z naslednjim dnem po prenehanju zavarovanja na drugi podlagi ali s prvim dnem, ko je bil zavarovanec zavarovan na drugi podlagi z manj kot polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom.

(9) Če je bil zavarovanec iz 18. člena tega zakona v letu, za katero se opravi izračun, že zavarovan z manj kot polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom, se trajanje zavarovalne dobe izračuna do polnega zavarovalnega časa, prejeti zneski plačil iz drugih pravnih razmerij pa se upoštevajo za izračun pokojninske osnove v celoti, če so od njih plačani prispevki.

(10) Če zavarovanec iz 18. člena tega zakona v letu, za katerega se opravi izračun, ni dopolnil 12 mesecev zavarovalne dobe, se trajanje zavarovalne dobe izračuna do dopolnitve 12 mesecev zavarovanja.

131. člen
(čas zunaj delovnega razmerja, ki šteje v zavarovalno dobo)

V zavarovalno dobo šteje tudi čas:
- poklicne rehabilitacije zavarovanca s preostalo delovno zmožnostjo;
- poklicne rehabilitacije vojaškega invalida, slepega, gluhega in naglušnega, obolelega za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevromišičnimi boleznimi, paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo ter multiplo sklerozo, ekstrapiramidnimi obolenji ali civilnega invalida vojne, ne glede na to, ali je bil pred tem zavarovan;
- zadržanosti od dela zaradi začasne nezmožnosti za delo ali starševskega dopusta po prenehanju delovnega razmerja ali drugega razmerja, ki je bilo

podlaga za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če je zavarovanec v tem času prejemal nadomestilo plače;
- ko je duhovnik, redovnik, redovnica ali oseba v drugi verski skupnosti poklicno opravljala versko službo na območju Republike Slovenije in ji ni bilo omogočeno plačevati prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred 1. januarjem 1983, pri čemer njeno delo tudi na drugi podlagi ni bilo šteto v pokojninsko dobo.

132. člen
(podaljšano zavarovanje)

V zavarovalno dobo se ob pogoju, da je plačan prispevek, šteje tudi čas, v katerem je bil zavarovanec med trajanjem delovnega razmerja brez pravice do nadomestila plače odsoten z dela ali udeležen v stavki v skladu s predpisi, ki urejajo stavko.

133. člen
(pogoj plačila prispevkov)

(1) V zavarovalno dobo štejejo obdobja zavarovanja, če so bili za ta obdobja plačani predpisani prispevki.

(2) Če je bil za določeno obdobje zavarovanja plačan le del prispevkov, se v pokojninski dobi upošteva le sorazmerni del zavarovalne dobe.

134. člen
(upoštevanje obdobij, za katera so bili obračunani prispevki, v zavarovalni dobi)

(1) Ne glede na določbo prejšnjega člena se v pokojninsko dobo štejejo obdobja, v katerih je delodajalec obračunal prispevke za obvezno zavarovanje od zavarovančeve plače, vendar jih ni plačal v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ne glede na uspeh ukrepov za izterjavo plačila prispevkov.

(2) Določba prejšnjega odstavka velja le za zavarovance iz prvega in tretjega odstavka 14. člena tega zakona.

135. člen
(računanje zavarovalne in pokojninske dobe)

(1) Zavarovalna doba se šteje v koledarskih letih, mesecih in dnevih, pri čemer 30 dni šteje kot en mesec, 12 mesecev pa kot eno leto.

(2) Ista obdobja po tem zakonu štejejo v zavarovalno dobo le enkrat, razen v primerih, določenih s tem zakonom.

(3) Pokojninska doba se upošteva na podlagi podatkov nosilca obveznega zavarovanja.

(4) Vštevanje zavarovalnih obdobij, ki pri nosilcu obveznega zavarovanja niso evidentirana kot takšna se, če ta zakon ne določa drugače, ugotovi pri zavodu z odločbo po postopku, ki velja za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja po tem zakonu.

136. člen
(dokup dobe)

(1) Zavarovanec ali uživalec pokojnine lahko za izpolnitev pogojev ali za ugodnejšo odmero pokojnine po tem zakonu dokupi do pet let zavarovalne dobe.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek lahko zavarovanec še dodatno dokupi čas obveznega vojaškega roka, če mu to obdobje še ni bilo všteto v pokojninsko dobo.

137. člen
(prišteta pokojninska doba za odmero pravic na podlagi invalidnosti)

(1) Prišteta doba je fiktivna pokojninska doba, ki se upošteva zavarovancu pri odmeri pravic, če na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 65 let starosti.

(2) Če je invalidnost nastopila pred dopolnjenim 60. letom starosti, predstavlja prišteto dobo:
- dve tretjini obdobja med datumom nastanka invalidnosti in datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 60 let starosti, in
- ena polovica obdobja med datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 65 let starosti, in datumom, pri katerem bi dopolnil 60 let starosti.

(3) Če je invalidnost nastopila po dopolnjenem 60. letu starosti, predstavlja prišteta doba eno polovico obdobja med datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 65 let starosti, in datumom nastanka invalidnosti.

(4) Dolžina obdobja, ki služi za določitev prištete dobe, se računa v letih in mesecih. Obdobje, daljše od 15 dni, šteje kot en mesec.

138. člen
(prišteta doba za pridobitev in odmero pravic
na podlagi osebnih okoliščin)

(1) Zavarovalni dobi zavarovancev, ki so jo prebili v delovnem razmerju ali drugem delu, na podlagi katerega so bili obvezno zavarovani kot zavarovanci s telesno okvaro najmanj 70 %, vojaški invalidi od I. do VI. skupine, civilni invalidi vojne od I. do VI. skupine, slepi, gluhi, oboleli za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevromišičnimi boleznimi in za paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo, multiplo

sklerozo ter ekstrapiramidnimi obolenji, se za pridobitev in odmero pravic prišteje ena četrtina dobe dejanskega zavarovanja.

(2) Zavarovancem iz prejšnjega odstavka se starostna meja iz 27. in 29. člena tega zakona zniža za toliko mesecev, kot znaša prišteta doba iz prejšnjega odstavka.

ŠESTI DEL
MATIČNA EVIDENCA IN DOLŽNOST OBVEŠČANJA

139. člen
(nosilec informacijske službe)

(1) Nosilec informacijske službe za področje obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je zavod.

(2) Zavod se vključuje v enoten informacijski sistem javne uprave v Republiki Sloveniji.

140. člen
(podatki matične evidence in informativni osebni račun)

(1) Pokojninska doba, plača ter druga dejstva, ki vplivajo na pridobitev in odmero pravic, se upoštevajo pri uveljavljanju pravic iz obveznega zavarovanja po podatkih iz matične evidence o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: matična evidenca). Zavod vodi za vsakega zavarovanca, ki je vključen v obvezno zavarovanje, informativni osebni račun obveznega zavarovanja (v nadaljevanju: informativni osebni račun). Informativni osebni račun vsebuje podatke o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki, o obračunanih in plačanih prispevkih po posameznih letih, ter o priznani delovni dobi. Zavod omogoči osebi elektronski vpogled v podatke, ki se o njej vodijo v matični evidenci in v informativnem osebnem računu.

(2) Podatke v smislu prejšnjega odstavka zagotavljajo v skladu s tem zakonom pravne in fizične osebe, ki so kot dajalke ali dajalci (v nadaljnjem besedilu: dajalec) podatkov in zavezanke ali zavezanci (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) za vložitev prijav podatkov o zavarovanju opredeljeni v predpisih, ki urejajo matično evidenco.

(3) Zavod na podlagi podatkov davčne uprave enkrat letno zavarovancem iz prvega do četrtega odstavka 14. člena tega zakona posreduje obvestilo o obračunanih in o plačanih prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za preteklo leto.

(4) Prijavno-odjavno službo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje opravlja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod za zdravstveno zavarovanje). Povračilo stroškov za vodenje prijavno-odjavne službe se uredi s pogodbo, ki jo skleneta zavod in zavod za zdravstveno zavarovanje.

(5) Matična evidenca iz prvega odstavka tega člena se uredi s posebnim zakonom.

(6) Zavod mora možnost vpogleda v informativni osebni račun iz prvega odstavka tega člena vzpostaviti najkasneje do 1.1.2014.

(7) Zavod zavarovancu, ki v koledarskem letu dopolni 58 let starosti, po uradni dolžnosti posreduje informacijo o pričakovani višini njegove predčasne oziroma starostne pokojnine, na podlagi meril, ki jih predpiše minister za delo.

SEDMI DEL
ZAGOTAVLJANJE SREDSTEV

XVII. poglavje: TEKOČE FINANCIRANJE

141. člen
(vrste prihodkov)

(1) Prihodki obveznega zavarovanja so prispevki:
- zavarovancev in delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- delodajalcev za zavarovalno dobo s povečanjem za zavarovance iz prvega odstavka 398. člena tega zakona;
- za posebne primere zavarovanja;
- za dokup pokojninske dobe.

(2) Med prihodke obveznega zavarovanja štejejo tudi prihodki od dividend, premoženja, obresti in drugi prihodki.

(3) Obvezno zavarovanje se financira tudi iz državnega proračuna, Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja in iz drugih virov.

142. člen
(vrste odhodkov)

Odhodki iz obveznega zavarovanja so:
- pokojnine, nadomestila iz invalidskega zavarovanja in druge denarne dajatve na podlagi pridobljenih pravic;
- stroški poklicne rehabilitacije;
- stroški v zvezi s podajo izvedenskih mnenj v postopkih uveljavljanja pravic iz obveznega zavarovanja;
- prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje uživalcev pokojnin in uživalcev nadomestil iz invalidskega zavarovanja;
- stroški delovanja zavoda;
- drugi odhodki.

XVIII. poglavje: PRISPEVKI

143. člen
(določitev in obračun prispevkov)

(1) Prispevki se obračunajo in plačajo od osnove za plačilo prispevkov, z izjemo prispevkov za posebne primere zavarovanja iz prve alineje prvega odstavka ter drugega, tretjega, četrtega in petega odstavka 20. člena tega zakona, ki se plačajo v pavšalnih zneskih, ki jih določi zavod. Prispevki se ne plačujejo od nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

(2) Prispevne stopnje za obvezno zavarovanje se določijo tako, da se s pričakovanimi prihodki od prispevkov ob upoštevanju drugih prihodkov po drugem in tretjem odstavku 141. člena tega zakona pokrijejo pričakovani odhodki.

(3) Stopnje in višine prispevkov iz prvega in drugega odstavka tega člena se določajo z zakonom, ki ureja prispevke za socialno varnost.

(4) Stopnja prispevkov za posebne primere zavarovanja iz druge alineje prvega odstavka 20. člena tega zakona se določi po stopnji prispevka delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po zakonu, ki ureja prispevke za socialno varnost.

XIX. poglavje: OSNOVE ZA PLAČILO PRISPEVKOV

144. člen
(osnove za osebe v delovnem razmerju)

(1) Osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz 14. člena tega zakona je plača oziroma nadomestilo plače ter vsi drugi prejemki iz delovnega razmerja, vključno z bonitetami ter povračili stroškov v zvezi z delom, izplačanimi v denarju, bonih ali v naravi.

(2) Za zavarovance iz tretjega odstavka 14. člena tega zakona se za plačo iz prejšnjega odstavka šteje plača, ki bi bila prejeta za enako delo v Republiki Sloveniji.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se prispevki plačujejo od:
- zneska jubilejne nagrade, odpravnine ob upokojitvi, solidarnostne pomoči, povračil stroškov, zneska bonitet in zneska odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina;
- zneska premije dodatnega zavarovanja, ki jo plačuje delodajalec v korist delavca v skladu z 241. členom tega zakona, in od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina in
- zneska regresa za letni dopust, ki presega 70 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec; če se regres izplača v dveh ali več delih, se ob izplačilu naslednjega oziroma zadnjega dela regresa ugotovi celotna

višina regresa in izvrši obračun prispevkov od posameznih delov regresa za letni dopust.

(4) Najnižja osnova za obračun prispevkov od plače in nadomestila plače je znesek 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

145. člen
(osnove za samozaposlene, družbenike in kmete)

(1) Osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz 15., 16. in 17. člena tega zakona je zavarovalna osnova.

(2) Zavarovalna osnova je dobiček zavarovanca, ugotovljen skladno z zakonom, ki ureja dohodnino, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno socialno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove, preračunan na mesec.

(3) Za dobiček iz prejšnjega odstavka se za zavarovance iz 16. člena tega zakona štejejo vsi prejemki, prejeti za opravljanje poslovodne funkcije, dividende in drugi dohodki, ki se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, štejejo za druge dohodke, dosežene na podlagi lastniškega deleža. Za dobiček iz prejšnjega odstavka se za zavarovance iz četrtega odstavka 17. člena tega zakona šteje renta, prejeta iz naslova ukrepov kmetijske politike za prenos kmetijskega gospodarstva.

(4) Če dobiček zavarovanca iz 15. in 17. člena tega zakona ne preseže 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, je zavarovalna osnova ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec. Če dobiček zavarovanca iz 16. člena tega zakona ne preseže 90 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, je zavarovalna osnova ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena 90 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(5) Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena je najvišja zavarovalna osnova za zavarovance iz 15., 16. in 17. člena tega zakona 3,5-kratnik povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(6) Zavarovalna osnova po tem členu se določi na podlagi podatkov - iz obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, ali iz odločbe o odmeri dohodnine, ali obračuna davčnega odtegljaja, ali obvestila o višini katastrskega dohodka za napoved za odmero dohodnine - za preteklo leto z upoštevanjem podatka o znesku obveznih prispevkov za obvezno zavarovanje, plačanih s strani Republike Slovenije, ter glede na podatke o povprečni letni plači zaposlenih v Republiki Sloveniji za leto, na katero se nanaša dobiček, na podlagi katerega se določa zavarovalna osnova. Za obračun akontacije dohodnine po tem odstavku se šteje obračun, ki je bil ali bi moral biti vložen do roka, določenega z zakonom, ki ureja davčni postopek.

(7) Če za posameznega zavarovanca iz tega člena ni na voljo podlaga iz prejšnjega odstavka za uvrstitev v zavarovalno osnovo, ker se v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, ne izda odločba o odmeri dohodnine, se zavarovalna osnova določi v višini iz četrtega odstavka tega člena.

(8) Zavarovalna osnova, določena v skladu s predhodnimi odstavki tega člena, se uporablja do določitve dobička za naslednje obdobje.

(9) Zavarovanci iz 15., 16. in 17. člena tega zakona ob vstopu v zavarovanje plačujejo prispevke od zavarovalne osnove, določene v četrtem odstavku tega člena, razen če so bili v obdobju šestih mesecev pred vstopom v zavarovanje zavarovani na enaki zavarovalni podlagi. V tem primeru ti zavarovanci plačujejo prispevke od zavarovalne osnove, od katere so plačevali prispevke pred izstopom iz zavarovanja.

(10) Če zavarovanec oceni, da zavarovalna osnova ne ustreza pričakovanemu dobičku v tekočem letu, lahko za naprej plačuje prispevke od zavarovalne osnove, zmanjšane za največ 20 %, vendar najmanj od zavarovalne osnove iz četrtega odstavka tega člena. Če v tem primeru zavarovalna osnova, ugotovljena na podlagi dejanskega dobička za to leto, preseže znižano zavarovalno osnovo, od katere so se plačevali prispevki, za več kot 20 %, se v prihodnjem obdobju prispevki plačujejo od zavarovalne osnove, določene na podlagi dejansko ugotovljenega dobička, povečane za 20 %.

(11) Znižana zavarovalna osnova velja, dokler se v skladu s tem členom zavarovalna osnova ne določi na novo.

(12) Če se ugotovi, da zavarovalna osnova, od katere se plačujejo prispevki, ni pravilna, davčni organ z odločbo določi novo zavarovalno osnovo in poračun prispevkov za nazaj.

(13) Podrobnejši način določanja zavarovalne osnove po tem členu določi minister, pristojen za finance, s soglasjem ministra, pristojnega za delo.

146. člen
(osnova za zavarovanje iz drugega pravnega razmerja)

Osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz 18. člena tega zakona je plačilo za opravljeno delo, prejeto v okviru drugega pravnega razmerja.

147. člen
(osnova za zavarovanje po drugih predpisih)

(1) Osnova za plačilo prispevka za zavarovance iz šestega odstavka 19. člena tega zakona je znesek 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(2) Osnova za plačilo prispevkov za brezposelne zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona je znesek nadomestila za primer brezposelnosti

oziroma zavarovalna osnova, od katerih zavod za zaposlovanje plačuje prispevke. Za brezposelne osebe, ki jim zavod za zaposlovanje plačuje prispevke do izpolnitve pogojev za predčasno pokojnino, je osnova za plačilo prispevkov zadnje denarno nadomestilo, ki ga je prejel zavarovanec po predpisih, ki urejajo trg dela.

(3) Osnova za plačilo prispevka za zavarovance iz drugega, tretjega in četrtega odstavka 19. člena tega zakona je znesek nadomestila ali prejemka, do katerega so upravičeni po drugih predpisih ali po tem zakonu.

(4) Osnova za plačilo prispevka za zavarovance iz petega odstavka 19. člena tega zakona je znesek 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(5) Osnova za plačilo prispevka za zavarovance iz sedmega odstavka 19. člena tega zakona je prejemek, ki ga prejmejo za opravljanje svojega dela.

148. člen
(osnova za prispevek za posebne primere zavarovanja)

Za osebe, zavarovane za posebne primere zavarovanja iz druge alineje prvega odstavka 20. člena tega zakona, se prispevki plačujejo od bruto zneska prejemka iz drugega pravnega razmerja.

149. člen
(osnova za zavarovance, ki se prostovoljno
vključijo v obvezno zavarovanje)

Osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz 25. člena tega zakona je določena v znesku, ki je najmanj enak znesku 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

150. člen
(osnova za plačilo prispevkov za podaljšano zavarovanje)

V primerih iz 132. člena tega zakona se prispevek plača od plače zavarovanca, ki jo je imel v zadnjem mesecu pred nastopom teh primerov, valorizirane glede na gibanje povprečnih mesečnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji na raven meseca pred mesecem, za katerega se plača prispevek.

151. člen
(osnova za dokup dobe)

(1) Osnova za plačilo prispevka za vštevanje obdobij iz prvega odstavka 136. člena tega zakona v pokojninsko dobo je enaka znesku osnove zavarovanca iz koledarskega leta pred vložitvijo zahteve, povečane za odstotek porasta pokojnin do

zadnjega dne v mesecu, v katerem je vložena zahteva za vštetje navedenih obdobij v zavarovalno dobo.

(2) Osnova iz prejšnjega odstavka ne more biti nižja od zneska v višini povprečne plače na zaposlenega v Republiki Slovenije za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem je vložena zahteva za vštetje navedenih obdobij v zavarovalno dobo.

(3) Če zavarovanec v zadnjem koledarskem letu pred vložitvijo zahteve ni plačal prispevkov od osnove vsaj šest mesecev, se osnova iz prvega odstavka tega člena določi v skladu s prejšnjim odstavkom.

(4) Prispevek se odmeri po stopnji, ki je z zakonom določena za prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca za obvezno zavarovanje.

152. člen
(zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca)

(1) Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovancev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so:
- zavarovanci iz 14., 15., 16., 17., 18. in 25. člena tega zakona ter zavarovanci iz 19. člena tega zakona, če ni s tem zakonom določeno drugače;
- Republika Slovenija za zavarovance iz drugega odstavka 19. člena tega zakona, ki so upravičeni do starševskega dodatka po predpisih, ki urejajo starševstvo; za zaposlene, ki so po predpisih, ki urejajo starševstvo, upravičeni do plačila prispevka zaradi dela s krajšim delovnim časom od polnega, za razliko do polnega delovnega časa; za zavarovance iz petega in sedmega odstavka 19. člena tega zakona;
- zavod za zaposlovanje za zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona, ki imajo pravico do plačila prispevkov;
- delodajalci za zavarovance iz 132. člena tega zakona.

(2) Če se prispevki plačujejo od zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, je za zavarovance iz 14. člena tega zakona ne glede na prvo alinejo prejšnjega odstavka zavezanec za plačilo prispevka zavarovanca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavarovanec za del prispevka, ki odpade na plačo ali nadomestilo plače, in delodajalec za del prispevka, ki odpade na razliko med zneskom 60 % povprečne plače in plače ali nadomestila plače delavca.

(3) Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovancev za dokup dobe iz 136. člena tega zakona so zavarovanci.

153. člen
(zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev)

(1) Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so:

- delodajalci in izplačevalci nadomestil – za zavarovance iz prvega do četrtega odstavka 14. in 132. člena tega zakona;
- izplačevalci prejemkov – za zavarovance iz 18. člena tega zakona;
- zavarovanci iz petega in šestega odstavka 14. člena, 15., 16. in 17. člena, šestega odstavka 19. člena in 25. člena tega zakona, razen v primerih prejemanja nadomestil. V teh primerih je zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje izplačevalec nadomestil;
- zavod za zaposlovanje – za zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona;
- zavod za zdravstveno zavarovanje – za osebe iz tretjega odstavka 19. člena tega zakona;
- Republika Slovenija – za zavarovance iz drugega, petega in sedmega odstavka 19. člena tega zakona;
- pristojna občina – za zavarovance iz četrtega odstavka 19. člena tega zakona.

(2) Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za dokup dobe iz 136. člena tega zakona so zavarovanci.

(3) Za izplačevalca nadomestil po tem členu zakona se šteje pravna oseba, ki jo bremenijo izplačana nadomestila plač oziroma dohodkov, kot so zlasti Republika Slovenija, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.

154. člen
(zavezanci za plačilo prispevkov za posebne primere zavarovanja)

(1) Zavezanci za plačilo prispevkov za posebne primere zavarovanja za zavarovance iz 20. člena tega zakona, razen za zavarovance iz prve alineje prvega odstavka 20. člena tega zakona in za zavarovance iz drugega odstavka 20. člena tega zakona, so pravne osebe in osebe, pri katerih so te osebe na usposabljanju ali delu, oziroma organizatorji del in akcij, v katerih te osebe sodelujejo.

(2) Zavezanci za plačilo prispevkov za posebne primere zavarovanja za zavarovance iz prve alineje prvega odstavka 20. člena tega zakona in za zavarovance iz drugega odstavka 20. člena tega zakona, so zavarovanci sami.

155. člen
(zavezanec za plačilo prispevka za zaposlene invalide)

(1) Republika Slovenija je zavezanec za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zaposlene invalide nad predpisano kvoto, določeno s predpisi, ki urejajo zaposlovanje invalidov.

(2) Republika Slovenija je zavezanec za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za vse zaposlene delavce v zaposlitvenih centrih.

(3) Republika Slovenija je zavezanec za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zaposlene invalide v invalidskih podjetjih.

(4) Republika Slovenija je zavezanec za plačilo prispevkov za vse zaposlene delavce v invalidskih podjetjih, če le ta zaposlujejo več kakor tretjino invalidov, ki niso delovni invalidi II. ali III. kategorije invalidnosti oziroma zaposlujejo več kakor tretjino delovnih invalidov II. ali III. kategorije invalidnosti s prišteto dobo za pridobitev in odmero pravic na podlagi osebnih okoliščin, kakor to določa ta zakon.

(5) Republika Slovenija je zavezanec za plačilo prispevkov za vse zaposlene delavce v invalidskih podjetjih, če le ta zaposlujejo vsaj 50 % invalidov.

156. člen
(zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za starejše delavce)

Republika Slovenija je ne glede na prvo alinejo prvega odstavka 153. člena tega zakona v skladu s posebnim zakonom iz 161. člena tega zakona zavezanec za plačilo prispevkov delodajalcev v višini 30 % za zavarovance iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka 14. člena tega zakona, ki so dopolnili 60 let starosti, in v višini 50 % za zavarovance iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka 14. člena tega zakona, ki izpolnjujejo starostni pogoj za pridobitev pravice do predčasne pokojnine po drugem odstavku 29. člena tega zakona.

157. člen
(zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za prvo zaposlitev)

(1) Delodajalci lahko, ne glede na prvo alinejo prvega odstavka 153. člena tega zakona, za zavarovance iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka 14. člena tega zakona, ki niso dopolnili 26. let starosti, ko se prvič zaposlijo za nedoločen čas in ostanejo pri istem delodajalcu v zaposlitvi neprekinjeno najmanj dve leti, uveljavijo vračilo prispevkov delodajalca za prvo leto zaposlenosti v višini 50 %, drugo leto pa v višini 30 % prispevkov delodajalca.

(2) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena lahko delodajalci uveljavijo vračilo prispevkov delodajalca za zavarovance iz prvega odstavka tega člena le v primeru, če delodajalec za te zavarovance ni uveljavil vračila prispevkov oziroma enakovredne olajšave na podlagi drugih predpisov.

(3) Minister, pristojen za delo, natančneje določi način vračila prispevkov iz tega člena.

158. člen
(plačevanje prispevkov)

(1) Prispevki za obvezno zavarovanje, ki so določeni s tem zakonom, se plačujejo zavodu.

(2) Prispevki za obvezno zavarovanje se plačajo v skladu s predpisi, ki veljajo v času nastanka obveznosti za plačilo prispevkov.

(3) Z namenom kontrole pravilnosti plačila prispevkov ima zavod pravico nadzora nad poslovnimi knjigami zavezancev za plačilo prispevkov.

159. člen
(pobiranje prispevkov)

(1) Prispevke za obvezno zavarovanje po tem zakonu pobira davčna uprava, razen prispevka za dokup pokojninske dobe.

(2) Če ni s tem zakonom določeno drugače, se glede postopka, pobiranja prispevkov, pravic in obveznosti zavezanca, varovanja podatkov in pristojnosti davčnega organa uporabljata zakona, ki urejata davčni postopek in davčno službo.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek v postopkih, ki jih davčni organ začne na zahtevo stranke, prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ni mogoče odpisati, delno odpisati ali dovoliti odloga plačila oziroma plačila v obrokih.

160. člen
(plačilo prispevkov za obdobja vzpostavitve
lastnosti zavarovanca za nazaj)

(1) Ko je na podlagi sodbe sodišča lastnost zavarovanca vzpostavljena za nazaj na podlagi določenega pravnega razmerja, ki je podlaga za zavarovanje po tem zakonu, se prispevki obračunajo po prispevnih stopnjah, veljavnih na dan plačila obveznosti, na podlagi tako vzpostavljenega pravnega razmerja.

(2) Če se prispevki iz prejšnjega odstavka plačujejo od posameznega prejemka, je osnova za obračun prispevkov mesečna osnova iz obdobja, na katero se nanaša.

(3) Če ni podatkov o osnovi iz prejšnjega odstavka iz obdobja, na katero se nanaša ter v drugih primerih se prispevki obračunajo od zneska 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji iz tega obdobja, preračunanega na mesec oziroma sorazmerno glede na obdobje, na katerega se nanaša plačilo prispevkov.

(4) Zavezanci za plačilo prispevka zavarovanca so v primerih iz drugega in tretjega odstavka tega člena zavarovanci, zavezanci za plačilo prispevka delodajalca pa izplačevalci plač, nadomestil in drugih prejemkov, od katerih se obračunavajo prispevki.

(5) Zavezanec za plačilo prispevka po tem členu je dolžan od obračunanih prispevkov obračunati in hkrati z obračunanimi prispevki plačati obresti po evropski medbančni obrestni meri z ročnostjo enega leta, od prvega dneva obdobja vzpostavitve lastnosti zavarovanca do poteka roka za plačilo prispevkov iz prejšnjega odstavka tega člena, po stopnji, ki je veljala na prvi dan obdobja vzpostavitve lastnosti zavarovanca za nazaj.

(6) Zavezanec je dolžan plačati prispevke skupaj z obrestmi iz prejšnjega odstavka ob izplačilu posameznega prejemka, ki je izplačan na podlagi sodbe sodišča.

(7) Ko je vzpostavljena lastnost zavarovanca za nazaj na podlagi dokupa pokojninske dobe, je zavezanec dolžan plačati prispevek za dokup pokojninske dobe v enkratnem znesku v roku 15 dni od prejema odločbe o odmeri prispevka.

XX. poglavje: PRIHODKI IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA

161. člen
(obveznosti državnega proračuna)

(1) Republika Slovenija zagotavlja sredstva iz državnega proračuna za pokrivanje obveznosti obveznega zavarovanja, ki nastanejo zaradi priznavanja ali odmere pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod posebnimi pogoji oziroma zaradi izpada prispevkov, in sicer za:

- udeležence NOB in druge vojne veterane, udeležence španske vojne, narodne heroje in nosilce Partizanske spomenice 41, družinske člane padlih oziroma umrlih borcev NOB, žrtve vojnega nasilja;
- osebe, ki jim je v pokojninsko dobo vštet čas neupravičenega kaznovanja zaradi političnih razlogov oziroma neupravičenega odvzema prostosti;
- uživalce izjemnih pokojnin;
- uživalce oskrbnine;
- delavce ministrstva za notranje zadeve in zavodov za izvrševanje kazenskih sankcij;
- uživalce administrativnih pokojnin po zakonih o notranjih zadevah, poslancih, o vladi, o obrambi, o prekrških, o sodniški službi;
- uživalce vojaških pokojnin;
- uživalce akontacij pokojnin, ki bi jih bil dolžan izplačati nosilec zavarovanja iz katere od drugih držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ;
- uživalce dodatkov k pokojninam, ki jih izplačuje nosilec zavarovanja iz katere od drugih držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ;
- žrtve dachauskih procesov;
- upravičence do višjega zneska pokojnine na podlagi zakona o popravi krivic;
- izjemne pokojnine delavcev v premogovnikih in pri proizvodnji ter predelavi azbesta;
- upokojene člane sklada obrtnikov, ki so pridobili pravice do skladove pokojnine na podlagi obdobja zavarovanja od uvedbe skladovega zavarovanja, pa do 1. 1. 1983 – do zneska minimalne pokojnine;
- preživnine bivšim zasebnim dimnikarskim obrtnikom;
- prispevek zavarovanca in delodajalca za delavce v invalidskih podjetjih;
- prispevek delodajalca za zavarovance, za katere ta prispevek plačuje Republika Slovenija;
- kmete in člane kmečkih gospodinjstev, ki jim je bil prispevek zmanjšan ali odpisan po zakonu o pogojih, pod katerimi se kmetom zmanjšani ali odpisani prispevki štejejo za plačane;

- del pokojnine, ki je bila priznan ob upoštevanju obdobij iz 189. člena tega zakona;
- del pokojnine, ki je bila priznana ob upoštevanju obdobij, prebitih v invalidskih podjetjih, za katere po 226. členu tega zakona niso bili plačani prispevki;
- del pokojnine, ki je priznan ob upoštevanju pokojninske dobe iz četrtega odstavka iz 193. člena in 201. člena tega zakona;
- del pokojnine, ki je priznan ob upoštevanju 55. člena tega zakona;
- del pokojnine iz 54. ter iz 56. člena tega zakona ter
- v drugih primerih, če tako določa zakon.

(2) Osnove in način poračuna finančnih obveznosti določa zakon, ki ureja poračunavanje finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

162. člen
(sofinanciranje iz državnega proračuna)

Republika Slovenija iz državnega proračuna in iz drugih virov zagotavlja sredstva za pokrivanje razlike med prihodki zavoda iz prispevkov in iz drugih virov ter odhodki zavoda.

163. člen
(zagotavljanje likvidnosti zavoda)

Če zavodu primanjkuje likvidnih sredstev za izpolnitev obveznosti za izplačilo pokojnin in drugih obveznosti ter za kritje morebitnega primanjkljaja med prihodki in odhodki v posameznem koledarskem letu, mu Republika Slovenija iz državnega proračuna zagotovi potrebna sredstva.

XXI. poglavje: FINANČNO POSLOVANJE

164. člen
(vodenje denarnih sredstev zavoda)

Zavod ima podračun, v okviru katerega se vodijo denarna sredstva za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

165. člen
(finančni načrt zavoda)

(1) Zavod opredeljuje svoje finančno poslovanje s finančnim načrtom, ki ga pripravi v skladu z zakonom, ki ureja javne finance, na podlagi izhodišč, ki veljajo za državni proračun.

(2) Finančni načrt iz prejšnjega odstavka se sestavlja in sprejema za vsako koledarsko leto posebej ali za časovno obdobje, za katero se sprejema državni proračun.

(3) Finančni načrt sprejme svet zavoda. Vlada Republike Slovenije da soglasje k finančnemu načrtu.

166. člen
(letno poročilo zavoda)

Zavod pripravi letno poročilo za prejšnje koledarsko leto v skladu s predpisi, ki urejajo računovodstvo in javne finance.

XXII. poglavje: PREMOŽENJE ZAVODA

167. člen
(premoženje zavoda)

V premoženje zavoda se štejejo nepremičnine, stvarnopravne in obligacijsko pravne pravice, delnice ali lastniški deleži, denar in druga sredstva, na katerih ima zavod lastninsko pravico.

168. člen
(nastopanje zavoda v pravnem prometu)

(1) Zavod ima pravico sklepati pogodbe v pravnem prometu in opravljati druge posle z namenom povečanja svojega premoženja v skladu s tem zakonom in statutom zavoda.

(2) Zavod ima v pravnem prometu neomejeno pravno in poslovno sposobnost ter lahko v pravnem prometu pridobiva pravice in prevzema obveznosti.

(3) Za obveznosti, prevzete v pravnem prometu, zavod odgovarja s svojim celotnim premoženjem.

(4) Zavod ima pravico ustanavljati gospodarske družbe, javne sklade, javne zavode in varstvene delavnice (gospodarski subjekti za poklicno rehabilitacijo in preprečevanje invalidnosti).

OSMI DEL
POSTOPEK ZA UVELJAVLJANJE IN VARSTVO PRAVIC

XXIII. poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE

169. člen
(uveljavljanje pravic)

(1) Pravice iz obveznega zavarovanja lahko uveljavi pri zavodu oseba, ki je bila zavarovana pri zavodu, in sicer tudi tedaj, ko gre za pravice na podlagi mednarodnih pogodb.

(2) Pravice za primer invalidnosti in smrti zaradi poškodbe pri delu se uveljavljajo pri zavodu, če je bil zavarovanec v času poškodbe zavarovan pri tem zavodu.

(3) Pravice za primer invalidnosti ali smrti zaradi poklicne bolezni se uveljavljajo pri zavodu, če je bil zavarovanec zavarovan pri zavodu v času obolenja oziroma če v tem času ni bil zavarovan, vendar je bil nazadnje zavarovan pri zavodu.

(4) Pokojninska doba in plača ter druga dejstva, ki vplivajo na pridobitev in odmero pravice, se ugotavljajo po določbah tega zakona.

170. člen
(varstvo pravic)

(1) Zoper odločbo, izdano na prvi stopnji, ima zavarovanec pravico do pritožbe.

(2) V postopku za uveljavljanje pravic na podlagi invalidnosti ima pravico do pritožbe tudi delodajalec.

171. člen
(sodno varstvo)

(1) Sodno varstvo pravic po tem zakonu lahko zavarovanec uveljavi v roku 30 dni od vročitve odločbe, izdane na drugi stopnji.

(2) Sodno varstvo lahko uveljavi tudi delodajalec, če je z dokončno odločbo zavoda odločeno o pravici zavarovanca na podlagi invalidnosti.

172. člen
(pristojnost za odločanje)

O pravicah iz zavarovanja odločajo:
- na prvi stopnji – območna enota zavoda;
- na drugi stopnji – enota na sedežu zavoda.

173. člen
(revizija)

(1) Odločba prve stopnje, s katero je osebi priznana pravica po tem zakonu, se predloži v revizijo organu druge stopnje po načelu naključne izbire.

(2) Revizija se opravi po uradni dolžnosti.

(3) Revizija ne zadrži izvršitve odločbe.

(4) Če je zoper odločbo območne enote zavoda vložena pritožba, se odloči o reviziji in pritožbi z isto odločbo.

174. člen
(učinek revizije)

(1) Če revizija odločbe, ki je postala dokončna, ker zoper njo ni bila vložena pritožba, ni opravljena v treh mesecih, za pravice po mednarodnih pogodbah pa v štirih mesecih od dneva, ko preteče rok za pritožbo, šteje, da je revizija opravljena in da je odločba potrjena.

(2) V reviziji se lahko odločba prve stopnje potrdi, spremeni, odpravi ali razveljavi.

(3) Odločba o pravici iz obveznega zavarovanja, izdana v revizijskem postopku, učinkuje s prvim dnem naslednjega meseca po izdaji.

(4) Območna enota zavoda, katere odločba je bila v reviziji odpravljena ali razveljavljena, izda najpozneje v 30 dneh od prejema odločbe o reviziji novo odločbo prve stopnje o vseh pravicah, razen za pravice po mednarodnih pogodbah, kjer je rok za izdajo 60 dni od prejema odločbe o reviziji.

(5) Novo odločbo prve stopnje je treba predložiti v revizijo; v njej se preizkusi, ali je nova odločba popravljena v skladu z razlogi, zaradi katerih je bila prejšnja odločba odpravljena ali razveljavljena.

175. člen
(revizija izvedenskih mnenj)

(1) Ne glede na določbo prejšnjega člena se v postopkih uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja v revizijo predložijo pozitivna mnenja invalidske komisije I. stopnje o ugotovljeni invalidnosti I. kategorije, v drugih primerih pa po načelu naključne izbire. Revizijo opravi invalidska komisija II. stopnje.

(2) V reviziji lahko invalidska komisija izvedensko mnenje potrdi, spremeni ali vrne v ponovno obravnavo invalidski komisiji I. stopnje.

176. člen
(sodno varstvo v postopku revizije)

(1) Zoper odločbo, izdano v reviziji, s katero je spremenjena odločba prve stopnje, je zagotovljeno sodno varstvo.

(2) Sodno varstvo ni mogoče zoper odločbo, s katero je bila v reviziji odločba prve stopnje odpravljena ali razveljavljena.

(3) Sodno varstvo ni mogoče zoper odločbo, izdano na drugi stopnji, če je bila z njo hkrati v reviziji odpravljena ali razveljavljena odločba, izdana na prvi stopnji.

177. člen
(ugotavljanje lastnosti zavarovanca)

(1) Lastnost zavarovanca iz obveznega zavarovanja se ugotavlja na podlagi predpisov, ki urejajo matično evidenco.

(2) Za zavarovance za posebne primere zavarovanja iz 20. in 21. člena tega zakona se lastnost zavarovanca ugotavlja takrat, ko nastane zavarovalni primer, na podlagi katerega pridobijo pravice iz obveznega zavarovanja.

(3) Za zavarovance iz 18. člena tega zakona se lastnost zavarovanca ugotavlja po preteku koledarskega leta, v katerem so bila plačila izplačana, razen v primeru, ko nastane zavarovalni primer, na podlagi katerega se pridobijo pravice iz invalidskega zavarovanja in se lastnost zavarovanca ugotavlja ob nastanku tega zavarovalnega primera.

XXIV. poglavje: UVELJAVLJANJE PRAVIC IZ ZAVAROVANJA

178. člen
(začetek postopka za uveljavljanje pravic)

(1) Postopek za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja se začne na zahtevo zavarovanca, postopek za uveljavljanje pravice do vdovske ali družinske pokojnine pa na zahtevo vdove ali vdovca oziroma družinskega člana ali zakonitega zastopnika.

(2) Postopek za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja se začne tudi na predlog zavarovančevega osebnega zdravnika ali imenovanega zdravnika. V soglasju z osebnim zdravnikom se lahko postopek za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja začne tudi na predlog pooblaščenega zdravnika specialista medicine dela (v nadaljnjem besedilu: pooblaščeni zdravnik). Če je uveden postopek za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja na predlog osebnega zdravnika, imenovanega zdravnika ali pooblaščenega zdravnika v soglasju z osebnim zdravnikom, pa umaknejo predlog, ni mogoče ustaviti postopka, če se zavarovanec z ustavitvijo ne strinja in zahteva, da se postopek nadaljuje. Če je bil postopek uveden na predlog osebnega zdravnika ali imenovanega zdravnika, zavarovanec ali njegov zakoniti zastopnik ne moreta predlagati umika predloga.

(3) Postopek iz prvega odstavka tega člena je uveden, ko zavod prejme zahtevo za uveljavljanje pravice.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek je postopek za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja uveden takrat, ko zavod prejme zahtevo s popolno delovno dokumentacijo zavarovanca ter medicinsko dokumentacijo o njegovem zdravstvenem stanju in o njegovi delovni zmožnosti.

(5) Zahteva za uvedbo postopka za uveljavljanje ali varstvo pravic se poda s pisno vlogo ali ustno na zapisnik pri katerikoli enoti zavoda.

179. člen
(trajanje postopka)

(1) Če je za ugotovitev pravic potrebno izvedensko mnenje, mora pristojni organ zavoda izdati odločbo najpozneje v štirih mesecih od dneva uvedbe postopka.

(2) V roku, določenem v prejšnjem odstavku, se izda tudi odločba o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja z uporabo mednarodnih pogodb.

180. člen
(akontacija)

(1) Kadar se v postopku ugotovi, da ima zavarovanec pravico do pokojnine ali nadomestila iz invalidskega zavarovanja, njegove višine pa ni mogoče določiti ali ni mogoče dokončati postopka zaradi kakšnega predhodnega vprašanja, se mu začasno izplačuje akontacija, določena po zbranih podatkih. Akontacije se usklajujejo na enak način kot pokojnine.

(2) Akontacija se izplačuje na podlagi naloga, ki ga izda pooblaščeni delavec zavoda. Nalog za izplačilo akontacije se pošlje tudi zavarovancu.

181. člen
(izvedenski organi)

(1) Kadar je za ugotovitev pravic iz zavarovanja, ki jih uveljavljajo zavarovanci in njihovi družinski člani, potrebno izvedensko mnenje, dajejo izvedenska mnenja o invalidnosti, potrebi po stalni pomoči in postrežbi ter o nezmožnosti za delo ali nezmožnosti za delo vdove ali vdovca oziroma drugih zavarovančevih družinskih članov, izvedenski organi zavoda.

(2) Izvedenski organi zavoda dajejo izvedenska mnenja tudi na zahtevo tujih nosilcev zavarovanja, drugih organov in oseb, če tako določajo mednarodne pogodbe.

(3) Izvedenski organi zavoda so invalidske komisije I. in II. stopnje (v nadaljnjem besedilu: invalidska komisija) in zdravniki posamezniki, ki jih imenuje pristojni organ zavoda.

(4) V primerih, ko se ugotavlja invalidnost poda izvedensko mnenje senat v sestavi najmanj dveh zdravnikov izvedencev. V postopku pred izdajo izvedenskega mnenja ima v teh primerih pravico in dolžnost sodelovati predstavnik delodajalca.

(5) Če se v postopku ugotavljanja invalidnosti ugotovi, da je pri zavarovancu podana invalidnost II. kategorije, ali če zavarovanec III. kategorije uveljavlja izbirno pravico do poklicne rehabilitacije, poda invalidska komisija izvedensko mnenje o obliki poklicne rehabilitacije, tudi na podlagi mnenja strokovne institucije s področja medicine dela in poklicne rehabilitacije.

(6) V postopku pred izdajo izvedenskega mnenja sodelujejo izvedenski organi zavoda iz tretjega odstavka tega člena z zavarovančevim osebnim zdravnikom, imenovanim zdravnikom, službo medicine dela, specialistično službo oziroma z zavodi za usposabljanje invalidnih oseb in z delodajalci in njihovimi pooblaščenimi zdravniki.

(7) Zavarovanec in delodajalec lahko zahtevata dopolnilno izvedensko mnenje invalidske komisije o ustreznosti ponujenega delovnega mesta ali poklicne rehabilitacije.

(8) Zavod določi organizacijo in način delovanja izvedenskih organov zavoda s splošnim aktom. S tem aktom se določi tudi seznam obvezne medicinske in delovne dokumentacije, ki je potrebna za podajo izvedenskega mnenja.

(9) Izvedenski organi iz prvega odstavka tega člena dajejo izvedenska mnenja tudi o vrsti in stopnji telesne okvare, ki se šteje po 138. členu tega zakona med osebne okoliščine, zaradi katere je zavarovanec opravičen do prištete dobe ter vrsti in stopnji telesne okvare za namene uveljavljanja pravic po drugih predpisih.

(10) Zavod lahko opravljanje nalog, ki jih imajo izvedenski organi Zavoda, prenese v skladu z veljavno zakonodajo, tudi na drugo institucijo. To velja tudi v zvezi s pripravo splošnih aktov iz osmega odstavka tega člena.

182. člen
(izvršljivost odločb)

(1) Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe, s katero je odločeno o pravicah iz obveznega zavarovanja, razen če je s tem zakonom določeno drugače.

(2) Odločba, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije, se izvrši, ko postane dokončna v upravnem postopku.

(3) Odločba o pravici do invalidske pokojnine postane izvršljiva z dnem, ko postane pravnomočna.

(4) Odločbe o pravicah iz obveznega zavarovanja izvrši zavod, razen v primerih, ko je s tem zakonom določeno, da jih v določenem delu izvrši delodajalec ali zavod za zaposlovanje.

183. člen
(razveljavitev ali sprememba dokončne odločbe
in učinek obnove postopka)

(1) Dokončno odločbo, s katero je bila kršena materialna določba zakona ali podzakonskega akta, tudi zaradi očitno napačno ugotovljenega dejanskega stanja v škodo ali korist zavarovanca ali uživalca pravic ali zavoda, lahko razveljavi ali spremeni pristojna enota zavoda, ki je odločbo izdala.

(2) Odločba iz prvega odstavka tega člena se lahko izda v roku desetih let od vročitve odločbe zavarovancu ali uživalcu pravic, s katero je bila kršena materialna določba zakona ali podzakonskega akta.

(3) Odločba iz prvega odstavka tega člena učinkuje od prvega dne naslednjega meseca po dani zahtevi, če je bil postopek uveden po uradni dolžnosti, pa od prvega dne naslednjega meseca po izdaji odločbe.

(4) Na način, ki je določen v prejšnjem odstavku, učinkuje tudi odločba, izdana v obnovi postopka.

184. člen
(stroški postopka)

(1) Stroške postopka uveljavljanja in varstva pravic iz obveznega zavarovanja, kot so potni stroški in nadomestilo izgubljenega zaslužka izvedencev v postopkih pred sodišči, ki jih imenuje pristojni organ zavoda, krije zavod.

(2) Zavarovanec ima pravico do povračila potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem ali uživanjem pravic, kadar ga zavod:
- napoti ali pokliče v drug kraj zaradi opravljanja zdravstvenih preiskav in podaje mnenja izvedencev;
- napoti v drug kraj zaradi poklicne rehabilitacije.

(3) Pravico do povračila potnih stroškov ima tudi oseba, ki je določena za spremljanje zavarovanca iz prejšnjega odstavka.

(4) Povračilo potnih stroškov se določi v znesku stroškov prevoza in stroškov prehrane ter namestitve v času potovanja in bivanja v drugem kraju.

(5) Zavod s splošnim aktom določi vrsto in način uporabe prevoznega sredstva, upoštevajoč zdravstveno stanje zavarovanca in dolžino poti, potovalne pogoje in način uveljavljanja povračila potnih stroškov ter znesek povračila stroškov prehrane in namestitve v času potovanja in bivanja v drugem kraju.

DEVETI DEL
ORGANIZIRANOST POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

XXV. poglavje: ZAVOD ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

185. člen
(organizacija zavoda)

Zavod je organiziran tako, da zagotavlja učinkovito upravljanje s sredstvi za izvajanje obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

186. člen
(svet zavoda)

(1) Zavod upravlja svet zavoda, ki ga sestavlja 15 članov, od tega:
- 4 člane imenujejo sindikalne zveze oziroma konfederacije, reprezentativne za območje države;
- 1 člana imenuje reprezentativna invalidska organizacija za delovne invalide;
- 3 člane imenujejo delodajalska združenja na ravni države;
- 3 člane imenuje Vlada Republike Slovenije;
- 3 člane imenujejo zveze oziroma organizacije upokojencev na ravni države;
- 1 člana izvolijo delavci zavoda.

(2) Svet zavoda izmed svojih članov izvoli predsednika in namestnika predsednika.

(3) Mandat članov sveta zavoda traja štiri leta.

(4) Svet zavoda opravlja naslednje naloge:
- spremlja gmotni položaj upokojencev in delovnih invalidov;
- ugotavlja in objavlja odstotek uskladitve pokojnin in drugih prejemkov;
- določa izplačilne dneve pokojnin in drugih prejemkov;
- sprejema finančni načrt in letno poročilo zavoda;
- odloča o načinu uporabe sredstev in odtujitvi premoženja ter sprejema poročilo o inventuri;
- odloča o ukrepih, s katerimi se zagotavlja materialna podlaga ter možnosti za poklicno rehabilitacijo in zaposlovanje delovnih invalidov;
- imenuje in razrešuje generalno direktorico ali generalnega direktorja (v nadaljnjem besedilu: generalni direktor) zavoda;
- sprejema statut zavoda, splošne akte za izvajanje zavarovanja in druge splošne akte zavoda;
- izvaja funkcijo skupščine nepremičninskega sklada.

187. člen
(generalni direktor)

(1) Poslovodni organ zavoda je generalni direktor zavoda.

(2) Generalni direktor organizira in vodi delo in poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod in je odgovoren za zakonitost dela zavoda.

(3) Generalnega direktorja zavoda imenuje svet zavoda. K imenovanju direktorja zavoda daje soglasje Vlada Republike Slovenije.

188. člen
(statut)

(1) Zavod ima statut.

(2) Statut zavoda določa način imenovanja in izvolitve članov sveta zavoda, njegovega predsednika in namestnika, konstituiranje, pristojnosti, organizacijo in način delovanja sveta zavoda, organizacijo služb zavoda ter druga vprašanja, pomembna za opravljanje dejavnosti in poslovanje zavoda.

(3) K statutu zavoda daje soglasje Vlada Republike Slovenije.

(4) Statut in splošni akti zavoda za izvajanje obveznega zavarovanja se objavljajo v Uradnem listu Republike Slovenije.

XXVI. poglavje: NADZOR

189. člen
(nadzor)

(1) Nadzor nad zakonitostjo delovanja zavoda ter namembnostjo rabe sredstev izvaja ministrstvo, pristojno za delo. Če se pri nadzoru ugotovijo nepravilnosti, izda minister, pristojen za delo, odločbo, s katero določi ukrepe in roke za odpravo nepravilnosti.

(2) Ministrstvo, pristojno za delo, je vabljeno na vse seje sveta zavoda.

(3) Minister, pristojen za delo, zadrži izvršitev odločitve, ki jo sprejme svet zavoda, če oceni, da ni zakonita oziroma ni skladna s finančnim načrtom zavoda in državnim proračunom in o tem obvesti Vlado Republike Slovenije.

(4) Zavod izvaja interni strokovni nadzor.

DESETI DEL
POVRNITEV POVZROČENE ŠKODE IN NEUPRAVIČENO PRIDOBLJENIH SREDSTEV

190. člen
(odgovornost posameznika za škodo zavodu)

(1) Zavod zahteva povrnitev povzročene škode od tistega, ki je namenoma ali iz malomarnosti povzročil invalidnost, potrebo po tuji pomoči in postrežbi ali smrt zavarovanca.

(2) Za škodo, ki jo povzroči v primerih iz prejšnjega odstavka delavec pri delu ali v zvezi z delom, je odgovoren delodajalec.

(3) Zavod zahteva povrnitev povzročene škode iz prejšnjega odstavka tudi neposredno od osebe, ki je povzročila invalidnost, potrebo po tuji pomoči in postrežbi ali smrt zavarovanca s kaznivim dejanjem.

(4) Zavod določi najnižji in najvišji znesek odškodnine, ki jo lahko zahteva od fizične osebe iz tega člena.

191. člen
(odgovornost delodajalca za škodo zavodu)

(1) Zavod zahteva povrnitev povzročene škode od delodajalca, če je zavarovančeva invalidnost, potreba po tuji pomoči in postrežbi ali smrt posledica tega, ker niso bili izvedeni ukrepi za varnost in zdravje pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi.

(2) Zavod ima pravico zahtevati povrnitev povzročene škode od delodajalca tudi, če nastane škoda zaradi tega, ker je bilo delovno razmerje sklenjeno brez predpisanega zdravstvenega pregleda z osebo, ki zdravstveno ni bila zmožna za opravljanje določenih del ali nalog, kar se je ugotovilo pozneje.

(3) Zavod ima pravico zahtevati povrnitev povzročene škode od delodajalca, če je škoda nastala zato, ker mu delodajalec ni dal podatkov ali je dal neresnične podatke o dejstvih, od katerih je odvisna pridobitev, odmera ali izguba pravice.

(4) Kot delodajalec se v smislu tega člena šteje oseba, za katero delavec na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali na kakršnikoli drugi pravni podlagi opravlja delo.

192. člen
(izključitev kritja zavarovanega primera)

(1) V primerih iz 190. in 191. člena tega zakona šteje, da je imel zavod škodo, ne glede na to, če je zavarovani primer pokrit z zavarovanjem po tem zakonu.

(2) Zavod zahteva povrnitev povzročene škode od zavarovanca, ki je sam dolžan dajati podatke v zvezi z zavarovanjem, če je škoda nastala zato, ker ni dal podatkov ali je dal neresnične podatke.

(3) Za povrnitev povzročene škode je solidarno odgovorna tudi oseba, ki je kot priča s pravnomočno sodbo obsojena za kaznivo dejanje krive izpovedbe, če je bilo na podlagi takšne izpovedbe komu priznano neko obdobje v pokojninsko dobo in je bila na podlagi tako priznanega obdobja uveljavljena pokojnina, do katere tisti, ki jo je dobil, ni imel pravice, ali je bila uveljavljena večja pokojnina od tiste, do katere je imel pravico.

193. člen
(ugotavljanje odškodnine)

(1) Pri ugotavljanju pravice do povrnitve škode, povzročene zavodu, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja obligacijska razmerja, če ni s tem zakonom določeno drugače.

(2) Odškodnina, ki jo ima zavod pravico zahtevati v primerih iz 190., 191. in 192. člena tega zakona, obsega nastale stroške in celotne zneske pokojnine oziroma drugih dajatev, ki jih izplačuje zavod.

(3) Pri ugotavljanju višine odškodnine po prejšnjem odstavku se upošteva dopolnjena pokojninska doba zavarovanca.

(4) Če zavod ugotovi, da je nastala škoda, zahteva od zavarovanca ali delodajalca, da jo povrne v določenem roku. Če škoda ni povrnjena v določenem roku, uveljavlja zavod odškodninski zahtevek pred pristojnim sodiščem.

194. člen
(povrnitev preplačil)

(1) Oseba, ki ji je bil na račun zavoda izplačan denarni znesek, do katerega ni imela pravice, mora vrniti prejeti znesek v skladu z določbami zakona, ki ureja obligacijska razmerja.

(2) Zavod preveč izplačani znesek iz prejšnjega odstavka pobota s pokojninskimi prejemki upravičenca.

(3) Zavod izda odločbo o ugotovitvi preplačila, v kateri je določen znesek preplačila in način, po katerem mu bo preplačilo povrnjeno. Zastaralni rok treh let od prejema denarnega zneska se upošteva po uradni dolžnosti.

(4) Pritožba zoper odločbo iz prejšnjega odstavka ne zadrži izvršitve.

(5) V primeru, ko oseba uživa pokojnino ali kakšno drugo pravico iz obveznega zavarovanja, lahko zavod odloči, da se preplačilo povrne v obrokih, ki se odtegujejo od navedenih prejemkov.

195. člen
(povrnitev preplačil zaradi smrti upravičenca)

(1) Ne glede na določbe predpisov, ki urejajo plačilni promet, ima zavod prednostno pravico, da od izvajalca plačilnega prometa direktno zahteva povrnitev zneska pokojnine ali druge denarne dajatve, ki je bila nakazana v dobro imetnika osebnega računa po njegovi smrti in do katerega umrli imetnik osebnega računa ni bil upravičen.

(2) Potrdilo zavoda o izplačilih dajatev je javna listina oziroma nalog, na podlagi katerega je izvajalec plačilnega prometa dolžan zavodu v roku treh dni vrniti zneske, nakazane po smrti imetnika osebnega računa.

196. člen
(odškodninska odgovornost zavoda)

(1) Zavod odgovarja za škodo, ki jo povzroči zavarovancu pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem svoje dejavnosti, v skladu z določbami predpisov, ki urejajo obligacijska razmerja.

(2) Če je zavod dolžan denarno dajatev ali dajatev v višjem znesku izplačati za nazaj na podlagi odločbe druge stopnje o priznanju pravice ali po odločbi sodišča, pa do izdaje ustrezne odločbe na prvi stopnji ni prišlo zaradi ravnanja zavarovanca oziroma vlagatelja, delodajalca oziroma druge osebe, se upravičencu izplača v breme zavoda odškodnina v višini obračunanih zamudnih obresti od dneva, ko bi posamezni znesek moral biti izplačan, pa do izvršitve odločbe.

(3) Če je vzrok za izdajo neustrezne oziroma nepravočasne odločbe sporen, ima zavod pravico terjati izplačano odškodnino zaradi plačila zamudnih obresti od odgovornih oseb.

(4) Zavod je dolžan odškodnino iz drugega odstavka tega člena izplačati v 60 dneh po plačilu denarnih dajatev

197. člen
(zamudne obresti)

(1) Če zavod ne izplača priznanih pokojninskih prejemkov v roku 60 dni od dneva, ko je postala odločba o priznanju pravice izvršljiva, je dolžan izplačati prejemniku zamudne obresti na zapadle prejemke ali ga v istem roku pozvati, da sporoči potrebne podatke ali prejemke dvigne na blagajni zavoda.

(2) Zamudne obresti se odmerijo v skladu s predpisi, ki urejajo obligacijska razmerja, od naslednjega dne po izteku roka iz prejšnjega odstavka.

ENAJSTI DEL
POKLICNO ZAVAROVANJE

XXVII. poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE

198. člen
(pojem poklicnega zavarovanja)

(1) Poklicno zavarovanje po tem zakonu je zbiranje prispevkov delodajalcev na osebnih računih zavarovancev, na podlagi katerih zavarovanci, vključeni v to

obliko zavarovanja, pridobijo pravico do poklicne pokojnine ter druge pravice, določene s tem zakonom.

(2) Poklicno zavarovanje je zavarovanje, pri katerem zavarovanec prevzema naložbeno tveganje z zajamčenim donosom na vplačane prispevke.

(3) Za zajamčeni donos, določen s pokojninskim načrtom, jamči upravljavec sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

199. člen
(krog zavarovancev poklicnega zavarovanja)

(1) V poklicno zavarovanje se pod pogoji, določenimi s tem zakonom, vključijo zavarovanci, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela, in zavarovanci, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati.

(2) Delovna mesta, na katerih se zavarovanci vključijo v poklicno zavarovanje zaradi težavnosti ali škodljivosti dela, je možno določiti v primerih, ko so izpolnjeni naslednji pogoji:
- da obstajajo v zvezi z opravljanjem del znatnejši škodljivi vplivi na zdravstveno stanje in delovno zmožnost delavcev, kljub temu da so bili uporabljeni vsi splošni in posebni varstveni ukrepi, določeni s predpisi, ki urejajo varnost in zdravje pri delu, in drugi ukrepi, s katerimi jih je mogoče odpraviti ali zmanjšati;
- da opravljajo delavci dela v težkih in zdravju škodljivih razmerah neposredno ob virih škodljivih vplivov v nepretrganem delovnem procesu;
- da se opravlja delo v okoliščinah iz prve in druge alineje tega odstavka polni delovni čas, pri tem pa se za polni delovni čas šteje tudi delovni čas, krajši kot polni delovni čas, določen z zakonom, in kolektivnimi pogodbami, če je tako določeno zaradi posebnih delovnih pogojev.

200. člen
(prispevki za poklicno zavarovanje)

(1) Zavezanci za obračun in plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje so delodajalci in zavarovanci, ki opravljajo pridobitno ali drugo samostojno dejavnost.

(2) Prispevki za poklicno zavarovanje imajo enak davčni status kot prispevki za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(3) Osnova za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje je plača zavarovanca oziroma nadomestilo plače.

(4) Stopnja, po kateri se obračuna in plača prispevek za poklicno zavarovanje, znaša najmanj 10,55 % od osnove.

201. člen
(postopek za vključitev v poklicno zavarovanje)

(1) Delovna mesta, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje, so vsa tista, za katera se je ob uveljavitvi ZPIZ-1 štela zavarovalna doba s povečanjem.

(2) Posebna komisija lahko na podlagi meril in kriterijev, ki jih v soglasju s socialnimi partnerji določi minister za delo, poleg delovnih mest iz prejšnjega odstavka, določi tudi druga delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje ali ugotovi zmanjšanje škodljivih vplivov delovnega mesta ali pa, da niso več izpolnjeni pogoji iz 199. člena tega zakona.

(3) S posebnim zakonom se lahko poleg delovnih mest iz prejšnjega odstavka določijo nova delovna mesta, na katerih se zavarovanci vključijo v poklicno zavarovanje v primerih, ko je uspešno opravljanje dejavnosti omejeno z določeno starostjo, ker gre za dela v tistih poklicih, v katerih fiziološke funkcije organizma zaradi narave in teže dela v tolikšni meri pešajo, da delavcu onemogočajo nadaljnje uspešno opravljanje iste poklicne dejavnosti po dopolnitvi določene starosti.

(4) Posebno komisijo za ugotavljanje obveznosti poklicnega zavarovanja iz drugega odstavka tega člena imenuje minister, pristojen za delo. Pravico predlagati člane komisije imajo tudi predstavniki delodajalcev in zavarovancev.

(5) Ugotovitve komisije iz drugega odstavka tega člena, ki se nanašajo na delovna mesta, na katerih se je štela zavarovalna doba s povečanjem do 31. decembra 1999, veljajo tudi za osebe iz prvega odstavka 398. člena tega zakona.

(6) Seznam delovnih mest iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena objavi minister, pristojen za delo, v Uradnem listu Republike Slovenije.

XXVIII. poglavje: PRAVICE IZ POKLICNEGA ZAVAROVANJA

202. člen
(pravice iz poklicnega zavarovanja)

(1) Na podlagi poklicnega zavarovanja zavarovanci ob izpolnitvi pogojev iz 204. člena tega zakona pridobijo pravico do poklicne pokojnine.

(2) Zavarovancu, ki je bil vključen v poklicno zavarovanje po tem zakonu, se za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do predčasne pokojnine ali starostne pokojnine iz obveznega zavarovanja po tem zakonu, k dejanski zavarovalni dobi doda četrtina obdobja, v katerem je bil vključen v poklicno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: dodana doba).

(3) Če je zavarovanec v času uživanja pravice do poklicne pokojnine na podlagi 25. člena tega zakona prostovoljno vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, se mu to obdobje, ob uveljavitvi pravic iz obveznega zavarovanja ne upošteva pri izračunu pokojninske osnove iz 30. člena tega zakona, razen, če je to za zavarovanca ugodneje.

(4) S posebnim zakonom ali kolektivno pogodbo se lahko določi, da prispevke zavarovanca iz prejšnjega odstavka, za zavarovanca, ki je že uveljavil pravico do poklicne pokojnine, plačuje delodajalec, pri katerem je bil zavarovanec vključen v poklicno zavarovanje.

(5) Za zavarovanca, ki je najmanj 16 let (moški) ali 15 let (ženska) vključen v poklicno zavarovanje, se ob uveljavitvi pravice do predčasne pokojnine ne upoštevajo določbe iz prvega odstavka 38. člena tega zakona.

(6) Če je imel zavarovanec pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem, se v zahtevano obdobje poklicnega zavarovanja iz prejšnjega odstavka prišteje tudi doba, ko je imel pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem.

(7) Šteje se, da zavarovanec, ki skupaj z dodano dobo iz drugega odstavka tega člena izpolnjuje pogoj dopolnjene pokojninske dobe za pridobitev pravice do predčasne pokojnine, ni upravičen do pravic iz tretjega odstavka 38. člena tega zakona vse dokler ne izpolni zahtevanega pogoja pokojninske dobe brez dodane dobe iz drugega odstavka tega člena.

203. člen
(poklicna pokojnina)

Poklicna pokojnina se izplačuje upravičencu v mesečnih zneskih od pridobitve poklicne pokojnine do izpolnitve pogojev za pridobitev predčasne pokojnine ali starostne pokojnine v obveznem zavarovanju, glede na odločitev zavarovanca.

204. člen
(pogoji za pridobitev pravice)

(1) Zavarovanec pridobi pravico do poklicne pokojnine:
- ko skladno z določbami tega zakona njegova pokojninska doba skupaj z dodano dobo znaša 40 let (moški) ali 38 let (ženske) in
- če sredstva zbrana na njegovem osebnem računu, zadoščajo za izplačevanje pravice do poklicne pokojnine.

(2) Šteje se, da sredstva na osebnem računu zavarovanca zadoščajo za izplačevanje poklicne pokojnine v primeru:
- ko odmerjena mesečna poklicna pokojnina znaša najmanj toliko, kot znaša 80 % najnižje pokojninske osnove v mesecu uveljavitve pravice do poklicne pokojnine in
- ko se poklicna pokojnina najmanj v tej višini lahko izplačuje do trenutka, ko zavarovanec izpolni pogoj za pridobitev pravice do predčasne pokojnine ali starostne pokojnine, glede na odločitev zavarovanca.

(3) Zavarovanec ob izpolnitvi pogoja iz prve alineje prvega odstavka tega člena preveri izpolnjevanje pogoja iz druge alineje prvega odstavka z vložitvijo zahtevka pri upravljavcu sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Podrobnejšo vsebino zahtevka iz prejšnjega stavka določa pokojninski načrt. Zavarovanec, ki izpolnjuje oba pogoja iz prvega odstavka tega člena, se odloči, ali bo uveljavil pravico do uživanja poklicne pokojnine ali bo njen začetek odložil.

(4) Ob uveljavitvi pravice iz prvega odstavka tega člena upravljavec sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, glede na višino sredstev na osebnem računu zavarovanca in na podlagi aktuarskega izračuna, izračuna višino mesečne poklicne pokojnine in izda polico.

(5) Zavarovancu se poklicna pokojnina iz prejšnjega odstavka izplačuje do izpolnitve pogoja za pridobitev pravice do predčasne pokojnine ali starostne pokojnine, glede na odločitev zavarovanca.

(6) Če je zavarovanec še pred uveljavitvijo pravice do poklicne pokojnine izpolnil pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, ima pravico zahtevati, da se mu sredstva, ki jih ima na osebnem računu pri skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, izplačajo v enkratnem znesku, skladno z določbami drugega odstavka 221. člena tega zakona ali pa zahteva, da se sredstva, skladno z določbami 248. člena tega zakona, prenesejo v individualno pokojninsko zavarovanje, kjer zavarovanec pridobi pravice skladno z določbami dvanajstega dela tega zakona.

(7) Ne glede na prejšnji odstavek ima zavarovanec, ki izpolni pogoja za pridobitev poklicne pokojnine in je najmanj 20 let opravljal vojaško službo v Slovenski vojski ter ne uveljavlja poklicne pokojnine, pravico zahtevati, da se mu sredstva, ki jih ima na računu pri skladu, izplačajo v enkratnem znesku. Enako pravico ima tudi zavarovanec, ki je poklicni vojak in se mu odpove pogodba o zaposlitvi na obrambnem področju na podlagi zakona zaradi starostne omejitve opravljanja vojaške službe.

205. člen
(odlog uživanja pravice do poklicne pokojnine)

Ob pridobitvi pravice do poklicne pokojnine se lahko zavarovanec odloči, da bo odložil začetek uživanja poklicne pokojnine.

206. člen
(enkratno izplačilo sredstev)

(1) Zavarovanec, ki se invalidsko upokoji, ima pravico do izplačila odkupne vrednosti premoženja na osebnem računu, izračunanega na način, določen v tretjem odstavku 310. člena tega zakona.

(2) V primeru smrti zavarovanca v času do poklicne upokojitve, se dedičem ali upravičencem za primer smrti izplača odkupna vrednost enot premoženja na osebnem računu umrlega zavarovanca, izračunana na način, določen v tretjem odstavku 310. člena tega zakona.

207. člen
(jamstvo Republike Slovenije)

V primeru, ko je nad upravljavcem sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja začet postopek stečaja, likvidacije ali prisilne poravnave, Republika Slovenija ob prenosu na drugega upravljavca jamči za minimalni zajamčeni donos na vplačane prispevke v sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

XXIX. poglavje: POKOJNINSKI NAČRT POKLICNEGA ZAVAROVANJA

208. člen
(pokojninski načrt poklicnega zavarovanja)

(1) Pokojninski načrt poklicnega zavarovanja vsebuje:
- postopek sklenitve poklicnega zavarovanja;
- višino prispevkov za poklicno zavarovanje;
- način plačila prispevkov za poklicno zavarovanje;
- minimalni zajamčeni donos na vplačane prispevke;
- naložbeno politiko;
- stroške, ki se povrnejo upravljavcu;
- stroške v breme sredstev sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja;
- določbe o izplačilu v enkratnem znesku;
- določbe o pridobitvi in izplačilu poklicne pokojnine;
- določbe o prenehanju članstva in zadržanju pravic;
- postopek obveščanja članov.

(2) Pokojninski načrt in njegove spremembe, na podlagi mnenja predstavnikov delodajalcev in zavarovancev, sprejme minister pristojen za delo.

(3) Za sprejem in spremembo pokojninskega načrta se smiselno uporabljajo določbe drugega, petega, sedmega, osmega in devetega odstavka 225. člena tega zakona.

(4) Določbe pokojninskega načrta in njegove spremembe začnejo veljati, ko jih sprejme minister, pristojen za delo, upravljavec pa jih je dolžan uporabljati najkasneje v roku 30 dni.

XXX. poglavje: UPRAVLJANJE SKLADA OBVEZNEGA DODATNEGA POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA

209. člen
(sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja)

(1) Poklicno zavarovanje izvaja sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki se lahko oblikuje izključno kot vzajemni pokojninski sklad.

(2) Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja je premoženje, ki je financirano s sredstvi, zbranimi z vplačilom prispevkov poklicnega zavarovanja in ustvarjenimi z upravljanjem s temi sredstvi, in je namenjeno izključno kritju obveznosti do zavarovancev poklicnega zavarovanja.

(3) Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja je v lasti zavarovancev poklicnega zavarovanja, članov sklada.

(4) Za potrebe izvajanja poklicnega zavarovanja sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja vzpostavi in obdeluje naslednje evidence:
- evidenco zavarovancev;
- evidenco zavezancev za plačilo prispevkov;
- evidenco o obračunanih in plačanih prispevkih za poklicno zavarovanje.

(5) Evidenca zavarovancev vsebuje:
- osebne podatke: ime in priimek, rojstne podatke, enotno matično številko občana ali enotno matično številko tujca, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, državljanstvo;
- davčno številko;
- podatke o zaposlitvi: podjetje, delovno mesto;
- podatke o pokojninski dobi;
- številko dokumenta o sklenitvi zavarovanja;
- podatek o prispevni stopnji.

(6) Evidenca zavezancev za plačilo prispevkov vsebuje:
- ime in sedež;
- registrsko številko;
- davčno številko.

(7) Evidenca o obračunanih in plačanih prispevkih vsebuje:
- podatke o zavezancu za plačilo prispevkov iz šestega odstavka tega člena;
- podatke o zavarovancu iz petega odstavka tega člena;
- znesek obračunanega prispevka in višino prispevne stopnje;
- znesek vplačanega prispevka in razporeditev na osebni kapitalski račun zavarovanca.

(8) Prijava v poklicno zavarovanje vsebuje:
- osebne podatke delavca: ime, priimek, rojstne podatke, enotno matično številko občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, državljanstvo, davčno številko, podatke o pokojninski dobi;
- podatke o zaposlitvi: delovno mesto, datum razporeditve;
- šifro delovnega mesta;
- ime in sedež delodajalca;
- registrsko številko delodajalca;
- davčno številko delodajalca;
- matično številko delodajalca;
- šifro dejavnosti.

(9) Osebni podatki se zbirajo praviloma neposredno od posameznika, na katerega se nanašajo, podatki, ki se nanašajo na delovno razmerje, se zbirajo na podlagi podatkov delodajalcev, podatki o pokojninski dobi se črpajo iz matične evidence pri zavodu, podatki o pravilnosti obračunanih prispevkov se pridobijo iz davčne evidence.

(10) Zavod in upravljavec sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja lahko zbirata in izmenjujeta osebne podatke o zavarovancih za namen ugotovitve izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do poklicne pokojnine, določitve njene višine in njeno izplačevanje.

(11) Podatki iz petega odstavka tega člena se hranijo 10 let po zadnjem izplačilu poklicne pokojnine ali odkupne vrednosti enot premoženja.

210. člen
(upravljavec sklada)

(1) Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja v imenu in za račun zavarovancev in drugih upravičencev upravlja Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d. (v nadaljnjem besedilu: Kapitalska družba) ustanovljena skladno po ZPIZ-1, in sicer ločeno od svojega drugega premoženja.

(2) Storitve upravljanja sklada obsegajo:
- zbiranje premij poklicnega zavarovanja in vodenje osebnih računov zavarovancev sklada;
- upravljanje s premoženjem sklada;
- izplačevanje poklicnih pokojnin in odkupnih vrednosti.

(3) Za izplačevanje poklicnih pokojnin, se oblikuje poseben kritni sklad, skladno z drugim odstavkom 349. člena tega zakona.

(4) Kapitalska družba lahko posle iz drugega in tretjega odstavka tega člena s pogodbo prenese na zavarovalnico, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj skladno z zakonom, ki ureja zavarovalništvo.

211. člen
(obveščanje in poslovanje sklada)

(1) Delodajalec je dolžan obveščati upravljavca sklada o vsaki novi zaposlitvi in prerazporeditvi delavca na delovno mesto, za katero je dolžan skleniti poklicno zavarovanje po tem zakonu. V primeru, da je bil sklad o tem obveščen z zamudo, je delodajalec dolžan poravnati zaostale prispevke skupaj z zamudnimi obrestmi od dneva razporeditve delavca.

(2) Za namen določitve poklicne pokojnine je zavod po pooblastilu zavarovanca dolžan upravljavcu sklada pravočasno posredovati podatke o datumu pridobitve pravice do predčasne ali starostne pokojnine za zavarovanca poklicnega

zavarovanja ter druge podatke, ki vplivajo na pridobitev in uživanje poklicne pokojnine.

212. člen
(smiselna uporaba)

(1) Če v tem poglavju ni drugače določeno se glede poslovanja sklada, obveščanja, odbora sklada, uporabljajo določbe dvanajstega dela tega zakona o pokojninskem skladu, ki se nanašajo na vzajemni pokojninski sklad.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se za sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ne uporabljajo določbe dvanajstega dela tega zakona, ki se nanašajo na pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada.

213. člen
(upravljavska provizija, vstopni in izstopni stroški)

(1) Upravljavec je upravičen do povračila vstopnih in izstopnih stroškov ter do letne provizije za upravljanje pokojninskega sklada v višini, določeni v pokojninskem načrtu pokojninskega sklada.

(2) Vstopni stroški se obračunajo v odstotku od zneska vplačila in ne smejo znašati več kot 2,5 %.

(3) Izstopni stroški se obračunajo v odstotku od zneska izplačila in ne smejo znašati več kot 0,5 %.

(4) Letna provizija za upravljanje pokojninskega sklada se določi v odstotku od povprečne letne čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada v skladu z določbami 308. člena tega zakona in upoštevaje naložbeno politiko pokojninskega sklada ne sme znašati več kot 1,0 %.

DVANAJSTI DEL
DODATNO ZAVAROVANJE

XXXI. poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE

214. člen
(pojem)

(1) Dodatno zavarovanje predstavlja po tem zakonu zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih varčevalcev in zavarovancev (v nadaljnjem besedilu: člani), vključenih v to obliko zavarovanja, z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih s pokojninskim načrtom ali s tem zakonom, zagotovi pravica do dodatne pokojnine ali druge v tem zakonu določene pravice.

(2) Kolektivno dodatno zavarovanje je zavarovanje, v katerega se vključijo posamezniki preko svojega delodajalca, ki v celoti financira pokojninski načrt v breme lastnih sredstev (v nadaljnjem besedilu: kolektivno zavarovanje). V kolektivno zavarovanje, se lahko vključijo tudi zavarovanci, ki opravljajo pridobitno ali drugo samostojno dejavnost.

(3) Individualno dodatno zavarovanje je zavarovanje, v katerega se lahko vključi samostojno vsak posameznik iz 215. člena tega zakona, ki v celoti z lastnimi sredstvi financira vplačila premije (v nadaljnjem besedilu: individualno zavarovanje).

(4) Določbe tega dela se smiselno uporabljajo tudi za:
- zaprte vzajemne pokojninske sklade, ustanovljene po Zakonu o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 126/03; v nadaljnjem besedilu: ZKDPZ), če ni v ZKDPZ ali v Kolektivni pogodbi o oblikovanju pokojninskega načrta za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 11/04, 34/04) določeno drugače;
- sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, če v enajstem delu tega zakona ni določeno drugače;
- prvi pokojninski sklad ustanovljen na podlagi Zakona o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (Uradni list RS, št. 50/99, 26/05 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09; v nadaljnjem besedilu: ZPISPID), če v ZPSPID ni določeno drugače.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko določbe tega zakona, ki se nanašajo na preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada uporabljajo tudi za vzajemne pokojninske sklade, ustanovljene po ZKDPZ.

215. člen
(člani dodatnega zavarovanja)

(1) V dodatno zavarovanje po tem zakonu se lahko vključi le zavarovanec ali uživalec pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja.

(2) Pogoji zavarovanja, določeni v pokojninskem načrtu, in pogoji za pridobitev pravic iz dodatnega zavarovanja ne smejo biti določeni različno glede na katerokoli osebno okoliščino.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka so lahko pogoji zavarovanja pri izračunu višine pokojninske rente določeni različno glede na starost.

216. člen
(pokojninski sklad)

(1) Sredstva iz naslova dodatnega zavarovanja se zbirajo in upravljajo v pokojninskem skladu, oblikovanem po tem zakonu.

(2) Pokojninski sklad se lahko oblikuje kot:

- vzajemni pokojninski sklad;
- krovni pokojninski sklad ali
- kritni sklad.

(3) Noben drug subjekt, razen pokojninskih skladov iz prejšnjega odstavka ter subjektov iz 327. člena tega zakona, ne sme zbirati denarnih sredstev, posredovati pri zbiranju ali kako drugače zagotavljati pogoje za zbiranje denarnih sredstev za namene dodatnega zavarovanja po tem zakonu.

217. člen
(naložbene strategije dodatnega zavarovanja)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada sredstva, zbrana v okviru dodatnega zavarovanja, upravlja:
- v skladu z naložbeno politiko življenjskega cikla člana iz 311. člena in 324. člena tega zakona ali
- v skladu z naložbeno politiko zagotavljanja zajamčene donosnosti na čisto vplačilo skladno s 312. ali 325. členom tega zakona.

(2) Metodologijo za izračun in višino minimalne zajamčene donosnosti določi minister, pristojen za finance.

XXXII. poglavje: PRAVICE NA PODLAGI DODATNEGA ZAVAROVANJA

1. Prejemki

218. člen
(prejemki iz dodatnega zavarovanja)

Član dodatnega zavarovanja na podlagi dodatnega zavarovanja in po izpolnitvi pogojev, določenih v 219. in 220. členu tega zakona, pridobi pravico do pokojninske rente, kot je urejena v drugem odstavku 340. člena tega zakona, in ki se izplačuje skladno z drugim odstavkom 348. člena tega zakona.

219. člen
(pogoji za pridobitev pravice do dodatne pokojnine)

(1) Član dodatnega zavarovanja pridobi pravico do dodatne pokojnine, ko je uveljavil pravico do predčasne ali starostne pokojnine v skladu s tem zakonom.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka član dodatnega zavarovanja pridobi pravico do dodatne pokojnine, ko je uveljavil pravico do invalidske pokojnine v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(3) Članu, ki je pridobil pravico do dodatne pokojnine in se za stalno izseli v tujino, se pokojninska renta izplačuje tudi na ozemlje druge države.

220. člen
(pogoji za pridobitev pravice do predčasne dodatne pokojnine)

(1) Član pridobi pravico do predčasne dodatne pokojnine pred izpolnitvijo pogojev iz prvega odstavka 219. člena tega zakona, če:
- je dopolnil 57 let starosti in
- ni več vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje.

(2) Članu, ki je pridobil pravico do predčasne dodatne pokojnine in se za stalno izseli v tujino, se pokojninska renta izplačuje tudi na ozemlje druge države.

2. Odkupna vrednost premoženja

221. člen
(pravica do izplačila odkupne vrednosti v enkratnem znesku)

(1) Ne glede na določbe 219. in 220. člena tega zakona lahko član kolektivnega zavarovanja v primeru izstopa iz zavarovanja od upravljavca zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku:
- če je že uveljavil pravico do pokojnine iz obveznega zavarovanja in
- če sredstva na njegovem osebnem računu kolektivnega zavarovanja ne presegajo 5.000 eurov.

(2) Odkupna vrednost iz prejšnjega odstavka se izračuna in izplača skladno z določbami 310. člena tega zakona.

(3) Član individualnega zavarovanja lahko v primeru izstopa iz zavarovanja kadarkoli zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku, skladno z določbami 310. člena tega zakona.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena ima oseba, ki jo je član imenoval za upravičenca v primeru smrti, v primeru, ko dodatno zavarovanje preneha zaradi smrti zavarovanca dodatnega zavarovanja pred pridobitvijo pravic iz tega zavarovanja, pravico zahtevati od upravljavca pokojninskega sklada, da ji izplača enkratno denarno izplačilo v višini celotne odkupne vrednosti premoženja vpisanega na osebnem računu člana, ne glede na višino premoženja, skladno z določbami 310. člena tega zakona.

(5) Če član ni navedel upravičenca za primer smrti, preide pravica zahtevati od upravljavca pokojninskega sklada izpolnitev obveznosti iz prejšnjega odstavka na dediče člana. Upravljavec izplača enkratno denarno izplačilo v višini odkupne vrednosti, ko zahtevo iz prejšnjega odstavka podajo upravičenci za primer smrti ali dediči člana. Dediči so v primeru vložitve zahteve dolžni vlogi priložiti pravnomočni sklep o dedovanju.

(6) Znesek iz druge alineje prvega odstavka tega člena se usklajuje skladno z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

XXXIII. poglavje: VZPOSTAVITEV DODATNEGA ZAVAROVANJA

1. Pokojninski načrti

222. člen
(pokojninski načrt)

(1) Prostovoljno dodatno zavarovanje iz tega poglavja se vzpostavi na podlagi odobrenega pokojninskega načrta. Pokojninske rente se izplačujejo na podlagi pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente.

(2) Pokojninski načrt določa pogoje za pridobitev pravic iz dodatnega zavarovanja, vrsto in obseg teh pravic ter postopek za njihovo uveljavitev.

(3) Pokojninski načrt se izvaja na podlagi upravljanja pokojninskih skladov, ustanovljenih po tem zakonu.

(4) Spremembe pokojninskega načrta se uporabljajo za vse člane, tudi za tiste, ki so se v dodatno zavarovanje vključili pred temi spremembami.

223. člen
(predmet)

(1) Pokojninski načrt predstavlja splošne pogoje zavarovanja in zagotavlja dodatno zavarovanje z namenom pridobitve pravice do:
- dodatne pokojnine iz 219. člena tega zakona in
- predčasne dodatne pokojnine iz 220. člena tega zakona.

(2) Pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja je pokojninski načrt, ki ga oblikuje delodajalec in je namenjen kolektivnemu zavarovanju.

(3) Pokojninski načrt individualnega zavarovanja je pokojninski načrt, ki ga oblikuje upravljavec pokojninskega sklada in je namenjen individualnemu zavarovanju.

(4) Oseba je lahko istočasno vključena v dodatno zavarovanje samo po enem pokojninskem načrtu kolektivnega zavarovanja in po enem pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja, ki izpolnjujeta pogoje iz 225. člena tega zakona.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka je lahko oseba, ki sklene pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas z več delodajalci in tako doseže polni delovni čas skladno z zakonom, ki ureja delovna razmerja, vključena v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja pri vsakem izmed delodajalcev, pri katerem je zaposlena za krajši delovni čas.

(6) Pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente določa pogoje ter način izračunavanja in izplačevanja pokojninskih rent iz dodatnega zavarovanja.

224. člen
(vsebina pokojninskega načrta)

(1) Pokojninski načrt vsebuje:
- opredelitev ali gre za dodatno zavarovanje, ki se izvaja na podlagi naložbene politike življenjskega cikla, ali za zavarovanja z zajamčenim donosom;
- opredelitev oblike pokojninskega sklada, preko katerega se izvaja pokojninski načrt;
- opredelitev, ali je pokojninski načrt namenjen individualnemu ali kolektivnemu zavarovanju;
- pogoje za vključitev v kolektivno ali individualno zavarovanje;
- določbo, da upravljavec sklenitve dodatnega zavarovanja ne pogojuje z izplačevanjem pokojninske rente;
- način in roke za izvedbo vplačil;
- pogoje za prenehanje zavarovanja pred pridobitvijo pravice do dodatne pokojnine ali predčasne dodatne pokojnine in pravice člana ali upravičencev v takšnih primerih;
- pogoje za sklenitev mirovanja individualnega zavarovanja;
- pogoje za pridobitev pravice do dodatne pokojnine in predčasne dodatne pokojnine;
- postopek uveljavitve dodatne pokojnine in predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente;
- upravljavca sklada;
- pogoje za mirovanje.

(2) Za izplačevanje pokojninske rente, kot je urejena v drugem odstavku 340. člena tega zakona in ki se izplačuje skladno z določbami drugega odstavka 348. člena tega zakona, izplačevalec iz prvega odstavka 348. člena tega zakona oblikuje pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, ki določa način izračunavanja pokojninske rente in ki je odobren skladno z določbami 225. člena tega zakona.

225. člen
(odobritev pokojninskega načrta)

(1) Pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, na podlagi katerega se lahko uveljavljajo davčne in druge olajšave, odobri minister, pristojen za delo.

(2) Zahtevo za odobritev pokojninskega načrta vloži upravljavec pokojninskega sklada, ki bo izvajal pokojninski načrt.

(3) Zahtevo za odobritev pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente vloži izplačevalec pokojninske rente.

(4) Če upravljavec pokojninskega sklada še ni vpisan v sodni register, vloži zahtevo iz prejšnjega odstavka njegov ustanovitelj.

(5) Zahtevi iz drugega in tretjega ali četrtega odstavka tega člena vložnik priloži:
- besedilo pokojninskega načrta;
- obrazložitev posameznih določb pokojninskega načrta ter
- dokazilo o plačilu upravne takse, skladno z zakonom, ki ureja upravne takse.

(6) Minister, pristojen za delo, odobri pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, če ugotovi, da pokojninski načrt vsebuje vse obvezne sestavine skladno z določbo 224. člena tega zakona ter da so določbe pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v skladu s tem zakonom.

(7) Minister, pristojen za delo, odloči o odobritvi pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente z odločbo v upravnem postopku.

(8) Minister, pristojen za delo, izda odločbo o odobritvi pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente najkasneje v roku 60 dni od dneva prejema popolne zahteve za odobritev.

(9) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za vse kasnejše spremembe pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente iz prvega odstavka tega člena. Poleg dokumentov iz četrtega odstavka tega člena, vložnik zahteve za spremembo pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente zahtevi priloži še:
- besedilo sprememb določb;
- obrazložitev besedila sprememb določb, iz katerega so razvidne predlagane spremembe določb;
- čistopis z vključenimi spremembami ter
- obrazložitev učinkov spremenjenega pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente za obstoječe člane pokojninskega sklada.

(10) Pokojninski načrt in spremembe pokojninskega načrta pričnejo veljati, ko jih odobri minister, pristojen za delo, ter se pričnejo uporabljati z dnem uveljavitve pravil ali sprememb pravil.

2. Register pokojninskih načrtov

226. člen
(registracija pokojninskega načrta)

(1) Pokojninski načrt in pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, odobren v skladu 225. členom tega zakona, se vpiše v poseben register, ki ga vodi pristojni davčni organ (v nadaljnjem besedilu: register).

(2) Register je sestavljen iz glavne knjige in zbirke listin.

(3) Glavna knjiga je namenjena vpisu podatkov, za katere ta zakon ali na njegovi podlagi izdan predpis določa, da se vpišejo v register.

(4) Pokojninski načrt in pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente ter listine, za katere ta zakon ali na njegovi podlagi izdan predpis določa, da se predložijo registru, se vložijo v zbirko listin.

227. člen
(prijava za vpis v register)

Prijavo za vpis v register vloži upravljavec pokojninskega sklada ali izplačevalec pokojninske rente po tem zakonu.

228. člen
(podzakonski akt)

Natančnejši predpis o vsebini in obliki prijave za vpis v register, prijavi sprememb, načinu dajanja podatkov ter dokumentaciji, ki jo je potrebno priložiti prijavi za vpis v register, izda minister, pristojen za finance.

229. člen
(postopek vpisa v register)

(1) Postopek za vpis v register se začne z vložitvijo prijave iz 227. člena tega zakona.

(2) O vpisu v register odloča na prvi stopnji davčni urad, pri katerem je vlagatelj prijave, kot zavezanec za davek, vpisan v register.

(3) Davčni urad iz prejšnjega odstavka opravi vpis v register, če je prijavo v predpisani obliki in vsebini vložila pristojna oseba, če so prijavi priložene predpisane listine in če pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, ki se prijavlja za vpis v register, izpolnjuje pogoje iz prvega in šestega odstavka 225. člena tega zakona.

(4) Davčni urad iz drugega odstavka tega člena oceni ali so za vpis v register izpolnjeni predpisani pogoji ter izda odločbo, s katero odloči o prijavi za vpis v register.

230. člen
(pravna sredstva)

(1) Zoper odločbo iz četrtega odstavka prejšnjega člena je dovoljena pritožba.

(2) Pritožba se vloži v roku 15 dni od vročitve odločbe pri organu, ki izdal odločbo na prvi stopnji.

(3) Za odločanje o pritožbi iz prejšnjega odstavka tega člena je na drugi stopnji stvarno pristojno Ministrstvo za finance.

231. člen
(učinek vpisa)

(1) Delodajalec in člani dodatnega zavarovanja pridobijo pravico do davčnih in drugih olajšav z vpisom pokojninskega načrta v register.

(2) Člani, ki so prejemniki pokojninske rente, pridobijo pravico do davčnih in drugih olajšav z vpisom pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v register.

(3) Za vpis pokojninskega načrta v register se šteje dan, ko postane pravnomočna odločba o odobritvi prijave za vpis v register.

232. člen
(izbris iz registra)

(1) Pristojni davčni urad izbriše pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente iz registra, če ugotovi:
- da pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente ne izpolnjuje več pogojev, določenih v tem zakonu;
- da se je dodatno zavarovanje po vpisanem pokojninskem načrtu prenehalo izvajati.

(2) Pristojni davčni urad izbriše pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente iz registra tudi, če ugotovi, da je bil pokojninski načrt vpisan v register na podlagi neresničnih dejstev ali listin.

(3) Zoper odločbo o izbrisu pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente iz registra je dovoljena pritožba.

(4) Za vložitev in odločanje o pritožbi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe tega zakona o vložitvi in odločanju o pritožbi zoper odločbo o vpisu v register.

(5) Posledica izbrisa pokojninskega načrta iz registra je izguba pravice do davčnih in drugih olajšav iz prejšnjega člena, in sicer od dneva pravnomočnosti odločbe o izbrisu.

3. Kolektivno dodatno zavarovanje

233. člen

(pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja)

(1) Delodajalec oblikuje pokojninski načrt za svoje zaposlene s tem, da se s pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta iz 235. člena tega zakona ali v okviru kolektivne pogodbe zaveže, da bo financiral ta pokojninski načrt tako, da bo vplačeval premijo v korist svojih zaposlenih, ki so se vključili v kolektivno zavarovanje po tem pokojninskem načrtu.

(2) Delodajalec oblikuje pokojninski načrt tudi tako, da pristopi k odobrenemu pokojninskemu načrtu kolektivnega zavarovanja, ki se izvaja na podlagi odprtega pokojninskega sklada.

(3) V pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, ki ga je oblikoval delodajalec skladno s 235. členom tega zakona, se pod enakimi pogoji in po svoji izbiri vključijo vsi zaposleni pri delodajalcu.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko kot pogoj za uveljavitev pravice do vključitve v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja pri delodajalcu določi, da je zaposleni v delovnem razmerju pri delodajalcu določeno časovno obdobje, ki pa ne sme biti daljše od enega leta.

(5) Delodajalec lahko hkrati financira največ tri pokojninske načrte kolektivnega zavarovanja iz prvega odstavka 225. člena tega zakona.

(6) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka, lahko delodajalec prevzemnik eno leto od dneva prenosa podjetja financira več pokojninskih načrtov kolektivnega zavarovanja iz 225. člena tega zakona, če prevzetim delavcem zagotavlja pravice skladno z določbo drugega odstavka 239. člena tega zakona.

(7) Ne glede na določbo tretjega odstavka tega člena, lahko zaposleni pri delodajalcu, ki je za svoje zaposlene oblikoval pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, s pisno izjavo zahteva, da se ga ne vključi v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja.

(8) Ne glede na drugi odstavek tega člena lahko Republika Slovenija oblikuje posamezne pokojninske načrte za posamezne skupine zaposlenih in oblikuje zaprte vzajemne pokojninske sklade ali krovne pokojninske sklade za izvajanje teh pokojninskih načrtov.

234. člen
(pogodba o financiranju pokojninskega načrta
kolektivnega zavarovanja)

(1) V primeru iz tretjega odstavka prejšnjega člena delodajalec, ki je oblikoval pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, sklene z upravljavcem pokojninskega sklada posebno pogodbo o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja.

(2) Pogodba o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja vsebuje način plačevanja, roke plačevanja in višino vplačil ter mora biti v skladu s tem zakonom in pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta, sklenjeno v skladu s tem zakonom in z določbami kolektivne pogodbe, ki se nanašajo na dodatno zavarovanje.

(3) Delodajalec članu dodatnega zavarovanja omogoči vpogled v določbe pogodbe o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja, ki se nanašajo na vplačilo premije (v nadaljnjem besedilu: vplačilo) in stroške, ki jih upravljavec pokojninskega sklada zaračunava.

235. člen
(oblikovanje pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja)

(1) Pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja se oblikuje v skladu s pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta, ki jo kot pogodbeni stranki skleneta delodajalec in pri njem zaposleni delavci. Pokojninski načrt se lahko oblikuje tudi tako, da predstavlja del kolektivne pogodbe.

(2) Pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja ali določbe kolektivne pogodbe, ki se nanašajo na dodatno zavarovanje, vsebuje zlasti:
- pogoje za vključitev v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja;
- višino vplačila ali način izračuna višine vplačila;
- način in roke za financiranje vplačil ter pravne posledice, če vplačila niso izvedena;
- višino vplačila v primeru dela s skrajšanim delovnim časom od polnega, v primeru dopolnilnega dela ter v času prejemanja nadomestil;
- določbo, kdo bo v skladu s pokojninskim načrtom kolektivnega zavarovanja upravljal pokojninski sklad, ki se oblikuje s to pogodbo;
- posledice prenehanja zaposlitve pri delodajalcu;
- razloge in pogoje za prenehanje pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja;
- stroške, ki jih zaračunava upravljavec, določene s pogodbo iz prejšnjega člena.

(3) Delodajalec, ki oblikuje pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, omogoči zaposlenim vključitev v zavarovanje, ki članu zagotavlja tudi izbiro sklada z zajamčeno donosnostjo skladno s 312. ali 325. členom tega zakona.

236. člen
(sklenitev pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja s strani zaposlenih)

(1) V imenu zaposlenih odloča o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja reprezentativni sindikat pri delodajalcu.

(2) Če v družbi ni reprezentativnega sindikata, odloča o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja svet delavcev, organiziran skladno z zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju.

(3) Če v družbi ni reprezentativnega sindikata in ne sveta delavcev, odločajo o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja zaposleni neposredno na zboru delavcev ali s posebno pisno izjavo.

(4) Sklep o sklenitvi pogodbe je sprejet z večino glasov vseh zaposlenih. Pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja je s strani zaposlenih sklenjena, ko je sprejet sklep o sklenitvi pogodbe s predpisano večino.

237. člen
(sklenitev pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja s strani delodajalca)

Na strani delodajalca odloča o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja poslovodstvo družbe.

238. člen
(vključitev v kolektivno zavarovanje)

(1) Zaposleni se vključi v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja z dnem vplačila v pokojninski sklad, na podlagi pokojninskega načrta delodajalca, ki je oblikoval pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, razen v primeru iz četrtega in sedmega odstavka 233. člena tega zakona.

(2) Delodajalec je dolžan upravljavcu pokojninskega sklada vsaj 30 dni pred vplačilom prve premije posredovati osebne podatke in davčno številko zaposlenih, ki se vključujejo v kolektivno zavarovanje.

(3) Upravljavec v 15 dneh pred prvim vplačilom v pokojninski sklad članu izda obvestilo o vključitvi. Obvestilu o vključitvi upravljavec priloži:
- pokojninski načrt;
- izjavo o naložbeni politiki;
- pravila upravljanja pokojninskega sklada.

(4) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada ali zavarovalnica ali pokojninska družba, ki dodatno zavarovanje izvaja preko kritnih skladov z različnimi naložbenimi politikami, člana hkrati z obvestilom o vključitvi obvesti o možnosti izbire med posameznimi podskladi ali kritnimi skladi z različnimi naložbenimi politikami.

(5) Član ima v roku 10 dni od dne, ko ga je upravljavec obvestil o tej pravici, pravico izbrati podsklad v okviru krovnega pokojninskega sklada ali kritni sklad, ki izvaja naložbeno politiko, ustrezno starostni skupini člana, ali podsklad ali kritni sklad, ki izvaja manj agresivno naložbeno politiko kot podsklad ali kritni sklad, ki ustreza starostni skupini člana.

(6) Če član v roku iz prejšnjega odstavka upravljavca ne obvesti o izbiri, se šteje, da je izbral podsklad ali kritni sklad, ki izvaja naložbeno politiko ustrezno starostni skupini člana.

(7) Začetek kolektivnega zavarovanja je prvi dan meseca, za katerega je bilo vplačilo izvedeno.

(8) Vsebina obvestila iz drugega odstavka tega člena:
- osebne podatke člana: ime, priimek, rojstne podatke, enotno matično številko občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, državljanstvo, davčno številko
- ime in sedež delodajalca, ki financira pokojninski načrt
- višino, način in obliko plačila premije
- podatke o upravičencih za primer smrti: ime, priimek, enotno matično številko občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov prebivališča, davčno številko, delež odkupne vrednosti.

(9) Podrobnejšo vsebino obvestila o vključitvi prejšnjega odstavka in izjave o izbiri iz četrtega odstavka tega člena predpiše Agencija za trg vrednostnih papirjev v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad ali Agencija za zavarovalni nadzor v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad.

239. člen
(posledice pri pravnem prenosu podjetja)

(1) Če pride zaradi pravnega prenosa podjetja ali dela podjetja, izvedenega na podlagi zakona, drugega predpisa, pravnega posla ali pravnomočne sodne odločbe ali zaradi združitve ali delitve do spremembe delodajalca, preidejo pogodbene in druge pravice in obveznosti iz pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta ali kolektivne pogodbe, v delu, kjer je urejeno dodatno zavarovanje, ki so jih imeli delavci na dan prenosa pri delodajalcu prenosniku, na delodajalca prevzemnika, če ob prenosu ni dogovorjeno drugače.

(2) Pravice in obveznosti iz pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta, ki je zavezovala delodajalca prenosnika, delodajalec prevzemnik v primeru iz prejšnjega odstavka zagotavlja delavcem najmanj eno leto, razen če pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta ali kolektivna pogodba preneha veljati pred potekom enega leta ali če je pred potekom enega leta sklenjena nova pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta ali kolektivna pogodba, pri kateri sodelujejo vsi delavci pri delodajalcu prevzemniku.

(3) Če ima delodajalec prevzemnik za svoje delavce že oblikovan pokojninski načrt, se prevzeti delavci po poteku roka iz prejšnjega odstavka vključijo v kolektivno zavarovanje po pokojninskem načrtu, ki ga je delodajalec prevzemnik oblikoval za svoje zaposlene. Prevzeti delavci, ki ob vključitvi v kolektivno zavarovanje iz prejšnjega stavka ne izkoristijo pravice iz 248. člena tega zakona in ne prenesejo sredstev k že oblikovanemu pokojninskemu načrtu delodajalca

prevzemnika v roku enega leta od dneva prenosa podjetja, v okviru pokojninskega načrta delodajalca prenosnika zadržijo pravice.

(4) Delodajalec prenosnik odškodninsko odgovarja za terjatve delavcev iz naslova zapadlih in neizvedenih vplačil v kolektivno zavarovanje, nastale do datuma prenosa.

4. Individualno dodatno zavarovanje

240. člen
(vključitev v individualno zavarovanje)

(1) Oseba se vključi v individualno zavarovanje po pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja tako, da s posebno izjavo (v nadaljnjem besedilu: pristopno izjavo) pristopi k pokojninskemu načrtu, ki ga izvaja izbrani pokojninski sklad in ko izvede prvo vplačilo.

(2) V primeru, da se pokojninski načrt iz prejšnjega odstavka izvaja na podlagi krovnega vzajemnega pokojninskega sklada ali kritnih skladov z različnimi naložbenimi politikami, član že v pristopni izjavi izbere tudi podsklad krovnega pokojninskega sklada ali kritni sklad, v katerega želi nalagati sredstva.

(3) Če član v primeru iz prejšnjega odstavka že v pristopni izjavi ne izbere podsklada ali kritnega sklada, se šteje, da je izbral podsklad ali kritni sklad, ki izvaja naložbeno politiko, ustrezno starostni skupini člana.

(4) Pristopna izjava iz prvega odstavka tega člena vsebuje:
- osebne podatke člana: ime, priimek, rojstne podatke, enotno matično številko občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, državljanstvo, davčno številko
- višino, način in obliko plačila premije
- podatke o upravičencih za primer smrti: ime, priimek, enotno matično številko občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov prebivališča, davčno številko, delež odkupne vrednosti.

(5) Podrobnejšo vsebino pristopne izjave iz prejšnjega odstavka ter izjave o izbiri iz drugega odstavka tega člena predpiše Agencija za trg vrednostnih papirjev v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad ali Agencija za zavarovalni nadzor v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad.

(6) Za dan začetka individualnega zavarovanja se šteje prvi dan meseca, za katerega je izvedeno vplačilo.

XXXIV. poglavje: VPLAČILA V DODATNO ZAVAROVANJE

1. Vplačila

241. člen
(vplačila v kolektivno zavarovanje)

(1) Vplačilo kolektivnega zavarovanja je denarni znesek, ki ga v korist člana plačuje izključno delodajalec, pri katerem je član zaposlen, ali pravna oseba ali državni organ, pri katerem član poklicno opravlja določeno funkcijo (v nadaljnjem besedilu: delodajalec), na način in pod pogoji, določenimi v tem zakonu.

(2) Vplačilo iz prejšnjega odstavka bremeni delodajalca.

242. člen
(vplačila v individualno zavarovanje)

(1) Vplačilo individualnega zavarovanja je denarni znesek, ki ga plačuje član in na podlagi katerega pridobi pravice iz dodatnega zavarovanja po tem zakonu.

(2) Vplačila iz prejšnjega odstavka se lahko izvajajo samo v okviru pokojninskega načrta individualnega zavarovanja.

243. člen
(osebni računi članov)

(1) Upravljavec vodi osebne račune članov pokojninskega sklada.

(2) Osebni račun člana vsebuje podatke o posameznih vplačilih, skupni vrednosti privarčevanih sredstev ter v primeru pokojninskega sklada z zajamčeno donosnostjo na vplačano čisto vplačilo podatek o zajamčeni vrednosti sredstev člana.

(3) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše podrobnejši način vodenja in obvezno vsebino registra osebnih računov članov pokojninskega sklada.

244. člen
(roki za vplačilo)

(1) Vplačilo dodatnega zavarovanja se določi in plačuje za koledarski mesec, lahko pa se plača tudi kot polletno ali celoletno vplačilo, če je tako določeno s pokojninskim načrtom.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se za obdobje koledarskega leta lahko plačajo tudi dodatna vplačila v enkratnem znesku, če je tako določeno s pokojninskim načrtom.

(3) Če delodajalec v primeru kolektivnega dodatnega zavarovanja dvakrat zaporedoma ne izvede vplačila v roku, določenem s pogodbo oblikovanju pokojninskega načrta iz 235. člena tega zakona, ga upravljavec pozove za plačilo najkasneje v 15 dneh od dneva zapadlosti zadnjega plačila.

(4) Upravljavec v primeru iz prejšnjega odstavka obvesti tudi organ iz 236. člena tega zakona, ki je v imenu zaposlenih sklenil pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta in organ, pristojen za inšpekcijo dela (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat).

245. člen
(višina minimalnega vplačila)

(1) Znesek vplačil kolektivnega zavarovanja, ki ga za posameznega člana v posameznem koledarskem letu plača delodajalec, ne sme biti nižji od 240 eurov.

(2) Če zavarovanec ni bil vključen v kolektivno zavarovanje celo leto, se znesek zniža sorazmerno glede na število mesecev vključitve.

(3) Znesek iz prvega odstavka tega člena se usklajuje skladno z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

2. Mirovanje dodatnega zavarovanja

246. člen
(pravica do sklenitve mirovanja dodatnega zavarovanja)

(1) Delodajalec in upravljavec pokojninskega sklada se lahko dogovorita, da delodajalec začasno preneha z vplačevanjem v korist zaposlenih (mirovanje kolektivnega zavarovanja). O sklenitvi mirovanja kolektivnega zavarovanja delodajalec obvesti organ iz 236. člena tega zakona.

(2) Pogoji za vzpostavitev mirovanja iz prejšnjega odstavka se določijo v pogodbi o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja ali v kolektivni pogodbi iz 235. člena tega zakona ter v pokojninskem načrtu.

(3) Član in upravljavec se lahko dogovorita, da član začasno preneha z vplačevanjem po pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja (mirovanje individualnega dodatnega zavarovanja).

(4) Pogoji za vzpostavitev mirovanja iz prejšnjega odstavka se določijo v pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja.

3. Zadržanje pravic

247. člen
(zadržanje pravic)

(1) Član dodatnega zavarovanja ima v primerih, določenih s tem zakonom, pravico do zadržanja pravic iz dodatnega zavarovanja.

(2) Če član uveljavi pravico iz prejšnjega odstavka, se šteje, da ni vključen v pokojninski načrt kolektivnega ali individualnega zavarovanja.

(3) Sredstva, ki jih na podlagi tega zakona član zadrži, se obravnavajo enako kot sredstva članov, ki še naprej vplačujejo v ta pokojninski sklad.

4. Prenos sredstev

248. člen
(pravica do prenosa sredstev med pokojninskimi načrti)

(1) Član lahko od upravljavca pokojninskega sklada kadarkoli zahteva prenos sredstev v pokojninski sklad, ki ga na podlagi drugega pokojninskega načrta iz 225. člena tega zakona upravlja drug upravljavec.

(2) Ne glede na prvi odstavek tega člena sme član sredstva prenesti šele, ko mu preneha delovno razmerje pri delodajalcu, preko katerega je vključen v kolektivno zavarovanje, razen v primeru, ko delodajalec, preko katerega je vključen v kolektivno zavarovanje, sklene pogodbo o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja z drugim upravljavcem pokojninskega sklada..

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena prenos sredstev med pokojninskim načrtom kolektivnega zavarovanja in pokojninskim načrtom individualnega zavarovanja ni dovoljen.

(4) Prenos sredstev se opravi na podlagi pisne zahteve za prenos sredstev.

(5) Rok za prenos sredstev je 60 dni od obračunskega dne po stanju, na katerega je izračunana odkupna vrednost premoženja.

249. člen
(prenos sredstev med podskladi krovnega pokojninskega sklada in kritnimi skladi, ki spadajo v skupino kritnih skladov, ki izvajajo naložbeno politiko življenjskega cikla)

Član pokojninskega sklada lahko skladno z določbami 311. člena ali 324. člena tega zakona prenese sredstva iz enega podsklada krovnega pokojninskega sklada ali kritnega sklada, ki pripada skupini kritnih skladov v drug podsklad tega krovnega pokojninskega sklada ali drug kritni sklad, ki spada v skupino kritnih skladov, ki izvajajo naložbeno politiko življenjskega cikla.

5. Prepoved zastave in neprenosljivost pravic

250. člen
(prepoved zastave in neprenosljivost pravic)

(1) Član dodatnega zavarovanja ne sme zastaviti pravic iz naslova sredstev pokojninskega sklada, vpisanih na njegovem osebnem računu.

(2) Pravice iz dodatnega zavarovanja so neprenosljive, razen v primerih določenih s tem zakonom.

XXXV. poglavje: OBVEŠČANJE ČLANOV, DELODAJALCEV IN JAVNOSTI

251. člen
(redno obveščanje o stanju na osebnih računih članov)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada članu najkasneje do 31. januarja tekočega leta vsako leto po stanju na dan 31. decembra prejšnjega leta izda potrdilo o stanju na osebnem računu člana in podatek o vseh vplačilih v pokojninski sklad v preteklem letu.

(2) Upravljavec pokojninskega sklada delodajalcu, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, do 31. januarja tekočega leta, po stanju na dan 31. decembra prejšnjega leta, predloži potrdilo o obračunu vseh vplačil v tem letu, ki jih je financiral delodajalec.

(3) Posamezno potrdilo iz prvega in drugega odstavka tega člena je legitimacijski papir za uveljavljanje pravic iz dodatnega zavarovanja.

(4) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše podrobnejšo vsebino potrdila iz prvega odstavka tega člena.

252. člen
(redno obveščanje o poslovanju pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada članu najkasneje do 15. junija tekočega leta omogoči dostop do povzetka revidiranega letnega poročila pokojninskega sklada za preteklo poslovno leto. Upravljavec člana o možnosti dostopa do povzetka revidiranega letnega poročila obvesti hkrati z obvestilom iz prvega odstavka 251. člena tega zakona.

(2) Upravljavec pokojninskega sklada delodajalcu, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, v roku iz prejšnjega odstavka pošlje obvestilo o tem, kje je dostopno revidirano letno poročilo za preteklo poslovno leto.

(3) Upravljavec člana in delodajalca, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, hkrati z obvestilom iz prejšnjega odstavka, obvesti tudi o morebitnih spremembah pravil upravljanja pokojninskega sklada v obdobju zadnjega leta ter o morebitnih spremembah pokojninskega načrta in razlogih za te spremembe.

(4) Upravljavec v obvestilu iz prejšnjega odstavka navede tudi mesto, kjer so pravila upravljanja in pokojninski načrt javno objavljena.

253. člen
(obveščanje javnosti)

Upravljavec pokojninskega sklada na svoji spletni strani javno objavi:
- pokojninski načrt ter pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, če izplačuje pokojninske rente;
- pravila upravljanja pokojninskega sklada;
- obvestilo o vseh spremembah pravil upravljanja v preteklem letu;
- izjavo o naložbeni politiki;
- revidirano letno poročilo;
- informacije o možnostih izbire med podskladi ali kritnimi skladi z različnimi naložbenimi politikami, izpostavljenosti tveganju, celotnih stroških poslovanja pokojninskega sklada ter vrstah in strukturi naložb;
- obvestilo o pravicah člana glede prenosa sredstev med skladi ali podskladi istega upravljavca ali prenosa sredstev med različnimi upravljavci.

254. člen
(obveščanje članov na zahtevo)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada članu na njegovo zahtevo v roku 15 dni brezplačno poda informacije o:
- pravicah v primeru prenehanja zaposlitve pri delodajalcu, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, in možnostih prenosa sredstev v drug pokojninski sklad;
- pravicah iz naslova zavarovanja in možnostih izplačila ob rednem prenehanju zavarovanja;
- pravicah glede prenosa privarčevanih sredstev med pokojninskimi skladi ali podskladi istega ali različnih upravljavcev.

(2) Upravljavec članu na njegovo zahtevo izroči tudi brezplačen izvod dokumentov iz 253. člena tega zakona.

255. člen
(objava zbirnih podatkov)

Minister, pristojen za delo, na spletni strani ministrstva enkrat letno po stanju na dan 31. decembra prejšnjega leta najkasneje do 1. maja tekočega leta objavi:
- število in naziv odobrenih pokojninskih načrtov, na podlagi katerih so oblikovani pokojninski skladi, vključno z nazivi in številom pokojninskih skladov posameznega pokojninskega načrta ter število in naziv pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninske rente;
- letno stopnjo donosa posameznega pokojninskega sklada;
- višino sredstev posameznega pokojninskega sklada;
- število članov posameznega pokojninskega sklada;
- višino povprečnega mesečnega vplačila.

XXXVI. poglavje: POKOJNINSKI SKLAD

1. Splošno

256. člen
(ime in firma pokojninskega sklada)

(1) Ime in firma pokojninskega sklada vsebuje označbo, iz katere je razvidna oblika pokojninskega sklada, in ne sme vsebovati izrazov, ki bi lahko zavajali.

(2) Ime in firma drugih pravnih subjektov ne sme vsebovati besedne zveze »pokojninski sklad« ali besednih zvez, ki bi zavajale v zmoto, da gre za pokojninski sklad po tem zakonu.

(3) Ime podsklada vsebuje ime krovnega pokojninskega sklada brez označbe »krovni pokojninski sklad« in ime, po katerem se podsklad jasno loči od drugih podskladov tega krovnega pokojninskega sklada, z označbo, iz katere je razvidna starostna skupina članov, katerim je podsklad namenjen ali naložbeni cilj podsklada.

(4) Ime posameznega kritnega sklada, ki spada v skupino kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, vsebuje ime skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla in ime, po katerem se posamezni kritni sklad jasno loči od drugih posameznih kritnih skladov te skupine kritnih skladov, z označbo, iz katere je razvidna starostna skupina članov, katerim je kritni sklad namenjen ali naložbeni cilj kritnega sklada.

(5) Kadar se ime pokojninskega sklada uporablja v prevodu v tuj jezik, so lahko tudi sestavine imena iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka prevedene v tuj jezik.

257. člen
(osebe, ki lahko oblikujejo in upravljajo pokojninski sklad)

(1) Pokojninski sklad lahko oblikujejo in upravljajo:
- pokojninska družba iz 328. člena tega zakona;
- zavarovalnica, ki ima dovoljenje za opravljanje poslov v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj skladno z zakonom, ki ureja zavarovalništvo;
- banka, ki ima dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja bančništvo;

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka, lahko banka iz tretje alineje oblikuje pokojninski sklad samo kot vzajemni pokojninski sklad ali pa kot krovni pokojninski sklad.

2. Upravljanje pokojninskega sklada

258. člen
(storitve upravljanja pokojninskega sklada)

(1) Storitve upravljanja pokojninskega sklada obsegajo:
- upravljanje premoženja pokojninskega sklada,
- administrativne storitve:
  1. pravne storitve ter vodenje poslovnih knjig in sestavljanje poslovnih poročil pokojninskega sklada;
  2. odnosi s člani;
  3. vrednotenje premoženja, storitve cenitev;
  4. pregled usklajenosti z zakonskimi in podzakonskimi zahtevami;
  5. vodenje osebnih računov članov;
  6. administrativne storitve povezane z vplačili in izplačili;
  7. vodenje evidenc;
  8. druge administrativne zadeve povezane z delovanjem pokojninskega sklada;
- trženje pokojninskih skladov.

(2) Upravljavec pokojninskega sklada pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada ravna v skladu s tem zakonom, s pravili upravljanja, pokojninskim načrtom in s pravili stroke upravljanja finančnih naložb.

259. člen
(pojem upravljanja premoženja pokojninskega sklada)

(1) Upravljanje premoženja pokojninskega sklada obsega:
- sklepanje pravnih poslov, katerih predmet je premoženje pokojninskega sklada;
- razpolaganje s premoženjem pokojninskega sklada zaradi izpolnitve obveznosti iz poslov, sklenjenih pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada;
- sprejemanje izpolnitev obveznosti druge pogodbene stranke na podlagi poslov, sklenjenih pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada;
- uresničevanje pravic iz vrednostnih papirjev pokojninskega sklada ali drugih finančnih naložb pokojninskega sklada.

(2) Upravljavec upravlja premoženje pokojninskega sklada v svojem imenu in za račun pokojninskega sklada.

(3) Upravljavec je upravičen v svojem imenu in za račun pokojninskega sklada razpolagati s premoženjem pokojninskega sklada in uresničevati pravice iz vrednostnih papirjev pokojninskega sklada ali drugih finančnih naložb pokojninskega sklada v skladu z določbami tega zakona in pravili upravljanja.

(4) Upravljavec upravlja premoženje pokojninskega sklada tako, da so naložbe tega sklada v skladu z določbami tega zakona in pravili upravljanja.

260. člen
(odgovornost upravljavca za obveznosti)

(1) Upravljavec v razmerju do druge stranke odgovarja za izpolnitev obveznosti iz posla, ki ga je sklenil za račun pokojninskega sklada.

(2) Terjatev do upravljavca iz poslov, ki jih je ta sklenil za svoj račun, in iz pravnih poslov iz drugega odstavka 280. člena ter iz četrtega odstavka 282. člena tega zakona ni dovoljeno pobotati s terjatvami, ki jih je upravljavec po tem zakonu upravičen uveljavljati v svojem imenu in za račun pokojninskega sklada.

261. člen
(prenos storitev upravljanja na drugo osebo)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada (v nadaljnjem besedilu: pooblastitelj) lahko pisno pooblasti drugo osebo (v nadaljnjem besedilu: pooblaščenec), da v njegovem imenu in za njegov račun opravlja posamezne storitve oziroma posle, ki v skladu s prvim odstavkom 258. člena tega zakona spadajo med storitve upravljanja pokojninskih skladov (v nadaljnjem besedilu: pooblastilo za opravljanje storitev oziroma poslov).

(2) S prenosom opravljanja posameznih storitev oziroma poslov upravljanja pokojninskih skladov na drugo osebo ni mogoče niti omejiti niti izključiti odškodninske odgovornosti upravljavca in skrbnika za opravljanje navedenih storitev.

(3) Pooblastitelj ne sme prenesti storitev oziroma poslov upravljanja pokojninskih skladov na pooblaščence v takšnem obsegu, da bi se njegova vloga zmanjšala na vlogo »poštnega nabiralnika«.

(4) Pooblastitelj lahko podeli pooblastilo za opravljanje storitev oziroma poslov le, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
- pooblastitelj s podelitvijo pooblastila za opravljanje storitev oziroma poslov pooblaščencu poveča učinkovitost poslovanja in opravljanja posameznih poslov in to učinkovitost lahko v vsakem trenutku utemelji Agenciji za trg vrednostnih papirjev ali Agenciji za zavarovalni nadzor;
- se ne zmanjša učinkovitost in možnost nadzora Agencije za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencije za zavarovalni nadzor nad pooblastiteljem;
- pooblastitelj lahko, kljub podelitvi pooblastila za opravljanje storitev oziroma poslov na pooblaščenca, deluje in upravlja pokojninski sklad, za opravljanje katerega je podelil to pooblastilo, v najboljšem interesu članov pokojninskega sklada;
- ima pooblastitelj v vsakem trenutku pregled nad izvajanjem posameznih storitev oziroma poslov upravljanja investicijskega sklada, ki so bile s pooblastilom za opravljanje storitev oziroma poslov prenesene na pooblaščenca;
- lahko pooblastitelj, v skladu s podeljenim pooblastilom za opravljanje storitev oziroma poslov, v vsakem trenutku poda pooblaščencu nadaljnja navodila glede opravljanja prenesenih storitev oziroma poslov;
- lahko pooblastitelj v vsakem trenutku, če to zahteva interes članov, prekliče dano pooblastilo za opravljanje storitev oziroma poslov, pri čemer preklic pooblastila stopi v veljavo nemudoma;

- ima pooblaščenec zadostna strokovna znanja in izkušnje ter biti kadrovsko, tehnično in organizacijsko usposobljen, da lahko učinkovito izvršuje dolžnosti iz pooblastila za opravljanje storitev oziroma poslov;
- se s podelitvijo pooblastila za opravljanje storitev oziroma poslov ne zmanjša učinkovitost in možnost opravljanja skrbniških storitev oziroma nalog skrbnika za posamezen investicijski sklad;
- lahko skrbnik, ne glede na dano pooblastilo za opravljanje storitev oziroma poslov, v vsakem trenutku pridobi vse podatke in dokumentacijo od pooblastitelja, potrebne za nemoteno opravljanje skrbniških storitev, in
- ima skrbnik, ne glede na podeljeno pooblastilo za opravljanje storitev oziroma poslov, vedno pregled nad poslovanjem pokojninskega sklada, za katerega opravlja skrbniške storitve.

(5) Če pooblastitelj s pooblastilom prenese storitev upravljanja premoženja pokojninskega sklada, morajo biti izpolnjene zahteve iz četrtega odstavka tega člena, pooblaščenec pa je lahko le oseba:
- ki jo nadzoruje Agencija za trg vrednostnih papirjev ali drugi pristojni organ države članice ali pristojni organ tretje države in ki je pridobila dovoljenje tega organa za opravljanje storitev upravljanja premoženja za račun svojih strank;
- pri nadzoru katere je zagotovljeno sodelovanje in izmenjava informacij med Agencijo za trg vrednostnih papirjev ali Agencijo za zavarovalni nadzor in organom, pristojnim za nadzor pooblaščenca, če za nadzor pooblaščenca ni pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev;
- ki ne opravlja skrbniških storitev za pokojninski sklad, za upravljanje katerega je bilo podeljeno pooblastilo,
- katere interesi niso v nasprotju z interesi pooblastitelja oziroma z interesi članov pokojninskega sklada.

(6) Če pooblastitelj s pooblastilom prenese storitev upravljanja premoženja pokojninskega sklada, je pooblaščenec dolžan spoštovati naložbeno politiko pokojninskega sklada.

(7) Pooblastitelj in pooblaščenec skleneta pisno pogodbo, s katero pooblastitelj podeli pooblastilo za opravljanje posameznih storitev oziroma poslov upravljanja investicijskih skladov pooblaščencu in s katero pogodbeni stranki podrobneje opredelita medsebojne obveznosti, odgovornosti in pravice (v nadaljnjem besedilu: pogodba o prenosu).

(8) Če je predmet pogodbe o prenosu prenos opravljanja storitev oziroma poslov upravljanja premoženja pokojninskih skladov, začne pogodba o prenosu veljati šele, ko da k njej pisno soglasje skrbnik.

(9) Skrbnik ne da soglasja k pogodbi o prenosu, če oceni, da niso izpolnjeni pogoji iz četrtega in petega odstavka tega člena.

(10) Če pogoji iz četrtega in petega odstavka tega člena kadarkoli niso izpolnjeni, je skrbnik dolžan pisno zahtevati od pooblastitelja, da prekine pogodbo o prenosu. V takšnem primeru pooblaščenec ni upravičen do nadomestila zaradi odstopa od pogodbe o prenosu.

(11) Pooblastitelj o prenosu storitve in o vseh spremembah pogodbe o prenosu obvesti Agencijo za trg vrednostnih papirjev v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad, na način, z vsebino in v rokih, ki jih določi Agencija za trg vrednostnih papirjev.

(12) Pooblastitelj o prenosu storitve in o vseh spremembah pogodbe o prenosu obvesti Agencijo za zavarovalni nadzor v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad, na način, z vsebino in v rokih, ki jih določi Agencija za zavarovalni nadzor.

2.1. Provizije in stroški

262. člen
(upravljavska provizija, vstopni in izstopni stroški ter stroški prenosa)

(1) Upravljavec je upravičen do povračila vstopnih in izstopnih stroškov ter do letne provizije za upravljanje pokojninskega sklada v višini, določeni v pravilih upravljanja pokojninskega sklada.

(2) Vstopni stroški se obračunajo v odstotku od zneska vplačila in ne smejo znašati več kot 3 %.

(3) Izstopni stroški se obračunajo v odstotku od zneska izplačila in ne smejo znašati več kot 1 %.

(4) Pri prenosu sredstev med pokojninskimi skladi istega upravljavca, upravljavec ni upravičen do povrnitve administrativnih stroškov prenosa in vstopnih ter izstopnih stroškov.

(5) Pri prenosu sredstev med pokojninskimi skladi različnih upravljavcev skladno z 248. členom tega zakona, upravljavec pokojninskega sklada, od katerega se sredstva prenašajo in upravljavec pokojninskega sklada h kateremu se sredstva prenašajo, nista upravičena do vstopnih in izstopnih stroškov. Upravljavec pokojninskega sklada, od katerega se sredstva prenašajo je upravičen samo do povračila administrativnih stroškov prenosa v višini največ 15 eurov. Ti stroški se ne smejo obračunati od sredstev, ki se prenašajo, ampak jih poravna član ob vložitvi zahteve za prenos sredstev.

(6) Letna provizija za upravljanje pokojninskega sklada se določi v odstotku od povprečne letne čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada v skladu z določbami 308. člena tega zakona, in upoštevaje naložbeno politiko pokojninskega sklada, ne sme znašati več kot 1 %.

(7) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada lahko za posamezne podsklade krovnega pokojninskega sklada ali posamezne kritne sklade skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, določi različne višine vstopnih in izstopnih stroškov ter provizije za upravljanje.

(8) Znesek iz drugega stavka petega odstavka tega člena se usklajuje skladno z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

263. člen
(stroški upravljavca v zvezi z upravljanjem pokojninskega sklada)

(1) Poleg provizije za upravljanje je upravljavec pokojninskega sklada iz sredstev pokojninskega sklada upravičen izvršiti plačila samo za tiste vrste stroškov v zvezi z upravljanjem pokojninskega sklada, ki so določeni v pravilih upravljanja pokojninskega sklada.

(2) Pri opredelitvi vrst stroškov iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanja investicijskih skladov in družb za upravljanje.

(3) V primeru naložbe v nepremičnine je upravljavec upravičen v breme sredstev pokojninskega sklada obračunati tudi stroške vpisa lastniških in drugih pravic, stroške uveljavitve teh pravic ter stroške, povezane z rabo nepremičnin.

264. člen
(celotni stroški poslovanja pokojninskega sklada)

(1) Celotni stroški poslovanja pokojninskega sklada, izraženi v odstotku od čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada, so definirani kot celotni stroški poslovanja pokojninskega sklada, ki bremenijo pokojninski sklad, vključno z upravljavskimi provizijami, deljeni s povprečno čisto vrednostjo sredstev pokojninskega sklada.

(2) Upravljavec izračunava celotne stroške poslovanja pokojninskega sklada, ki ga upravlja, v skladu z metodologijo, ki velja za izračun celotnih stroškov poslovanja za vzajemne sklade po zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje.

(3) Upravljavec podatek o celotnih stroških poslovanja pokojninskega sklada v preteklem letu, izražen v odstotku od čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada, navede v letnem poročilu pokojninskega sklada.

2.2. Skrbniške storitve v zvezi z upravljanjem pokojninskega sklada
in ločitev premoženja pokojninskega sklada

265. člen
(skrbniške storitve)

(1) Upravljavec za račun pokojninskega sklada s skrbnikom sklene pogodbo o opravljanju skrbniških storitev za pokojninski sklad.

(2) Skrbnik je na podlagi pogodbe o opravljanju skrbniških storitev za krovni pokojninski sklad dolžan opravljati skrbniške storitve za račun vsakega podsklada krovnega pokojninskega sklada posebej.

(3) V primeru, ko se dodatno zavarovanje izvaja preko skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, je skrbnik na podlagi pogodbe o opravljanju skrbniških storitev za skupino kritnih skladov dolžan opravljati skrbniške storitve za račun vsakega kritnega sklada, ki spada v to skupino, posebej.

(4) Za skrbniške storitve v zvezi z upravljanjem pokojninskega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za opravljanje skrbniških storitev za vzajemni sklad.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek lahko skrbniške storitve za pokojninske sklade opravlja tudi kreditna institucija s sedežem v drugi državi članici, ki ima ustrezno dovoljenje skladno z Direktivo 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij (preoblikovano) (UL L št. 177 z dne 30. 6. 2006, str. 1), ali investicijsko podjetje s sedežem v drugi državi članici, ki ima ustrezno dovoljenje skladno z Direktivo Sveta 93/22/EGS z dne 10. maja 1993 o investicijskih storitvah na področju vrednostnih papirjev (UL L št. 141 z dne 11. 6. 1993, str. 27), ali druga oseba s sedežem v drugi državi članici, ki ima dovoljenje za opravljanje skrbniških storitev za sklade UCITS po Direktivi 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjemih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP) (UL L št. 302 z dne 17. 11. 2009, str. 32; v nadaljnjem besedilu: Direktiva UCITS).

266. člen
(ločitev premoženja pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec in skrbnik pokojninskega sklada zagotavljata ločitev premoženja pokojninskega sklada od:
- premoženja drugih pokojninskih skladov na način, določen v 267., 268., 269., in 270. členu tega zakona;
- svojega premoženja;
- drugega premoženja, ki ga upravljavec upravlja.

(2) Premoženje posameznega podsklada je ločeno od premoženja drugih podskladov krovnega pokojninskega sklada.

(3) Na premoženju pokojninskega sklada je dovoljena izvršba samo za zavarovanje ali poplačilo terjatev članov tega pokojninskega sklada.

267. člen
(ločitev naložb v vrednostne papirje in denarne depozite)

V zvezi z ločitvijo naložb pokojninskega sklada v vrednostne papirje in denarne depozite pri kreditnih institucijah se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje.

268. člen
(ločitev drugega premoženja)

Za naložbe pokojninskega sklada v nepremičnine upravljavec zagotovi, da se lastninska pravica v zemljiški knjigi vknjiži v korist pokojninskega sklada.

269. člen
(poseben denarni račun pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec za vsak pokojninski sklad, ki ga upravlja pri banki, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve, odpre poseben denarni račun pokojninskega sklada, preko katerega sprejema denarna vplačila in opravlja denarna izplačila v zvezi s posli, ki jih je upravljavec sklenil za račun posameznega pokojninskega sklada.

(2) Na posebni denarni račun pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka se sprejemajo tudi vplačila dodatnega zavarovanja, s tega računa pa se opravljajo tudi izplačila odkupnih vrednosti.

270. člen
(račun krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov)

(1) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, za krovni pokojninski sklad ali kritni sklad, ki ga upravlja, pri banki skrbnici odpre poseben denarni račun krovnega pokojninskega sklada ali kritnega sklada.

(2) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada ali kritnega sklada na posebni denarni račun krovnega pokojninskega sklada sprejema denarna vplačila iz naslova dodatnega zavarovanja in jih sproti razporeja na račune posameznih podskladov krovnega pokojninskega sklada. Upravljavec skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, denarna vplačila sproti razporeja na račune posameznih kritnih skladov.

2.3. Naložbe pokojninskih skladov

271. člen
(načela naložbene politike pokojninskega sklada)

Upravljavec pokojninskega sklada pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada ravna skladno s pravili skrbnega in varnega poslovanja in zlasti skrbi, da:
- se sredstva nalagajo v največjo in izključno korist članov;

- so naložbe, glede na opredeljeno naložbeno politiko, primerno razpršene, in sicer tako znotraj posameznih vrst naložb kot med njimi;
- se preudarno omejuje pretirano izpostavljenost celotnih naložb do posameznega izdajatelja in posamezne skupine izdajateljev;
- se z vrstami in strukturo naložb, ob upoštevanju likvidnosti, zagotavlja ustrezno razmerje med donosnostjo in tveganjem;
- se posamezne naložbe presojajo glede na doprinos k tveganju v dobro razpršenem premoženju, in ne samostojno;
- so sredstva v upravljanju po vrstah in strukturi skladna z dospelostmi pričakovanih bodočih obveznosti;
- se pri razporeditvi sredstev s pomočjo metod obvladovanja tveganja oceni in pretehta vpliv novih naložb na celotno premoženje pokojninskega sklada, predvsem z vidika razmerja med donosnostjo in tveganjem.

272. člen
(vrste dovoljenih naložb)

(1) Glede vrste dovoljenih naložb pokojninskega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad, ustanovljen skladno z določbami zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, če ni s tem zakon določeno drugače.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek premoženje pokojninskega sklada lahko predstavljajo denarni depoziti pri kreditnih ustanovah, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
- da za kreditno institucijo s sedežem v Republiki Sloveniji ali kreditno institucijo države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru ali države članice Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (v nadaljnjem besedilu: OECD) ali kreditno institucijo tuje države, veljajo najmanj enako stroga pravila o obvladovanju tveganj in o skrbnosti poslovanja ter varnosti deponentov, kot so določena v zakonu, ki ureja bančništvo;
- da depoziti pokojninskega sklada glede vsebine pravic in jamstev izpolnjujejo pogoje, določene v predpisu iz šestega odstavka tega člena;
- če pravila upravljanja pokojninskega sklada v naložbeni politiki določajo nalaganje v bančne denarne depozite.

(3) Upravljavec pokojninskega sklada lahko za račun pokojninskega sklada sklepa transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti samo kot tehniko upravljanja sredstev iz 276. člena tega zakona, in sicer za zniževanje tveganj iz naslova upravljanja premoženja pokojninskega sklada.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada predstavljajo tudi nepremičnine:
- če so vpisane v zemljiški knjigi ali drugi javni knjigi v Republiki Sloveniji ali državi podpisnici Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru;
- če dajejo donos ali je v zvezi z njimi mogoče pričakovati donos;
- če je bila nakupna cena določena na podlagi cenitve cenilca pooblaščenega ocenjevalca, imenovanega v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje;
- če je prosta vseh bremen, razen stvarnih služnosti.

(5) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada predstavlja tudi tvegani kapital iz zakona, ki ureja status in naložbe družb tveganega kapitala, ki imajo sedež in poslovodstvo v Republiki Sloveniji.

(6) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada predstavljajo tudi zadolžnice, ki jih je izdal izdajatelj s sedežem v državi podpisnici Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru ali državi članici Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj.

(7) Podrobnejša pravila glede vrste dovoljenih naložb, ki upoštevajo naravo dodatnega zavarovanja, predpiše Agencija za trg vrednostnih papirjev.

273. člen
(izpostavljenost iz naslova naložb pokojninskega sklada)

(1) Glede izpostavljenosti pokojninskega sklada v zvezi s transakcijami z izvedenimi finančnimi instrumenti, izpostavljenosti pokojninskega sklada do posamezne osebe in posebnih kategorij oseb ter odstopa od pravil o izpostavljenosti in razmerij med sredstvi, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za vzajemne sklade, če ni s tem zakonom določeno drugače.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek veljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki se nanašajo na največje dopustne izpostavljenosti vzajemnega sklada do posebnih kategorij oseb, samo za izpostavljenost pokojninskega sklada do tržnih vrednostnih papirjev ali instrumentov denarnega trga katerih izdajatelj je Republika Slovenija, Banka Slovenije, država podpisnica sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru oziroma država članica OECD oziroma mednarodna finančna organizacija, ali za tržne vrednostne papirje ali instrumente denarnega trga za katere jamči ena od teh oseb.

(3) Ne glede na prvi odstavek naložbe v eno nepremičnino oziroma več nepremičnin, ki so med seboj tako blizu, da pomenijo eno samo naložbo ne smejo presegati 10 % vseh sredstev pokojninskega sklada, skupno pa vse naložbe v nepremičnine ne smejo presegati 30 % vseh sredstev pokojninskega sklada.

(4) Ne glede na posamezne omejitve iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena, pokojninski sklad ne sme biti izpostavljen do posameznega delodajalca, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja oziroma imeti več kot 5 % svojih sredstev naloženih v kombinacije naslednjih oblik naložb:
- vrednostnih papirjev ali instrumentov denarnega trga iz 272. člena tega zakona, katerih izdajatelj je delodajalec,
- depozitov, sklenjenih pri delodajalcu, vendar samo, kadar je delodajalec kreditna institucija,
- izpostavljenosti, ki izhajajo oziroma nastajajo pri transakcijah z izvedenimi finančnimi instrumenti, sklenjenimi na trgu institucionalnih vlagateljev in ki jih pokojninski sklad sklepa z delodajalcem, oziroma
- drugih vrst naložb v delodajalca.

(5) V primeru, da delodajalec pripada skupini, kot je to opredeljeno v zakonu, ki ureja investicijske sklad in družbe za upravljanje, skupna izpostavljenost pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka do oseb, ki pripadajo isti skupini, ne sme presegati 10 % vseh sredstev pokojninskega sklada.

(6) Določbe četrtega in petega odstavka tega člena se smiselno uporabljajo tudi za izpostavljenost pokojninskega sklada do njegovega upravljavca.

(7) Določbe četrtega odstavka tega člena ne veljajo v primeru, ko je delodajalec, ki financira pokojninski načrt, Republika Slovenija.

(8) Naložbe pokojninskega sklada v tvegani kapital iz zakona, ki ureja status in naložbe družb tveganega kapitala, ki imajo sedež in poslovodstvo v Republiki Sloveniji, ne smejo presegati 1 % vseh sredstev pokojninskega sklada.

274. člen
(naložbe v enote ali delnice odprtih investicijskih skladov)

(1) Ne glede na 272. člen tega zakona ima lahko pokojninski sklad največ 10 % vrednosti sredstev naloženih v enote posameznega odprtega investicijskega sklada.

(2) Naložbe pokojninskega sklada v enote odprtih investicijskih skladov, katerih poslovanje ni usklajeno z določbami Direktive UCITS skupaj ne smejo presegati 30 % sredstev pokojninskega sklada.

(3) Ne glede na 272. člen tega zakona ima pokojninski sklad lahko naložena sredstva v enote kateregakoli odprtega investicijskega sklada, pod pogojem, da ima ta investicijski sklad skupno največ 10 % vrednosti sredstev naloženih v enote odprtih investicijskih skladov in imajo takšno omejitev vlaganja v enote odprtih investicijskih skladov izrecno navedeno v svojih pravilih upravljanja ali v statutu.

(4) Pokojninski sklad ima lahko sredstva naložena v enote odprtih investicijskih skladov, ki jih upravlja neposredno ali posredno, s prenosom upravljanja na drugo osebo isti upravljavec, ali katerakoli druga pravna oseba, s katero je upravljavec povezan, kot je to določeno v zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, samo pod pogojem, da za takšno nalaganje upravljavec pridobi soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor.

(5) Za soglasje iz prejšnjega odstavka se šteje soglasje, ki ga Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda k pravilom upravljanja pokojninskega sklada. Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda takšno soglasje kadar pravila upravljanja pokojninskega sklada določajo, da pokojninski sklad, ki bo nalagal sredstva v enote odprtih investicijskih skladov, ki jih upravlja neposredno ali posredno, s prenosom upravljanja na tretje osebe, isti upravljavec, ali katerakoli druga pravna oseba, s katero je upravljavec povezan, ne bo zavezan k plačilu nobenih vstopnih ali izstopnih stroškov

povezanih s tovrstno naložbo, vsota upravljavskih provizij pokojninskega sklada in odprtega investicijskega sklada, ki je predmet naložbe, pa ne bo presegala najvišje dovoljene upravljavske provizije pokojninskega sklada iz 262. člena tega zakona.

(6) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada v enote posameznega odprtega investicijskega sklada, katerega poslovanje je usklajeno z določbami Direktive UCITS, predstavljajo tudi do največ 50 % vrednosti sredstev pokojninskega sklada.

(7) Pravila upravljanja pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka vsebujejo izrecno navedbo o takšni naložbeni politiki ter v zvezi s tem število in lastnosti odprtih investicijskih skladov v katere bodo naložena sredstva pokojninskega sklada v deležu, ki presega omejitev iz prvega odstavka tega člena, vključno z navedbo največje višine upravljavske provizije posameznega tipa odprtega investicijskega sklada v katerega bodo naložena sredstva pokojninskega sklada v povečanem obsegu.

(8) Letno poročilo pokojninskega sklada, ki ima v enote odprtih investicijskih skladov skupaj naloženih več kot 20 % svojih sredstev, vsebuje tudi informacijo o višini upravljavske provizije vsakega izmed odprtih investicijskih skladov, v enote katerega ima pokojninski sklad naloženih več kot 5 % svojih sredstev.

(9) Pokojninskemu skladu, katerega sredstva so naložena tudi v enote odprtih investicijskih skladov, sredstev odprtega investicijskega sklada ni treba seštevati ali upoštevati pri izračunavanju omejitev izpostavljenosti iz naslova naložb pokojninskega sklada iz 273. člena tega zakona.

(10) Agencija za trg vrednostnih papirjev lahko s podrobnejšimi pravili določi dodatne pogoje v zvezi z naložbami v enote oziroma delnice drugih investicijskih skladov.

275. člen
(prepoved pomembnejšega vpliva na upravljanje izdajatelja)

(1) Upravljavec za račun pokojninskih skladov, ki jih upravlja, skupno ne sme pridobiti deleža delnic z glasovalnimi pravicami, z uresničevanjem katerih bi lahko pomembneje vplival na upravljanje ali upravo izdajatelja. V ta delež se vštevajo tudi delnice z glasovalnimi pravicami, ki jih upravljavec pridobi za račun drugega premoženja, ki ga upravlja.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev podrobneje določi merila za opredelitev pomembnega vpliva iz prejšnjega odstavka.

(3) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena lahko upravljavec za račun posameznega pokojninskega sklada, ki ga upravlja, pridobi:
- največ 10 % vseh delnic posameznega izdajatelja brez glasovalne pravice,
- delež dolžniških vrednostnih papirjev posameznega izdajatelja, katerih nominalna vrednost ne presega 10 % skupne nominalne vrednosti vseh izdanih, nezapadlih dolžniških vrednostnih papirjev tega izdajatelja,

- delež instrumentov denarnega trga posameznega izdajatelja, katerih nominalna vrednost ne presega 10 % skupne nominalne vrednosti vseh izdanih, še nezapadlih instrumentov denarnega trga tega izdajatelja,
- največ 25 % enot posameznega odprtega investicijskega sklada.

(4) Omejitve iz druge, tretje in četrte alineje prejšnjega odstavka je dovoljeno prekoračiti le v času pridobitve finančnih instrumentov iz druge, tretje in četrte alineje prejšnjega odstavka, za katere poteka postopek prve prodaje, če njihove vrednosti še ni mogoče natančno izračunati.

(5) Določbe tretjega odstavka tega člena se uporabljajo za krovni pokojninski sklad ali za skupino kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, v celoti in ne ločeno za vsak podsklad krovnega pokojninskega sklada ali za vsak kritni sklad, ki pripada tej skupini kritni skladov.

(6) Določbe prvega in tretjega odstavka tega člena ne veljajo za prenosljive vrednostne papirje in instrumente denarnega trga, ki jih izda ali za katere jamči Republika Slovenija, njena lokalna ali regionalna skupnost, država članica, njena lokalna ali regionalna skupnost, tretja država s seznama, ki ga določi Agencija za trg vrednostnih papirjev s predpisom iz sedmega odstavka 272. člena tega zakona, ali mednarodna organizacija, ki ji pripada vsaj ena država članica.

276. člen
(tehnike upravljanja sredstev)

(1) Za učinkovito upravljanje sredstev pokojninskega sklada se lahko, če pravila upravljanja pokojninskega sklada tako opredeljujejo, uporabljajo posebne tehnike upravljanja njegovega premoženja.

(2) Glede vrst in lastnosti ter drugih pravil povezanih s tehnikami upravljanja sredstev pokojninskega sklada se uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad.

(3) Aktivnosti iz prvega odstavka tega člena ne smejo povzročiti oddaljitev pokojninskega sklada od načel naložbene politike in njegovih naložbenih ciljev, kot so opredeljeni v pravilih upravljanja pokojninskega sklada.

2.4. Splošne obveznosti pokojninskega sklada

277. člen
(prepovedani posli z določenimi osebami)

(1) Upravljavec za račun pokojninskega sklada ne sme sklepati poslov katerih predmet so naložbe pokojninskega sklada:
- za svoj račun ali za račun drugih pokojninskih skladov ali investicijskih skladov, ki jih upravlja;
- z osebami, ki so povezane z upravljavcem;
- s skrbnikom ali z osebami, ki so povezane s skrbnikom.

(2) Skrbnik upravljavca ob sklenitvi pogodbe o opravljanju skrbniških storitev obvesti o osebah, ki so povezane z njim, in ga tekoče obvešča o spremembah teh povezav.

(3) Upravljavec skrbnika ob sklenitvi pogodbe o opravljanju skrbniških storitev obvesti o osebah, ki so povezane z njim, in ga tekoče obvešča o spremembah teh povezav.

(4) Predmet prepovedi iz prvega odstavka tega člena niso storitve, ki jih za račun pokojninskega sklada opravljajo osebe iz prve, druge in tretje alineje prvega odstavka tega člena.

278. člen
(izjeme od prepovedi sklepanja poslov)

(1) Ne glede na določbe 277. člena tega zakona in določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki se nanašajo na prepovedane posle in naložbe skrbnika, sme upravljavec vlagati sredstva pokojninskega sklada v instrumente denarnega trga, denarne depozite in v vrednostne papirje v postopku njihove prve javne prodaje, katerih izdajatelj je skrbnik ali z njim povezana oseba, ter za račun pokojninskega sklada, ki ga upravlja, sprejeti javno ponudbo za odkup vrednostnih papirjev po zakonu, ki ureja prevzeme, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
- da skrbnik pokojninskega sklada nima kvalificiranega deleža v upravljavcu, ki upravlja ta pokojninski sklad, in
- da skrbnik in upravljavec sprejmeta pravilnik s katerim omejita nasprotja interesov, opredelita možne oblike nasprotja interesov v primeru takšnih naložb pokojninskega sklada ter načine omejitve teh nasprotij interesov, in
- da se naložbe v denarne depozite in instrumente denarnega trga izvršijo pod splošnimi tržnimi pogoji ali pod pogoji, ki so ugodnejši za pokojninski sklad, upoštevajoč stroške in provizije v zvezi s tem ter druge naložbene možnosti.

(2) Ne glede na določbe 277. člena tega zakona in določbe, ki se nanašajo na prepovedane posle, sme upravljavec v skladu z določbami 272. člena tega zakona s skrbnikom pokojninskega sklada ali z osebo povezano s skrbnikom, skleniti za račun pokojninskega sklada posel nakupa ali prodaje instrumentov denarnega trga in obveznic, katerih izdajatelj je Banka Slovenije ali Republika Slovenija, če:
- so izpolnjeni pogoji iz prve alineje prvega odstavka tega člena;
- so izpolnjeni pogoji iz druge in tretje alineje prvega odstavka tega člena tudi za te finančne instrumente.

(3) Ne glede na določbe prejšnjega člena prepoved sklepanja poslov ne velja za posle katerih predmet so naložbe pokojninskega sklada, sklenjene na organiziranem trgu vrednostnih papirjev in kadar stranki posla druga drugi nista ali ne moreta biti znani vnaprej.

(4) V letnem poročilu pokojninskega sklada je razkrit odstotek sredstev pokojninskega sklada, vloženih skupaj v depozite, instrumente denarnega trga in druge vrednostne papirje, katerih izdajatelj je skrbnik tega pokojninskega sklada.

(5) O vsaki naložbi ali poslu iz tega člena skrbnik pokojninskega sklada poroča Agenciji za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad, ali Agenciji za zavarovalni nadzor, v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, poleg tega pa je predmet rednega letnega revizijskega pregleda poslovanja pokojninskega sklada. Revizor v svojem poročilu napiše mnenji o izpolnjevanju pogojev iz tega člena in o tem, ali sta skrbnik pokojninskega sklada in upravljavec pri takšni naložbi ravnala v najboljšem interesu članov.

279. člen
(zadolževanje)

(1) Upravljavec in skrbnik za račun pokojninskega sklada, za katerega vršita storitve upravljanja ali skrbništva premoženja, ne smeta najemati kreditov ali se zadolževati.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se pokojninski sklad za potrebe uravnavanja likvidnosti lahko zadolži do 10 % vrednosti sredstev, pod pogojem, da gre za začasno ali kratkoročno zadolžitev z dospelostjo do 6 mesecev.

(3) Zadolžitev pokojninskih skladov je ob izpolnitvi pogojev iz prejšnjega odstavka dopustna pod pogojem, da tako določajo pravila upravljanja pokojninskega sklada in če so pogoji zadolževanja v skladu z običajnimi tržnimi pogoji.

280. člen
(poroštva in dana posojila)

(1) Upravljavec in skrbnik za račun pokojninskega sklada ne sme izdajati poroštev ali drugih oblik jamstev tretjim osebam ter odobriti posojil.

(2) Pravni posli, ki so v nasprotju z določbami prejšnjega odstavka o poroštvih in jamstvih, so nični.

(3) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena pa lahko pokojninski sklad pridobi prenosljive vrednostne papirje, instrumente denarnega trga in druge finančne instrumente, ki jih ta zakon opredeljuje kot dovoljeno naložbo, ki še niso v celoti plačani.

281. člen
(nekrite prodaje vrednostnih papirjev)

(1) Niti upravljavec niti skrbnik za račun pokojninskega sklada ne smeta skleniti pogodbe o prodaji in prodati prenosljivih vrednostnih papirjev, instrumentov denarnega trga ali drugih finančnih instrumentov, če pokojninski sklad ob sklenitvi pogodbe ali prodajnega posla ni imetnik finančnih instrumentov, ki so predmet

prodaje in nima zadostnega kritja na računu vrednostnih papirjev ali finančnih instrumentov, ki so predmet prodaje.

(2) Ravnanje v nasprotju s prepovedjo iz prejšnjega odstavka ne vpliva na veljavnost pravnega posla.

282. člen
(zastava in posojanje premoženja)

(1) Premoženja pokojninskega sklada ni dovoljeno zastaviti niti ga kako drugače obremeniti.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek sme upravljavec za račun pokojninskega sklada, ki ga upravlja, zastaviti njegovo premoženje v zavarovanje obveznosti vračila kredita iz 279. člena tega zakona, pri čemer vrednost zastavljenega premoženja, po kateri je to premoženje izkazano v računovodskih izkazih pokojninskega sklada, ne sme presegati omejitev iz drugega odstavka 279. člena tega zakona.

(3) Glede pogojev in kriterijev, pod katerimi lahko upravljavec za račun posameznega pokojninskega sklada, ki ga upravlja, posoja iz premoženja teh pokojninskih skladov vrednostne papirje ali finančne instrumente nasprotni pogodbeni stranki, veljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje.

(4) Pravni posli, ki so v nasprotju s prvim in drugim odstavkom tega člena so nični.

283. člen
(izterjava terjatev)

Pokojninski sklad ima lahko sredstva v obliki terjatev, ki nastajajo pri normalnem poslovanju pokojninskih skladov, pri čemer upravljavec zagotovi, da se te terjatve izterjujejo v običajnih rokih, ki veljajo za sočasno izpolnitev obveznosti.

2.5. Upravljanje tveganj in izjava o naložbeni politiki

284. člen
(upravljanje tveganj pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec zagotovi učinkovit sistem upravljanja tveganj, ki mu omogoča ugotavljanje, merjenje, obvladovanje in spremljanje tveganj, ki izvirajo iz posameznih vrst sredstev pokojninskih skladov in uporabljenih tehnik upravljanja njihovega premoženja, ter njihovega prispevka k celotnemu tveganju vsakega od pokojninskih skladov, ki jih upravlja.

(2) Za vzpostavitev, vzdrževanje in nemoteno delovanje sistema iz prejšnjega odstavka upravljavec za vsak pokojninski sklad izdela in neprekinjeno izvaja načrt obvladovanja tveganj, v katerem določi:
- organizacijo sistema in razdelitev pristojnosti pri obvladovanju tveganj;
- način ugotavljanja in merjenja tveganj;
- način obvladovanja tveganj;
- način spremljanja obvladovanja tveganj in internega poročanja.

(3) Upravljavec mora Agenciji za trg vrednostnih papirjev oziroma Agenciji za zavarovalni nadzor najmanj enkrat letno poročati o vrstah izvedenih finančnih instrumentov, v katere je upravljavec nalagal sredstva pokojninskega sklada, tveganjih, ki izhajajo iz teh transakcij ter omejitvah izpostavljenosti in metodah, ki jih upravljavec uporablja za merjenje teh tveganj.

(4) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla lahko načrte za obvladovanje tveganja posameznega podsklada krovnega pokojninskega sklada ali kritnega sklada te skupine kritnih skladov združi v skupen načrt za obvladovanje tveganja krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, pri čemer za vsak podsklad ali kritni sklad pripravi le opis posebnosti obvladovanja tveganja, ki velja za ta podsklad ali kritni sklad.

(5) Upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada predloži Agenciji za trg vrednostnih papirjev besedilo načrta hkrati z zahtevo za izdajo dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada. Upravljavec kritnega sklada ali skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, pa predloži besedilo načrta hkrati z zahtevo za izdajo dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada Agenciji za zavarovalni nadzor.

(6) Agencija za trg vrednostnih papirjev v zvezi z upravljanjem tveganj pokojninskega sklada iz tega člena predpiše:
- podrobnejše lastnosti, ki jih mora imeti sistem upravljanja tveganj pokojninskega sklada iz prvega odstavka tega člena,
- pravila glede ugotavljanja, merjenja in obvladovanja tveganj iz 2. in 3. alineje drugega odstavka tega člena,
- način in roke poročanje o spremembah načrta obvladovanja tveganj, kadar je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad,
- način in roke poročanja informacij iz tretjega odstavka tega člena, kadar je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad.

(7) Agencija za zavarovalni nadzor v zvezi z upravljanjem tveganj pokojninskega sklada iz tega člena predpiše:
- način in roke poročanje o spremembah načrta obvladovanja tveganj, kadar je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali skupina kritnih skladov,
- način in roke poročanja informacij iz tretjega odstavka tega člena, kadar je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali skupina kritnih skladov.

285. člen
(izjava o naložbeni politiki)

(1) Upravljavec sprejme izjavo o naložbeni politiki, ki je lahko ali samostojen dokument ali enovit sestavni del načrta o obvladovanju tveganj iz 284. člena tega zakona. V slednjem primeru načrt o obvladovanju tveganj vsebuje jasno označbo, da je izjava o naložbeni politiki njegov sestavni del.

(2) Izjava o naložbeni politiki iz prejšnjega odstavka vsebuje zlasti:
- metode za ugotavljanje in merjenje tveganj;
- opis postopkov za obvladovanje posameznih vrst tveganj;
- strateško porazdelitev sredstev glede na vrsto in trajanje obveznosti pokojninskega sklada.

(3) Upravljavec članu pokojninskega načrta na njegovo zahtevo izroči brezplačen izvod izjave o naložbeni politiki.

(4) Izjava o naložbeni politiki je skladna z določbami pravil upravljanja pokojninskega sklada, ki se nanašajo na naložbeno politiko pokojninskega sklada.

(5) Upravljavec predloži besedilo izjave o naložbeni politiki hkrati z zahtevo za izdajo dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada Agenciji za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad, ali Agenciji za zavarovalni nadzor, v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla.

(6) Upravljavec najmanj vsaka tri leta preveri vsebino izjave o naložbeni politiki pokojninskega sklada, in jo po potrebi spremeniti. Upravljavec izjavo o naložbeni politiki nemudoma prilagodi tudi vsem pomembnim spremembam naložbene politike opredeljene v pravilih upravljanja pokojninskega sklada.

(7) Agencija za trg vrednostnih papirjev za pokojninske sklade, oblikovane kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad, določi podrobnejšo vsebino izjave o naložbeni politiki ter način in roke poročanja Agenciji za trg vrednostnih papirjev o spremembah izjave o naložbeni politiki.

(8) Agencija za zavarovalni nadzor za pokojninske sklade, oblikovane kot kritni sklad, določi podrobnejšo vsebino izjave o naložbeni politiki ter način in roke poročanja Agenciji za zavarovalni nadzor o spremembah izjave o naložbeni politiki.

2.6. Poslovne knjige in poslovna poročila pokojninskega sklada ter revidiranje

286. člen
(poslovne knjige in poslovna poročila pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec za vsak pokojninski sklad, ki ga upravlja, vodi poslovne knjige, sestavlja knjigovodske listine, vrednoti knjigovodske postavke in sestavlja poročila v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi, določenimi z Uredbo

Evropskega parlamenta in Sveta 1606/2002/ES z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov (UL L št. 243 z dne 11. 9. 2002; str. 1) in Uredbo Komisije 1725/2003/ES z dne 29. septembra 2003 o sprejemu določenih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta 1606/2002/EC (UL L št. 261 z dne 13. 10. 2003, str. 1) ter v skladu z določbami tega zakona in določbami predpisov, izdanih na njegovi podlagi.

(2) Upravljavec organizira poslovanje in tekoče vodi poslovne knjige, poslovno dokumentacijo in druge administrativne ali poslovne evidence tako, da je mogoče kadarkoli preveriti, ali pokojninski sklad posluje v skladu z določbami tega zakona in določbami predpisov, izdanih na njegovi podlagi.

287. člen
(letno poročilo pokojninskega sklada)

(1) Letno poročilo pokojninskega sklada sestavljajo:
- bilanca stanja;
- izkaz poslovnega izida;
- izkaz denarnih tokov;
- izkaz gibanja vrednosti enote premoženja in števila enot premoženja v obtoku;
- izkaz premoženja;
- priloge s pojasnili k računovodskim izkazom;
- poslovno poročilo.

(2) Za letno poročilo pokojninskega sklada se smiselno uporabljajo splošna pravila o letnem poročilu velike gospodarske družbe.

(3) Upravljavec pokojninskega sklada sestavlja letno poročilo pokojninskega sklada za obdobje, ki je enako koledarskemu letu.

288. člen
(letno poročilo krovnega pokojninskega sklada
ali skupine kritnih skladov)

(1) Letno poročilo krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, vsebuje zbirno bilanco stanja in izkaz poslovnega izida krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla ter računovodske izkaze za vsak podsklad tega krovnega sklada ali za vsak sklad te skupine kritnih skladov.

(2) V letnem poročilu iz prejšnjega odstavka se jasno navede, kateri deli veljajo za vse podsklade ali kritne sklade skupaj in kateri se nanašajo le na posamezen podsklad ali kritni sklad.

289. člen
(revidiranje letnega poročila)

(1) Letno poročilo pokojninskega sklada pregleda revizor na način in pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje, razen, če ni v tem zakonu drugače določeno.

(2) Revizor pregleduje in poroča zlasti o:
- računovodskih izkazih pokojninskega sklada;
- pravilnosti in popolnosti razkritij v prilogi k računovodskim izkazom pokojninskega sklada;
- spoštovanju pravil tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov o upravljanju pokojninskega sklada;
- pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil Agenciji za trg vrednostnih papirjev ter javnih objav informacij o poslovanju pokojninskega sklada.

(3) Agencija za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali Agencija za zavarovalni nadzor, v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, lahko od revizorja zahteva dodatna pojasnila v zvezi z revizijskim pregledom.

(4) Če revizijski pregled ni opravljen ali revizijsko poročilo ni izdelano v skladu z drugim in tretjim odstavkom tega člena ali v skladu z določbami predpisa iz drugega odstavka 287. člena tega zakona, Agencija za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali Agencija za zavarovalni nadzor v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, zavrne poročilo in zahteva, da revizijski pregled opravi drug revizor na stroške upravljavca.

290. člen
(predložitev revidiranega letnega poročila
Agenciji za trg vrednostnih papirjev)

Upravljavec Agenciji za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali Agenciji za zavarovalni nadzor v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, predloži revidirano letno poročilo pokojninskega sklada, ki ga upravlja, za preteklo poslovno leto najkasneje do 30. junija tekočega leta.

291. člen
(povzetek letnega poročila)

(1) Upravljavec pripravi in javno objavi povzetek revidiranega letnega poročila pokojninskega sklada, v katerem na jasen in razumljiv način povzame poslovanje in rezultate poslovanja pokojninskega sklada.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše podrobnejšo vsebino poročila vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka.

(3) Agencija za zavarovalni nadzor predpiše podrobnejšo vsebino poročila kritnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, iz prvega odstavka tega člena.

292. člen
(predpis o poslovnih knjigah, letnih poročilih
pokojninskih skladov in revidiranju)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše:
- sheme računovodskih izkazov vzajemnih pokojninskih skladov;
- podrobnejši način vrednotenja knjigovodskih postavk vzajemnega pokojninskega sklada in analitični kontni načrt;
- podrobnejšo vsebino letnega poročila vzajemnega pokojninskega sklada in krovnega pokojninskega sklada;
- vsebino priloge s pojasnili k računovodskim izkazom vzajemnega pokojninskega sklada in krovnega pokojninskega sklada.

(2) Agencija za zavarovalni nadzor predpiše:
- podrobnejšo vsebino letnega poročila kritnega sklada in skupine kritnih skladov;
- vsebino priloge s pojasnili k računovodskim izkazom kritnega sklada in skupine kritnih skladov.

(3) Agencija za trg vrednostnih papirjev na podlagi predhodnega mnenja Slovenskega inštituta za revizijo predpiše podrobnejšo vsebino in najmanjši obseg revizijskega pregleda letnega poročila vzajemnega in krovnega pokojninskega sklada in vsebino revizorjevega poročila.

(4) Agencija za zavarovalni nadzor predpiše podrobnejšo vsebino in najmanjši obseg revizijskega pregleda letnega poročila kritnega sklada in skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla ter vsebino revizorjevega poročila.

3. Odbor pokojninskega sklada

293. člen
(odbor pokojninskega sklada)

(1) Vsak pokojninski sklad, v katerem se izvaja kolektivno dodatno zavarovanje ima odbor pokojninskega sklada (v nadaljnjem besedilu: odbor).

(2) Odbor je strokovni organ, ki ga sestavlja pet članov od tega trije predstavniki članov in dva predstavnika delodajalcev, ki financirajo pokojninski načrt. Člani odbora delujejo neodvisno in z upravljavcem pokojninskega sklada niso povezani na način, ki bi lahko vodil v konflikt interesov.

(3) Način konstituiranja odbora določi upravljavec pokojninskega sklada. Upravljavec pokojninskega sklada članom odbora za sodelovanje na sejah odbora ne sme zagotavljati denarnega nadomestila, je pa dolžan zagotavljati vse materialne in tehnične pogoje potrebne za delovanje odbora.

(4) Odbor izmed svojih članov izvoli predsednika in namestnika predsednika. Mandat predsednika ter namestnika predsednika traja 12 mesecev, pri čemer se na funkciji predsednika in namestnika predsednika izmenjujejo predstavniki članov in delodajalcev. Mandat članov odbora je 4 leta z možnostjo ponovne izvolitve.

(5) Odbor odloča z navadno večino. Odbor uredi način dela in odločanja s poslovnikom.

(6) Odbor se skliče vsaj enkrat letno.

294. člen
(pristojnosti odbora)

(1) Odbor iz prejšnjega člena spremlja poslovanje pokojninskega sklada ter nadzoruje delo upravljavca. V ta namen ima naslednje pristojnosti:
- daje mnenje k letnemu poročilu pokojninskega sklada;
- daje mnenje k spremembam pravil upravljanja pokojninskega sklada, razen v primeru obveznih uskladitev z zakonodajnimi spremembami;
- daje mnenje k spremembam izjave o naložbeni politiki v delu, ki se nanaša na strateško porazdelitev sredstev glede na vrsto in trajanje obveznosti pokojninskega sklada;
- predlaga spremembe stroškov in provizije upravljavca pokojninskega sklada;
- preverja uspešnost poslovanja glede na doseženo donosnost in glede na doseženo donosnost v primerjavi z drugimi izvajalci;
- daje mnenje k poročilom upravljavca pokojninskega sklada o tveganjih, katerim je pokojninski sklad izpostavljen;
- obravnava način in pravilnost obveščanja delodajalcev in članov pokojninskega sklada;
- obravnava poročilo o pritožbah v zvezi z delovanjem pokojninskega sklada;
- druge pristojnosti, določene v splošnem aktu upravljavca pokojninskega sklada.

(2) V primeru ugotovitve nepravilnosti pri poslovanju pokojninskega sklada odbor od upravljavca zahteva odpravo nepravilnosti v primernem roku in zahteva poročilo o odpravi ugotovljenih nepravilnosti.

(3) Če upravljavec ne odpravi nepravilnosti pri poslovanju v postavljenem roku ali v postavljenem roku ne ukrepa ustrezno ali ne pripravi poročila o odpravi ugotovljenih nepravilnosti, odbor o ugotovljenih nepravilnostih ali o neustreznem ukrepanju obvesti nadzorni organ upravljavca ter Agencijo za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad in Agencijo za zavarovalni nadzor, v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla.

4. Vzajemni pokojninski skladi in krovni pokojninski skladi

4.1. Splošno

295. člen
(vzajemni pokojninski sklad)

(1) Vzajemni pokojninski sklad je premoženje, ki je ločeno od premoženja upravljavca pokojninskega sklada in ki je financirano s sredstvi, zbranimi z vplačili dodatnega zavarovanja in ustvarjeno z upravljanjem s temi sredstvi, in je namenjeno pridobitvi pravic na podlagi dodatnega zavarovanja iz XXXII. poglavja tega zakona.

(2) Vzajemni pokojninski sklad ni pravna oseba.

(3) Premoženje vzajemnega pokojninskega sklada je razdeljeno na enake enote premoženja.

(4) Vzajemni pokojninski sklad je v lasti članov vzajemnega pokojninskega sklada, ki so na podlagi vplačil iz naslova dodatnega zavarovanja lastniki sorazmernega dela premoženja vzajemnega pokojninskega sklada.

(5) Vzajemni pokojninski sklad se oblikuje in upravlja izključno v korist članov vzajemnega pokojninskega sklada.

296. člen
(krovni pokojninski sklad)

(1) Krovni pokojninski sklad je vzajemni pokojninski sklad, sestavljen iz treh podskladov, ki so oblikovani kot ločeno premoženje.

(2) Premoženje vsakega posameznega podsklada je razdeljeno na enake enote premoženja.

(3) Podskladi krovnega sklada se med seboj razlikujejo po eni ali več značilnostih.

(4) Če ni s tem zakonom drugače določeno, se za podsklade krovnega pokojninskega sklada uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za vzajemni pokojninski sklad in podzakonski predpisi, ki veljajo za vzajemni pokojninski sklad.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka Agencija za trg vrednostnih papirjev v predpisih, izdanih na podlagi tega zakona, ki veljajo za vzajemne pokojninske sklade, določi posebnosti, ki veljajo le za krovne pokojninske sklade ali za njihove podsklade.

297. člen

(upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov
in krovnih pokojninskih skladov)

Vzajemni pokojninski sklad in krovni pokojninski sklad lahko upravlja:
- pokojninska družba iz 328. člena tega zakona;
- zavarovalnica, ki ima dovoljenje za opravljanje poslov v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj skladno z zakonom, ki ureja zavarovalništvo;
- banka, ki ima dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja bančništvo;

4.2. Oblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada

298. člen
(oblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada
ali krovnega pokojninskega sklada)

Upravljavec oblikuje vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad tako, da sprejme pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada, in s skrbnikom sklene pogodbo o opravljanju skrbniških storitev.

299. člen
(dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada
ali krovnega pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec pred začetkom sprejemanja vplačil enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada pridobi dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada.

(2) Upravljavec pred začetkom sprejemanja vplačil enot premoženja podskladov krovnega sklada pridobi dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev za upravljanje krovnega pokojninskega sklada in dovoljenje za upravljanje vsakega posameznega podsklada.

(3) Krovni pokojninski sklad ob oblikovanju vsebuje tri podsklade.

300. člen
(zahteva za izdajo dovoljenja za upravljanje
vzajemnega pokojninskega sklada)

Zahtevi za izdajo dovoljenja za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada je treba priložiti:
- višino, način in roke financiranja prispevkov dodatnega zavarovanja;
- prilogo k pravilom upravljanja iz 306. člena tega zakona;
- načrt o obvladovanju tveganj iz 284. člena tega zakona;
- izjavo o naložbeni politiki iz 285. člena tega zakona;

- dopolnitev poslovnega načrta upravljavca, iz katere bo razviden vpliv načrtovanih poslov upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada na organizacijsko zgradbo in kadrovsko strukturo upravljavca;
- opis ukrepov za razmejevanje konflikta interesov med upravljavcem, skrbnikom in delodajalci, ki financirajo pokojninski načrt;
- druge listine s katerimi upravljavec dokazuje, da izpolnjuje pogoje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev podrobneje predpiše dokumentacijo, ki jo upravljavec priloži zahtevi iz prejšnjega odstavka.

301. člen
(odločanje o dovoljenju za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev izda dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, če ugotovi, da upravljavec izpolnjuje pogoje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, na katerega se nanaša zahteva za izdajo dovoljenja.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev zavrne zahtevo za izdajo dovoljenja za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, če:
- upravljavec ni pridobil dovoljenja Agencije za trg vrednostnih papirjev za sklenitev pogodbe o opravljanju skrbniških storitev iz prvega odstavka 265. člena tega zakona;
- upravljavec ni pridobil soglasja Agencije za trg vrednostnih papirjev k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada iz 304. člena tega zakona;
- upravljavec ne izpolnjuje drugih pogojev za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, določenih s tem zakonom.

4.3 Pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada
in krovnega pokojninskega sklada

302. člen
(pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada)

(1) Pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada urejajo vsebino pravnih razmerij med upravljavcem in članom vzajemnega pokojninskega sklada.

(2) Pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada vsebujejo:
- ime vzajemnega pokojninskega sklada;
- pogoje za pristop k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada in način pristopa;
- naložbene cilje in naložbeno politiko vzajemnega pokojninskega sklada, vključno z omejitvami naložb vzajemnega pokojninskega sklada;
- višino vstopnih in izstopnih stroškov, do katerih je upravičen upravljavec in način njihovega izračuna ter plačila;
- višino provizije za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, do katere je upravičen upravljavec, in način izračuna ter obračuna te provizije;

- vrste drugih stroškov, do povrnitve katerih je v breme premoženja vzajemnega pokojninskega sklada upravičen upravljavec in vrste drugih stroškov, ki neposredno bremenijo vzajemni pokojninski sklad;
- višino provizije, do katere je upravičen skrbnik, in način obračuna te provizije;
- vrste drugih stroškov, do povrnitve katerih je v breme premoženja vzajemnega pokojninskega sklada upravičen skrbnik;
- mesto, način in roke obveščanja članov in delodajalcev o finančnem in pravnem položaju vzajemnega pokojninskega sklada, o njegovem poslovanju in o zamenjavi skrbnika premoženja vzajemnega pokojninskega sklada;
- pogoje in način prenosa opravljanja skrbniških storitev na drugega skrbnika in zagotavljanje zaščite članov v takem primeru;
- pogoje in način prenosa upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada na drugega upravljavca;
- obdobje obračunavanja čiste vrednosti sredstev in vrednosti enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada;
- postopek vplačila ter način preračuna vplačil v enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada;
- postopek izplačila in način izračuna odkupne vrednosti;
- razloge za likvidacijo in opis postopka likvidacije vzajemnega pokojninskega sklada;
- opredelitev okoliščin in postopka spremembe pravil upravljanja in s tem povezanih pravic članov vzajemnega pokojninskega sklada.

(3) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše podrobnejšo vsebino pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada.

303. člen
(pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada)

(1) Pravila krovnega pokojninskega sklada poleg splošnih določb, ki jih vsebujejo pravila vzajemnega pokojninskega sklada, jasno določajo, da gre za krovni pokojninski sklad z najmanj tremi podskladi.

(2) Za posamezne podsklade se ne sprejemajo ločena pravila, ampak so posebnosti, ki se nanašajo na posamezni podsklad določene v pravilih upravljanja krovnega pokojninskega sklada.

(3) V pravilih krovnega pokojninskega sklada so določbe pravil, ki veljajo za vse podsklade krovnega pokojninskega sklada jasno ločene od določb, ki veljajo le za posamezni podsklad.

(4) Pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada določajo pogoje, postopek in roke izstopa in izplačila iz posameznega podsklada in hkratnega pristopa in vplačila v drugi podsklad istega krovnega pokojninskega sklada brez izplačila odkupne vrednosti premoženja (v nadaljnjem besedilu: prenos sredstev med podskladi).

(5) S pravili upravljanja krovnega pokojninskega sklada upravljavec določi, kateri posredni stroški bremenijo posamezni podsklad, in kateri vse podsklade ter način delitve skupnih stroškov med podsklade, pri tem pa upošteva, da:
- posamezni podsklad bremenijo vsi tisti stroški, ki so povezani izključno z njegovim poslovanjem;
- se skupni stroški lahko delijo na enake dele ali pa v razmerju povprečne letne čiste vrednosti sredstev podskladov.

(6) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše podrobnejšo vsebino pravil upravljanja krovnega pokojninskega sklada.

304. člen
(soglasje k pravilom upravljanja)

(1) Pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada in krovnega pokojninskega sklada začnejo veljati, ko upravljavec pridobi soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev k tem pravilom.

(2) Zahtevi za izdajo soglasja k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada je treba priložiti besedilo pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada.

(3) Agencija za trg vrednostnih papirjev izda soglasje k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada, če je njihova vsebina v skladu z določbami tega zakona in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

305. člen
(sprememba pravil upravljanja)

(1) Upravljavec je za spremembo pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada dolžan pridobiti soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev.

(2) Zahtevi za izdajo soglasja k spremembi pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada je treba priložiti:
- besedilo pravil upravljanja, iz katerega bodo razvidne spremembe in dopolnitve besedila;
- prečiščeno besedilo spremenjenih pravil upravljanja;
- mnenje odbora iz 293. člena tega zakona k spremembi pravil upravljanja;
- v primeru spremembe naložbene politike tudi obrazložitev učinkov spremenjene naložbene politike za obstoječe člane vzajemnega pokojninskega sklada ali podsklada krovnega pokojninskega sklada.

(3) Agencija za trg vrednostnih papirjev izda soglasje k spremembi pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada, če je vsebina spremembe teh pravil v skladu z določbami tega zakona in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

(4) Če pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada ne določajo daljšega roka za uveljavitev sprememb, začnejo spremembe teh pravil veljati z iztekom enega meseca od dneva prejema soglasja Agencije za trg vrednostnih papirjev k spremembi pravil upravljanja.

306. člen
(priloga k pravilom upravljanja)

Upravljavec pred začetkom sprejemanja vplačil enot premoženja k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada priloži prilogo, ki vsebuje:
- podatke o upravljavcu vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada;
- podatke o skrbniku, ki za vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve;
- firmo in sedež podjetja, ki opravlja revizijo računovodskih izkazov vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada;
- podatke o drugih osebah, ki po pooblastilu upravljavca opravljajo posamezne storitve upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada.

307. člen
(sprememba priloge k pravilom upravljanja)

(1) Upravljavec v primeru nastanka dogodka ali okoliščin, ki zahtevajo spremembo priloge k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada to nemudoma spremeni tako, da odraža dejansko stanje.

(2) Za spremembo ali dopolnitev priloge k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev ni potrebno.

(3) Upravljavec najkasneje v petnajstih dneh po spremembi priloge k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada Agencijo za trg vrednostnih papirjev obvesti o njeni spremembi.

4.4. Čista vrednost sredstev, vrednost enote premoženja in vplačila ter izplačila

308. člen
(čista vrednost sredstev in vrednost enote premoženja)

(1) Upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada na zadnji delovni dan obračunskega obdobja (v nadaljnjem besedilu: obračunski dan) izračuna čisto vrednost sredstev in vrednost enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada na način, določen v tem členu.

(2) Čista vrednost sredstev vzajemnega pokojninskega sklada se izračuna tako, da se od vrednosti sredstev vzajemnega pokojninskega sklada odštejejo obveznosti vzajemnega pokojninskega sklada.

(3) Vrednost enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada je enaka čisti vrednosti sredstev vzajemnega pokojninskega sklada, deljeni s številom enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada v obtoku.

(4) Obračunsko obdobje za izračun čiste vrednosti sredstev in vrednosti enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada je mesec dni.

(5) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše:
- način izračuna čiste vrednosti sredstev vzajemnega pokojninskega sklada;
- način izračuna povprečne letne čiste vrednosti sredstev;
- način izračuna vrednosti enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada;
- način izračuna odkupne vrednosti premoženja;
- pravila, ki se nanašajo na izračunavanje donosnosti vzajemnega pokojninskega sklada; način določitve obračunskega dneva.

309. člen
(vplačilo v vzajemni pokojninski sklad)

(1) Vplačila v vzajemni pokojninski sklad, opravljena v določenem obračunskem obdobju, se preračunajo v število enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada po vrednosti enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada na obračunski dan.

(2) Enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada evidentira upravljavec pokojninskega sklada na osebnih računih članov.

310. člen
(izplačilo odkupne vrednosti)

(1) Član vzajemnega pokojninskega sklada lahko od upravljavca vzajemnega pokojninskega sklada v primerih, določenih s tem zakonom, pisno zahteva, da mu izplača odkupno vrednost premoženja vpisanega na njegovem osebnem računu.

(2) Zahteva iz prejšnjega odstavka se vloži na posebnem obrazcu, ki je sestavni del pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada.

(3) Odkupna vrednost premoženja, vpisanega na osebnem računu člana, se izračuna glede na vrednost enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada, ki velja po stanju na obračunski dan obdobja iz 308. člena tega zakona, ko je bila podana popolna zahteva za izplačilo, zmanjšana za izstopne stroške.

(4) Upravljavec odkupno vrednost izplača najkasneje v 30 dneh po koncu obračunskega obdobja iz prejšnjega odstavka, razen če pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada določajo krajši rok za izplačilo.

(5) Članu z dnem izplačila odkupne vrednosti enot premoženja preneha lastninska pravica na sorazmernem delu premoženja vzajemnega pokojninskega sklada.

4.5. Naložbene politike dodatnega zavarovanja

311. člen
(naložbena politika življenjskega cikla člana)

(1) Upravljavec, ki upravlja krovni pokojninski sklad v okviru podskladov, izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla člana.

(2) Podskladi krovnega pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka se med seboj razlikujejo po naložbeni politiki, ki je upoštevajoč namen dodatnega zavarovanja in načela tega zakona, ustrezno prilagojena ciljni starostni skupini članov, katerim je posamezni podsklad namenjen.

(3) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada v pravilih upravljanja krovnega pokojninskega sklada za vsakega izmed podskladov iz prvega odstavka tega člena določi ciljno starostno skupino, kateri je podsklad namenjen in najnižji dovoljeni delež sredstev podsklada, naložen v nizko tvegane finančne instrumente.

(4) Upravljavec naložbeno politiko življenjskega cikla člana iz prvega odstavka tega člena izvaja tako, da vplačila v dobro člana, prispela na poseben denarni račun krovnega pokojninskega sklada, razporeja na posebni denarni račun podsklada iz prvega odstavka tega člena, ki je namenjen starostni skupini, v katero se član uvršča. Na prvi naslednji obračunski dan po datumu, ko član dopolni mejno starost starostne skupine podsklada, upravljavec vsa privarčevana sredstva člana prenese v podsklad istega krovnega sklada, namenjen ustrezni starejši starostni skupini članov, vanj pa od tega dne naprej razporeja tudi vsa nova vplačila prejeta v dobro člana.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek ima član posameznega podsklada iz prvega odstavka tega člena pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad krovnega pokojninskega sklada, pri čemer pa ta podsklad ne sme biti namenjen mlajši starostni skupini članov od starostne skupine, kateri član pripada.

312. člen
(zagotavljanje minimalne zajamčene donosnosti na čisto vplačilo)

(1) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada v podskladu iz prvega odstavka prejšnjega člena, ki je namenjen najstarejši starostni skupini članov, zagotavlja najmanj zajamčeno donosnost iz drugega odstavka 217. člena na čisto vplačilo dodatnega zavarovanja.

(2) Če upravljavec ne izvaja naložbene politike življenjskega cikla člana v samostojnem vzajemnem pokojninskem skladu zagotavlja najmanj zajamčeno donosnost iz drugega odstavka 217. člena na vplačano čisto vplačilo dodatnega zavarovanja.

313. člen
(zajamčena vrednost sredstev in rezervacije za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev)

(1) Upravljavec, ki zagotavlja zajamčeno donosnost na čisto vplačilo dodatnega zavarovanja na vsak obračunski dan izračuna vrednost sredstev člana in zajamčeno vrednost sredstev člana na način, določen v drugem odstavku tega člena.

(2) Vrednost sredstev člana vzajemnega pokojninskega sklada je enaka zmnožku vrednosti enote premoženja in števila enot premoženja na osebnem računu člana vzajemnega pokojninskega sklada, po stanju na obračunski dan.

(3) Zajamčena vrednost sredstev člana je enaka vsoti njegovih čistih vplačil, povečanih za zajamčeno donosnost iz drugega odstavka prejšnjega člena, od obračunskega dneva posameznega čistega vplačila do dneva, na katerega se izračunava zajamčena vrednost sredstev člana.

(4) Če je vrednost sredstev člana vzajemnega pokojninskega sklada na obračunski dan nižja od zajamčene vrednosti njegovih sredstev, upravljavec oblikuje rezervacije oziroma vzpostavi obveznosti v višini nedoseganja zajamčene vrednosti sredstev pokojninskega sklada (v nadaljnjem besedilu: rezervacije).

(5) Rezervacije so enake vsoti vseh primanjkljajev vrednosti sredstev člana in zajamčene vrednosti sredstev člana na posamezni obračunski dan.

(6) Vrednost rezervacij ne sme presegati 20 % kapitala upravljavca.

(7) V primeru, ko vrednost rezervacij doseže 20 % kapitala upravljavca, upravljavec najkasneje v 15 delovnih dneh od zadnjega obračunskega dne na denarni račun pokojninskega sklada vplača denarna sredstva v višini, ki zagotavljajo izpolnjevanje pogojev iz prejšnjega odstavka tega člena.

(8) V primeru izplačila odkupne vrednosti premoženja, katerega odkupna vrednost je nižja od zajamčene vrednosti sredstev člana vzajemnega pokojninskega sklada, upravljavec razliko med obema izplača v breme oblikovanih rezervacij.

(9) Kadar je upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada, ki zagotavlja zajamčeno donosnost na vplačano čisto vplačilo zavarovalnica ali pokojninska družba, se v zvezi z oblikovanjem rezervacij po tem členu smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, v delu, ki se nanaša na matematične rezervacije. Slednje pomeni, da upravljavec iz prejšnjega stavka za namene oblikovanja matematičnih rezervacij oblikuje kritni sklad in s premoženjem kritnega sklada upravlja ločeno od drugega premoženja.

(10) Na premoženje rezervacij iz prejšnjega odstavka je dovoljena izvršba samo za poplačilo terjatev člana pokojninskega sklada.

(11) Upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada Agenciji za trg vrednostnih papirjev mesečno poroča o višini rezervacij, višini kapitala upravljavca in o strukturi naložb iz naslova teh rezervacij. Upravljavec kritnega sklada ali skupine kritnih skladov, na podlagi katerih izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla Agenciji za zavarovalni nadzor mesečno poroča o višini rezervacij, višini kapitala upravljavca in o strukturi naložb iz naslova teh rezervacij. Agencija za trg vrednostnih papirjev za pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad in Agencija za zavarovalni nadzor za pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad, predpišeta podrobnejšo vsebino, način in roke poročanja upravljavca.

(12) Rezervacije so predmet pregleda pooblaščenega revizorja, ki revidira računovodske izkaze pokojninskega sklada. Revizor pregleda rezervacije po stanju na dan 31. decembra ter po stanju na dva naključna datuma v poslovnem letu.

4.6. Prenos upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada

314. člen
(prostovoljni prenos upravljanja)

(1) Upravljavec, ki upravlja vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad (v nadaljnjem besedilu: prenosni upravljavec), lahko s pogodbo o prenosu upravljanja prenese upravljanje tega sklada na drugega upravljavca (v nadaljnjem besedilu: prevzemni upravljavec), če:
- prevzemni upravljavec izpolnjuje pogoje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada, katerega upravljanje je predmet prenosa, določene s tem zakonom;
- s prenosom upravljanja soglaša najmanj 70 % članov vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada.

(2) Pogodba o prenosu upravljanja obsega:
- določen opis vseh postopkov in dejanj, ki jih bosta upravljavca opravila v zvezi s prenosom upravljanja,
- rok, v katerem bosta upravljavca opravila prenos upravljanja, ki ne sme biti krajši od treh mesecev, šteto od prejema dovoljenja Agencije za trg vrednostnih papirjev za prevzem upravljanja.

(3) Upravljavec o pogodbi o prenosu upravljanja pisno obvesti vse člane vzajemnega pokojninskega sklada ali podskladov krovnega pokojninskega sklada. Šteje se, da član soglaša s prenosom upravljanja, če v roku 15 dni od prejema obvestila o prenosu, na obrazcu, ki je obvezna priloga k obvestilu, ne obvesti upravljavca, da prenosu nasprotuje. Na pravico do ugovora je član jasno in razumljivo opozorjen v obvestilu o prenosu.

(4) Pred prenosom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada prevzemni upravljavec pridobi dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev za prevzem upravljanja.

315. člen
(prenos upravljanja na zahtevo članov)

(1) Upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada je dolžan prenesti upravljanje sklada na drugega upravljavca, če to zahteva najmanj 70 % članov vzajemnega pokojninskega sklada ali najmanj 70 % članov vseh podskladov krovnega pokojninskega sklada.

(2) Za prenos upravljanja na zahtevo članov se smiselno uporabljajo določbe prejšnjega člena tega zakona.

(3) Določbe tega člena ne veljajo za prvi pokojninski sklad iz tretje alineje četrtega odstavka 214. člena tega zakona.

316. člen
(zahteva za izdajo dovoljenja za prevzem upravljanja)

(1) Zahtevi za izdajo dovoljenja za prevzem upravljanja prevzemni upravljavec predloži:
- listine, iz katerih je razvidno, da prevzemni upravljavec izpolnjuje vse pogoje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada;
- pogodbo o prenosu upravljanja;
- dokazilo o tem, da s prenosom upravljanja soglaša najmanj 70 % članov vzajemnega pokojninskega sklada ali najmanj 70 % članov vseh podskladov krovnega pokojninskega sklada;
- zahtevo za izdajo dovoljenja za sklenitev ali spremembo pogodbe o opravljanju skrbniških storitev za vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev izda dovoljenje za prevzem upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada, če iz priloženih listin izhaja, da:
- prevzemni upravljavec izpolnjuje vse pogoje za upravljanje sklada, katerega upravljanje je predmet prevzema, določene s tem zakonom;
- so izpolnjeni vsi tehnični in drugi pogoji za prenos upravljanja;
- so podani pogoji za izdajo dovoljenja za sklenitev ali spremembo pogodbe o opravljanju skrbniških storitev za vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad.

(3) O zahtevi za izdajo dovoljenja za sklenitev ali spremembo pogodbe o opravljanju skrbniških storitev za vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad odloči Agencija za trg vrednostnih papirjev hkrati z odločitvijo o dovoljenju za prevzem upravljanja.

(4) Dovoljenje za prevzem upravljanja ima za prevzemnega upravljavca enake učinke in posledice kot dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada iz 299. člena tega zakona.

317. člen
(obvestilo članom o prenosu upravljanja)

(1) Prevzemni in prenosni upravljavec v petnajstih dneh po prejemu dovoljenja Agencije za trg vrednostnih papirjev za prevzem upravljanja delodajalce in člane pokojninskega sklada, katerega upravljanje je predmet prenosa, obvestita o prenosu.

(2) V obvestilu iz prejšnjega odstavka upravljavca delodajalce in člane poučita tudi o dnevu, s katerim nastopijo pravne posledice prenosa upravljanja.

318. člen
(pravne posledice prenosa upravljanja)

(1) Z iztekom roka iz druge alineje drugega odstavka 314. člena tega zakona nastopijo naslednje pravne posledice:
- vse pravice in obveznosti prenosnega upravljavca v zvezi z upravljanjem vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada preidejo na prevzemnega upravljavca;
- prenosnemu upravljavcu preneha dovoljenje za upravljanje sklada, katerega upravljanje je predmet prenosa.

(2) Prevzemni in prenosni upravljavec do izteka roka iz druge alineje drugega odstavka 314. člena tega zakona opravita vse postopke in dejanja, potrebna za prenos upravljanja in Agenciji za trg vrednostnih papirjev predložita poročilo o postopkih in dejanjih, ki sta jih v zvezi s tem opravila.

319. člen
(prisilni prenos upravljanja)

(1) Prisilni prenos upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada na drugega upravljavca se opravi v primeru, če:
- je s pravnomočno odločbo Agencije za trg vrednostnih papirjev upravljavcu odvzeto dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada;
- je bil nad upravljavcem začet stečajni postopek ali postopek likvidacije;
- je število članov vzajemnega pokojninskega sklada ali članov vseh podskladov krovnega pokojninskega sklada ob koncu prvega leta od oblikovanja manjše od 1.000;
- se število članov vzajemnega pokojninskega sklada ali članov vseh podskladov krovnega pokojninskega sklada zmanjša pod 1.000 in v naslednjih šestih mesecih ne doseže tega števila;

- čista vrednost sredstev vzajemnega pokojninskega sklada ali vseh podskladov krovnega pokojninskega sklada v roku šest mesecev od dneva, ko je upravljavec prejel odločbo Agencije za trg vrednostnih papirjev o dovoljenju za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, ne doseže 100.000 eurov;
- se čista vrednost sredstev vzajemnega pokojninskega sklada ali vseh podskladov krovnega pokojninskega sklada zniža pod 100.000 eurov in v nadaljnjih treh mesecih ne doseže ponovno 100.000 eurov.

(2) V zvezi s prisilnim prenosom upravljanja se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad, pri čemer v primeru nastopa razloga iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka prisilni prenos upravljanja opravi skrbnik, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve, v drugih primerih iz prejšnjega odstavka, pa upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada.

4.7. Likvidacija vzajemnega pokojninskega sklada

320. člen
(likvidacija vzajemnega pokojninskega sklada)

(1) Likvidacija vzajemnega pokojninskega sklada se izvede samo v primeru, ko prisilnega prenosa upravljanja ni mogoče izvesti.

(2) Postopek likvidacije začne tista oseba (skrbnik ali upravljavec), ki je vodila neuspeli postopek prisilnega prenosa upravljanja.

(3) Za postopek likvidacije pokojninskega sklada se smiselno uporablja zakon, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad.

4.8. Preoblikovanje vzajemnih pokojninskih skladov

321. člen
(preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada
s prenosom premoženja)

(1) Vzajemni pokojninski sklada se preoblikuje s prenosom celotnega premoženja na drug že obstoječ vzajemni pokojninski sklad.

(2) Za postopek preoblikovanja vzajemnih pokojninskih skladov se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad.

322. člen
(preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada
v podsklad krovnega pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada lahko preoblikuje vzajemni pokojninski sklad v podsklad krovnega pokojninskega sklada tako, da sprejme sklep o preoblikovanju vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada in pridobi dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada.

(2) V primeru preoblikovanja vzajemnega pokojninskega sklada oblikovanega na podlagi ZPIZ-1 v podsklad krovnega pokojninskega sklada, vzajemni pokojninski sklad postane podsklad krovnega pokojninskega sklada, ki zagotavlja zajamčeno donosnost na vplačano čisto vplačilo iz drugega odstavka 312. člena tega zakona.

(3) Zahtevi za izdajo dovoljenja za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada je treba priložiti:
- sklep o preoblikovanju vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada;
- dopolnjena pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada v delu, ki se nanaša na nov podsklad;
- pogodbo o opravljanju skrbniških storitev na podlagi katere bo skrbnik opravljal skrbniške storitve za podsklad krovnega pokojninskega sklada.

(4) Agencija za trg vrednostnih papirjev izda dovoljenje za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada, če ugotovi:
- da je vsebina pravil upravljanja krovnega pokojninskega sklada v delu, ki se nanaša na podsklad, preoblikovan iz vzajemnega pokojninskega sklada, v skladu z določbami tega zakona in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi;
- da je vsebina pogodbe o opravljanju skrbniških storitev v delu, ki se nanaša na podsklad, preoblikovan iz vzajemnega pokojninskega sklada, v skladu z določbami tega zakona in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

(5) Če Agencija za trg vrednostnih papirjev izda dovoljenje za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada se šteje, da je izdala:
- dovoljenje za upravljanje podsklada, preoblikovanega iz vzajemnega pokojninskega sklada;
- dovoljenje za pogodbo o opravljanju skrbniških storitev za krovni pokojninski sklad.

(6) Če upravljavec vloži zahtevo za izdajo dovoljenja za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada in sočasno zahtevo za izdajo dovoljenja za oblikovanje krovnega pokojninskega sklada, se postopek odločanja o dovoljenju za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada združi s postopkom odločanja o dovoljenju za upravljanje krovnega pokojninskega sklada.

(7) Upravljavec v osmih dneh po prejemu odločbe Agencije za trg vrednostnih papirjev, s katero je bilo izdano dovoljenje za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada po določbah tega

člena, to dejstvo javno objavi v dnevniku, ki izhaja na celotnem območju Republike Slovenije in na svoji spletni strani.

(8) Pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada začnejo v delu, ki se nanaša na podsklad, nastal s preoblikovanjem, veljati 30. dan po javni objavi iz prejšnjega odstavka. Šteje se, da je z uveljavitvijo pravil upravljanja vzajemni pokojninski sklad preoblikovan v podsklad krovnega pokojninskega sklada, člani vzajemnega pokojninskega sklada pa so postali člani podsklada, ki je nastal iz vzajemnega pokojninskega sklada.

(9) Agencija za trg vrednostnih papirjev podrobneje predpiše dokumentacijo, ki jo je treba priložiti zahtevi za pridobitev dovoljenja za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad obstoječega krovnega pokojninskega sklada iz četrtega odstavka tega člena in vsebino javne objave iz sedmega odstavka tega člena.

5. Kritni sklad

323. člen
(kritni sklad)

(1) V skladu z določbami zakona, ki ureja zavarovalništvo, je kritni sklad po tem zakonu kritno premoženje, namenjeno kritju obveznosti zavarovalnice ali pokojninske družbe iz dodatnega zavarovanja.

(2) Kritni sklad, ki je last zavarovalnice ali pokojninske družbe, se oblikuje in upravlja izključno v korist članov dodatnega zavarovanja, kritni sklad iz dodatnega zavarovanja pa je dovoljeno uporabiti samo za izplačilo obveznosti iz tega zavarovanja.

(3) Za naložbe kritnega sklada iz dodatnega zavarovanja se uporabljajo določbe tega zakona.

(4) Zavarovalnica ali pokojninska družba lahko za izvajanje pokojninskega načrta iz 225. člena tega zakona oblikuje več kritnih skladov, ki se med seboj razlikujejo po eni ali več posebnostih.

(5) Vse določbe, ki se nanašajo na vzajemni pokojninski sklad iz 4. podpoglavja XXXVI. poglavja tega zakona smiselno veljajo tudi za kritni sklad za dodatno zavarovanje, razen določb 295., 296. in 297. člena, drugega in tretjega odstavka 299. člena, 311. člena, 312. člena in od 314. člena do vključno 322. člena tega zakona.

(6) Ne glede na določbe 304. in 305. člena tega zakona, daje soglasje k pravilom upravljanja in k spremembam pravil upravljanja, ki jih sprejeme pokojninska družba ali zavarovalnica za kritni sklad, na podlagi katerega se izvaja dodatno zavarovanje, Agencija za zavarovalni nadzor.

(7) V primeru, ko pokojninska družba ali zavarovalnica dodatno zavarovanje izvaja na podlagi enega kritnega sklada, se smiselno uporabljajo določbe 302. člena tega zakona.

(8) V primeru, ko pokojninska družba ali zavarovalnica na podlagi več kritnih skladov izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla, pa se smiselno uporabljajo določbe 303. člena tega zakona.

324. člen
(naložbena politika življenjskega cikla člana)

(1) V primeru, da upravljavec pokojninskega sklada izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla člana, v ta namen oblikuje skupino treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja.

(2) Kritni skladi iz prejšnjega odstavka se med seboj razlikujejo po naložbeni politiki, ki upošteva namen dodatnega zavarovanja in načela tega zakona.

(3) Če član izbere naložbeno politiko življenjskega cikla, bo zavarovalnica v skladu s pravili upravljanja in glede na starost člana vplačana sredstva v dodatno zavarovanje razporejala med skladi, ki so namenjeni starostni skupini, v katero se član uvršča. Izbiro skladov in delež sredstev, ki se vežejo na posamezni sklad, izvede zavarovalnica v skladu s pravili upravljanja posameznega sklada.

(4) Upravljavec naložbeno politiko življenjskega cikla člana iz prvega odstavka tega člena izvaja tako, da vplačila v dobro člana razporeja na denarni račun kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena, ki je namenjen starostni skupini, v katero se član uvršča. Na prvi naslednji obračunski dan po datumu, ko član dopolni mejno starost starostne skupine kritnega sklada, upravljavec ustrezen delež sredstev prenese v drug kritni sklad, vanj pa od tega dne naprej razporeja tudi nova vplačila v skladu s politiko življenjskega cikla.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek ima član posameznega kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena pravico, da enkrat letno izbere drugačno razporeditev sredstev, pri čemer pa ta ne sme biti bolj tvegana od razporeditve v skladu s politiko življenjskega cikla.

325. člen
(zagotavljanje minimalne zajamčene donosnosti na čisto vplačilo)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada v samostojnem kritnem skladu dodatnega zavarovanja zagotavlja najmanj zajamčeno donosnost iz drugega odstavka 217. člena na čisto vplačilo dodatnega zavarovanja skladno z določbami tega zakona.

(2) V primeru, ko upravljavec na podlagi skupine kritnih skladov izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla, zagotavlja najmanj zajamčeno donosnost iz

drugega odstavka 217. člena v kritnem skladu, ki je namenjen najstarejši starostni skupini članov.

6. Čezmejno upravljanje pokojninskih skladov

326. člen
(izvajanje kolektivnega zavarovanja v eni od držav članic)

(1) Upravljavec, ki na podlagi pokojninskega sklada že izvaja vsaj en pokojninski načrt, vpisan v poseben register po 226. členu tega zakona, sme dejavnost upravljanja pokojninskih skladov razširiti na ozemlje vseh držav članic.

(2) Preden začne upravljavec upravljati pokojninski sklad v drugi državi članici, je dolžan pri ministru, pristojnem za delo, pridobiti predhodno dovoljenje za opravljanje te dejavnosti v državi, katere socialno in delovno pravo, ki velja za področje poklicnega pokojninskega zavarovanja, se uporablja za odnos med ustanoviteljskim podjetjem in člani (v nadaljnjem besedilu: gostiteljska država članica). V svoji prošnji za izdajo dovoljenja po prejšnjem stavku upravljavec posreduje naslednje informacije:
- ime države članice ali držav članic, v katerih namerava opravljati dejavnosti dodatnega zavarovanja;
- ime podjetja ali drugega subjekta, ki plačuje prispevke v institucijo za poklicno pokojninsko zavarovanje, ne glede na to, ali to podjetje ali ta subjekt vključuje eno ali več pravnih ali fizičnih oseb, ki delujejo kot delodajalci ali samozaposleni, ali pa se sestoji iz kombinacije teh možnosti (v nadaljnjem besedilu: ustanoviteljsko podjetje),
- glavne značilnosti pokojninskega načrta, ki ga izvaja za ustanoviteljsko podjetje.

(3) Po prejemu prošnje iz prejšnjega odstavka minister, pristojen za delo, v treh mesecih posreduje informacije iz prejšnjega odstavka pristojnemu nadzornemu organu gostiteljske države članice in o tem obvesti upravljavca. To stori, če ni nikakršnega dvoma o upravljavskih in organizacijskih vidikih ali finančnem stanju upravljavca in ugledu ter poklicnih kvalifikacijah ali izkušnjah vodstvenega osebja glede na združljivost z dejavnostmi, načrtovanimi v gostiteljski državi članici.

(4) Upravljavec začne opravljati dejavnost dodatnega zavarovanja v drugi državi članici šele, ko pristojni organi gostiteljske države članice, ministra, pristojnega za delo, seznanijo s predpisi, ki urejajo delovna razmerja in socialno varnost, ki jih je treba upoštevati pri upravljanju pokojninskega sklada v navedeni državi. Ne glede na prvi stavek tega odstavka lahko upravljavec začne opravljati dejavnosti po preteku petih mesecev, potem ko je izvajalec pokojninskega načrta naslovil prošnjo iz drugega odstavka tega člena, vendar je dolžan upoštevati predpise, ki urejajo delovna razmerja in socialno varnost v gostiteljski državi članici.

(5) Upravljavec se ob začetku opravljanja dejavnosti kolektivnega zavarovanja v drugi državi članici vpiše v posebno evidenco, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za delo (v nadaljnjem besedilu: evidenca izvajalcev pokojninskega načrta). V evidenco se za vsakega upravljavca in za vsak pokojninski sklad vpišejo podatki o državi članici, v kateri se kolektivno zavarovanje izvaja, podatki o ustanoviteljskem

podjetju, za katerega upravljavec upravlja pokojninski sklad, in glavne značilnosti kolektivnega zavarovanja, ki ga izvaja.

(6) Če pristojni organ gostiteljske države članice pri opravljanju dejavnosti slovenskega upravljavca odkrije nepravilnosti, kot je to določeno v prvem odstavku tega člena, in o tem obvesti ministra, pristojnega za delo, ta ob sodelovanju z drugimi nadzornimi organi iz 351. člena tega zakona in v sodelovanju s pristojnim organom gostiteljske države članice sprejme vse potrebne ukrepe, s katerimi se zagotovi odprava kršitev.

327. člen
(izvajanje pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja, s strani upravljavca pokojninskih skladov druge države članice)

(1) Pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja sme izvajati tudi upravljavec pokojninskih skladov, ki je ustanovljen po predpisih ene od držav članic EU (v nadaljnjem besedilu: držav članic) in če v državi, v kateri ima svoj uradni sedež in svojo glavno upravo ali, če nima sedeža, svojo glavno upravo (v nadaljnjem besedilu: matična država članica), opravlja posle dodatnega pokojninskega zavarovanja.

(2) Po prejemu prošnje iz drugega odstavka prejšnjega člena s strani pristojnega organa v eni od držav članic, minister, pristojen za delo, v roku dveh mesecev ta organ seznani z določbami tega zakona, ki urejajo kolektivno dodatno zavarovanje in določbami 271., 272., 273., 274., 275. in 276. člena tega zakona, ki jih je upravljavec pokojninskih skladov iz druge države članice dolžan spoštovati pri čezmejnem izvajanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja.

(3) Upravljavec pokojninskih skladov iz druge države članice sme začeti opravljati dejavnost na ozemlju Republike Slovenije, ko ga pristojni organ matične države članice seznani z določbami iz prejšnjega odstavka. Če ga pristojni organ matične države članice s temi določbami ne seznani v petih mesecih od prejema prošnje, lahko izvajalec prične z opravljanjem dejavnosti brez odobritve.

(4) Nadzor nad izvajanjem dejavnosti upravljavca pokojninskega sklada iz druge države članice na ozemlju Republike Slovenije opravljajo pristojni organi iz 351. člena tega zakona. Ob odkritju nepravilnosti pri poslovanju tujega upravljavca pokojninskega sklada na območju Republike Slovenije, pristojni nadzorni organi iz 351. člena tega zakona o tem nemudoma obvestijo pristojni organ matične države članice.

(5) Če pristojni organ matične države članice ne zagotovi odprave kršitev ali sprejme nezadostne ukrepe za njihovo odpravo, lahko pristojni nadzorni organ iz 351. člena tega zakona po predhodni obvestitvi pristojnega organa matične države članice sprejme ustrezne ukrepe za odpravo kršitev.

7. Pokojninska družba

328. člen

(pojem)

Pokojninska družba je pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti dodatnega zavarovanja po tem zakonu.

329. člen
(pravno organizacijska oblika in uporaba določb)

(1) Pokojninska družba je organizirana kot delniška družba.

(2) Za poslovanje pokojninske družbe se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o zavarovalni delniški družbi, če ni s tem zakonom drugače določeno.

330. člen
(dejavnost pokojninske družbe)

(1) Pokojninska družba ne sme opravljati nobene druge dejavnosti razen dejavnosti po tem zakonu.

(2) Za dejavnost pokojninske družbe po tem zakonu se šteje opravljanje:
- poslov upravljanja pokojninskega sklada iz prvega odstavka 258. člena tega zakona;
- storitev izplačevanja pokojninske rente v skladu z določbami 348. in 349. člena tega zakona.

331. člen
(osnovni kapital in delnice pokojninske družbe)

(1) Za izračun kapitalske ustreznosti in glede osnovnega kapitala pokojninske družbe se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo.

(2) Delnice pokojninske družbe so le imenske.

332. člen
(kvalificirani deleži)

(1) Za pridobitev delnic pokojninske družbe, na podlagi katerih oseba postane posredno ali neposredno imetnik delnic in na podlagi katerih ima 10 %, 20 %, 33 % ali 50 % vseh glasovalnih pravic (v nadaljnjem besedilu: kvalificirani delež), je potrebno dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor.

(2) Za izdajo in odvzem dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža se smiselno uporabljajo določbe o dovoljenju za pridobitev kvalificiranega deleža zavarovalne delniške družbe zakona, ki ureja zavarovalništvo.

333. člen
(dovoljenje za opravljanje dejavnosti pokojninske družbe)

(1) Dovoljenje za posle upravljanja pokojninskega sklada in storitve izplačevanja pokojninskih rent za pokojninske družbe izda nadzorni organ po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo.

(2) Za dovoljenje iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe o dovoljenju za opravljanje zavarovalnih poslov zakona, ki ureja zavarovalništvo.

334. člen
(kadrovske zahteve)

(1) Pokojninska družba, ki je pridobila dovoljenje za opravljanje dejavnosti pokojninske družbe in ki opravlja posle iz prve ali obeh alinej drugega odstavka 330. člena tega zakona, ima pooblaščenega aktuarja, v skladu z zakonom, ki ureja zavarovalništvo.

(2) Pokojninska družba, ki je pridobila dovoljenje za opravljanje dejavnosti pokojninske družbe iz drugega odstavka 330. člena tega zakona zaposluje delavce, ki imajo ustrezna strokovna znanja in izkušnje s področja financ.

(3) Agencija za zavarovalni nadzor predpiše najmanjše število delavcev, ki jih zaposluje pokojninska družba v skladu s prejšnjim odstavkom, pogoje, ki jih izpolnjujejo ter način preverjanja teh pogojev.

335. člen
(uprava pokojninske družbe)

(1) Uprava pokojninske družbe, ki opravlja dejavnost iz prve alineje drugega odstavka 330. člena tega zakona, ima najmanj dva člana, ki pokojninsko družbo zastopata in predstavljata v pravnem prometu. Nihče izmed članov uprave te pokojninske družbe ali prokurist ne sme biti pooblaščen za samostojno zastopanje pokojninske družbe za celoten obseg storitev dejavnosti pokojninske družbe.

(2) Za člana uprave pokojninske družbe je lahko imenovana le oseba, ki na podlagi izpolnjevanja pogojev za člana uprave zavarovalne družbe po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, pridobi dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje funkcije člana uprave pokojninske družbe.

(3) Član uprave je v pokojninski družbi v delovnem razmerju s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

336. člen
(postopek izdaje dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave)

(1) Zahtevi za izdajo dovoljenja iz drugega odstavka prejšnjega člena kandidat za člana uprave priloži dokaze o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega člena.

(2) Agencija za zavarovalni nadzor izda dovoljenje iz prejšnjega odstavka, če na podlagi listin zaključi, da kandidat izpolnjuje pogoje za člana uprave pokojninske družbe.

(3) Agencija za zavarovalni nadzor zavrne zahtevo za izdajo dovoljenja, če:
- iz podatkov, ki jih ima na voljo, izhaja da bi bilo zaradi dejavnosti ali poslov, ki jih oseba opravlja, ali zaradi ravnanj, ki jih je oseba storila, lahko ogroženo poslovanje zavarovalne delniške družbe v skladu s pravili o obvladovanju tveganj;
- na podlagi predstavitve vodenja poslov pokojninske družbe, ki jo Agencija za zavarovalni nadzor lahko določi za kandidata za člana uprave v postopku odločanja o izdaji dovoljenja za člana uprave po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, presodi, da kandidat ne bo zagotovil poslovanja pokojninske družbe v skladu s pravili, določenimi v tem zakonu ali v predpisih, ki urejajo zavarovalništvo ali v drugih predpisih, ki urejajo poslovanje pokojninske družbe;
- ugotovi, da je oseba v zahtevi za izdajo dovoljenja ali tekom predstavitve iz prejšnje alineje navajala netočne podatke.

(4) Oseba, ki je pridobila dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave, pred imenovanjem za opravljanje te funkcije v drugi pokojninski družbi mora ponovno pridobiti dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za imenovanje za člana uprave.

337. člen
(nadzorni svet pokojninske družbe)

(1) Pokojninska družba ima nadzorni svet.

(2) Za sestavo nadzornega sveta ne veljajo določbe zakona, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju.

(3) Član nadzornega sveta je lahko oseba, ki izpolnjuje pogoje določene z zakonom, ki ureja zavarovalništvo, za člana nadzornega sveta zavarovalne delniške družbe.

(4) Najmanj ena tretjina članov nadzornega sveta pokojninske družbe se imenuje na predlog članov pokojninskih skladov, ki jih upravlja pokojninska družba.

(5) Način imenovanja članov nadzornega sveta iz prejšnjega odstavka se določi v statutu pokojninske družbe.

338. člen
(preoblikovanje in prenehanje pokojninske družbe)

(1) Pokojninska družba se lahko preoblikuje v zavarovalno delniško družbo, če izpolnjuje vse pogoje določene z zakonom, ki ureja zavarovalništvo, in če pridobi dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor.

(2) Za prenehanje pokojninske družbe se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o likvidaciji in stečaju zavarovalne delniške družbe.

XXXVII. poglavje: Prenehanje dodatnega zavarovanja in uveljavitev pravic

339. člen
(razlogi in vrste prenehanja dodatnega zavarovanja)

(1) Dodatno zavarovanje preneha, ko član, vključen v to obliko zavarovanja, uveljavi pravice iz 219. člena ali 220. člena tega zakona (redno prenehanje).

(2) Kolektivno in individualno dodatno zavarovanje preneha tudi v naslednjih primerih (izredno prenehanje):
- s smrtjo zavarovanca dodatnega zavarovanja pred pridobitvijo pravice iz 219. člena tega zakona;
- s prenehanjem poslovanja pokojninskega sklada, na podlagi katerega se izvaja pokojninski načrt dodatnega zavarovanja.

(3) Kolektivno zavarovanje izredno preneha tudi v naslednjih primerih (izredno prenehanje kolektivnega zavarovanja):
- s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi pri delodajalcu, ki je sklenil pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta, ali
- z izstopom člana iz kolektivnega zavarovanja.

(4) Individualno zavarovanje izredno preneha tudi v naslednjih primerih (izredno prenehanje individualnega zavarovanje):
- z odpovedjo pogodbe upravljavca pokojninskega sklada individualnega zavarovanja;
- z izstopom člana iz individualnega zavarovanja.

340. člen
(redno prenehanje dodatnega zavarovanja in obveznosti izvajalca ob rednem prenehanju)

(1) Ko član uveljavi pravico do pokojninske rente po tem zakonu, upravljavec unovči odkupno vrednost premoženja tega sklada, vpisanega na osebnem računu člana, v skladu z določbo 310. člena tega zakona. Odkupna vrednost se izplača izplačevalcu pokojninske rente v enkratnem znesku.

(2) Upravljavec v imenu in za račun člana iz prejšnjega odstavka sklene zavarovanje, po katerem član pridobi pravico do doživljenjske pokojninske rente v višini, ki se po aktuarskih načelih izračuna tako, kot če bi bilo v enkratnem znesku vplačano čisto vplačilo v višini odkupne vrednosti iz prejšnjega odstavka.

(3) Član sklada ima pravico samostojno izbrati izplačevalca pokojninske rente, pri katerem upravljavec sklene zavarovanje iz prejšnjega odstavka.

341. člen
(prenehanje kolektivnega zavarovanja zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi)

(1) Kolektivno zavarovanje člana izredno preneha z dnem prenehanja veljavnosti pogodbe o zaposlitvi pri delodajalcu, ki je sklenil pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka član skladno z 247. členom tega zakona zadrži pravice iz vplačanih enot premoženja, ki so vpisane na njegovem osebnem računu, do uveljavitve pravice do dodatne pokojnine iz 219. člena tega zakona ali predčasne dodatne pokojnine iz 220. člena tega zakona ali uveljavi pravico do prenosa sredstev skladno z 248. členom tega zakona.

342. člen
(prenehanje kolektivnega zavarovanja zaradi izstopa)

(1) Izstop iz kolektivnega zavarovanja nastopi v naslednjih primerih:
- ob prenehanju veljavnosti pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta iz 235. člena tega zakona ali
- ob prenehanju pogodbe o financiranju iz 234. člena tega zakona.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka član skladno z 247. členom tega zakona zadrži pravice iz vplačanih enot premoženja, ki so vpisane na njegovem osebnem računu, do uveljavitve pravice do dodatne pokojnine iz 219. člena tega zakona ali predčasne dodatne pokojnine iz 220. člena tega zakona ali uveljavi pravico do prenosa sredstev skladno z 248. členom tega zakona.

343. člen
(prenehanje individualnega zavarovanja zaradi odpovedi pogodbe upravljavca pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada odpove individualno zavarovanje, če:
- član individualnega zavarovanja ni izvedel vplačila dodatnega zavarovanja 12 zaporednih mesecev ali daljše časovno obdobje določeno s pokojninskim načrtom, razen v primeru, ko plačilo ni izvedeno skladno s pogoji mirovanja dodatnega zavarovanja;
- če je član individualnega zavarovanja ob vključitvi v individualno zavarovanje dal neresnične podatke ali navajal neresnična dejstva, pomembna za sklenitev zavarovanja.

(2) Pred odpovedjo individualnega zavarovanja iz razlogov navedenih v prvi alineji prejšnjega odstavka upravljavec pokojninskega sklada posreduje članu pisni opomin.

344. člen
(prenehanje individualnega zavarovanja zaradi izstopa)

(1) Izstop iz individualnega zavarovanja je možen na podlagi pisne izjave o izstopu.

(2) Izstopni rok je določen v pokojninskem načrtu in ne sme biti daljši od treh mesecev. Izstopni rok začne teči s prvim dnem naslednjega meseca po vročitvi izstopne izjave.

(3) Individualno zavarovanje preneha z iztekom izstopnega roka iz prejšnjega odstavka.

345. člen
(obveznost upravljavca ob izrednem prenehanju individualnega zavarovanja)

(1) Ob izrednem prenehanju dodatnega zavarovanja upravljavec člana obvesti o njegovih pravicah ter izplača članu ali upravičencu za primer smrti enkratno izplačilo v višini odkupne vrednosti premoženja, vpisanega na osebnem računu člana.

(2) Izračun odkupne vrednosti se opravi na način določen v 310. členu tega zakona.

(3) Izvajalec pokojninskega načrta opravi denarno izplačilo v skladu s tem členom najkasneje v roku 60 dni po izrednem prenehanju dodatnega zavarovanja ali po prejemu popolnega zahtevka člana ali upravičenca, če v naslednjih odstavkih ni drugače določeno.

(4) Če je individualno zavarovanje prenehalo zaradi izstopa ali zaradi odpovedi upravljavca pokojninskega načrta, ima član možnost, da se v roku 30 dni od dne izdaje obvestila o tej pravici odloči za izplačilo odkupne vrednosti po prvem odstavku tega člena ali za zadržanje pravic.

(5) Če član v roku iz prejšnjega odstavka ne pošlje pisnega obvestila izvajalcu, šteje, da se je odločil za zadržanje pravic.

(6) Upravljavec pokojninskega sklada člana obvesti o pravici iz prejšnjega odstavka v roku 8 dni od prejema izjave o izstopu iz prvega odstavka 344. člena tega zakona ali hkrati z obvestilom o odpovedi dodatnega zavarovanja po 343. členu tega zakona.

346. člen
(obveznosti upravljavca pokojninskega sklada ob izrednem prenehanju kolektivnega zavarovanja)

(1) Če je kolektivno dodatno zavarovanje prenehalo zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi ali zaradi izstopa, ima član možnost, da se v roku 30 dni od dne izdaje obvestila o tej pravici, odloči za zadržanje pravic iz vplačanih enot premoženja, ki so vpisane na njegovem osebnem računu, ali za prenos sredstev v drug pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja.

(2) Če član v roku iz prejšnjega odstavka ne pošlje pisnega obvestila upravljavca pokojninskega sklada, se šteje, da se je odločil za zadržanje pravic iz vplačanih enot premoženja.

(3) Upravljavec pokojninskega sklada člana obvesti o pravici iz prejšnjega odstavka hkrati z obvestilom o prenehanju dodatnega zavarovanja v roku 8 dni po prejemu obvestila delodajalca o prenehanju delovnega razmerja pri delodajalcu ali po nastopu izstopa iz kolektivnega zavarovanja.

(4) Ne glede na določbe tega člena lahko član kolektivnega zavarovanja zahteva enkratno izplačilo premoženja vpisanega na njegovem osebnem računu pod pogoji in skladno z določbami 221. člena tega zakona.

347. člen
(prenehanje članstva)

Članstvo v pokojninskem skladu preneha z dnem, ko:
- upravljavec prenese odkupno vrednost na zavarovalnico ali pokojninsko družbo oziroma kritni sklad za izplačevanje pokojninskih rent;
- upravljavec izplača odkupno vrednost premoženja.

XXXVIII. poglavje: IZPLAČEVANJE POKOJNINSKE RENTE

348. člen
(izplačevanje pokojninske rente)

(1) Doživljenjsko pokojninsko rento iz drugega odstavka 340. člena tega zakona lahko izplačuje:
- zavarovalnica, ki ima dovoljenje za sklepanje zavarovanj iz zavarovalne vrste življenjsko zavarovanje, po zakonu, ki ureja zavarovalništvo;
- pokojninska družba iz 331. člena tega zakona.

(2) Prejemek iz prejšnjega odstavka se lahko izplačuje v obliki mesečne, kvartalne, polletne ali letne rente.

(3) Višino pokojninske rente iz prejšnjega odstavka izračuna pokojninska družba ali zavarovalnica, ki bo rento izplačevala.

(4) Podrobnejša pravila in minimalne zahteve, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente, določi minister, pristojen za finance.

349. člen
(obveznosti izplačevalca pokojninske rente)

(1) Pokojninska družba ali zavarovalnica, ki izplačuje pokojninske rente iz prvega odstavka prejšnjega člena, v pokojninskem načrtu za izplačevanje pokojninske rente določi pogoje ter način izračunavanja in izplačevanja pokojninskih rent.

(2) Za izplačevanje pokojninske rente iz prejšnjega odstavka pokojninska družba ali zavarovalnica oblikuje poseben kritni sklad, skladno z določbami zakona, ki ureja zavarovalništvo, ki je ločen od drugih kritnih skladov, s katerimi upravlja.

XXXIX. poglavje: NADZOR

1. Splošne določbe

350. člen
(pristojnost za nadzor glede pokojninskega načrta)

(1) Za nadzor nad izvajanjem določb tega zakona glede pokojninskega načrta ter pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta in pravic, ki jih člani pridobijo na teh podlagah, je pristojen inšpektorat.

(2) Inšpektorat opravlja nadzor skladno z določbami tega zakona, zakona, ki ureja inšpekcijo dela, in zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor.

351. člen
(pristojnost za nadzor nad upravljavcem pokojninskega sklada)

(1) Za nadzor nad upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov ter za nadzor nad upravljanjem in poslovanjem vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov je pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev.

(2) Za nadzor nad upravljavci kritnih skladov ter nadzor nad upravljanjem in poslovanjem kritnih skladov je pristojna Agencija za zavarovalni nadzor.

(3) Za opravljanje nadzora po prvem odstavku tega člena se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, če ni s tem zakonom določeno drugače, za nadzor po prejšnjem odstavku pa se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja zavarovalništvo.

352. člen
(pristojnost za nadzor nad osebami, povezanimi
z upravljavcem pokojninskega sklada)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor sta pristojni za opravljanje nadzora tudi nad drugimi pravnimi osebami, povezanimi z upravljavcem pokojninskega sklada, če je to potrebno zaradi nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada.

(2) Kadar je za nadzor nad posamezno pravno osebo iz prejšnjega odstavka pristojen drug nadzorni organ, Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor opravi pregled poslovanja te pravne osebe v sodelovanju z drugim nadzornim organom.

353. člen
(pristojnost za nadzor nad skladom obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja)

(1) Za nadzor nad naložbami, poslovanjem in upravljavcem sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja je pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev.

(2) Za opravljanje nadzora po prejšnjem odstavku se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, če ni s tem zakonom določeno drugače.

354. člen
(pristojnost za nadzor nad izplačevanjem rent)

(1) Za nadzor nad izplačevanjem pokojninske rente je pristojna Agencija za zavarovalni nadzor.

(2) Nadzor po prejšnjem odstavku opravlja Agencija za zavarovalni nadzor v skladu z določbami o postopku nadzora po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, če ni s tem zakonom določeno drugače.

355. člen
(pristojnost za nadzor glede pridobitve davčnih in drugih olajšav)

Za nadzor nad izvajanjem določb tega zakona glede uveljavljanja davčnih olajšav je pristojen davčni urad, v skladu z zakonom, ki ureja davčno službo in davčni postopek.

356. člen
(pristojnost za nadzor nad osebami iz drugih držav članic)

(1) Nadzor nad izvajanjem dejavnosti dodatnega zavarovanja s strani osebe iz druge države članice na območju Republike Slovenije skladno s 327. členom tega zakona, opravlja Agencija za zavarovalni nadzor ali Agencija za trg vrednostnih

papirjev skladno z določbami 351. člena tega zakona v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za delo.

(2) V primeru ugotovljenih kršitev oseb iz prvega odstavka tega člena Agencija za zavarovalni nadzor ali Agencija za trg vrednostnih papirjev o tem nemudoma obvesti organ, ki je v tej državi članici pristojen za nadzor nad to osebo (pristojni organ matične države članice).

(3) Če pristojni organ matične države članice ne zagotovi odprave kršitev ali sprejme nezadostne ukrepe za njihovo odpravo, lahko Agencija za zavarovalni nadzor ali Agencija za trg vrednostnih papirjev, po predhodni obvestitvi pristojnega organa matične države članice, sprejme ustrezne ukrepe za odpravo kršitev. Če je zaradi kršitve nastala ali bi lahko nastala večja škoda, lahko pristojni nadzorni organ prepove osebi iz prvega odstavka tega člena delovanje na območju Republike Slovenije.

357. člen
(pristojnost za nadzor nad opravljanjem dejavnosti v drugi državi članici)

Če Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor prejme obvestilo pristojnega organa države članice gostiteljice o kršitvi upravljavca pokojninskega sklada, ki ima sedež v Republiki Sloveniji, pristojni nadzorni organ, v sodelovanju s pristojnim organom države članice gostiteljice, sprejme vse potrebne ukrepe, s katerimi se zagotovi odprava kršitev.

358. člen
(pristojnost za nadzor nad drugimi osebami)

Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor sta pristojni za opravljanje nadzora tudi nad osebami, ki v nasprotju s tem zakonom upravljajo pokojninske sklade ali izvajajo dodatno zavarovanje.

359. člen
(pristojnost za nadzor nad skrbnikom)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev je pristojna za nadzor nad skrbnikom pokojninskih skladov.

(2) Za nadzor nad skrbnikom pokojninskega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje.

(3) Če je skrbnik iz 265. člena tega zakona kreditna institucija ali investicijsko podjetje s sedežem v drugi državi članici, ki ima ustrezno dovoljenje skladno z zakonom, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ali druga oseba s sedežem v drugi državi članici, ki ima dovoljenje za opravljanje skrbniških storitev za sklade kolektivnih naložbenih podjemov za vlaganje v prenosljive vrednostne papirje

skladno z zakonom, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, se glede nadzora smiselno uporablja določba 356. člena tega zakona.

2. Nadzor nad upravljanjem in poslovanjem pokojninskih skladov

360. člen
(način opravljanja nadzora)

Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor opravlja nadzor:
- s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem poročil in obvestil upravljavcev pokojninskih skladov in drugih oseb, ki so po določbah tega zakona dolžne poročati in obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah Agencijo za trg vrednostnih papirjev ali Agencijo za zavarovalni nadzor;
- z opravljanjem pregledov poslovanja upravljavcev pokojninskih skladov;
- z izrekanjem ukrepov nadzora po tem zakonu.

361. člen
(nadzorni ukrepi)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali Agencija za zavarovalni nadzor v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, lahko izreče naslednje ukrepe nadzora:
- priporočilo in opozorilo;
- odreditev odprave kršitve;
- dodatni ukrep;
- začasno prepoved upravljanja pokojninskega sklada;
- odvzem dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada.

(2) Če Agencija za trg vrednostnih papirjev pri opravljanju nadzora po prvem ali tretjem odstavku 351. člena tega zakona ugotovi, da obstaja razlog za odvzem dovoljenja za opravljanje storitve upravljanja pokojninskih skladov, o tem obvesti Banko Slovenije.

(3) V primeru, ko skladno s tem zakonom obstajajo razlogi, da Agencija za zavarovalni nadzor zavarovalnici, ki upravlja pokojninski sklad ali pokojninski družbi izreče ukrep iz pete alineje prvega odstavka tega člena, zavarovalnici ali pokojninski družbi prepove nadaljnje sklepanje dodatnega zavarovanja. Določba prejšnjega stavka se smiselno uporablja glede sledečih ukrepov, ki jih Agencija za zavarovalni nadzor izreče zavarovalnici, ki upravlja pokojninski sklad ali pokojninski družbi:
- začasna prepoved upravljanja pokojninskega sklada (372. člen tega zakona);
- razlogi za odvzem dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada (373. člen tega zakona);
- pogojni odvzem dovoljenja (374. člen tega zakona);
- preklic pogojnega odvzema dovoljenja (375. člen tega zakona).

362. člen
(nadzorni ukrepi nad drugimi osebami)

(1) Če iz podatkov, ki so na voljo Agenciji za trg vrednostnih papirjev ali Agenciji za zavarovalni nadzor izhaja, da oseba v nasprotju s tem zakonom upravlja pokojninske sklade ali izvaja dodatno zavarovanje, izda tej osebi odredbo, s katero ji naloži, da preneha s kršitvijo.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor lahko pred izdajo odredbe opravi pregled poslovnih knjig in druge dokumentacije osebe in zbere dokaze, potrebne za ugotovitev, ali je oseba storila kršitev iz prvega odstavka tega člena.

(3) V odredbi iz prvega odstavka tega člena Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor osebi naloži, da v roku, ki ne sme biti daljši od 15 dni, predloži poročilo, v katerem opiše ukrepe, ki jih je opravila v zvezi s prenehanjem kršitve, ter v katerem se oseba lahko izjavi o utemeljenosti razlogov za izdajo odredbe.

(4) Če oseba iz prvega odstavka tega člena ne ravna po odredbi Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor, izda Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor odločbo, s katero ugotovi, da obstoji razlog za likvidacijo te osebe.

(5) Na podlagi pravnomočne odločbe iz prejšnjega odstavka tega člena začne pristojno sodišče na predlog Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor postopek likvidacije.

(6) Če podjetnik posameznik, kot ga določa zakon o gospodarskih družbah, pri katerem se opravlja nadzor, ne ravna po odredbi iz prvega odstavka tega člena, izda pristojni nadzorni organ odločbo, s katero ugotovi, da podjetnik ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dejavnosti, in po pravnomočnosti odločbe o tem obvesti Agencijo Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

363. člen
(letno nadomestilo za opravljanje nadzora)

(1) Za opravljanje nadzora iz prve in druge alineje 360. člena tega zakona plačujejo upravljavci pokojninskih skladov in upravljavec sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja Agenciji za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali Agenciji za zavarovalni nadzor v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, nadomestilo za nadzor glede na čisto vrednost sredstev pokojninskega sklada, sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ali vrednost premoženja, ki ga po tem zakonu lahko upravlja upravljavec, kot to določa tarifa Agencije za trg vrednostnih papirjev, izdana na podlagi zakona, ki ureja trg

finančnih instrumentov ali tarifa Agencije za zavarovalni nadzor, izdana na podlagi zakona, ki ureja zavarovalništvo.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor lahko določi nadomestilo iz prejšnjega odstavka v taki višini, da vsota nadomestil, ki so jih dolžni plačevati vsi upravljavci pokojninskih skladov za posamezno leto, ne preseže stroškov nadzora iz prve in druge alineje 360. člena tega zakona.

(3) Če nadomestilo ni plačano v roku, ki ga določa tarifa Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor, Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor upravljavcu z odločbo naloži plačilo.

(4) Pravnomočna odločba iz prejšnjega odstavka tega člena je izvršilni naslov.

364. člen
(stroški nadzora)

(1) Kadar Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izreče ukrep nadzora po tem zakonu, subjekt nadzora Agenciji za trg vrednostnih papirjev ali Agenciji za zavarovalni nadzor plača pavšalno nadomestilo stroškov postopka, ki ga glede na vrsto in obseg kršitev določa tarifa Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor.

(2) O povrnitvi stroškov iz prejšnjega odstavka odloči Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor z odredbo ali odločbo o izreku ukrepa nadzora.

(3) Proti odločbi o povrnitvi stroškov iz drugega odstavka tega člena je dovoljeno začeti postopek sodnega varstva tudi, če proti odredbi ali odločbi o izreku ukrepa nadzora ni posebnega postopka sodnega varstva.

(4) Pravnomočna odločba iz drugega odstavka tega člena je izvršilni naslov.

3. Sodelovanje med nadzornimi organi

365. člen
(izmenjava informacij o ugotovitvah in o izrečenih ukrepih nadzora)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev obvesti Banko Slovenije in Agencijo za zavarovalni nadzor o izrečenih ukrepih nadzora v postopku nadzora nad upravljavcem vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada, ki ga opravlja v okviru svojih pristojnosti.

(2) Banka Slovenije ali Agencija za zavarovalni nadzor obvesti Agencijo za trg vrednostnih papirjev o ugotovitvah in o izrečenih ukrepih nadzora v postopku nadzora nad upravljavcem vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada, ki ga opravlja v okviru svojih pristojnosti.

4. Poročanje Agenciji za trg vrednostnih papirjev in Agenciji za zavarovalni nadzor

366. člen
(redno poročanje o poslovanju pokojninskega sklada)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada Agenciji za trg vrednostnih papirjev ali Agenciji za zavarovalni nadzor v zvezi z vsakim pokojninskim skladom, ki ga upravlja, redno poroča podatke o vrsti in sestavi naložb pokojninskega sklada, čisti vrednosti sredstev pokojninskega sklada, vrednosti enote premoženja pokojninskega sklada, poslovnem izidu pokojninskega sklada, donosnosti pokojninskega sklada ter druge podatke o poslovanju pokojninskega sklada.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev predpiše podrobnejšo vsebino, način in roke, v katerih upravljavec pokojninskega sklada, ki je oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad, Agenciji za trg vrednostnih papirjev poroča skladno s prejšnjim odstavkom.

(3) Agencija za zavarovalni nadzor predpiše podrobnejšo vsebino, način in roke, v katerih upravljavec pokojninskega sklada, ki je oblikovan kot kritni sklad, Agenciji za zavarovalni nadzor poroča skladno s prvim odstavkom tega člena.

367. člen
(poročanje na zahtevo)

(1) Upravljavci pokojninskih skladov na zahtevo Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor in v roku, ki ga ta določi, posredujejo poročila in informacije o vseh zadevah, pomembnih za opravljanje nadzora in izvrševanje drugih pristojnosti in nalog Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor po tem zakonu.

(2) Poročila in informacije iz prejšnjega odstavka lahko Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor zahteva tudi od članov poslovodstva upravljavcev pokojninskih skladov in oseb, zaposlenih pri upravljavcu.

(3) Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor lahko osebe iz drugega odstavka tega člena pozove, da o zadevah iz prvega odstavka tega člena v rokih, ki ne smejo biti krajši od treh dni od dneva prejema poziva, izdelajo pisno poročilo, ali jih povabi, da o teh zadevah podajo ustno izjavo.

5. Ukrepi nadzora

368. člen
(priporočilo in opozorilo)

(1) Če Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor ugotovi nesmotrnosti ali nedoslednosti pri poslovanju upravljavca in ne gre za

kršitev določb tega zakona ali predpisov, izdanih na podlagi tega zakona, lahko Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda ustrezna priporočila upravi upravljavca pokojninskega sklada za izboljšanje poslovanja.

(2) Če Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor ugotovi kršitve tega zakona ali predpisov, izdanih na podlagi tega zakona, vendar te kršitve po svojih značilnostih in obsegu nimajo pomembnih učinkov, lahko Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor upravljavcu pokojninskega sklada namesto odredbe o odpravi kršitev izda opozorilo, v katerem jo opozori na te kršitve (v nadaljnjem besedilu: opozorilo).

(3) Z opozorilom lahko Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor upravljavcu pokojninskega sklada tudi naloži odpravo ugotovljenih kršitev in določi rok za njihovo odpravo.

(4) Če upravljavec pokojninskega sklada ne ravna v skladu z opozorilom iz tretjega odstavka tega člena, mu Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda odredbo o odpravi kršitev.

369. člen
(odločba o odpravi kršitev, ki jo izda inšpektor za delo)

(1) V primeru kršitve določb tega zakona, pokojninskega načrta, pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta ali pravic članov, ki jih člani pridobijo na teh podlagah, s strani delodajalca, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, ima inšpektor za delo pravico in dolžnost skladno s tem zakonom, zakonom, ki ureja inšpekcijo dela in zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor:
- odrediti ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti v roku, ki ga sam določi;
- izvesti postopke v skladu z zakonom, ki ureja prekrške;
- naznaniti kaznivo dejanje ali podati kazensko ovadbo za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti;
- predlagati pristojnemu organu sprejem ukrepov;
- odrediti druge ukrepe in opraviti dejanja, za katere je pooblaščen z zakonom ali drugim predpisom.

(2) Če inšpektor ugotovi, da si je delodajalec pridobil s storitvijo kaznivega dejanja ali prekrška premoženjsko korist, pristojnemu sodišču predlaga njen odvzem.

(3) V primeru, da inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa ali akta, katerega izvajanje nadzoruje druga inšpekcija, sam ugotovi dejansko stanje ter o svojih ugotovitvah sestavi zapisnik, ki ga posreduje pristojni inšpekciji.

(4) Če delodajalec kršitev ne odpravi v roku, določenem v odločbi iz prve alineje prvega odstavka tega člena, inšpektor za delo izreče sankcijo skladno s tem zakonom, zakonom, ki ureja inšpekcijo dela in zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor.

370. člen
(odredba o odpravi kršitev, ki jo izda Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor)

Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda odredbo o odpravi kršitev, če pri opravljanju nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada ugotovi, da upravljavec:
- pri upravljanju pokojninskega sklada krši določbe tega zakona, predpise, izdane na podlagi tega zakona ali pravila upravljanja pokojninskega sklada;
- krši obveznost poročanja in obveščanja.

371. člen
(odločba o dodatnem ukrepu)

(1) Če Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor pri opravljanju nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada ugotovi, da upravljavec pokojninskega sklada ni izpolnil obveznosti iz četrtega odstavka 313. člena tega zakona, mu Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor z odločbo naloži, da v roku, ki ne sme biti daljši od petih delovnih dni, v breme lastnega kapitala oblikuje rezervacije za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev.

(2) Če Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor pri opravljanju nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada ugotovi, da upravljavec pokojninskega sklada ni izpolnil obveznosti iz sedmega odstavka 313. člena tega zakona, mu Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor z odločbo naloži, da v roku, ki ne sme biti daljši od petih delovnih dni, na denarni račun pokojninskega sklada vplača denarna sredstva v višini, ki bodo zagotovila izpolnjevanje pogoja, da vrednost rezervacij ne doseže 20 % kapitala upravljavca.

(3) Proti odločbi Agencije za trg vrednostnih papirjev o odreditvi dodatnega ukrepa iz prvega odstavka tega člena je dovoljen ugovor, za katerega se smiselno uporablja prvi odstavek 528. člena in 529., 530., 531. in 532. člen Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 67/07, 100/07 – popr., 69/08, 40/09 in 17/10 – odločba US; v nadaljnjem besedilu: ZTFI).

(4) Proti odločbi, s katero Agencija za trg vrednostnih papirjev zavrne ugovor iz tretjega odstavka tega člena, je dovoljeno začeti postopek sodnega varstva.

(5) Tožba iz prejšnjega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve odločbe.

(6) Dokončno odločbo Agencije za trg vrednostnih papirjev iz prvega odstavka tega člena izvrši sodišče na predlog Agencije za trg vrednostnih papirjev.

(7) Glede pravnega varstva zoper odločbe, ki jih izda Agencija za zavarovalni nadzor, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo.

372. člen
(začasna prepoved upravljanja pokojninskega sklada)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali Agencija za zavarovalni nadzor v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, lahko upravljavcu pokojninskega sklada z odločbo začasno prepove upravljanje pokojninskega sklada v naslednjih primerih, če:
- upravljavec pokojninskega sklada ne vodi tekoče poslovnih knjig ter drugih administrativnih in poslovnih evidenc pokojninskega sklada, tako da ni mogoče kadarkoli preveriti, ali pri upravljanju pokojninskega sklada posluje v skladu s tem zakonom ali s predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona;
- upravljavec pokojninskega sklada ni ravnal v skladu z odredbo o odpravi kršitev;
- upravljavec pokojninskega sklada ponavljajoče krši dolžnost pravočasnega in pravilnega poročanja ali obveščanja Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor ali kako drugače ovira opravljanje nadzora;
- upravljavec krši pravila o naložbah pokojninskega sklada, ki ga upravlja, ali o upravljanju premoženja pokojninskega sklada, in je zaradi tega premoženju pokojninskega sklada nastala ali bi mu lahko nastala večja škoda.

(2) Prepoved iz prejšnjega odstavka velja do izdaje odločbe, s katero Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor ugotovi, da so bile kršitve odpravljene, ali do pravnomočnosti odločbe o odvzemu dovoljenja ali do prenehanja dovoljenja po določbah tega člena.

(3) Z odločbo iz prvega odstavka tega člena Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor tudi:
- naloži skrbniku, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve, da prevzame upravljanje pokojninskega sklada za obdobje, v katerem velja prepoved iz prvega odstavka tega člena;
- naloži upravljavcu, da v roku, ki ne sme biti daljši od 8 delovnih dni, prenese vse posle upravljanja pokojninskih skladov, ki jih upravlja, na skrbnika, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve;
- naloži druge ukrepe, ki so potrebni, da se doseže namen prepovedi iz prvega odstavka tega člena.

(4) Z izdajo odločbe iz prvega odstavka tega člena preidejo na skrbnika, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve, vse pravice upravljavca v zvezi z upravljanjem pokojninskega sklada, vključno s pravicami do provizij in do povrnitve stroškov, in skrbnik prevzame vse obveznosti upravljavca pokojninskega sklada razen obveznosti iz četrtega odstavka 313. člena tega zakona.

(5) Kadar je upravljavcu pokojninskega sklada, ki mu je bila izrečena prepoved upravljanja pokojninskega sklada, s pravnomočno odločbo Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor odvzeto dovoljenje za upravljanje pokojninskega sklada, se pravne posledice prepovedi iz tretjega in četrtega odstavka tega člena podaljšajo do konca postopka likvidacije pokojninskega sklada ali do prenosa upravljanja pokojninskega sklada na drugega upravljavca.

(6) Kadar se zaradi pravnomočnega odvzema dovoljenja upravljavcu za upravljanje pokojninskih skladov opravi likvidacija pokojninskega sklada, opravi likvidacijo skrbnik, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve.

373. člen
(razlogi za odvzem dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada)

Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor upravljavcu pokojninskega sklada lahko odvzame dovoljenje za upravljanje pokojninskega sklada, ki ga upravlja, če:
- upravljavec pokojninskega sklada ni ravnal v skladu z odločbo Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor o dodatnem ukrepu iz 371. člena tega zakona in je bila zaradi tega opravljena prisilna izvršitev te odločbe;
- je Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor že tretjič v obdobju dveh let izdala odločbo o dodatnem ukrepu iz prvega ali drugega odstavka 371. člena tega zakona;
- upravljavec krši odločbo o začasni prepovedi upravljanja pokojninskega sklada iz 372. člena tega zakona;
- upravljavec krši pravila o naložbah pokojninskega sklada, ki ga upravlja, ali o upravljanju premoženja pokojninskega sklada, in je zaradi tega premoženju pokojninskega sklada nastala ali bi mu lahko nastala večja škoda.

374. člen
(pogojni odvzem dovoljenja)

(1) Z odločbo o odvzemu dovoljenja lahko Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor tudi izreče, da se odvzem dovoljenja ne bo izvršil, če upravljavec pokojninskega sklada v obdobju, ki je določen v odločbi, ki pa ne sme biti krajši od enega in ne daljši od petih let (preskusna doba), ne bo storil nove kršitve, zaradi katere je mogoče odvzeti dovoljenje.

(2) Kadar se izreče pogojni odvzem dovoljenja, se lahko določi, da bo odvzem dovoljenja izvršen tudi, če upravljavec pokojninskega sklada v določenem roku ne odpravi kršitev, zaradi katerih ji je bil izrečen pogojni odvzem dovoljenja, ali, če upravljavec pokojninskega sklada pokojninskemu skladu ne povrne škode iz četrte alineje 373. člena. Rok za izpolnitev teh obveznosti je določen v mejah preskusne dobe.

375. člen
(preklic pogojnega odvzema dovoljenja)

Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor prekliče pogojni odvzem dovoljenja in dovoljenje odvzame, če upravljavec pokojninskega sklada v preskusni dobi stori novo kršitev, zaradi katere je mogoče odvzeti dovoljenje, ali, če ne izpolni dodatnih pogojev iz drugega odstavka prejšnjega člena.

376. člen
(javni opomin)

(1) Kadar Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor ugotovi, da obstoji razlog za odvzem dovoljenja, lahko namesto odvzema dovoljenja z odločbo izreče upravljavcu pokojninskega sklada javni opomin.

(2) Pri odločanju, ali naj namesto odvzema dovoljenja izreče javni opomin, se upošteva zlasti teža kršitve in okoliščino, ali je upravljavcu pokojninskega sklada že bil izrečen javni opomin ali pogojni odvzem dovoljenja.

(3) Po pravnomočnosti odločbe iz prvega odstavka tega člena Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor javno objavi izrek odločbe.

377. člen
(prenehanje dovoljenja za opravljanje storitve
upravljanja pokojninskega sklada)

(1) Dovoljenje za opravljanje storitve upravljanja pokojninskega sklada preneha, če je Banka Slovenije v postopku nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada, ki je banka, izdala odločbo o začetku prisilne likvidacije iz 266. člena Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 131/06, 1/08, 109/08, 19/09 in 98/09; v nadaljnjem besedilu: ZBan-1) ali odločbo o ugotovitvi pogojev za začetek stečajnega postopka iz 320. člena ZBan-1 ali, če je Agencija za zavarovalni nadzor v postopku nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada, ki je zavarovalnica ali pokojninska družba, izdala odločbo o prenehanju dovoljenja na podlagi 69. člena ali 182. člena Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/07, 102/07, 69/08, 19/09 in 49/09; v nadaljnjem besedilu: ZZavar) ali odločbo o začetku prisilne likvidacije iz 193. člena ZZavar ali odločbo o ugotovitvi pogojev za začetek stečajnega postopka iz 201. člena ZZavar.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev v treh delovnih dneh po prejemu odločbe Banke Slovenije ali Agencije za zavarovalni nadzor iz prejšnjega odstavka izda odločbo, s katero ugotovi, da je dovoljenje za opravljanje storitve upravljanja pokojninskega sklada prenehalo in upravljavcu prepove nadaljnje upravljanje pokojninskega sklada.

(3) Za odločbo iz drugega odstavka tega člena se smiselno uporablja tretji odstavek 366. člena tega zakona in 528., 529., 530., 531. in 532. člen ZTFI.

(4) Z izdajo odločbe iz drugega odstavka tega člena nastopijo pravne posledice iz četrtega odstavka 372. člena tega zakona. Pravne posledice iz prejšnjega stavka trajajo do konca postopka likvidacije pokojninskega sklada ali do prenosa upravljanja pokojninskega sklada na drugega upravljavca.

(5) Kadar se zaradi prenehanja dovoljenja upravljavcu za opravljanje storitve upravljanja pokojninskih skladov opravi likvidacija pokojninskega sklada, opravi likvidacijo skrbnik.

TRINAJSTI DEL

XL. poglavje: Nepremičninski sklad

378. člen
(Nepremičninski sklad)

(1) Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.o.o. je pravna oseba, ki je ustanovljena z namenom upravljanja nepremičnin in zagotavljanja namenskih najemnih stanovanj in oskrbovanih stanovanj za upokojence in druge starejše osebe.

(2) Osnovni kapital nepremičninskega sklada so:
- stanovanja, stanovanjske hiše in drugi objekti, zgrajeni s sredstvi nosilcev pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji,
- stanovanja, zgrajena namensko za upokojence, in stanovanja, zgrajena namensko za potrebe borcev NOV,
- druge nepremičnine,
- kupnine iz prodaje stanovanj in stanovanjskih hiš na podlagi stanovanjskega zakona.

(3) Nepremičninski sklad je pravna oseba, ki posluje kot družba z omejeno odgovornostjo s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, določenimi s tem zakonom in zakonom o gospodarskih družbah.

(4) Edini ustanovitelj in družbenik nepremičninskega sklada je zavod.

(5) Firma nepremičninskega sklada je »Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.o.o.«, skrajšana firma pa je »Nepremičninski sklad PIZ, d.o.o.«.

(6) Sedež nepremičninskega sklada je v Ljubljani.

(7) Nepremičninski sklad pokriva stroške poslovanja s prihodki od svojih naložb in z drugimi sredstvi.

(8) Organi nepremičninskega sklada so skupščina, nadzorni svet in direktor.

(9) Funkcijo skupščine nepremičninskega sklada izvaja svet zavoda.

(10) Nepremičninski sklad ima statut, ki ga sprejme skupščina nepremičninskega sklada in h kateremu daje soglasje Vlada Republike Slovenije.

(11) Minister, pristojen za delo, zadrži izvršitev odločitve, ki jo sprejme skupščina nepremičninskega sklada, če oceni, da ni zakonita oziroma ni skladna z

državnim proračunom ali z razvojnimi načrti Republike Slovenije za varstvo starejših in o tem obvesti Vlado Republike Slovenije.

ŠTIRINAJSTI DEL
KAZENSKE DOLOČBE

379. člen
(globe za prekršek pravne osebe v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju)

(1) Z globo najmanj 2.100 eurov se kaznuje za prekršek:
- delodajalec, če zavarovancu, pri katerem je podana invalidnost, ne zagotovi pravice do premestitve (91. in 101. člen ZPIZ-1 in 81. člen) ali pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega (82. člen);
- delodajalec, če zavarovancu, pri katerem je podana invalidnost, ne omogoči poklicne rehabilitacije (79. člen);

(2) Z globo najmanj 420 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba pri pravni osebi, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo najmanj 2.100 eurov se kaznuje za prekršek delodajalec, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki zavodu ne omogoči nadzora nad poslovnimi knjigami v postopku kontrole pravilnosti plačila prispevkov (tretji odstavek 158. člena).

(4) Z globo najmanj 840 eurov se kaznuje za prekršek delodajalec ali drug dajalec podatkov iz drugega odstavka 140. člena tega zakona, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če zavodu v predpisanem roku ne sporoči podatkov o okoliščinah oziroma spremembah okoliščin, ki se nanašajo na uživalce pravic po tem zakonu in vplivajo na pravice po tem zakonu, njihov obseg ali izplačevanje (119. člen);

(5) Z globo najmanj 500 eurov se kaznuje za prekršek delodajalec iz drugega odstavka 140. člena tega zakona, ki je oseba in ne opravlja dejavnosti, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Z globo najmanj 420 eurov se kaznuje uživalec pravic in odgovorna oseba pri pravni osebi, ki stori prekršek iz tretjega in četrtega odstavka tega člena.

380. člen
(globe za prekršek pravne osebe v poklicnem pokojninskem zavarovanju ali dodatnem zavarovanju)

(1) Za prekršek se z globo v višini od 1500 do 5.000 eurov kaznuje:
- delodajalec, ki v nasprotju z določbami tega zakona ne omogoči vključitve v dodatno zavarovanje vsem zaposlenim pod enakimi pogoji;
- delodajalec, ki ni poravnal obveznosti iz naslova izvedbe vplačil v poklicno pokojninsko zavarovanje;

- delodajalec, ki ni poravnal obveznosti iz naslova izvedbe vplačil v kolektivno zavarovanje, čeprav za obdobje, ko vplačila niso bila izvedena, predhodno ni sklenil mirovanja dodatnega zavarovanja skladno določbo prvega odstavka 246. člena tega zakona;
- upravljavec, ki izvaja dodatno zavarovanje v nasprotju z določbami pokojninskega načrta ali v nasprotju z določbami tega zakona.

(2) Z globo v višini od 500 do 1.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje tudi odgovorna oseba pri delodajalcu, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

381. člen
(hujše kršitve upravljavca pokojninskega sklada)

(1) Z globo od 1.250 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje upravljavec pokojninskega sklada:
- če ne vodi registra osebnih računov članov pokojninskega sklada za vsak pokojninski sklad, ki ga upravlja (prvi odstavek 243. člena);
- če prenese storitve upravljanja pokojninskega sklada na drugo osebo v nasprotju z 261. členom tega zakona;
- če za račun pokojninskega sklada, ki ga upravlja, ne sklene pogodbe o opravljanju skrbniških storitev s skrbnikom (prvi odstavek 265. člena);
- če pred sklenitvijo ali pred spremembo pogodbe o opravljanju skrbniških storitev s skrbnikom ne pridobi dovoljenja Agencije za trg vrednostnih papirjev (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s prvim in petim odstavkom 59. člena Zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (Uradni list RS, št. 26/05 – uradno prečiščeno besedilo, 92/07, 109/07 – popr. in 65/08; v nadaljnjem besedilu: ZISDU-1);
- če ne loči premoženja pokojninskega sklada od svojega premoženja in premoženja drugih pokojninskih skladov, ki jih upravlja, ali drugega premoženja, ki ga upravlja (266. člen);
- če pridobi pomembnejši vpliv na upravljanje izdajatelja vrednostnega papirja v nasprotju z 275. členom tega zakona;
- če sklepa za račun pokojninskega sklada posle v nasprotju z določbami prvega odstavka 277. člena tega zakona;
- če za račun pokojninskega sklada izda poroštvo ali kakšno drugo obliko jamstva (prvi odstavek 280. člena);
- če zastavi ali kako drugače obremeni premoženje pokojninskega sklada (prvi odstavek 282. člena);
- če ne vodi poslovnih knjig ali poslovnih poročil pokojninskega sklada v skladu s 286. členom tega zakona;
- če pred začetkom sprejemanja vplačil enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada ne pridobi dovoljenja Agencije za trg vrednostnih papirjev za upravljanje tega sklada (299. člen);
- če v primeru nedoseganja zajamčene vrednosti sredstev ne oblikuje rezervacij skladno s četrtim odstavkom 313. člena tega zakona;
- če v primeru, ko vrednost rezervacij iz četrtega odstavka 313. člena tega zakona doseže 20 % kapitala upravljavca, v roku in na način iz sedmega odstavka 313. člena tega zakona ne vplača denarnih sredstev;

- če prenese upravljanje pokojninskega sklada na drugega upravljavca brez dovoljenja Agencije za trg vrednostnih papirjev (314. člen);
- če na zahtevo članov ne prenese upravljanja pokojninskega sklada na drugega upravljavca (315. člen);
- če po nastopu razloga za začetek likvidacije vzajemnega pokojninskega sklada o tem ne obvesti Agencije za trg vrednostnih papirjev, članov ali javnosti (320. člen);
- če na zahtevo Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor ne poroča v rokih in na način, ki ga določi Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor na podlagi 367. člena tega zakona;
- če pooblaščeni osebi pristojnega nadzornega organa ne omogoči pregleda poslovanja na način, kot ga določa zakon, ki ureja postopek nadzora nadzornega organa.

(2) Z globo od 125 do 4.100 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba upravljavca pokojninskega sklada, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Če je narava storjenega prekrška iz prvega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode ali višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa ali njegovega namena koristoljubnosti, se upravljavec pokojninskega sklada kaznuje z globo od 41.000 do 370.000 eurov, odgovorna oseba upravljavca pokojninskega sklada pa z globo od 2.500 do 12.000 eurov.

382. člen
(lažje kršitve upravljavca pokojninskega sklada)

(1) Z globo od 400 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje upravljavec pokojninskega sklada:
- če članu ne pošlje potrdila o stanju na osebnem računu člana in podatek o vseh vplačilih v pokojninski sklad v preteklem letu in v roku kot je določen (prvi odstavek 251. člena);
- če članu na njegovo zahtevo ne poda informacij iz prvega odstavka 254. člena tega zakona;
- če članu na njegovo zahtevo ne izroči brezplačno dokumentov iz 253. člena tega zakona (drugi odstavek 254. člena);
- če si provizije za upravljanje pokojninskega sklada ali stroške upravljanja pokojninskega sklada obračunava ali izplačuje v nasprotju z 262. ali 263. člena tega zakona;
- če skrbniku iz premoženja pokojninskega sklada poleg provizije in stroškov, kot jih dovoljuje zakon, povrne še kakšne druge stroške (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s šestim odstavek 53. člena ZISDU-1);
- če se za račun pokojninskega sklada zadolžuje v nasprotju z 279. členom tega zakona;
- če za račun pokojninskega sklada kot prodajalca sklene pogodbo o prodaji finančnih instrumentov iz prvega odstavka 281. člena tega zakona, če pokojninski sklad ob njeni sklenitvi ni bil imetnik teh finančnih instrumentov (281. člen);

- če za račun pokojninskega sklada posoja vrednostne papirje ali drugo premoženje pokojninskega sklada v nasprotju z drugim odstavkom 282. člena tega zakona;
- če ne določi in izvaja ukrepov za obvladovanje tveganj skladno z 284. členom tega zakona;
- če pred spremembo pravil upravljanja pokojninskega sklada ne pridobi soglasja Agencije za trg vrednostnih papirjev (prvi odstavek 305. člena) ali Agencije za zavarovalni nadzor (šesti odstavek 323. člena);
- če članu ne izplača odkupne vrednosti na način in v roku iz 310. člena tega zakona;
- če po nastopu razloga za začetek likvidacije vzajemnega pokojninskega sklada opravi izplačilo odkupne vrednosti ali nadaljuje s sprejemanjem vplačil (tretji odstavek 320. člena tega zakona v zvezi s prvim ali drugim odstavkom 150. člena ZISDU-1);
- če si po nastopu razloga za začetek likvidacije pokojninskega sklada izplača provizijo za upravljanje v nasprotju s tretjim odstavkom 320. člena tega zakona v zvezi s tretjim odstavkom 150. člena ZISDU-1.

(2) Z globo od 40 do 4.100 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba upravljavca pokojninskega sklada, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

383. člen
(hujše kršitve skrbnika)

(1) Z globo od 1.250 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje skrbnik:
- če ne opravlja storitve vodenja računov in hrambe vrednostnih papirjev ter ne izpolnjuje drugih obveznosti iz četrtega odstavka 265. člena tega zakona v zvezi s drugim odstavkom 53. člena ZISDU-1;
- če ne izpolnjuje obveznosti iz četrtega odstavka 265. člena tega zakona v zvezi s tretjim odstavkom 53. člena ZISDU-1;
- če z upravljavcem pokojninskega sklada sklene posel nakupa ali prodaje ali drug posel, katerega predmet je naložba pokojninskega sklada, za katerega opravlja skrbniške storitve in ki ga upravlja ta upravljavec pokojninskega sklada (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s prvim odstavkom 54. člena ZISDU-1);
- če ne loči premoženja pokojninskega sklada od svojega premoženja in premoženja drugih pokojninskih skladov, za katere opravlja skrbniške storitve, ali od drugega premoženja na način, določen v 266. členu tega zakona v zvezi z 61. in 62. členom ZISDU-1;
- če vrednostnih papirjev, ki so bili izdani kot pisne listine in niso v zbirni hrambi pri klirinško depotni družbi, ne hrani ločeno od vrednostnih papirjev drugega pokojninskega sklada in drugih vrednostnih papirjev, ki jih hrani (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi z osmim odstavkom 61. člena ZISDU-1);
- če skrbnik brez pisnega pogodbenega pooblastila prenese opravljanje posameznih skrbniških storitev na banko ali drugo finančno družbo ali prenese opravljanje skrbniških storitev na banko ali drugo finančno družbo, ki nima dovoljenja pristojnega organa za opravljanje teh storitev (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s prvim odstavkom 61.a člena ZISDU-1);
- če da pisno pooblastilo iz četrtega odstavka 265. člena tega zakona v zvezi s prvim odstavkom 61.a člena ZISDU-1 v nasprotju s pogoji iz četrtega odstavka

265. člena tega zakona v zvezi z drugim odstavkom 61.a člena ZISDU-1 (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi z drugim odstavkom 61.a člena ZISDU-1);
- če enostransko ne odstopi od pogodbe iz četrtega odstavka 265. člena tega zakona v zvezi s prvim odstavkom 61.a člena ZISDU-1 v primeru, da niso več izpolnjeni pogoji iz četrtega odstavka 265. člena tega zakona v zvezi z drugim odstavkom 61.a člena ZISDU-1 (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s četrtim odstavkom 61.a člena ZISDU-1);
- če Agenciji za trg vrednostnih papirjev ne poroča o kršitvah ali nepravilnostih iz četrtega odstavka 265. člena tega zakona v zvezi s prvim odstavkom 56.a člena ZISDU-1 ali ne poroča o navedenih kršitvah ali nepravilnostih z vsebino, na način in v rokih, določenih s predpisom Agencije za trg vrednostnih papirjev (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s četrtim in petim odstavkom 56.a člena ZISDU-1);
- če izvrši nalog upravljavca pokojninskega sklada za izplačilo v breme posebnega denarnega računa, če bi bilo tako izplačilo v nasprotju s tem zakonom in pravili upravljanja pokojninskega sklada (269. člen tega zakona);
- če izda upravljavcu pokojninskega sklada soglasje za najetje kredita za račun pokojninskega sklada, čeprav so pogoji kredita manj ugodni kot običajni tržni pogoji (tretji odstavek 279. člena tega zakona);
- če sklene posel s pokojninskim skladom, za katerega opravlja skrbniške storitve (3. alineja prvega odstavka 277. člena tega zakona);
- če ob sklenitvi pogodbe o opravljanju skrbniških storitev upravljavca pokojninskega sklada ne obvesti o vseh osebah, ki so z njim povezane, ali ga tekoče ne obvesti o vsaki spremembi teh povezav (drugi odstavek 277. člena tega zakona).

(2) Z globo od 125 do 4.100 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba skrbnika, ki stori prekršek iz prejšnjih členov.

(3) Če je narava storjenega prekrška iz prvega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode ali višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa ali njegovega namena koristoljubnosti, se skrbnik kaznuje z globo od 41.000 do 370.000 eurov, odgovorna oseba skrbnika pa z globo od 2.500 do 12.000 eurov.

384. člen
(lažje kršitve skrbnika)

(1) Z globo od 400 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje skrbnik:
- če ne zagotovi, da se provizija, do katere je upravičen upravljavec pokojninskega sklada, obračunava v skladu s tem zakonom in pravili pokojninskega sklada (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s 6. točko drugega odstavka 53. člena ZISDU-1);
- če ne zagotovi, da obračuni vplačil v pokojninski sklad in izplačila odkupnih vrednosti potekajo v skladu z določbami tega zakona in pravili upravljanja pokojninskega sklada (četrti odstavek 265. člena tega zakona v zvezi s 1. točko drugega odstavka 53. člena ZISDU-1);

- če v roku dveh mesecev od nastopa razloga za prisilni prenos upravljanja pokojninskega sklada iz 319. člena tega zakona ne opravi postopka zbiranja ponudb upravljavcev pokojninskih skladov, ki izpolnjujejo pogoje za prevzem upravljanja pokojninskega sklada in so pripravljene prevzeti upravljanje pokojninskega sklada (drugi odstavek 319. člena tega zakona v zvezi s prvim odstavkom 146. člena ZISDU-1);
- če v primeru iz prvega odstavka 320. člena tega zakona ne začne likvidacije pokojninskega sklada (tretji odstavek 320. člena tega zakona v zvezi s prvim odstavkom 147. člena ZISDU-1);
- če ne izpolni obveznosti iz tretjega odstavka 320. člena tega zakona v zvezi s petim odstavkom 149. člena ZISDU-1.

(2) Z globo od 40 do 4.100 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba skrbnika, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

385. člen
(kršitve drugih oseb)

(1) Z globo od 1.250 eurov do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost:
- če zbira denarna sredstva ali posreduje pri zbiranju denarnih sredstev ali kako drugače zagotavlja pogoje za zbiranje denarnih sredstev v nasprotju s tretjim odstavkom 216. člena tega zakona;
- če upravlja vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali kritni sklad ali skupino kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla in ni oseba iz 297. člena tega zakona ali če upravlja vzajemni pokojninski sklad ali podsklad krovnega pokojninskega sklada ali kritni sklad ali skupino kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, ki zagotavlja zajamčeno donosnost in ni oseba iz 297. člena tega zakona;
- če uporablja ime ali firmo v nasprotju drugim odstavkom 256. člena tega zakona.

(2) Z globo od 125 do 1.200 eurov se za prekršek kaznuje oseba, če:
- zbira denarna sredstva ali posreduje pri zbiranju denarnih sredstev ali kako drugače zagotavlja pogoje za zbiranje denarnih sredstev v nasprotju s tretjim odstavkom 216. člena tega zakona;
- upravlja vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad ali kritni sklad ali skupino kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla in ni oseba iz 297. člena tega zakona ali če upravlja vzajemni pokojninski sklad ali podsklad krovnega pokojninskega sklada ali kritni sklad ali skupino kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, ki zagotavlja zajamčeno donosnost in ni oseba iz 297. člena tega zakona.

(3) Če je narava storjenega prekrška iz prvega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode ali višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa ali njegovega namena koristoljubnosti, se pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno

opravlja dejavnost, kaznuje z globo od 41.000 do 370.000 eurov, posameznik pa z globo od 400 do 3.600 eurov, odgovorna oseba pravne osebe in samostojnega podjetnika posameznika pa z globo od 2.500 do 12.000 eurov.

386. člen
(prekrškovni organ)

(1) Prekrškovni organ, ki odloča o prekrških iz 381. člena do 385. člena tega zakona, je pristojni nadzorni organ iz 350. in 351. člena tega zakona.

(2) Prekrškovni organ, ki odloča o prekrških iz prvega in drugega odstavka 379. člena in 380. člena tega zakona, je inšpektorat.

(3) Prekrškovni organ, ki odloča o prekrških iz tretjega, četrtega, petega in šestega odstavka 379. člena tega zakona, je zavod.

387. člen
(zastaranje)

(1) Postopek o prekršku za prekrške tretjega odstavka 381. člena, tretjega odstavka 383. člena in tretjega odstavka 385. člena tega zakona ni dopusten, če pretečejo tri leta od dneva, ko je bil prekršek storjen.

(2) Zastaranje postopka o prekrških pretrga vsako dejanje organa, pristojnega za postopek, ki meri na pregon storilca prekrška.

(3) Po vsakem pretrganju začne teči zastaranje znova, vendar pa postopek o prekrških iz prvega odstavka tega člena v nobenem primeru ni več mogoč, ko preteče šest let od dneva, ko je bil prekršek storjen.

388. člen
(višina glob)

Globe, predpisane s tem zakonom, se lahko v hitrem postopku izrečejo v katerikoli višini razpona, predpisani s tem zakonom.

PETNAJSTI DEL
PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

389. člen
(varstvo pravic, pridobljenih po prejšnjih predpisih)

Uživalcem, ki so uveljavili pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja do uveljavitve tega zakona, se od uveljavitve tega zakona naprej zagotavljajo pravice v obsegu, določenem s predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, in se usklajujejo po določbah tega zakona.

390. člen
(nadaljevanje postopkov, začetih pred uveljavitvijo tega zakona)

(1) V postopku za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja ali za ugotavljanje pokojninske dobe, ki se je začel pred uveljavitvijo tega zakona, se uporabljajo predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka se pravice na podlagi invalidnosti določijo po predpisih, veljavnih na dan nastanka invalidnosti.

391. člen
(varstvo pričakovanih pravic)

(1) Osebe, ki so do uveljavitve tega zakona izpolnile pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, vendar še niso vložile zahtevka, lahko uveljavijo to pravico po navedenih predpisih tudi po uveljavitvi tega zakona.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka se za priznanje in odmero starostne pokojnine na dan uveljavitve pravice oziroma do dneva prenehanja zavarovanja upoštevajo: pokojninska in dodana doba, osnove, starost, vključno z njenimi možnimi znižanji, način določitve pokojninske osnove (18 letno povprečje), vrednotenje pokojninske dobe ter možna zmanjšanja in povečanja te pokojnine.

(3) Če oseba iz prvega odstavka tega člena, ki ostane v zavarovanju, ob izpolnitvi pogojev uveljavi pravico do pokojnine iz četrtega odstavka 38. člena ali iz drugega odstavka 40. člena tega zakona, se ji ta pokojnina in pokojnina po prenehanju zavarovanja, ne glede na prvi odstavek tega člena, odmeri izključno po določbah tega zakona.

(4) Pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona izpolni tudi zavarovanec, ki je do uveljavitve tega zakona vložil zahtevek za dokup pokojninske dobe, s katero bi izpolnil pogoje za pridobitev te pokojnine, odločba o priznanju pokojninske dobe pa mu je bila izdana po uveljavitvi tega zakona.

392. člen
(varstvo pravic družinskih članov)

(1) Družinski člani umrlega, ki so do uveljavitve tega zakona izpolnili starost za pridobitev pravice do vdovske ali družinske pokojnine po 110., 119., 421., 425. in 426. členu ZPIZ-1, lahko uveljavijo pravico do vdovske ali družinske pokojnine po ZPIZ-1 tudi po uveljavitvi tega zakona, če izpolnjujejo pogoje, določene v 109. členu ZPIZ-1 .

(2) Za ugotovitev pogoja preživljanja in odmere pokojnine osebam iz prejšnjega odstavka se uporabljajo predpisi, veljavni na dan uveljavitve pravice do pokojnine.

(3) Družinskim članom uživalcev pokojnin po posebnih predpisih se vdovska pokojnina ali družinska pokojnina prizna in odmeri pod pogoji, določenimi s tem zakonom, od pokojnine, do katere je bil umrli upravičen ob smrti.

393. člen
(pridobitev pravic oseb, ki nimajo lastnosti zavarovanca po tem zakonu)

(1) Osebe, ki po uveljavitvi tega zakona nimajo lastnosti zavarovanca po tem zakonu, imele pa so lastnost zavarovanca po prejšnjih predpisih, lahko uveljavijo pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod pogoji, ki jih določa ta zakon.

(2) Pravico do družinske ali vdovske pokojnine lahko pod pogoji in na način, ki jih določa ta zakon, uveljavijo družinski člani osebe iz prejšnjega odstavka, prav tako pa tudi družinski člani uživalca pokojnine po prejšnjih predpisih, če izpolnjujejo pogoje, ki jih določa ta zakon za družinske člane.

394. člen
(varstvo pričakovanih pravic za delovne invalide)

Zavarovanec, ki mu je na dan 31. 12. 2012 manjkalo za pridobitev pravice do starostne pokojnine po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, do tri leta starosti in tri leta pokojninske dobe ali manj in ima na ta dan priznan status delovnega invalida II. ali III. kategorije invalidnost, se lahko upokoji po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, ko dopolni manjkajočo starost in pokojninsko dobo.

395. člen
(ponovna odmera pokojnine uživalcu pokojnine
po prejšnjih predpisih)

(1) Uživalcu delne pokojnine, priznane po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, se ob prenehanju zavarovanja starostna pokojnina odmeri na način, določen v 58. ali 417. členu ZPIZ-1.

(2) Uživalcu starostne pokojnine, priznane po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, ki se je ali se bo ponovno vključil v obvezno zavarovanje, se ob prenehanju ponovnega zavarovanja starostna pokojnina odmeri na način, določen v 180. ali 417. členu ZPIZ-1.

396. člen

(uživanje pravic iz invalidskega zavarovanja, pridobljenih
po prejšnjih predpisih, ter ukinitev pravice uživalcem, ki so
že izpolnili pogoje za upokojitev)

(1) Uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), uveljavljenih po predpisih, ki so se uporabljali do 31. decembra 2002, in uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorije invalidnosti) po ZPIZ-1 obdržijo te pravice v nespremenjenem obsegu tudi po uveljavitvi tega zakona.

(2) Denarna nadomestila se uživalcem iz prejšnjega odstavka usklajujejo enako, kot se usklajujejo pokojnine po tem zakonu.

(3) Uživalci pravic iz prvega odstavka tega člena lahko pridobijo pravice po tem zakonu le v primeru poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se zavarovancem, ki na dan 31. decembra 2012 niso v delovnem razmerju ali niso obvezno zavarovani, so pa prejemniki nadomestil iz invalidskega zavarovanja in izpolnjujejo pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, z uveljavitvijo pravice do pokojnine oziroma najkasneje s 1. majem 2013 preneha izplačevati nadomestilo iz invalidskega zavarovanja, če do tega datuma ne uveljavijo pravice do pokojnine.

397. člen
(pravice invalidov III. kategorije)

(1) Zavarovanec iz drugega in tretjega odstavka 66. člena ZPIZ-1, ki ni pridobil pravice na podlagi ugotovljene invalidnosti III. kategorije, lahko po uveljavitvi tega zakona zahteva, da se mu prizna pravica iz invalidskega zavarovanja, če na dan 31. decembra 2012 izpolnjuje pretežnost zavarovanja za širši obseg pravic po ZPIZ-1.

(2) Pravica iz invalidskega zavarovanja se zavarovancu iz prejšnjega odstavka prizna od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.

398. člen
(upoštevanje znižanja starostne meje po prejšnjih predpisih)

(1) Zavarovanci, ki so na dan 1. januarja 2001 delali na delovnih mestih, na katerih se jim je štela zavarovalna doba s povečanjem in imeli najmanj 25 let (moški) ali 23 let (ženske), imajo še naprej pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem in do znižanja starostne meje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine, po predpisih, ki so veljali do uveljavitve ZPIZ-1.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se zavarovancem, ki se jim je do 31. decembra 2000 štela zavarovalna doba s povečanjem, starostna meja,

predpisana za pridobitev predčasne ali starostne pokojnine, starost zniža za toliko mesecev, za kolikor je bila povečana zavarovalna doba, vendar v posameznem koledarskem letu največ do:

stopnja / leto	12/14		12/15		12/16		12/17		12/18	
	moški	ženska	moški	ženska	moški	ženska	moški	ženska	moški	ženska
2013	58,5	53,5	56	51	54	49	52	47	50,5	45,5
2014	59	54	56,5	51,5	54,5	49,5	52,5	47,5	51	46
2015	59,5	54,5	57	52	55	50	53	48	51,5	46,5
2016	60	55	57,5	52,5	55,5	50,5	53,5	48,5	52	47
od 2017 naprej	60,5	55,5	58	53	56	51	54	49	52,5	47,5

(3) Če je zavarovanec delal na delovnih mestih, na katerih se je štela zavarovalna doba s povečanjem po različnih stopnjah povečanja, se minimalna starost iz prejšnjega odstavka določi v sorazmerju glede na trajanje zavarovanja na posameznih delih. Starostna meja se najprej zniža do omejitev, določenih za najvišjo stopnjo povečanja, znižanje za naslednjo stopnjo povečanja pa se opravi le, če znižanje po prejšnji višji stopnji povečanja ni doseglo minimalne starosti za naslednjo nižjo stopnjo povečanja.

(4) Določba drugega odstavka tega člena se ne uporablja za zavarovance, ki se jim je zavarovalna doba štela s povečanjem na podlagi osebnih okoliščin po predpisih, veljavnih do 31. decembra 1999, za zavarovance iz 201. člena ZPIZ-1 in za zavarovance iz 138. člena tega zakona. Tem zavarovancem se starostna meja za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine zniža za toliko mesecev, kolikor znaša povečanje zavarovalne dobe ali prišteta doba.

399. člen
(postopno spreminjanje pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine po posebnih predpisih)

(1) Ne glede na določbe:
- Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo in 22/10),
- Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 10/06 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08 in 40/09),
- Zakona o odpravljanju posledic dela z azbestom (Uradni list RS, št. 15/07 – uradno prečiščeno besedilo in 51/09),

zavarovanec ne more uveljaviti pravice do starostne pokojnine pred dopolnitvijo starosti in pokojninske dobe:

Leto	Starost		Pokojninska doba	
	moški leta	ženska leta	moški leta	ženska leta
2013	54	51	34	31
2014	54,5	51,5	34,5	31,5
2015	55	52	35	32

2016	55,5	52,5	35,5	32,5
2017	56	53	36	33
2018	57	54	37	34
2019	58	55	38	35
2020	59	56	39	36
od 2021 naprej	60	57	40	37
2022		58		38
2023		59		
2024 naprej		60		

---

(2) Zavarovancem iz prejšnjega odstavka, ki so delali na delovnih mestih, na katerih se je zavarovalna doba štela s povečanjem, se starostne meje iz prejšnjega odstavka znižajo za toliko mesecev, kolikor je znašalo povečanje zavarovalne dobe, vendar največ do omejitev iz prejšnjega člena, če je to ugodneje za zavarovanca.

400. člen
(upoštevanje plačil po prejšnjih predpisih)

(1) Pri izračunu pokojninske osnove se za čas do 31. decembra 1991 prejete plače in osnove, od katerih so bili plačani prispevki, upoštevajo v neto zneskih, za čas od 1. januarja 1992 do 31. decembra 2012 pa se preračunajo v neto zneske po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona.

(2) Plača, izplačana za delo preko polnega delovnega časa do uveljavitve zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98), se upošteva pri izračunu pokojninske osnove, če je bila izplačana za delo, ki se je po predpisih o delovnih razmerjih štelo kot posebni delovni pogoj. Plača, izplačana za delo preko polnega delovnega časa za obdobje od 1. 4. 1992 do uveljavitve tega zakona, se pri izračunu pokojninske osnove upošteva največ za toliko ur dela preko polnega delovnega časa, kolikor je dovoljeno po predpisih o delovnih razmerjih, in pod pogojem, da so od nje plačani prispevki.

401. člen
(pravice iz zavarovanja za ožji obseg)

(1) Zavarovancem, ki so bili do uveljavitve tega zakona pretežni del zavarovalne dobe zavarovani za ožji obseg pravic po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, se pokojnina odmeri brez upoštevanja določb o najnižji pokojninski osnovi iz prvega odstavka 36. člena tega zakona, vendar najmanj v višini 35 % najnižje pokojninske osnove.

(2) Zavarovanci iz prejšnjega odstavka nimajo pravice do delne pokojnine, letnega dodatka in dodatka za pomoč in postrežbo.

(3) Zavarovanci iz prvega odstavka tega člena nimajo pravic na podlagi ugotovljene II. ali III. kategorije invalidnosti, razen invalidske pokojnine.

(4) Ne glede na določbo drugega odstavka tega člena imajo pravico do dodatka za pomoč in postrežbo slepi in nepokretni zavarovanci iz 100. člena tega zakona.

402. člen
(izplačevanje invalidnin)

Uživalcem invalidnin, ki so pridobili pravico po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, se izplačuje denarno nadomestilo za telesno okvaro v znesku, kot je bil določen za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

403. člen
(izvedenska mnenja o vrsti in stopnji telesne okvare)

Do uveljavitve predpisov s področja varstva invalidov, ki bodo uredili postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar, se pri pripravi izvedenskih mnenj iz devetega odstavka 181. člena tega zakona uporablja Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83 in 66/89).

404. člen
(izplačevanje pokojnin po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov)

(1) Uživalcem pokojnine po Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 30/79 in 1/82) se od uveljavitve tega zakona izplačuje pokojnina v znesku, kot je bil določen za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona, in se usklajuje tako kot pokojnine po tem zakonu.

(2) Po smrti uživalca pokojnine iz prejšnjega odstavka pridobi njegov zakonec pravico do pokojnine pod pogoji iz 17. in 22. člena Zakona o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 30/79 in 1/82) in v višini, določeni v 25. členu navedenega zakona.

405. člen
(izplačevanje odpravnin in oskrbnin)

Odpravnine in oskrbnine, ki so bile priznane pred uveljavitvijo tega zakona, se izplačujejo v znesku, kot je bil določen za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

406. člen
(uskladitev lastnosti zavarovanca)

(1) Osebe, ki so bile ob uveljavitvi tega zakona na šolanju in so opravljale samostojno dejavnost, se morajo od prvega dne po izteku šolskega leta, v katerem je

začel veljati ta zakon, obvezno zavarovati, če še naprej opravljajo samostojno dejavnost.

(2) Osebe, ki so se na podlagi 18. člena ZPIZ-1 odjavile ali vložile odjavo iz zavarovanja do 31. decembra 2012, ker njihov dobiček v zadnjih treh letih ni presegal zneska minimalne plače in so ob uveljavitvi tega zakona še vpisane v ustrezni register za opravljanje samostojne dejavnosti, se morajo v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona obvezno zavarovati.

(3) Družbeniki, ki so ob uveljavitvi tega zakona zavarovani na podlagi delovnega razmerja, se morajo v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona zavarovati v skladu s 16. členom tega zakona.

(4) Zavod na podlagi podatkov zavoda za zdravstveno zavarovanje, poslovnega registra in davčne uprave za osebe iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena, ki se v roku iz prejšnjih odstavkov niso vključile v zavarovanje, po uradni dolžnosti ugotovi lastnost zavarovanca od 1. januarja 2014 naprej.

(5) Uživalec pokojnine, ki ob uveljavitvi tega zakona opravlja delo ali dejavnost, na podlagi katere bi ponovno pridobil lastnost zavarovanca iz 14., 15. in 16. člena tega zakona, najpozneje v roku enega leta od uveljavitve tega zakona uskladi svoj status z določbami 116. člena tega zakona. Ponovno lastnost zavarovanca pridobi z dnem vložitve prijave v zavarovanje.

(6) Uživalcu pokojnine, ki v roku, določenem v prejšnjem odstavku, ne uskladi svojega statusa, se od prvega dne naslednjega meseca po preteku roka preneha izplačevati pokojnina, zavod pa na način, določen v četrtem odstavku tega člena, po uradni dolžnosti ugotovi lastnost zavarovanca od 1. januarja 2014 naprej.

407. člen
(uskladitev določb o zavarovanju kmetov)

(1) Zavarovanci, ki so bili do uveljavitve tega zakona vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi ukrepov kmetijske politike kot prenosniki kmetijskega gospodarstva, so od uveljavitve tega zakona zavarovani po četrtem odstavku 17. člena tega zakona in plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

(2) Osnova iz prejšnjega odstavka se usklajuje s stopnjami rasti minimalne plače.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka 17. člena tega zakona se lahko do 31. decembra 2014 kot kmetje obvezno zavarujejo tudi osebe, ki opravljajo kmetijsko dejavnost in izpolnjujejo pogoje za vključitev v obvezno zavarovanje na podlagi 17. člena tega zakona, če dosegajo najmanj 50 % dohodkovnega pogoja za vključitev v obvezno zavarovanje na podlagi 17. člena tega zakona.

(4) Zavarovanci, ki so bili v zadnjem letu pred uveljavitvijo tega zakona vključeni v zavarovanje na podlagi šeste alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1,

lahko ostanejo vključeni v zavarovanje pod enakimi pogoji tudi po uveljavitvi tega zakona, tako da plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

(5) Osnova iz prejšnjega odstavka se usklajuje na način, določen v drugem odstavku tega člena.

(6) Ne glede na določbo tretje alineje prvega odstavka 153. člena tega zakona je do ureditve v predpisih s področja kmetijstva, zavezanec za plačilo prispevka delodajalca za zavarovance iz 17. člena tega zakona ter za zavarovance iz prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena pa Republika Slovenija.

408. člen
(obveznosti državnega proračuna)

(1)) S posebnimi zakoni se v roku enega leta od uveljavitve tega zakona določi pogoje za pridobitev in odmero pravice ter način zagotavljanja sredstev za pravice, pridobljene na podlagi posebnih pogojev in ugodnejše odmere, izplačane na podlagi 161. člena tega zakona.

(2) Obveznost Republike Slovenije iz tretje alineje prejšnjega odstavka se z zakonom določi pred preoblikovanjem sklada obrtnikov po določilih 427. člena tega zakona.

409. člen
(konstituiranje sveta zavoda)

(1) Svet zavoda se konstituira v skladu z določbami 186. člena tega zakona v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

(2) Svet zavoda, ki deluje ob uveljavitvi tega zakona, deluje naprej v isti sestavi do konstituiranja sveta zavoda v skladu s tem zakonom.

(3) Svet zavoda je dolžan uskladiti statut in druge splošne akte zavoda, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, najkasneje v treh mesecih po konstituiranju.

410. člen
(odložitev začetka uporabe določb o najnižji osnovi
za plačilo prispevkov ter o dohodkovnem cenzusu)

(1) Ne glede na določbe prvega odstavka 147. člena tega zakona, 149. člena tega zakona ter drugega odstavka 152. člena tega zakona znaša v prehodnem obdobju najnižja osnova za plačilo prispevkov v letu 2013 in v letu 2014 v znesku 50 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, nato pa se vsako leto, dokler ne doseže zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, znesek zvišuje za dve odstotni točki tako, da v letu 2015 znaša 52 %, v letu

2016 znaša 54 %, v letu 2017 znaša 56 %, v letu 2018 pa 58 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(2) Ne glede na določbi četrtega in devetega odstavka 145. člena tega zakona znaša za zavarovance iz 15. in 17. člena tega zakona v prehodnem obdobju dobiček za določitev najnižje zavarovalne osnove in najnižja osnova za plačilo prispevkov v letu 2013 in v letu 2014 v znesku 50 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, nato pa se vsako leto, dokler ne doseže zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, znesek zvišuje za dve odstotni točki tako, da v letu 2015 znaša 52 %, v letu 2016 znaša 54 %, v letu 2017 znaša 56 %, v letu 2018 pa 58 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(3) Ne glede na določbi četrtega in devetega odstavka 145. člena tega zakona znaša za zavarovance iz 16. člena tega zakona v prehodnem obdobju dobiček za določitev najnižje zavarovalne osnove in najnižja osnova za plačilo prispevkov v letu 2013 in v letu 2014 v znesku 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, nato pa se od leta 2015 do leta 2017 znesek vsako leto zvišuje za deset odstotnih točk, dokler ne doseže zneska 90 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(4) Ne glede na določbo šestega odstavka 130. člena tega zakona se zavarovancem iz 18. člena v prehodnem obdobju v letu 2013 in v letu 2014 prizna po en mesec zavarovalne dobe za vsakih doseženih 50 % povprečne mesečne plače iz leta, za katero se opravi izračun, nato pa se vsako leto, dokler ne doseže 60 % povprečne mesečne plače iz leta, za katero se opravi izračun, znesek zvišuje za dve odstotni točki, tako da v letu 2015 znaša 52 %, v letu 2016 znaša 54 %, v letu 2017 znaša 56 %, v letu 2018 pa 58 % povprečne mesečne plače iz leta, za katero se opravi izračun.

(5) Ne glede na določbe četrtega odstavka 144. člena tega zakona, znaša v prehodnem obdobju najnižja osnova za plačilo prispevkov od plače in nadomestila plače v obdobju od leta 2013 do vključno leta 2017 v znesku 50 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, nato pa se vsako leto, dokler ne doseže zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, znesek zvišuje za dve odstotni točki tako, da v letu 2018 znaša 52 %, v letu 2019 znaša 54 %, v letu 2020 znaša 56 %, v letu 2021 pa 58 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(6) Ne glede na določbo četrtega odstavka 147. člena tega zakona v prehodnem obdobju znaša najnižja osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz petega odstavka 19. člena tega zakona 57 % v letu 2013, 58 % v letu 2014, 59 % v letu 2015, od leta 2016 dalje pa 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(7) Ne glede na določbo petega odstavka tega člena in določbo četrtega odstavka 144. člena tega zakona je najnižja osnova za plačilo prispevkov za izplačila do vključno 28. februarja 2013 minimalna plača.

(8) Ne glede na določbo šestega odstavka tega člena in določbo četrtega odstavka 147. člena tega zakona je najnižja osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz petega odstavka 19. člena tega zakona za do vključno meseca februarja 2013 najnižja pokojninska osnova, povečana za davke in prispevke, po predpisih, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

411. člen
(določitev prehoda na zavarovalne osnove, določene
v skladu s 145. členom tega zakona)

(1) Zavarovanci iz 15., 16. in 17. člena tega zakona, ki so do uveljavitve tega zakona plačevali prispevke na podlagi zavarovalne osnove, določene v skladu z 209. členom ZPIZ-1, plačujejo prispevke od te zavarovalne osnove tudi za vsa obdobja po uveljavitvi tega zakona do določitve nove zavarovalne osnove v skladu s 145. členom tega zakona.

(2) Ne glede na določbo prvega odstavka 411. člena tega zakona ter ne glede na določbe četrtega odstavka 144. člena tega zakona, prvega odstavka 147. člena tega zakona, 149. člena tega zakona ter drugega odstavka 152. člena tega zakona je najnižja osnova za plačilo prispevkov za izplačila do vključno 28. februarja 2013 oziroma za do vključno meseca februarja 2013 minimalna plača.

412. člen
(rok za vzpostavitev informacijskega sistema
za izdajo informativnih izračunov)

Zavod vzpostavi informacijski sistem, ki bo podlaga za vpogled in posredovanje podatkov iz prvega in šestega odstavka 140. člena tega zakona, najpozneje do 1. januarja 2014.

413. člen
(prehodne določbe poklicnega zavarovanja)

(1) Upravljavec sklada poklicnega pokojninskega zavarovanja mora določbe pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja uskladiti z določbami enajstega dela tega zakona v roku dveh let po uveljavitvi tega zakona.

(2) Zavarovanci, ki so bili vključeni v poklicno zavarovanje po pokojninskem načrtu, veljavnem ob uveljavitvi tega zakona, se vključijo v nov pokojninski načrt poklicnega zavarovanja z dnem odobritve pokojninskega načrta iz prejšnjega odstavka s strani ministra, pristojnega za delo.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se za zavarovance, ki so bili do leta 2001 razporejeni na delovna mesta, kjer je veljala zavarovalna doba s povečanjem in so bili do uveljavitve tega zakona vključeni v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje, s posebnim zakonom uredijo pogoji za pridobitev pravice do poklicne in znižane poklicne pokojnine ter način financiranja pravic v primeru, ko sredstva na osebnem računu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja zavarovanca ne zadostujejo za izplačilo pravic.

(4) Ne glede na določbo tretjega odstavka 200. člena tega zakona, se za zavarovance poklicnega zavarovanja, za katere je pred uveljavitvijo tega zakona pokojninski načrt določal prispevno stopnjo v višini 12,60 %, še naprej plačujejo prispevki v poklicno zavarovanje po prispevni stopnji v višini 12,60 %.

(5) Do ureditve v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zavarovanje, je uživalec poklicne pokojnine v času prejemanja poklicne pokojnine obvezno zdravstveno zavarovan za primer bolezni in poškodbe izven dela, za vse pravice. Plačuje se prispevek iz 1. točke 46. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Osnova za plačilo prispevka je prejeta poklicna pokojnina. Prispevek se plačuje po stopnji 12,92 %. Zavezanec za plačilo prispevka je zavarovanec sam.

(6) V roku iz prvega odstavka tega člena se glede na spremenjeni sistem poklicnega zavarovanja, določen s tem zakonom, prilagodijo določbe Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) in Zakona o službi v slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07 in 58/08) v delu, ki se nanaša na obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje pripadnikov Slovenske vojske.

414. člen
(kapitalski sklad)

(1) Ne glede na določbe prvega odstavka 257. člena, 297. člena in prvega odstavka 348. člena tega zakona lahko Kapitalska družba:
- upravlja vzajemni pokojninski sklad ali
- upravlja krovni pokojninski sklad in
- izplačuje doživljenjsko pokojninsko rento skladno z določbami 348. in 349. člena tega zakona.

(2) Višino osnovnega kapitala, način izračuna kapitalske ustreznosti in druge pogoje za upravljanje pokojninskih skladov s strani družb za upravljanje se določi v zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje.

415. člen
(kolektivno zavarovanje po potrjenih pokojninski načrtih)

(1) Določbe glede vključitve in financiranja dodatnega zavarovanja, ki jih vsebujejo pokojninski načrti, odobreni s strani pristojnega nadzornega organa po ZPIZ-1 do uveljavitve tega zakona, ostanejo še naprej v veljavi, za njih pa se uporabljajo določbe 299., 302. in 303. člena ZPIZ-1. V pokojninske načrte iz

prejšnjega stavka so lahko vključeni samo zavarovanci, ki so k odobrenim pokojninskim načrtom pristopili pred uveljavitvijo tega zakona in zaposleni pri delodajalcih, ki so te pokojninske načrte financirali pred uveljavitvijo tega zakona.

(2) Ne glede na določbe drugega odstavka 214. člena, prvega odstavka 233. člena in 241. člena tega zakona, se glede vključitve v pokojninske načrte, ki so bili pred uveljavitvijo tega zakona odobreni s strani pristojnega organa po ZPIZ-1, uporabljajo določbe sedmega odstavka 302. člena ZPIZ-1 tudi po uveljavitvi tega zakona.

(3) Ne glede na določbe prvega odstavka 233. člena in prvega odstavka 241. člena tega zakona, lahko delodajalci pokojninske načrte, ki so bili pred uveljavitvijo tega zakona odobreni s strani pristojnega organa po ZPIZ-1, financirajo le delno, skladno z določbami 299. člena, prvega odstavka 302. člena in 368. člena ZPIZ-1 tudi po uveljavitvi tega zakona.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena morajo biti vse nadaljnje spremembe pokojninskih načrtov po uveljavitvi tega zakona v skladu z določbami dvanajstega dela tega zakona.

(5) Pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta in pogodbe o financiranju pokojninskega načrta, sklenjene do uveljavitve tega zakona, ostanejo v veljavi, za njih pa se uporabljajo določbe 302. in 303. člena ZPIZ-1.

(6) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka morajo biti vse nadaljnje spremembe pogodb iz prejšnjega odstavka sklenjene po uveljavitvi tega zakona, v skladu z določbami dvanajstega dela tega zakona.

(7) Ne glede na določbo petega odstavka tega člena se morajo vse obstoječe pogodbe o financiranju dodatnega zavarovanja v roku enega leta od uveljavitve tega zakona uskladiti z določbami pogodb o oblikovanju pokojninskih načrtov in pokojninskimi načrti, na podlagi katerih so sklenjene.

416. člen
(spremembe pokojninskih načrtov in pravil upravljanja)

(1) Upravljavci pokojninskih skladov so dolžni v roku dveh let po uveljavitvi tega zakona uskladiti pokojninske načrte in pravila upravljanja z določbami tega zakona in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi. Po spremembi pokojninskega načrta se za pravice in obveznosti iz zavarovanja za vsa sredstva zavarovanca, ki jih je vplačal po spremembi, uporabljajo določila spremenjenega pokojninskega načrta.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka lahko ostanejo v veljavi določbe pokojninskih načrtov, kot to določajo določbe 416. člena tega zakona.

(3) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena lahko še naprej ostanejo v veljavi določbe pokojninskih načrtov, ki določajo pravico do dodatne invalidske in dodatne družinske pokojnine, za njih pa se še naprej uporabljajo določbe 364. in 365. člena ZPIZ-1.

(4) Do uskladitve določb pokojninskih načrtov kolektivnega zavarovanja, odobrenih s strani ministra, pristojnega za delo, pred uveljavitvijo tega zakona, lahko k že odobrenim pokojninskim načrtom kolektivnega zavarovanja pristopijo novi delodajalci ter se na njihovi podlagi vključijo novi zavarovanci, vendar pa za njih ne veljajo določbe 416. člena tega zakona in določbe 358. člena ZPIZ-1.

(5) Do uskladitve določb pokojninskih načrtov individualnega zavarovanja, odobrenih s strani ministra, pristojnega za delo, pred uveljavitvijo tega zakona, lahko k že odobrenim pokojninskim načrtom individualnega zavarovanja pristopijo novi zavarovanci.

(6) Upravljavci pokojninskih skladov, ki do uveljavitve tega zakona že izvajajo pokojninski načrt na podlagi ZPIZ-1, morajo naložbe pokojninskega sklada uskladiti z določbami tega zakona v roku dveh let in 6 mesecev po uveljavitvi pokojninskega načrta in pravil.

(7) V roku 6 mesecev po izteku roka iz prejšnjega odstavka pošljejo izvajalci iz prejšnjega odstavka pristojnemu nadzornemu organu iz 351. člena tega zakona poročilo skrbnika o uskladitvah naložb in izpostavljenosti do posameznih oseb in mnenje revizorja, iz katerega izhaja, da naložbe pokojninskega sklada ustrezajo določbam tega zakona o naložbah pokojninskega sklada.

417. člen
(enkratno izplačilo sredstev)

(1) Ne glede na določbo prvega odstavka 221. člena tega zakona člani in zavarovanci, ki so bili vključeni v pokojninski načrt kolektivnega prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja skladno z določbami III. poglavja dvanajstega dela ZPIZ-1, obdržijo pravico do izplačila v višini odkupne vrednosti enot premoženja, ki jih je financiral delodajalec, skladno z določbami drugega, tretjega in četrtega odstavka 358. člena ZPIZ-1.

(2) Določba prejšnjega odstavka velja za premije, ki so zapadle v plačilo do uveljavitve tega zakona, in sredstva, ki jih je imel član ali zavarovanec na osebnem računu do uveljavitve tega zakona.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka 221. člena tega zakona in prvega odstavka tega člena lahko člani in zavarovanci, ki so bili vključeni v kolektivno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje pred uveljavitvijo tega zakona in so uveljavili pravico do starostne ali invalidske pokojnine iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja do uveljavitve tega zakona, uveljavijo pravico do izplačila v višini odkupne vrednosti enot premoženja, kljub temu da ne izpolnjujejo pogoja iz drugega odstavka 358. člena ZPIZ-1.

(4) Pravico iz prejšnjega odstavka lahko člani in zavarovanci uveljavijo po poteku šestih mesecev od uveljavitve tega zakona.

(5) Izplačilo iz prvega in četrtega odstavka tega člena se opravi na način, določen v 310. členu tega zakona.

(6) Določila tega člena ne veljajo za člane zaprtega vzajemnega pokojninskega sklada za javne uslužbence, ustanovljenega po Zakonu o kolektivnem dodatnem pokojninske zavarovanju za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 126/03).

418. člen
(izpolnjevanje pogojev za nadzornega člana pokojninske družbe)

Za člane nadzornih svetov pokojninskih družb, ki so bile vpisane v sodni register do uveljavitve tega zakona, se določba tretjega odstavka 337. člena tega zakona ne uporablja do izteka mandata.

419. člen
(minimalna zajamčena donosnost)

Do uveljavitve metodologije iz drugega odstavka 217. člena tega zakona se za izračun minimalne zajamčene donosnosti uporabljajo določbe tretjega, četrtega, petega in šestega odstavek 298. člena ZPIZ-1.

420. člen
(plačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje od vplačila kolektivnega zavarovanja v prehodnem obdobju)

Do ureditve v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, se prispevek za zdravstveno zavarovanje plačuje od zneska vplačila dodatnega zavarovanja, ki ga plačuje delodajalec v korist delojemalca v skladu z 241. členom tega zakona, od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina.

421. člen
(rok za izdajo predpisov s strani Agencije za trg vrednostnih papirjev)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev izda splošne akte za izvrševanje javnih pooblastil iz devetega odstavka 238. člena, iz petega odstavka 240. člena, iz tretjega odstavka 243. člena, iz četrtega odstavka 251. člena, iz enajstega odstavka 261. člena, iz sedmega odstavka 272. člena, iz šestega odstavka 284. člena, iz sedmega odstavka 285. člena, iz drugega odstavka 291. člena, iz prvega in tretjega odstavka 292. člena, iz tretjega odstavka 302. člena, iz petega odstavka 308. člena, iz enajstega odstavka 313. člena in iz drugega odstavka 366. člena v roku 12 mesecev od uveljavitve tega zakona.

(2) Do uveljavitve predpisov iz prejšnjega odstavka se uporabljajo predpisi, ki jih je Agencija za trg vrednostnih papirjev izdala na podlagi ZPIZ-1, če niso v nasprotju z določbami tega zakona.

422. člen
(rok za izdajo predpisov s strani Agencije za zavarovalni nadzor)

Agencija za zavarovalni nadzor izda splošne akte za izvrševanje javnih pooblastil iz devetega odstavka 238. člena, iz petega odstavka 240. člena, iz dvanajstega odstavka 261. člena, iz sedmega odstavka 284. člena, iz osmega odstavka 285. člena, iz tretjega odstavka 291. člena, iz drugega in četrtega odstavka 292. člena, iz enajstega odstavka 313. člena, iz tretjega odstavka 334. člena in iz tretjega odstavka 366. člena v roku 12 mescev od uveljavitve tega zakona.

(2) Do uveljavitve predpisov iz prejšnjega odstavka se uporabljajo predpisi, ki jih je Agencija za zavarovalni nadzor izdala na podlagi ZPIZ-1, če niso v nasprotju z določbami tega zakona.

423. člen
(rok za izdajo predpisov s strani ministra, pristojnega za finance)

Minister, pristojen za finance, izda splošne akte iz trinajstega odstavka 145. člena, iz drugega odstavka 217. člena, iz 228. člena in iz četrtega odstavka 348. člena tega zakona v 12 mesecih od uveljavitve tega zakona.

424. člen
(rok za izdajo predpisov s strani ministra, pristojnega za zdravje)

(1) Minister, pristojen za zdravje, izda predpis iz drugega odstavka 68. člena tega zakona v roku 18 mesecev od uveljavitve tega zakona.

(2) Do uveljavitve predpisa iz prejšnjega odstavka se uporablja seznam poklicnih bolezni, ki je veljal do uveljavitve tega zakona.

425. člen
(sklad obrtnikov)

(1) Sklad obrtnikov ustanovljen skladno z določbami 382. člena ZPIZ-1 se preoblikuje v družbo za vzajemno zavarovanje, skladno z določbami zakona, ki ureja zavarovalništvo.

(2) Vpis preoblikovanja iz prejšnjega odstavka v sodni register se opravi na podlagi predhodnega mnenja pooblaščenega aktuarja in predhodnega dovoljenja Agencije za zavarovalni nadzor.

(3) Pooblaščeni aktuar opravi aktuarski pregled ter v zvezi z njim poda aktuarsko poročilo glede izpolnjevanja zahtev, ki jih zakon, ki ureja zavarovalništvo, določa za družbo za vzajemno zavarovanje.

(4) Agencija za zavarovalni nadzor lahko za namen izdaje predhodnega dovoljenja iz drugega odstavka tega člena pregleduje poslovne knjige, spise in druge dokumente, ki se nanašajo na ustanovitev, poslovanje ter preoblikovanje sklada obrtnikov. Pregled poslovnih knjig, spisov in dokumentov Agencija za zavarovalni nadzor opravlja skladno z določbami zakona, ki ureja zavarovalništvo.

(5) Agencija za zavarovalni nadzor izda na podlagi pozitivnega mnenja pooblaščenega aktuarja iz tretjega odstavka tega člena dovoljenje za preoblikovanje, če sklad obrtnikov pri preoblikovanju izpolni vse zahteve zakona, ki ureja zavarovalništvo, ki se nanašajo na družbo za vzajemno zavarovanje.

(6) Z dnem vpisa preoblikovanja iz prvega odstavka tega člena v sodni register preidejo vse premoženje ter pravice in obveznosti sklada obrtnikov na preoblikovano družbo iz prvega odstavka tega člena, ki je od vpisa preoblikovanja v sodni register upravljavec vseh pokojninskih skladov, katerih upravljavec do vpisa preoblikovanja iz prvega odstavka tega člena v sodni register je sklad obrtnikov.

426. člen
(poslovanje sklada obrtnikov do preoblikovanja)

Do preoblikovanja sklada obrtnikov v družbo za vzajemno zavarovanje iz prvega odstavka prejšnjega člena veljajo določbe od 382., 383., 384., 385. in 386. člena ZPIZ-1.

427. člen
(uporaba prejšnjih podzakonskih aktov do izdaje novih)

Če niso v nasprotju s tem zakonom, se do sprejema novih še naprej uporabljajo naslednji podzakonski predpisi:
- Statut Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 114/06);
- Poslovnik o delu Sveta Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 14/06);
- Pravilnik o organizaciji in načinu delovanja invalidskih komisij ter drugih izvedenskih organov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 118/05);
- Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi (Uradni list RS, št. 117/05);
- Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list RS, št. 85/03);
- Uredba o merilih in kriterijih za določitev delovnih mest, za katera je obvezna vključitev v dodatno pokojninsko zavarovanje (Uradni list RS, št. 56/03);
- Sklep o izdaji obrazcev za uveljavljanje pravic iz obveznega invalidskega zavarovanja in obrazcih delovne dokumentacije (Uradni list RS, št. 113/02);
- Sklep o kriterijih, merilih in postopku za določanje višine sredstev za prilagoditev prostorov in delovnih sredstev ter usposabljanja za zaposlitev za delovne invalide (Uradni list RS, št. 34/06);
- Sklep o povračilu potnih stroškov (Uradni list RS, št. 113/02, 49/05 in 54/06);

- Sklep o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja (Uradni list RS, št. 111/00);
- Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83 in 66/89);
- Sklep o kriterijih in merilih za dodelitev finančnih sredstev za raziskovalno in preventivno dejavnost (Uradni list RS, št. 57/07);
- Pravilnik o postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove (42/06);
- Sklep o predlogu obrazca za uvedbo postopka za ugotovitev telesne okvare (Uradni list RS, št. 52/01);
- Sklep o določitvi najnižjega in najvišjega zneska ter načinu določitve odškodnine v skupnem znesku v regresnih zadevah (Uradni list RS, št. 44/01);
- Sklep o registru osebnih računov in potrdilu o številu enot premoženja (Uradni list RS, št. 61/00);
- Sklep o računovodskih izkazih vzajemnega pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 98/09);
- Sklep o poročanju upravljavca vzajemnega pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 27/02, 133/03, 137/04 in 98/09);
- Sklep o letnem poročilu vzajemnega pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 98/09);
- Odredba o usklajevanju zneska najnižje in najvišje premije prostovoljnega dodatnega zavarovanja (Uradni list RS, št. 58/00);
- Odredba o najvišjem dovoljenem odstotku vstopnih in izstopnih stroškov ter najvišji proviziji za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 58/00);
- Sklep o izračunavanju donosnosti, čiste vrednosti sredstev, vrednosti enote premoženja in načinu določitve datuma konverzije (Uradni list RS, št. 13/01);
- Sklep o izračunavanju donosnosti, čiste vrednosti sredstev, vrednosti enote premoženja in načinu določitve datuma konverzije (Uradni list RS, št. 82/09);
- Sklep o načinu vrednotenja knjigovodskih postavk vzajemnega pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 98/09);
- Sklep o izjavi o naložbeni politiki ter o obvladovanju tveganj pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 137/06);
- Sklep o načinu izračuna in postavkah dodatnega lastnega kapitala (Uradni list RS, št. 28/07);
- Sklep o dodatnem lastnem kapitalu izvajalca pokojninskega načrta (Uradni list RS, št. 33/07) in
- Sklep o revizijskem pregledu letnega poročila vzajemnega pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 110/09).

428. člen
(prenehanje veljavnosti)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod in 98/09 – ZIUZGK).

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati:
- tretja točka drugega odstavka 3. člena in tretja alineja 5. člena Zakona o usklajevanju transferov posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji

(Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip (63/07-popr.), 10/08 – ZVarDod, 71/08, 73/08, 98/09 – ZIUZGK);
- drugi odstavek 87. člena Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo in 22/10);
- drugi odstavek 260. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08 in 40/09);
- 17.a člen Zakona o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 18/96 – ZDavP, 34/96, 87/97, 3/98, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00 – ZPSV-C, 97/01 – ZSDP, 97/01, 62/10 – odločba US; v nadaljnjem besedilu: ZPSV) in
- 64. člen Zakona o carinski službi (Uradni list RS, št. 103/04).

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se določbe 101., 102., 103. in 104. člena ZPIZ-1 uporabljajo do ureditve v Zakonu o delovnih razmerjih, vendar tako, da je komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi iz 103. člena ZPIZ-1 dolžna v postopku pridobiti tudi mnenje delavca v postopku.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena se določbi 150. in 151. člena ZPIZ-1 uporabljata do 31. 12. 2013.

(5) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati del besedila prvega odstavka 4. člena Zakona o interventnih ukrepih (Uradni list RS, št. 94/10), ki se glasi »priznani na podlagi pravic iz 4. in 431. člena ZPIZ-1 (v nadaljnjem besedilu: prejemki) ter osnove, ki se usklajujejo na podlagi ZPIZ-1« in nadomesti z besedilom: »(v nadaljnjem besedilu: prejemki) ter osnove iz obveznega zavarovanja, ki se usklajujejo po predpisih, s katerimi se ureja to zavarovanje, preživnine po Zakonu o preživninskem varstvu kmetov (Uradni list SRS, št. 1/79, in 1/86 in Uradni list RS, št. 11/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod in 61/10 – ZSVarPre) in dodatki po Zakonu o zagotavljanju socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ (Uradni list RS, št. 16/07, 10/08 – ZVarDod in 61/10 – ZSVarPre).

(6) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se določba 226. člena ZPIZ-1 uporablja do 31. decembra 2013.

(7) Ne glede na prvi odstavek tega člena se določba druge alineje tretjega odstavka 455. člena ZPIZ-1 uporablja do sklenitve mednarodnih sporazumov o socialnem zavarovanju z državami, nastalimi na območju nekdanje SFRJ.

(8) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati 2., 3., 4., 5., 6.,15., 16., 17. in 18. člen ZPSV, ki se nanašajo na prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(9) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati 3. in 6. člen ZPSV, v delu, ki določa osnovo za plačevanje prispevkov, tudi za obvezne prispevke za zdravstveno zavarovanje, in se ne glede na Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje do ustrezne ureditve v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, plačujejo od osnove, določene v 144. členu tega zakona, pri čemer se ne uporablja četrti odstavek 144. člena tega zakona.

(10) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati drugi odstavek 56. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02 in 114/06 – ZUTPG) v delu, ki se nanaša na prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter v delu, ki določa osnovo za plačevanje prispevkov za obvezne prispevke za zdravstveno zavarovanje in se ne glede na Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje do ustrezne ureditve v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, plačujejo od osnove, določene v četrtem odstavku 147. člena tega zakona.

(11) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji podzakonski akti:
- Sklep o dodatku za pomoč in postrežbo za najtežje prizadete upravičence (Uradni list RS, št. 77/98);
- Sklep o kriterijih za ugotavljanje zmanjšanja zmožnosti premikanja zavarovancev za najmanj 70 % (Uradni list RS, št. 50/00);
- Sklep o pogojih, kdaj se šteje, da zavarovanec preživlja družinske člane (Uradni list RS, št. 50/00, 83/02 in 54/06)
- Pravilnik o določitvi odpravnin zaradi prenehanja delovnega razmerja iz operativnih razlogov za namene izvajanja zakona o dohodnini in zakon o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 114/02, 54/04 – ZDoh-1 (56/04 – popr., 62/04 – popr., 63/04 – popr.).

429. člen
(odložitev uporabe določb tega zakona)

(1) Določba 156. člena tega zakona se začne uporabljati 1. marca 2013.

(2) Določba 157. člena tega zakona se začne uporabljati 1. julija 2013.

(3) Določba prve alineje prvega odstavka 152. člena tega zakona se za zavarovance iz 18. člena tega zakona začne uporabljati 1. maja 2013.

(4) Določbe 105., 106., 107. in 155., člena tega zakona se začnejo uporabljati 1. januarja 2014.

(5) Določba tretjega odstavka 140. člena tega zakona se začne uporabljati 1. januarja 2015.

430. člen
(pričetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati 1. januarja 2013.

OBRAZLOŽITVE K POSAMEZNIM ČLENOM:

K 1. členu (vsebina in področje zakona)
Prvi člen opredeljuje vsebino in področje pravnega urejanja. S tem zakonom se v RS celovito ureja sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, sistem obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: poklicnega zavarovanja) in sistem prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: dodatnega zavarovanja). Osnovni, prvi steber sistema pokojninskega zavarovanja, predstavlja obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi medgeneracijske solidarnosti medtem, ko dva druga sistema predstavljata dopolnilne stebre. Sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je dokladni sistem, ki je odvisen od demografskih trendov in razmerja med številom zavarovancev in upokojencev. Sistem poklicnega zavarovanja je oblika zavarovanja, ki je namenjena izključno delavcem, ki opravljajo težka in zdravju škodljiva dela ter dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče več opravljati. Omenjeno zavarovanje financirajo delodajalci, temelji pa na sistemu vnaprej določenih prispevkov. Dodatno zavarovanje je zavarovanje, s katerim si posamezni člani te oblike zavarovanja zagotovijo dodaten dohodek v času upokojitve. Temelji na sistemu vnaprej določenih premij, pri katerem člani prevzemajo naložbeno tveganje z minimalno zajamčeno donosnostjo, za katero jamči upravljavec pokojninskega sklada.
Člen določa tudi direktivi, ki se z zakonom prenašata v naš pravni red.

K 2. členu (temeljna načela in obseg zavarovanja)
V prvi steber pokojninskega zavarovanja se morajo obvezno vključiti vse osebe, ki so zaposlene ali opravljajo drugo dejavnost. Tiste osebe, ki ne izpolnjujejo pogojev za obvezno vključitev, se lahko v prvi steber pokojninskega zavarovanja vključijo prostovoljno. Prvi steber pokojninskega zavarovanja tako zajema obvezno in prostovoljno vključitev v sistem.
Prvi steber pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: obvezno zavarovanje) povzema dosedanjo ureditev javnega sistema in pomeni klasično obliko zavarovanja, ki upravičencem iz naslova minulega dela zagotavlja prejemke v primeru nastanka starosti, invalidnosti in smrti. Pravice iz sistema obveznega zavarovanja izhajajo iz zavarovančevega dela oz. iz zavarovančevega plačila za delo, od katerega se plačujejo prispevki. Na podlagi vplačanih prispevkov zavarovanec ob nastanku zavarovalnega primera pridobi pravice iz tega sistema. Pravice so torej v največji meri odvisne od trajanja zavarovalnega obdobja in od višine plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih so bili plačani prispevki.
V sistemu obveznega zavarovanja se ohranjajo dosedanja načela vzajemnosti in solidarnosti ter osebne odgovornosti zavarovancev, odgovornosti delodajalcev in države. Bistvo zavarovanja ostaja načelo vzajemnosti, ki posameznikom na podlagi enakopravnosti med zavarovanci ob enakih pogojih priznava pravice v sorazmerju z vplačanimi prispevki. Načelo solidarnosti pa po drugi strani pomeni, da lahko posamezne skupine zavarovancev pridobijo večji obseg pravic, kot bi jim pripadal glede na vplačane prispevke, ker je namen socialnega zavarovanja v zagotavljanju minimalnega nivoja socialne varnosti, po drugi strani pa zavarovanci z višjimi dohodki, ki so plačevali tudi višje prispevke, ne morejo uveljaviti pravic, ki bi v popolnosti odražale nivo vplačanih prispevkov, temveč pridobijo pravice v limitirani višini. Namen socialnega zavarovanja namreč ni v zagotavljanju nadpovprečno

visokih prejemkov, temveč v zagotavljanju prejemkov, ki zagotavljajo socialno varnost upravičencev.
Delovanje pokojninskega sistema temelji na skupni odgovornosti države, delodajalcev in zavarovancev. Torej za pokojninski sistem ni odgovorna izključno država, temveč so zanj odgovorni tudi delodajalci in zavarovanci sami.
Zakon deli dodatno pokojninsko zavarovanje na poklicno pokojninsko zavarovanje in na dodatno zavarovanje. Poklicno zavarovanje predstavlja zbiranje prispevkov delodajalcev na osebnih računih zavarovancev, za pridobitev pravice do poklicne pokojnine, vanj pa morajo biti vključeni zavarovanci, ki opravljajo dela na določenih delovnih mestih. Zavarovanje je namenjeno delavcem, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela in dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati, da lahko prej končajo s pridobitno dejavnostjo, poklicna pokojnina pa predstavlja njihov dohodek v prehodnem obdobju do izpolnitve pogojev iz splošnega obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.
Dodatno zavarovanje predstavlja obliko zavarovanja, na podlagi katerega člani pridobijo pravico do dodatne pokojnine oziroma predčasne dodatne pokojnine in na podlagi katerega člani, vključeni v zavarovanje, in delodajalci, ki financirajo pokojninski načrt, pridobijo davčne in druge olajšave.

K 3. členu (pravice)
V zakonu se na podlagi obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja za primer starosti, invalidnosti in smrti zagotavljajo naslednje pravice:
- pravice do pokojnine,
- pravice na podlagi invalidnosti,
- pravica do letnega dodatka in
- pravica do dodatka za pomoč in postrežbo.

Pravica do pokojnine je pravica do rednih mesečnih prejemkov, ki uživalcem zagotavljajo materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti ali smrti zavarovanca.
Pravice na podlagi invalidnosti pridobijo zavarovanci, pri katerih je bila ugotovljena invalidnost II. in III. kategorije, na podlagi preostale delovne zmožnosti. Temeljni namen pravic na podlagi invalidnosti je zagotavljanje nadaljnje ali nove zaposlitve zavarovancu, pri katerem je ugotovljena zmanjšana delovna sposobnost.
Zakon opredeljuje tudi letni dodatek in dodatek za pomoč in postrežbo.
S poklicnim zavarovanjem se zagotavljajo pravica do poklicne pokojnine.
Z dodatnim pokojninskim zavarovanjem se zagotavljajo pravica do dodatne pokojnine ter predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente.

K 4. členu (značilnosti pravic)
Določba tega člena vsebuje tri pomembna načela, značilna za sistem obveznega zavarovanja, ki zavarovancem dolgoročno zagotavljajo socialno varnost, in sicer načelo neodtujljivosti, načelo nezastarljivosti in načelo spoštovanja pridobljenih pravic.

Načelo neodtujljivosti

Ker so pravice iz obveznega zavarovanja neodtujljive pravice, niso v pravnem prometu in zavarovanec z njimi ne more prosto razpolagati. Ker so osebne, jih ne more pridobiti nihče, razen zavarovanca. Izjema so pravica do družinske ali vdovske pokojnine oziroma tiste pravice, ki pripadajo po smrti zavarovanca njegovim

družinskim članom. Pravic iz obveznega zavarovanja ni mogoče podedovati. Pravica do družinske oziroma vdovske pokojnine po umrlem upokojencu namreč ne pomeni podedovane pravice, temveč gre za drugo pravico iz zavarovanja pokojnega zavarovanca, ki je bil iz naslova obveznega zavarovanja zavarovan tudi za primer smrti.
Zakon izrecno določa, da se podedujejo zapadli denarni zneski, ki niso bili izplačani do smrti uživalca pokojnine. Ker se pokojnine in dodatki za pomoč in postrežbo odmerjajo v mesečnih zneskih in se izplačujejo za nazaj, obstaja možnost, da upravičencu pripadajoče dajatve pred smrtjo niso bile izplačane, zato zakon določa, da se zapadli denarni prejemki podedujejo in izplačajo dedičem na podlagi ustreznih dokazil.
V skladu s četrtim odstavkom tega člena so tudi pravice iz poklicnega zavarovanja in dodatnega zavarovanja neodtujljive osebne pravice. Vendar pa zakon izrecno določa, da se podeduje pravica do izplačila odkupne vrednosti premoženja, v primeru, da pride do smrti zavarovanca pred uveljavitvijo pravic iz tega zavarovanja. V primeru smrti zavarovanca preide pravica zahtevati izplačilo odkupne vrednosti premoženja, vpisanega na osebnem računu, na upravičenca za primer smrti oziroma dediča v skladu s predpisi o dedovanju, če zavarovanec ni določil upravičenca za primer smrti.

Načelo nezastarljivosti
Drugi odstavek tega člena določa, da pravice iz obveznega zavarovanja, ki jih upravičenec ni uveljavil takoj, ko je zanje izpolnil pogoje, ne zastarajo. Zastarajo lahko le posamezna denarna izplačila, pravica pa ostane.

Načelo spoštovanja pridobljenih pravic
Tretji odstavek tega člena določa, da pravic iz obveznega zavarovanja ni mogoče odvzeti, zmanjšati ali omejiti, če tega zakon izrecno ne dopušča. Pridobljene pravice iz obveznega zavarovanja ostanejo zavarovancu oziroma uživalcu tudi, če zakonodajalec vmes sprejme nove, strožje prepise. Novi predpisi veljajo tako le za primere, ki nastanejo po uveljavitvi novega predpisa. Pravilo ne velja, če so z novo zakonodajo za zavarovanca določene pravice, ki so mu v korist.

K 5. členu (naloge Republike Slovenije)
Člen opredeljuje obveznosti države pri zagotavljanju in razvoju obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Država po eni strani zagotavlja delovanje in razvoj obveznega zavarovanja v skladu z gospodarskimi možnostmi, po drugi strani pa iz državnega proračuna pokriva razliko med prihodki in izdatki Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavoda) in s tem zagotavlja izplačevanje pokojninskih prejemkov.
Država mora določiti stopnje prispevkov in predpisati obveznost njihovega plačevanja. Poleg tega mora država določiti pravila, ki urejajo obveznost prijave v zavarovanje, način odmere, plačila in izterjave prispevkov ter pogoje za priznanje, odmero in uživanje pravic. Država mora urediti tudi sistem matične evidence ter nadzor nad zagotavljanjem individualnih pravic.
Drugi odstavek tega člena zagotavlja upravičencem izplačevanje prejemkov iz obveznega zavarovanja tudi v primeru, če bi izdatki oziroma obveznosti zavoda presegli prihodke iz zbranih prispevkov. V tem primeru se pokojninska blagajna sofinancira iz državnega proračuna oziroma iz drugih virov.

Tretji odstavek tega člena določa obveznost države, da zagotavlja delovanje poklicnega zavarovanja ter dodatnega zavarovanja. Ker gre za izjemno pomembno in finančno občutljivo področje, mora država tudi tu določiti pravila za delovanje in nadzor nad poslovanjem vseh, ki se ukvarjajo s posli dodatnega zavarovanja.

K 6. členu (obveznost zavarovanja)
V okviru splošnih določb je v tem členu določena obveznost zavarovanja za osebe, pri čemer morajo biti izpolnjeni pogoji, ki jih določa ta zakon ali mednarodne pogodbe.
Zavarovalno razmerje za vključitev v obvezno zavarovanje na podlagi zakona nastane z vzpostavitvijo pravnega razmerja. Zavarovalno razmerje torej ni odvisno od volje posameznika, ampak je odvisno od nastanka pravnega razmerja.
Nastanek in prenehanje pravnega razmerja mora delodajalec ali drugi zavezanec za prijavo sporočiti nosilcu obveznega zavarovanja.
Četrti odstavek predpisuje dolžnost sporočanja podatkov, ki so potrebni za odmero oziroma obračun in plačilo prispevkov ter za nadzor nad plačevanjem in izterjavo prispevkov, davčnemu organu. Evidence, vzpostavljene za nadzor nad plačevanjem javnih dajatev, tvorijo enoten sistem. Podatke so dolžni zagotavljati delodajalci in zavarovanci.
Če zakon ne določa drugače, so pravice iz obveznega zavarovanja sorazmerne zavarovančevi plači ali drugim dohodkom in vplačanim prispevkom.

K 7. členu (pomen izrazov)
V tem členu je določen pomen posameznih pojmov, ki se pojavljajo v predlogu zakona in ki jih je bilo potrebno zaradi njihove pomembnosti natančneje opredeliti, da bi se izognili morebitnim nesporazumom in različni interpretaciji zakonskih določb.

K 8. členu (financiranje)
Zagotavljanje sredstev za financiranje pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja temelji na medgeneracijski pogodbi, kar pomeni, da se sredstva za izplačevanje pokojnin zagotavljajo sproti iz prispevkov zavarovancev. Vir financiranja pokojninskega in invalidskega zavarovanja je tudi državni proračun, ki pokriva nastalo razliko med sredstvi iz pobranih prispevkov ter sredstvi za izplačevanje pravic iz pokojninskega sistema.
Dodatne vire financiranja sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja določajo posebni predpisi.
Poklicno zavarovanje, ki zagotavlja zavarovancem pravico do poklicne pokojnine, financirajo izključno delodajalci. Dodatno zavarovanje pa lahko financirajo tako delodajalci kot tudi člani, ki si sami plačujejo zavarovalno premijo.

K 9. členu (nosilec in izvajalec obveznega zavarovanja)
Izvajalec in tudi nosilec obveznega zavarovanja je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki ima status javnega zavoda.

K 10. členu (nosilci poklicnega in dodatnega zavarovanja)
Člen določa, da je nosilec poklicnega pokojninskega zavarovanja z zakonom ustanovljeni posebni sklad obveznega dodatnega zavarovanja, medtem ko so nosilci dodatnega zavarovanja pokojninski skladi, ki se ustanovijo skladno s tem zakonom.

K 11. členu (postopek)

Zavarovanci in drugi upravičenci uveljavljajo pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja pri zavodu. Ker gre pri uveljavljanju pravic iz naslova obveznega zavarovanja za razmerje med organom (javnim zavodom), ki izvaja zakon, in stranko, ki pravico uveljavlja, je zakon v tem členu za uveljavljanje pravic predpisal uporabo zakona, ki ureja splošni upravni postopek, predvidel pa je tudi možnost, da se nekatere posebnosti s samim zakonom uredijo drugače.
V skladu s 23. in 25. členom Ustave Republike Slovenije, ki govorita o pravici do sodnega varstva in o pravici do pravnega sredstva, zakon v drugem odstavku tega člena zagotavlja sodno varstvo pravic iz zavarovanja.

K 12. členu (zagotavljanje podatkov za izvajanje obveznega zavarovanja)
Določba vzpostavlja pravno podlago za pridobivanje osebnih podatkov iz uradnih evidenc, ki so nujni za priznavanje pravic in izplačevanje dajatev po tem zakonu. Po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, je sicer možno pridobiti podatke iz uradnih evidenc za osebo, ki uveljavlja določeno pravico, ne pa tudi za druge, z njo povezane osebe (npr. družinske člane zavarovancev), katerih podatki so za priznanje te pravice potrebni. Poleg tega je za podatke, ki so davčna tajnost, po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, tudi za vložnika zahteve dovoljena pridobitev iz uradnih evidenc le ob pogoju pisne privolitve. Četrti odstavek 23. člena ZDavP-2 namreč omogoča avtomatsko pridobivanje podatkov, ki so davčna tajnost, če je tako določeno s področnim zakonom.

K 13. členu (obvezno zavarovane osebe)
Vključitev v pokojninsko in invalidsko zavarovanje je za osebe, razen v izjemnih primerih, obvezno in ni odvisno od volje posameznika. Ob dejstvu, da pokojninski sistem izhaja iz načela generalizacije kroga zavarovancev, po katerem je v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključen najširši možen krog zavarovancev, se je razširila pokritost z obveznim zavarovanjem na vsakršno opravljanje dela v odvisnem razmerju, na opravljanje dejavnosti ter na vse zavarovance, ki prejemajo nadomestila po predpisih o zavarovanju za primer brezposelnosti in starševstva. Obvezno se torej zavarujejo vse osebe, ki na kakršni koli način ustvarjajo oziroma imajo določene dohodke.
Če oseba istočasno opravlja različna dela v odvisnem razmerju ali opravlja več različnih dejavnosti, od katerih bi lahko bila vsaka zavarovalna podlaga za vključitev v obvezno zavarovanje, se mora oseba zavarovati po tisti zavarovalni podlagi, ki je v zakonu navedena pred drugimi zavarovalnimi podlagami, razen, če po zavarovalni podlagi, ki je v tem zakonu navedena pred drugimi zavarovalnimi podlagami, ni zavarovana za polni delovni čas.
Osebe, ki ne izpolnjujejo enega izmed zgoraj naštetih pogojev in torej niso vključene v obvezno zavarovanje na podlagi zakona, se lahko prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje.

K 14. členu (delavci v delovnem razmerju)
V obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju so zavarovani delavci v delovnem razmerju, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi na območju Republike Slovenije.
V obvezno zavarovanje so vključeni tudi izvoljeni ali imenovani nosilci javne ali druge funkcije v organih zakonodajne, izvršilne ali sodne oblasti v Republiki Sloveniji ali v organih lokalne samouprave, če prejemajo za to funkcijo plačo.

Obvezno se zavarujejo tudi delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v Republiki Sloveniji, ki so poslani na delo v tujino in ki niso obvezno zavarovani po predpisih države, v katero so poslani, če z mednarodno pogodbo ni drugače določeno kot tudi delavci v mednarodnih organizacijah in ustanovah ter diplomatskih in konzularnih predstavništvih na območju Republike Slovenije.
Obvezno zavarovanje zagotavlja tudi tistim slovenskim državljanom, ki so zaposleni v tujini, pa tam niso zavarovani oziroma Republika Slovenija s to državo ali mednarodno organizacijo nima sklenjenega mednarodnega sporazuma in oseba ne more uveljaviti svojih pravic. Zato se tem slovenskim državljanom omogoča, da se zavarujejo, če so bili neposredno pred odhodom v tujino zavarovani na ozemlju Republike Slovenije ali so imeli pred odhodom v tujino stalno prebivališče na ozemlju Republike Slovenije.
Obvezno se zavarujejo osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v tujini in se zanje v skladu s predpisi Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) uporablja zakonodaja Republike Slovenije

K 15. členu (samozaposlene osebe)
Naslednja kategorija zavarovancev so samozaposlene osebe, ki v Republiki Sloveniji samostojno opravljajo pridobitno oziroma drugo dovoljeno dejavnost, kot je vsaka podjetniška, poklicna ter druga neodvisna samostojna dejavnost. Obvezno se mora na podlagi tega člena zavarovati samozaposlena oseba, ki ni prednostno zavarovana na podlagi 14. člena tega zakona ali je na podlagi 14. člena tega zakona zavarovana za krajši delovni čas od polnega, zato se je dolžna za razliko do polnega delovnega časa zavarovati na podlagi 15. člena tega zakona.
Obvezno se morajo zavarovati tudi samozaposlene osebe, ki status samozaposlene osebe pridobijo z vpisom v register na območju države, ki je članica EU, in za katere se skladno s predpisi EU uporablja zakonodaja Republike Slovenije.

K 16. členu (družbeniki)
Obvezno se zavarujejo osebe, ki so družbeniki osebnih in kapitalskih družb, ter zadrug v Republiki Sloveniji, ki so poslovodne osebe, in sicer ne glede na to, ali so v delovnem razmerju (s krajšim delovnim časom) ali so zavarovani na podlagi 15. člena tega zakona.

Kot družbenik, ki je poslovodna oseba, se šteje tudi poslovodna oseba delniške družbe.
Prednostni vrstni red iz drugega odstavka 13. člena tega zakona se po novem ne upošteva le za tiste zavarovance po tem členu, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi z družbo, v kateri so imetniki poslovnega deleža, delnic ali drugih pravic, na podlagi katerih imajo neposredno ali posredno 25 % glasovalnih pravic ali 25 % delež v kapitalu določene pravne osebe.

K 17. členu (kmetje)
Posebna oblika opravljanja dejavnosti, določena skladno s predpisi o kmetijstvu, je kmetijska in gozdarska dejavnost, zato je treba v obvezno zavarovanje vključiti tudi nosilce in člane kmetije.
Pogoj za vključitev v obvezno zavarovanje je, da ima nosilec ali član kmetije zdravstveno sposobnost, s čimer se prepreči, da bi se z obveznim zavarovanjem obremenilo osebe, ki sicer živijo v gospodinjstvu na kmetiji, vendar niso sposobne opravljati kmetijske in gozdarske dejavnosti in je dejansko ne opravljajo. Prav tako

se v obvezno zavarovanje ne vključijo tisti člani kmetije, ki se šolajo, saj se v teh primerih zaradi specifike opravljanja kmetijske dejavnosti ocenjuje, da je status dijaka oziroma študenta v teh primerih prednostni status. Prav tako je eden od pogojev za obvezno vključitev, da član kmetije ni uživalec starostne, predčasne ali invalidske pokojnine.
Član kmetijskega gospodarstva mora, poleg izpolnjevanja navedenih pogojev, za obvezno vključitev v zavarovanje izpolniti tudi premoženjski cenzus. Cenzus za vstop v zavarovanje je izpolnjen, če dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana presega znesek, ki ga določi minister, pristojen za kmetijstvo.
Glede na prednostni vrsti red zavarovanja, se nosilec oziroma član kmetije zavaruje na podlagi navedenega člena le, če ni zavarovan iz naslova delovnega razmerja za polni delovni čas, kot samozaposleni ali družbenik.
Kot dohodek iz kmetijske dejavnosti se šteje dohodek, ugotovljen po predpisih, ki urejajo dohodnin, in sicer kot seštevek dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka druge kmetijske dejavnosti in dohodka dopolnilne dejavnosti na kmetiji.
Po navedenem členu se obvezno vključi v zavarovanje tudi fizična oseba, ki je vpisana v evidenco ribičev – fizičnih oseb in opravlja dejavnost gospodarskega ribolova pod pogoji in na način, določen s predpisi o morskem ribištvu, dohodek, dosežen z gospodarskim ribolovom pa se šteje kot dohodek iz kmetijske dejavnosti.
Obvezno so zavarovani tudi prenosniki kmetijskega gospodarstva, ki so upravičeni do rente iz ukrepa zgodnjega upokojevanja.

K 18. členu (drugo pravno razmerje)
Če se oseba ne zavaruje na podlagi delovnega razmerja za polni delovni čas, kot samozaposleni, družbenik ali kmet, se mora obvezno vključiti v zavarovanje, če v okviru kakšnega drugega pravnega razmerja opravlja delo in ne prejema pokojnine.
Drugi odstavek navedenega člena primeroma našteva dela, ki se štejejo kot drugo pravno razmerje, in sicer je to zlasti delo po podjemni, avtorski ali drugi pogodbi civilnega prava; malo delo; prokura ali poslovodenje po predpisih o gospodarskih družbah; imenovanje v organe kapitalske ali osebne družbe, fundacije, zavode, zadruge, javnega organa, zbornice, zavarovalniškega sklada, vzajemne zavarovalnice, zasebne pokojninske družbe ali lokalne skupnosti ali druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava; imenovanje za stečajnega upravitelja, likvidacijskega upravitelja ali upravitelja prisilne poravnave ter vpis v register sodnih izvedencev ali sodnih cenilcev; kot tudi opravljanjo nepoklicne funkcije župana na podlagi predpisov o lokalni samoupravi.

K 19. členu (podlage v drugih predpisih)
Obvezno vključitev v zavarovanje določajo tudi številni drugi pravni predpisi, kot so predpisi, ki urejajo trg dela (npr. za brezposelne osebe, ki prejemajo denarno nadomestilo za primer brezposelnosti ali imajo priznano pravico do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do izpolnitve minimalnih pogojev za upokojitev), predpisi, ki urejajo starševstvo (npr. za enega od staršev, upravičencev do starševskega dodatka, če izpolnjuje pogoje v skladu s predpisi, ki urejajo starševstvo), predpisi, ki urejajo socialno varstvene prejemke (npr. za družinske pomočnike), predpisi, ki urejajo izvajanje rejniške dejavnosti, opravljanje verske službe in drugi.

K 20. členu (posebni primeri zavarovanja)

Člen določa posebne primere zavarovanja za samozaposlene osebe, ki opravljajo samostojno pridobitno oziroma drugo dovoljeno dejavnost, pa iz tega naslova niso zavarovane. Šteje se namreč, da pri opravljanju vsake dejavnosti lahko nastane invalidnost ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju določene dejavnosti. Po tem členu se lahko zavarujejo tudi kmetje, ki opravljajo samostojno kmetijsko dejavnost, pa niso zavarovani iz tega naslova.
Obvezno se za primer invalidnosti ali smrti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju dela v okviru drugega pravnega razmerja, zavaruje tudi oseba, ki iz tega pravnega razmerja ni zavarovana na podlagi 16. člena tega zakona kot družbenik ali na podlagi 18. člena tega zakona.
Za primer invalidnosti in smrti, ki je posledica poškodbe pri delu, so obvezno zavarovane tudi osebe, ki opravljajo določene aktivnosti, pri katerih bi lahko nastala poškodba. Gre za udeležence pri praktičnih poukih, pri izvajalcih ukrepov aktivne politike zaposlovanja, osebe, ki opravljajo določene naloge v splošno korist oz. korist lokalne skupnosti ter osebe, ki jim je odvzeta prostost, pri delu, poklicnem izobraževanju in pri opravljanju dovoljenih dejavnosti v skladu z zakonom. Slednji se obvezno zavarujejo tudi za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe izven dela, nastale zaradi višje sile.
Obvezno se zavaruje tudi oseba, pri kateri nastane invalidnost ali smrt kot posledica poškodbe pri opravljanju določene organizirane aktivnosti, oseba pa za ta tveganja ni zavarovana na drugi podlagi. Na podlagi tega člena so obvezno zavarovani udeleženci organiziranih aktivnosti, ki so posebnega pomena za državo kot je npr. vojaška služba v rezervni ali vojni sestavi, nadomestna civilna služba, obrambne naloge ter naloge zaščite, reševanja in pomoči, članstvo v gasilskih organizacijah, članstvo v gorskih reševalnih, jamarskih in drugih reševalnih službah, pomoč policiji in opravljanje druge družbene funkcije ali državljanske dolžnosti itd.

K 21. členu (pasivno zavarovanje)
Oseba, ki nima statusa zavarovanca, pa je bila v preteklosti obvezno zavarovana, se šteje, da je zavarovana za invalidnost, ki je posledica bolezni oziroma poškodbe izven dela, tudi po prenehanju obveznega zavarovanja, če ob nastanku invalidnosti izpolnjuje predpisano pokojninsko dobo za pridobitev teh pravic.

K 22. členu (trajanje zavarovanja)
Člen določa začetek in konec trajanja zavarovanja na splošno in za posamezne kategorije zavarovancev. Na splošno velja, da traja zavarovanje od začetka pravnega razmerja, ki je podlaga za obvezno zavarovanje, pa do prenehanja takšnega razmerja.
Za samozaposlene osebe traja zavarovanje od dneva vpisa v poslovni register oziroma od dneva izdaje dovoljenja za opravljanje samostojne dejavnosti oziroma od dneva začetka opravljanja dejavnosti in traja vse do dneva izbrisa iz registra, začetka postopka osebnega stečaja, vrnitve ali odvzema dovoljenja, nastopa pravnomočne prepovedi opravljanja dejavnosti oziroma do prenehanja opravljanja dejavnosti.
Za družbenike traja obveznost zavarovanje od dneva vpisa v register kot poslovodne osebe in traja vse do izbrisa iz registra.
Obvezno zavarovanje nosilca in članov kmetije iz 17. člena tega zakona nastopi z dnem izpolnitve pogojev in preneha z dnem prenehanja pogojev po tem zakonu. Zavarovanje kmetov ni obvezno v primeru, da pridobijo pravico do invalidske pokojnine. V tem členu je hkrati tudi določeno, da za kmete zavarovanje ni obvezno v primeru, ko dopolnijo starost 63 let, v primeru, če njegov dohodek iz osnovne

kmetijske in gozdarske dejavnosti brez drugih dohodkov kmetije ne dosega zneska, ki ga določi minister, pristojen za kmetijstvo.
Trajanje zavarovanja v drugem pravnem razmerju nastopi in preneha z izpolnitvijo pogojev po tem zakonu.
Kmetje lahko ostanejo v zavarovanju, če med zavarovanjem prenehajo izpolnjevati pogoj dohodka iz prvega odstavka 17. člena tega zakona.
Zavarovanca iz 18. člena tega zakona se obvezno zavarovanje vzpostavi v tekočem letu na podlagi podatkov Davčne uprave RS, če v tem letu uveljavi pravico do pokojnine. Za izračun trajanja zavarovalne dobe se v tem primeru upoštevajo plačila iz drugega pravnega razmerja, prejeta do uveljavitve pravice do pokojnine.

K 23. členu (prekinitev obveznega zavarovanja)
V členu so določeni primeri, ko se obvezno zavarovanje prekine. Ti primeri so npr. neplačan dopust, ki je daljši od 30 dni, suspenz pogodbe o zaposlitvi, pripor, prestajanje zaporne kazni ali izrečenega vzgojnega, varnostnega ali varstvenega ukrepa, ki traja več kot 6 mesecev.

K 24. členu (obdobja zunaj dela, ko se obvezno zavarovanje ne prekine)
Obvezno zavarovanje se ne prekine v času, ko oseba ne dela in je iz opravičljivih razlogov začasno zadržana z dela (npr. zaradi bolezni, starševstva, nege otroka, zaradi udeležbe na vojaških vajah ali na obrambnem usposabljanju ali na usposabljanju za delo v rezervni sestavi vojske ali policije, ki traja omejen čas).

K 25. členu (prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje)
Oseba, ki ne izpolnjuje pogojev za vključitev v obvezno zavarovanje, lahko prostovoljno vstopi v obvezno zavarovanje, če ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji in je stara najmanj 15 let.
Za razliko do polnega delovnega časa se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje tudi oseba, ki je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom.
Izjemo od pravila, da oseba ne more imeti hkrati statusa zavarovanca in statusa uživalca pokojnine oz. da je pogoj za pridobitev pokojnine odjava iz obveznega zavarovanja, predstavlja zakonska določba, ki dopušča prejemnikom družinske ali vdovske pokojnine, da se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje.
Možnost prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje imajo tudi prejemniki poklicne pokojnine, ki niso uživalci pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja in sicer vse do upokojitve po splošnih predpisih.
Z namenom preprečitve prostovoljnega vstopanja v obvezno zavarovanje zato, da bi na račun že pridobljene bolezni ali poškodbe pridobili pravice iz invalidskega zavarovanja, lahko zavod osebo pred vključitvijo v zavarovanje pošlje na predhodni zdravstveni pregled, na katerem se ugotovi, ali je zmožna za delo. Stroški pregleda bremenijo zavod.

K. 26. členu (pravice iz obveznega zavarovanja)
Člen določa pravice, ki se zagotavljajo z obveznim zavarovanjem. Te pravice so: pravica do pokojnine (starostne, predčasne, invalidske, (dela) vdovske, družinske, delne), pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti (pravica do poklicne rehabilitacije, pravica do premestitve, pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, pravica do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, pravica do začasnega nadomestila, pravica do nadomestila za invalidnost, pravica do delnega nadomestila) ter pravica do dodatka za pomoč in postrežbo in pravica do letnega dodatka.

K 27. členu (pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine)
Pravica do starostne pokojnine je odvisna od dopolnjene starosti zavarovanca ali zavarovanke in pokojninske dobe, ki sta dva parametra, ki morata biti kumulativno izpolnjena, da se oseba lahko starostno upokoji. Oseba se lahko starostno upokoji, ko dopolni 65 let, kar je definirano kot starost, ko se oseba lahko umakne iz trga dela. Ob dopolnitvi te starosti mora zavarovanec (moški in ženska) dopolniti najmanj 15 let zavarovalne dobe.

V drugem odstavku je določeno prehodno obdobje za zvišanje pogoja starosti iz prvega odstavka tega člena za ženske, ki izpolnjijo 15 let zavarovalne dobe.

V tretjem odstavku je določeno prehodno obdobje, kjer bo dosedanjo upokojitvena starost za ženske iz 61 let in za moške iz 63 let dvignjena na 65 let. V tem prehodnem obdobju bodo zavarovanci (tako moški kot tudi ženske) potrebovala najmanj 20 leti zavarovalne dobe.

Glede na spremenjeno naravo dela in prehod iz industrijske v storitvene panoge narašča število izobražencev ob sočasnem zmanjševanju industrijskih oziroma manualnih delavcev. Ker posamezna dela glede na svojo zahtevnost in naravo niso medsebojno primerljiva, ni primerljiva niti starost, ko oseba postane nezmožna za delo in ko se, ne da bi bila njena pokojnina zmanjšana, umakne iz trga dela. Dejstvo je, da osebe, ki so začele delati zgodaj in so se zaposlile pri npr. 15. letih, do 60 leta starosti, kot se zahteva za predčasno upokojitev, dopolnijo že 45 let pokojninske dobe. Le-tem se zato z določbo četrtega odstavka tega člena dopušča možnost, da pridobijo pravico do starostne pokojnine pri nižji starosti na račun daljše pokojninske dobe. Zavarovanke in zavarovanci se tako lahko upokojijo pri starosti 60 let, če dopolnijo 40 let pokojninske dobe. Tem zavarovancem, ki dopolnijo 40 pokojninske dobe brez dokupa, se dopušča starostno upokojitev, saj slednji pridobijo starostno in ne predčasne pokojnine. V pokojninsko dobo se ne všteva obdobje dokupa, všteva pa se čas prejemanja nadomestil po predspisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zdravstvenem zavarovanju, starševskem varstvu ter predpisih o zavarovanju za čas brezposelnosti. Za slednji pogoj je določeno tudi prehodno obdobje do 31.12.2018.

K 28. členu (znižanje starostne meje zaradi otrok in obveznega služenja vojaškega roka)
Starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine se zavarovancu, ki je dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa dobe, lahko zniža za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki ima državljanstvo Republike Slovenije, za katerega je zavarovanec skrbel v prvem letu otrokove starosti, če mednarodna pogodba ne določa drugače.

Starostna meja se lahko zniža za 8 mesecev na otroka. Starostna meja se znižuje od 60 leta, pri čemer se ne more znižati pod 58. let.

V prehodnem obdobju do leta 2018 se starostna meja zniža zavarovancu, ki je izpolnil pogoje iz drugega odstavka 29. člena tega zakona brez dokupa dobe, pri čemer se starost ne more znižati pod 58 let (moški) oziroma 56 let (ženske).

Starostna meja se moškemu, ki izpolnil pogoj 40 let pokojninske dobe brez dokupa, zniža za čas služenja vojaškega roka, in sicer v dolžini 2/3 dejanskega trajanja.

K 29. členu (pogoji za pridobitev pravice do predčasne pokojnine)
V tem členu so določeni pogoji za priznanje pravice do predčasne pokojnine. Zavarovanec (tako moški kot ženska) se tako lahko predčasno upokoji, če izpolni starost 60 let in 40 let pokojninske dobe. Pokojninska doba se tako izenači za oba spola, torej na 40 let pokojninske dobe.

Ker se upokojitvena starost ne more dvigniti naenkrat, je v drugem odstavku 29. člena predloga zakona določen postopen dvig dosedanje minimalne upokojitvene starosti, in sicer pri moških v obdobju od 2013 do 2018, pri ženskah pa v obdobju od 2013 do 2019. Slednjim se v tem obdobju postopoma dviguje tudi pokojninska doba, ki jo je potrebno dvigniti iz 38 let na 40 let, tako da bo le-ta izenačena za oba spola.

K 30. členu (pokojninska osnova)
Starostno pokojnino se odmeri od osnove, ki jo tvori mesečno povprečje osnov za posamezno leto zavarovanja, od katerih so bili plačani prispevki za obvezno zavarovanje. To pomeni, da se v osnovo šteje vse, od česar se plačujejo prispevki.

Za izračun pokojninske osnove, ki vpliva na višino posameznikove pokojnine, se upoštevajo osnove iz prejšnjega odstavka, zmanjšane za davke in prispevke, iz katerihkoli zaporednih 28 let zavarovanja od 1. januarja 1980 naprej, ki so za zavarovanca najugodnejša. Za določitev pokojninske osnove se iz najugodnejšega zaporedja 28 let zavarovanja izločijo 3 leta, ki so za zavarovanca najmanj ugodna. Za izračun pokojninske osnove se ne upoštevajo osnove, od katerih so bili plačani prispevki za dokup pokojninske dobe.

Podaljšanje iz dosedanjih zaporednih 18-tih najugodnejših let na najugodnejših zaporednih 28 let bo potekalo postopoma na način, da se bo vsako leto podaljševalo obračunsko obdobje za eno leto, z začetkom leta 2013 in vse do leta, ko bo osnova znašala najugodnejših zaporednih 28 let.

Četrti odstavek 30. člena tega zakona določa, da se za leto zavarovanja pri izračunu osnove upošteva leto, v katerem je zavarovanec prejel plačo za najmanj šest mesecev oziroma je za to obdobje plačal prispevke od zavarovalne osnove, zavarovanec pa je dopolnil najmanj šest mesecev zavarovalne dobe. Če je šlo za krajše obdobje ali obvezno zavarovanje sploh ni obstajalo ali podatkov o osnovah ni mogoče pridobiti, se tako leto pri izračunu pokojninske osnove preskoči in se upošteva prvo naslednje koledarsko leto, za katero obstajajo podatki.

Za izračun pokojninske osnove se ne upoštevajo osnove iz koledarskega leta, v katerem zavarovanec uveljavlja pravico do starostne pokojnine, kot tudi ne osnove, od katerih so bili plačani prispevki za dokup pokojninske dobe.
Za izračun pokojninske osnove se ne upoštevajo osnove iz 148. in 151. člena tega zakona.
V sedmem in osmem odstavku so za prehodno obdobje natančneje določeni izračuni pokojninske osnove z izločitvijo najmanj ugodnih let.

K 31. členu (določitev pokojninske osnove zavarovancem, ki nimajo vsaj enega leta zavarovanja)
Zavarovancem, ki po 1. januarju 1970 niso imeli najmanj enega leta zavarovanja in zavarovancem, za katere ni mogoče ugotoviti osnove, se pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove.

K 32. členu (upoštevanje nadomestil)
V tem členu je opredeljen način izračuna pokojninske osnove, v primeru, da oseba prejema, nadomestila plače po drugih pravnih predpisih (npr. po predpisih, ki urejajo delovna razmerja, trg dela, starševstvo ter zdravstveno zavarovanje) ter nadomestila plače, izplačana iz invalidskega zavarovanja, če je bil zavarovanec v času uživanja teh nadomestil obvezno zavarovan. Takšna ureditev ne omogoča več izračuna pokojninske osnove na osnovi preteklih plač in osnov, ki jih je zavarovanec prejemal iz koledarskega leta pred začetkom prejemanja nadomestila.

K 33. členu (preračun plače na polni delovni čas)
Delavec, ki je zaposlen s krajšim delovnim časom od polnega in za ta čas prejema plačo, se mu plača za izračun pokojninske osnove izračuna na način, da se prejeti znesek preračuna na povprečni znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas. Prejeta plača se v upoštevanem letu deli s številom ur, ki jih je delavec prebil na delu, nato se znesek pomnoži z letnim številom ur polnega delovnega časa, dobljeni znesek pa se jemlje kot plača za leto zavarovanja, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove.

K 34. členu (vštevanje plače za dopolnilno delo)
Plača, prejeta za dopolnilno delo pri drugem delodajalcu skladno s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, se za izračun pokojninske osnove upošteva v celoti, pod pogojem, da so bili od nje plačani prispevki.

K 35. členu (valorizacija osnov iz prejšnjih let)
Glede na to, da se pri izračunu pokojninske osnove upoštevajo vse plače oziroma zavarovalne osnove od leta 1980 naprej, se te plače oziroma zavarovalne osnove ne morejo šteti v nominalnih zneskih, temveč se z valorizacijskimi količniki, ki upoštevajo gibanje makroekonomskih kazalnikov, preračunajo na raven povprečnih plač in pokojnin v letu pred letom, v katerem se pravica do pokojnine uveljavi. Valorizacijske količnike vsako leto objavi minister, pristojen za delo, v soglasju z ministrom, pristojnim za finance.
Valorizacijski količniki se vsako leto določijo na novo in izračunajo tako, da se znesek povprečne plače na zaposleno osebo, izplačane za koledarsko leto pred letom, za katerega so določeni količniki, pomnoži s količnikom 0,732, dobljeni znesek pa se deli z zneskom povprečne plače na zaposleno osebo, izplačane za posamezno koledarsko leto.
Povprečno plačo na zaposleno osebo, izplačano za posamezno koledarsko leto od leta 1991 naprej, se izračuna tako, da se povprečno bruto plačo na zaposleno osebo preračuna s povprečno stopnjo davkov in prispevkov, ki jo za vsako leto določi in objavi minister, pristojen za finance.

K 36. členu (najnižja in najvišja pokojninska osnova)
Sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja je sistem socialnega zavarovanja. Socialni korektiv znotraj pokojninskega sistema predstavlja najnižja pokojninska

osnova, ki se določi v višini najnižje pokojninske osnove, veljavne za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona, in ki predstavlja najmanjši znesek, od katerega se posamezniku odmeri starostna pokojnina v primeru, če zavarovančeva starostna pokojnina, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od zavarovančeve pokojninske osnove, skupaj s pripadajočimi uskladitvami, ne dosega zneska starostne pokojnine za enako pokojninsko dobo, odmerjene od najnižje pokojninske osnove.
Najvišja pokojninska osnova se določi v višini štirikratnika najnižje pokojninske osnove, zavarovancu pa se starostna pokojnina odmeri od najvišje pokojninske osnove, če starostna pokojnina s pripadajočimi uskladitvami, odmerjena od njegove pokojninske osnove presega znesek najvišje pokojninske osnove.

K 37. členu (določitev odstotka za odmero starostne pokojnine)
Na odmero starostne pokojnine vpliva starost, dopolnjena pokojninska doba in spol zavarovanca. Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, odvisnem od dolžine pokojninske dobe. Za 15 let zavarovalne dobe, kolikor znaša minimalno zavarovalno obdobje za pridobitev samostojne pokojnine, se starostna pokojnina moškemu odmeri v višini 35 %, ženski pa v višini 39 %. Za vsako nadaljnje leto do dopolnjenih 29 let pokojninske dobe se minimalnemu odstotku prišteje 1,5 %, po dopolnitvi te dobe pa 2 %, in sicer na način kot ga določa tabela v prvem odstavku tega člena.

Dopolnjena pokojninska doba, ki znaša vsaj šest mesecev, do dopolnjenih 25 let pokojninske dobe vrednoti v višini 0,75 %, po dopolnitvi te dobe pa v višini 1 %.

K 38. členu (odmera predčasne pokojnine)
Predčasna pokojnina je pokojninski prejemek, ki se odmeri glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od pokojninske osnove enako kot starostna pokojnina, vendar je znesek predčasne pokojnine zmanjšan za vsak mesec manjkajoče starosti do dopolnitve 65 let starosti za 0,3 %, saj predčasna pokojnina pomeni predčasni odhod iz trga dela in se odmeri s trajnimi odbitki.

V prehodnem obdobju od 2013 do 2015 za zavarovance ter v obdobju 2013 do 2019 za zavarovanke, se višina zmanjšanja pokojnine izračunava namesto od starosti 65 let za zavarovance od starosti, določene v tretjem odstavku 27. člena tega zakona.

Zavarovanec ali zavarovanka, ki se kljub izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine odloči ostati v zavarovanju, lahko uveljavi izplačilo 20 % predčasne ali starostne pokojnine, ki jo lahko prejema do prenehanja zavarovanja oziroma ali do uveljavitve delne pokojnine oziroma najkasneje do dopolnitve 65. leta starosti (oba spola).

Pozneje, ko se oseba odloči uveljaviti predčasno pokojnino, ker še ne izpolnjuje pogojev za starostno pokojnino, ima odmerjeno predčasno pokojnino z zmanjšanimi odbitki. Izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine v času izplačila 20 % predčasne pokojnine ne vpliva na višino tega izplačila.

K 39. členu (najnižja pokojnina)
Zavarovancu, ki pridobi pravico do starostne pokojnine, je zagotovljena najnižja pokojnina v višini 35 % najnižje pokojninske osnove oziroma najmanj sorazmerni del

te pokojnine, če zavarovanec pridobi pravico do starostne pokojnine v sorazmernem delu po mednarodnih pogodbah.

K 40. členu (delna pokojnina)

Oseba v delovnem razmerju, samozaposleni, družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba ter kmet, ki izpolni pogoje za pridobitev predčasne ali starostne pokojnine, pridobi pravico do delne pokojnine, če ostane v obveznem zavarovanju v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega delovnega časa, vendar najmanj 4 ure dnevno.

Delna pokojnina se odmeri od predčasne oziroma starostne pokojnine v odstotku, ki ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, ki se do dopolnitve starosti 65 let poveča za 5 %.

Zaradi spremembe obsega zavarovanja se zavarovancu v času prejemanja delne pokojnine spreminja višina delne pokojnine.

Po prenehanju uživanja delne pokojnine lahko zavarovanec zahteva: bodisi izplačilo usklajenega zneska predčasne oziroma starostne pokojnine, ugotovljene ob odmeri delne pokojnine bodisi odstotno povečanje predčasne oziroma starostne pokojnine, ugotovljene ob odmeri delne pokojnine, glede na dejansko dopolnjeno pokojninsko dobo v času prejemanja delne pokojnine in starost na dan uveljavitve odstotnega povečanja bodisi ponovno odmero predčasne oziroma starostne pokojnine ali odmero starostne pokojnine, ob upoštevanju plač, prejetih v času prejemanja delne pokojnine oz. osnov, od katerih so plačani prispevki, glede na dopolnjeno pokojninsko dobo in starost ob prenehanju uživanja delne pokojnine.

K 41. členu (pogoji za pridobitev pravice do invalidske pokojnine)

Pravica do invalidske pokojnine je sedaj urejena ločeno od drugih pravic iz invalidskega zavarovanja in je tako uvrščena med pravice do pokojnin iz obveznega zavarovanja, ki jih zagotavlja zakon, skladno s prvim odstavkom 4. člena tega zakona.

Pravico do invalidske pokojnine pridobi zavarovanec, ki ni več zmožen opravljati nobenega organiziranega pridobitnega dela, torej delovni invalid I. kategorije.

Prav tako pridobi pravico do invalidske pokojnine zavarovanec z ugotovljeno II. kategorijo invalidnosti, ki bi sicer še lahko opravljal drugo ustrezno delo za polni delovni čas, vendar mu poklicna rehabilitacija ne more biti zagotovljena, ker je starejši od 55 let oziroma 50 let v primeru, da bi lahko opravljal drugo ustrezno delo za krajši delovni čas od polnega.

V določbi o pogojih za pridobitev pravice do invalidske pokojnine, se je starost za invalida II. kategorije invalidnosti dvignila iz 50 na 55 let. Na to starost je vezana pravica do poklicne rehabilitacije. Dvig starosti je v skladu z določitvijo starostnega pogoja za uveljavitev pravice do starostne pokojnine ter v skladu z omogočanjem pravice do poklicne rehabilitacije tudi za starejše ob poudarku na uvedbi krajših oblik poklicne rehabilitacije.

Pravica do invalidske pokojnine je zagotovljena tudi zavarovancu, pri katerem je nastala invalidnost II. in III. kategorije invalidnosti, ki je že dopolnil starost 65 let. To možnost novi zakon ohranja predvsem za delovne invalide s krajšo pokojninsko dobo.

K 42. členu (minimalna pokojninska doba)

Za pridobitev pravice do invalidske pokojnine, če je invalidnost posledica poškodbe pri delu in poklicne bolezni, zavarovancu ni potrebno izpolniti pogoja minimalne pokojninske dobe.

Če pa je invalidnost zavarovanca posledica bolezni ali poškodbe izven dela, mora zavarovanec za pridobitev pravice do invalidske pokojnine izpolnjevati pogoj gostote zavarovanja do nastanka invalidnosti.

K 43. členu (mlajši invalid)
Če je nastala invalidnost I. kategorije pred dopolnjenim 21. letom starosti, pridobi zavarovanec pravico do invalidske pokojnine zgolj na podlagi zavarovanja v času nastanka invalidnosti tako, da ni predpisanih pogojev pokojninske oziroma zavarovalne dobe. Če zavarovanec v času nastanka invalidnosti ni vključen v obvezno zavarovanje, mora izpolnjevati pogoj treh mesecev zavarovalne dobe.
Če gre za zavarovance, pri katerih je nastala invalidnost med 21. in 30. letom starosti, pa morajo le-ti za pridobitev pravice do invalidske pokojnine dopolniti pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj eno četrtino delovnih let.

K 44. členu (štetje delovnih let od višje starostne meje)
Skladno s črtanjem določb o dodani dobi, je kot oblika kompenzacije za izpolnitev minimalnih pogojev za pridobitev pravice do splošne invalidske pokojnine starost, določena v tem členu za primer višje strokovne izobrazbe in za primer visoke strokovne ali univerzitetne izobrazbe, določena starost v višini 26 in 29 let.

K 45. členu (pokojninska osnova za odmero invalidske pokojnine)
Invalidska pokojnina se odmeri od pokojninske osnove, ki se izračuna na enak način, kot je to določeno v 30. členu tega zakona, ki opredeljuje izračun pokojninske osnove za starostno pokojnino, ob uporabi vseh določb o oblikovanju pokojninske osnove, vključno z institutom najnižje in najvišje pokojninske osnove.
Če oseba dopolni krajšo zavarovalno dobo, kot je to določeno v 30. členu tega zakona, se invalidska pokojnina odmeri osnove, od katerih so bili plačani prispevki, v času trajanja zavarovanja.
Zavarovancu, ki, razen v letu, v katerem uveljavlja pravico do invalidske pokojnine, ni bil zavarovan, se invalidska pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove.

K 46. členu (pokojninska osnova za odmero invalidske pokojnine v posebnih primerih)
S tem členom se določa, da se zavarovancem, ki so v svoji osnovni dejavnosti zavarovani od zelo nizkih plač ali zavarovalnih osnov in postanejo delovni invalidi zaradi poškodbe pri delu pri opravljanju samostojne dejavnosti ali kmetijske dejavnosti, po kateri so zavarovani samo za posebne primere zavarovanja, invalidska pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove.

K 47. členu (odmera invalidske pokojnine v primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni)
V primeru invalidnosti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se invalidska pokojnina, enako kot je določal ZPIZ-1, odmeri v enaki višini kot starostna pokojnina za pokojninsko dobo najmanj 40 oziroma 38 let brez zmanjšanja zaradi starosti ob upokojitvi.

K 48. členu (odmera invalidske pokojnine v primeru poškodbe zunaj dela ali bolezni)

Višina invalidske pokojnine v primeru invalidnosti, ki je poškodba izven dela ali bolezni, je odvisna od pokojninske dobe, dopolnjene do dneva nastanka, od prištete dobe in od starosti ob nastanku invalidnosti.
V drugem odstavku je določeno, da se invalidska pokojnina zavarovancu, ki je postal invalid pred dopolnitvijo starosti 65 let, odmeri najmanj v višini 49 % pokojninske osnove.
Dvig starosti v drugem odstavku tega člena je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

K 49. členu (upoštevanje prištete pokojninske dobe)
Invalidska pokojnina za invalidnost, ki je posledica bolezni ali poškodbe izven dela, se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, z upoštevanjem prištete dobe iz 137. in 138. člena tega zakona.
Tako odmerjena pokojnina ne more presegati pokojnine, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, razen v primeru, če zavarovančeva pokojninska doba presega 40 oziroma 38 let.

K 50. členu (kombinirani vzroki invalidnosti)
Ta člen opredeljuje, da je v primeru večih vzrokov za nastanek invalidnosti treba ugotoviti invalidnost za vsak posamezen vzrok za nastanek invalidnosti, kategorijo invalidnosti na podlagi vseh vzrokov ter vpliv posameznih vzrokov na nastanek invalidnosti in na skupno invalidnost.
Vsak od sorazmernih delov za odmero pokojnine se mora izračunati tako, da ustreza odstotku posameznega vzroka pri nastanku skupne invalidnosti.

K 51. členu (odmera pokojnine pri kombiniranih vzrokih invalidnosti)
Invalidska pokojnina se v primeru iz 50. člena tega zakona odmeri ločeno za vsako kategorijo vzrokov za nastanek invalidnosti, to je posebej kot invalidska pokojnina za poškodbo pri delu in poklicno bolezen in posebej kot invalidska pokojnina za poškodbo izven dela in bolezen.
Višino posamezne invalidske pokojnine se izračuna tako, da se odmeri z ustreznim odstotkom od osnove, ki jo predstavlja invalidska pokojnina, za posamezen vzrok za nastanek invalidnosti, pri čemer je odmerni odstotek odvisen od ugotovljenega vzroka invalidnosti.
Seštevek tako ugotovljenih zneskov invalidske pokojnine ne sme presegati zneska pokojnine, odmerjene za 40 oziroma 38 let pokojninske dobe.

K 52. členu (pogoji na strani umrlega zavarovanca oziroma uživalca pravic)
Pravica do vdovske in družinske pokojnine je pravica, ki je izvedena iz zavarovanja umrlega zavarovanca oziroma upokojenca in se zagotavlja iz sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja z namenom zagotovitve socialne varnosti nepreskrbljenih družinskih članov umrlega, torej tistih, ki si sami ne morejo zagotoviti dohodkov oziroma nimajo lastnih sredstev za preživljanje po smrti hranitelja družine.
V primeru smrti zavarovanca ali uživalca pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja imajo družinski člani pravico do pokojnine (vdovske ali družinske), ob pogoju, da je umrli zavarovanec izpolnil pogoje za pridobitev pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine oziroma je bil uživalec predčasne, starostne ali invalidske pokojnine ali uživalec pravic na podlagi invalidnosti.

Pravico do vdovske ali družinske pravice lahko upravičenci pridobijo ne glede na pokojninsko dobo zavarovanca ali uživalca pravic, ki je umrl zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.
V postopku uveljavljanja pravic do vdovske in družinske pokojnine se kot dokazilo, da je zavarovanec ali uživalec pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja umrl, upošteva podatek iz Centralnega registra prebivalcev oziroma pravnomočni sklep sodišča o razglasitvi pogrešanca za mrtvega.

K 53. členu (pogoji za pridobitev pravice do vdovske pokojnine)
Pravico do vdovske pokojnine lahko uveljavi vdova ali vdovec umrlega zavarovanca oziroma uživalca pravic, če izpolnjuje enega izmed naštetih pogojev. Prvi pogoj je starost 58 let, ki jo mora ob smrti zavarovanca dopolniti vdova ali vdovec, da bi pridobil pravico do vdovske pokojnine. Pogoj starosti ni potreben, če je bila vdova ali vdovec do zavarovančeve smrti popolnoma nezmožna za delo oziroma je to postal(a) v enem letu po njegovi smrti. Prav tako pogoj starosti ni potreben, če mu (ji) je po njegovi smrti ostal otrok ali več otrok, ki imajo pravico do družinske pokojnine po umrlem, vdova ali vdovec pa ima do njih dolžnost preživljanja.
V drugem odstavku tega člena je določeno, da vdova ali vdovec obdrži pravico do vdovske pokojnine, če postane med trajanjem pravice do vdovske pokojnine popolnoma nezmožen(a) za delo, in sicer za čas, dokler takšna nezmožnost traja.
Vdova ali vdovec, ki do zavarovančeve smrti, ni dopolnil(a) 58 let starosti, dopolnil(a) pa je 53 let starosti, pridobi t. imen. čakalno pravico do vdovske pokojnine, ki se realizira, ko vdova ali vdovec dopolni 58 let starosti.
Če vdova ali vdovec, ki sta pridobila pravico do vdovske pravice na podlagi popolne nezmožnosti za delo oziroma zaradi dolžnosti preživljanja otrok, med uživanjem pravice do vdovske pokojnine dopolni 58 let starosti, pridobi trajno pravico do vdovske pokojnine. Če ta pravica preneha pred dopolnjenim 58. letom starosti, toda po dopolnjenem 53. letu, pa jo lahko ponovno uveljavi, ko dopolni 58 let starosti.
Peti odstavek tega člena daje podlago, da lahko tudi vdova ali vdovec, ki sta bila ob zavarovančevi smrti zavarovana po predpisih, ki urejajo trg dela oziroma kot družinski pomočnik po predpisih, ki urejajo starševstvo ali predpisih, ki urejajo socialno varstvo, pridobi pravico do vdovske pokojnine, in sicer pod pogojem, da je na dan nastanka zavarovanega primera dopolnil starost, določeno v prejšnjem odstavku tega člena.

K 54. členu (vdovska pokojnina v posebnih primerih)
Glede na zakonsko domnevo po predpisih, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja, da velja za očeta otroka, rojenega 300 dni po prenehanju zakonske zveze, mož otrokove matere, ima pravico do vdovske pokojnine tudi vdova, ki se ji je otrok umrlega zavarovanca oziroma uživalca pravic, rodil najkasneje 300 dni po njegovi smrti.
Prav tako ima pravico do vdovske pokojnine tudi razvezani zakonec, če ima po sodni odločbi ali po sporazumu pravico do preživnine in jo je užival do smrti zavarovanca oziroma uživalca pravic.
Enake pravice kot razvezani zakonec ima tudi oseba, ki je zadnja tri leta pred smrtjo zavarovanca oziroma uživalca pravic, živela z njim v življenjski skupnosti, ki je po predpisih, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo. Pogoj zadnjih treh let skupnega življenja se lahko nadomesti tudi s skupnim življenjem zadnje leto pred njegovo smrtjo, če je z njim kadarkoli imela skupnega otroka.

V drugem odstavku tega člena je določeno, da v primeru, ko ima zakonec iz poznejše zakonske zveze pravico do vdovske pokojnine, pridobi razvezani zakonec pravico do vdovske pokojnine kot souživalec. S tem se zagotavlja vdovska pravica tudi razvezanemu zakoncu iz prejšnjega zakona, če mu je moral umrli plačevati preživnino.

K 55. členu (pogoji za pridobitev pravice do družinske pokojnine)
V prvem odstavku tega člena je določen krog oseb, ki kot otroci in drugi družinski člani lahko pridobijo pravico do družinske pokojnine po umrlem zavarovancu ali uživalcu pravic.

K 56. členu (preživljanje družinskega člana)
V tem členu so določeni pogoji za ugotovitev, da je zavarovanec oziroma uživalec pravic preživljal družino.
Če je zavarovanec imel oziroma še ima z družinskim članom skupno stalno prebivališče in njegovi povprečni mesečni dohodki v zadnjem koledarskem letu pred zavarovanim primerom niso presegli 40 % najnižje pokojninske osnove, se šteje, da je zavarovanec preživljal družinske člane.
Katastrski dohodek in drugi dohodki, ki so po predpisih, ki urejajo dohodnino, osnova za davek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se med dohodke družinskih članov ne štejejo.
Denarna socialna pomoč po predpisih, ki urejajo socialno varstvene prejemke, se med dohodke družinskih članov ne šteje, saj bi lahko v nasprotnem primeru oseba prvotno pridobila čisto socialno pravico, ne pa pravice iz zavarovanja.
Če sta oba starša umrlega še živa, se pri ugotavljanju povprečnega mesečnega dohodka družinskih članov, ki jih je umrli preživljal, dohodki enega od staršev delijo na oba starša. Enako pravilo velja tudi tedaj, kadar imata oba starša dohodek.
Skupno stalno prebivališče ni nujen pogoj za ugotovitev, da je zavarovanec preživljal družinske člane. V primeru, da sta zavarovanec in njegov družinski član imela ločeni stalni prebivališči, se šteje, da ga je zavarovanec kljub temu preživljal, če mu je v koledarskem letu pred nastankom zavarovanega primera redno mesečno dajal sredstva najmanj v višini 40 % najnižje pokojninske osnove v tistem letu.

K 57. členu (otroci)
Do dopolnjenega 15. leta je otrokom zagotovljena pravica do družinske pokojnine brez dodatnih pogojev, po dopolnitvi te starosti pa mora izpolnjevati statusne pogoje glede šolanja, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.
Pravico do družinske pokojnine ima tudi otrok, ki v letu izgube starša ne izpolnjuje pogojev za vpis v višji letnik šolanja. Ta pravica mu pripada do konca naslednjega šolskega leta.
Pravico do družinske pokojnine ima tudi otrok, ki je po dopolnjenem 15. letu starosti prijavljen pri zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje obveznosti po predpisih, ki urejajo zaposlovanje. Ta pravica mu pripada najdlje do 18. leta starosti.
Če otrok postane popolnoma nezmožen za delo do starosti, do katere mu je zagotovljena pravica do družinske pokojnine, obdrži to pravico tudi po tej starosti, dokler traja takšna nezmožnost.
Če postane otrok nezmožen za delo po starosti, do katere je upravičen do prejemanja družinske pokojnine oziroma po končanem šolanju, pridobi pravico do družinske pokojnine, če ga je zavarovanec oziroma uživalec pravic preživljal do svoje smrti.

Uživalec družinske pokojnine (otrok), ki je prekinil šolanje zaradi bolezni, nosečnosti ali poroda, pridobi oziroma obdrži pravico do družinske pokojnine tudi med boleznijo ter prekinitvijo zaradi nosečnosti ali poroda do dopolnjenega 26. leta starosti, če je šolanje nadaljeval pred dopolnjenim 26. letom starosti.

K 58. členu (drugi družinski člani)
Starši lahko dobijo pravico do družinske pokojnine po umrlem zavarovancu pod pogojem, da jih je zavarovanec do svoje smrti preživljal in če so do smrti umrlega dopolnili starost 60 let ali v primeru, ko ne izpolnjujejo starostnega pogoja, če so bili ob smrti zavarovanca popolnoma nezmožni za delo.
Če upravičenec do družinske pokojnine, ki jo je prejemal zaradi popolne nezmožnosti za delo, dopolni 60 let starosti, trajno obdrži pravico do družinske pokojnine.
Bratje in sestre, ki jih je zavarovanec preživljal do svoje smrti, lahko pridobijo pravico do družinske pokojnine, če izpolnjujejo pogoje, kot veljajo za otroke ali starše umrlega zavarovanca.
V prehodnem obdobju od 2013 do 2016 bo znašala starost za pridobitev pravice do družinske pokojnine v posameznem koledarskem letu:

Leto	Starost - let	
	Mati	Oče
2013	56	59
2014	57	
2015	58	
2016	59	

K 59. členu (popolna nezmožnost za delo)
Iz določb tega člena je razvidno, kdaj se šteje, da gre pri osebah za popolno nezmožnost za delo oziroma pridobivanje, ki je pogoj za pridobitev pravice do družinske ali vdovske pokojnine. Pri otrocih je to nezmožnost za samostojno življenje in delo, pri drugih osebah pa I. kategorija invalidnosti.

K 60. členu (osnova za odmero vdovske oziroma družinske pokojnine)
Zakon v tem členu določa osnovo za odmero vdovske ali družinske pokojnine, ki je invalidska pokojnina, ki bi jo imel glede na vzrok smrti zavarovanec, uživalec delne pokojnine in pravic na podlagi invalidnosti iz obveznega zavarovanja oziroma pokojnina, do katere je bil upravičen uživalec pokojnine ob smrti oziroma sorazmerni del pokojnine, odmerjene po mednarodnih pogodbah.
Tudi pri odmeri vdovske ali družinske pokojnine se uporabljajo določbe o najnižji in najvišji pokojninski osnovi.
Pri tem je najnižja osnova za odmero vdovske ali družinske pokojnine pokojnina, odmerjena najmanj v višini 45 % pokojninske osnove.

K 61. členu (odmera in del vdovske pokojnine)
Vdovska pokojnina se odmeri v višini 70 % od osnove iz prejšnjega člena.
Če ima vdova ali vdovec poleg pravice do vdovske pokojnine tudi pravico do lastne predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, lahko uživa pokojnino, ki si jo sam izbere.
Tretji odstavek tega člena priznava vdovi ali vdovcu po pokojniku, v primeru, da se odloči za uživanje lastne (predčasne, starostne ali invalidske) pokojnine, pravico do dela vdovske pokojnine. Del vdovske pokojnine se lahko izplačuje v višini 15 %

zneska pripadajoče vdovske pokojnine po umrlem zavarovancu oziroma uživalcu pravic, vendar največ do zneska
v višini 16 % najnižje pokojninske osnove. To pomeni izjemo od načela pokojninske zakonodaje, ki določa, da oseba ne more sočasno uživati dveh ali več pokojnin, saj se v primeru vdove ali vdovca, ki se namesto vdovske pokojnine odloči za uživanje lastne pokojnine, šteje, da sta bili uresničeni dve pravici iz istega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in se tako del vdovske pokojnine prizna kot dodatek iz naslova zavarovanja za dve pravici.
Skupno izplačilo lastne in dela vdovske pokojnine ne more presegati starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe.
Če uveljavi izplačilo dela vdovske pokojnine le eden od zakoncev iz drugega odstavka 54. člena tega zakona, se souživalcu prizna vdovska pokojnina v višini razlike med vdovsko pokojnino, do katere sta upravičena in izplačilom dela vdovske pokojnine.

K 62. členu (odmera družinske pokojnine)
S to določbo je urejen način odmere družinske pokojnine.
Družinska pokojnina se odmeri od osnove iz 60. člena tega zakona, in sicer v odstotku, katerega višina je odvisna od vrste in števila družinskih članov. Za enega družinskega člana se odmeri v višini 70 %, za dva v višini 80 %, za tri v višini 90 % ter za štiri ali več v višini 100 % osnove.
Družinska pokojnina se odmeri v višini, določeni v prejšnjem odstavku, če imajo pravico do družinske pokojnine samo otroci ali samo drugi družinski člani (pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev, bratje in sestre, starši in posvojitelji). Če pa imajo poleg otrok pravico do družinske pokojnine tudi drugi družinski člani, se odmeri otrokom družinska pokojnina v višini, določeni v prejšnjem odstavku, drugim družinskim članom pa pripada ostanek osnove za odmero družinske pokojnine.
Družinska pokojnina se na zahtevo upravičencev deli na enake dele, in sicer v primeru, če imajo pravico do družinske pokojnine samo otroci ali pa samo drugi družinski člani, pa nekateri od njih živijo ločeno. Če pa imajo pravico do družinske pokojnine tako otroci kot tudi drugi družinski člani in nekateri od njih živijo ločeno, se družinska pokojnina najprej razdeli na del, ki gre otrokom in del, ki pripada drugim družinskim članom, nato pa se vsak del razdeli naprej na enake dele, glede na število upravičencev.
Četrti odstavek tega člena ureja tehniko odmere vdovske in družinske pokojnine, kadar so do pokojnine po umrlem upravičeni tudi drugi družinski člani. Če družinski člani izpolnjujejo pogoje za priznanje vdovske in družinske pokojnine, se vdovska pokojnina odmeri v sorazmernem delu od družinske pokojnine, v višini določeni v prvem odstavku tega člena, pri čemer se vdova ali vdovec obravnavata enako kot otroci.
Otroci, ki izgubijo oba starša, imajo pravico do družinske pokojnine po tistem od njiju, ki je do smrti pridobil ali bi pridobil pravico do višje pokojnine. Tako se otroku odmeri družinska pokojnina v višini 100 % osnove iz 60. člena tega zakona tistega od staršev, ki je ugodnejša. Dvema ali več otrokom pa se v takem primeru odmerita družinski pokojnini po vsakem od umrlih staršev v višini 100 % osnove iz 60. člena tega zakona, ki se delita v enakih sorazmernih delih glede na število otrok. Ne glede na število upravičencev sme znašati torej skupno izplačilo družinske pokojnine največ v višini starostne pokojnine.

K 63. členu (definicija invalidnosti)
V tem členu je opredeljena definicija invalidnosti.
I. kategorija invalidnosti je podana, če zavarovanec ni več zmožen opravljati organiziranega pridobitnega dela, ker je v celoti izgubil svojo delovno zmožnost ter v primeru, če je pri zavarovancu zmanjšana njegova delovna zmožnost za več kot polovico, vendar nima več preostale delovne zmožnosti.
Invalidnost II. kategorije je podana, če je zavarovančeva delovna zmožnost za svoj poklic zmanjšana za polovico ali več.
Zavarovanec pa lahko pridobi III. kategorijo invalidnosti, če je njegova delovna zmožnost za svoj poklic zmanjšana za manj kot 50 %.
Kot svoj poklic se poleg dela na delovnem mestu, štejejo tudi vsa druga dela, ki ustrezajo zavarovančevim telesnim in duševnim zmožnostim, za katera ima ustrezno strokovno izobrazbo, dodatno usposobljenost in delovne izkušnje, ki se zahtevajo za določena dela, skladno z zakoni ali kolektivnimi pogodbami.
S četrtim odstavkom se bo tudi za samozaposlene, družbenike in kmete lahko ocenjevala invalidnost III. kategorije, v primerih, da te osebe določena dela v okviru svoje dejavnosti, na podlagi katerih so zavarovani, še lahko opravljajo, določenih pa ne.
Za te zavarovance velja, da pridobijo kategorijo invalidnost v primeru, če niso več zmožni polni delovni čas opravljati dejavnosti, na podlagi katere so zavarovani.
Brezposelni zavarovanec lahko v postopku ocenjevanja preostale delovne zmožnosti zahteva, da se za delo, katero opravlja, šteje tudi delo, ki ga je opravljal najmanj eno leto v zadnjih dveh letih pred nastankom invalidnosti.

K 64. členu (preostala delovna zmožnost)
Preostala delovna zmožnost se ugotavlja pri invalidih II. in III. kategorije. Na tej podlagi imajo zavarovanci pravico do dela na drugem ustreznem delu, do poklicne rehabilitacije ali do dela s krajšim delovnim časom od polnega, za najmanj štiri ure dnevno, in do ustreznih nadomestil za invalidnost.
Glede na to, da novi zakon pri invalidnosti II. kategorije omogoča tudi poklicno rehabilitacijo za krajši delovni čas od polnega, za najmanj štiri ure dnevno, je to dejstvo upoštevano tudi pri določbi o preostali delovni zmožnosti.

K 65. členu (vzroki za nastanek invalidnosti)
V tem členu so opredeljeni vzroki oziroma tveganja, ki lahko povzročijo nastanek zavarovalnega primera. Sam zavarovalni primer pa je potem podlaga za pridobitev pravice.

K 66. členu (poškodba pri delu)
Da se lahko poškodba zavarovanca šteje kot poškodba, morajo obstajati elementi, ki jih določa prvi odstavek tega člena. Poškodba mora biti tako povzročena z neposrednim in kratkotrajnim učinkom. Obenem zakon določa, da mora biti poškodba povzročena s hitro spremembo položaja telesa, nenadno obremenitvijo ali drugo spremembo stanja organizma. Poškodba se šteje kot poškodba pri delu, če je v neposredni zvezi z opravljanjem dela na delovnem mestu ali v zvezi z opravljanjem dejavnosti, na podlagi katere je zavarovanec vključen v zavarovanje.

K 67. členu (poškodba, nastala v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenega varstva)
V tem členu so navedeni primeri v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenega varstva, v katerih se šteje poškodba, ki jo utrpi zavarovanec, za poškodbo pri delu.

K 68. členu (poklicna bolezen)
V tem členu je opredeljena definicija poklicne bolezni. Gre za bolezen, ki jo povzroča dajši neposredni vpliv delovnega procesa in delovnih pogojev pri opravljanju dela, ki je podlaga za obvezno zavarovanje.
Navedeni člen, ureja pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se lahko neko obolenje zavarovanca šteje kot poklicna bolezen.

K 69. členu (splošni pogoji za pridobitev pravic na podlagi invalidnosti)
Zavarovanec pridobi pravico na podlagi invalidnosti II. in III. kategorije, če ob nastanku invalidnosti še ni dopolnil polne starosti 65 let za pridobitev in odmero starostne pokojnine. Dvig starosti iz prvega odstavka tega člena je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine.
Skladno z ustavno odločbo je določeno, da se za pridobitev pravic iz invalidskega zavarovanja upošteva pretežnost zavarovanja, kar je pravičnejše glede na do sedaj veljavno ureditev, po kateri se pravice iz naslova invalidnosti presojajo glede na status zavarovanca v času nastanka invalidnosti, brez upoštevanja predhodnih obdobij. Vendar zakon ne pozna več zavarovanja za ožji obseg pravic, zato je temu primerno zasnovan tudi drugi odstavek 69. člena tega zakona.
Pretežnostno zavarovanje se primerno uredi v prehodnih določbah, in sicer tako, da se zavarovancem pod pogojem, da so izpolnili pogoj pretežnosti zavarovanja za širši obseg pravic po ZPIZ-1, omogoči priznanje vseh pravic na podlagi ugotovljene II. ali III. kategorije invalidnosti.
Zavarovanci, ki so zavarovani na podlagi drugega pravnega razmerja iz 18. člena tega zakona, kamor spadajo tudi zavarovanci na podlagi opravljanja malega dela, lahko pridobijo samo pravico do invalidske pokojnine, v primeru razvrstitve v II. kategorijo pa pravico do poklicne rehabilitacije.

K 70. členu (namen poklicne rehabilitacije)
Poklicna rehabilitacija je celostni proces, v katerem se zavarovanec strokovno, fizično in psihosocialno usposobi za drug poklic ali delo, tako da se lahko zaposli na drugo delovno mesto ali ponovno vključi v delovno okolje.

K 71. členu (obveznost poklicne rehabilitacije)
Z navedenim členom se poudarja obveznost poklicne rehabilitacije, ki izhaja iz ugotovljene zavarovančeve invalidnosti II. kategorije, s tem pa tudi dolžnost usposabljanja za ustrezno delo na podlagi preostale delovne zmožnosti.

K 72. členu (pogoji za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije)
Pravica do poklicne rehabilitacije še naprej ostaja temeljna pravica iz naslova invalidskega zavarovanja, za katero pa se je v praksi pokazalo, da je potrebna večja prilagodljivost oziroma nudenje različnih oblik poklicne rehabilitacije, s čimer bi ta pravica tudi dejansko zaživela. V določbi prvega odstavka tega člena so tako določeni osnovni pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije. Z drugim odstavkom je dana možnost invalidom II. kategorije za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije tudi za usposabljanje za krajši delovni čas od polnega, najmanj štiri ure dnevno, kar je v skladu s ciljem, da se čim več invalidov ponovno vključi na trg dela, seveda v skladu s preostalo delovno zmožnostjo po zaključeni poklicni rehabilitaciji.

K 73. členu (prilagoditev prostorov in delovnih sredstev ter pospeševanje zaposlovanja)
Kot oblika poklicne rehabilitacije se v predlaganem sistemu ohranja tudi možnost prevzema stroškov s strani zavoda, ko je po končani poklicni rehabilitaciji ali za premestitev delovnega invalida na drugo delovno mesto potrebna prilagoditev prostorov in delovnih sredstev.
V tretjem odstavku se razširja možnost namembnosti dela sredstev iz invalidskega zavarovanja za ohranitev zaposlitve in pospeševanje zaposlovanja delovnih invalidov in ne zgolj za pospeševanje zaposlovanja nezaposlenih delovnih invalidov.
Z namenom ohranitve zaposlitve pri matičnem delodajalcu zavod lahko prevzame stroške programa usposabljanja delovnih invalidov za zaposlitev oziroma premestitev na drugo delovno mesto, če je za zaposlitev, ohranitev delovnega mesta oziroma premestitev delovnih invalidov, katerih izobrazba, usposobljenost in delovne izkušnje ne omogočajo neposredne zaposlitve na ustreznem delovnem mestu, potrebno usposabljanje za pridobitev dodatnih funkcionalnih znanj in delovnih izkušenj na delovnem mestu, v skladu s programom usposabljanja, ki ga pripravi delodajalec.

K 74. členu (poklicna rehabilitacija v posebnih primerih zavarovanja)
Z navedenim členom se v določenih posebnih primerih zagotavlja poklicna rehabilitacija, s katero si delovni invalidi pridobijo strokovno izobrazbo, ki jo daje šola, ki so jo obiskovali pred nastankom invalidnosti, razen če iz osebnih razlogov to ni mogoče.

K 75. členu (načini poklicne rehabilitacije)
V skladu z definicijo poklicne rehabilitacije je njen primarni cilj, da se kot temeljno pravico iz invalidskega zavarovanja zagotovi tudi krajše načine usposabljanja, ki bi zavarovancu nudili socialno varnost in večjo možnost zaposlitve, (odpre se možnosti krajših rehabilitacijskih programov). Izobraževanje ob delu se postavlja na drugo mesto, z namenom spodbujanja aktivnosti zavarovancev tudi v času prejemanja nadomestil. Zakon prav tako omogoča izobraževanje ob delu, ter izobraževanje na ustreznih šolah in drugih izobraževalnih ustanovah.

K 76. členu (privajanje na delo)
Ker spada privajanje na delo v okvir poklicne rehabilitacije, v zakonu ni opredeljena kot posebna pravica iz invalidskega zavarovanja, temveč kot nadaljevanje poklicne rehabilitacije.

K 77. členu (pogodba o poklicni rehabilitaciji)
Ko je zavarovancu, delovnemu invalidu II. kategorije priznana pravica do poklicne rehabilitacije oziroma če invalid III. kategorije uveljavi pravico do izbirne poklicne rehabilitacije, mora biti sklenjena tristranska pogodba o poklicni rehabilitaciji.

K 78. členu (pravica do nastanitve)
Pravica do nastanitve je akcesorna pravica, ki gre delovnemu invalidu, ki je pridobil pravico do poklicne rehabilitacije. Pravica do nastanitve, ki obsega kritje stroškov v zvezi z nastanitvijo, se prizna pod pogoji, ki jih določi zavod.

K 79. členu (dolžnost zagotavljanja poklicne rehabilitacije)

Enako kot po prejšnjih predpisih, je delodajalec dolžan zagotoviti poklicno rehabilitacijo zavarovancu, ki je pri njem v delovnem razmerju ob nastanku invalidnosti. Drugim zavarovancem zagotovi poklicno rehabilitacijo zavod, ki sklene tristransko pogodbo o poklicni rehabilitaciji z zavodom za zaposlovanje in delovnim invalidom.

K 80. členu (nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije)
V tem členu je določena višina nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, ki po prejšnji ureditvi ni motivirala zavarovancev, da bi se odločali za poklicno rehabilitacijo. Višina nadomestila za čas poklicne rehabilitacije se odmeri v višini 130 % invalidske pokojnine, ki bi pripadala zavarovancu na dan nastanka invalidnosti. Enaka višina nadomestila pripada tudi zavarovancu, ki se poklicno rehabilitira za krajši delovni čas od polnega, za najmanj 4 ure dnevno.
Zavarovancu, ki se izobražuje ob delu za drugo delo in ob tem prejema plačo, pripada 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.
V četrtem odstavku tega člena je opredeljeno, da zavarovanec, ki prejema nadomestilo za poklicno rehabilitacijo in v 15 dneh po vročitvi ne podpiše pogodbe oziroma ne izpolnjuje v njej določenih obveznosti ali če v določenem roku iz neopravičenih razlogov ne nastopi ali ne konča poklicne rehabilitacije, izgubi navedeno pravico.

K 81. členu (pravica do premestitve)
Glede na novo ureditev pogojev za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije, ki daje možnost poklicne rehabilitacije tudi za delo s krajšim delovnim časom od polnega, je pravica do premestitve po končani rehabilitaciji vezana le na rehabilitacijo pod splošnimi pogoji.
Delovni invalid tako pridobi pravico do premestitve in s tem povezano nadomestilo po končani poklicni rehabilitaciji. Prav tako pridobi pravico do premestitve zavarovanec s preostalo delovno zmožnostjo, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti ter zavarovanec z ugotovljeno III, kategorijo invalidnosti, če še dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa ni zmožen za delo na delovnem mestu, ki ga opravlja.
Pravico do premestitve mora za zavarovance, ki so v delovnih razmerjih, zagotoviti njihov delodajalec.

K 82. členu (pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno)
V skladu s tem členom lahko pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega pridobijo delovni invalidi III. kategorije invalidnosti, pri katerih je podana zmanjšana delovna zmožnost, in sicer tako, da v okviru preostale delovne zmožnosti lahko opravljajo določeno delo vsaj štiri ure dnevno.
Prav tako ima pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega tudi delovni invalidi II. kategorije, po končani poklicni rehabilitaciji, ki se usposablja za krajši delovni čas od polnega.
Za zavarovanca, ki ima sklenjeno delovno razmerje v Republiki Sloveniji, mora to pravico zagotavljati delodajalec.

K 83. členu (izbira pravice do poklicne rehabilitacije)
S tem členom je vsem zavarovancem, ki imajo pravico do premestitve oziroma pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno,

zagotovljena izbirna pravica, na podlagi katere se lahko odločijo, da se namesto teh pravic vključijo v poklicno rehabilitacijo. Zavarovanec pa mora takšno zahtevo podati najkasneje na dan obravnave na senatu invalidske komisije I. stopnje.

Začasno nadomestilo se spremenja glede na trajnost prejemanja tega nadomestila. Začasno nadomestilo tako prejemajo zavarovanci, ki imajo po zaključku poklicne rehabilitacije priznano pravico do premestitve ali pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega.
Začasno nadomestilo, ki ga zavarovanec po končani poklicni rehabilitaciji prejema v višini 20 %, dokler dela na ustreznem delu, je urejeno med nadomestila za invalidnost. Začasno nadomestilo, ki ga prejemajo posamezne kategorije zavarovancev iz druge alineje prejšnjega odstavka po končani poklicni rehabilitaciji se omejijo na dve leti prejemanja.

K 85. členu (pravica do nadomestila za invalidnost in odmera nadomestila)
Pravica do nadomestila za invalidnost je pravica do denarnega nadomestila, ki je povezana s kategorijo invalidnosti in določenim delovnopravnim statusom zavarovanca oziroma delovnega invalida.
Odmera nadomestil za invalidnost se odmeri na naslednji način:

Zaposlitveni status ob nastanku invalidnosti	**II. kategorija inv. in starejši od 55 let**	**III. kategorija invalidnosti s pravico do premestitve**
Ni zavarovan	60% invalidske pokojnine	40% invalidske pokojnine
Izgubi zaposlitev brez svoje volje ali krivde	80% invalidske pokojnine	60% invalidske pokojnine
Prekine delovno razmerje po svoji volji po 58 letu	40% invalidske pokojnine	25% invalidske pokojnine
Prekine delovno razmerje po svoji volji pred 58 letom	20% invalidske pokojnine	25% invalidske pokojnine
Se zaposli na ustreznem delovnem mestu	20% invalidske pokojnine	35% invalidske pokojnine

K 86. členu (pravica do delnega nadomestila in odmera delnega nadomestila)
Delno nadomestilo se zavarovancu odmeri v odstotku, ki ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, od invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti.
Delno nadomestilo se odmeri v odstotku, ki ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, od invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti, in sicer v višini:

- 50 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 4 ure dnevno;
- 37,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 5 ur dnevno;
- 25 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 6 ur dnevno;
- 12,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 7 ur dnevno.

Delno nadomestilo se osebi, ki ni vključena v obvezno zavarovanje, odmeri najmanj v višini najnižje pokojnine, to je v višini 35 % najnižje pokojninske osnove.
Tako odmerjeno delno nadomestilo se poveča:

- za 30 %, če zavarovanec ni več zmožen za delo na delovnem mestu, na katero je razporejen in je zato premeščen na drugo delovno mesto;
- za 40 %, če zavarovanec izgubi delo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde.

Povečano delno nadomestilo lahko znaša največ 80 % invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti.
Delno nadomestilo, odmerjeno od invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti v odstotku, ki ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, se zmanjša za 30 %, če zavarovanec po lastni volji ali krivdi prekine delovno razmerje.
Zavarovancem iz 15., 16., 17.,19. in 21. člena tega zakona se delno nadomestilo odmeri v višini, določeni v drugem odstavku tega člena

K 87. členu (odmera nadomestil iz invalidskega zavarovanja)
S tem členom se delovnim invalidom zagotavlja minimalna socialna zaščita. Najnižja osnova za odmero nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila, delnega nadomestila in nadomestila za invalidnost znaša najmanj toliko, kot znaša osnova v višini 80 % najnižje pokojninske osnove.
Za zavarovance, ki niso vključeni v obvezno zavarovanje, se njihova nadomestila iz invalidskega zavarovanja odmerijo najmanj v višini najnižje pokojnine iz tega zakona.
Tretji odstavek omejuje odmero višine nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, in sicer v višini 80 % najvišje pokojninske osnove.

K 88. členu (brezposelni delovni invalidi)
Zavarovanec, ki ob nastanku invalidnosti ni obvezno zavarovan in je izgubil delo ali po lastni krivdi prekinil delovno razmerje, se mora prijaviti na zavodu za zaposlovanje. S tem izpolni dodatni pogoj za pridobitev pravice do delnega nadomestila in drugih ustreznih denarnih nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

K 89. členu (zagotavljanje nadomestil)
Delno nadomestilo in nadomestila iz invalidskega zavarovanja, razen začasnega nadomestila odmeri, izplačuje in usklajuje zavod. Začasno nadomestilo od zaključka poklicne rehabilitacije do začetka dela na novem delovnem mestu odmeri in usklajuje zavod, izplačevati pa ga mora delodajalec v svoje breme.

K 90. členu (usklajevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja)
Delno nadomestilo in vsa nadomestila iz invalidskega zavarovanja se usklajujejo enako kot pokojnine.

K 91. členu (izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja)
Delno nadomestilo in vsa nadomestila iz invalidskega zavarovanja se odmerjajo v mesečnih zneskih in izplačujejo za nazaj.
Delna nadomestila in nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se vštevajo v pokojninsko osnovo, se obrutijo s povprečno stopnjo davkov in prispevkov, ki jih določi minister, pristojen za finance.
Vsa ostala nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se ne vštevajo v pokojninsko osnovo, zavod pred izplačilom obračuna na način, kot velja za pokojnine.

Nadomestilo za čas od končane poklicne rehabilitacije do začetka dela na novem delovnem mestu (t.i. začasno nadomestilo) obračuna delodajalec, in sicer v rokih in na način kot to velja za plačo.

K 92. členu (sprememba delovno pravnega statusa delovnega invalida)
Vsakršna sprememba delovno pravnega statusa vpliva na odmero denarnih nadomestil iz invalidskega zavarovanja, zato zavod nadomestila iz invalidskega zavarovanja ponovno odmeri.

K 93. členu (poslabšanje zdravstvenega stanja in nova invalidnost)
V prvem odstavku tega člena je urejen primer nove invalidnosti na podlagi poškodbe izven dela ali bolezni, v primeru ko je oseba za pridobitev pravic iz invalidnosti ob prvotnem nastanku invalidnosti morala izpolnjevati pogoje pokojninske oziroma zavarovalne dobe. V tem primeru zavarovanec, ki se mu je invalidnost poslabšala ali je nastala nova invalidnost, pridobi pravice v primeru, če izpolnjuje vse pogoje (starosti, zavarovalne oziroma pokojninske dobe) za pridobitev nove pravice.
V drugem odstavku tega člena je določeno, da se brezposelnim zavarovancem tista obdobja, ko čakajo na zaposlitev ali na poklicno rehabilitacijo in niso v delovnem razmerju, ne štejejo v delovna leta. S to določbo so brezposelni zavarovanci varovani, da lahko ob nastanku nove invalidnosti še vedno izpolnjujejo pogoje pokojninske oziroma zavarovalne dobe za pridobitev pravic iz invalidskega zavarovanja.
V tretjem odstavku tega člena je določeno, da v primeru, ko je bila prva invalidnost pri zavarovancu posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, ne glede na to, da je sprememba v invalidnosti ali nova invalidnosti posledica poškodbe izven dela ali bolezni, izpolnjevanje pokojninske dobe ni relevantno.
V četrtem odstavku tega člena so določeni strožji pogoji za pridobitev nove pravice, če nastane pri zavarovancu, ki mu je prenehalo delovno razmerje na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi, poslabšanje ali nov primer invalidnosti. V tem primeru mora zavarovanec na dan poslabšanja invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti izpolnjevati starostne in pogoje pokojninske oziroma zavarovalne dobe, in sicer ne glede na vzrok nastanka prve invalidnosti.

K 94. členu (kontrolni pregledi)
Kontrolni pregledi so obvezni za zavarovance, ki so pridobili pravice na podlagi invalidnosti, ki je nastala pred dopolnjenim 45. letom starosti. Kontrolni pregledi se opravijo vsakih 5 let.

Zavod pa lahko določi kontrolni pregled tudi tistim zavarovancem, ki so pridobili pravice na podlagi invalidnosti po dopolnjenem 45. letu starosti. Prav tako lahko zavod v postopku ugotavljanja invalidnosti ugotovi, da kontrolni pregled ni potreben.
V četrtem odstavku tega člena je določeno, da bo zavod imel vedno aktivno legitimacijo za določitev kontrolnega pregleda za uživalce pravic iz invalidskega zavarovanja, kjer se ocenjuje njihova delovna zmožnost. Prav tako bo zavod imel možnost, da prejemnike dodatka za pomoč in postrežbo pozove na kontrolni pregled, kjer se ponovno ocenjujejo potreba po stalni pomoči in postrežbi drugega.

K 95. členu (določitev letnega dodatka)

Letni dodatek se zavarovancem izplačuje v dveh različnih višinah. Višji znesek prejmejo uživalci pokojnin, katerih pokojnina je v mesecu izplačila letnega dodatka enaka ali nižja od zneska 76 % najnižje pokojninske osnove.Tisti zavarovanci, katerih pokojnina presega omenjeni znesek, prejmejo nižji znesek letnega dodatka. Do nižjega zneska letnega dodatka so upravičeni tudi vsi uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po ZPIZ in ZPIZ-1 ter uživalci delnih pokojnin in pokojnin iz 116. člena tega zakona.
Narava letnega dodatka ima enak značaj kot regres v delovnopravni zakonodaji, zato se uživalcem denarnih prejemkov iz invalidskega zavarovanja, ki prejemajo plačo za polni delovni čas, letni dodatek ne izplača.

K 96. členu (določitev sorazmernega dela letnega dodatka)
V tem členu je določeno osnovno pravilo sorazmernega izplačevanja letnega dodatka v primerih, ko se osnovni prejemek zavarovanca izplačuje v sorazmernem delu.
Uživalcem pokojnin, katerim se pokojnina izplačuje po mednarodnih pogodbah v sorazmernem delu, bo znesek letnega dodatka izplačan v sorazmernem delu glede na število mesecev slovenske delovne dobe v odvisnosti od skupne delovne dobe.
Uživalcem družinskih oziroma vdovskih pokojnin, katerim se družinska oziroma vdovska pokojnina izplačuje ločeno, bo znesek letnega dodatka izplačan v sorazmernem delu; torej v višini pripadajočega dela glede na vsoto vseh posameznih delov pokojnin.
Uživalcem delnih pokojnin in uživalcem pokojnin iz 116. člena tega zakona se bo letni dodatek izplačal prav tako v sorazmernem delu.

K 97. členu (izplačilo letnega dodatka v letu uveljavitve ali prenehanja prejemkov)
Navedeni člen opredeljuje tehniko izplačila letnega dodatka v primeru, ko zavarovanci na novo pridobijo pravice iz obveznega zavarovanja oziroma jim pravice tekom leta prenehajo.
Letni dodatek se bo tako izplačal v sorazmernem delu (po dvanajstinah), izračunanem glede na čas trajanja pravice do pokojnine oziroma invalidskega nadomestila v tem letu, pod pogojem, da v tem letu niso prejeli regresa za letni dopust ali so ga prejeli le v sorazmernem delu.

K 98. členu (rok za izplačilo)
Letni dodatek se praviloma izplačuje z izplačilom pokojnin za mesec maj tekočega leta, le izjemoma pa je možno izplačilo v dveh obrokih ali kasneje. S to izjemo mora soglašati minister, pristojen za finance.
V drugem odstavku tega člena je določeno, da se zavarovancem, ki pridobijo pravico pokojnine ali nadomestila iz invalidskega zavarovanja po 1. maju tekočega leta , letni dodatek izplača skupaj s prvim izplačilom pokojnine ali nadomestila.

K 99. členu (upravičenci)
V tem členu je opredeljen krog upravičencev do dodatka za pomoč in postrežbo, ki je denarni prejemek, ki ga upravičenec pridobi v primeru, ko ne more opravljati vseh ali večina osnovnih življenjskih potreb, za kar potrebuje stalno pomoč in postrežbo drugega.

K 100. členu (upravičenci-aktivni zavarovanci)

Aktivni zavarovanci imajo izjemoma pravico do dodatka za pomoč in postrežbo v primeru, in sicer, če so:

- slepi ali slabovidni zavarovanci, ki so sklenili delovno razmerje ali pričeli opravljati samostojno poklicno dejavnost;
- zavarovanci, ki oslepijo ali postanejo slabovidni v času trajanja delovnega razmerja ali opravljanja samostojne poklicne dejavnosti;
- osebe, ki so kot uživalci pokojnine oslepele;
- slepe osebe, ki so zdravstveno zavarovane po drugem zavarovancu zavoda oziroma po upokojencu;
- nepokretni zavarovanci, pri katerih je zmožnost premikanja zmanjšana najmanj za 70 %, ki so zaposleni primerno svojim delovnim zmožnostim, vendar najmanj s polovico polnega delovnega časa.

K 101. členu (opravljanje osnovnih življenjskih potreb)

Upravičencu je nujna pomoč in postrežba druge osebe tedaj, kadar zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju ter kljub osebnim prizadevanjem in pomoči ortopedskih pripomočkov ni zmožen zadovoljevati vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb.

Nezmožnost za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb je podana, če uživalec pokojnine ne more zadovoljevati večine potreb ali kadar potrebuje kot težji psihiatrični bolnik v domači negi stalno nadzorstvo.

K 102. členu (ugotavljanje in določanje pogojev)

Izvedenska mnenja o potrebi po pomoči in postrežbi drugega in s tem tudi o zmanjšanju zmožnosti premikanja za najmanj 70 % dajejo izvedenski organi zavoda.

V drugem in tretjem odstavku tega člena so na zakonsko opredeljeni kriteriji in merila, kdaj se šteje, da je zmožnost premikanja zavarovanca znižana najmanj za 70 %, ali kdaj je zavarovancu potrebno stalno nadzorstvu.

K 103. členu (odmera dodatka za pomoč in postrežbo)

Dodatek za pomoč in postrežbo se odmeri v višini 76% najnižje pokojninske osnove, veljavne za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona, za najtežje prizadete kategorije upravičencev,

Če je pri zavarovancu podana potreba po tuji negi in pomoči za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb ter za slepe in nepokretne osebe, se odmeri dodatek v višini 53 % najnižje pokojninske osnove..

Polovico zneska dodatka za pomoč in postrežbo pripada zavarovancem, če je tuja nega in pomoč namenjena opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb oziroma slabovidnim osebam.

Prejemnik sorazmernega dela pokojnine po mednarodnih pogodbah o socialni varnosti je upravičenec do dodatka za pomoč in postrežbo, dodatek pa se mu izplača v sorazmernem delu.

K 104. členu (izbira)

V tem členu je določeno pravilo, da če ima upravičenec do dodatka za pomoč in postrežbo po tem zakonu, pravico do tega dodatka pa pridobi tudi podrugih predpisih, lahko uživa samo eno pravico, in sicer tisto, ki si jo sam izbere.

K 105. členu (namen, podlaga, rok in osnova za izvedbo uskladitve pokojnin)

Sistem usklajevanja pokojnin je namenjen ohranjanju oziroma vzdrževanju realne vrednosti pokojnin in s tem nivoju pridobljene socialne varnosti. V času uživanja pokojnine naj bi se višina in odmera pokojnine realno ohranjala.
Glede uskladitve je določeno, da se uskladitev izvede enkrat letno na podlagi podatkov o rasti povprečne mesečne bruto plače in povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji. Ta sistem uskladitve pokojnin je poznan v večini evropskih in tudi drugih držav. Uskladitev se opravi od osnove, to je od pokojnine, ki je uživalcu pripadala za mesec pred mesecem, v katerem se ta uskladitev izvede ali od pokojnine ob odmeri, če je le-ta opravljena v mesecu izvedbe uskladitve ali pozneje v posameznem koledarskem letu.

K 106. členu (način izvedbe in določitev višine uskladitve pokojnin)
Letna uskladitev pokojnin se opravi ob izplačilu pokojnin za mesec februar tekočega leta, saj januarja še niso znani podatki o povprečnih plačah. Pokojnine se uskladijo za 60 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar – december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem in za 40 % povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar – december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem.
V drugem odstavku tega zakona je določeno, da uskladitev pokojnin, kot je določena v prejšnjem odstavku, ne more biti nižja od ugotovljene rasti cen življenjskih stroškov. Gre za tako imenovano varovalko, ki zagotavlja, da pokojnine v nobenem primeru ne morejo realno padati.
Pristojni organ odločanja o višini uskladitve pokojnin je Svet zavoda.

K 107. členu (uskladitev drugih prejemkov in osnov)
Pravice na podlagi invalidnosti, druge pravice in osnove, določene s tem zakonom ter zgornja meja za izplačilo dela vdovske pokojnine se usklajujejo na enak način, kot to predvideva uskladitev pokojnin. Za tako imenovane pravice, ki so sicer še ostale v zakonu, nimajo pa neposredne navezave na osnovne parametre, zaradi katerih je vzpostavljeno zavarovanje in torej ne predstavlajo neposrednih rizikov zavarovanja, pa je nujno, da se določi drugačen način uskladitve, ki je enak usklajevanju podobnih pravic. Ker ima država za usklajevanje socialnih pravic določeno enotno usklajevanje, sta pravici do letnega dodatka in do dodatka za pomoč in postrežbo vezani na enotno usklajevanje.

K 108. členu (pridobitev pravic)
Zavarovanec ali njegov družinski član pridobi pravico iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ko pri njem nastopu zavarovalni primer in če takrat izpolnjuje posebne pogoje, ki so z zakonom predpisani za pridobitev te pravice.
Kot dodaten pogoj za pridobitev pravice do pokojnine je določeno prenehanje obveznega zavarovanja, razen za uživalce družinske oziroma vdovske pokojnine ter prejemniki poklicne pokojnine, ki se skladno s tretjim odstavkom 25. člena tega zakona lahko prostovoljno vključijo v zavarovanje kljub statusu upokojenca.
Zavarovanec z dnem nastanka invalidnosti oziroma z dnem nastanka potrebe po stalni pomoči in postrežbi pridobi pravice iz invalidskega zavarovanja in potrebe po stalni pomoči in postrežbi.

K 109. členu (izbira med pokojninami iz obveznega zavarovanja)
S tem členu je opredeljeno, da zavarovanec, ki je pridobil pravico do dveh ali več pokojnin iz obveznega zavarovanja, lahko vse te pokojnine (predčasna, invalidska,

starostna, vdovska) tudi uveljavi, ne more pa sočasno uživati vseh, za katere izpolnjuje pogoje, temveč le tisto pokojnino, za katero se sam odloči.
Zgoraj navedeno pravilo o izbirni pravici se uporablja tudi za pridobitev pravice do izplačila pokojnine, pridobljene v dveh ali večih državah na podlagi enakih obdobij pokojninske dobe.
V tretjem odstavku tega člena je določena izjema od pravila o izbirni pravici, ki velja za pridobitev pravice do invalidske pokojnine. Zavarovanec, ki ob nastanku invalidnosti izpolnjuje pogoje tako za invalidsko pokojnino kot tudi pogoje za starostno pokojnino, lahko samo do pravnomočnosti odločbe o ugotovljeni invalidnosti, uveljavlja po svoji lastni izbiri pravico do invalidske pokojnine ali pravico do starostne pokojnine. Po pravnomočnosti odločbe pa takšne izbirne pravice nima več, in sicer predvsem iz same narave invalidske pokojnine.

K 110. členu (samopoškodba)
Zavarovanec ne more pridobiti pravice na podlagi invalidnosti, če si je invalidnost povzročil samo z namenom, da bi pridobil te pravice. Delovni invalid izgubi že pridobljeno pravico, če se je kasneje ugotovilo, da jo je pridobil zaradi omenjenih okoliščin.

K 111. členu (začetek izplačevanja pokojnin in trajanje)
V tem členu je določeno, da je izplačilo pokojnine pogojeno s prenehanjem zavarovanja. Pridobitev pravice iz obveznega zavarovanja oziroma izpolnitev pogojev, še ne pomeni dejanskega uživanja te pravice. Z dnem prenehanja zavarovanja dospe tudi zavarovančev zahtevek za pridobitev pravice do pokojnine.
Če oseba ob uveljavitvi pravice ni zavarovana, se pokojnina izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.
V tretjem odstavku tega člena je določena izjema za izplačevanje vdovi, vdovcu ali drugemu družinskemu članu, ki je uveljavil pravico do vdovske oziroma družinske pokojnine. V tem primeru se pokojnina izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po prenehanju izplačevanja starostne ali invalidske pokojnine umrlemu oziroma od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve.

K 112. členu (izplačilo v primeru spremembe števila sožívalcev družinske pokojnine)
Sprememba števila upravičencev tako do družinske pokojnine kot tudi do vdovske pokojnine vedno vpliva na ponovno odmero družinske pokojnine.
Upravičencem na novo odmerjena pokojnina pripada od dneva, od katerega nekomu od njih preneha pravica od pokojnine.

K 113. členu (razlogi za prenehanje pravice do vdovske ali družinske pokojnine)
S sklenitvijo nove zakonske zveze pred dopolnitvijo minimalne starosti za pridobitev pravice do predčasne pokojnine, vdova ali vdovec izgubi pravico do vdovske pokojnine, razen v primeru pridobitve te pravice na podlagi popoln nezmožnosti za delo.
Sklenitev nove zakonske zveze iz prejšnjega odstavka je izenačena tudi zunajzakonska skupnost.
Na izgubo pravice otroka do družinske pokojnine vpliva sklenitev zakonske zveze, pri čemer pa ni pomembno, kdaj je bila ta zakonska zveza sklenjena. Izjema od tega splošnega načela velja za otroka oziroma upravičenca do družinske pokojnine, ki se

šolala, sklene zakonsko zvezo z osebo, ki se šola, ob pogoju, da noben od njiju ni vključen v obvezno zavarovanje. Sklenitev zakonske zveze tudi ni razlog za prenehanje pravice do družinske pokojnine, če je otrok pridobil pravico zaradi popolne nezmožnosti za delo.

K 114. členu (ponovna pridobitev pravice do vdovske pokojnine)
Vdovi oziroma vdovcu oživi pravica do vdovske pokojnine, ki jo izgubil zaradi sklenitve nove zakonske zveze, in sicer ob pogoju, da je nova zakonska zveza prenehala in po zakoncu iz nove zakonske zveze ni pridobil pravice do vdovske pokojnine. Prav tako pridobi vdova oziroma vdovec ponovno pravico do vdovske pokojnine, če ob prenehanju zakonske zveze izpolnjuje pogoje starosti oziroma, če takrat še skrbi za zavarovančevega otroka.

K 115. členu (omejitev pridobitve vdovske ali družinske pokojnine)
Družinski član, ki sicer izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do vdovske ali družinske pokojnine, te pravice ne more pridobiti, če je bil obsojen za naklepno kaznivo dejanje uboja zavarovanca. Naklep se ugotavlja na podlagi pravnomočne sodbe.

K 116. členu (ponovni vstop v zavarovanje)
Če začne uživalec (starostne, predčasne, vdovske, družinske, delne) pokojnine ponovno delati oziroma opravljati dejavnost, in sicer v obsegu, ki ustreza polnemu delovnemu času, in ki je posledica vključitve v obvezno zavarovanje, ni več upravičen do izplačila pokojnine, dokler ima status zavarovanca iz 14., 15., 16. in 17. člena tega zakona.
Lastnost zavarovanca pridobi iz 17. člena tega zakona le zavarovanec, ki na dan pridobitve lastnosti zavarovanca, ni starejši od 63 let in če tudi njegov dohodek iz ponovnega zavarovanja iz naslova osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti presega cenzus iz prvega odstavka 17. člena tega zakona, pod pogojem, da kmetija nima drugih dohodkov iz kmetijske dejavnosti.
Sočasen status uživalca pokojnine in zavarovanca je tako dovoljen v primeru, če zavarovanec dela oziroma opravlja dejavnost, v sorazmernem delu polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa, in sicer najmanj štiri ure dnevno ali 20 ur tedensko zavarovanci iz 14. člena tega zakona ter zavarovanci iz 15. do 17. člena tega zakona najmanj s polovico polnega zavarovalnega časa. V tem primeru se zavarovancu izplačuje sorazmerni del pokojnine, določen v višini iz drugega odstavka 116. člena tega zakona.
Ves čas opravljanja dela lahko zavarovanec po lastni volji izbira in spreminja obseg opravljanja dela oziroma dejavnosti in s tem zahteva spremembo obsega sorazmernega dela
Uživalec invalidske pokojnine izgubi pravico do pokojnine, če začne ponovno delati ali opravljati dejavnost v obsegu, ki ima za posledice obvezno vključitev v zavarovanje.
Uživalcu pokojnine iz tega člena, ki v tujini začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost in je na tej podlagi v tujini vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, se pokojnina preneha izplačevati z dnem začetka opravljanja dela oziroma dejavnosti.

K 117. členu (ponovna odmera pokojnine)

Če se zavarovanec po izpolnitvi pogojev za upokojitev reaktivira oziroma ponovno vstopi v zavarovanje, lahko zahteva ponovno odmero pokojnine. Pri ponovni odmeri se mu upoštevata tako nova pokojninska doba kot tudi nova osnova.
Zavarovanec pa lahko namesto ponovne odmere zahteva odstotno povečanje pokojnine na podlagi novega obdobja zavarovalne dobe, dosežene v času ponovne vključitve v zavarovanje.
Pri ponovni odmeri ali odstotnem povečanju pokojnine se opravi enako, kot se opravi odmera pokojnine, s to razliko, da se namesto dejanske starosti ob upokojitvi upošteva za toliko časa nižjo starost, za kolikor je tak zavarovanec prejemal pokojnino.
Zavarovancu pripada na novo odmerjena pokojnina od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.

K 118. členu (odstotno povečanje pokojnine)
Pokojninska doba, ki se naknadno prizna uživalcu pokojnine, lahko vpliva le na odstotno povečanje že uveljavljene pokojnine. Odstotno povečanje pokojnine pripada zavarovancu od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve. Prvi in drugi odstavek tega člena se smiselno uporabljata tudi za odmero nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

K 119. členu (obveščanje o spremembah)
V tem členu so opredeljene obveznosti dajalcev podatkov, ki so pomembni za izplačevanje pravic. Tako so uživalci pravic, upravičenci, delodajalci ali drugi dajalci podatkov dolžni zavodu sporočiti vse podatke, ki vplivajo na obseg ali izplačevanje pravic, in sicer v osmih dneh od nastanka okoliščin ali njihovih sprememb.

Zavodu mora upravljavec matičnih knjig v osmih dneh posredovati obvestilo o smrti zavarovanca oziroma uživalca pravice.

K 120. členu (izplačevanje v tujino)
Izplačilo pokojnine v tujino v primeru, ko se tuj državljan preseli v tujino za stalno, je možno v dveh primerih, in sicer, če je s to državo sklenjena mednarodna pogodba ali če ta država priznava takšno pravico državljanom Republike Slovenije.
Državljanu Republike Slovenije, ki je uživalec pravic, in ki se za stalno izseli, se pokojnina lahko izplačuje v tujino v vsakem primeru.
Uživalec pokojnine, ki se mu pokojnina izplačuje v tujino, mora zavodu v vsakem koledarskem letu najmanj enkrat letno posredovati uradno potrdilo o življenju.
Posledica neizpolnitve te obveznosti je ustavitev izplačila pokojnine.

K 121. členu (izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja)
Ta člen ureja izplačevanje denarnih nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki jih zavarovanec prejema poleg plače ali kot samostojne dajatve iz invalidskega zavarovanja. Vsa nadomestila iz invalidskega zavarovanja se izplačujejo za dneve dela in za druge dneve, za katere imajo po posebnih predpisih zavarovanci pravico do nadomestila za čas odsotnosti z dela.
Drugi odstavek tega člena opredeljuje, da se nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije ne izplačuje v času, ko zavarovanec uživa pravico do starševskega dodatka po predpisih, ki urejajo starševstvo.

K 122. členu (izplačevanje delnega nadomestila)

V prvem odstavku tega člena je določen začetek in trajanje izplačevanja delnega nadomestila. Splošno pravilo je, da se pričnе delno nadomestilo izplačevati, ko zavarovanec, na podlagi priznane pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, prične opravljati delo, ki ustreza njegovi delovni zmožnosti oziroma, ko samozaposleni zavarovanec prične opravljati dejavnost, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti. Delno nadomestilo se izplačuje tako dolgo, dokler to delo zavarovanec opravlja.
Skladno s predpisi, ki urejajo delovna razmerja se za pričetek dela iz prejšnjega odstavka šteje dan nastopa dela, ki je dogovorjen v novi pogodbe o zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega, ki jo zavarovanec sklene z delodajalcem za delovno mesto, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnosti. Če dan nastopa dela ni določen v pogodbi o zaposlitvi, se šteje kot dan nastopa dela, dan podpisa pogodbe.
Z dnem nastopa dela skladno s prejšnjim odstavkom se izplačuje tudi delno nadomestilo v primeru, ko je zavarovanec premeščen na drugo delovno mesto, ker ni več zmožen za delo.
Zavarovancu III. kategorije invalidnosti, ki je prejemal delno nadomestilo in brez lastne volje ali krivde izgubil delo, se delno nadomestilo, povečano za 40% izplačuje od naslednjega dne po izteku pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti.
Zavarovancu III. kategorije invalidnosti, ki je prejemal delno nadomestilo in ki je z lastno voljo ali krivdo izgubil delo, se delno nadomestilo zmanjšano za 30%, izplačuje od prvega naslednjega dne po prenehanju delovnega razmerja oziroma zavarovanja, dokler se zavarovanec ponovno ne vključi v obvezno zavarovanje.

K 123. členu (izplačevanje nadomestila iz invalidskega zavarovanja brezposelnim zavarovancem)
V tem členu je opredeljeno izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja brezposelnim zavarovancem.
Brezposelnemu zavarovancu, ki pridobi pravico do delnega nadomestila in nadomestila iz invalidskega zavarovanja, se pravice pričnejo izplačevati šele z naslednjim dnem po prenehanju izplačevanja denarnega nadomestila za primer brezposelnosti.
Osebe, ki so vključene v pasivno zavarovanje, in ki pridobijo pravico do delnega nadomestila in nadomestila iz invalidskega zavarovanja, se izplačujejo pravice od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja.
Ureditev izplačevanja delnega nadomestila in nadomestil iz invalidskega zavarovanja se smiselno uporablja tudi za zavarovance delovne invalide, ki jim je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi.

K 124. členu (izplačevanje nadomestila za invalidnost)
V primeru, ko zavarovancu preneha delovno razmerje neodvisno od njegove volje ali krivde, se nadomestilo za invalidnost izplačuje od naslednjega dne po izteku pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti.
V primeru, ko zavarovanec prekine delovno razmerje po lastni volji ali krivdi, se nadomestilo za invalidnost izplačuje od dneva prenehanja delovnega razmerja oziroma obveznega zavarovanja
Nadomestilo za invalidnost se zavarovancu, ki se je zaposlil na drugem delovnem mestu, izplačuje od dneva nastopa dela, ki je dogovorjen v novi pogodbe o zaposlitvi, ki ustreza zavarovančevi delovni zmožnosti.

Če zavarovanec iz 15. ,16. in 17. člena ni več zmožen opravljati dejavnosti tako, da je pri njem podana III. kategorija invalidnosti in je zmožen za drugo delo z omejitvami, je pogoj za izplačevanje nadomestila za invalidnost odjava dejavnosti.

K 125. členu (izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja zavarovancev, ki jim je delovno razmerje prenehalo)

Delno nadomestilo in nadomestilo za invalidnost se zavarovancu, ki je izgubil zaposlitev brez lastne volje ali krivde, brezposelnemu zavarovancu ter osebi, ki ni vključena v zavarovanje, a izpolnjuje pogoj pokojninske dobe za pridobitev pravic iz invalidskega zavarovanja, izplačujeta za čas, ko je zavarovanec prijavljen na zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela.

K 126. členu (trajanje pravic na podlagi invalidnosti)

Pravice, pridobljene na podlagi invalidnosti, trajajo toliko časa, dokler traja stanje invalidnosti in preostale delovne zmožnosti.

Če nastanejo v stanju invalidnosti spremembe, zaradi katerih določena pravica preneha ali se spremeni, ta pravica preneha ali se spremeni od prvega dne naslednjega meseca po nastanku spremembe.

V tretjem odstavku tega člena je določeno varovalo za zavarovance, ki so uživalci invalidske pokojnine in uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja, da ne bi le-ti ostali brez sredstev za preživljanje v primeru, ko invalidska komisija na novo oceni invalidnost in ta oseba nima več pravice iz invalidskega zavarovanja. Tako zavarovanec obdrži te pravice, dokler mu zavod za zaposlovanje ne priskrbi ustrezne zaposlitve, ob pogoju, da se zavarovanec prijavi pri zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje vse obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela.

Uživalec nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se zaposli za krajši delovni čas od delovnega časa, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti, obdrži nadomestilo tudi po zaposlitvi, in sicer v sorazmernem delu, ki znaša:

– 12,5 %, ko dela 1 uro na dan,
– 25 %, ko dela 2 uri na dan,
– 37,5 %, ko dela 3 ure na dan,
– 50 %, ko dela 4 ure na dan,
– 62,5 %, ko dela 5 ur na dan,
– 75 %, ko dela 6 ur na dan,
– 87,5 %, ko dela 7 ur na dan.

Zavarovancu s preostalo delovno zmožnostjo se preneha izplačevati pravica do nadomestila iz invalidskega zavarovanja, v primeru če ni v delovnem razmerju ali ni obvezno zavarovan na podlagi tega zakona in ni na poklicni rehabilitaciji z dnem, ko izpolni pogoje za priznanje pravice starostne pokojnine.

K 127. členu (izplačevanje prejemkov iz invalidskega zavarovanja uživalcem, ki se ne udeležijo kontrolnega pregleda)

Sprememba izplačevanja prejemkov iz invalidskega zavarovanja v primeru, ko se uživalci ne udeležijo kontrolnega pregleda, je potrebna iz razloga, ker so bili kontrolni pregledi pri postopku uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja predvideni le v zvezi z ugotavljanjem stanja invalidnosti, ne pa tudi v zvezi dodatkom za pomoč in postrežbo. Druge spremembe tega člena se nanašajo na primere, ko se zavarovanec ne odzove pravočasno na odrejeni kontrolni pregled.

V praksi izvajanja kontrolnih pregledov uživalcev pravic iz invalidskega zavarovanja se dogaja, da se zavarovanec zglasi na kontrolni pregled, vendar brez zahtevane novejše medicinske dokumentacije o zdravljenju glavne bolezni po zadnji oceni delovne zmožnosti invalidske komisije. Zato je potrebno tudi to urediti enako, kot če se zavarovanec ne udeleži pregleda, ki ga določi izvedenski organ Zavoda**.**
Uživalcu se tako ne izplača zapadli prejemek iz invalidskega zavarovanja oziroma dodatek za pomoč in postrežbo, če v določenem roku ne predloži zahtevane medicinske dokumentacije o zdravljenju glavne bolezni po zadnji oceni invalidske komisije. Prav tako se uživalcu ne izplača prejemek v primeru, ko se brez upravičenega razloga ne udeleži pregleda, na katerem naj bi se znova ugotovilo stanje invalidnosti oziroma obseg potrebe po stalni pomoči in postrežbi.
Če se zavarovancu zadrži izplačilo po prejšnjem odstavku, se mu zadržani mesečni zneski prejemkov lahko izplačajo, če v določenem roku predloži zahtevano medicinsko dokumentacijo o zdravljenju glavne bolezni po zadnji oceni invalidske komisije oziroma če se udeleži pregleda, v enem mesecu od dneva, ki je bil določen za pregled.
Uživalcu se zapadli prejemki ne izplačajo v primeru, ko po preteku enega meseca od dneva roka ne predloži zahtevane medicinske dokumentacije oziroma v primeru, če se udeleži pregleda po preteku enega meseca od dneva, ki je bil za to določen. Novi prejemki, pridobljeni iz invalidskega zavarovanja in dodatek za pomoč in postrežbo se mu lahko izplačajo od prvega dne naslednjega meseca po tem, ko je po predložitvi zahtevane medicinske dokumentacije opravil kontrolni pregled.

K 128. členu (pridobitev pravice, začetek izplačevanja dodatka za pomoč in postrežbo ter neizplačilo v primeru tujine)
Pravica do dodatka za pomoč in postrežbo gre zavarovancu od dne, ko je nastala potreba po pomoči in postrežbi in traja, dokler je takšna potreba podana. Upravičenec pridobi to pravico z dnem izpolnitve pogojev, datum začetka izplačevanja pa je odvisen od datuma vložitve zahteve za njeno priznanje, in sicer se izplačuje od dneva nastanka potrebe, vendar največ od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve.
Enako velja tudi za zavarovanca, ki je sklenil delovno razmerje kot slep ali je oslepel v času zavarovanja, kar pomeni, da mu dodatek pripada od sklenitve delovnega razmerja oziroma od nastanka zavarovalnega primera, vendar se izplača največ od prvega dne po vložitvi zahteve.
Ureditev iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo tudi za nepokretne zavarovance, ki jim je po tem zakonu zagotovljen dodatek za pomoč in postrežbo. Enako ureditev velja tudi upravičence do dodatka, ki so kot slepe osebe zdravstveno zavarovane po drugem zavarovancu zavoda ali uživalca pokojnine, kjer se dodatek izplačuje le za naprej, od prvega dne po vložitvi.
Upravičenec do dodatka je dolžan sporočiti zavodu vse spremembe, ki vplivajo na višino oziroma obseg pravice do dodatka za pomoč in postrežbo. Le-te pa učinkujejo od prvega dne naslednjega meseca po nastanku spremembe, vendar se novi znesek izplača največ od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.
Dodatek za pomoč in postrežbo se upravičencu preneha izplačevati za obdobje, ki ga je preživel v bolnišnici ali v kakšnem drugem stacionarnem zavodu, in sicer za čas nad šest mesecev takšne oskrbe.
Upravičencu do dodatka za pomoč in postrežbo se v času, ko stalno prebiva v tujini, ne glede na to, ali ima v Republiki Sloveniji dovoljenje za stalno ali začasno prebivanje, ta dajatev ne izplačuje.

Dodatek za pomoč in postrežbo se odmeri v mesečnih zneskih in se izplačuje za nazaj.
Če zavod dodatka ne more izplačati, ker upravičenec ni priskrbel potrebnih podatkov za realizacijo nakazila, začne teči zastaralni rok. Zapadli mesečni zneski se lahko izplačajo največ za tri leta nazaj.

K 129. členu (pokojninska doba)
Pokojninska doba je eden izmed pogojev za pridobitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in je sočasno tudi element za odmero pokojnine. Pokojninska doba je zavarovalna doba (obdobje, ko je bil zavarovanec vključen v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter obdobja, za katera so bili plačani prispevki) in posebna doba (obdobja, ki se v skladu z zakonom štejejo v pokojninsko dobo ne glede na plačilo prispevkov). Prav tako se v pokojninsko dobo všteva čas, prebit v obveznem zavarovanju do uveljavitve tega zakona, čas vštet v pokojninsko dobo po prejšnjih predpisih in čas, dopolnjen do 31. 12. 1999, ki se po predpisih veljavnih do tega dne, všteva državljanu Republike Slovenije v pokojninsko dobo.
V pokojninsko dobo se všteva tudi čas, ko je bil zavarovanec prijavljen pri zavodu za zaposlovanje kot iskalec zaposlitve in je v tem času prejemal denarno nadomestilo oziroma čas, ko zavod za zaposlovanje osebi plačuje prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do izpolnitve pogojev za priznanje pravice do pokojnine.

K 130. členu (zavarovalna doba)
V zavarovalno dobo se všteva čas, ki ga je zavarovanec prebil v obveznem zavarovanju s polnim delovnim časom. Vprašanje ali določen delavec dela s polnim delovnim časom se ugotavlja skladno z delovnopravno zakonodajo.
Če zavarovanec dela s krajšim delovnim časom od polnega kot invalid s pravico do delnega nadomestila po tem zakonu oziroma kot zavarovanec po predpisih o starševstvu, se ta čas šteje kot polni delovni čas. Kot polni delovni čas se šteje tudi čas, ki ga prebije v obveznem zavarovanju s krajšim delovnim časom od polnega delovni invalid s pravico do delnega nadomestila po tem zakonu oziroma s pravico do nadomestila zaradi dela s skrajšanim delovnim časom ali delne invalidske pokojnine po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, in zavarovanec, ki je pravico do dela s krajšim delovnim časom pridobil zaradi varstva in nega svojega otroka po predpisih o delovnih razmerjih, veljavnih do 31.12.2002.
Čas, prebit v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega, se šteje v zavarovalno dobo tako, da ustreza seštetemu skupnemu številu ur takšnega dela v posameznem letu, nato pa se preračunana na polni delovni čas.
V petem odstavku tega člena je opredeljen način vštevanja v zavarovalno dobo obdobij, ki jih je pridobil zavarovanec iz 18. člena tega zakona in sicer na podlagi ugotovljenega skupnega letnega zneska vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij.
Način ugotavljanja trajanja zavarovalne dobe je določen tako, da se prizna po en mesec zavarovalne dobe za vsakih doseženih 60% povprečne mesečne plače iz leta, za katero se izračun izvede, vendar največ 12 mesecev za posamezno koledarsko leto.
V primeru, da zavarovanec iz 18. člena tega zakona v koledarskem letu, za katero se izračun izvede, ni dopolnil 12 mesecev zavarovalne dobe z zavarovanjem na drugi podlagi, se obdobje zavarovanja začne s prvim naslednjim dnem po prenehanju zavarovanja na drugi podlagi oziroma s prvim dnem, ko je bil zavarovanec zavarovan na drugi podlagi z manj kot polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom.

Če je bil zavarovanec iz 18. člena tega zakona v letu, za katero se izračun izvede, že zavarovan z manj kot polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom, se trajanje zavarovalne dobe izračuna do polnega zavarovalnega časa, prejeti zneski plačil iz drugih pravnih razmerij pa se upoštevajo za izračun pokojninske osnove v celoti, če so od njih plačani prispevki.
Če zavarovanec iz 18. člena tega zakona v letu, za katero se izračun izvede, ni dopolnil 12 mesecev zavarovalne dobe, se trajanje zavarovalne dobe izračuna do dopolnitve 12 mesecev zavarovanja.

K 131. členu (čas zunaj delovnega razmerja, ki se šteje v zavarovalno dobo)
Poleg časa, prebitega v obveznem zavarovanju, se v zavarovalno dobo štejejo nekatera obdobja izven delovnega razmerja, Ta obdobja so:

- obdobje poklicne rehabilitacije zavarovanca s preostalo delovno zmožnostjo;
- obdobje poklicne rehabilitacije vojaškega invalida, slepega, gluhega in naglušnega, obolelega za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevromišičnimi boleznimi, paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo ter multiplo sklerozo, ekstrapiramidnimi obolenji ali civilnega invalida vojne, ne glede na to, ali je bil pred tem zavarovan;
- obdobje zadržanosti od dela zaradi začasne nezmožnosti za delo ali starševskega dopusta po prenehanju delovnega razmerja ali drugega razmerja, ki je bilo podlaga za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če je zavarovanec v tem času prejemal nadomestilo plače;
- obdobje, ko je duhovnik, redovnik, redovnica ali oseba v drugi verski skupnosti poklicno opravljala versko službo na območju Republike Slovenije in ji ni bilo omogočeno plačevati prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred 1. januarjem 1983, pri čemer njeno delo tudi na drugi podlagi ni bilo šteto v pokojninsko dobo.

K 132. členu (podaljšano zavarovanje)
V primeru, če je bil zavarovanec med trajanjem delovnega razmerja brez pravice do nadomestila plače odsoten z dela ali udeležen v stavki, se ta čas lahko šteje v zavarovalno dobo, če je bil zanj plačan prispevek.

K 133. členu (pogoj plačila prispevkov)
Ta člen določa, da se samo obdobja zavarovanja, za katerega so bili plačani predpisani prispevki, lahko štejejo v zavarovalno dobo. V primeru, če prispevki niso plačani v celoti, se v pokojninsko dobo upošteva le sorazmerni del zavarovalne dobe.

K 134. členu (upoštevanje obdobij, za katera so bili obračunani prispevki, v zavarovalno dobo)
Prav tako se ne glede na določbo prejšnjega odstavka, obdobja do 31. decembra 2010, v katerih je delodajalec obračunal prispevke za obvezno zavarovanje od zavarovančeve plače, vendar jih ni plačal, štejejo v pokojninsko dobo, in sicer ne glede na uspeh ukrepov za izterjavo plačila prispevkov.

K 135. členu (računanje zavarovalne in pokojninske dobe)
V tem členu je določen način računanja zavarovalne in pokojnine dobe, in sicer se zavarovalna doba šteje v koledarskih letih, mesecih in dnevih, pri čemer se 30 dni šteje kot en mesec, 12 mesecev pa kot eno leto.

Razen izjemoma in v skladu z zakonom, se ista obdobja lahko štejejo v zavarovalno dobo le enkrat.
Pokojninska doba se upošteva na podlagi podatkov nosilca obveznega zavarovanja.
Če katera od obdobij niso evidentirana, se le-ta lahko upošteva samo, če se v postopku, ki velja za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja, ugotovi, da so podani pogoji za takšno upoštevanje.

K 136. členu (dokup dobe)
Dokupljena doba je posebno obdobje, v katerem zavarovanec ni bil vključen v obvezno ali prostovoljno zavarovanje, šteje pa se v zavarovalno dobo pod pogojem plačila prispevkov. Za izpolnitev pogojev za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja ali za ugodnejšo odmero pokojnine lahko zavarovanec oziroma uživalec pokojnine vedno dokupi do pet let zavarovalne dobe.

K 137. členu (prišteta pokojninska doba za odmero pravic na podlagi invalidnosti)
Prišteta doba je del obdobja med nastankom invalidnosti in določeno starostjo, ki se upošteva samo pri odmeri invalidske pokojnine kot fiktivna pokojninska doba. Tako se delovnemu invalidu, ki še ni dopolnil starosti 65 let, pomaga umetno ustvariti del pokojninske dobe, ki je zaradi nastanka invalidnosti ne bo mogel doseči.
Delovnemu invalidu, pri katerem je invalidnost nastopila pred dopolnjenim 60. letom starosti, predstavlja prišteto dobo:
– dve tretjini obdobja med datumom nastanka invalidnosti in datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 60 let starosti in
– ena polovica obdobja med datumom, pri katerem bi dopolnil starost 65 let in datumom, pri katerem bi dopolnil 60 let starosti.
Če je invalidnost nastopila po dopolnjenem 60. letu starosti, predstavlja prišteta doba eno polovico obdobja med datumom, pri katerem bi dopolnil starost 65 let in datumom nastanka invalidnosti.

K 138. členu (prišteta doba za pridobitev in odmero pravic na podlagi osebnih okoliščin)
Na podlagi tega člena se zavarovancem z osebnimi okoliščinami v zavarovalno dobo všteva prišteta doba v višini ene četrtine dobe dejanskega zavarovanja.
Prav tako se tem zavarovancem zniža zahtevana starost za pridobitev pravic, in sicer za toliko mesecev kolikor znaša prišteta doba iz prejšnjega odstavka.

K 139. členu (nosilec informacijske službe)
Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je nosilec informacijske službe za področje obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Zavod pa je prav tako vključen v enoten informacijski sistem javne uprave v RS.

K 140. členu (podatki matične evidence in informativni osebni račun)
Matična evidenca zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: matična evidenca) se ureja s posebnim zakonom in hrani vrsto podatkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju pravic (npr. podatek o pokojninski dobi, plači itd.), ki so jih dolžne dajati in zagotavljati pravne in fizične osebe.
Zavod vodi za vsakega zavarovanca, ki je vključen v obvezno zavarovanje, informativni osebni račun obveznega zavarovanja. Informativni osebni račun vsebuje

podatke o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki, o obračunanih in plačanih prispevkih po posameznih letih, ter o priznani delovni dobi. Zavod omogoči osebi elektronski vpogled v podatke, ki se o njej vodijo v matični evidenci in v informativnem osebnem računu. Zavod mora možnost vpogleda v informativni osebni račun iz prvega odstavka tega člena vzpostaviti najkasneje do 1.1.2014.
Zavod za zdravstveno zavarovanje opravlja prijavno-odjavno službo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, povračilo stroškov za vodenje prijavno-odjavne službe pa zavoda medsebojno uredita s pogodbo.
V 140. členu je tudi določeno, da mora Zavod na predlog, zavarovanca, ki je dopolnil zavarovalne dobe in mu manjka manj kot pet let do izpolnitve starostnega pogoja za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine, informativno obvestiti o višini pričakovane starostne ali predčasne pokojnine. Za izračun Zavod uporabi podatke s katerimi razpolaga na dan izračuna, pri izračunu pa navidezno upošteva, da je zavarovanec že dopolnil tudi starostni pogoj za upokojitev. Slednje pomeni, da se izračun opravi na podlagi plač zavarovanca in dopolnjene pokojninske dobe v trenutku priprave izračuna.

K 141. členu (vrste prihodkov)
Člen določa vire prihodkov pokojninske blagajne. Glavni vir še vedno predstavljajo prispevki zavarovancev in delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter delodajalcev za zavarovalno dobo s povečanjem..
Prihodke predstavljajo tudi prispevki za posebne primere zavarovanja in za dokup pokojninske dobe.
Poleg prispevkov med prihodke obveznega zavarovanja spadajo tudi prihodki od dividend, premoženja, obresti in drugi prihodki. Obvezno zavarovanje se financira tudi iz državnega proračuna, Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja in iz drugih virov .

K 142. členu (vrste odhodkov)
Odhodke iz obveznega zavarovanja predstavljajo pokojnine, nadomestila iz invalidskega zavarovanja in druge denarne dajatve na podlagi pridobljenih pravic, stroški poklicne rehabilitacije in stroški v zvezi s podajo izvedenskih mnenj v postopkih uveljavljanja pravic iz obveznega zavarovanja, prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje uživalcev pokojnin in uživalcev nadomestil iz invalidskega zavarovanja, stroški delovanja zavoda ter drugi odhodki.

K 143. členu (določitev in obračun prispevkov)
Osnove za plačilo prispevkov predstavljajo podlago, od katere se prispevki obračunajo in plačajo. Prispevki se ne plačujejo od nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Zavezanci za plačilo prispevkov le-te plačujejo po prispevnih stopnjah, ki so določene v višini, ki omogoča izravnavo poslovanja zavoda tako, da se pričakovani odhodki pokrijejo s pričakovanimi prihodki. Prispevne stopnje oziroma višine prispevkov so zakonsko določene, razen osnov za prispevke, ki so določeni za posebne primere zavarovanja.

K 144. členu (osnove za osebe v delovnem razmerju)
Osnova za plačilo prispevkov je za osebe v delovnem razmerju plača oziroma nadomestilo plače po predpisih, ki urejajo delovna razmerja ter vsi drugi prejemki iz delovnega razmerja, vključno z bonitetami ter povračili stroškov v zvezi z delom, izplačanimi v denarju, bonih ali v naravi pri domačem ali tujem delodajalcu. Posebna

ureditev še vedno velja za detaširane delavce, ki prispevke plačujejo od plače, ki bi jo v RS prejeli za enako delo.
Ne glede na prejšnji odstavek, pa se v drugem odstavku taksativno določajo prejemki, od katerih se prispevki plačujejo, zaradi poenotenja s predpisi o prispevkih za socialno varnost kot so npr. zneski jubilejnih nagrad, odpravnine ob upokojitvi, zneski bonitet itd. V tretjem odstavku je določena najnižja osnova za obračun prispevkov za delavce v delovnem razmerju kot znesek 60 % povprečne plače.

K 145. členu (osnove za samozaposlene, družbenike in kmete)
Člen določa osnove, od katerih prispevke plačujejo samozaposleni, kmetje in družbeniki. Osnova za plačilo prispevkov je zavarovalna osnova, ki je določena v višini posameznikovega dobička, v katerem niso obračunani prispevki za obvezno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove. Za dobiček se pri družbenikih, ki so poslovodne osebe štejejo vsi prejemki, prejeti za opravljanje poslovodne funkcije ter dividende in drugi dohodki, doseženi na podlagi lastniškega deleža.
Najnižjo zavarovalno osnovo za samozaposlene in kmete predstavlja znesek 60 % povprečne plače v primeru, če dobiček ne preseže zneska 60 % povprečne plače. Za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe, pa zavarovalna osnova ne sme biti nižja od zneska 90 % povprečne plače, če dobiček ne preseže zneska 90 % povprečne plače. Najvišja zavarovalna osnova je 3,5 kratnik povprečne plače, kar zagotavlja delček solidarnosti do tistih, ki ne morejo plačevati več.
Zavarovalna osnova se določi na podlagi podatkov iz obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti ali odločbe o odmeri dohodnine ali obračuna davčnega odtegljaja ali obvestila o višini katastrskega dohodka za napoved za odmero dohodnine za preteklo leto z upoštevanjem podatka o znesku obveznih prispevkov za obvezno zavarovanje, plačanih s strani Republike Slovenije ter glede na podatke o povprečni letni plači zaposlenih v Republiki Sloveniji za leto, na katero se nanaša dobiček, na podlagi katerega se določa zavarovalna osnova. Če ni ustrezne podlage za uvrstitev v zavarovalno osnovo, ker ni bila izdana odločba o odmeri dohodnine, se zavarovalna osnova določi v višini najnižje zavarovalne osnove.
Ob vstopu v zavarovanje plačujejo zavarovanci iz 15., 16. in 17. člena tega zakona prispevke od najnižje zavarovalne osnove, razen če so bili v obdobju šestih mesecev pred vstopom v zavarovanje zavarovani na enaki zavarovalni podlagi. V tem primeru plačujejo prispevke od zavarovalne osnove, od katere so plačevali prispevke pred izstopom iz zavarovanja.
Zavarovancu se lahko zavarovalna osnova zmanjša in sicer za največ 20 %, vendar najmanj od najnižje zavarovalne osnove. Če v tem primeru zavarovalna osnova, ugotovljena na podlagi dejanskega dobička za to leto, preseže znižano zavarovalno osnovo, od katere so se plačevali prispevki, za več kot 20 %, se v prihodnjem obdobju prispevki plačujejo od zavarovalne osnove, določene na podlagi dejansko ugotovljenega dobička, povečane za 20 %.
Če davčni organ v davčnem nadzoru ugotovi, da zavarovalna osnova, od katere se plačujejo prispevki, ni pravilna, z odločbo določi novo zavarovalno osnovo in poračun za nazaj.
Podrobnejše določbe o načinu in postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove določi minister, pristojen za finance s soglasjem ministra za delo.

K 146. členu (osnova za zavarovanje iz drugega pravnega razmerja)
V osnovo za plačilo prispevkov od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta se za zavarovance, ki opravljajo delo v okviru drugega pravnega razmerja, vštevajo vsi

prejemki, ki jih zavarovanec prejme v okviru drugega pravnega razmerja od 1. januarja do 31. decembra preteklega leta.

K 147. členu (osnova za zavarovanje po drugih predpisih)

Ta določba taksativno določa osnove za plačilo prispevkov za vsako kategorijo zavarovancev iz 19. člena tega zakona, ki so v obvezno zavarovanje vključeni na podlagi drugih predpisov.

V prvem odstavku tega člena je določena tudi najnižja osnova za plačilo prispevka za zavarovance iz 19. člena tega zakona, ki je enak znesku 60% zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

K 148. členu (osnova za prispevek za posebne primere zavarovanja)

Prispevki za posebne primere zavarovanja se plačujejo za zavarovance iz prvega in drugega odstavka 20. člena po stopnji, določeni v ZPSV, od osnov, za druge zavarovance iz 20. člena pa v pavšalnih zneskih, ki jih določi zavod.

K 149. členu (osnova za zavarovance, ki se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje)

Zavarovanci iz 25. člena tega zakona, ki so prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje, si sami izberejo osnovo za plačilo prispevkov iz drugega odstavka 145. člena tega zakona, vendar najmanj od zneska 60% zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

K 150. členu (osnova za plačilo prispevkov za podaljšano zavarovanje)

Osnova za plačilo prispevkov za podaljšano zavarovanje iz 132. člena tega zakona je valorizirana zadnja zavarovančeva plača pred nastopom teh primerov, saj zavarovanec v tem času praviloma ne dobiva plačila za delo.

K 151. členu (osnova za dokup dobe)

Osnovo za dokup dobe predstavlja znesek povprečne plače zavarovanca iz koledarskega leta pred vložitvijo zahteve, povečane za odstotek porasta pokojnin do zadnjega dne v mesecu, v katerem je vložena zahteva za vštetje navedenih obdobij v zavarovalno dobo, ki pa ne more biti nižji od zneska v višini povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem je vložena zahteva za vštetje navedenih obdobij v zavarovalno dobo. Slednje velja tudi v primeru, če zavarovanec v zadnjem koledarskem letu pred vložitvijo zahteve ni prejel plače za najmanj 6 mesecev oziroma če je plačeval prispevke od zavarovalne osnove.

K 152. členu (zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca)

Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovancev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so največkrat zavarovanci sami. To so delavci v delovnih razmerjih, samozaposleni, družbeniki, ki so hkrati poslovodne osebe, kmetje in osebe, ki opravljajo delo v okviru drugega pravnega razmerja kot tudi osebe, ki so prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje ter zavarovanci iz 19. člena tega zakona, ki so upravičeni do prejemkov po drugih predpisih. Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovancev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so tudi osebe, ki v okviru drugega pravnega razmerja opravljajo delo za plačilo in niso zavarovane po 18. členu tega zakona.

Republika Slovenija je zavezana plačevati prispevke zavarovanca za osebe, ki dobivajo prejemke po drugih predpisih, in sicer za zavarovance iz naslova

starševstva, za rejnice in za tiste, ki so na prostovoljnem služenju vojaškega roka in usposabljanju za zaščito.
Zavod za zaposlovanje je zavezanec za brezposelne zavarovance, ki imajo pravico do plačila prispevkov po predpisih, ki urejajo trg dela, delodajalci pa za zavarovance iz 132. člena tega zakona.
Člen v drugem odstavku določa izjemo v primerih, če se prispevki plačujejo od zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, saj je v teh primerih za osebe v delovnem razmerju zavezanec za plačilo prispevka zavarovanca za del prispevka, ki odpade na plačo oziroma nadomestilo plače zavarovanec, delodajalec pa je zavezanec za del prispevka, ki odpade na razliko med zneskom 60 % povprečne plače in plačo oziroma nadomestilom plače.
V tretjem odstavku tega člena je opredeljena dolžnost, da so zavezanci za plačilo prispevka zavarovanca za dokup dobe zavarovanci sami.

K 153. členu (zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev)
Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so največkrat delodajalci (za zavarovance iz prvega do četrtega odstavka 14. člena tega zakona in za zavarovance v primeru podaljšanja zavarovanja). Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje izplačevalci prejemkov – za zavarovance iz 18. člena tega zakona in za druge osebe, ki v okviru drugega pravnega razmerja v skladu z drugim odstavkom 18. člena tega zakona opravljajo delo za plačilo.
Zavezanci za plačilo prispevka delodajalca so tudi zavarovanci sami (državljani Republike Slovenije, zaposleni v tujini, samozaposlene osebe, družbeniki, ki so hkrati poslovodne osebe, kmetje, verski uslužbenci ter osebe, ki so prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje). Zavod za zaposlovanje je zavezanec za plačilo prispevka delodajalca za zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona, ki imajo to pravico po predpisih, ki urejajo trg dela, zavod za zdravstveno zavarovanje pa za zavarovance, ki jim ta zavod dolžan izplačevati nadomestilo plače za čas bolezni po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje. Zavod za zdravstveno zavarovanje je zavezanec za plačilo prispevka delodajalca za zavarovance iz 19. člena tega zakona, ki imajo pravico do začasnega nadomestila po predpisih o zdravstvenem zavarovanju.
Republika Slovenija krije prispevke za zavarovance iz drugega, petega in sedmega odstavka 19. člena tega zakona, pristojna občina pa za družinske pomočnike.

Zavezanec za plačilo prispevka delodajalca za dokup dobe je zavarovanec sam.

K 154. členu (zavezanci za plačilo prispevka za posebne primere zavarovanja)
Zavezanci za plačilo prispevkov za posebne primere zavarovanja so pravne in fizične osebe, ki organizirajo usposabljanja oziroma dela in akcije, v katerih te osebe sodelujejo.

K 155. členu (zavezanec za plačilo prispevka za zaposlene invalide)

Člen določa obveznost Republika Slovenije za plačilo prispevkov delodajalcev, ki zaposlujejo večje število invalidov, kot je za njih z Uredbo o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, ki jo izda Vlade Republike Slovenije, predpisana kvota.

Republika Slovenija plačuje tudi prispevke za invalide na zaščitenih delovnih mestih v zaposlitvenih centrih in strokovne delavce ter sodelavce, zaposlene v zaposlitvenih centrih.
Republika Slovenija je tudi zavezanec za plačilo prispevkov vseh zaposlenih invalidov v invalidskih podjetjih.
V invalidskih podjetjih, ki zaposlujejo več kakor tretjino invalidov, ki so pridobili status invalida po predpisih, ki urejajo zaposlovanje invalidov, oseb z ugotovljeno telesno okvaro, ki se skladno z Navodilom za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje štejejo kot invalidi v kvotnem sistemu zaposlovanja invalidov, invalidov po predpisih, ki urejajo vojne invalide, invalidov z ugotovljeno motnjo v duševnem razvoju, invalidov po predpisih o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, invalidov po zakonu, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, invalidov II. in III. kategorije s prišteto dobo zaradi distrofije in sorodnih mišičnih in nevromišičnih bolezni, paraplegije, cerebralne in otroške paralize, multiple skleroze ter ekstrapiramidnih obolenj in invalidov po predpisih drugih držav članic EU, Republika Slovenija plača prispevke za vse zaposlene.
Iz navedenega izhaja, da so zaposlitveni centri in invalidska podjetja, ki zaposlujejo invalide z težjo oviranostjo zaradi njihove invalidnosti, deležna večjih olajšav kot invalidska podjetja, ki zaposlujejo v pretežni meri delovne invalide II. in III. kategorije. Razlog za takšno zakonsko rešitev je v tem, da zavarovanec, ki postane delovni invalid II. ali III. kategorije, pridobi odločbo Zavoda, iz katere izhajajo njegove omejitve pri opravljanju dela. Delodajalec mora delovnemu invalidu zagotoviti delo, ki ustreza omejitvam iz odločbe Zavoda in o ustreznosti dela za zavarovanca pridobiti mnenje IK Zavoda ali pooblaščenega zdravnika, da je delo ustrezno. Ob izpolnitvi tega pogoja, torej po ustrezni prilagoditvi delovnega mesta delovnemu invalidu, mora le-ta opravljati delo enako učinkovito kot delavec, ki ni invalid. Izjema so le tisti delovni invalidi, ki imajo po odločbi Zavoda omejitev pri doseganju norme, teh pa je malo.

K 156. členu (zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za starejše delavce)
Republika Slovenija je zavezanec za plačilo prispevka delodajalca v višini 30 % za zavarovance v delovnem razmerju iz prvega do četrtega odstavka 14. člena tega zakona, ki so dopolnili 60 let starosti, v višini 50 % pa za zavarovance v delovnem razmerju iz prvega do četrtega odstavka 14. člena tega zakona, ki izpolnjujejo starostni pogoj za pridobitev pravice do predčasne pokojnine po drugem odstavku 29. člena tega zakona.

K 157. členu (zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za prvo zaposlitev)
Novi zakon z namenom stimuliranja zaposlovanja mlajših oseb za nedoločen čas predvideva znižanje prispevkov delodajalca za zaposlovanje mladih do 26. leta. Za zavarovance, ki še ne bodo dopolnili 26 let starosti in se bodo prvič zaposlili za nedoločen čas ter ostali zaposleni pri istem delodajalcu neprekinjeno najmanj dve leti, bo delodajalec lahko uveljavil vračilo prispevkov delodajalca za prvo leto zaposlenosti v višini 50 %, za drugo leto pa v višini 30 % prispevkov delodajalca, vendar le v primeru, da delodajalec za te zavarovance ni uveljavil vračila prispevkov oziroma enakovredne olajšave na podlagi drugih predpisov.
Način vračila prispevkov iz tega člena natančneje določi minister, pristojen za delo.

K 158. členu (plačevanje prispevkov)

Člen določa končnega uporabnika pobranih prispevkov za obvezno zavarovanje. Zavod z zakonsko pravico do nadzora nad poslovnimi knjigami zavezancev za plačilo prispevkov izvaja kontrolo pravilnosti plačila prispevkov.

K 159. členu (pobiranje prispevkov)
Razen prispevka za dokup pokojninske dobe, pobira prispevke za obvezno zavarovanje Davčna uprava Republike Slovenije. Zakon, ki ureja davčni postopek ter zakon, ki ureja davčno službo, se uporabljata glede postopka, pobiranja prispevkov, pravic in obveznosti zavarovanca, varovanja podatkov in pristojnosti davčnega organa, razen, če ta zakon ne določa drugače.

K 160. členu (plačilo prispevkov za obdobja vzpostavitve lastnosti zavarovanca za nazaj)
Če se lastnost zavarovanca vzpostavi za nazaj na podlagi sodbe sodišča, se prispevki obračunajo po prispevnih stopnjah, veljavnih na dan plačila obveznosti. Če se prispevki plačujejo od posameznega prejemka, je osnova za obračun prispevkov mesečna osnova iz obdobja, na katero se nanaša. Če ni podatkov o osnovi iz obdobja, na katero se nanaša ter v drugih primerih se prispevki obračunajo od zneska 60 % povprečne letne plače iz tega obdobja, preračunanega na mesec oziroma sorazmerno glede na obdobje, na katerega se nanaša plačilo prispevkov.
V primerih iz drugega in tretjega odstavka tega člena so zavarovanci sami zavezanci za plačilo prispevka zavarovanca, zavezanci za plačilo prispevka delodajalca pa izplačevalci plač, nadomestil in drugih izplačevalci drugih prejemkov, od katerih se obračunavajo prispevki.
Zavezanec za plačilo prispevka je dolžan od obračunanih prispevkov obračunati in hkrati z obračunanimi prispevki plačati obresti po evropski medbančni obrestni meri z ročnostjo enega leta, od prvega dneva obdobja vzpostavitve lastnosti zavarovanca do preteka roka za plačilo prispevkov, po stopnji, ki je veljala na prvi dan obdobja vzpostavitve lastnosti zavarovanca za nazaj. Zavezanec je dolžan plačati prispevke skupaj z obrestmi ob izplačilu posameznega prejemka, ki je izplačan na podlagi sodbe sodišča.
Če se vzpostavi lastnost zavarovanca za nazaj na podlagi dokupa pokojninske dobe, je zavezanec dolžan plačati prispevek za dokup pokojninske dobe v enkratnem znesku v roku 15 dni od prejema odločbe o odmeri prispevka.

K 161. členu (obveznosti državnega proračuna)
Pogled nazaj v zgodovino urejanja pokojninskega sistema v Sloveniji pokaže, da so se v preteklosti znotraj pokojninskega sistema podeljevale pravice, ki niso imele podlage v vplačanih prispevkih, kar je pomenilo odstop od osnovnega načela pokojninskega sistema pri nas – načela zavarovanja. V večini primerov te pravice niso bile v funkciji zagotavljanja solidarnosti med zavarovanci, ampak bolj v funkciji zagotavljanja pravic posameznim družbenim skupinam. 161. člen ZPIZ-2 jasno opredeljuje upravičence do teh pravic in povzema 232. člen ZPIZ-1. S predlogom 161. In 408. člena ZPIZ-2 se te pravice selijo iz pokojninskega sistema v druge predpise, ki jih bo potrebno sprejeti v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona. S predlogom 161. in 408. člena želi predlagatelj povrniti pokojnini, ki temelji na vplačanih prispevkih, status pravice, zaslužene z minulim delom in vplačanimi prispevki v pokojninsko blagajno. Navedeno pa se lahko vzpostavi samo na način, da se pokojninski sistem očisti vseh tistih pravic, ki nimajo podlage v plačanih prispevkih, s čimer bo postal preglednejši in pravičnejši. Pravice, ki so se do sedaj

financirale preko pokojninske blagajne iz državnega proračuna, bodo v skladu s predlogom v obdobju enega leta prenesene in urejene v celoti, skupaj s financiranjem, v posebnih predpisih. S tem ukrepom bo pokojninska blagajna preglednejša, kar bo vplivalo na večjo motiviranost za zavarovanje in vplačevanje prispevkov ter bo omogočilo učinkovitejši nadzor pristojnih institucij nad porabo sredstev, ki jih državni proračun namenja za izplačevanje posebnih pravic.
Republika Slovenija zagotavlja sredstva iz državnega proračuna za pokrivanje obveznosti obveznega zavarovanja, ki nastanejo zaradi priznavanja ali odmere pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod posebnimi pogoji oziroma zaradi izpada prispevkov. Osnove in način poračuna finančnih obveznosti ureja poseben zakon.

K 162. členu (sofinanciranje iz državnega proračuna)
Določba tega člena uzakonja jamstvo države v smislu sofinanciranja iz sredstev državnega proračuna in iz drugih virov za pokrivanje razlike med tekočimi prihodki in odhodki zavoda. Ta določba je skladna z ustavno obveznostjo države, da skrbi za delovanje sistema obveznega zavarovanja. Zakon na ta način zagotavlja nemoteno delovanje sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zato ne more priti do tega, da se prejemki (dajatve) iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja zaradi primanjkljaja sredstev na računih zavoda ne bi mogli izplačevati.

K 163. členu (zagotavljanje likvidnosti zavoda)
Država je dolžna zagotavljati likvidnost zavoda, zato besedilo tega člena določa, da Republika Slovenija iz državnega proračuna (kratkoročno) zagotovi zavodu potrebna sredstva v primeru, če mu primanjkuje likvidnih sredstev za sprotno izplačevanje pokojnin in drugih obveznosti.

K 164. členu (vodenje denarnih sredstev zavoda)
Zavod ima podračun, v okviru katerega se vodijo denarna sredstva za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje

K 165. člen (finančni načrt zavoda)
Finančni načrt, v katerem zavod opredeljuje svoje finančno poslovanje, je finančni akt zavoda, v katerem se opredeljuje prihodki in odhodki zavoda za posamezno koledarsko leto ali za daljše proračunsko obdobje. Pri pripravi finančnega načrta mora zavod upoštevati zakon, ki ureja javne finance, in hkrati tudi izhodišča, ki so bila sprejeta za državni proračun.
Finančni načrt sprejema svet zavoda, soglasje k njemu pa mora podati tudi Vlada Republike Slovenije.

K 166. členu (letno poročilo zavoda)
Letno poročilo o poslovanju za prejšnje koledarsko leto mora zavod pripraviti v skladu s predpisi o računovodstvu in javnih financah.

K 167. členu (premoženje zavoda)
Zavod je nosilec pokojninskega in invalidskega zavarovanja z lastnostjo pravne osebe in razpolaga tudi z lastnim premoženjem. Določba tega člena definira oblike premoženja zavoda (nepremičnine, stvarnopravne in obligacijsko pravne pravice, delnice ali lastniški deleži, denar in druga sredstva), na katerih ima zavod lastninsko pravico.

K 168. členu (nastopanje zavoda v pravnem prometu)
Različne oblike premoženja so povezane z možnostjo zavoda, da neomejeno nastopa v pravnem prometu in na ta način opravlja posle z namenom povečanja svojega premoženja.
V skladu s četrtim odstavkom tega člena ima zavod pravico ustanavljati gospodarske družbe, sklade, javne zavode in varstvene delavnice, namenjene usposabljanju in pospeševanju zaposlovanja delovnih invalidov. Ta določba daje zavodu formalno najširšo pravico do ustanavljanja drugih pravnih subjektov.

K 169. členu (uveljavljanje pravic)
Pri zavodu lahko na podlagi podanega zahtevka uveljavlja pravico iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja oseba, ki je bila kdaj koli zavarovana pri zavodu oziroma ki je bila vključena v zavarovanje. To velja tudi v primeru, ko se je zavarovanec po prenehanju zavarovanja zavaroval v drugi državi, s katero je bil sklenjen sporazum o socialnem zavarovanju.
Pravice iz obveznega zavarovanja za primer invalidnosti in smrti, povzročene zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, niso odvisne od dolžine dopolnjene pokojninske dobe, temveč je pomembno samo dejstvo, ali je bil zavarovanec ob nastanku invalidnosti vključen v zavarovanje.
Pravice za primer invalidnosti ali smrti zaradi poklicne bolezni lahko zavarovanec uveljavlja pri zavodu, čeprav v času, ko je bil ugotovljen obstoj poklicne bolezni, ni bil več obvezno zavarovan. Ugotovljena poklicna bolezen praviloma sega nazaj v preteklo obdobje.

Po določbah tega zakona se ugotavljajo pokojninska doba in plača ter druga dejstva, ki vplivajo na pridobitev in odmero pravice.

K 170. členu (varstvo pravic)
S pritožbo lahko zavarovanec izpodbija vsako odločbo, ki je bila izdana na območnih ali centralnih enotah zavoda. Pravico do pritožbe pa ima v postopku uveljavljanja pravic na podlagi invalidnosti poleg zavarovanca tudi delodajalec.

K 171. členu (sodno varstvo)
če stranka ni zadovoljna z odločitvami na prvi in drugi stopnji je po zakonu zagotovljeno tudi sodno varstvo pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pred Delovnim in socialnim sodiščem, ki ga lahko zavarovanec uveljavi v roku 30 dni od vročitve odločbe, izdane na drugi stopnji. Pravico do sodnega varstva ima tudi delodajalec, in sicer v primeru, če je z dokončno odločbo zavoda odločeno o pravici zavarovanca na podlagi invalidnosti.

K 172. členu (pristojnost za odločanje)
V tem členu je opredeljena stvarna pristojnost. V skladu z navedenim členom je za odločanje o pravicah iz zavarovanja na prvi stopnji pristojna enota zavoda, na drugi stopnji pa odloča posebna enota na sedežu zavoda.

K 173. členu (revizija)
Revizija je oblika notranjega nadzora izvajanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja zavoda. Gre za posebno izredno pravno sredstvo, ki je namenjeno

nadzoru zakonitosti. Njen smoter je v tem, da se odpravijo napake, ki so bile storjene v korist zavarovancev.
Odločba, s katero se na prvi stopnji prizna pravica po tem zakonu, se predloži v revizijo organu druge stopnje po načelu naključne izbire.
Revizija se opravi po uradni dolžnosti, zato zavarovanec nima vpliva na njen potek.
Revizija ne odloži izvršitve odločbe.
Če je bila zoper odločbo, izdano na prvi stopnji, ki je bila predložena v revizijo, vložena pritožba, se odloči o reviziji in pritožbi z isto odločbo.

K 174. členu (učinek revizije)
Pristojna enota na zavodu, mora opraviti revizijo v roku treh mesecev od dneva poteka roka za pritožbo. Če revizija v navedenem roku ni bila opravljena, se šteje, da je bilo izdani odločbi na prvi stopnji dano soglasje.
V postopku revizije pristojna enota na sedežu zavoda lahko odločba prve stopnje potrdi, če ugotovi, da niso bile kršene ne formalne in ne materialne določbe zakona. Če pristojna enota ugotovi nasprotno, lahko odločbo spremeni, odpravi ali razveljavi.

Odločba izdana v revizijskem postopku lahko učinkuje šele s prvim dnem naslednjega meseca po izdaji revizijske odločbe.
V primeru, da je bila odločba v reviziji odpravljena ali razveljavljena, izda območna enota novo odločbo prve stopnje čim prej, najpozneje pa v 30. dneh, za pravice po mednarodnih pogodbah pa v roku 60 dni, in sicer od prejema odločbe o reviziji.
Novo odločbo mora biti ponovno predložena v revizijo, kjer se preizkusi, ali je nova odločba popravljena v skladu z razlogi, zaradi katerih je bila prejšnja odločba odpravljena ali razveljavljena.

K 175. člen (revizija izvedenskih mnenj)
V postopkih uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja se predvsem iz razloga enotnosti prakse izvedencev v revizijo predloži vsako pozitivno mnenje invalidske komisije I. stopnje o ugotovljeni invalidnosti I. kategorije, v drugih primerih ugotovljene invalidnosti pa po načelu naključne izbire.
Revizijo izvedenskega menja opravi invalidska komisija II. stopnje, ki lahko izvedensko mnenje potrdi, spremeni ali vrne v ponovno obravnavo invalidski komisiji prve stopnje.

K 176. členu (sodno varstvo v postopku revizije)
Odločba, s katero je pristojna enota na sedežu zavoda v reviziji spremenila odločbo, izdano na prvi stopnji ima značaj drugostopenjske odločbe, zato je zoper tako odločbo zagotovljeno sodno varstvo.
Odločba o odpravi in razveljavitvi prvostopenjske odločbe se ne šteje za drugostopenjsko odločbo, zato zoper tako odločbo ni mogoče uveljavljati sodnega varstva. Enaki učinki so v primeru, ko je bila z odločbo na drugi stopnji, v reviziji, izdana na prvi stopnji hkrati razveljavljena ali odpravljena.

K 177. členu (ugotavljanje lastnosti zavarovanca)
V tem členu so opredeljene pravne podlage za ugotavljanje lastnosti zavarovanca pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je pogoj za večino pravic, določenih s tem zakonom.

Ugotavljanje lastnosti zavarovanca je predpisano s posebnim zakonom, ki ureja matično evidenco o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.
Za zavarovance za posebne primere zavarovanja se lastnost zavarovanca ugotavlja takrat, ko nastane zavarovalni primer, na podlagi katerega pridobijo pravice iz obveznega zavarovanja.
Ugotavljanje lastnosti zavarovanca za zavarovance iz 18. člena tega zakona je opredeljeno tako, da se ugotavlja po preteku koledarskega leta, v katerem so bila plačila izplačana. Izjema od navedenega pravila, pa velja v primeru, ko nastane zavarovalni primer, na podlagi katerega se pridobijo pravice iz invalidskega zavarovanja in se lastnost zavarovanca ugotavlja ob nastanku tega zavarovalnega primera.

K 178. členu (začetek postopka za uveljavljanje pravic)
Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so osebne pravice in jih tako lahko uveljavijo praviloma samo zavarovanci, razen v izjemnih primerih, ko to natančno določa zakon. Postopek za uveljavljanje pravice do vdovske ali družinske pokojnine pa na zahtevo vdove ali vdovca oziroma družinskega člana ali zakonitega zastopnika.
Izjema glede tega načela obstaja tudi v postopku uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja, kjer lahko se začne postopek tudi na predlog zavarovančevega osebnega zdravnika ali imenovanega zdravnika. Prav tako je v tem členu opredeljeno, da lahko postopek uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja ob soglasju osebnega zdravnika prične tudi pooblaščeni zdravnik.
Šteje se, da je postopek uveden, ko zavod prejme zavarovančevo oziroma upravičenčevo zahtevo za uveljavljanje pravice.
Posebnost v zvezi s postopki iz invalidskega zavarovanja je določena glede časa, kdaj je postopek uveden. In sicer je postopek uveden, ko zavod prejme zahtevo s popolno delovno dokumentacijo zavarovanca ter medicinsko dokumentacijo o zavarovančevem zdravstvenem stanju in o njegovi delovni zmožnosti.
Skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, se zahteva za uvedbo postopka za uveljavljanje ali varstvo pravic lahko poda s pisno ali ustno na zapisnik pri katerikoli enoti zavoda.

K 179. členu (trajanje postopka)
V postopku uveljavljanja pravic iz obveznega zavarovanja, kjer je potrebna pridobiti izvedensko mnenje, zakon v tem členu določa, da mora pristojni organ zavoda izdati odločbo v roku štirih mesecih od dneva uvedbe postopka.
V roku iz prejšnjega odstavka tega člena se mora izdati tudi odločbo o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja z uporabo mednarodnih pogodb.

K 180. členu (akontacija)
Ker v postopkih odmere višine pokojnin in nadomestil v praksi včasih ni mogoče določiti njihove višine ali takoj dokončati postopka, zaradi kakšnega predhodnega vprašanja, se s predlagano ureditvijo vzpostavljajo pravne podlage za to, da lahko zavod tako pokojnino kot tudi denarno nadomestilo iz invalidskega zavarovanja določi kot akontacijo.
Akontacije se usklajujejo pod enakimi pogoji kot pokojnine.
Akontacija se izplačuje na podlagi naloga, ki ga izda pooblaščeni delavec zavoda.

K 181. členu (izvedenski organi)

Izvedenska mnenja o invalidnosti, potrebi po stalni pomoči in postrežbi ter o nezmožnosti za delo oziroma nezmožnosti za delo vdove ali vdovca oziroma drugih zavarovančevih družinskih članov, dajejo izvedenski organi zavoda. Njihova mnenja so v teh primerih obvezna in pristojni organ ne more odločati brez njih.
Izvedenski organi zavoda dajejo izvedenska mnenja tudi na zahtevo tujih nosilcev zavarovanja in drugih organov, skupnosti in oseb, če tako določajo mednarodne pogodbe.
V tretjem odstavku tega člena so natančno opredeljeni izvedenski organi zavoda. In sicer so to invalidske komisije, zdravniki posamezniki in druge strokovne institucije, ki jih imenuje pristojni organ zavoda – svet zavoda.
Invalidska komisija deluje praviloma v sestavi dveh članov – zdravnikov in enega člana – strokovnjaka s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, varstva pri delu, organizacije dela, industrijske psihologije ali tehnologije oziroma drugega ustreznega področja. V postopku in pred izdajo izvedenskega mnenja ima v teh primerih pravico in dolžnost sodelovati tudi predstavnik delodajalca.
V postopkih pred invalidsko komisijo, ko je pri zavarovancu podana invalidnost II. ali III. kategorije, mora invalidska komisija podati izvedensko mnenje o obliki poklicne rehabilitacije na podlagi mnenja strokovne institucije.
V postopku ocenjevanja invalidnosti in preostale delovne zmožnosti morajo invalidske komisije sodelovati z drugimi strokovnimi institucijami, in sicer z namenom oblikovanja popolnega izvedenskega mnenja.
Zavod določi organizacijo in način delovanja invalidskih komisij ter drugih izvedenskih s splošnim aktom.
V devetem odstavku je določena pravna podlaga za podajanje izvedenskih mnenj izvedenskih organov zavoda o vrsti in stopnji telesne okvare, za potrebe ugotavljanja prištete dobe skladno s 138. členom zakona. Prav tako bo izvedenski organ izdajal mnenja o vrsti in stopnji telesne okvare za namene uveljavljanja pravic po drugih predpisih (npr. v predpisih o dohodnini, o varnosti cestnega prometa, o delovnih razmerjih…).

K 182. členu (izvršljivost odločb)
Odločbo, s katero je zavarovancu priznana pravica iz obveznega zavarovanja, izvrši zavod. Pritožba in revizija ne zadržita izvršitev odločbe oziroma začetka izplačevanja priznane dajatve.
Odločba, s katero se zavarovancu prizna pravica do poklicne rehabilitacije ali pravica do razporeditve, se izvrši, ko postane dokončna v upravnem postopku. Dokončna je vsaka določba druge stopnje in tudi prve stopnje, zoper katero ni bilo pritožbe ali je bila vložena prepozno.
Odločba o pravici do invalidske pokojnine postane izvršljiva z dnem, ko postane pravnomočna.
Odločbe o pravicah iz obveznega zavarovanja izvrši zavod, razen v primerih, ko je z zakonom določeno, da jih v določenem delu izvrši delodajalec ali zavod za zaposlovanje.

K 183. členu (**razveljavitev ali sprememba dokončne odločbe in učinek obnove postopka**)
S tem členom se na novo ureja možnost za spremembo dokončne odločbe, s katero je bilo očitno napačno ugotovljeno dejansko stanje in s tem posledično kršene

materialne določbe zakona ali podzakonskih aktov v škodo zavarovanca oziroma uživalca pravic ali zavoda. Gre za izredno pravno sredstvo, ki ga zakon, ki ureja splošni upravni postopek, ne pozna. Ker so lahko napake pri odločanju zaradi napačno uporabljenih podatkov ob upokojevanju posameznika oziroma priznavanju drugih pravic zelo velike in imajo velik vpliv na višino priznane pravice, je bilo na podlagi mnenja Računskega sodišča na novo uvedeno to pravno sredstvo.

K 184. členu (stroški postopka)
Postopek za uveljavljanje in varstva pravic iz obveznega zavarovanja je načeloma brezplačen. Upravičenec ni dolžan plačati nobeni stroškov za takse.
V tem členu je opredeljena pravica do povrnitve potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem ali uživanjem pravic iz invalidskega zavarovanja. V zvezi s to pravico so upravičeni do potnih stroškov tisti zavarovanci, ki so napoteni ali poklicani s strani zavoda v drug kraj zaradi opravljanja zdravstvenih preiskav in podaje izvedenskega mnenja in v primeru, če jih zavod napoti v drug kraj zaradi poklicne rehabilitacije.

Zavarovancu se njegovi potnih stroški povrnejo na podlagi zahtevka, ki ga vloži pri pristojni območni službi zavoda. Za podrobnejše in natančnejše določitev stroškov daje zakon podlago za sprejem splošnega akta s strani zavoda.

K 185. členu (organizacija zavoda)
Zavod je kot nosilec in izvajalec obveznega zavarovanja v Republiki Sloveniji organiziran tako, da zagotavlja učinkovito upravljanje s sredstvi za izvajanje obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Naloge, ki jih mora zavod opravljati so določene v zakonih, drugih predpisih, sklepih organa zavoda

K 186. členu (svet zavoda)
Besedilo člena določa, da je najvišji organ upravljanja zavoda svet zavoda. Svet je sestavljen iz 15 članov, ki so zastopani štiripartitno iz predstavnikov štirih interesnih skupin. Svet zavoda tako sestavljajo pet predstavnikov sindikatov (od katerih je en predstavnik organizacije delovnih invalidov), trije predstavniki delodajalcev, trije predstavniki Vlade Republike Slovenije ter trije predstavniki upokojencev in en predstavnik delavcev zavoda. V členu so primeroma navedene pristojnosti sveta, sicer pa spadajo v njegovo pristojnost vsa vprašanja iz obveznega zavarovanja, za katera ni izrecno določena pristojnost državnih organov.
Svet zavoda izmed svojih članov izvoli predsednika in namestnika predsednika. Mandat članov sveta, predsednika in njegovega namestnika, traja 4 leta. Po načelu možnosti enakopravne zastopanosti interesnih skupin, ki imajo funkcijo vodenja sveta, se predstavniki skupin na teh mestih izmenjujejo po načelu rotacije.

K 187. členu (generalni direktor)
Generalni direktor je individualni poslovodni organ zavoda, katerega naloge, pristojnosti in odgovornosti so natančneje opredeljene v statutu zavoda. Organizira in vodi delo ter poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod in je pri tem odgovoren za zakonitost dela zavoda. Imenuje ga svet zavoda, soglasje k imenovanju pa daje Vlada Republike Slovenije.

K 188. členu (statut)
Zavod ima statut, ki je akt organizacijske narave. Sprejema ga svet zavoda, soglasje k njemu pa daje Vlada Republike Slovenije. Področje statutarnega urejanja je

omejeno predvsem na vprašanja, ki se nanašajo na organizacijo, način konstituiranja, delovanja in pristojnosti delovanja organa upravljanja ter na določanje načina imenovanja in izvolitve članov sveta in njihovega predsednika in namestnika. Ureja tudi organizacijo službe zavoda in položaj delavcev zavoda ter druga, za zavod pomembna vprašanja.

K 189. členu (nadzor)
V tem členu je konkretno opredeljena nadzorna funkcija nad zakonitostjo dela ter namembnostjo rabe sredstev v zavodu, ki jo izvaja minister, pristojen za delo. Člen določa postopke in način izvajanja funkcije nadzora. V skladu s tem členom ima zavod dolžnost, da vabi ministra, pristojnega za delo, na vse seje sveta zavoda, minister pa ima v določenih primerih pravico zadržati odločitve, ki jih sprejme svet zavoda. Zavod nad svojim delom sam izvaja strokovni nadzor.

K 190. členu (odgovornost posameznika za škodo zavodu)
V prvem odstavku tega člena je opredeljena subjektivna odgovornost povzročitelja. Zavod ima pravico zahtevati povrnitev povzročene škode s strani tistega, ki je namenoma ali iz malomarnosti povzročil invalidnost, potrebo po tuji pomoči in postrežbi ali smrt zavarovanca.
V drugem odstavku tega člena je opredeljena objektivna odgovornost delodajalca, in sicer za škodo, ki jo povzroči delavec pri delu ali v zvezi z delom.
Ne glede na objektivno odgovornost delodajalca lahko zavod izterja povrnitev povzročene škode neposredno tudi od osebe, ki je s kaznivim dejanjem povzročila invalidnost, potrebo po tuji pomoči in postrežbi ali smrt zavarovanca s kaznivim dejanjem.
Znesek odškodnine, ki jo lahko zavod zahteva od fizične osebe, je določen kot najnižji in najvišji znesek odškodnine pri zavodu.

K 191. členu (odgovornost delodajalca za škodo zavodu)
Če se je pri delodajalcu pripetila delovna nesreča, zaradi katere je pri zavarovancu nastala invalidnost, potreba po tuji pomoči in postrežbi ali smrt, in pristojni organ ugotovi, da so bili pri delodajalcu kršeni predpisi o varnosti in zdravju pri delu, lahko zavod zahteva povrnitev škode.
Zavod lahko zahteva povrnitev škode, če delodajalec ni opravil predpisanega zdravstvenega pregleda za osebo, ki zdravstveno ni bila zmožna za opravljanje določenih del oziroma nalog, kar se je ugotovilo pozneje.
Zavod ima pravico zahtevati povrnitev povzročene škode od delodajalca, če je škoda nastala zato, ker mu delodajalec ni dal podatkov oziroma je dal neresnične podatke o dejstvih, od katerih je odvisna pridobitev, odmera ali izguba pravice.
V četrtem odstavku tega člena je kot delodajalec določena vsaka oseba, pri kateri delavec opravlja delo na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali na kakršnikoli drugi pravni podlagi.

K 192. členu (izključitev kritja zavarovanega primera)
Organizacije se ne morejo sklicevati na to, da je zavarovanec, ki je po njeni krivdi pretrpel invalidnost oziroma je umrl, bil zavarovan in mu zavod mora priznati pravice. V tem primeru nastane škoda zavodu, čeprav je bil zavarovani primer pokrit z zavarovanjem.

Če je zavarovanec, ki je sam dolžan dajati podatke zavodu, dal neresnične podatke ali pa podatkov ni dal in je iz tega razloga zavodu nastala škoda, ima zavod pravico zahtevati povrnitev škode, nastale iz tega razloga.
Solidarno je za povrnitev povzročene škode odgovorna tudi oseba, ki je bila kot priča s pravnomočno sodbo obsojena za kaznivo dejanje krive izpovedbe, če je bilo na podlagi takšne izpovedbe komu priznano neko obdobje v pokojninsko dobo in je bila na podlagi tako priznanega obdobja uveljavljena pokojnina, do katere tisti, ki jo je dobil, sicer ne bi bil upravičen, ali pa, če je bila uveljavljena večja pokojnina od tiste, do katere je bil upravičen.

K 193. členu (ugotavljanje odškodnine)
Odškodninska odgovornost se ugotavlja v skladu z določbami obligacijskega zakonika. Odškodnina, ki jo ima zavod pravico zahtevati v primerih obsega nastale stroške in celotne zneske pokojnine oziroma drugih dajatev, ki jih izplačuje zavod. Pri ugotavljanju višine odškodnine se upošteva dopolnjena pokojninska doba zavarovanca.
Zavod delodajalcu oziroma delavcu, ki je dolžan povrniti škodo, postavi rok, v katerem mora biti škoda povrnjena. Če zavarovanec ali delodajalec ne povrne nastale škode v določenem roku, uveljavlja zavod odškodninski zahtevek pred pristojnim sodiščem.

K 194. členu (povrnitev preplačil)
Skladno z določbami obligacijskega zakonika mora oseba, ki ji je bil na račun zavoda izplačan denarni znesek, do katerega ni imela pravice, vrniti prejeti znesek. Če je bil znesek preveč izplačan, ga zavod pobota s pokojninskimi prejemki upravičenca. Zavod izda odločbo o ugotovitvi preplačila, v kateri je določen znesek preplačila in način, po katerem mu bo preplačilo povrnjeno, pri tem pa se po uradni dolžnosti upošteva triletni zastaralni rok. Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve. Zavod lahko v primeru, ko oseba uživa pokojnino ali kakšno drugo pravico iz obveznega zavarovanja, odloči, da se preplačilo povrne v obrokih, ki se odtegujejo od navedenih prejemkov.

K 195. členu (povrnitev preplačil zaradi smrti upravičenca)
Zavod ima vedno prednostno pravico, da od izvajalca plačilnega prometa neposredno zahteva povrnitev zneska pokojnine ali druge denarne dajatve, ki je bila nakazana v dobro imetnika osebnega računa po njegovi smrti in do katerega umrli imetnik osebnega računa ni bil upravičen. Potrdilo zavoda o izplačilih dajatev je javna listina oz. nalog, na podlagi katerega je izvajalec plačilnega prometa dolžan zavodu v roku treh dni vrniti zneske, nakazane po smrti imetnika osebnega računa.
Če denarja ni več na računu, mora izvajalec plačilnega prometa Zavodu posredovati podatke o osebi, ki je denar dvignila. V primeru, da izvajalec plačilnega prometa v Sloveniji, s strani Zavoda nakazana sredstva prenakaže na račun v tujino in zaradi tega vračilo ni več možno, mora v treh dneh sporočiti Zavodu vse podatke izvajalca plačilnega prometa v tujini, kateremu so bila sredstva nakazana.

K 196. členu (odškodninska odgovornost zavoda)
Zavod je po določbah obligacijskega zakonika odškodninsko odgovoren za škodo, ki jo povzročil zavarovancu pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem svoje dejavnosti.
Če je zavod dolžan denarno dajatev ali dajatev v višjem znesku izplačati za nazaj na podlagi odločbe druge stopnje o priznanju pravice ali po odločbi sodišča, pa do izdaje

ustrezne odločbe na prvi stopnji ni prišlo zaradi ravnanja zavarovanca oziroma vlagatelja, delodajalca oziroma druge osebe, se upravičencu izplača v breme zavoda odškodnina v višini obračunanih zamudnih obresti od dneva, ko bi posamezni znesek bil izplačan, pa do izvršitve odločbe.
Če je vzrok za izdajo neustrezne oziroma nepravočasne odločbe sporen, ima zavod pravico terjati izplačano odškodnino zaradi plačila zamudnih obresti od odgovornih oseb.
Zavod je dolžan odškodnino iz drugega odstavka tega člena izplačati v 60 dneh po plačilu denarnih dajatev.

K 197. členu (zamudne obresti)
Zavod mora prejemniku v primeru, ko mu ne izplača priznanih pokojninskih prejemkov v roku 60 dni od dneva, ko je postala odločba o priznanju pravice izvršljiva, izplačati tudi zamudne obresti na zapadle prejemke ali ga v istem roku pozvati, da sporoči potrebne podatke oziroma, da prejemke dvigne na blagajni zavoda. Zamudne obresti se odmerijo od naslednjega dne po izteku roka.

K 198. členu (pojem poklicnega zavarovanja)
Ta člen določa pojem poklicnega zavarovanja. Poklicno zavarovanje je zbiranje prispevkov delodajalcev na osebnih računih zavarovancev, na podlagi katerih zavarovanci pridobijo pravico do poklicne pokojnine. Gre za obliko zavarovanja, pri kateri zavarovanec prevzema naložbeno tveganje z zajamčenim donosom na vplačane prispevke, za zajamčeni donos pa jamči upravljavec sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

K 199. členu (krog zavarovancev poklicnega zavarovanja)
V poklicno zavarovanje se vključijo vsi zavarovanci , ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela, in zavarovanci, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati. Vključitev v zavarovanje je vezana na opravljanje dela na določenem delovnem mestu. Seznam delovnih mest, kjer je vključitev obvezna, določi minister, pristojen za delo, in sicer na podlagi delovnih mest, za katere se je pred uveljavitvijo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/2006-uradno prečiščeno besedilo, 114/2006-ZUTPG, ,10/2008-ZVarDod, 98/2009-ZIUZGK, 38/2010-ZUKN, 61/2010-ZSVarPre) štela zavarovalna doba s povečanjem, delovna mesta, ki jih določi posebna komisija in delovna mesta, ki se določijo v posebnih področnih zakonih.

K 200. členu (prispevki za poklicno zavarovanje)
Prispevke v poklicno zavarovanje plačujejo delodajalci, pri katerih obstajajo delovna mesta, za katere velja obvezna vključitev v to obliko zavarovanja. Prispevki za poklicno zavarovanje imajo enak davčni status kot prispevki za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Najnižja višina prispevka znaša najmanj 10,55 % od plače zavarovanca, s kolektivno pogodbo ali področnim zakonom pa se lahko dogovori tudi višji prispevek. Osnova za plačilo prispevka je zavarovančeva plača.

K 201. členu (postopek za vključitev v poklicno zavarovanje)
Delovna mesta, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje, so vsa tista, za katera se je ob uveljavitvi ZPIZ-1 štela zavarovalna doba s povečanjem. Poleg omenjenih delovnih mest lahko posebna komisija na podlagi meril in kriterijev, ki jih določi Vlada Republike Slovenije, poleg delovnih mest

iz prvega odstavka tega člena, določi tudi druga delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje oziroma ugotovi, da niso več izpolnjeni pogoji za vključitev. Slednje velja tako za delovna mesta, ki so zdravju škodljiva, kot tudi za delovna mesta, ki jih po določeni starosti ni mogoče več uspešno poklicno opravljati. Posebno komisijo za ugotavljanje obveznosti poklicnega zavarovanja iz drugega odstavka tega člena imenuje minister, pristojen za delo. Nova delovna mesta, kjer velja obvezna vključitev v to obliko zavarovanja, se lahko določijo tudi z zakonom. Določeno je, da se seznam delovnih mest za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje objavi v Uradnem listu RS.

K 202. členu (pravice iz poklicnega zavarovanja)
Iz naslova vključitve v poklicno zavarovanje in ob izpolnitvi določenih pogojev, pridobijo zavarovanci pravico do poklicne pokojnine. Za čas, ko je zavarovanec vključen v poklicno zavarovanje se zavarovancu za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do predčasne pokojnine oziroma starostne pokojnine upošteva poleg dejansko izpolnjene zavarovalne dobe še četrtina obdobja, v katerem je bil vključen v poklicno zavarovanje. Če je zavarovanec v času prejemanja poklicne pokojnine prostovoljno vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, se mu zavarovalne osnove iz obdobja prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje (čas prejemanja poklicne pokojnine), ne upoštevajo pri določitvi pokojninske osnove, ob uveljavljanju pravic iz obveznega zavarovanja, upošteva pa se mu dejansko izpolnjena pokojninska doba pri določitvi odmernega odstotka. Prispevek za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje lahko za zavarovanca plačuje tudi delodajalec, pri katerem je bil zavarovanec vključen v poklicno zavarovanje, če je tako določeno z zakonom ali kolektivno pogodbo. V zakonu ali kolektivni pogodbi se natančneje določi način in višino prispevka, ki ga plačuje delodajalec. Če je zavarovanec v poklicno zavarovanje vključen najmanj 16 let (15 let ženska), se mu predčasna pokojnina odmeri brez malusov. Do bonusov, kot jih določa ZPIZ-2, je zavarovanec upravičen šele, ko dejansko izpolni zakonsko določeno pokojninsko dobo, brez dodane dobe.

K 203. členu (poklicna pokojnina)
Poklicna pokojnina se zavarovancu izplačuje od uveljavitve pravice do poklicne pokojnine do uveljavitve pravice do predčasne pokojnine oziroma starostne pokojnine v obveznem zavarovanju, odvisno od trenutka uveljavitve poklicne pokojnine.

K 204. členu (pogoji za pridobitev pravice)
Bistveni pogoj za pridobitev pravice do poklicne pokojnine je izpolnjevanje pokojninske dobe, ki mora skupaj z dodano dobo za moške znašati najmanj 40 let, za ženske pa 38 let. Poleg omenjenega pogoja zakon določa dodatno zahtevo, in sicer, da ima zavarovanec na osebnem računu zbranih dovolj sredstev za izplačevanje poklicne pokojnine, pri čemer je zakonsko določeno, da mesečni znesek poklicne pokojnine ne sme biti nižji od 80 % najnižje pokojninske osnove. Ko zavarovanec izpolni pogoj pokojninske dobe, mu upravljavec sklada izračuna višino poklicne pokojnine in dolžino prejemanja slednje. Obdobje prejemanja se nato odšteje od starostnega pogoja za pridobitev pravice do predčasne pokojnine oziroma starostne pokojnine, če je zavarovanec že izpolnil starostni pogoj za pridobitev predčasne pokojnine. Tako določena starost predstavlja trenutek, ko zavarovanec začne prejemati poklicno pokojnino. Postopek za uveljavitev pravice do poklicne

pokojnine se začne z vložitvijo zahtevka za pridobitev podatkov o dopolnjeni pokojninski dobi in drugih podatkov, potrebnih za to, da se preveri ali so izpolnjeni pogoji za uveljavitev pravice do poklicne pokojnine. Zahtevek za te podatke zavarovanec vloži pri zavodu. Poklicna pokojnina se izračuna na podlagi predvidenega obdobja prejemanja poklicne pokojnine, višine sredstev na osebnem računu zavarovanca ter na podlagi aktuarskih načel. Če je zavarovanec že izpolnil pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, ima pravico zahtevati enkratno izplačilo sredstev ali pa prenos sredstev v dodatno zavarovanje. S posebnima določbama se zavarovancem poklicnega zavarovanja, ki ne uveljavljajo pravice do poklicne pokojnine in ki so opravljali vojaško službo v Slovenski vojski najmanj 20 let ali jim je bila zaradi starostnih omejitev, ki veljajo skladno z zakonodajo za obrambno področje, odpovedana pogodba o zaposlitvi v Slovenski vojski, daje pravica do dviga sredstev v enkratnem znesku. Davčna obravnava izplačil za te osebe se uredi v davčnih predpisih, z upoštevanjem časovne razmejitve pri obravnavi teh izplačil.

K 205. členu (odlog uživanja pravice do poklicne pokojnine)
Ob pridobitvi pravice se zavarovanec lahko odloči, da bo odložil začetek uživanja pokojnine. Glede na dejstvo, da je zavarovanje utemeljeno na sistemu vnaprej določenih pravic, pomeni odlog višjo mesečno poklicno pokojnino ob uveljavitvi pravice do poklicne pokojnine. Prav tako so tudi delodajalci še naprej zavezani k plačevanju prispevkov, če delavec še naprej opravlja delo na delovnem mestu, za katerega velja obvezna vključitev v poklicno zavarovanje.

K 206. členu (enkratno izplačilo sredstev)
Pravico do enkratnega izplačila sredstev ima zavarovanec, razen v primeru, ko izpolni pogoje za starostno upokojitev pred uveljavitvijo pravic iz poklicnega zavarovanja, tudi v primeru, če se invalidsko upokoji. Skladno z drugim odstavkom 206. člena tega zakona pa imajo pravico do odkupne vrednosti enot premoženja, vpisanih na osebnem računu zavarovanca v primeru smrti zavarovanca, tudi njegovi dediči oziroma upravičenci za primer smrti.

K 207. členu (jamstvo Republike Slovenije)
Ker gre za obliko dodatnega pokojninskega zavarovanja, kjer je predpisana obvezna vključitev, država, poleg upravljavca sklada poklicnega zavarovanja, ki je glavni porok, jamči za minimalni zajamčeni donos na vplačane prispevke.

K 208. členu (pokojninski načrt poklicnega zavarovanja)
Pokojninski načrt poklicnega zavarovanja se zaradi specifičnosti te oblike zavarovanja v določenih vsebinah razlikuje od pokojninskega načrta dodatnega zavarovanja, zato je posebej tudi predpisana vsebina pokojninskega načrta za to obliko zavarovanja. Pokojninski načrt poklicnega zavarovanja mora vsebovati postopek sklenitve poklicnega zavarovanja, višino prispevkov za poklicno zavarovanje, način plačila prispevkov za poklicno zavarovanje, minimalni zajamčeni donos na vplačane prispevke, naložbeno politiko, stroške, ki se povrnejo upravljavcu, stroške v breme sredstev sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, določbe o izplačilu v enkratnem znesku, določbe o pridobitvi in izplačilu poklicne pokojnine, določbe o prenehanju članstva in zadržanju pravic, določbe o obveščanju članov. Pokojninski načrt mora odobriti minister, pristojen za delo. Določbe pokojninskega načrta in njegove spremembe pa začnejo veljati, ko jih potrdi minister, pristojen za delo, upravljavec pa jih je dolžan uporabljati najkasneje v roku 30 dni,.

K 209. členu (sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja)
Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja se lahko oblikuje samo kot vzajemni pokojninski sklad. Glede na to, da vzajemni pokojninski sklad ni pravna oseba, gre za premoženje, ki je financirano s sredstvi, zbranimi z vplačilom prispevkov in ustvarjenimi z upravljanjem s temi sredstvi. To premoženje se lahko uporabi izključno za kritje obveznosti do zavarovancev poklicnega zavarovanja. Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja je v lasti zavarovancev, premoženje tega sklada pa mora biti ločeno od drugega premoženja upravljavca sklada. Zaradi varstva osebnih podatkov zakon natančno prepisuje tudi evidence o podatkih zavarovancev, ki jih upravljavec lahko vodi, ter način zbiranja podatkov in rok hrambe. Prav tako si lahko upravljavec sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja in zavod za namene ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice do poklicne pokojnine in za izračun slednje izmenjujeta podatke o zavarovancu.

K 210. členu (upravljavec sklada)
Edini upravljavec Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja je Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d (v nadaljnjem besedilu: KAD). Posli upravljanja sklada obsegajo zbiranje premij poklicnega zavarovanja in vodenje osebnih računov zavarovancev sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, upravljanje s premoženjem sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ter izplačevanje poklicnih pokojnin in odkupnih vrednosti. KAD lahko posle upravljanja s pogodbo prenese tudi na zavarovalnico, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj skladno z zakonom, ki ureja zavarovalništvo.

K 211. členu (obveščanje in poslovanje sklada)
Zakon določa obveznost delodajalcev, da upravljavca sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja vsakokratno obveščajo o spremembah zaposlitev na delovnih mestih, kjer velja obveznost vključitve v poklicno zavarovanje. V primeru, ko delodajalec upravljavca ne obvesti pravočasno o novi zaposlitvi, je slednji dolžan poravnati zaostale prispevke skupaj za zamudnimi obrestmi. Prav tako je določen postopek obveščanja s strani zavoda, ki mora upravljavcu sklada posredovati vse pomembne podatke, na podlagi katerih lahko upravljavec ugotavlja ali so izpolnjeni pogoji za pridobitev pravice do poklicne pokojnine.

K 212. členu (smiselna uporaba)
Glede na dejstvo, da je Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad se za poslovanje slednjega, za oblikovanje odbora sklada in obveščanja članov uporabljajo določbe dvanajstega dela tega zakona, ki se nanašajo na poslovanje vzajemnega pokojninskega sklada. Določeno je še, da se kljub temu za sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ne uporabljajo določbe dvanajstega dela tega zakona, ki se nanašajo na pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada.

K 213. členu (upravljavska provizija, vstopni in izstopni stroški)
Za upravljanje pokojninskega sklada je upravljavec upravičen do povračila vstopnih in izstopnih stroškov ter do letne provizije v višini, določeni v pokojninskem načrtu pokojninskega sklada.

Vstopni in izstopni stroški se obračunajo v odstotku od zneska vplačila, vendar vstopni stroški ne smejo znašati več kot 2,5 %, medtem ko izstopni stroški ne smejo znašati več kot 0,5 %.

Letna provizija za upravljanje pokojninskega sklada se določi v odstotku od povprečne letne čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada v skladu z določbami 308. člena tega zakona in upoštevaje naložbeno politiko pokojninskega sklada ne sme znašati več kot 1,0 %.

K 214. členu (pojem)
V tem členu je definirano dodatno zavarovanje kot zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih članov, vključenih v to obliko zavarovanja, z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih s pokojninskim načrtom ali s tem zakonom, zagotovijo pravica do dodatne pokojnine ali druge, v tem poglavju določene pravice. Zakon loči dve vrsti dodatnega zavarovanja in sicer kolektivno in individualno. Ob tem pa določa še smiselno uporabo določb tega dela zakona še za Zaprti vzajemni pokojninski sklad za javne uslužbence, za Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, če v enajstem delu ni določeno drugače in za Prvi pokojninski sklad, ustanovljen na podlagi določb Zakona o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (Uradni list RS, št. 50/99, 26/2005, UPB1 in 85/2009; v nadaljnjem besedilu: ZPISPID), če v ZPSPID ni drugače urejeno.

K 215. členu (člani dodatnega zavarovanja)
Pogoj za vključitev v dodatno zavarovanje po tem zakonu je, da mora biti član zavarovanec ali uživalec pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja. V pokojninskem načrtu določeni pogoji zavarovanja in pogoji za pridobitev pravic ne smejo biti določeni različno glede na spol, narodnost, raso ali etnično poreklo, vero ali prepričanja, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost. Določba sledi načelu nediskriminacije, ki izhaja že iz Ustave Republike Slovenije. Kljub temu je določeno tudi, da so lahko pogoji zavarovanja pri izračunu višine pokojninske rente določeni različno glede na starost. Izračun pokojninske rente sledi aktuarskim načelom, zato je potrebno dopustiti možnost, da se pri izračunu višine pokojninske rente upošteva starost zavarovanca.

K 216. členu (pokojninski sklad)
V tem členu je določeno, da se vplačila v dodatno zavarovanja zbirajo in upravljajo v pokojninskem skladu, oblikovanem po tem zakonu. Pokojninski sklad se lahko oblikuje kot vzajemni pokojninski sklad, krovni pokojninski sklad ali kot kritni sklad. Prav tako je za osebe, ki niso pokojninski skladi po tem zakonu, podana prepoved zbiranja teh denarnih sredstev, posredovanje pri zbiranju oziroma zagotavljanju pogojev za zbiranje denarnih sredstev za namene dodatnega zavarovanja po tem zakonu.

K 217. členu (naložbene strategije dodatnega zavarovanja)
V tem členu je določena naložbena strategija pokojninskega varčevanja, po kateri upravljavec pokojninskega sklada sredstva člana dodatnega zavarovanja upravlja v skladu z naložbeno politiko življenjskega cikla ali pa članom zagotavlja zajamčeno donosnost na čisto vplačilo. Metodologija za izračun in višino minimalne zajamčene donosnosti se bo določila s podzakonskim aktom ministrstva, pristojnega za finance.

K 218. členu (prejemki iz dodatnega zavarovanja)
V tem členu je določen prejemek iz dodatnega zavarovanja. Tako član na podlagi tega zavarovanja ob izpolnjevanju zakonskih pogojev pridobi pravico do pokojninske rente.

K 219. členu (pogoji za pridobitev pravice do dodatne pokojnine)
V tem členu so določeni pogoji za pridobitev pravice do dodatne pokojnine, ki se izplačuje v obliki pokojninske rente. Član dodatnega zavarovanja tako pridobi pravico do dodatne pokojnine, ko je uveljavil pravico do predčasne ali starostne pokojnine ali ko je uveljavil pravico do invalidske pokojnine. Pravica do dodatne pokojnine je tako vezana na uveljavitev pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja (upokojitev), s čimer se zasleduje namen tega zavarovanja, ki bi naj predstavljalo dodaten vir dohodkov ob upokojitvi.
Člen določa še, da se članom, ki so pridobili pravico do dodatne pokojnine in se izselili v tujino, lahko pokojninska renta izplačuje tudi na ozemlje druge države.

K 220. členu (pogoji za pridobitev pravice do predčasne dodatne pokojnine)
Ta člen določa pogoje za pridobitev predčasne dodatne pokojnine, ki jo član pridobi, če izpolnjuje pogoj starosti (dopolnitev 57 let starosti) in pogoj nevključenosti v obvezno pokojninsko zavarovanje. Članu, ki se za stalno izseli v tujino se predčasna dodatna pokojnina izplačuje tudi v tujino.

K 221. členu (pravica do izplačila odkupne vrednosti v enkratnem znesku)
Ta člen določa pogoje za pridobitev pravice do izplačila odkupne vrednosti enot premoženja. Član individualnega zavarovanja lahko kadarkoli uveljavi pravico do izplačila odkupne vrednosti enot premoženja v enkratnem znesku, medtem ko mora član kolektivnega zavarovanja izpolnjevati določene pogoje. Za člana pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja je pridobitev pravice do izplačila odkupne vrednosti premoženja v enkratnem znesku vezana na izstop iz tega zavarovanja ob izpolnjevanju pogoja, da je že uveljavil pravico do pokojnine iz obveznega zavarovanja in da sredstva na njegovem osebnem računu kolektivnega zavarovanja ne presegajo 5000 eurov. Z navedenimi pogoji se želi omejiti dvig privarčevanih sredstev v enkratnem znesku, saj to ni v skladu z namenom tega varčevanja. Izjema velja za nizek znesek zbranih sredstev, kjer izplačilo pokojninske rente ne bi bilo smiselno. Omejitev pa ne velja za privarčevana sredstva v okviru individualnega zavarovanja, kjer lahko član v primeru izstopa iz zavarovanja kadarkoli zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku. Ne glede na omejitve, ki jih določa ta člen glede dviga sredstev, ima v primeru smrti člana, pravico zahtevati od upravljavca pokojninskega sklada, da ji izplača enkratno denarno izplačilo v višini odkupne vrednosti premoženja, ki so bile vpisanega na osebnem računu člana, tudi oseba, ki jo je član imenoval za upravičenca v primeru smrti. V primeru, da član ni navedel upravičenca za primer smrti, preide ta pravica na dediče člana, ko zahtevo za izplačilo podajo vsi upravičenci za primer smrti oziroma dediči člana. Slednji upravičenci lahko zahtevajo izplačilo celotne vrednosti premoženja, ne glede na omejitve, ki so določene v tem členu. Če ni imenovanega upravičenca za primer smrti in preide pravice na dediče člana, morajo ti ob vložitvi zahtevka za izplačilo priložiti tudi pravnomočni sklep o dedovanju.

K 222. členu (pokojninski načrt)
Ta člen določa, da se dodatno zavarovanje vzpostavi na podlagi odobrenega pokojninskega načrta, ki določa pogoje za pridobitev pravic iz dodatnega zavarovanja, vrsto in obseg teh pravic ter postopek za njihovo uveljavitev. V tem členu je določeno tudi, da izplačevanje pokojninskih rent poteka na podlagi posebnega pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente. Določeno je, da pokojninski načrt izvajajo pokojninski skladi, ustanovljeni po tem zakonu. Določeno je tudi, da se v primeru spremembe pokojninskega načrta, te spremembe uporabljajo za vse člane, tudi za tiste, ki so se v dodatno zavarovanje vključili pred spremembami pokojninskega načrta.

K 223. členu (predmet)
V tem členu je pojasnjeno, kaj predstavlja pokojninski načrt. Gre za splošne pogoje zavarovanja, ko mora pokojninski načrt zagotavljati dodatno zavarovanje z namenom pridobitve pravice dodatne pokojnine in predčasne dodatne pokojnine. Pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja oblikuje delodajalec, pokojninski načrt individualnega zavarovanja pa oblikuje upravljavec. Določeno je, da je lahko oseba istočasno vključena v dodatno zavarovanje samo po enem pokojninskem načrtu kolektivnega zavarovanja in po enem pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja. Izjema te določbe velja za osebe, ki so na podlagi več pogodb o zaposlitvi za krajši delovni čas z več delodajalci vključene v pokojninski načrt pri vsakem izmed delodajalcev. Določen je tudi predmet pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente, ki določa pogoje ter način izračunavanja in izplačevanja pokojninskih rent.

K 224. členu (vsebina pokojninskega načrta)
V tem členu je določena vsebina, ki jo mora vsebovati vsak pokojninski načrt. Tako mora pokojninski načrt vsebovati:
- opredelitev dodatnega zavarovanja kot zavarovanja, pri katerem zavarovanec prevzema finančno tveganje;
- opredelitev oblike pokojninskega sklada, preko katerega se izvaja pokojninski načrt;
- opredelitev, ali je pokojninski načrt namenjen individualnemu ali kolektivnemu zavarovanju;
- pogoje za vključitev v kolektivno oziroma individualno zavarovanje;
- določbo, da izvajalec članstva v pokojninskem načrtu ne pogojuje z izplačevanjem dodatne pokojnine oziroma predčasne dodatne pokojnine;
- način in roke za izvedbo vplačil;
- pogoje za prenehanje zavarovanja pred pridobitvijo pravice do dodatne pokojnine oziroma predčasne dodatne pokojnine, in pravice člana oziroma upravičencev v takšnih primerih;
- pogoje za sklenitev mirovanja individualnega zavarovanja;
- pogoje za pridobitev pravice do dodatne pokojnine oziroma predčasne dodatne pokojnine;
- postopek uveljavitve dodatne pokojnine in predčasne dodatne pokojnine;
- upravljavca sklada;
- pogoje za mirovanje.

Določeno je še, da mora izplačevalec za izplačevanje pokojninske rente oblikovati poseben pokojninski načrt, ki mora določati način izračunavanja pokojninske rente in mora biti odobren skladno z določbami tega zakona.

K 225. členu (odobritev pokojninskega načrta)
V tem členu je določen postopek odobritve pokojninskega načrta ter pokojninskega načrta za izplačevanje rente. Pokojninski načrt, na podlagi katerega se lahko uveljavljajo davčne in druge olajšave, odobri minister, pristojen za delo, če ugotovi, da pokojninski načrt vsebuje vse obvezne sestavine ter da so določbe pokojninskega načrta v skladu s tem zakonom. O odobritvi pokojninskega načrta se odloča na podlagi zahteve za odobritev pokojninskega načrta, ki jo vloži upravljavec pokojninskega sklada. Določeno je, kaj vse mora vsebovati zahteva za odobritev (besedilo pokojninskega načrta, obrazložitev posameznih določb pokojninskega načrta ter dokazilo o plačilu upravne takse). Minister, pristojen za delo, odloči o odobritvi pokojninskega načrta z odločbo v upravnem postopku v roku 60 dni od dneva prejema popolne zahteve za odobritev. Te določbe pa se smiselno uporabljajo tudi za vse kasnejše spremembe pokojninskega načrta, pri čemer mora vložnik zahteve za spremembo pokojninskega načrta zahtevi dodatno priložiti še besedilo sprememb določb pokojninskega načrta, obrazložitev sprememb, besedilo pokojninskega načrta, iz katerega so razvidne predlagane spremembe določb pokojninskega načrta, ter čistopis pokojninskega načrta z vključenimi spremembami. Opozoriti je potrebno še na določbo tega člena, da določbe pokojninskega načrta oziroma sprememb pokojninskega načrta pričnejo veljati, ko jih odobri minister, pristojen za delo, ter se pričnejo uporabljati z dnem uveljavitve pravil ali sprememb pravil.

K 226. členu (registracija pokojninskega načrta)
V tem členu je določena registracija pokojninskih načrtov. Odobreni pokojninski načrti se vpišejo v poseben register, ki ga vodi Davčna uprava Republike Slovenije. Določena je tudi sestava registra.

K 227. členu (prijava za vpis v register)
Skladno s tem členom se odobreni pokojninski načrt vpiše v register pokojninskih načrtov na podlagi prijave za vpis v register, ki jo vloži upravljavec pokojninskega sklada.

K 228. členu (podzakonski akt)
Ta člen določa, da se glede vsebine in oblike prijave za vpis v register, prijave sprememb, načinu dajanja podatkov ter dokumentaciji, ki jo je potrebno priložiti prijavi za vpis v register, izda podzakonski predpis, ki ga izda ministrstvo, pristojno za finance.

K 229. členu (postopek vpisa v register)
V tem členu je določen postopek vpisa v register pokojninskih načrtov. Postopek se začne z vložitvijo prijave. O vpisu v register odloča na prvi stopnji davčni urad, na območju katerega je vlagatelj prijave vpisan v davčni register. Le-ta opravi vpis v register, če je prijava v predpisani obliki in je vsebino vložila pristojna oseba, če so prijavi priložene predpisane listine in če gre za odobren pokojninski načrt s strani ministra, pristojnega za delo. Davčni organ izda odločbo, s katero odloči o prijavi za vpis v register.

K 230. členu (pravna sredstva)
Ta člen določa pravna sredstva zoper odločbo davčnega urada na prvi in drugi stopnji. Tako je zoper odločbo, s katero davčni urad odloči o prijavi za vpis v register,

dovoljena pritožba, ki jo je potrebno vložiti v roku 15 dni od vročitve odločbe pri organu, ki je izdal odločbo na prvi stopnji. O pritožbi odloča Ministrstvo za finance.

K 231. členu (učinek vpisa)
V tem členu je določen učinek vpisa pokojninskega načrta v register pokojninskih načrtov, saj šele na podlagi tega vpisa pokojninskega načrta v register delodajalec in člani oziroma uživalci pravic dodatnega zavarovanja pridobijo pravico do davčnih in drugih olajšav.

K 232. členu (izbris iz registra)
V tem členu so določeni pogoji in postopek za izbris pokojninskega načrta iz registra pokojninskih načrtov. Tako davčni urad izbriše pokojninski načrt iz registra, če ugotovi: da pokojninski načrt ne izpolnjuje več pogojev določenih v tem zakonu; da se je dodatno zavarovanje po vpisanem pokojninskem načrtu prenehalo izvajati; če ugotovi, da je bil pokojninski načrt vpisan v register na podlagi neresničnih dejstev oziroma listin.
Zoper odločbo o izbrisu pokojninskega načrta iz registra je dovoljena pritožba, ki jo je potrebno vložiti v roku 15 dni od vročitve odločbe na glavni urad Davčne uprave Republike Slovenije. Izbris pokojninskega načrta iz registra ima za posledico izgubo pravice do davčnih in drugih olajšav.

K 233. členu (pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja)
Ta člen določa splošne določbe glede pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja. Delodajalec oblikuje pokojninski načrt za svoje zaposlene s tem, da pristopi k odobrenemu pokojninskemu načrtu kolektivnega zavarovanja, ki se izvaja na podlagi odprtega pokojninskega sklada. V pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, ki ga je oblikoval delodajalec, se pod enakimi pogoji vključijo vsi zaposleni pri delodajalcu. Kot pogoj za uveljavitev pravice do vključitve v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja pri delodajalcu se lahko določi, da mora biti zaposleni v delovnem razmerju pri delodajalcu določeno časovno obdobje, ki pa ne sme biti daljše od enega leta. Člen določa pravilo, da lahko delodajalec hkrati financira le en pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja. Izjema od tega pravila je v primeru prenosa podjetja, ko lahko delodajalec prevzemnik eno leto od dneva prenosa podjetja financira dva pokojninska načrta kolektivnega zavarovanja. Podana je možnost, da zavarovanec poda pisno izjavo delodajalcu, da ga ta ne vključi v kolektivno zavarovanje. Republika Slovenija lahko za svoje zaposlene oblikuje zaprt vzajemni pokojninski sklad.

K 234. členu (pogodba o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja)
V tem členu je določena zahteva, da mora delodajalec, ki je oblikoval pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, skleniti z upravljavcem pokojninskega sklada posebno pogodbo o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja, pri čemer mora biti ta pogodba v skladu z določbami tega zakona in s pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta. Pogodba predstavlja pravno razmerje med delodajalcem in upravljavcem pokojninskega sklada, s katero uredita vse medsebojne pravice in obveznosti, ki ne smejo nasprotovati določbam tega zakona ter določbam pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta, ki jo delodajalec sklene s svojimi delavci. Delodajalci morajo zaposlenim/članom omogočiti tudi vpogled v pogodbo o financiranju pokojninskega načrta, ki jo je delodajalec sklenil z

upravljavcem sklada, ki se nanašajo na plačevanje premije in stroške, ki jih upravljavec pokojninskega sklada zaračunava.

K 235. členu (oblikovanje pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja)
V tem členu je določen način oblikovanja pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja. Pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja se oblikuje v skladu s pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta, ki jo skleneta delodajalec in pri njemu zaposleni delavci. Pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja mora biti v skladu s tem zakonom in mora vsebovati zlasti:
- pogoje za vključitev v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja;
- višino vplačila oziroma način izračuna višine vplačila;
- način in roke za financiranje vplačil ter pravne posledice, če vplačila niso izvedena;
- višino vplačila v primeru dela s skrajšanim delovnim časom od polnega, v primeru dopolnilnega dela ter v času prejemanja nadomestil;
- določilo, kdo bo skladno s pokojninskim načrtom kolektivnega zavarovanja upravljal pokojninski sklad, ki se oblikuje s to pogodbo;
- posledice prenehanja zaposlitve pri delodajalcu;
- razloge in pogoje za prenehanje pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja;
- stroške, ki jih zaračunava upravljavec, določene s pogodbo iz prejšnjega člena tega zakona.

Pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta je lahko tudi del kolektivne pogodbe. Določeno je še, da mora delodajalec, ki oblikuje pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, omogočiti zaposlenim vključitev v zavarovanje, ki članu zagotavlja tudi izbiro sklada z zajamčeno donosnostjo.

K 236. členu (sklenitev pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja s strani zaposlenih)
V tem členu je določeno kdo je pristojen za sklenitev pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja s strani zaposlenih. Odvisno od organiziranosti delavcev v podjetju lahko v njihovem imenu odloča o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja reprezentativni sindikat pri delodajalcu, svet delavcev, zbor delavcev ali delavci s posebno pisno izjavo.
Sklep o sklenitvi pogodbe mora biti sprejet z večino glasov vseh zaposlenih in šele takrat je pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja sklenjena.

K 237. členu (sklenitev pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja s strani delodajalca)
Ta člen določa kdo je na strani delodajalca pristojen za sklenitev pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja. Skladno z določbo tega člena o tem odloča vodstvo (poslovodstvo) družbe.

K 238. členu (vključitev v kolektivno zavarovanje)
V tem členu je določena vključitev zaposlenih v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja. Zaposleni se vključi v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja z dnem vplačila v pokojninski sklad, na podlagi pokojninskega načrta delodajalca, ki je oblikoval pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja. Za začetek kolektivnega

zavarovanja se šteje prvi dan meseca, za katerega je bilo vplačilo izvedeno. Delodajalec je dolžanu pravljavcu pokojninskega sklada vsaj 30 dni pred plačilom prve premije poslati podatke o članih, ki se vključujejo v dodatno zavarovanje po pokojninskem načrtu kolektivnega zavarovanja. Upravljavec mora v 15 dneh od vključitve zaposlenemu izdati obvestilo o vključitvi, kateremu mora priložiti pokojninski načrt, izjavo o naložbeni politiki in pravila upravljanja pokojninskega sklada. Član hkrati z obvestilom o vključitvi dobi obvestilo o možnosti izbire med posameznimi podskladi v okviru krovnega pokojninskega sklada oziroma kritnimi skladi upravljavca z omejitvami glede na starost člana. Če član v 10 dneh upravljavca ne obvesti o izbiri podsklada oziroma kritnega sklada, se šteje, da je izbral podsklad oziroma kritni sklad, ki ustreza njegovi starostni skupini. Gre za novost, ki članu omogoča, da izbere naložbeno politiko, če se za to ne odloči, pa se šteje, da je izbral naložbeno politiko, ustrezno starostni skupini člana. Skladno z določbo tega člena morata Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor izdati podrobnejšo vsebino obvestila o vključitvi in izjave o izbiri podsklada oziroma kritnega sklada. Zaposleni se ne vključi, če je podal izjavo, da se ne želi vključiti v pokojninski načrt.

K 239. členu (posledice pri pravnem prenosu podjetja)
V praksi so se ob pravnem prenosu podjetij pojavile težave glede nadaljnjega zagotavljanja pravic iz dodatnega zavarovanja. Ta člen tako ureja situacijo, ko pride do pravnega prenosa podjetja. V primeru takega prenosa podjetja preidejo pogodbene in druge pravice in obveznosti iz pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta, ki so jih imeli delavci na dan prenosa pri delodajalcu prenosniku, na delodajalca prevzemnika, če ob prenosu ni dogovorjeno drugače. Pravice in obveznosti iz pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta, ki je zavezovala delodajalca prenosnika, mora delodajalec prevzemnik zagotavljati delavcem najmanj eno leto. Če ima delodajalec prevzemnik za svoje delavce že oblikovan pokojninski načrt, se prevzeti delavci po poteku roka iz drugega odstavka tega člena, vključijo v kolektivno zavarovanje po pokojninskem načrtu, ki ga je delodajalec prevzemnik oblikoval za svoje zaposlene

K 240. členu (vključitev v individualno zavarovanje)
Ta člen ureja vključitev v individualno dodatno zavarovanje. Oseba se vključi v to zavarovanje tako, da s posebno izjavo pristopi k pravilom sklada s pravicami in obveznostmi člana vzajemnega pokojninskega sklada in izvede prvo vplačilo.. Če je to potrebno, mora član že v pristopni izjavi izbrati podsklad krovnega vzajemnega pokojninskega sklada oziroma kritnih skladov z različnimi naložbenimi politikami, v katerih želi varčevati. Če tega ne stori, se šteje, da je izbral podsklad oziroma kritni sklad, ki ustreza njegovi starostni skupini. Določena je še vsebina izjave o pristopu.

K 241. členu (vplačila v kolektivno zavarovanje)
V tem členu so določene splošne določbe glede vplačil v kolektivno dodatno zavarovanje. Vplačilo oziroma premija kolektivnega zavarovanja je denarni znesek, ki ga v korist člana plačuje izključno delodajalec, pri katerem je član zaposlen.

K 242. členu (vplačila v individualno zavarovanje)
Vplačilo v individualno zavarovanje po tem zakonu predstavlja denarni znesek, ki ga plačuje član in na podlagi katerega pridobi pravice iz dodatnega zavarovanja v okviru pokojninskega načrta individualnega zavarovanja.

K 243. členu (osebni računi članov)
V tem členu je določeno, da mora upravljavec voditi osebne račune članov pokojninskega sklada. Vsak član ima svoj osebni račun, iz katerega so razvidni podatki o posameznih vplačilih, skupni vrednosti privarčevanih sredstev ter v primeru pokojninskega sklada z zajamčeno donosnostjo na vplačano čisto vplačilo, podatek o zajamčeni vrednosti sredstev varčevalca. Podrobnejši način vodenja in obvezno vsebino registra osebnih računov varčevalcev pokojninskega sklada predpiše Agencija za trg vrednostnih papirjev.

K 244. členu (roki za vplačilo)
V tem členu so urejeni roki za vplačilo dodatnega zavarovanja**.** Vplačilo se določi in plačuje za koledarski mesec, lahko pa se plača tudi kot polletno ali celoletno vplačilo, če je tako določeno s pokojninskim načrtom. Za obdobje koledarskega leta se lahko plačajo tudi dodatna vplačila v enkratnem znesku. Iz določb tega člena izhaja tudi, da mora upravljavec pozvati delodajalca na plačilo, če ta ne izvede plačila v roku, določenem s pogodbo oblikovanju pokojninskega načrta. Upravljavec mora o tem obvestiti tudi organ, ki je v imenu zaposlenih sklenil pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta in inšpektorja za delo. Gre za novost, katere cilj je zagotoviti redna vplačila v dodatno zavarovanje.

K 245. členu (višina minimalnega vplačila in davčne olajšave)
Dodatno zavarovanje na podlagi tega zakona prinaša davčne olajšave. V tem členu je tako določena višina minimalnega vplačila v višini 240 eurov letno. Če član v koledarskem letu ni bil celo leto vključen v dodatno zavarovanje, se ta znesek zniža, in sicer sorazmerno glede na število mesecev, ko je bil vključen.

K 246. členu (pravica do sklenitve mirovanja dodatnega zavarovanja)
V tem členu je urejeno mirovanje pravic za kolektivno in individualno dodatno zavarovanje. Delodajalec in upravljavec pokojninskega sklada se lahko dogovorita, da delodajalec začasno preneha z vplačevanjem v korist zaposlenih (mirovanje kolektivnega dodatnega zavarovanja). O sklenitvi mirovanja kolektivnega zavarovanja mora delodajalec obvestiti organ, ki je v imenu zaposlenih sklenil pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta. Pogoji za vzpostavitev mirovanja se določijo v pogodbi o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja ter pokojninskem načrtu.
Član in upravljavec se lahko dogovorita, da član začasno preneha z vplačevanjem po pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja (mirovanje individualnega dodatnega zavarovanja). Pogoji za vzpostavitev mirovanja se določijo v pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja.

K 247. členu (zadržanje pravic)
V tem členu je urejena pravica do zadržanja pravic. Član dodatnega zavarovanja ima v primerih, določenih s tem zakonom, pravico do zadržanja pravic pri tem pokojninskem skladu. Če član uveljavi pravico do zadržanja pravic, ne velja pravilo, da je lahko oseba vključena samo v en pokojninski načrt kolektivnega in en pokojninski načrt individualnega dodatnega zavarovanja. Sredstva, ki jih član zadrži, se obravnavajo enako kot sredstva članov, ki še naprej vplačujejo v ta pokojninski sklad in se še naprej plemenitijo na njegovem osebnem računu pri upravljavcu.

K 248. členu (pravica do prenosa sredstev med pokojninskimi načrti)
Ta člen ureja pravico do prenosa sredstev med pokojninskimi načrti. Član lahko kadarkoli od upravljavca pokojninskega sklada zahteva prenos sredstev v pokojninski sklad, ki ga upravlja drug upravljavec. V primeru pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja sme član sredstva prenesti šele, ko mu preneha delovno razmerje pri delodajalcu, preko katerega je vključen v kolektivno zavarovanje. Izjema od slednje prepovedi velja, ko delodajalec pristopi k novemu pokojninskemu načrtu kolektivnega zavarovanja, ki ga sklene za svoje zaposlene. Ni pa dovoljen prenos sredstev med pokojninskim načrtom kolektivnega zavarovanja in pokojninskim načrtom individualnega zavarovanja, saj gre za različni obliki dodatnega zavarovanja, za kateri veljajo v določeni meri tudi različna pravila. Prenos sredstev se opravi na podlagi pisne zahteve za prenos sredstev, kateri mora biti priloženo soglasje upravljavca pokojninskega sklada, kamor se sredstva prenašajo. Določen je tudi rok za prenos sredstev, in sicer 60 dni od obračunskega dne po stanju, na katerega je izračunana odkupna vrednost premoženja. Pri prenosu sredstev med pokojninskimi skladi ne nastopijo posledice, ki veljajo za obdavčitev odkupne vrednosti.

K 249. členu (prenos sredstev med podskladi krovnega pokojninskega sklada in kritnimi skladi, ki spadajo v skupino kritnih skladov, ki izvajajo naložbeno politiko življenjskega cikla)
Ta člen ureja prenos sredstev člana med podskladi krovnega pokojninskega sklada oziroma kritnih skladov, ki spadajo v skupino kritnih skladov, ki izvajajo naložbeno politiko življenjskega cikla. Pri takem prenosu sredstev ne nastopijo posledice, določene s predpisi, ki urejajo obdavčenje, ki veljajo za obdavčitev odkupne vrednosti.

K 250. členu (prepoved zastave in neprenosljivost pravic)
V tem členu je določena prepoved zastave in neprenosljivost pravic. Član dodatnega zavarovanja ne sme zastaviti pravic iz naslova enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada, vpisanih na njegovem osebnem računu. Pravice iz dodatnega zavarovanja so neprenosljive, razen v primerih, določenih s tem zakonom (npr. dedičem pripada izplačilo odkupne vrednosti enot premoženja v primeru smrti člana pred uveljavitvijo pravic iz tega zavarovanja).

K 251. členu (redno obveščanje o stanju na osebnih računih članov)
Ta člen ureja redno obveščanje zavarovancev o stanju na osebnih računih članov. Tako mora upravljavec pokojninskega sklada vsakemu članu najkasneje do 31. januarja vsako leto po stanju na dan 31. decembra poslati potrdilo o stanju na osebnem računu varčevalca in podatek o vseh vplačilih v pokojninski sklad v preteklem letu. V členu je urejeno tudi obveščanje delodajalcev, ki financirajo pokojninski načrt kolektivnega varčevanja, in jim morajo upravljavci enkrat letno predložiti potrdilo o obračunu vseh vplačil v tem letu. To potrdilo, ki ga izda upravljavec pokojninskega sklada je legitimacijski papir za uveljavljanje pravic iz dodatnega zavarovanja.

K 252. členu (redno obveščanje o poslovanju pokojninskega sklada)
V tem členu je določeno redno obveščanje o poslovanju pokojninskega sklada, s čimer se želi doseči čim boljšo informiranost članov in delodajalcev. Upravljavec pokojninskega sklada mora člana in delodajalca, ki financira pokojninski načrt, vsako leto obvestiti, kje je omogočen dostop do povzetka revidiranega letnega poročila

pokojninskega sklada za preteklo poslovno leto ter jih mora obvestiti o morebitnih spremembah pravil upravljanja pokojninskega sklada in o spremembah pokojninskega načrta v obdobju zadnjega leta in razlogih za te spremembe.

K 253. členu (obveščanje javnosti)
Po želji po čim lažjem dostopu do vseh pomembnih dokumentov in informacij pokojninskega sklada, ki vplivajo na dodatno zavarovanje, mora upravljavec pokojninskega sklada v skladu s tem členom na svoji spletni strani javno objaviti pokojninski načrt, pravila upravljanja pokojninskega sklada, obvestilo o vseh spremembah pravil upravljanja v preteklem letu, izjavo o naložbeni politiki, revidirano letno poročilo, informacije o možnostih izbire med pokojninskimi podskladi oziroma kritnimi skladi z različnimi naložbenimi politikami, izpostavljenosti tveganju, celotnih stroških poslovanja ter vrstah in strukturi naložb, obvestilo o pravicah člana glede prenosa sredstev med skladi oziroma podskladi istega ali različnih izvajalcev upravljavcev.

K 254. členu (obveščanje članov na zahtevo)
V tem členu je določeno, da lahko član pokojninskega sklada od upravljavca brezplačno zahteva informacije o pravicah v primeru prenehanja zaposlitve pri delodajalcu, ki financira pokojninski načrt kolektivnega varčevanja in možnostih prenosa sredstev v drug pokojninski sklad, pravicah iz naslova zavarovanja in možnostih izplačila ob rednem prenehanju zavarovanja, pravicah glede prenosa privarčevanih sredstev med pokojninskimi skladi istega ali različnih upravljavcev ter mu na zahtevo izročiti brezplačen izvod dokumentov iz prejšnjega člena.

K 255. členu (objava zbirnih podatkov)
V tem členu je podana pravna podlaga za zbiranje in objavo podatkov na spletni strani ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, in sicer se enkrat letno objavijo podatki o številu in nazivu odobrenih pokojninskih načrtov na podlagi katerih so oblikovani pokojninski skladi vključno z nazivi in številom pokojninskih skladov posameznega pokojninskega načrta ter število in naziv pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninske rente; letna stopnja donosa posameznega pokojninskega sklada, višina sredstev posameznega pokojninskega sklada; število članov posameznega pokojninskega sklada in višino povprečnega mesečnega vplačila..

K 256. členu (ime in firma pokojninskega sklada)
V tem členu je določeno, da mora ime oziroma firma pokojninskega sklada vsebovati označbo, iz katere bo razvidna oblika pokojninskega sklada in ne sme vsebovati izrazov, ki bi lahko neupravičeno zavajali. Podana je prepoved drugim subjektom, ki se ne ukvarjajo s to dejavnostjo, da bi imeli v firmi besedo »pokojninski sklad«, ali besednih zvez, ki bi zavajale v zmoto, da gre za pokojninski sklad po tem zakonu. Podana je še določba glede poimenovanja podsklada, da se loči od drugih podskladov in da je razvidna starostna skupina varčevalcev, katerim je podsklad namenjen in glede poimenovanja posameznega kritnega sklada, ki spada v skupino kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla. Z navedenimi določbami se poskuša doseči, da imena pokojninski sklad ne bi uporabljali tudi drugi subjekti na trgu in da je takoj razvidno, da se sklad s takim imenom ukvarja z dejavnostjo dodatnega zavarovanja po tem zakonu.

K 257. členu (osebe, ki lahko oblikujejo in upravljajo pokojninski sklad)

V tem členu so določene osebe, ki lahko oblikujejo in upravljajo pokojninski sklad, in sicer lahko pokojninski skladi oblikujejo in upravljajo pokojninska družba; zavarovalnica, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj skladno z zakonom, ki ureja zavarovalništvo, in banka, ki ima dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja bančništvo. Gre za enake subjekte kot je veljalo z do sedaj veljavnim Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1).

K 258. členu (storitve upravljanja pokojninskega sklada)
V tem členu je določeno, kaj vse obsegajo storitve upravljanja pokojninskega sklada. Gre za upravljanje premoženja pokojninskega sklada, administrativne storitve in trženje pokojninskega sklada. Podana je še zaveza upravljavcu pokojninskega sklada, da mora pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada ravnati v skladu s tem zakonom, s pravili upravljanja, pokojninskim načrtom in s pravili stroke upravljanja finančnih naložb.

K 259. členu (pojem upravljanja premoženja pokojninskega sklada)
V tem členu je definiran pojem upravljanja premoženja pokojninskega sklada. Upravljanje premoženja pokojninskega sklada obsega sklepanje pravnih poslov, katerih predmet je premoženje pokojninskega sklada, razpolaganje s premoženjem pokojninskega sklada zaradi izpolnitve obveznosti iz poslov, sklenjenih pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada, sprejemanje izpolnitev obveznosti druge pogodbene stranke na podlagi poslov, sklenjenih pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada, in uresničevanje pravic iz vrednostnih papirjev pokojninskega sklada oziroma drugih finančnih naložb pokojninskega sklada. Tako kot do sedaj je določeno, da upravljavec upravlja premoženje pokojninskega sklada v svojem imenu in za račun pokojninskega sklada. Upravljavec sme v svojem imenu in za račun pokojninskega sklada razpolagati s premoženjem pokojninskega sklada, pri tem pa mora poskrbeti, da so naložbe tega sklada v skladu z določbami tega zakona in s pravili upravljanja.

K 260. členu (odgovornost upravljavca za obveznosti)
Glede na to, da upravljavec v sklopu upravljanja s premoženjem sklada sklepa pravne posle za račun pokojninskega sklada, je določeno,da odgovarja za izpolnitev obveznosti iz tega posla upravljavec. Podana je še prepoved pobota terjatev iz nedovoljenih poslov iz poroštev in jamstev ter iz nedovoljene zastave in posojanja, s terjatvami, ki jih je upravljavec po tem zakonu upravičen uveljavljati v svojem imenu in za račun pokojninskega sklada.

K 261. členu (prenos storitev upravljanja na drugo osebo)
V tem členu je urejena možnost prenosa storitev upravljanja pokojninskega sklada na drugo osebo. Navedeno se opravi s pisnim pooblastilom upravljavca, ki pooblasti drugo osebo, da v njegovem imenu opravlja določene storitve. Upravljavec pokojninskega sklada sklene z drugo osebo pisno pogodbo, v kateri podrobno opredelita medsebojne obveznosti, odgovornosti in pravice. V členu so določeni pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, pri tem pa gre predvsem za to, da je še naprej zagotovljen učinkovit nadzor pristojnih organov. Če pogoji niso izpolnjeni, mora skrbnik pisno zahtevati od upravljavca pokojninskega sklada, da prekine pogodbo. V takšnem primeru druga oseba ni upravičena do nadomestila zaradi odstopa od pogodbe. Potrebno je opozoriti še na to, da s prenosom opravljanja posameznih

storitev oziroma poslov upravljanja pokojninskega sklada na drugo osebo, ni mogoče omejiti ali izključiti odškodninske odgovornosti upravljavca pokojninskega sklada in skrbnika, za opravljanje navedenih storitev.

K 262. členu (upravljavska provizija, vstopni in izstopni stroški ter stroški prenosa)

V tem členu so določeni upravljavska provizija, vstopni in izstopni stroški ter stroški prenosa. Gre za prihodke upravljavca pokojninskega sklada, z zakonom pa je določena najvišja možna stopnja posameznega stroška, saj je potrebno ob upoštevanju majhnosti trga dodatnega zavarovanja v Republiki Sloveniji, poskrbeti da ti stroški ne bi bili nerazumno visoki. Tako se vstopni stroški obračunajo v odstotku od zneska vplačila in ne smejo znašati več kot 3 %, izstopni stroški pa se obračunajo v odstotku od zneska izplačila in ne smejo znašati več kot 1 %. Letna provizija za upravljanje pokojninskega sklada, ki je določena v pravilih pokojninskega sklada, se določi v odstotku od povprečne letne čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada in upoštevaje naložbeno politiko pokojninskega sklada ne sme znašati več kot 1%. V tem členu je urejena tudi situacija prenosa sredstev na drugi pokojninski sklad. Tako pri prenosu sredstev med pokojninskimi skladi istega upravljavca upravljavec ni upravičen do povrnitve administrativnih stroškov prenosa in vstopnih ter izstopnih stroškov. Pri prenosu sredstev med pokojninskimi skladi različnih upravljavcev pa je upravljavec pokojninskega sklada, od katerega se sredstva prenašajo, upravičen samo do povračila administrativnih stroškov prenosa v višini največ 15 eurov. Vpeljana je še določba, da upravljavec krovnega pokojninskega sklada oziroma skupine kritnih skladov, ki izvajajo naložbeno politiko življenjskega cikla člana, lahko za posamezne podsklade oziroma kritne sklade določi različne višine vstopnih in izstopnih stroškov ter provizije za upravljanje, saj ima glede na naložbeno politiko podsklada oziroma kritnega sklada različno količino dela in stroškov, ki so potrebni za upravljanje.

K 263. členu (stroški upravljavca v zvezi z upravljanjem pokojninskega sklada)

Ta člen določa, da je upravljavec pokojninskega sklada iz sredstev pokojninskega sklada upravičen izvršiti plačila samo za tiste vrste stroškov v zvezi z upravljanjem pokojninskega sklada, ki so določeni v pravilih upravljanja pokojninskega sklada. Pri opredelitvi vrst stroškov, ki so dovoljeni, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanja investicijskih skladov in družb za upravljanje. Določba je namenjena temu, da upravljavci ne bi neupravičeno zahtevali povračila stroškov iz sredstev sklada. Vsi stroški, ki jih lahko upravljavec zahteva v zvezi z upravljanjem, morajo biti že v naprej določeni.

K 264. členu (celotni stroški poslovanja pokojninskega sklada)

Ta določba določa, da morajo upravljavci izračunavati celotne stroške poslovanja pokojninskega sklada, ki ga upravljajo, v skladu z metodologijo, ki velja za izračun celotnih stroškov poslovanja za vzajemne sklade po zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje. Celotni stroški poslovanja pokojninskega sklada so izraženi v odstotku od čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada in predstavljajo celotne stroške poslovanja pokojninskega sklada, ki bremenijo pokojninski sklad, vključno z upravljavskimi provizijami, deljeni s povprečno čisto vrednostjo sredstev pokojninskega sklada. S tem podatkom se bo povečala transparentnost na področju stroškov, članu pa bo omogočena lažja primerjava med pokojninskim skladi.

K 265. členu (skrbniške storitve)
V tem členu je določeno, da mora upravljavec pokojninskega sklada za račun pokojninskega sklada s skrbnikom skleniti pogodbo o opravljanju skrbniških storitev za pokojninski sklad. V primeru, ko se dodatno zavarovanje izvaja preko več kritnih skladov z različnimi naložbenimi politikami ali podskladov krovnega pokojninskega sklada, je potrebno opravljanje skrbniških storitev za vsak kritni sklad ali podskad posebej. Določena je tudi smiselna uporaba zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za opravljanje skrbniških storitev za vzajemni sklad, saj je v navedenem zakonu to področje nadzora podrobno urejeno. Skrbniške storitve za pokojninske sklade lahko opravlja tudi kreditna institucija s sedežem v drugi državi članici, ki ima ustrezno dovoljenje skladno z direktivo 2006/48/EC ali investicijsko podjetje s sedežem v drugi državi članici, ki ima ustrezno dovoljenje, skladno z direktivo 93/22/EEC oziroma druga oseba s sedežem v drugi državi članici, ki ima dovoljenje za opravljanje skrbniških storitev za UCITS sklade po direktivi 2009/65/EC. Določba je posledica spoštovanja določb direktiv EU, ki urejajo to področje.

K 266. členu (ločitev premoženja pokojninskega sklada)
V tem členu je podana zahteva, da morata upravljavec in skrbnik pokojninskega sklada zagotavljati ločitev premoženja pokojninskega sklada od premoženja drugih pokojninskih skladov, od svojega premoženja, in od drugega premoženja, ki ga upravljavec upravlja. Prav tako mora biti premoženje posameznega podsklada ločeno od premoženja drugih podskladov krovnega pokojninskega sklada. Podana je določba glede izvršbe na premoženju pokojninskega sklada, ki je dovoljena samo za zavarovanje oziroma poplačilo terjatev varčevalcev tega pokojninskega sklada. Glede ločitve premoženja kritnega sklada pa se uporabljajo določila zakona o zavarovalništvu.

K 267. členu (ločitev naložb v vrednostne papirje in denarne depozite)
Skladno z določbami tega člena se za ločitev naložb pokojninskega sklada v vrednostne papirje in denarne depozite pri kreditnih institucijah smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, saj je ta ureditev v navedenem zakonu že podrobno urejena in zaradi tega ni smiselna drugačna ureditev.

K 268. členu (ločitev drugega premoženja)
Glede naložb pokojninskega sklada v nepremičnine mora upravljavec zagotoviti, da se lastninska pravica v zemljiški knjigi vknjiži v korist pokojninskega sklada. S tem se zagotavlja ločitev premoženja pokojninskega sklada in upravljavca pokojninskega sklada.

K 269. členu (poseben denarni račun pokojninskega sklada)
S tem členom je podana zahteva, da mora upravljavec za vsak pokojninski sklad, ki ga upravlja pri banki skrbnici, odpreti posebni denarni račun pokojninskega sklada, preko katerega sprejema denarna vplačila in opravlja denarna izplačila v zvezi s posli, ki jih je upravljavec sklenil za račun posameznega pokojninskega sklada. Na tem posebnem denarnem računu pokojninskega sklada se sprejemajo tudi vplačila dodatnega zavarovanja in se opravljajo izplačila odkupnih vrednosti. Z navedenimi določbami se zagotavlja transparentnost poslovanja posameznega pokojninskega sklada, z namenom, da ne bi prihajalo do zlorab pri upravljanju s sredstvi članov.

K 270. členu (račun krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov)
V tem členu je določeno, da mora upravljavec krovnega pokojninskega sklada za krovni pokojninski sklad oziroma za skupino kritnih skladov, ki jih upravlja, pri banki skrbnici odpreti poseben denarni račun. Na ta račun sprejema denarna vplačila iz naslova dodatnega zavarovanja in jih sproti razporeja na račune posameznih podskladov krovnega pokojninskega sklada oziroma razporeja na račune posameznih kritnih skladov.

K 271. členu (načela naložbene politike pokojninskega sklada)
V tem členu so določena načela naložbene politike, ki jih morajo spoštovati upravljavci pokojninskih skladov. Tako morajo upravljavci pokojninskega sklada pri upravljanju premoženja pokojninskega sklada ravnati skladno s pravili skrbnega in varnega poslovanja in zlasti skrbeti, da se sredstva nalagajo v največjo in izključno korist članov, da so naložbe primerno razpršene, da se preudarno omejuje pretirano izpostavljenost celotnih naložb do posameznega izdajatelja in posamezne skupine izdajateljev, da se z vrstami in strukturo naložb zagotavlja najbolj ugodno možno razmerje med donosnostjo in tveganjem, ob upoštevanju likvidnosti, da se posamezne naložbe presojajo glede na doprinos k tveganju v dobro razpršenem premoženju in ne samostojno, da so sredstva v upravljanju po vrstah in strukturi skladna z dospelostmi pričakovanih bodočih obveznosti, da se pri razporeditvi sredstev s pomočjo metod obvladovanja tveganja oceni in pretehta vpliv novih naložb na celotno premoženje pokojninskega sklada, predvsem z vidika razmerja med donosnostjo in tveganjem. Gre za splošna načela, ki jih morajo spoštovati upravljavci pri nalaganju sredstev članov pokojninskega sklada, katerih cilj je čim varnejše nalaganje sredstev ob primerni donosnosti.

K 272. členu (vrste dovoljenih naložb)
V tem členu so opredeljene vrste dovoljenih naložb, ki jih morajo upravljavci pokojninskih skladov upoštevati pri nalaganju sredstev članov pokojninskega sklada. Glede tega se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad. Gre za delnice, denarne depozite pri kreditnih ustanovah, izvedene finančne instrumente, nepremičnine, tvegani kapital, itd.

K 273. členu (izpostavljenost iz naslova naložb pokojninskega sklada)
V tem členu so določena pravila glede izpostavljenosti pokojninskega sklada v zvezi s posameznimi naložbami pokojninskega sklada. Tudi tu je predvidena smiselna uporaba določb zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za vzajemne sklade, z upoštevanjem določenih posebnosti, ki so določene v tem členu.

K 274. členu (naložbe v enote ali delnice odprtih investicijskih skladov)
V tem členu so določene omejitve glede naložb v enote oziroma delnice odprtih investicijskih skladov. Gre za omejitve z namenom, da se prepreči prevelika izpostavljenost naložb pokojninskega sklada v posamezen investicijski sklad.

K 275. členu (prepoved pomembnejšega vpliva na upravljanje izdajatelja)
S tem členom je podana prepoved, da bi upravljavec za račun pokojninskih skladov, ki jih upravlja, pridobil delež delnic z glasovalnimi pravicami, z uresničevanjem

katerih bi lahko pomembneje vplival na upravljanje izdajatelja vrednostnega papirja. Določeni so primeri, ko se šteje, da ima upravljavec pomemben vpliv na upravljanje izdajatelja vrednostnega papirja.

K 276. členu (tehnike upravljanja sredstev)
V tem členu je dana možnost upravljavcem, da lahko za učinkovito upravljanje naložb pokojninskega sklada uporabijo naložbene tehnike in orodja, povezane s tržnimi vrednostnimi papirji in instrumenti denarnega trga, pri čemer ne smejo povzročiti oddaljitve pokojninskega sklada od načel naložbene politike in njegovih naložbenih ciljev, kot so opredeljeni v pravilih upravljanja pokojninskega sklada.

K 277. členu (prepovedani posli z določenimi osebami)
Ta člen določa za upravljavca prepoved sklepanja določenih poslov, katerih predmet so naložbe pokojninskega sklada. Gre za posle za svoj račun ali za račun drugih pokojninskih skladov oziroma investicijskih skladov, ki jih upravlja; za posle z osebami, ki so povezane z upravljavcem in za posle s skrbnikom oziroma z osebami, ki so povezane s skrbnikom. Gre za varovalno določbo, da ne pride do zlorab pri upravljanju sredstev.

K 278. členu (izjeme od prepovedi sklepanja poslov)
V tem členu so podane izjeme od prepovedi sklepanja poslov in naložb skrbnika. Tako lahko v določenih primerih s skrbnikom oziroma z njim povezano osebo pod določenimi pogoji upravljavec sklepa posle glede instrumentov denarnega trga, denarnih depozitov, vrednostnih papirjev skrbnika.

K 279. členu (zadolževanje)
V tem členu so podane omejitve glede zadolževanja za račun pokojninskega sklada, ki je dovoljeno za potrebe uravnavanja likvidnosti do 10 % vrednosti sredstev, pod pogojem, da gre za začasno oziroma kratkoročno zadolžitev z dospelostjo do 6 mesecev, pri čemer mora biti ta možnost določena v pravilih upravljanja pokojninskega sklada, pogoji zadolževanja pa morajo biti v skladu z običajnimi tržnimi pogoji.

K 280. členu (poroštva in dana posojila)
Ta člen določa, da upravljavec in skrbnik za račun pokojninskega sklada ne smeta izdajati poroštev oziroma drugih oblik jamstev tretjim osebam ter odobriti posojil in da taki pravni posli nični. Kljub temu pa lahko pokojninski sklad pridobi prenosljive vrednostne papirje, instrumente denarnega trga in druge finančne instrumente, ki jih ta zakon opredeljuje kot dovoljeno naložbo in še niso v celoti plačani.

K 281. členu (nekrite prodaje vrednostnih papirjev)
S tem členom je podana prepoved sklepanja pogodbe o prodaji in prodaja tržnih vrednostnih papirjev, instrumentov denarnega trga ali drugih finančnih instrumentov za račun pokojninskega sklada, če pokojninski sklad ob sklenitvi pogodbe oziroma prodajnega posla ni imetnik finančnih instrumentov, ki so predmet prodaje in nima zadostnega kritja na računu vrednostnih papirjev oziroma finančnih instrumentov, ki so predmet prodaje.

K 282. členu (zastava in posojanje premoženja)

S tem členom je podana prepoved zastave in obremenitve premoženja pokojninskega sklada. Izjema je zastava premoženja sklada v zavarovanje obveznosti vračila s tem zakonom dovoljenega kredita. Glede pogojev in kriterijev, pod katerimi lahko upravljavec za račun posameznega pokojninskega sklada, ki ga upravlja, posoja iz premoženja teh pokojninskih skladov vrednostne papirje oziroma finančne instrumente nasprotni pogodbeni stranki, veljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje.

K 283. členu (izterjava terjatev)
S tem členom je določeno, da ima lahko pokojninski sklad sredstva tudi v obliki terjatev, ki nastajajo pri normalnem poslovanju pokojninskih skladov, pri čemer pa mora upravljavec zagotoviti, da se te terjatve izterjujejo v običajnih rokih, ki veljajo za takojšnjo (sočasno) izpolnitev obveznosti.

K 284. členu (upravljanje tveganj pokojninskega sklada)
V tem členu so podana določila glede obvladovanja tveganj. Tako mora upravljavec zagotoviti učinkovit sistem obvladovanja tveganj, ki izvirajo iz posameznih vrst sredstev pokojninskih skladov in uporabljenih tehnik upravljanja njihovega premoženja ter njihovega prispevka k celotnemu tveganju vsakega od pokojninskih skladov, ki jih upravlja. Upravljavec mora za ugotavljanje, merjenje in obvladovanje tveganj, povezanih s pokojninskim skladom, izdelati tudi načrt, v katerem določi organizacijo sistema in razdelitev pristojnosti pri obvladovanju tveganj; način ugotavljanja in merjenja tveganj; način obvladovanja tveganj; način spremljanja obvladovanja tveganj in internega poročanja.

K 285. členu (izjava o naložbeni politiki)
V tem členu je podana zaveza upravljavcu, da mora sprejeti izjavo o naložbeni politiki, ki je lahko bodisi samostojen dokument bodisi enovit sestavni del načrta o obvladovanju tveganj. Izjava o naložbeni politiki mora vsebovati zlasti metode za ugotavljanje in merjenje tveganj, opis postopkov za obvladovanje posameznih vrst tveganj, strateško porazdelitev sredstev glede na vrsto in trajanje obveznosti pokojninskega sklada. Izjava o naložbeni politiki mora biti skladna z določbami pravil upravljanja pokojninskega sklada, ki se nanašajo na naložbeno politiko pokojninskega sklada.

K 286. členu (poslovne knjige in poslovna poročila pokojninskega sklada)
S tem členom je podana obveza upravljavca, da za vsak pokojninski sklad, ki ga upravlja, vodi poslovne knjige, sestavlja knjigovodske listine, vrednoti knjigovodske postavke in sestavlja letna in druga poročila, tako, da je mogoče kadarkoli preveriti, ali pokojninski sklad posluje zakonito. Določeno je, da upravljavec za vsak pokojninski sklad, ki ga upravlja, vodi poslovne knjige, sestavlja knjigovodske listine, vrednoti knjigovodske postavke in sestavlja poročila v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi.

K 287. členu (letno poročilo pokojninskega sklada)
V tem členu je določena vsebina letnega poročila pokojninskega sklada, ki ga mora sestaviti upravljavec pokojninskega sklada.

K 288. členu (letno poročilo krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov)

V tem členu je določena vsebina letnega poročila krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, ki ga mora sestaviti upravljavec pokojninskega sklada.

K 289. členu (revidiranje letnega poročila)
V tem členu je urejeno revidiranje letnega poročila, ki ga mora pregledati revizor na način in pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje.

K 290. členu (predložitev revidiranega letnega poročila Agenciji za trg vrednostnih papirjev)
V tem členu je določen rok za upravljavca, v katerem je za preteklo poslovno leto dolžen predložiti revidirano letno poročilo pokojninskega sklada, ki ga upravlja, Agenciji za trg vrednostnih papirjev ali Agenciji za zavarovalni nadzor najkasneje do 30. junija tekočega leta.

K 291. členu (povzetek letnega poročila)
Ta člen določa, da mora upravljavec pripraviti povzetek revidiranega letnega poročila pokojninskega sklada, v katerem na jasen in razumljiv način povzame poslovanje in rezultate poslovanja pokojninskega sklada, s čimer se omogoča lažji vpogled v poslovanje pokojninskega sklada tudi za tiste člane, ki niso dovolj strokovno podkovani na tem področju.

K 292. členu (predpis o poslovnih knjigah, letnih poročilih pokojninskih skladov in revidiranju)
V tem členu je podana zaveza Agenciji za trg vrednostnih papirjev in Agenciji za zavarovalni nadzor, da predpišeta podrobnejšo vsebino letnega poročila in vsebino priloge s pojasnili k računovodskim izkazom

K 293. členu (odbor pokojninskega sklada)
V tem členu je kot novost tega zakona določen odbor pokojninskega sklada. Določeno je, da mora imeti vsak pokojninski sklad, v katerem se izvaja kolektivno dodatno zavarovanje odbor pokojninskega sklada (v nadaljnjem besedilu: odbor). Odbor je strokovni organ, ki ga sestavlja pet članov od tega trije predstavniki članov in dva predstavnika delodajalcev. Namen odbora je še dodatna stopnja nadzora pokojninskega sklada. Način konstituiranja odbora določi upravljavec pokojninskega sklada. Upravljavec pokojninskega sklada članom odbora za sodelovanje na sejah odbora ne sme zagotavljati denarnega nadomestila, je pa dolžan zagotavljati vse materialne in tehnične pogoje potrebne za delovanje odbora.

K 294. členu (pristojnosti odbora)
V tem členu so določene pristojnosti odbora, ki spremlja poslovanje pokojninskega sklada ter nadzoruje delo upravljavca ter ravnanje v primeru ugotovitve nepravilnosti. Tako odbor daje mnenje k letnemu poročilu pokojninskega sklada, razen v primeru obveznih uskladitev z zakonodajnimi spremembami; daje mnenje k spremembam pravil upravljanja pokojninskega sklada; obravnava in daje mnenje k spremembam izjave o naložbeni politiki v delu, ki se nanaša na strateško porazdelitev sredstev glede na vrsto in trajanje obveznosti pokojninskega sklada; predlaga spremembe stroškov in provizije upravljavca pokojninskega sklada; preverja uspešnost poslovanja glede na doseženo donosnost in glede na doseženo donosnost v primerjavi z drugimi izvajalci; obravnava in daje mnenje k poročilom upravljavca pokojninskega sklada o tveganjih, katerim je pokojninski sklad izpostavljen;

obravnava način in pravilnost obveščanja delodajalcev in članov pokojninskega sklada; obravnava poročilo o pritožbah v zvezi z delovanjem pokojninskega sklada. V primeru ugotovitve nepravilnosti pri poslovanju pokojninskega sklada mora odbor od upravljavca zahtevati odpravo nepravilnosti v primernem roku in zahtevati poročilo o odpravi ugotovljene nepravilnosti. Če upravljavec ne odpravi nepravilnosti pri poslovanju v postavljenem roku oziroma v postavljenem roku ne ukrepa ustrezno ali ne pripravi poročila o odpravi ugotovljenih nepravilnosti, mora odbor o ugotovljenih nepravilnostih oziroma o neustreznem ukrepanju obvestiti Agencijo za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad in Agencijo za zavarovalni nadzor, v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla..

K 295. členu (vzajemni pokojninski sklad)
Ta člen definira vzajemni pokojninski sklad kot premoženje, ki je ločeno od premoženja upravljavca pokojninskega sklada in ki je financirano z zbranimi vplačili dodatnega zavarovanja oziroma ustvarjenimi z upravljanjem s temi sredstvi, in je namenjeno pridobitvi pravic iz dodatnega zavarovanja. Vzajemni pokojninski sklad ni pravna oseba, premoženje vzajemnega pokojninskega sklada pa je razdeljeno na enake enote premoženja. Vzajemni pokojninski sklad je v lasti članov vzajemnega pokojninskega sklada, ki so na podlagi vplačil iz naslova dodatnega zavarovanja lastniki sorazmernega dela premoženja vzajemnega pokojninskega sklada. Vzajemni pokojninski sklad se oblikuje in upravlja izključno v korist članov vzajemnega pokojninskega sklada. Gre za podobne določbe, kot jih glede vzajemnega pokojninskega sklada vsebuje že ZPIZ-1. Gre za eno izmed dovoljenih oblik pokojninskega sklada, na podlagi katerih se izvaja dodatno zavarovanje

K 296. členu (krovni pokojninski sklad)
V tem členu je definirana nova oblika pokojninskega sklada, in sicer krovni pokojninski sklad. Krovni pokojninski sklad je vzajemni pokojninski sklad, sestavljen iz treh podskladov, ki so oblikovani kot ločeno premoženje. Premoženje vsakega posameznega podsklada je razdeljeno na enake enote premoženja. Podskladi krovnega sklada se med seboj razlikujejo po eni ali več značilnostih, predvsem glede različnih naložbenih politik posameznih podskladov. Za podsklade krovnega pokojninskega sklada se uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za vzajemni pokojninski sklad. Podano pa je tudi pooblastilo ATVP, da po potrebi določi posebnosti, ki veljajo le za krovne pokojninske sklade oziroma za njihove podsklade. Ta oblika pokojninskega sklada izhaja iz krovnega sklada, ki je urejen v zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, in je prilagojena za potrebe dodatnega zavarovanja.

K 297. členu (upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov)
V tem členu so določeni upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov. Upravljavci teh pokojninskih skladov so tako lahko pokojninska družba, zavarovalnica in banka. Tako na tem področju ni sprememb v primerjavi z ZPIZ-1.

K 298. členu (oblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada)

V tem členu je določeno oblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada. Vzajemni pokojninski sklad oziroma krovni pokojninski sklad oblikuje upravljavec tako, da sprejme pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada, s skrbnikom pa sklene pogodbo o opravljanju skrbniških storitev.

K 299. členu (dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada ali krovnega pokojninskega sklada)
S tem členom je določeno dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada. Določeno je, da mora upravljavec pred začetkom sprejemanja vplačil enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada pridobiti dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada s strani Agencije za trg vrednostnih papirjev. Enako velja tudi za krovni pokojninski sklad, kjer mora upravljavec pridobiti dovoljenje za upravljanje vsakega posameznega podsklada. Ob tem je potrebno opozoriti, da mora krovni pokojninski sklad ob oblikovanju vsebovati tri podsklade.

K 300. členu (zahteva za izdajo dovoljenja za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada)
V tem členu je določena dokumentacija, ki jo je potrebno priložiti zahtevi za izdajo dovoljenja za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, na podlagi katere Agencija za trg vrednostnih papirjev odloča o izdaji dovoljenja. Gre za višino, način in roke financiranja prispevkov dodatnega zavarovanja, načrt o obvladovanju tveganj, izjavo o naložbeni politiki, itd..

K 301. členu (odločanje o dovoljenju za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada)
V tem členu je določeno, kdaj Agencija za trg vrednostnih papirjev izda dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada. Dovoljenje izda, če ugotovi, da upravljavec izpolnjuje pogoje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, na katerega se nanaša zahteva za izdajo dovoljenja. Zahtevo za izdajo dovoljenja pa zavrne, če upravljavec ni pridobil dovoljenja Agencije za sklenitev pogodbe o opravljanju skrbniških storitev, če upravljavec ni pridobil soglasja Agencije k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada, če upravljavec ne izpolnjuje drugih pogojev za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada, določenih s tem zakonom oziroma s predpisom, izdanim na njegovi podlagi. Postopek izdaje dovoljenja za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada je tako v pristojnosti Agencije za trg vrednostnih papirjev.

K 302. členu (pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada)
V tem členu so opredeljena pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada, ki urejajo vsebino pravnih razmerij med upravljavcem in članom vzajemnega pokojninskega sklada. Določeno je, kaj vse morajo pravila vsebovati, podrobnejšo vsebino pa določi Agencija za trg vrednostnih papirjev.

K 303. členu (pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada)
V tem členu so opredeljena pravila upravljanja krovnega vzajemnega pokojninskega sklada, ki morajo poleg splošnih določb, ki jih morajo vsebovati pravila vzajemnega pokojninskega sklada, jasno določati, da gre za krovni pokojninski sklad s tremi

podskladi. Določeno je, da se za posamezne podsklade ne sprejemajo ločena pravila, ampak so posebnosti, ki se nanašajo na posamezni podsklad, določene v pravilih upravljanja krovnega pokojninskega sklada. Ob tem pa morajo biti jasno ločene tiste določbe pravil, ki veljajo za vse podsklade krovnega pokojninskega sklada, od določb, ki veljajo le za posamezni podsklad. Pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada morajo določati pogoje, postopek in roke izstopa oziroma izplačila prenosa sredstev med podskladi. S pravili upravljanja krovnega pokojninskega sklada upravljavec določi, kateri posredni stroški bremenijo posamezni podsklad, in kateri vse podsklade ter način delitve skupnih stroškov med podsklade. Z določbami tega člena so določena področja, ki morajo biti v pravilih upravljanja krovnega pokojninskega sklada dodatno urejena v primerjavi s pravili upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada.

K 304. členu (soglasje k pravilom upravljanja)
S tem členom je določeno, da pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada začnejo veljati, ko upravljavec pridobi soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev k tem pravilom. Agencija izda soglasje k pravilom upravljanja, če je njihova vsebina v skladu z določbami tega zakona in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

K 305. členu (sprememba pravil upravljanja)
V tem členu so urejene določbe glede sprememb pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada. Upravljavec mora za spremembo pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada pridobiti soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev. Agencija izda soglasje k spremembi pravil upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada, če je vsebina spremembe teh pravil v skladu z veljavno zakonodajo.

K 306. členu (priloga k pravilom upravljanja)
V tem členu je določena priloga k pravilom upravljanja. Tako mora upravljavec pred začetkom sprejemanja vplačil enot premoženja k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada priložiti prilogo, ki vsebuje podatke o upravljavcu, podatke o skrbniku, firmo in sedež podjetja, ki opravlja revizijo računovodskih izkazov, podatke o drugih osebah, ki po pooblastilu upravljavca opravljajo posamezne storitve upravljanja.

K 307. členu (sprememba priloge k pravilom upravljanja)
Člen določa, da mora upravljavec v primeru nastanka dogodka oziroma okoliščin, ki zahtevajo spremembo priloge k pravilom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada, to nemudoma spremeniti tako, da odraža dejansko stanje. Za spremembe priloge k pravilom upravljanja ni potrebno soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev, je pa jo potrebno v petnajstih dneh obvestiti o spremembah priloge.

K 308. členu (čista vrednost sredstev in vrednost enote premoženja)
V tem členu so določena pravila glede izračuna čiste vrednosti sredstev in vrednosti enote premoženja, ki jo izračunava upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada na zadnji delovni dan obračunskega obdobja (obračunski dan). Čista vrednost sredstev vzajemnega pokojninskega sklada se izračuna tako, da se od vrednosti sredstev

vzajemnega pokojninskega sklada odštejejo obveznosti vzajemnega pokojninskega sklada. Vrednost enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada je enaka čisti vrednosti sredstev vzajemnega pokojninskega sklada, deljeni s številom enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada v obtoku. Obračunsko obdobje za izračun čiste vrednosti sredstev in vrednosti enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada je mesec dni. Agencija za trg vrednostnih papirjev natančneje določi pravila glede izračuna čiste vrednosti sredstev in vrednosti enote premoženja.

K 309. členu (vplačilo v vzajemni pokojninski sklad)
V tem členu je določena obravnava vplačil v vzajemni pokojninski sklad, ki se preračunajo v število enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada. Enote premoženja vzajemnega pokojninskega sklada evidentira upravljavec pokojninskega sklada na osebnih računih varčevalcev.

K 310. členu (izplačilo odkupne vrednosti)
V tem členu so določena pravila glede izplačila odkupne vrednosti. Član vzajemnega pokojninskega sklada lahko od upravljavca v zakonsko določenih primerih pisno zahteva, da se mu izplača odkupno vrednost premoženja, vpisanega na njegovem osebnem računu. Odkupna vrednost premoženja, vpisanega na osebnem računu člana, se izračuna glede na vrednost enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada, ki velja po stanju na obračunski dan obdobja, ko je bila podana popolna zahteva za izplačilo, zmanjšana za izstopne stroške. Upravljavec mora odkupno vrednost izplačati najkasneje v 30 dneh po koncu obračunskega obdobja, lahko pa pravila upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada določajo krajši rok za izplačilo. Posledica izplačila odkupne vrednosti je, da članu z dnem izplačila odkupne vrednosti enot premoženja preneha lastninska pravica na sorazmernem delu premoženja vzajemnega pokojninskega sklada.

K 311. členu (naložbena politika življenjskega cikla člana)
V tem členu je določena naložbena politika življenjskega cikla člana, ki jo mora upravljavec, ki upravlja krovni pokojninski sklad, v okviru podskladov izvajati. V ta namen mora upravljavec oblikovati skupino treh podskladov. Podskladi krovnega pokojninskega sklada se med seboj razlikujejo po naložbeni politiki, ki mora biti, upoštevaje namen dodatnega zavarovanja in načela tega zakona, ustrezno prilagojena ciljni starostni skupini člana, katerim je posamezni podsklad namenjen. V pravilih upravljanja krovnega pokojninskega sklada se za vsak podsklad določi ciljna starostna skupina, kateri je podsklad namenjen in najnižji dovoljeni delež sredstev podsklada, naložen v nizko tvegane finančne instrumente. Naložbena politika življenjskega cikla člana se izvaja tako, da se vplačila v dobro člana razporeja na posebni denarni račun podsklada, ki je namenjen starostni skupini, v katero se varčevalec uvršča. Na prvi naslednji obračunski dan po datumu, ko član dopolni mejno starost starostne skupine podsklada, upravljavec vsa privarčevana sredstva člana prenese v podsklad istega krovnega sklada, namenjen ustrezni višji starostni skupini članov, vanj pa od tega dne naprej razporeja tudi vsa nova vplačila prejeta v dobro člana. To naredi upravljavec avtomatsko, brez predhodnega soglasja člana. Ne glede na to ima član posameznega podsklada pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad krovnega pokojninskega sklada, pri čemer pa ta podsklad ne sme biti namenjen nižji starostni skupini od starostne skupine, kateri član pripada. S tem členom se v našo zakonodajo prenašajo ideje *Life-Cycle Fund*-ov, ki jih poznajo v svetu. Glede na to, da večina članov pokojninskega sklada ni strokovno podkovana

na področju financ in naložb v vrednostne papirje, se uveljavlja naložbena politika, po kateri član prevzema tveganje, ki ustreza njegovi starostni skupini. Tako mladi prevzemajo večje tveganje, starejši pa minimalno, tako da morebitni pretresi na finančnih trgih ne vplivajo bistveno na njihova privarčevana sredstva in tako tudi ne na višino dodatne starostne pokojnine.

K 312. členu (zagotavljanje minimalne zajamčene donosnosti na čisto vplačilo)
Ta člen določa, da mora upravljavec krovnega pokojninskega sklada v enem od podskladov zagotavljati zajamčeno donosnost na čisto vplačilo dodatnega zavarovanja. Določeno je tudi, da mora upravljavec zajamčeno donosnost na vplačano čisto vplačilo dodatnega zavarovanja zagotavljati tudi v samostojnem vzajemnem pokojninskem skladu.

K 313. členu (zajamčena vrednost sredstev in rezervacije za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev)
V tem členu je določen način izračuna zajamčene vrednosti sredstev člana in rezervacij za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev in postopanje v primeru nedoseganja zajamčene vrednosti sredstev člana. Če je vrednost sredstev člana vzajemnega pokojninskega sklada na obračunski dan nižja od zajamčene vrednosti sredstev tega člana, mora upravljavec oblikovati rezervacije za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev pokojninskega sklada (v nadaljnjem besedilu rezervacije). Rezervacije so enake vsoti vseh primanjkljajev vrednosti sredstev člana in zajamčene vrednosti sredstev člana na posamezni obračunski dan in lahko predstavljajo samo naložbe v depozite ali potrdila o vlogah in v dolžniške vrednostne papirje. Določeno je, da vrednost rezervacij ne sme presegati 20 % čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada. V primeru, ko vrednost rezervacij doseže 20 % čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada, mora upravljavec najkasneje v 15 delovnih dneh na denarni račun pokojninskega sklada vplačati denarna sredstva iz lastnega kapitala za razliko nad 20 %. V primeru izplačila odkupne vrednosti premoženja, katerih odkupna vrednost je nižja od zajamčene vrednosti sredstev varčevalca vzajemnega pokojninskega sklada, upravljavec razliko med obema izplača v breme oblikovanih rezervacij.

K 314. členu (prostovoljni prenos upravljanja)
V tem členu je določen prostovoljni prenos upravljanja. Upravljavec, ki upravlja vzajemni pokojninski sklad oziroma krovni pokojninski sklad, lahko s pogodbo o prenosu upravljanja prenese upravljanje tega sklada na drugega upravljavca ob določenih pogojih. Prevzemni upravljavec mora izpolnjevati pogoje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada, katerega upravljanje je predmet prenosa, s prenosom upravljanja pa mora soglašati najmanj 70 % varčevalcev vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada. Določeno je še kaj mora obsegati pogodba o prenosu upravljanja. Pred prenosom upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada mora prevzemni upravljavec pridobiti dovoljenje Agencije za prevzem upravljanja.

K 315. členu (prenos upravljanja na zahtevo članov)
S tem členom je urejen prenos upravljanja na zahtevo članov. Upravljavec je dolžan prenesti upravljanje sklada na drugega upravljavca, če to zahteva najmanj 70 % članov vzajemnega pokojninskega sklada oziroma najmanj 70 % članov vseh

podskladov krovnega pokojninskega sklada. Za to obliko prenosa upravljanja se smiselno uporabljajo določbe prostovoljnega prenosa upravljanja.

K 316. členu (zahteva za izdajo dovoljenja za prevzem upravljanja)
V tem členu so določena pravila glede dovoljenja za prevzem upravljanja. Dovoljenje za prevzem upravljanja se pridobi na podlagi zahteve prevzemnega upravljavca, kateri mora predložiti zahtevane dokumente. O zahtevi odloči Agencija za trg vrednostnih papirjev, ki izda dovoljenja za prevzem upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada, če prevzemni upravljavec izpolnjuje vse pogoje za upravljanje sklada, katerega upravljanje je predmet prevzema, določene s tem zakonom in predpisi izdanimi na njegovi podlagi. Ko so izpolnjeni vsi tehnični in drugi pogoji za prenos upravljanja, izda dovoljenje za sklenitev oziroma spremembo pogodbe o opravljanju skrbniških storitev za vzajemni pokojninski sklad oziroma krovni pokojninski sklad. Dovoljenje za prevzem upravljanja ima za prevzemnega upravljavca enake učinke in posledice kot dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada.

K 317. členu (obvestilo članom o prenosu upravljanja)
S tem členom je določeno obveščanje članov o prenosu upravljanja. Prevzemni in prenosni upravljavec morata tako v petnajstih dneh po prejemu dovoljenja Agencije za trg vrednostnih papirjev za prevzem upravljanja delodajalce in člane pokojninskega sklada obvestiti o prenosu.

K 318. členu (pravne posledice prenosa upravljanja)
S tem členom so določene pravne posledice prenosa upravljanja, ki so:
- vse pravice in obveznosti prenosnega upravljavca v zvezi z upravljanjem vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada preidejo na prevzemnega upravljavca,
- prenosnemu upravljavcu preneha dovoljenje za upravljanje sklada, katerega upravljanje je predmet prenosa.

K 319. členu (prisilni prenos upravljanja)
S tem členom je urejen prisilni prenos upravljanja, ki se opravi v primeru odvzetega dovoljenja za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada, začetka stečajnega postopka ali postopka likvidacije upravljavca, neizpolnjevanja števila članov in višine sredstev v upravljanju. V zvezi s prisilnim prenosom upravljanja se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad.

K 320. členu (likvidacija vzajemnega pokojninskega sklada)
V tem členu je urejena likvidacija vzajemnega pokojninskega sklada, ki se izvede samo v primeru, kadar prisilnega prenosa upravljanja ni mogoče izvesti. Postopek likvidacije začne tista oseba (skrbnik ali upravljavec), ki je vodila neuspeli postopek prisilnega prenosa upravljanja. Za postopek likvidacije pokojninskega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad. Gre za skrajno možnost, ko ni več nobene druge možnosti glede nadaljnjega delovanja pokojninskega sklada.

K 321. členu (preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada s prenosom premoženja)

S tem členu je urejeno preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada s prenosom premoženja. Vzajemni pokojninski sklada se preoblikuje s prenosom celotnega premoženja na drug že obstoječ vzajemni pokojninski sklad. Tudi za ta postopek preoblikovanja se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad.

K 322. členu (preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada)

S tem členom je omogočeno preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada. Upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada lahko preoblikuje vzajemni pokojninski sklad v podsklad krovnega pokojninskega sklada tako, da sprejme sklep o preoblikovanju vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada in pridobi dovoljenje Agencije za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada. S tem postane ta vzajemni pokojninski sklad podsklad krovnega pokojninskega sklada, ki zagotavlja zajamčeno donosnost na vplačano čisto vplačilo. Vzajemni pokojninski sklad se preoblikuje v podsklad obstoječega krovnega pokojninskega sklada tako, da upravljavec dopolni pravila upravljanja krovnega pokojninskega sklada v delu, ki se nanaša na nov podsklad. Upravljavec mora pridobiti dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada. Vzajemni pokojninski sklad se lahko preoblikuje v podsklad krovnega pokojninskega sklada tudi sočasno z oblikovanjem krovnega pokojninskega sklada.

K 323. členu (kritni sklad)

V tem členu je določena še zadnja oblika pokojninskega sklada in sicer kritni sklad. Kritni sklad je kritno premoženje, namenjeno kritju obveznosti zavarovalnice iz dodatnega zavarovanja. Kritno premoženje iz dodatnega zavarovanja je dovoljeno uporabiti samo za izplačilo obveznosti iz tega zavarovanja. Za naložbe kritnega premoženja se uporabljajo določbe tega zakona. Zavarovalnica ali pokojninska družba lahko za izvajanje pokojninskega načrta oblikuje več kritnih skladov, ki se med seboj razlikujejo po eni ali več posebnostih. Vsa določila, ki se nanašajo na vzajemni pokojninski sklad smiselno veljajo tudi za kritni sklad za dodatna zavarovanja, razen v tem členu določenih določb.

K 324. členu (naložbena politika življenjskega cikla člana)

Ta člen ureja naložbeno politiko življenjskega cikla člana v primeru, da gre za pokojninski sklad, ki temelji na kritnih skladih. Tako mora biti v ta namen oblikovana skupina treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja, ki se med seboj razlikujejo po naložbeni politiki, ki mora upoštevati namen dodatnega zavarovanja in načela tega zakona. Določeno je, da bo v takem primeru zavarovalnica v skladu s pravili upravljanja in glede na starost člana vplačana sredstva v dodatno zavarovanje prenašala iz sklada z agresivno naložbeno politiko v uravnotežen sklad in sklad, usmerjen v naložbe z zajamčenim donosom. Določbe glede razporejanja vplačil članov po skladih, pravice člana, da enkrat letno izbere drugačno razporeditev sredstev, in davčnih posledic prenosa med kritnimi skladi, sledijo določbam te oblike naložbene politike, ki velja za krovni vzajemni pokojninski sklad.

K 325. členu (zagotavljanje minimalne zajamčene donosnosti na čisto vplačilo)

S tem členom je določeno, da mora upravljavec v enem kritnem skladu dodatnega zavarovanja zagotavljati zajamčeno donosnost na čisto vplačilo dodatnega zavarovanja skladno z določbami tega zakona.

K 326. členu (izvajanje kolektivnega zavarovanja v eni od držav članic)
S tem členom je urejena možnost izvajanja kolektivnega zavarovanja v eni od držav članic EU. Upravljavec, ki na podlagi pokojninskega sklada že izvaja vsaj en pokojninski načrt, vpisan v poseben register pokojninskih načrtov, sme svojo dejavnost razširiti na ozemlje vseh držav članic. Preden začne upravljati pokojninski sklad v drugi državi članici, mora upravljavec pri ministru, pristojnem za delo, pridobiti predhodno dovoljenje za opravljanje te dejavnosti, prav tako pa morajo biti opravljene vse zahtevane aktivnosti kot izhaja iz tega člena. Gre za možnost čezmejnega opravljanja poslov dodatnega zavarovanja v skladu z direktivo EU glede dejavnosti in nadzora institucij poklicnega pokojninskega zavarovanja.

K 327. členu (izvajanje pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja s strani upravljavca pokojninskih skladov druge države članice)
V tem členu je urejeno izvajanje pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja s strani upravljavca pokojninskih skladov druge države članice EU. Tudi pri tej določbi gre za izpolnjevanje zahtev, ki izhajajo iz predpisov EU. Tako je določen postopek, po katerem sme upravljavec iz države članice začeti opravljati posle dodatnega zavarovanja na ozemlju Republike Slovenije. Nadzor nad izvajanjem dejavnosti upravljavca pokojninskega sklada iz druge države članice na ozemlju Republike Slovenije opravljajo slovenski nadzorni organi.

K 328. členu (pojem)
V tem členu je opredeljena pokojninska družba kot pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti dodatnega zavarovanja po tem zakonu. Gre za posebno obliko upravljavca pokojninskih skladov, ki je specializirana za izvajanje poslov dodatnega zavarovanja.

K 329. členu (pravno organizacijska oblika in uporaba določb)
V tem členu je določena pravno-organizacijska oblika pokojninske družbe, ki mora biti organizirana kot delniška družba. Za poslovanje pokojninske družbe pa se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o zavarovalni delniški družbi, če ni s tem zakonom drugače določeno.

K 330. členu (dejavnost pokojninske družbe)
V tem členu je določena dejavnost pokojninske družbe, ki je lahko samo opravljanje poslov upravljanja pokojninskega sklada in storitev izplačevanja pokojninske rente. Gre za specializirano pravno osebo, ki se ukvarja samo z dejavnostjo izvajanja poslov dodatnega zavarovanja (upravljanje pokojninskih skladov in izplačevanje rent).

K 331. členu (osnovni kapital in delnice pokojninske družbe)
S tem členom je določeno, da se za izračun kapitalske ustreznosti in osnovni kapital pokojninske družbe uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo. S tem se zagotavlja varnost zavarovancev dodatnega zavarovanja.

K 332. členu (kvalificirani deleži)

S tem členom je določeno, da je za pridobitev kvalificiranega deleža delnic pokojninske družbe (10 %, 20 %, 33 % ali 50 % vseh glasovalnih pravic) potrebno dovoljenje nadzornega organa po zakonu, ki ureja zavarovalništvo. Za izdajo in odvzem dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o dovoljenju za pridobitev kvalificiranega deleža zavarovalne delniške družbe.

K 333. členu (dovoljenje za opravljanje dejavnosti pokojninske družbe)
V tem členu so določbe glede dovoljenja za opravljanje dejavnosti pokojninske družbe. Dovoljenje za posle upravljanja pokojninskega sklada in storitve izplačevanja pokojninske rente za pokojninske družbe tako izda nadzorni organ po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo. Za dovoljenje iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo o dovoljenju za opravljanje zavarovalnih poslov.

K 334. členu (kadrovske zahteve)
V tem členu so določene kadrovske zahteve za pokojninsko družbo, ki tako mora imeti pooblaščenega aktuarja ter mora zaposlovati delavce, ki imajo ustrezna strokovna znanja in izkušnje s področja financ.

K 335. členu (uprava pokojninske družbe)
S tem členom so podane določbe glede uprave pokojninske družbe. Uprava pokojninske družbe mora imeti najmanj dva člana, ki pokojninsko družbo zastopata in predstavljata v pravnem prometu. Nihče izmed članov uprave te pokojninske družbe oziroma prokurist ne sme biti pooblaščen za samostojno zastopanje pokojninske družbe za celoten obseg storitev dejavnosti pokojninske družbe. Za člana uprave pokojninske družbe je lahko imenovana le oseba, ki pridobi dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave pokojninske družbe s strani Agencije za zavarovalni nadzor. Član uprave mora biti v pokojninski družbi v delovnem razmerju s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

K 336. členu (postopek izdaje dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave)
V tem členu je določen postopek izdaje dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave. Nadzorni organ izda dovoljenje, če na podlagi listin zaključi, da kandidat izpolnjuje pogoje za člana uprave pokojninske družbe.

K 337. členu (nadzorni svet pokojninske družbe)
V tem členu so podane določbe glede nadzornega sveta pokojninske družbe. Določeno je, da za sestavo nadzornega sveta ne veljajo določbe zakona, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju. Član nadzornega sveta je lahko oseba, ki izpolnjuje pogoje, določene z zakonom, ki ureja zavarovalništvo, za člana nadzornega sveta zavarovalne delniške družbe. Najmanj ena tretjina članov nadzornega sveta pokojninske družbe mora biti imenovana na predlog članov pokojninskih skladov v upravljanju pokojninske družbe, ki jih imenuje odbor.

K 338. členu (preoblikovanje in prenehanje pokojninske družbe)
V tem členu so podane določbe glede možnosti preoblikovanja pokojninske družbe v zavarovalno delniško družbo, če izpolnjuje vse pogoje določene v zakonu, ki ureja zavarovalništvo in če pridobi dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor, ter glede

prenehanja pokojninske družbe, za katero se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o likvidaciji in stečaju zavarovalne delniške družbe.

K 339. členu (razlogi in vrste prenehanja dodatnega zavarovanja)
V tem členu so podani razlogi in vrste prenehanja dodatnega zavarovanja. Dodatno pokojninsko zavarovanje preneha, ko član, vključen v to obliko zavarovanja, uveljavi pravico do dodatne pokojnine ali do predčasne dodatne pokojnine (redno prenehanje). Dodatno zavarovanje preneha tudi v naslednjih primerih (izredno prenehanje):

- s smrtjo zavarovanca dodatnega zavarovanja pred pridobitvijo pravic;
- s prenehanjem poslovanja upravljavca pokojninskega sklada na podlagi katerega se izvaja pokojninski načrt dodatnega zavarovanja;
- s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi pri delodajalcu, ki je sklenil pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta;
- z izstopom člana iz kolektivnega zavarovanja;
- z odpovedjo pogodbe upravljavca pokojninskega sklada individualnega zavarovanja;
- z izstopom člana iz individualnega zavarovanja.

K 340. členu (redno prenehanje dodatnega zavarovanja in obveznosti izvajalca ob rednem prenehanju)
V tem členu je opredeljeno redno prenehanje dodatnega zavarovanja in obveznosti izvajalca ob rednem prenehanju. Ko član uveljavi pravico do dodatne pokojnine, upravljavec unovči odkupno vrednost premoženja tega sklada, vpisanega na osebnem računu člana. Upravljavec mora v imenu in za račun člana skleniti zavarovanje, po katerem pridobi pravico do doživljenjske pokojninske rente v višini, ki se po aktuarskih načelih izračuna tako, kot če bi bila v enkratnem znesku vplačano čisto vplačilo v višini odkupne vrednosti. Član sklada ima pravico samostojno izbrati izplačevalca dodatne pokojnine, pri katerem upravljavec sklene zavarovanje.

K 341. členu (prenehanje kolektivnega zavarovanja zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi)
Ta člen ureja eno od vrst izrednega prenehanja dodatnega zavarovanja, in sicer prenehanje kolektivnega zavarovanja zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi. Kolektivno dodatno zavarovanje člana izredno preneha z dnem prenehanja veljavnosti pogodbe o zaposlitvi pri delodajalcu, ki je sklenil pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta. Posledice tega prenehanja so, da član v tem primeru zadrži pravice iz vplačanih enot premoženja, ki so vpisane na njegovem osebnem računu, do uveljavitve pravice iz tega zavarovanja ali pa uveljavi pravico do prenosa sredstev v drug pokojninski sklad. Glede na to, da kolektivno zavarovanje poteka preko delodajalca, je smiselno, da v primeru prenehanja delovnega razmerja člana pri delodajalcu preneha tudi to dodatno zavarovanje.

K 342. členu (prenehanje kolektivnega zavarovanja zaradi izstopa)
Ta člen ureja eno od vrst izrednega prenehanja dodatnega zavarovanja, in sicer prenehanje kolektivnega zavarovanja zaradi izstopa člana. Izstop iz kolektivnega zavarovanja nastopi ob prenehanju veljavnosti pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta ali ob prenehanju pogodbe o financiranju pokojninskega načrta. V tem primeru član zadrži pravice iz vplačanih enot premoženja, ki so vpisane na njegovem

osebnem računu, do uveljavitve pravice iz tega zavarovanja ali pa uveljavi pravico do prenosa sredstev v drug pokojninski sklad.

K 343. členu (prenehanje individualnega zavarovanja zaradi odpovedi pogodbe upravljavca pokojninskega sklada)

Ta člen ureja eno od vrst izrednega prenehanja dodatnega zavarovanja, in sicer prenehanje individualnega zavarovanja zaradi odpovedi pogodbe upravljavca pokojninskega sklada. Upravljavec pokojninskega sklada odpove individualno zavarovanje, če član individualnega zavarovanja ni izvedel vplačila dodatnega zavarovanja 12 zaporednih mesecev oziroma daljše časovno obdobje, določeno s pokojninskim načrtom, razen v primeru mirovanja dodatnega zavarovanja in v primeru, če je član individualnega zavarovanja ob vključitvi v individualno zavarovanje dal neresnične podatke oziroma navajal neresnična dejstva, pomembna za sklenitev zavarovanja. Pred odpovedjo individualnega zavarovanja zaradi neizvedenih vplačil člana, mora upravljavec pokojninskega sklada posredovati članu pisni opomin.

K 344. členu (prenehanje individualnega zavarovanja zaradi izstopa)

Ta člen ureja eno od vrst izrednega prenehanja dodatnega zavarovanja, in sicer prenehanje individualnega zavarovanja zaradi izstopa člana. Izstop iz individualnega zavarovanja je možen na podlagi pisne izjave o izstopu. Določeno je, da mora biti izstopni rok določen v pokojninskem načrtu in ne sme biti daljši od treh mesecev ter začne teči s prvim dnem naslednjega meseca po vročitvi izstopne izjave. Individualno zavarovanje tako preneha z iztekom izstopnega roka.

K 345. členu (obveznosti upravljavca ob izrednem prenehanju individualnega zavarovanja)

V tem členu so določene obveznosti izvajalca ob izrednem prenehanju individualnega zavarovanja. Tako mora upravljavec ob izrednem prenehanju dodatnega zavarovanja člana obvestiti o njegovih pravicah ter izplačati članu ali upravičencu za primer smrti enkratno izplačilo v višini odkupne vrednosti premoženja, vpisanega na osebnem računu člana. Določen je rok za izvedbo denarnega izplačila (60 dni po izrednem prenehanju oziroma po prejemu popolnega zahtevka člana ali upravičenca).V primeru, da je individualno zavarovanje prenehalo zaradi izstopa ali zaradi odpovedi izvajalca pokojninskega načrta, ima član možnost, da se v roku 30 dni od prejema obvestila upravljavca o pravici, odloči za izplačilo odkupne vrednosti ali za zadržanje pravic. Določena je domneva, če član ne pošlje pisnega obvestila izvajalcu, sicer se šteje, da se je v tem primeru član odločil za zadržanje pravic.

K 346. členu (obveznosti upravljavca pokojninskega sklada ob izrednem prenehanju kolektivnega zavarovanja)

V tem členu so določene obveznosti upravljavca pokojninskega sklada ob izrednem prenehanju kolektivnega zavarovanja. V primeru prenehanja kolektivnega zavarovanja zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi ali zaradi izstopa, je določeno, da ima član možnost, da se v roku 30 dni od dne izdaje obvestila o tej pravici, odloči za zadržanje pravic ali za prenos sredstev v drug pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja. Podana je domneva, da se v primeru, da član ne pošlje pisnega obvestila upravljavcu pokojninskega sklada, šteje, da se je član odločil za zadržanje

pravic iz vplačanih enot premoženja. Upravljavec pokojninskega sklada mora člana obvestiti o pravicah ob prenehanju kolektivnega zavarovanja v roku 8 dni po prejemu obvestila o prenehanju delovnega razmerja pri delodajalcu oziroma po nastopu izstopa iz kolektivnega zavarovanja.

K 347. členu (prenehanje članstva)
V tem členu je določeno, kdaj preneha članstvo v pokojninskem skladu. Skladno z določbami tega člena članstvo preneha z dnem, ko izvajalec prenese odkupno vrednost na zavarovalnico ali pokojninsko družbo oziroma na kritni sklad za izplačevanje pokojnin ali če izvajalec izplača odkupno vrednost premoženja

K 348. členu (izplačevanje pokojninske rente)
V tem členu so urejene določbe glede izplačevanja pokojninskih rent. Doživljenjsko pokojninsko rento lahko izplačuje zavarovalnica, ki ima dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov življenjskih zavarovanj ter pokojninska družba. Pokojninska renta se lahko izplačuje v obliki mesečne, polletne ali letne rente. Višino pokojninske rente izračuna pokojninska družba ali zavarovalnica, ki bo rento izplačevala. Podrobnejša pravila in minimalne zahteve, ki jih morajo biti upoštevane pri izračunu pokojninske rente, bodo določena s podzakonskim aktom ministrstva, pristojnega za finance.

K 349. členu (obveznosti izplačevalca pokojninske rente)
V tem členu so določene obveznosti izplačevalca pokojninske rente. Tako mora pokojninska družba oziroma zavarovalnica, ki izplačuje pokojninske rente v pokojninskem načrtu, določiti pogoje ter način izračunavanja in izplačevanja le-teh. Za izplačevanje pokojninske rente mora pokojninska družba oziroma zavarovalnica oblikovati poseben kritni sklad, ki je ločen od drugih kritnih skladov, s katerimi upravlja.

K 350. členu (pristojnost za nadzor glede pokojninskega načrta)
V tem členu je določena pristojnost za nadzor glede pokojninskega načrta. Za nadzor nad izvajanjem določb tega zakona glede pokojninskega načrta ter pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta in pravic, ki jih člani pridobijo na teh podlagah, je pristojen inšpektorat RS za delo. V primeru ugotovljenih kršitev določb tega zakona glede pokojninskega načrta, pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta oziroma pravic, ki jih člani pridobijo na teh podlagah, inšpektorat RS za delo, ukrepa v skladu s svojimi pristojnostmi, ki izhajajo iz tega zakona, iz zakona, ki ureja inšpekcijo dela, in zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor. S to določbo se ureja nadzor nad izvajanjem določb pokojninskega načrta, ki doslej ni bil urejen, saj se je pri izvajanju dodatnega zavarovanja doslej prav nezadosten nadzor pokazal kot ena izmed pomanjkljivosti sedanjega sistema dodatnega zavarovanja.

K 351. členu (pristojnost za nadzor nad upravljavcem pokojninskega sklada)
S tem členom je določena pristojnost za nadzor nad upravljavcem pokojninskega sklada. Določeno je, da se nadzor deli med različne nadzorne organe, glede na vrsto upravljavca pokojninskega sklada. Tako je za nadzor nad upravljavci ter nad upravljanjem in poslovanjem vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev;, za nadzor nad upravljavci kritnih skladov ter nadzor nad upravljanjem in poslovanjem kritnih skladov pa Agencija za zavarovalni nadzor. Za opravljanje nadzora se uporabljajo določbe o

postopku nadzora po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, če ni v tem zakonu določeno drugače, za nadzor nad zavarovalnicami in pokojninskimi družbami pa se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja zavarovalništvo.

K 352. členu (pristojnost za nadzor nad osebami, povezanimi z upravljavcem pokojninskega sklada)
S tem členom je določena pristojnost za nadzor nad osebami, povezanimi z upravljavcem pokojninskega sklada. Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor sta pristojni za opravljanje nadzora tudi nad drugimi pravnimi osebami, povezanimi z upravljavcem pokojninskega sklada, če je to potrebno zaradi nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada, če je to potrebno tudi ob sodelovanju drugih nadzornih organov.

K 353. členu (pristojnost za nadzor nad skladom obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja)
S tem členom je določena pristojnost za nadzor nad naložbami sklada obveznega dodatnega zavarovanja. Za nadzor nad naložbami in poslovanjem sklada obveznega dodatnega zavarovanja je pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev.

K 354. členu (pristojnost za nadzor nad izplačevanjem rent)
S tem členom je določena pristojnost za nadzor nad izplačevanjem rent. Določeno je, da je za nadzor nad izplačevanjem dodatne pokojnine oziroma predčasne dodatne pokojnine pristojna Agencija za zavarovalni nadzor, ki nadzor opravlja v skladu določbami o postopku nadzora po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, če ni v tem zakonu določeno drugače.

K 355. členu (pristojnost za nadzor glede pridobitve davčnih in drugih olajšav)
S tem členom je določena pristojnost za nadzor glede pridobitve davčnih in drugih olajšav. Za nadzor nad izvajanjem določb glede uveljavljanja davčnih in drugih olajšav je pristojna Davčna uprava republike Slovenije, v skladu z zakonom, ki ureja davčno službo in davčni postopek.

K 356. členu (pristojnost za nadzor nad osebami iz drugih držav članic)
S tem členom je določena pristojnost za nadzor nad osebami, iz drugih držav članic, ki pri nas izvajajo dodatno zavarovanje. Nadzor nad izvajanjem dejavnosti dodatnega zavarovanja s strani osebe iz druge države članice na območju Republike Slovenije opravlja Agencija za zavarovalni nadzor ali Agencija za trg vrednostnih papirjev, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za delo. V primeru ugotovljenih kršitev Agencija za zavarovalni nadzor ali Agencija za trg vrednostnih papirjev o tem nemudoma obvesti pristojni organ matične države članice. Določeno je, da lahko Agencija za zavarovalni nadzor ali Agencija za trg vrednostnih papirjev v določenih primerih sprejme ustrezne ukrepe za odpravo kršitev oziroma prepove osebi delovanje na območju Republike Slovenije.

K 357. členu (pristojnost za nadzor nad opravljanjem dejavnosti v drugi državi članici)
V tem členu je določena pristojnost za nadzor nad opravljanjem dejavnosti upravljavca pokojninskega sklada s sedežem v Republiki Sloveniji, v drugi državi članici. Pristojni organ je Agencija za zavarovalni nadzor ali Agencija za trg

vrednostnih papirjev, ki v sodelovanju s pristojnim organom države članice gostiteljice sprejme vse potrebne ukrepe, s katerimi se zagotovi odprava kršitev.

K 358. členu (pristojnost za nadzor nad drugimi osebami)
S tem členom je določena pristojnost za nadzor nad drugimi osebami, ki v nasprotju s tem zakonom upravljajo pokojninske sklade oziroma izvajajo dodatno zavarovanje. Za te osebe sta pristojni Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor.

K 359. členu (pristojnost za nadzor nad skrbnikom)
S tem členom je določena prisojnost za nadzor nad skrbnikom pokojninskih skladov, za katere je pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev.

K 360. členu (način opravljanja nadzora)
S tem členom je opredeljen način opravljanja nadzora. Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor opravljata nadzor: s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem poročil in obvestil upravljavcev pokojninskih skladov in drugih oseb, ki so po določbah tega zakona dolžne poročati oziroma obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah Agencijo oziroma Agencijo za zavarovalni nadzor; z opravljanjem pregledov poslovanja upravljavcev pokojninskih skladov in z izrekanjem ukrepov nadzora po tem zakonu.

K 361. členu (nadzorni ukrepi)
Ta člen ureja nadzorne ukrepe, ki jih lahko izrečeta Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor: priporočilo in opozorilo, odreditev odprave kršitve, dodatne ukrepe, začasno prepoved upravljanja pokojninskega sklada, odvzem dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada. Ker Agencija za zavarovalni nadzor zavarovalnicam in pokojninskim družbam ne izdaja dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada je v tem členu določeno, da se v primeru, ko bi bilo zavarovalnici ali pokojninska družbi skladno z zakonom potrebno izreči ukrep odvzema dovoljenja upravljanja pokojninskega sklada, namesto tega izreče prepoved nadaljnjega sklepanja dodatnega zavarovanj.

K 362. členu (nadzorni ukrepi nad drugimi osebami)
V tem členu so opredeljeni ukrepi nad drugimi osebami, ki v nasprotju s tem zakonom upravljajo pokojninske sklade oziroma izvajajo dodatno zavarovanje. Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor izdata tej osebi odredbo, s katero se ji naloži, da preneha s kršitvijo. Pred izdajo odredbe se lahko opravi pregled poslovnih knjig in druge dokumentacije osebe ter zbere dokaze, potrebne za ugotovitev, ali je oseba storila kršitev. Določeno je tudi nadaljnje postopanje nadzornega organa v primeru ugotovljenih kršitev.

K 363. členu (letno nadomestilo za opravljanje nadzora)
S tem členom je opredeljeno letno nadomestilo za opravljanje nadzora. Tako je določeno, da za opravljanje nadzora plačujejo upravljavci pokojninskih skladov Agenciji za trg vrednostnih papirjev oziroma Agenciji za zavarovalni nadzor nadomestilo za nadzor glede na čisto vrednost sredstev pokojninskega sklada oziroma vrednost premoženja, ki ga po tem zakonu lahko upravlja upravljavec. Agenciji lahko določita nadomestilo v taki višini, da vsota nadomestil, ki so jih dolžni

plačevati vsi upravljavci pokojninskih skladov za posamezno leto, ne preseže stroškov nadzora.

K 364. členu (stroški nadzora)
V primeru ukrepa nadzora pokojninskega sklada je v skladu s tem členom določeno, da mora subjekt nadzora plačati pavšalno nadomestilo stroškov postopka, glede na vrsto in obseg kršitev, kot je določeno s tarifo Agencije za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencije za zavarovalni nadzor.

K 365. členu (izmenjava informacij o ugotovitvah in o izrečenih ukrepih nadzora)
V tem členu je določena oblika sodelovanja med nadzornimi organi, in sicer izmenjava informacij o ugotovitvah in o izrečenih ukrepih nadzora. Tako je določeno medsebojno obveščanje med nadzornimi organi o izrečenih ukrepih nadzora v postopku nadzora nad upravljavcem vzajemnega pokojninskega sklada, krovnega pokojninskega sklada in kritnega sklada.

K 366. členu (redno poročanje o poslovanju pokojninskega sklada)
V tem členu je urejeno redno poročanje o poslovanju pokojninskega sklada. Tako mora upravljavec pokojninskega sklada Agenciji za trg vrednostnih papirjev oziroma Agenciji za zavarovalni nadzor v zvezi z vsakim pokojninskim skladom, ki ga upravlja, redno sporočati podatke o vrsti in sestavi naložb pokojninskega sklada, čisti vrednosti sredstev pokojninskega sklada, vrednosti enote premoženja pokojninskega sklada, poslovnem izidu pokojninskega sklada, donosnosti pokojninskega sklada ter druge podatke o poslovanju pokojninskega sklada.

K 367. členu (poročanje na zahtevo)
V tem členu je urejeno poročanje na zahtevo nadzornega organa. Upravljavci pokojninskih skladov morajo tako na zahtevo Agencije za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencije za zavarovalni nadzor in v roku, ki ga ta določi, posredovati poročila in informacije o vseh zadevah, pomembnih za opravljanje nadzora oziroma izvrševanje drugih pristojnosti in nalog po tem zakonu. Poročila in informacije se lahko zahtevajo tudi od članov poslovodstva upravljavcev pokojninskih skladov in oseb, zaposlenih pri upravljavcu.

K 368. členu (priporočilo in opozorilo)
V tem členu je opredeljen eden izmed ukrepov nadzora, in sicer priporočilo in opozorilo. Ob ugotovitvi nesmotrnosti ali nedoslednosti pri poslovanju upravljavca, pri čemer ne gre za kršitev določb tega zakona oziroma predpisov, izdanih na podlagi tega zakona, lahko nadzorni organ izda ustrezna priporočila upravi upravljavca pokojninskega sklada za izboljšanje poslovanja. V primeru, da se ugotovitovi kršitve tega zakona oziroma predpisov, izdanih na podlagi tega zakona, pa te kršitve nimajo pomembnih učinkov, se lahko upravljavcu pokojninskega sklada namesto odredbe o odpravi kršitev izda opozorilo, v katerem se ga opozori na te kršitve.

K 369. členu (odločba o odpravi kršitev, ki jo izda inšpektor za delo)
V tem členu je opredeljen eden izmed ukrepov nadzora, in sicer odločba o odpravi kršitev, ki jo izda inšpektor za delo v primeru kršitve določb tega zakona, pokojninskega načrta, pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta oziroma pravic članov, ki jih člani pridobijo na teh podlagah, s strani delodajalca, ki financira

pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja. Določena so možna dejanja inšpektorja, ki jih lahko izreče ob ugotovljenih kršitvah. Pristojnosti inšpektorja za delo so skladne z zakonom, ki ureja inšpekcijo dela in zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor.

K 370. členu (odredba o odpravi kršitev, ki jo izda Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor)
V tem členu je opredeljen eden izmed ukrepov nadzora, in sicer odredba o odpravi kršitev, ki jo izda Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor, če pri opravljanju nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada ugotovi, da upravljavec pri upravljanju pokojninskega sklada krši določbe tega zakona, predpise, izdane na podlagi tega zakona oziroma pravila upravljanja pokojninskega sklada, ali krši obveznost poročanja in obveščanja.

K 371. členu (odločba o dodatnem ukrepu)
V tem členu je opredeljen eden izmed ukrepov nadzora, in sicer dodatni ukrep, ki se izda, če se pri opravljanju nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada ugotovi, da upravljavec pokojninskega sklada ni izpolnil obveznosti glede oblikovanja rezervacij za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev in vplačila zahtevanih sredstev v breme kapitala upravljavca.

K 372. členu (začasna prepoved upravljanja pokojninskega sklada)
V tem členu je opredeljen eden izmed ukrepov nadzora, in sicer začasna prepoved upravljanja pokojninskega sklada. Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor lahko upravljavcu pokojninskega sklada začasno prepove upravljanje pokojninskega sklada v primerih, če upravljavec ne vodi tekoče poslovnih knjig ter drugih administrativnih in poslovnih evidenc pokojninskega sklada, če ni ravnal v skladu z odredbo o odpravi kršitev, če ponavljajoče krši dolžnost pravočasnega in pravilnega poročanja oziroma obveščanja oziroma kako drugače ovira opravljanje nadzora. Začasna prepoved upravljanja pokojninskega sklada velja do izdaje odločbe, s katero se ugotovi, da so bile kršitve odpravljene, oziroma do pravnomočnosti odločbe o odvzemu dovoljenja oziroma do prenehanja dovoljenja po določbah tega člena. Z odločbo o začasni prepovedi upravljanja pokojninskega sklada se naloži vse potrebne ukrepe skrbniku, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve, da prevzame upravljanje pokojninskega sklada za obdobje, v katerem velja prepoved.

K 373. členu (razlogi za odvzem dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada)
V tem členu so določeni razlogi za odvzem dovoljenja za upravljanje pokojninskega sklada. Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor upravljavcu pokojninskega sklada odvzame dovoljenje za upravljanje pokojninskega sklada, ki ga upravlja, če upravljavec pokojninskega sklada ni ravnal v skladu z odločbo o dodatnem ukrepu in je bila zaradi tega opravljena prisilna izvršitev te odločbe, če je Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor že tretjič v obdobju dveh let izdala odločbo o dodatnem ukrepu, če upravljavec krši odločbo o začasni prepovedi upravljanja pokojninskega sklada, če upravljavec krši pravila o naložbah pokojninskega sklada, ki ga upravlja oziroma o upravljanju premoženja pokojninskega sklada, in je zaradi tega premoženju pokojninskega sklada nastala oziroma bi mu lahko nastala večja škoda.

K 374. členu (pogojni odvzem dovoljenja)
V tem členu je določen pogojni odvzem dovoljenja, ki pride v poštev, če Agencija za trg vrednostnih papirjev oziroma Agencija za zavarovalni nadzor z odločbo o odvzemu dovoljenja izreče, da se odvzem dovoljenja ne bo izvršil, če upravljavec pokojninskega sklada v obdobju, ki je določen v odločbi, ki pa ne sme biti krajši od enega in ne daljši od petih let (preskusna doba), ne bo storil nove kršitve, zaradi katere je mogoče odvzeti dovoljenje. Pogojni odvzem dovoljenja se lahko določi tudi, če upravljavec pokojninskega sklada v določenem roku ne odpravi kršitev, zaradi katerih ji je bil izrečen pogojni odvzem dovoljenja oziroma če upravljavec pokojninskega sklada pokojninskemu skladu ne povrne škode. Rok za izpolnitev teh obveznosti je določen v mejah preskusne dobe.

K 375. členu (preklic pogojnega odvzema dovoljenja)
S tem členom se ureja preklic pogojnega odvzema dovoljenja, ki se prekliče in dovoljenje odvzame, če upravljavec pokojninskega sklada v preskusni dobi stori novo kršitev, zaradi katere je mogoče odvzeti dovoljenje.

K 376. členu (javni opomin)
V tem členu je urejena možnost izreka javnega opomina upravljavcu pokojninskega sklada, ko se ugotovi, da obstoji razlog za odvzem dovoljenja. Pri odločanju, ali naj se namesto odvzema dovoljenja izreče javni opomin, se upošteva zlasti teža kršitve in okoliščino, ali je upravljavcu pokojninskega sklada že bil izrečen javni opomin oziroma pogojni odvzem dovoljenja.

K 377. členu (prenehanje dovoljenja za opravljanje storitve upravljanja pokojninskega sklada)
V tem členu je urejeno prenehanje dovoljenja za opravljanje storitve upravljanja pokojninskega sklada. To dovoljenje preneha, če je izdana odločba o začetku prisilne likvidacije iz 226. člena Zakona o bančništvu (ZBan-1) oziroma odločba o ugotovitvi pogojev za začetek stečajnega postopka iz 320. člena ZBan-1 oziroma če je Agencija za zavarovalni nadzor v postopku nadzora nad upravljavcem pokojninskega sklada, ki je zavarovalnica ali pokojninska družba, izdala odločbo o prenehanju dovoljenja na podlagi 69. člena ali 182. člena Zakona o zavarovalništvu (ZZavar) oziroma odločbo o začetku prisilne likvidacije iz 193. člena ZZavar oziroma odločbo o ugotovitvi pogojev za začetek stečajnega postopka iz 201. člena ZZavar. V teh primerih mora Agencija za trg vrednostnih papirjev v treh delovnih dneh po prejemu odločbe izdati odločbo, s katero ugotovi, da je dovoljenje za upravljanje vzajemnega pokojninskega sklada oziroma krovnega pokojninskega sklada prenehalo in upravljavcu prepove nadaljnje upravljanje pokojninskega sklada.

K 378. členu (Nepremičninski sklad)
Z določbami tega člena je izrecno opredeljena funkcija nepremičninskega sklada, in sicer upravljanje z nepremičninami in zagotavljanje neprofitnih stanovanj za upokojence in druge starejše osebe. S tem se skladu podeljuje osnovno funkcijo organa, ki skrbi za ustrezno stanovanjsko oskrbo starejše populacije. Poleg navedenega člen jasno opredeljuje tudi organe nepremičninskega sklada, ki so skupščina – 11 članov, nadzorni svet – 5 članov in direktor, ter zahtevo, da mora k statutu nepremičninskega sklada ter imenovanju in razrešitvi direktorja nepremičninskega skladasoglasje podati Vlada Republike Slovenije.

K 379. členu (globe za prekršek pravne osebe v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju)
S tem členom so določene globe za prekršek in prekrški pravnih oseb v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Tako je prekršek, če delodajalec zavarovancu, pri katerem je podana invalidnost, ne zagotovi pravice do premestitve ali pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, če zavarovancu, pri katerem je podana invalidnost, ne omogoči poklicne rehabilitacije, če delodajalec, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, zavodu ne omogoči nadzora nad poslovnimi knjigami v postopku kontrole pravilnosti plačila prispevkov, če zavodu v predpisanem roku ne sporoči podatkov o okoliščinah oziroma spremembah okoliščin, ki se nanašajo na uživalce pravic po tem zakonu in vplivajo na pravice po tem zakonu, njihov obseg ali izplačevanje. Z globo se kaznuje tudi odgovorna oseba pri pravni osebi, ki stori prekršek.

K 380. členu (globe za prekršek pravne osebe v poklicnem zavarovanju ali dodatnem zavarovanju)
V tem členu so določene globe za prekršek pravne osebe v poklicnem zavarovanju ali dodatnem zavarovanju za primere, ko delodajalec ne omogoči vključitve vsem zaposlenim pod enakimi pogoji, ko ne poravna obveznosti izvedbe vplačil v poklicno zavarovanje, ko ne poravna obveznosti izvedbe vplačil v kolektivno zavarovanje, če predhodno ni sklenil mirovanja dodatnega zavarovanja, če upravljavec izvaja dodatno zavarovanje v nasprotju z določbami pokojninskega načrta ali v nasprotju z določbami tega zakona.

K 381. členu (hujše kršitve upravljavca pokojninskega sklada)
V tem členu so določene hujše kršitve upravljavca pokojninskega sklada, ki se kaznujejo z globo za prekršek. Gre za kršitve določb tega zakona glede upravljanja pokojninskega sklada (ne vodi osebnih računov članov pokojninskega sklada za vsak pokojninski sklad; prenese storitve upravljanja pokojninskega sklada na drugo osebo v nasprotju z določbami zakona; itd.). Z globo za prekršek se kaznuje tudi odgovorna oseba upravljavca pokojninskega sklada, ki stori hujše kršitve upravljavca. Za primer, ko je narava storjenega prekrška posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, je možno izreči še višjo globo.

K 382. členu (lažje kršitve upravljavca pokojninskega sklada)
V tem členu so določene lažje kršitve upravljavca pokojninskega sklada, ki se kaznujejo z globo za prekršek. Gre za lažje kršitve določb tega zakona glede upravljanja pokojninskega sklada (članu ne pošlje potrdila o stanju na osebnem računu člana in podatka o vseh vplačilih v pokojninski sklad v preteklem letu; članu na njegovo zahtevo ne poda informacij, ki jih lahko zahteva, itd.). Z globo za prekršek se kaznuje tudi odgovorna oseba upravljavca pokojninskega sklada, ki stori prekršek.

K 383. členu (hujše kršitve skrbnika)
V tem členu so določene hujše kršitve skrbnika pokojninskega sklada, ki se kaznujejo z globo za prekršek. Gre za kršitev določb, ki urejajo skrbniške storitve (ne opravlja storitve vodenja računov in hrambe vrednostnih papirjev; ne loči premoženja pokojninskega sklada od svojega premoženja in premoženja drugih pokojninskih skladov, itd.). Z globo za prekršek se kaznuje tudi odgovorna oseba skrbnika, ki stori

hujše kršitve skrbnika. Za primer, ko je narava storjenega prekrška posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, je možno izreči še višjo globo.

K 384. členu (lažje kršitve skrbnika)
V tem členu so določene lažje kršitve skrbnika pokojninskega sklada, ki se kaznujejo z globo za prekršek. Gre za lažje kršitve določb zakona (ne zagotovi, da se provizija, do katere je upravičen upravljavec pokojninskega sklada, obračunava v skladu s tem zakonom in pravili pokojninskega sklada; ne zagotovi, da obračuni vplačil v pokojninski sklad in izplačila odkupnih vrednosti potekajo v skladu z določbami tega zakona in pravili upravljanja pokojninskega sklada; itd.). Z globo za prekršek se kaznuje tudi odgovorna oseba skrbnika pokojninskega sklada, ki stori prekršek.

K 385. členu (kršitve drugih oseb)
V tem členu so določene kršitve drugih oseb, ki se kaznujejo z globo za prekršek. Gre za prekršek pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če upravlja vzajemni pokojninski sklad oziroma krovni pokojninski sklad in ni oseba, ki to lahko dela; če uporablja ime oziroma firmo pokojninski sklad v nasprotju z določili tega zakona; itd. Fizična oseba se kaznuje, če zbira denarna sredstva oziroma posreduje pri zbiranju denarnih sredstev oziroma kako drugače zagotavlja pogoje za zbiranje denarnih sredstev v nasprotju z določbami tega zakona; če upravlja vzajemni pokojninski sklad oziroma krovni pokojninski sklad in ni oseba, ki to lahko dela. Za primer, če je narava storjenega prekrška posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, je možno izreči še višjo globo

K 386. členu (prekrškovni organ)
V tem členu je določen prekrškovni organ, ki odloča o prekrških in izreka globe po tem zakonu. O prekrških odloča, glede na to kdo je pristojen za nadzor pokojninskega sklada, Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor in inšpektor za delo. O prekrških prav tako odločata Inšpektorat Republike Slovenije za delo in zavod .

K 387. členu (zastaranje)
V tem členu je določeno zastaranje za določene prekrške. Tako postopek o prekršku za prekrške, ko je narava storjenega prekrška posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti in je možno izreči višjo globo, ni dopusten, če pretečejo tri leta od dneva, ko je bil prekršek storjen. Zastaranje postopka o prekrških pretrga vsako dejanje organa, pristojnega za postopek, ki meri na pregon storilca prekrška. Določen je tudi absolutni zastaralni rok, ko postopek o prekrških v nobenem primeru ni več mogoč, in sicer šest let od dneva, ko je bil prekršek storjen.

K 388. členu (višina glob)
Ta člen ureja višino glob, predpisanih s tem zakonom, ki se lahko v hitrem postopku izrečejo v katerikoli višini razpona, predpisani s tem zakonom.

K 389. členu (varstvo pravic, pridobljenih po prejšnjih predpisih)

S to določbo se vsem upokojencem oziroma uživalcem pravic zagotavlja varstvo pridobljenih pravic. To pomeni, da se tedaj, ko se s tem zakonom določajo ostrejši pogoji za pridobitev pravic kot po prejšnjih predpisih, upravičencem še naprej zagotavljajo pravice, čeprav po novih predpisih ne bi izpolnjevali pogojev. Določbe novega zakona se pri starih upravičencev upoštevajo le pri usklajevanju pokojnin in drugih dajatev.

K 390. členu (nadaljevanje postopkov, začetih pred uveljavitvijo tega zakona)

V tem členu so urejeni primeri, ko se je postopek za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja oziroma za ugotavljanje pokojninske dobe začel še v času veljavnosti starega zakona (ZPIZ-1). Določeno je, da tudi za te primere velja, da se zavarovancem zagotavljajo pravice v obsegu, določenem v predpisu, ki je veljal do uveljavitve tega zakona, pod pogojem, če so bili izpolnjeni pogoji za pridobitev pravic po prejšnjih predpisih.

V primeru, ko je zavarovanec vložil zahtevek po 1. 1. 2013, vendar je bilo v postopku ugotovljeno, da je invalidnost nastala v času, veljavnosti starega zakona, se o priznanju pravice na podlagi invalidnosti odloča po predpisih, veljavnih na dan nastanka invalidnosti.

V tem členu so urejeni primeri, ko se je postopek za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja oziroma za ugotavljanje pokojninske dobe začel še v času veljavnosti starega zakona (ZPIZ-1). Določeno je, da tudi za te primere velja, da se zavarovancem zagotavljajo pravice v obsegu, določenem v predpisu, ki je veljal do uveljavitve tega zakona, pod pogojem, če so bili izpolnjeni pogoji za pridobitev pravic po prejšnjih predpisih.

V primeru, ko je zavarovanec vložil zahtevek po 1. 1. 2013, vendar je bilo v postopku ugotovljeno, da je invalidnost nastala v času, veljavnosti starega zakona, se o priznanju pravice na podlagi invalidnosti odloča po predpisih, veljavnih na dan nastanka invalidnosti.

K 391. členu (varstvo pričakovanih pravic)

S tem členom se zagotavlja varstvo pričakovanih pravic zavarovancem, ki že izpolnjujejo pogoje za upokojitev oziroma, ki bodo pogoje za upokojitev izpolnili do uveljavitve novega zakona. Tem zavarovancem zakon omogoča, da se bodo lahko upokojili tudi kadarkoli kasneje, torej v času veljavnosti novega zakona, in sicer na podlagi veljavnih pogojev po prejšnjih predpisih. Pri tem pa ni pomembno, kdaj bodo te pravice uveljavili, saj se želi zavarovance spodbuditi za nadaljnje delo oziroma ostajanje v zavarovanju.

Za zavarovance, ki se bodo upokojili po uveljavitvi novega zakona in pod pogoji, ki so veljali po prejšnjih predpisih, se za odmero pokojnine upošteva zavarovalna doba, dopolnjena do dneva prenehanja zavarovanja skladno z določbami ZPIZ-1. Za odmero starostne pokojnine se za te zavarovance upoštevajo tudi plača ali zavarovalne osnove iz tega obdobja, pri določitvi višini pokojnine pa tudi starost, kar pomeni, da se upoštevajo tako bonusi kot malusi.

Če pa zavarovanec, ki ostane v zavarovanju in izpolnjuje pogoje za uveljavitev bonusa v obliki 20 % predčasne oziroma starostne pokojnine, oziroma za uveljavitev delne pokojnine, ki se poviša za 5 %, skladno z določbami ZPIZ-2, in te pravice dejansko tudi uveljavi, se mu ob uveljavitvi pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanje pravice priznajo in odmerijo izključno pod pogoji in na način določen v ZPIZ-2.
Varstvo pričakovanih pravic je zagotovljeno tudi zavarovancem, ki so do 31.12.2012 vložili zahtevo za dokup pokojninske dobe, čeprav bo o tem zahtevku odločeno šele po uveljavitvi zakona. V tem primeru se šteje, da je tak zavarovanec že izpolnil pogoj za priznanje pravic po prejšnjih predpisih.

K 392. členu (varstvo pravic družinskih članov)
Tudi za družinske člane umrlih velja, da če so po predpisih, veljavnih do konca leta 2012 že izpolnili pogoje za uveljavitev pravice, lahko to pravico uveljavijo kadarkoli kasneje.
Za družinske člane umrlih, ki so izpolnili starost za uveljavitev pravice po predpisih, ki so veljali pred 31. decembrom 2012, se za ugotovitev pogojev preživljanja in tudi za odmero pokojnine uporabljajo predpisi, ki so veljavni na dan uveljavitve pravice.
Družinskim članom uživalcev pokojnin po posebnih predpisih, se vdovska pokojnina oziroma družinska pokojnina prizna in odmeri pod pogoji, določenim s tem zakonom, in sicer od pokojnine, ki jo je umrli prejemal ob smrti.

K 393. členu (pridobitev pravic oseb, ki nimajo lastnosti zavarovanca po tem zakonu)
Ta člen določa, da lahko uveljavljajo pravice iz obveznega zavarovanja tudi osebe, ki so imele lastnost zavarovanca po prejšnjih predpisih in ki izpolnjujejo zakonske pogoje, čeprav po uveljavitvi tega zakona nimajo statusa zavarovanca.
Enako pravilo kot za osebe iz prvega odstavkov tega člena velja tudi za njihove družinske člane, če izpolnjujejo pogoje za družinske člane, ki jih določa ta zakon.

K 394. členu (varstvo pričakovanih pravic za brezposelne in delovne invalide)
Varstvo pričakovanih pravic velja tudi za delovne invalide II. in III. kategorije, ki jim bo na dan 31. 12. 2012 manjkalo za pridobitev pravice do starostne pokojnine po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, tri leta starosti in tri leta pokojninske dobe ali manj. Le-ti bodo lahko, ko dopolnijo manjkajočo starost in pokojninsko dobo, uveljavili pravico do starostne pokojnine po ZPIZ-1.

K 395. členu (ponovna odmera pokojnine uživalcu pokojnine po prejšnjih predpisih)
Zavarovancu, ki je bil uživalec delne pokojnine po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, se starostna pokojnina po prenehanju zavarovanja odmeri na način, določen v 58. oziroma 417. členu ZPIZ-1, saj drugačne odmere na podlagi spremenjenih novih odločb ni mogoče.
Uživalcu starostne pokojnine po ZPIZ-1, ki se je oziroma se bo ponovno vključil v obvezno zavarovanje, se bo starostna pokojnina ob prenehanju ponovnega zavarovanja odmerila na način, določen v 180. oziroma 417. členu ZPIZ-1, saj drugačne odmere na podlagi spremenjenih novih odločb ni mogoče.

K 396. členu (uživanje pravic iz invalidskega zavarovanja, pridobljenih po prejšnjih predpisih ter ukinitev pravice uživalcem, ki so že izpolnili pogoje za upokojitev)

Delovni invalidi II. in III. kategorije invalidnosti, ki so uveljavili pravice po predpisih, ki so se uporabljali do datuma uveljavitve tega zakona, ohranijo te pravice v nespremenjenem obsegu.

Denarna nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki so bila priznana po prejšnjih predpisih, se usklajujejo enako, kot se usklajujejo pokojnine po tem zakonu.

Uživalci pravic iz prvega odstavka tega člena, lahko pridobijo pravice po tem zakonu le v primeru poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti.

Uživalcem invalidskih nadomestil, ki so že izpolnili pogoje za upokojitev in prejemajo nadomestilo v breme države, država ne more zagotavljati te pravice še naprej. Na podlagi te določbe se morajo te osebe odločiti za upokojitev ali pa se jim nadomestilo od 1. maja 2013 več ne bo izplačevalo.

K 397. členu (pravice invalidov III. kategorije)

Skladno z odločbo Ustavnega sodišča, U-I-40/09-15 z dne 4. 3. 2010, lahko zavarovanec iz drugega in tretjega odstavka 66. člena ZPIZ-1, ki ni pridobil pravice na podlagi ugotovljene invalidnosti III. kategorije zahteva, da se mu prizna pravica iz invalidskega zavarovanja, če na dan 31. 12. 2012 izpolni pogoje pretežnosti zavarovanja za širši obseg pravic. S to določbo se odpravlja nepravična ureditev iz preteklosti.

K 398. členu (upoštevanje znižanja starostne meje po prejšnjih predpisih)

Ta prehodna določba ureja štetje zavarovalne dobe s povečanjem, in sicer za tiste zavarovance, ki so na dan 1. januarja 2001 delali na takšnih delovnih mestih, na katerih se jim je štela zavarovalna doba s povečanjem in so imeli najmanj 25 let (moški) oziroma 23 let (ženske) pokojninske dobe. Te osebe so še naprej upravičene do štetja zavarovalne dobe s povečanjem in do znižanja starostne meje za toliko mesecev, kolikor so jih pridobili na ta račun.

Posebne določbe o znižanju starostne meje po prejšnjih predpisih za pridobitev pravice do starostne pokojnine veljajo za zavarovance, ki se jim je po starih predpisih zavarovalna doba štela s povečanjem. Ti zavarovanci namreč novih pogojev glede starosti v praksi ne bi mogli uveljaviti. Zato je določeno, da se, ne glede na določbe zakona starostna meja zniža za toliko mesecev, za kolikor jim je bila povečana zavarovalna doba, vendar v posameznem koledarskem letu največ do:

stopnja/ leto	**12/14**		**12/15**		**12/16**		**12/17**		**12/18**	
	moški	ženske	moški	ženske	moški	ženske	moški	ženske	moški	ženske
2013	58	53	55,6	50,5	53,5	48,5	51,5	46,5	50	45
2014	58,5	53,5	56	51	54	49	52	47	50,5	45,5
2015	59	54	56,5	51,5	54,5	49,5	52,5	47,5	51	46
2016	59,5	54,5	57	52	55	50	53	48	51,5	46,5
2017	60	55	57,5	52,5	55,5	50,5	53,5	48,5	52	47
2018	60,5	55,5	58	53	56	51	54	49	52,5	47,5

Če je bil zavarovanec v različnih obdobjih v zavarovanju, ki se šteje s povečanjem po različnih stopnjah, se najnižjo (minimalno) starost določi v sorazmerju glede na trajanje zavarovanja po stopnji povečanja.
Določba tega člena, kjer so določene najnižje starosti pa se ne uporablja za zavarovance, ki se jim je zavarovalna doba štela s povečanjem na podlagi osebnih okoliščin po predpisih, veljavnih do 31. decembra 1999 zavarovancem iz 201. člena ZPIZ-1 ter za zavarovance iz 0. člena tega zakona. Slednjim se namreč starostna meja za pridobitev pravice do predčasne oziroma starostne pokojnine zniža za toliko mesecev, kolikor znaša povečanje zavarovalne ali prištete dobe.

K 399. členu (postopno spreminjanje pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine po posebnih predpisih)

S tem členom se določajo najnižje upokojitvene starosti za osebe, ki lahko pridobijo pravico do starostne pokojnine po posebnih predpisih. S tem členom se postopno zagotavlja, da bodo vsi zavarovanci, ki imajo sedaj posebne določbe v specialnih zakonih, počasi imeli enake pogoje. V zakonu torej v rednih določbah ni več posebnih pogojev upokojevanja.
Minimalna starost, določena s tem predpisom, za pridobitev pravice do starostne pokojnine po posebnih predpisih, se zavarovancu, ki je delal na delovnem mestu, na katerem se mu je štela zavarovalna doba s povečanjem, zniža, če je to zanj ugodneje, vendar največ do omejitev iz prejšnjega člena tega zakona.

K 400. členu (upoštevanje plačil po prejšnjih predpisih)
Sistem prikazovanja bruto plač velja od 1. januarja 1992, pred tem pa so bile plače določene v neto zneskih. V prvem odstavku je določeno, da se plače, ki so jih zavarovanci prejeli pred navedenim datumom, pri izračunu pokojninske osnove upoštevajo v neto zneskih in se le-te ne preračunavajo, kot je to določeno za plače po 1. januarja 1992.
Plača, izplačana za delo preko polnega delovnega časa do uveljavitve zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljavnega do 31. marca 1992, se upošteva pri izračunu pokojninske osnove, če je bila izplačana za delo, ki se je po predpisih o delovnih razmerjih štelo kot poseben delovni pogoj. Plača, izplačana za delo preko polnega delovnega časa za obdobje od 1. aprila 1992 do uveljavitve tega zakona, se za ugotovitev pokojninske osnove upošteva največ za toliko ur dela preko polnega delovnega časa, kolikor je dovoljeno po predpisih o delovnih razmerjih in pod pogojem, da so od nje plačani prispevki.

K 401. členu (pravice iz zavarovanja za ožji obseg)
Za vse zavarovance, ki so pretežni del zavarovanja prebili v zavarovanju za ožji obseg pravic po prejšnjih predpisih velja, da se jim pokojnina odmeri brez upoštevanja določb o najnižji pokojninski osnovi. Pokojnina pa se ne glede na navedeno odmeri v višini 35 % najnižje pokojninske osnove.
Ti zavarovanci nimajo pravice do delne pokojnine, letnega dodatka in dodatka za pomoč in postrežbo. Prav tako ti zavarovanci nimajo pravic na podlagi ugotovljene II. ali III. kategorije invalidnosti, imajo pa pravico do invalidske pokojnine.
Kljub zgoraj navedenemu pa imajo ti zavarovanci pravico do dodatka za pomoč in postrežbo kot slepi in nepokretni zavarovanci.

K 402. členu (izplačevanje invalidnin)

Glede na to, da novi zakon več nima zavarovanja za telesne okvare in s tem pravice do invalidnine, bodo skladno z varstvom pridobljenim pravic, varovani vsi uživalci invalidnine po ZPIZ-1. Znesek invalidne se izplačuje kot denarno nadomestilo za telesno okvaro v višini, kot je bila določena za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

K 403. členu (izvedensko mnenje o vrsti in stopnji telesne okvare)
V tem členu je podlaga, da izvedenski organi zavoda še naprej podajajo izvedenska mnenja tudi o vrsti in stopnji telesnih okvar, saj imajo invalidne osebe veliko drugih pravic, ki se priznajo na podlagi te ocene.

K 404. členu (izplačevanje pokojnin po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov)
V tem členu je določeno, da se bodo od uveljavitvi tega zakona uživalcem starostnih ali družinskih pokojnin kmetov, ki so pridobili pravice po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov, izplačevale v znesku, kot je bil določen za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se usklajuje tako, kot pokojnine po tem zakonu. Enako ureditev tudi velja za uživalce pokojnin kmetov borcev NOB. Po smrti uživalca pokojnine po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov, pridobi njegov zakonec pravico do družinske pokojnine, ko dopolni 65 let starosti.

K 405. členu (izplačevanje odpravnin in oskrbnin)
Odpravnine in oskrbnine se izplačujejo v znesku, kot je bil določen za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

K 406. členu (uskladitev lastnosti zavarovanca)
Glede na spremembe zavarovalnih podlag in kroga zavarovancev se morajo osebe, ki imajo status dijaka oziroma študenta ter hkrati opravljajo samostojno dejavnost obvezno vključiti v zavarovanje, in sicer od prvega dne po izteku šolskega leta, v katerem je začel veljati ta zakon.
Osebe, ki so do uveljavitve tega zakona, na podlagi določb o izvzemu iz zavarovanja odjavile oziroma vložile odjavo iz zavarovanja, ker njihov dobiček v zadnjih treh letih ni presegal zneska minimalne plače, vendar so ob uveljavitvi tega zakona še vedno vpisana v ustrezen register za opravljanje samostojne dejavnosti in to dejavnost opravljajo še naprej, se morajo v roku 1 leta po uveljavitvi tega zakona obvezno zavarovati.
Osebe, ki so bile ob uveljavitvi tega zakona, zavarovane na podlagi delovnega razmerja, morale pa bi biti zavarovane kot družbeniki iz 16. člena tega zakona, se morajo v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona, vključiti v zavarovanje.
Za osebe, ki se ne bodo ponovno vključile v zavarovanje po prejšnjih treh odstavkih in bodo nadaljevale z opravljanjem dejavnosti, bo Zavod po uradni dolžnosti, na podlagi pridobljeni podatkov iz poslovnega registra in zavoda za zdravstveno zavarovanje, ugotovil lastnost zavarovanca od 1. januarja 2014 naprej.
Oseba, ki je uživalec pokojnine in ki ob uveljavitvi tega zakona dela oziroma opravlja dejavnost, na podlagi katere bi ponovno pridobila lastnost zavarovanca mora, najpozneje v roku enega leta od uveljavitve tega zakona uskladiti svoj status z določbami tega zakona. Ponovno lastnost zavarovanca pridobi z dnem vložitve prijave v zavarovanje.
Uživalcu pokojnine se preneha izplačevati pokojnina, če v roku, določenem v prejšnjem odstavku, ne uskladi svojega statusa.

K 407. členu (uskladitev določb o zavarovancu kmetov)
V prvem odstavku tega člena je določeno, da osebe, ki so na dan 31. decembra 2012 obvezno zavarovane kot prenosniki kmetijskega gospodarstva, ki so upravičeni do rente iz ukrepa zgodnjega upokojevanja iz 17. člena tega zakona, plačujejo prispevke od osnove, od katere je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.
Ta osnova od katere plačujejo prispevke prenosniki iz prejšnjega odstavka se usklajuje s stopnjo rasti minimalne plače.
V tretjem odstavku je urejena možnost prostovoljnega vstopa v obvezno zavarovanje na podlagi kmetijske, gozdarske ali ribiške dejavnosti za osebe, ki ne dosegajo predpisanega dohodka za obvezno zavarovanje, in sicer do 31.decembra 2014.
Zavarovanci, ki so bili v zadnjem letu pred uveljavitvijo tega zakona, vključeni v zavarovanje na podlagi šeste alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1, lahko ostanejo vključeni v zavarovanje pod enakimi pogoji tudi po uveljavitvi tega zakona, tako da plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.
Ne glede na določbe iz 153. člena tega zakona, ki opredeljuje, da so zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev zavarovanci sami, plačuje te prispevke do nove ureditve Republika Slovenija.

K 408. členu (obveznosti državnega proračuna)
Za obveznosti državnega proračuna, ki so bile določene v 232. členu ZPIZ-1, se z novim zakonom, ki določene pravice prenaša v druge predpise, druge pa ukinja, določa zagotavljanje sredstev s posebnim, veljavnim zakonom, ki ga bo nujno potrebno spremeniti po sprejemu tega zakona.
Nekatere pravice se bodo tako še nekaj časa zagotavljale na podlagi novega predpisa in bodo ugasnile po preteku časa, nekatere pa bodo prenesene v druge zakone oziroma v postavke proračunov drugih ministrstev. Tako se bodo izjemne pokojnine ukinile, namesto njih pa se bodo prejemki uredili v drugem zakonu, pravice obrtnikov, ki prejemajo pokojnine od Sklada obrtnikov in podjetnikov, pa bodo urejene s sporazumom ali v drugem predpisu po preoblikovanju sklada. Določbe zakona o kmetih in članih kmečkih gospodinjstev, ki jim je bil prispevek zmanjšan ali odpisan po zakonu o pogojih, pod katerimi se kmetom zmanjšani ali odpisani prispevki štejejo za plačane, pa se bodo v ustrezni obliki prenesle v pristojnost Ministrstva za kmetijstvo, ki bo moralo tudi sredstva prenesti na svoje postavke. Enako bo veljalo tudi za prenos obveznosti za plačilo prispevka za delodajalca za zavarovance iz 17. člena tega zakona, ki ga do nove ureditve z zakonom, ki ureja kmetijstvo, plačuje Republika Slovenije.
Člen določa rok enega leta za sprejem posebnega zakona, s katerim se bo na novo uredil način zagotavljanja sredstev za pravice, pridobljene na podlagi posebnih pogojev in ugodnejše odmere, izplačane na podlagi 232. člena ZPZI-1 ter pogoje za pridobitev te pravice ter njihovo odmero.

K 409. členu (konstituiranje sveta zavoda)
Svet zavoda, kot upravni organ zavoda, se konstituira v skladu z določbami tega zakona v enem letu po uveljavitvi tega zakona.
Do konstituiranja novega sveta Svet zavoda deluje enak svet, kot je deloval ob uveljavitvi tega zakona, in sicer v isti sestavi do konstituiranja prvega sveta zavoda po tem zakonu.

S tem členom je tudi določeno, da mora Svet zavoda statut in druge splošne akte zavoda, ki so se uporabljali do uveljavitve tega zakona, uskladiti v roku treh mesecev po konstituiranju.

K 410. členu (odložitev začetka uporabe določb o najnižji osnovi za plačilo prispevkov ter dohodkovnem cenzusu)

S to določbo se ureja postopen prehod začetka veljavnosti novih višin zavarovalnih osnov za samozaposlene, družbenike in kmete.

K 411. členu (določitev prehoda na zavarovalne osnove, določene v skladu s 145. členom tega zakona)

S to določbo se zagotovi uporaba veljavnih zavarovalnih osnov in s tem že določenega plačila prispevkov do določitve nove zavarovalne osnove.

K 412. členu (rok za vzpostavitev informacijskega sistema za izdajo informativnih izračunov)

V tem členu je določeno, da mora Zavod do 1.1.2014 pripraviti ves potreben informacijski sistem na podlagi katerega bo zavarovancem pošiljal informativne izračune o pričakovani višini starostne oziroma predčasne pokojnine.

K 413. členu (prehodne določbe poklicnega zavarovanja)

V tem členu je določeno, da mora upravljavec sklada obveznega pokojninskega zavarovanja, t.j. Kapitalska družba, d.d., v roku 2 let po uveljavitvi zakona uskladiti pokojninski načrt z določbami tega zakona.

Drugi odstavek tega člena ob upoštevanju izjeme v tretjem odstavku, dejansko določa, da se po novem pokojninskem načrtu zavarujejo vsi zavarovanci, ki v petih letih po uveljavitvi tega zakona ne izpolnijo pogojev za pridobitev pravice do poklicne pokojnine po pokojninskem načrtu, ki je veljal pred uveljavitvijo tega zakona.

Člen določa, da se za zavarovance, ki v roku petih let po uveljavitvi tega zakona izpolnijo pogoje za pridobitev pravice do poklicne pokojnine, skladno s pokojninskim načrtom, ki je veljal pred uveljavitvijo tega zakona in pod starostnimi pogoji iz naslednje tabele

Skupina del. mesta/ leto	**I**		**II**		**III**		**IV**		**V**	
	moški	ženske	moški	ženske	moški	ženske	moški	ženske	moški	ženske
2013	56	52,5	54	50	52	48,5	49,5	46	48	44,5
2014	56,5	53	54,5	50,5	52,5	49	50	46,5	48,5	45
2015	57	53,5	55	51	53	49,5	50,5	47	49	45,5
2016	57,5	54	55,5	51,5	53,5	50	51	47,5	49,5	46
2017	58	54,5	56	52	54	50,5	51,5	48	50	46,5

še naprej uporabljajo določbe 278. člena do 288. člena tega zakona ter določbe 290. člena ZPIZ-1 in določbe pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja, ki je bil odobren s strani ministra, pristojnega za delo, pred uveljavitvijo tega zakona.

Prav tako pa se še naprej varuje pravica do višje prispevne stopnje zavarovancev, katerim so se prispevki do uveljavitve plačevali po višji prispevni stopnji, in sicer v višini 12,66 %.

Dokler se v zakonodaji, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, ne uredi plačevanja prispevkov za zdravstveno zavarovanje zavarovancev poklicnih

pokojnin in prejemnikov poklicnih pokojnin, prehodna določba določa, da je uživalec poklicne pokojnine v času prejemanja poklicne pokojnine obvezno zdravstveno zavarovan za primer bolezni in poškodbe izven dela, za vse pravice. Plačuje se prispevek iz 1. točke 46.člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Prispevek se plačuje po stopnji 12,92 %, ki ga obračuna in plača Kapitalska družba od izračunanega mesečnega zneska poklicne pokojnine.
S tem členom je tudi določeno, da se mora v roku 2 let glede na spremenjeni sistem poklicnega zavarovanja prilagoditi tudi določbe Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04- uradno prečiščeno besedilo) in Zakona o službi v slovenski vojski (Uradni list RS , št. 68/07 in 58/08) v delu, ki se nanaša na obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje pripadnikov Slovenske vojske.

K 414. členu (kapitalski sklad in družba za upravljanje)
Ta člen določa, da lahko Kapitalska družba ne glede na določbe tega zakona upravlja vzajemni pokojninski sklad ali upravlja krovni pokojninski sklad in izplačuje doživljenjsko pokojninsko rento.

K 415. členu (kolektivno zavarovanje po potrjenih pokojninski načrtih)
V tem členu je določena nadaljnja uporaba določb pokojninskih načrtov, pogodb o oblikovanju in pogodb o financiranju glede vključitve in glede financiranja pokojninskih načrtov, ki so bili odobreni s strani ministra, pristojnega za delo, pred uveljavitvijo tega zakona. Vendar pa ta prehodna določba velja samo za zavarovance, ki so bili vključeni v kolektivno zavarovanje pred uveljavitvijo tega zakona in samo za tiste delavce, ki so zaposleni pri delodajalcih, ki so pokojninske načrte kolektivnega zavarovanja financirali pred uveljavitvijo tega zakona. Pri slednjem pogoju je pomembno samo dejstvo, da je delodajalec financiral pokojninski načrt pred uveljavitvijo tega zakona, določbe teh pokojninskih načrtov pa ostanejo v veljavi tudi za tiste delavce, ki se pri delodajalcu zaposlijo po uveljavitvi tega zakona. Glede samega financiranja prehodna določba določa, da lahko pokojninske načrte kolektivnega zavarovanja, ki so bili odobreni pred uveljavitvijo tega zakona, še naprej delno financira delodajalec delno pa delavci, skladno z določbami ZPIZ-1. Ta zakon namreč določa, da mora premijo kolektivnega zavarovanja v celoti poravnati delodajalec sam. Prav tako je v tem členu določeno, da se glede vključitve še naprej uporabljajo določbe 302. člena ZPIZ-1, kjer je določeno, da mora biti za pridobitev davčnih olajšav vključenih najmanj 51 % zaposlenih pri delodajalcu. Ta zakon namreč na novo določa, da morajo biti vključeni vsi zaposleni pri delodajalcu. Kljub navedenemu, pa morajo biti vse nadaljnje spremembe omenjenih določb pokojninskih načrtov, če se vložnik zahteve odloči za spremembe pokojninskega načrta na tem področju, skladne z določbami tega zakona. Enako kot za določbe pokojninskih načrtov velja tudi za pogodbe o oblikovanju pokojninskih načrtov in pogodbe o financiranju, sklenjene pred uveljavitvijo tega zakona. Kljub navedenemu pa se morajo financerji pokojninskih načrtov in upravljavci pokojninskih skladov medsebojno uskladiti določbe obstoječih pogodb o oblikovanju in obstoječih pogodb o financiranju pokojninskih načrtov.

K 416. členu (spremembe pokojninskih načrtov in pravil upravljanja)
V tem členu je določena obveznost upravljavcev pokojninskih skladov, da v roku dveh let, po tem, ko Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor izdata vse podzakonske predpise na podlagi tega zakona, uskladijo določbe pokojninskih načrtov in pravila upravljanja z določbami tega zakona. S tem so

mišljeni predvsem novi pogoji za pridobitev pravice do dodatne starostne pokojnine in predčasne dodatne pokojnine ter pravila upravljanja s tehničnimi določbami o poslovanju pokojninskega sklada. Ta člen še določa, da se kljub omenjeni določbi še naprej lahko uporabljajo določbe že odobrenih pokojninskih načrtov, kot to določa 415. člen tega zakona, prav tako pa lahko pokojninski načrti še naprej vsebujejo pravico do dodatne družinske in dodatne invalidske pokojnine, če so določbe o teh pravicah vsebovali že pred uveljavitvijo tega zakona. Glede slednjih dveh pravic se, če se bodo še naprej obdržale v pokojninskih načrtih, še naprej uporabljajo določbe 364. oziroma 365. člena ZPIZ-1, ki določata pogoje za pridobitev dodatne družinske oziroma dodatne invalidske pokojnine. Do uskladitve določb pokojninskih načrtov kolektivnega in individualnega zavarovanja, se lahko v že odobrene pokojninske načrte vključujejo novi zavarovanci oziroma k pokojninskim načrtom kolektivnega zavarovanja pristopajo novi delodajalci. Vendar pa po uskladitvi določb že odobrenih pokojninskih načrtov za zavarovance kolektivnega zavarovanja in delodajalce, ki financirajo to zavarovanje, ne velja posebnost, ki je urejena v 415. členu tega zakona. To pomeni, da bodo morali te delodajalci v celoti financirati pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, kot to določajo določbe tega zakona. Prav tako imajo upravljavci pokojninskih skladov 2 leti, da uskladijo naložbe pokojninskega sklada, skladno z določbami tega zakona, v roku 2 let in 6 mesecev pa morajo pristojni agenciji poslati poročilo skrbnika in mnenje revizorja, iz katerega bo razvidno, da so naložbe pokojninskega sklada v skladu z veljavno zakonodajo (ZPIZ-2).

K 417. členu (enkratno izplačilo sredstev)

Člani oziroma zavarovanci, ki so bili vključeni v kolektivno zavarovanje še pred uveljavitvijo tega zakona, še naprej obdržijo pravico do enkratnega izplačila sredstev z njihovih osebnih računov, pod pogoji določeni v ZPIZ-1. V tem zakonu je namreč določeno, da lahko član dvigne sredstva z osebnega računa samo v primeru, ko izpolni tri pogoje: da je že uveljavil pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, da je že izpolnil pogoje za pridobitev pravice do dodatne oziroma predčasne dodatne pokojnine ter da znesek na njegovem osebnem računu ne presega 3000 evrov. ZPIZ- 1, kot edini pogoj, da zavarovanec lahko dvigne sredstva določa pogoj, da je bil zavarovanec v dodatno pokojninsko zavarovanje vključen najmanj 120 mesecev. Zaradi ugodnejše obravnave ZPIZ-1 je tako v tej prehodni določbi določeno, da lahko zavarovanci, ki so bili vključeni v kolektivno zavarovanje pred uveljavitvijo tega zakona, pravico do enkratnega izplačila sredstev uveljavljajo pod pogoji določenimi v ZPIZ-1. Vendar pa je ta pravica omejena samo na sredstva, ki jih je imel zavarovanec na svojem osebnem računu in za premije, ki so zapadle v plačilo do uveljavitve tega zakona. Pravico do dviga sredstev pod pogoji določenimi v ZPIZ-1 član izgubi, če se odloči, da bo uveljavil pravico do prenosa sredstev med pokojninskimi skladi ali podskladi krovnega pokojninskega sklada oziroma kritnimi skladi, ki pripadajo skupini kritnih skladov.

Prav tako lahko člani oziroma zavarovanci, ki so bili vključeni v kolektivno zavarovanje pred uveljavitvijo tega zakona in so se do njegove uveljavitve že upokojili v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zahtevajo izplačilo odkupne vrednosti, ne glede na to, da še ne izpolnjujejo pogoja 120 mesečne vključitve v zavarovanje, kot to zahteva drugi odstavek 358. člena ZPIZ-1. Pravico lahko prvič uveljavijo po poteku šestih mesecev od uveljavitve tega zakona, odkupna vrednost premoženja pa se opravi na način, kot to določa ta zakon.

K 418. členu (izpolnjevanje pogojev za nadzornega člana pokojninske družbe)

V tem členu je določeno, da morajo osebe, ki so ob uveljavitvi zakona opravljale funkcijo člana nadzornega sveta pokojninske družbe, pogoje, ki jih določa ZZavar za člane nadzornega sveta zavarovalne delniške družbe, izpolnjevati v roku 4 let po uveljavitvi zakona.

K 419. členu (minimalna zajamčena donosnost)
V tem členu je določena nadaljnja uporaba metodologije za izračun minimalne zajamčene donosnosti, dokler minister, pristojen za finance, ne določi nove metodologije.

K 420. členu (plačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje od vplačila kolektivnega zavarovanja v prehodnem obdobju)
Ta prehodna določba ureja plačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje, ki se odteguje tudi od zneska premije kolektivnega zavarovanja, in sicer do ureditve v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje. Do ureditve v temeljnem zakonu (zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje) se zavarovancu dodatnega zavarovanja prispevek za zdravstveno zavarovanje plačuje od zneska vplačila kolektivnega zavarovanja, ki ga delodajalec v korist delojemalca plačuje v skladu z 241. členom tega zakona, od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina. Gre torej za prispevek, ki se plačuje od premije kolektivnega zavarovanja, ki presega davčne olajšave po zakonu, ki ureja dohodnino.

K 421. členu (rok za izdajo predpisov s strani Agencije za trg vrednostnih papirjev)
V tem členu je določena obveznost Agencije za trg vrednostnih papirjev, da v roku 12 mesecev po uveljavitvi tega zakona sprejme podzakonske akte, potrebne za izvajanje njegovih določb.

K 422. členu (rok za izdajo predpisov s strani Agencije za zavarovalni nadzor)
V tem členu je določena obveznost Agencije zavarovalni nadzor, da v roku 12 mesecev po uveljavitvi tega zakona sprejme podzakonske akte, potrebne za izvajanje njegovih določb.

K 423. členu (rok za izdajo predpisov s strani ministra, pristojnega za finance)
V tem členu je določena obveznost ministra, pristojnega za finance, da v roku 12 mesecev po uveljavitvi tega zakona sprejme akte, potrebne za izvajanje njegovih določb.

K 424. členu (rok za izdajo predpisov s strani ministra, pristojnega za zdravje)
V tem členu je določena obveznost ministra, pristojnega za zdravje, da v roku 18 mesecev sprejme predpis, ki bo določal poklicne bolezni in dela, na katerih se pojavljajo te bolezni, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni in postopek določanja poklicne bolezni.

K 425. členu (sklad obrtnikov)
V tem členu je določeno preoblikovanje Sklada obrtnikov. Sklad obrtnikov se bo preoblikoval v družbo za vzajemno zavarovanje, kot je določena z določbami zakona, ki ureja zavarovalništvo. Sklad se lahko preoblikuje šele na podlagi predhodnega mnenja pooblaščenega aktuarja in predhodnega dovoljenja Agencije za zavarovalni

nadzor. Za namen pregleda in nadzorovanja preoblikovanja, ta zakon določa tudi pooblastila Agencije za zavarovalni nadzor, na podlagi katerih lahko pregleduje poslovne knjige, spise in druge dokumente, ki se nanašajo na ustanovitev ter poslovanje Sklada obrtnikov. Ko Sklad pridobi dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za preoblikovanje, se vpiše v sodni register kot družba za vzajemno zavarovanje. Z dnem vpisa pa preidejo na to družbo za vzajemno zavarovanje vse premoženje ter pravice in obveznosti Sklada obrtnikov in upravljanje pokojninskih skladov, katerih upravljavec do vpisa pokojninske družbe je Sklad obrtnikov.

K 426. členu (poslovanje Sklada obrtnikov do preoblikovanja)
Do preoblikovanja Sklada obrtnikov se glede njegovega poslovanja še naprej uporabljajo določbe ZPIZ-1, ki urejajo ustanovitev, poslovanje ter nadzor nad Skladom obrtnikov.

K 427. členu (uporaba prejšnjih podzakonskih aktov do izdaje novih)
Podzakonski akti, ki so se uporabljali do uveljavitve tega zakona, se uporabljajo še naprej, do sprejema novih, če niso v nasprotju s tem zakonom.

K 428. členu (prenehanje veljavnosti)
Ta člen določa prenehanje veljavnosti predpisov.

K 429. členu (odložitev uporabe določb tega zakona)
Ta določba določa odložitev uporabe 155. člena tega zakona, saj bi določitev takojšnjega prenehanja lahko močno ogrozila poslovanje določenih podjetij.

K 430. členu (odložitev uporabe določb tega zakona)
Člen določa začetek uveljavitve tega zakona s 1. januarjem 2013.